ମୋ ସ୍ମୃତି ମୋ ଅନୁଭୂତି

(ଜଣେ ମାନବ ବିଜ୍ଞାନୀଙ୍କ ଆତ୍ମକଥା)

ପ୍ରଫେସର୍ ନିର୍ମଳ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ

ଠାକୁର ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଅଭିରାମ ପରମ ହଂସ

ମୋ ସ୍ମୃତି ମୋ ଅନୁଭୂତି

(ଜଣେ ମାନବ ବିଜ୍ଞାନୀଙ୍କ ଆତ୍ମକଥା)

ପ୍ରକାଶକ
ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ସାହିତ୍ୟ ସଂସ୍ଥାନ

ପ୍ରଫେସର୍ ନିର୍ମଳ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ

ମୋ ସ୍ମୃତି ମୋ ଅନୁଭୂତି

ଲେଖକ: ପ୍ରଫେସର୍ ନିର୍ମଳ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ
ଏଚ.ଆଇ.ଜି-୩୯, ମାରୁତି ଭିଲ୍ଲା, କିଟ୍ ଛକ, ଭୁବନେଶ୍ୱର, ଓଡିଶା
ପିନ୍ - ୭୫୧୦୨୪, ମୋବାଇଲ:୯୪୩୭୨୯୬୦୧୨
ମେଲ: ncdash.anth@gmail.com, ncdash53@gmail.com

ଡିଟିପି : ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦନ କୁମାର ଦତ୍ତ, ମାରୁତି ଭିଲା, ଭୁବନେଶ୍ୱର
ପ୍ରକାଶକ: ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ସାହିତ୍ୟ ସଂସ୍ଥାନ, ଭୁବନେଶ୍ୱର
ପ୍ରାପ୍ତି ସ୍ଥାନ: **ବିଦ୍ୟାଶ୍ରୀ, ସାହିତ୍ୟ ଭବନ,** ୭୨୨, ଜନପଥ, ୟୁନିଟ୍-୩, ଭୁବନେଶ୍ୱର

ମୁଦ୍ରଣ: କାପିଟାଲ୍ ବିଜିନେସ୍ ସର୍ଭିସ୍ ଆଣ୍ଡ କନସଲ୍‌ଟାନ୍ସି, ସହିଦନଗର, ଭୁବନେଶ୍ୱର

ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ: ୨୦୨୨

ଦ୍ୱିତୀୟ ସଂସ୍କରଣ: ୨୦୨୫

ସ୍ୱତ୍ୱ :ନିର୍ମଳ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ

ମୁଦ୍ରିତ ବହି ସଂଖ୍ୟା : ୮୦୦

Mo Smruti Mo Anubhuti

Writer : Prof. Nirmal Chandra Dash
HIG-39, Maruti Villa, KIIT Square, Bhubaneswar, Odisha
Pin - 751024, Mobile: 9437296012
Mail ID: ncdash.anth@gmail.com, ncdash53@gmail.com

DTP : Sri Chandan Kumar Dutta
Maruti Villa, Bhubaneswar
Publisher: Rastriya Sahitya Sansthan, Bhubaneswar
Available at: Bidyashree, Sahitya Bhaban,
722, Janapath, Unit-3, Bhubaneswar

Printed at: Capital Business Service & Consultancy, Bhubaneswar

First Edition : 2022

Second Edition : 2025

No of Books Printed: 500

Price : 800/- Only

ଉତ୍ସର୍ଗ

ପୁସ୍ତକଟିକୁ ମୋର ପୂଜ୍ୟ ପିତା ଓ ମାତାଙ୍କୁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରୁଅଛି ।

ପିତା - ପ୍ରଫେସର୍ ଶରତ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ
ଆବିର୍ଭାବ -୨୧/୦୮/୧୯୩୦
ତିରୋଧାନ - ୦୭/୦୮/୨୦୧୩

ମାତା - ଲକ୍ଷ୍ମୀପ୍ରିୟା ଜାନକୀ ଦେବୀ
ଆବିର୍ଭାବ -୨୦/୧୨/୧୯୩୪
ତିରୋଧାନ - ୨୩/୦୪/୧୯୯୨

ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ସତ୍ୟନାରାୟଣ ସ୍ୱାମୀ ଅଭିରାମ ପରମହଂସଙ୍କ ଶରଣାଗତ
ଦିକ୍ଷାଗୁରୁ ଶେଷାନନ୍ ବାବାଙ୍କ ଫଟୋ ନିକଟରେ ସହ ଧର୍ମିଣୀ

ନିଜ କଥା

ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ

ହଠାତ୍ ଦିନେ ବନ୍ଧୁ ପ୍ରଧ୍ୟାପକ ସୁରେଶ କୁମାର ସାହୁ ଗପୁ ଗପୁ କହିଲେ, "ନିର୍ମଳ ତୁମେ ଏହା ଭିତରେ ମତେ ଅନେକ ପିଲାଦିନ କଥା ଏବଂ ବହୁ ପୁରୁଣା କଥା ସବୁ କହିଛ । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗୁଛି ତୁମର କିପରି ଏହା ସବୁ ମନେ ଅଛି । ତୁମେ ଯଦି ସୁବିଧା ଦେଖି ତୁମର ଏହି ଅନୁଭୁତି ଗୁଡିକ ଏକାଠି କରି ଲେଖି ପାରନ୍ତ ତାହାଲେ ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ବହି ହୋଇ ପାରନ୍ତା" । ବହି ଆଜିକାଲି କିଏ ପଢୁଛି , ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଶ୍ନ କଲି । ତାଙ୍କୁ ନିଶ୍ଚୟ ଖରାପ ଲାଗିଥିବ । କାରଣ ସେ ସବୁ ସମୟରେ କ'ଣ ହେଲେ ପଢୁଥାନ୍ତି । ସେ ଏକାଧାରରେ ଜଣେ ପ୍ରଧ୍ୟାପକ, ଲେଖକ, ପ୍ରାବନ୍ଧିକ, ନାଟ୍ୟକାର ଏବଂ କବି । ମୁଁ ତାଙ୍କର ଅନେକ ବହି ପଢିଛି । କିଛି ସମୟ ପରେ ମୁଁ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ଫୋନ୍ କରି ପଚାରିଲି, ତୁମେ କ'ଣ ସତରେ ଭାବୁଛ ମୁଁ ଓଡିଆରେ ଏତେ ସବୁ ଲେଖି ପାରିବି । ତାଙ୍କ ଉତ୍ତରରେ ମୁଁ ନିଜକୁ ଲଜ୍ଜିତ ମନେକଲି । ସେ କହିଲେ, "ତୁମ ନିଜ ଭାଷାରେ କିଛି ନିଜ କଥା ଲେଖିପାରିବନି ? ଏହିପରି ଯଦି ଆମେ ମାନେ ଭାବିବା ତାହାଲେ ଆମ ଭାଷାକୁ କିଏ ରକ୍ଷାକରିବ ? ପୁଣି କହିଲେ ଦିନକୁ ବେଶି ନହେଲେବି ପାଞ୍ଚପୃଷ୍ଠା ଲେଖ ଏବଂ ସବୁ ଲେଖି ସାରିଲା ପରେ ତୁମ ପାଣ୍ଡୁଲିପିକୁ ପୁଣି ଥରେ ପଢ । ଯଦି ପାରିବ ଠିକ୍ କରି ପୁର୍ନବାର ଲେଖ ।"

ବନ୍ଧୁଙ୍କ ପ୍ରେରଣା ମତେ ଉତ୍ସାହିତ କଲା । ଏହି କଥା ମୋର ଆଉ ଜଣେ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ (ପ୍ରଫେସର୍ ପୁରୁଷୋତମ ଦାସ, ପୂର୍ବତନ ପ୍ରିନସିପାଲ୍, ତାଳଚେର ଅଟୋନମସ୍ କଲେଜ୍) ପଚାରିଲି । ସେ କହିଲେ, ଆରେ ବାଃ ସୁରେଶ ତୁମକୁ ଗୋଟିଏ Challenging task ଦେଇଦେଲେ, ତୁମେ ନିଶ୍ଚୟ ପାରିବ । ଏବେଠୁ ଆରମ୍ଭ କର" । ଏହି ଦୁଇ ବନ୍ଧୁଙ୍କର ମୋ ଉପରେ ଏତେ ଭରଷା ଦେଖି ମୁଁ ଟିକେ ଉତ୍ସାହିତ ହେବା ସହିତ ଗର୍ବ ଅନୁଭବ କଲି । ପାଖରେ ଥିବା ୨୦୨୧ ମସିହା ଡାଇରିଟିଏ ଆଣି ପ୍ରଥମେ କ'ଣ ସବୁ ଲେଖିବି ସୂଚୀପତ୍ର ବନାଇ ସୁରେଶଙ୍କୁ ଫୋନ କରି କହିଲି । ଆଜି ମୋ ଜନ୍ମ ଦିନ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୧୦, ଆଜି ସୌଭାଗ୍ୟକୁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶ ଚତୁର୍ଥୀ । ଏହି ଗଣେଶ ଚତୁର୍ଥୀ ୨୦୧୮ରେ ମୋ ନାତୁଣୀ ଅଶିଂକାର ଜନ୍ମ । ଆଜିଠାରୁ ମୋ ନିଜ କଥା ଲେଖିବାର ଶୁଭ ଆରମ୍ଭ କଲି । ବହିଟିର ନାମ କ'ଣ ଦେବା ବୋଲି ପଚାରିବାରୁ ସେ କହିଲେ, "ଆଗେ ଲେଖିସାର, ତା'ପରେ ନାମ

କରଣ କରିବା" । ମୁଁ କିନ୍ତୁ "କିଛି ସ୍ମୃତି କିଛି ଅନୁଭୂତି" ଭାବି ଲେଖି ଚାଲିଲି । କିଛି ଦିନ ପରେ ସୁରେଶ ପୁଣି ଫୋନ୍ କରି କହିଲେ, ବହିର ନାମଟି **"ମୋ ସ୍ମୃତି ମୋ ଅନୁଭୂତି"** ରଖିଲେ ଭଲ ହେବ । ବହିଟିର ଶୀର୍ଷକକୁ ଯଥାର୍ଥ କହି ପସନ୍ଦ କରିଥିବାରୁ ଡକ୍ଟର୍ ଦିଗରାଜ ବ୍ରହ୍ମା , ଡକ୍ଟର୍ ବୈଷ୍ଣବ ମହାନ୍ତି ଏବଂ ପ୍ରଫେସର୍ ବିଜୟାନନ୍ଦ ସିଂହ ମହାଶୟଙ୍କୁ ଅନ୍ତରର ସହିତ ଧନ୍ୟବାଦ ଜଣାଉଛି ।

ଅକ୍ଟୋବର ଏକ ତାରିଖ ୨୦୨୧ରେ ବିଶ୍ୱ ପୌଢ଼ ଦିବସରେ ମୋର ଲେଖା ସାରିଦେଇଥିଲି । ଲେଖା ମାଧ୍ୟମରେ ଯଦି କାହା ମନରେ ଦୁଃଖ ପହଞ୍ଚାଇ ଥାଏ, ସେଥିପାଇଁ କ୍ଷମା ମାଗି ନେଉଛି । ସବୁ କଥାବି ମନେ ନାହିଁ । ଯାହାବି ମନେ ପଡିଲା ଲେଖି ଦେଲି । ମୋ ବିଷୟ ନୃତତ୍ତ୍ୱ (Anthropology) ହୋଇଥିବାରୁ ଜଣେ ନୃତତ୍ତ୍ୱବିତ୍ (ମାନବ ବିଜ୍ଞାନୀ) ହିସାବରେ ବହୁତ କଥା ଲେଖିଛି । ମୋତେ ଭଲ ପାଉଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ପଦେ ଅଧେ ଲେଖିଛି । ମୋ କର୍ମକ୍ଷେତ୍ରର କିଛିଟା ସ୍ମୃତି ମଧ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛି ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ସଂସ୍କରଣ

ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣର ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତ ପୁସ୍ତକ ଶେଷ ହୋଇଯାଇଛି । ସେହି ସଂସ୍କରଣରେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ମୁଦ୍ରଣ ତଥା ଘଟଣାର ତ୍ରୁଟି ରହିଯାଇଥିଲା । ଫଟୋଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ଭାବରେ ଦୃଶ୍ୟମାନ ହେଉ ନଥିଲା । ସେଥିପାଇଁ ଅନେକ ବନ୍ଧୁ ଦ୍ୱିତୀୟ ସଂସ୍କରଣ ଶୀଘ୍ର ବାହାର କରିବା ପାଇଁ ଉପଦେଶ ଦେଇଥିଲେ । କିଛି ପାଠକଙ୍କ ହାତଲେଖା ଅନୁଭୂତି ଏହି ଦ୍ୱିତୀୟ ସଂଖ୍ୟାରେ ଛାପିବା ପାଇଁ ସ୍ଥିର କଲି । କିଛି ବନ୍ଧୁ, ନିଜ ଅନୁଭୂତି ସହିତ ନିଜ ଶିକ୍ଷା ତଥା ଚାକିରି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଅନୁଭୂତି ରହିଥିଲେ ଭଲ ହୋଇଥାନ୍ତା ବୋଲି ମତପ୍ରକାଶ କଲେ ।

ପାଠକ ତଥା ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କର ଉପଦେଶ ଓ ଚାହିଦାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଦ୍ୱିତୀୟ ସଂସ୍କରଣ ବାହାର କରିବାପାଇଁ ପ୍ରକାଶକଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କଲି । ଏହି ସଂସ୍କରଣର ସମ୍ପାଦନା ଏବଂ ମୁଦ୍ରଣ ପାଇଁ Capital Printers ର ଶ୍ରୀ ନିଶାକର ସାହୁ ଏବଂ ଶ୍ରୀ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ମେହେନାଙ୍କୁ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ । ଶେଷରେ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କର ଉତ୍ସାହ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କୁ ହୃଦୟରୁ ସାଧୁବାଦ ଜଣାଉଛି । ଏହି ଦ୍ୱିତୀୟ ସଂସ୍କରଣଟି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଭଲ ଲାଗିଲେ ଶ୍ରମ ସାର୍ଥକ ହେଲା ବୋଲି ଭାବିବି ।

ଭୁବନେଶ୍ୱର — ନିର୍ମଳ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ

୧୩/୦୬/୨୦୨୫ — (ନିର୍ମଳ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ)

ସୂଚୀ ପତ୍ର

ବିଷୟ	ପୃଷ୍ଠା
୧. ଜନ୍ମସ୍ଥାନର ସ୍ମୃତି	
ମୋ ଜନ୍ମ ସ୍ଥାନ	୧
ଜେଜେ କୁହନ୍ତି	୧
ଜେଜେଙ୍କ ଗ୍ରାମ ସେବା	୨
ତିନି ଚକିଆ ଶଗଡ	୩
ତିନି ଚକିଆ ସାଇକେଲ୍	୩
ଗାଁ ସ୍କୁଲ୍	୪
ଫଟୋ	୫
୨. କଟକ ଅନୁଭୂତି	
ପ୍ରଥମ କଟକ ଆସିବା	୧୩
ଯୋବ୍ରାରହଣୀ	୧୫
ଘରୁଚୋରୀ	୧୫
କାଠୁରୀଆ କଥା	୧୬
ସାନଭାଇ ବିମଳ ଜନ୍ମ	୧୭
ଛତ୍ର ବଜାର	୧୭
ବାଲୁବଜାର ଘର	୧୮
ଝାଞ୍ଜିରମଙ୍ଗଳା ରହଣୀ	୧୯
ବାଇଁସିଆ ସ୍କୁଲ	୨୦
ରେଭେନ୍ସା କଲଜିଏଟ୍ ସ୍କୁଲ୍	୨୨
ଆର.ଏନ୍ ଟ୍ରେନିଂ କଲେଜ୍	
କ୍ୟାମ୍ପସ୍ ରହଣୀ	୨୩
ଫଟୋ	୨୫
୩. ଭୁବନେଶ୍ୱର ରହଣୀ	
କଟକରୁ ଭୁବନେଶ୍ୱର	୩୭
ୟୁନିଟ୍-୬ ସ୍କୁଲ୍	୩୭
ୟୁନିଟ୍ -୯ ଫ୍ଲାଟ୍	୩୯
କ୍ୟାପିଟାଲ୍ ହାଇସ୍କୁଲ୍	୪୨
ହାଇସ୍କୁଲ୍ ପରୀକ୍ଷା ପରେ	୪୫
ବି.ଜେ.ବି. କଲେଜ୍	୪୭
ଫଟୋ	୫୧
୪. ସ୍ନାତକ ଶିକ୍ଷା ସମୟ	
ଖଲିକୋଟ୍ କଲେଜ୍	୫୯
ତାରା ତାରିଣୀ	୬୦
ବିଏ ଫିଲଡ୍ ଷ୍ଟଡି	୬୨
ଗଦବା ନାଚ	୬୪
ଫଟୋ	୬୭
୫. ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ସମୟ	
ଉତ୍କଳ ୟୁନିଭରସିଟି	୭୧
ବିଶ୍ୱ ନାହାକାଣୀ ଫାର୍ମ	୭୩
ପିଜି ଫିଲଡ୍ ଷ୍ଟଡି	୭୩
ବାଲିଗ୍ରାମକୁ ଯାତ୍ରା	୭୮
ପଣଷନସା ସର୍ଭେ ଗ୍ରାମ	୭୯

ବିଷୟ	ପୃଷ୍ଠା
ରସଗୋଲା ଓ ବାରାହା ମାଂସ	୮୩
ବ୍ରହ୍ମପୁରକୁ ସାଇକଲ୍ ଯାତ୍ରା	୮୫
ଫଟୋ	୮୭

୬. ଚାକିରୀ ଜୀବନ (କ)

ବିଷୟ	ପୃଷ୍ଠା
ପ୍ରଥମ ଚାକିରୀର ସ୍ୱାଦ	୯୧
ବମ୍ବେ IIPSରେ ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷା	୯୧
ସହିଦ୍ ନଗର ଏବଂ	
REO Colony ରହଣୀ	୯୪
ଜେଜେ ଚାଲିଗଲେ	୯୫
ବି.ଜେ.ବି କଲେଜ୍ ଅଧ୍ୟାପକ	୯୫
ଅଧ୍ୟାପକଙ୍କ ଆନ୍ଦୋଳନ	୯୬
ଗଞ୍ଜାମ ସଉରା ସମ୍ପ୍ରଦାୟରେ	
ଫିଲଡ୍ ଷ୍ଟଡି	୯୭
କଲେଜ୍ ପିକ୍‌ନିକ୍	୧୦୧
ବିଭାଘର ଏବଂ ପରିବାର	
(OUAT Colony)	୧୦୩
ବଡପୁଅ କ୍ରାନ୍ତି ଜନ୍ମ	୧୦୪
କୁଞ୍ଜକାନ୍ତରେ ଗୃହ ନିର୍ମାଣ	୧୦୫
I.I.P.S Research Work	୧୦୫
ଭିଏସ୍‌ଏସ୍ ନଗରରେ	
ବାପାଙ୍କ ରହଣୀ	୧୦୭
Ph.D award ଏବଂ	
ସାନ ପୁଅ ନିତ୍ୟର ଜନ୍ମ	୧୦୮
କଳ୍ପନା ଫ୍ଲାଟ୍‌ରେ ରହଣୀ	୧୦୮
ଫଟୋ	୧୧୧

୭. ଚାକିରୀ ଜୀବନ (ଖ)

ବିଷୟ	ପୃଷ୍ଠା
ବ୍ରହ୍ମପୁରରେ ଚାକିରୀ ଜୀବନ	୧୨୧
କଣ୍ଠ ଚିକିତ୍ସା	୧୨୩
ସ୍କୁଟର୍‌ରେ ୩୫୦ କି.ମି	୧୨୪
କାର କିଣା ଏବଂ ଭ୍ରମଣ	୧୨୬
ମହାବାତ୍ୟା ୧୯୯୯	୧୨୭
LIONS କ୍ଲବ୍‌ର ରିଲିଫ କାର୍ଯ୍ୟ	୧୩୨
ଦୁଃଖଦ ଦଶକ	୧୩୩
୨୦୦୦ ମସିହାକୁ ସ୍ୱାଗତ	୧୩୪
ଫଟୋ	୧୩୫

୮. ଚାକିରୀ ଜୀବନ (ଗ)

ବିଷୟ	ପୃଷ୍ଠା
କେନ୍ଦୁଝର ରହଣୀ	୧୪୫
ବାଲେଶ୍ୱର ରହଣୀ	୧୪୮
FMU New Campus	୧୫୦
ବାପାଙ୍କ ଶେଷ ଅବସ୍ଥା	୧୫୨
ଅବସର ଗ୍ରହଣ	୧୫୬
ଫଟୋ	୧୫୭

୯. ଅବସର ପରର ଅନୁଭୂତି

ବିଷୟ	ପୃଷ୍ଠା
କିଛି ସୁଖଦୁଃଖ ଘଟଣା	୧୭୧
ବିଜୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ଅସୁସ୍ଥ	୧୭୨

ଆମ ଘରବାହୁଡା ଏବଂ
ବଡ଼ପୁଅ ବିଭାଘର ୧୭୪
ନାତୁଣୀ ଅଂଶିକାର ଜନ୍ମ ୧୭୫
ଭାଇ ବିମଳର ଦେହାନ୍ତ ୧୭୬
କୋଭିଡ୍-୧୯ ୧୭୬
ସାନପୁଅର ବିବାହ ୧୭୭
୨୦୨୧କୁ ସ୍ୱାଗତ ୧୭୭
ଫଟୋ ୧୭୯

୧୦. ଅଭିଜ୍ଞତାର ବିସ୍ତାର

ସବୁଜ ଜୀବନ ଓ ସମାଜ ସେବା ୧୯୯
ଶେଷକଥା ୨୦୧
ଫଟୋ ୨୦୩

୧୧. ଭ୍ରମଣ ଅନୁଭୂତି (କ)

(ବିଦେଶ ଭ୍ରମଣ)

ଇଉରୋପ୍ ଗସ୍ତ ୨୫୬
ଦୁବାଇ ଭ୍ରମଣ ୨୫୭
ଥାଇଲାଣ୍ଡ୍ ଭ୍ରମଣ ୨୬୧
ହଂକଂ ଅନୁଭୂତି ୨୬୬
ଭିଏତ୍‌ନାମ୍ ଭ୍ରମଣ ୨୭୨
ଫଟୋ ୨୭୮

୧୨. ଭାରତ ଭ୍ରମଣ (ଖ)

ଗୁଜୁରାଟ୍ ଓ ରାଜସ୍ଥାନ୍ ଭ୍ରମଣ ୩୦୨
ଚାରିଧାମ ଯାତ୍ରା ୩୦୪
ଦାରିଙ୍ଗିବାଡ଼ି ଭ୍ରମଣ ୩୦୬
ଶିମିଳିପାଳ ଭ୍ରମଣ ୩୦୯
କୋରାପୁଟ୍ ଯାତ୍ରା ୩୧୨
ଆଣ୍ଡାମାନ୍ ଭ୍ରମଣ ୩୧୪
ଗୋଆ ଭ୍ରମଣ ୩୧୮
ଫଟୋ ୩୨୨

୧୩. ପାଠକଙ୍କ ଅଭିମତ ୩୪୬

୧୪. ପରିଶିଷ୍ଟ ୩୫୭

ଲେଖକଙ୍କ ପରିଚୟ ସଂକ୍ଷେପରେ

୧. ଜନ୍ମସ୍ଥାନର ସ୍ମୃତି

ମୋ ଜନ୍ମସ୍ଥାନ

କେନ୍ଦୁଢିପ ଗ୍ରାମ, ଦିଘି ପଞ୍ଚାୟତ, ଭୁବନ ବ୍ଲକ, କାମାକ୍ଷାନଗର ସବଡିଭିଜନ, ଜିଲ୍ଲା ଢେଙ୍କାନାଳରେ ମୋର ଜନ୍ମ। ଆମ ପଞ୍ଚାୟତରେ ସାତ ଗୋଟି ଗ୍ରାମ ରହିଛି। ସେଗୁଡିକ ହେଲା ଦିଘି, କେନ୍ଦୁଢିପ, ଗୋରୋଡିଆ, ଶାଳପଡା, ବାଲିଚତୂରୀ, ସରଦେଇପୁର ଓ ମୁଗୁପଦା। ଦିଘି ଓ କେନ୍ଦୁଢିପ ଅତି ପାଖାପାଖି। ଦିଘି ଗୋଟିଏ ବଡଗ୍ରାମ। ବିଭିନ୍ନ ଜାତିର ଲୋକ ଏଠାରେ ଅଛନ୍ତି । ଚଷା, ଗୁଡିଆ, ଚମାର, ବଢେଇ, କମାର, ମାଳୀ, ସଅର ଇତ୍ୟାଦି। ମୋ ଗ୍ରାମ କେନ୍ଦୁଢିପରେ ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଚଷା ଓ ପାଣ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଲୋକ ବସବାସ କରନ୍ତି। ସମସ୍ତଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବାତାବରଣ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିଆସିଛି।

ଜେଜେ କୁହନ୍ତି

ମୋ ଜନ୍ମ ପୂର୍ବରୁ ଦୁଇଟି ସନ୍ତାନ ନଷ୍ଟ ହୋଇଥିଲେ। ନାତି ଦେଖିବା ପାଇଁ ଜେଜେ ବ୍ୟାକୁଳ ଥିଲେ। ମୋର ଜେଜେମା’ ଶୀଘ୍ର ଆରପାରିକୁ ଚାଲିଯାଇଥିଲେ। ସେଥିପାଇଁ ଜେଜେ ବଡପୁଅକୁ ଅଳ୍ପ ବୟସରେ ବିବାହ କରାଇ ଦେଇଥିଲେ। ବାପା (ଶରତଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ)ଙ୍କୁ ସେତେବେଳେ ମାତ୍ର ୧୯ ବର୍ଷ ଏବଂ ମା’ (ଜାନକୀଦେବୀ)ଙ୍କୁ ୧୫ ବର୍ଷ। ମୋର ଜନ୍ମ ବେଳକୁ ମା’ଙ୍କୁ ୧୮ ବର୍ଷ ମାତ୍ର। ଦୁଇଟି ସନ୍ତାନ ନଷ୍ଟ ହେବା ପରେ ମା’ଙ୍କ ଉପରେ ଭୀଷଣ ରାଗିଥିଲେ ଜେଜେ। ବାପାଙ୍କୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ବିବାହ କରାଇବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ। ମୋ ଅଜା ଏହା ଜାଣିଲା ପରେ ଜେଜେଙ୍କ ଉପରେ ବିରକ୍ତ ହୋଇ କହିଲେ, “ଆରେ, ମୋ ଝିଅ ମାର୍ଗଶୀର ମାସ ଶେଷ ଗୁରୁବାର ଜନ୍ମ ହୋଇଛି, ସେ ଲକ୍ଷ୍ମୀଟିଏ; ତାକୁ ତୁମେ ଅଲକ୍ଷ୍ମଣୀ କହୁଛ”। ଏହା ପରେ ଜେଜେ ବୁଝିଯାଇଥିଲେ। ଜେଜେ କୁହନ୍ତି, ବହୁତ ପୂଜା ପୂଜିକଲାପରେ ୧୯୫୨ମସିହା ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୧୦ ତାରିଖ (ବୁଧବାର) ଦିନ ୩.୪୪ ମିନିଟରେ ମୋର ଜନ୍ମ।

ବହୁତ ଖୁସି ହୋଇ ଜେଜେ ଦୁଇଖଣ୍ଡ ଗାଁକୁ ଖାଇବାକୁ ଦେଇଥିଲେ। ମୋ ନା’ରେ ଗୋଟିଏ ମଣ୍ଡପ ନିର୍ମାଣ କଲେ। ସେ ମଣ୍ଡପ ଏବେ ବି ଅଛି। ଦକ୍ଷିଣ ପଟେ ବିଶାଳ ବର ଗଛ ଏବଂ ଉତ୍ତର ପଟେ ଓସ୍ତ ଗଛ। ଖରାଦିନେ ଯେତେ ବାଟୋଇ ଯିବା ଆସିବା କରନ୍ତି ସେହି ମଣ୍ଡପରେ ଟିକେ ବିଶ୍ରାମ କରନ୍ତି। ଜେଜେ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପାଣିର ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟ କରିଥାନ୍ତି। ସେହି ମଣ୍ଡପରେ ମୁଁ ବହୁତ ସମୟ କଟାଇଛି। ସେହି ମଣ୍ଡପରେ ବସି ଜେଜେ

ଗ୍ରାମର ଅନେକ ନ୍ୟାୟ ନିଶାପ କରିଥାନ୍ତି। ମଣ୍ଡପଟି ବହୁ ଘଟଣାର ମୂକସାକ୍ଷୀ। ମୁଁ ଓ ଜେଜେ ମଣ୍ଡପରେ ରାତିରେ ଶୋଉ। ବରଫଳ ଖାଇବା ପାଇଁ ଅନେକ ପଶୁପକ୍ଷୀ ଆସନ୍ତି। ମତେ ଡର ଲାଗେ। ଜେଜେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଦୟ ପୂର୍ବରୁ ଉଠି ଗାଁ ଭିତରକୁ ବୁଲିଯାଆନ୍ତି। ଥରେ ମୋର ମନେ ଅଛି, ଜେଜେ ଉଠିଲା ବେଳକୁ ମୁଁ ଉଠିଯାଇଥିଲି। ସେ ଚରୋଟି ଗୋଡି ଆଣିଲେ ଏବଂ କ'ଣ ମନ୍ତ୍ର ବୋଲି ଫୁଙ୍କିଲେ। ସେହି ଗୋଡିକୁ ଚରି ଦିଗକୁ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ଫୋପାଡିଲେ ଏବଂ କହିଲେ ଏହି ଗୋଡି ଯେତେ ଦୂରରେ ପଡିଲା ତା'ଭିତରକୁ କୌଣସି ଜୀବଜନ୍ତୁ ଆସିବେନି। ମୁଁ ତାଙ୍କ କଥାକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରି ଶୋଇ ପଡିଲି, କାରଣ ଜେଜେ ଅନେକ ମନ୍ତ୍ର ସବୁ ଜାଣିଥିଲେ। ଜେଜେ ଜାତକ ମଧ୍ୟ ସବୁ କରୁଥିଲେ। ସେତେବେଳେ ସେଇ କେତେ ଖଣ୍ଡ ଗାଁର ସର୍ବରାକାର (Tax Collector) ଥିଲେ। ମତେ ଶୋଇବା ବେଳେ ରାମାୟଣ, ମହାଭାରତର କଥା କହିଥାନ୍ତି। ସତ କହିବା, ଅନ୍ୟକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା, ଠିକ୍ ସମୟରେ ଠିକ୍ କାମ କରିବା ଇତ୍ୟାଦି ବହୁତ ମାନବିକତାର ଗୁଣର ବିଭିନ୍ନ ଉଦାହରଣ ଦେଇ ମତେ ମନେ ରଖିବାକୁ କହିଥାନ୍ତି। ମୋର ସମୟାନୁବର୍ତ୍ତୀତା ହେବା ପଛରେ ଜେଜେଙ୍କର ଅବଦାନ ବହୁତ।

ଜେଜେଙ୍କ ଗ୍ରାମ ସେବା

ଗାଁର ବହୁତ ଉନ୍ନତି ମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟ ଜେଜେଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହୋଇଥିବା କଥା ମୁଁ ଜାଣିଛି। ସ୍କୁଲ, ଗ୍ରାମସଙ୍ଘ, ବୃକ୍ଷରୋପଣ, ୧୯୬୬ ମସିହା ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ସମୟରେ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ, ଖବର କାଗଜ ମଗାଇ ଲୋକଙ୍କୁ ପାଖରେ ପଢି ରାଜ୍ୟ ତଥା ଦେଶ ବିଦେଶ କଥା ଜଣାଇବା, ବିଭିନ୍ନ ପର୍ବପର୍ବାଣୀରେ ସାମୁହିକ ଭୋଜି କରାଇବା, କଲିକତାରୁ ବିଭିନ୍ନ ଉପଯୋଗୀ ଦ୍ରବ୍ୟ ମଗାଇ ଲୋକଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚାଇବା ଇତ୍ୟାଦି ବହୁତ କାର୍ଯ୍ୟ ତାଙ୍କରି ଦ୍ୱାରା ହୋଇଛି। ଜୀବନର ଅପରାହ୍ନରେ (୭୦ବର୍ଷ) ଘର ଠାରୁ ପ୍ରାୟ ଏକ ମାଇଲ ଦୂରରେ ତିନି ଏକରର ଗୋଟିଏ ଆଶ୍ରମ (ଫାର୍ମ ହାଉସ) କରି ବହୁ ରକମର ବୃକ୍ଷରୋପଣ କରିଥିଲେ। ମଝିରେ ଗୋଟିଏ ବଖରା ଚଳ ଘର ଏବଂ ସାମନାକୁ ଗୋଟିଏ ବୈଠକ ଘର କରିଥିଲେ। ସେହି ପାଖରେ ଗୋଟିଏ କୂଅ ମଧ୍ୟ ଖୋଳାଇଥିଲେ। ସବୁଦିନ ସକାଳୁ ଜଳଖିଆ ଖାଇ ସେହି ଆଶ୍ରମକୁ ଯାଆନ୍ତି। କିଛି ପୁରୁଖା ଲୋକ ଓ ଯୁବକ ସେଠି ଏକାଠି ହୋଇ ଗାଁର ଭଲମନ୍ଦ କଥା ହୁଅନ୍ତି। ଖବର କାଗଜ ପଢାଯାଏ। ସେତେବେଳେ କେବଳ କଟକରୁ ସମାଜ ଛପା ହେଉଥିଲା ଏବଂ ଗୋଟିଏ ଦିନପରେ ଗ୍ରାମରେ ପହଞ୍ଚୁଥିଲା। କିଛି ଯୁବକଙ୍କୁ ଜ୍ୟୋତଷ ବିଦ୍ୟା ମଧ୍ୟ ଶିଖାଉଥିଲେ। ଖରାବେଳେ ସେଠାରେ ଖେଚୁଡି କରି ଖାଉଥିଲେ। ଉପରବେଳା ଗଛ ଗୁଡିକରେ ପାଣି ଦେଇ ସାରିବା ପରେ ଘରକୁ ଫେରୁଥିଲେ। ୧୯୭୭ ମସିହା ମଇ ମାସରେ ଏକ ଭୀଷଣ ବାତ୍ୟାରେ ସେ ଆଶ୍ରମଟି ଧ୍ୱସ୍ତ ବିଧ୍ୱସ୍ତ ହୋଇଗଲା।

ଗୃହଟି ମାଟିରେ ମିଶିଗଲା। ପ୍ରାୟ ସବୁ ବୃକ୍ଷ ନଷ୍ଟ ହୋଇଗଲା। କୂଅର ଡେଣ୍ଡା ଭାଙ୍ଗିଗଲା। ଜେଜେଙ୍କୁ ସେତେବେଳେ ୭୮ବର୍ଷ। ଆଶ୍ରମର ଅବସ୍ଥା ତଥା ଗାଁର ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ଜେଜେ ନିର୍ବାକ ହୋଇଗଲେ। କିଛି ଅସହାୟ ବାସହରା ଲୋକ ଆମ କୋଠାଘରକୁ ଚାଲିଆସି ୨/୪ ଦିନ ଆଶ୍ରୟ ନେଇଥିଲେ। ଘରେ ମୋର ବଡ କକେଇ (ରଜତ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ) ଖୁଡି (ଭାନୁମତି ଦାଶ)ଏବଂ ତାଙ୍କ ପିଲାମାନେ, ଚାରିଜଣ ହଳିଆ, ଦୁଇଜଣ ଘରୋଇ ସାହାଯ୍ୟକାରୀ ମଧ୍ୟଥାନ୍ତି। ଜେଜେଙ୍କ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ସମସ୍ତ ଆଶ୍ରୟକାରୀ ଲୋକଙ୍କ ଖାଇବା କଥା ବୁଝାଯାଇଥିଲା। ପ୍ରାୟ ସପ୍ତାହକ ମଧ୍ୟରେ ସବୁ ଠିକ୍ ଠାକ୍ ହୋଇଗଲା କିନ୍ତୁ ସେ ଆଶ୍ରମଟି ଆଉ ଗଢା ହୋଇପାରିଲାନି । ବିଧ୍ୱସ୍ତ ଆଶ୍ରମଟିକୁ ଦେଖି ଜେଜେ ଭାଙ୍ଗି ପଡିଲେ। ତାଙ୍କ ଦେହ ଖରାପ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା ଶେଷରେ ଜେଜେ ବିଛଣା ଧରିଲେ।

ତିନି ଚକିଆ ଶଗଡ

ମୋତେ ଯେତେବେଳେ ୩ ବର୍ଷ, ଜେଜେ ମୋ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ୩ ଚକିଆ ଶଗଡ ତିଆରି କରାଇଥିଲେ। ବେଳେ ବେଳେ ମୁଁ ସେ ଶଗଡ ଉପରେ କ'ଣ ସବୁ ଖେଳଣା ରଖି ଟାଣେ। କିନ୍ତୁ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ମୋ ବଡ କକେଇ ମୋତେ ସେ ଶଗଡରେ ବସାଇ ଟାଣି ଟାଣି ଗାଁ ଭିତରକୁ ବୁଲାଇ ନିଅନ୍ତି। ସେତେବେଳେ କକେଇଙ୍କୁ ୨୧ବର୍ଷ ହୋଇଥିଲା, ନୂଆ ନୂଆ ବିବାହ କରିଥାନ୍ତି। ଖୁଡି ମୋତେ ଭାରି ସ୍ନେହ କରୁଥିଲେ। ଯେହେତୁ ଘରେ ପ୍ରଥମ ନାତି ସମସ୍ତେ ପୁଅ ବୋଲି ଡାକନ୍ତି। ମଝିଆ କକେଇ (ଜଗତଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ)ଙ୍କୁ ୧୮ବର୍ଷ ଓ ସାନ କକେଇ (ଅଦ୍ୱୈତ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ)ଙ୍କୁ ୧୫ବର୍ଷ ହୋଇଥାଏ। ସେମାନେ ହଷ୍ଟେଲରେ ରହି ପଢୁଥାନ୍ତି। ଖରାଛୁଟି ବା ଧାନ କଟା ଛୁଟିରେ ଆସିଲେ ସେମାନେ ବି ମୋତେ ସେହି ଶଗଡରେ ବସାଇ ଘୁରାନ୍ତି। ବଡ କକେଇ ଯେହେତୁ ଗାଁରେ ରହୁଥିଲେ ଜେଜେଙ୍କୁ ଜମି ବାଡି କାମରେ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ ଏବଂ ମୋ କଥା ବି ବୁଝୁଥିଲେ। କାରଣ ବାପା ସେତେବେଳେ ପାଟନା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପଢୁଥାନ୍ତି। ସେଥିପାଇଁ ଜେଜେ ଓ ବଡ କକେଇ ପିଲାବେଳେ ମୋର ବହୁତ ଯତ୍ନ ନେଉଥିଲେ।

ତିନି ଚକିଆ ସାଇକେଲ୍

୧୯୫୫ ମସିହା ଖରାଛୁଟି ହୋଇଥାଏ। ଜେଜେ କହିଲେ, "ଆଜି ତୋ ବାପା ଆସିବେ, ତୋ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ତିନି ଚକିଆ ସାଇକେଲ୍ ଆଣିବେ।" ପାଟନାରୁ ବାପାଙ୍କର ପରୀକ୍ଷା ଫଳ ବାହାରିଥାଏ, ସେ ପରୀକ୍ଷାରେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ପଦକ ପାଇବାର କଥା ଜେଜେଙ୍କ ଠାରୁ ଶୁଣିଲି। ମୋତେ ତିନି ବର୍ଷ ହୋଇଥାଏ। ତଥାପି ପିଲାଦିନ କଥା ପ୍ରାୟ ସବୁ ମୋର ମନେ ରହିଯାଇଛି। ବାପା ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ସନ୍ଧ୍ୟା। ତିନି ଚକିଆ ନାଲି ରଙ୍ଗର

ସାଇକେଲ୍‌ଟିକୁ ଦେଖି ମୁଁ ବହୁତ ଖୁସି ହେଲି। ସେହି ଦିନଠାରୁ ମୋ ପ୍ରିୟ ଶଗଡକୁ ଛାଡିଲି। ଜକେଇ ମଧ୍ୟ ଖୁସି, ତାଙ୍କୁ ଆଉ ଟାଣିବାକୁ ପଡିଲାନି। ମୁଁ ସାଇକେଲ ନିଜେ ଚଲେଇ ଶିଖିଲି। ଜକେଇ ବେଳେବେଳେ ପଛରୁ ଠେଲିଦିଅନ୍ତି। ଆମ ପଞ୍ଚାୟତରେ ବୋଧହୁଏ ତାହା ପ୍ରଥମ ତିନି ଚକିଆ ସାଇକେଲ୍, ଦେଖିବାକୁ ବହୁତ ଲୋକ ଓ ପିଲା ଆସୁଥାନ୍ତି। ସାଇକେଲ୍‌ଟିକୁ ପାଇ ମୁଁ ପ୍ରକୃତରେ ବହୁତ ଖୁସି ହୋଇଥିଲି।

ଗାଁ ସ୍କୁଲ୍

ସେତେବେଳେ ଦିଘିରେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ନିମ୍ନ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲ୍ ଥାଏ। ଜେଜେଙ୍କ ପ୍ରଚେଷ୍ଟାରେ ଏହି ସ୍କୁଲଟି ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା। ମୁଁ ପ୍ରାୟ ୨/୩ ଘଣ୍ଟା ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ରୁହେ। ମୋର ୪/୫ଜଣ ସାଙ୍ଗବି ଥାନ୍ତି। ଖାଲି ବସି ସାର୍ କ'ଣ କୁହନ୍ତି ଶୁଣୁଥାଉ। କିଛି ଦିନ ପରେ ଗୋଟିଏ କନା ବ୍ୟାଗ୍‌ରେ ଗୋଟିଏ ସିଲଟ ଓ କିଛି ଖଡି ନେଇ ମୁଁ ସ୍କୁଲ୍ ଗଲି। କିଛି କିଛି ସଂଖ୍ୟା ଓ ଅକ୍ଷର ଶିଖିଲି। ମୋର ମନେ ଅଛି ଯେବେ ମୁଁ ପ୍ରଥମେ ଅକ୍ଷର ଶିଖିଲି ଜେଜେ ମୋର ୪/୫ ଜଣ ସାଙ୍ଗଙ୍କୁ ଘରକୁ ଡାକି ଖେଚୁଡି ଓ ଡାଲମା ଖାଇବାକୁ ଦେଇଥିଲେ। ମାଆ ଓ ଖୁଡି ମିଶି କାକରା ପିଠା କରିଥିଲେ। ଏବେ ବି କେତେ ଜଣ ସାଙ୍ଗଙ୍କର ନାଁ ମନେଅଛି। **ରୁମା, ତୋଫାନ, ଭ୍ରମର, ଚିତ, ହରିଆ, ମଢିଆ, ବିଶୁ** ପ୍ରମୁଖ। ତାଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ଆରପାରିକୁ ଚାଲିଗଲାଣି। ଚିତ କଟକରେ ଅଛି। ହରିଆ ଅବସର ପରେ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଅଛି ସେ ସମବାୟ ବିଭାଗର ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଥିଲା। ରୁମା ଓ ତୋଫାନ ବିରାଟ ଚାଷୀ। ଭ୍ରମର ଗାଁ ମୁଣ୍ଡରେ ଗୋଟିଏ ଦୋକାନ କରିଛି। ତୋଫାନ ଏବେ ଗାଁର ମୁଖିଆ। ସେତେବେଳେ ଆମେ ସବୁ ଶିଶୁ ଶ୍ରେଣୀର ଛାତ୍ର। ଛାତ୍ରୀ କିଏ ପଢୁଥିଲେ ମୋର ମନେ ନାହିଁ। ଝିଅମାନଙ୍କୁ ସେତେବେଳେ ପ୍ରାୟ କେହି ସ୍କୁଲକୁ ଛାଡୁ ନଥିଲେ। ମୋର ମନେ ଅଛି ପ୍ରଥମେ ସ୍କୁଲ ଯାଇ କିଛି ପିଲା ଘର ଓଳାନ୍ତି। ତା'ପରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରି ସାରି ସାଙ୍ଗରେ ନେଇଥିବା ଚଟରେ ବସନ୍ତି। କିଏ କିଏ ଖଣ୍ଡିଏ ଚାରିକୋଣିଆ କନାରେ ସିଲଟ ଓ ଖଡି ବାନ୍ଧି କରି ନେଇଥାନ୍ତି। ତାହାକୁ **'ବସ୍ତାନି'** ବୋଲି ଆମେ କହୁଥିଲୁ। ସ୍କୁଲ୍ ପ୍ରଥମେ ଗୋଟିଏ ଓଳି ହେଉଥିଲା। ପରେ ଦୁଇ ଓଳି ହେଲା। ମୁଁ କିନ୍ତୁ ଉପରବେଳା ସ୍କୁଲ୍‌କୁ ଯାଉନଥିଲି। ଦିନେ ସ୍କୁଲ୍‌କୁ ଗଲିନି। ଜେଜେ ମୋତେ ବାଡେଇଥିଲେ। ବୋଧ ହୁଏ ତାହା ଜେଜେଙ୍କର ମୋ ପାଇଁ ପ୍ରଥମ ଓ ଶେଷ ମାଡ ଥିଲା।

ବାପା ଶରତଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ
ଓ
ଜେଜେ ମହେଶ୍ୱର ଦାଶ

ମଣ୍ଡପରେ ବଡ କକେଇ
ରଜତଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ ଓ
ପତ୍ନୀ ବିଜୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ଦାଶ

ବାଲ୍ୟବନ୍ଧୁ ରୁମା ପରିଡା ଓ ଅନ୍ୟମାନେ

ମୋ ଜନ୍ମ ଗ୍ରାମ, କେନ୍ଦୁଡିପ

କେନ୍ଦୁଢିପ ୟୁ.ପି ସ୍କୁଲ୍ ସାମନାରେ ମାୟା ନନା, କକେଇ, ବନ୍ଧୁ ଖଣ୍ଡିଆ ଓ ଭାଇ ଅତୁଲ୍ୟ

କେନ୍ଦୁଢିପ କୋଠଘର

ଶ୍ରୀ ରଜତ୍ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ, ଶ୍ରୀ ଜଗତ୍ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ ଏବଂ
ଶ୍ରୀ ଅଦ୍ୱୈତ୍ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶଙ୍କ ସହିତ କେନ୍ଦୁଝିପ ଘରେ

ବଡ କକେଇ ରଜତ୍ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ ଓ ବାଲ୍ୟ ବନ୍ଧୁ ରୁମା ପରିଡା

ଦିଘି ପ୍ରାଇମେରୀ ସ୍କୁଲରେ ସରପଞ୍ଚ ଓ ସ୍କୁଲ ଡି.ଆଇଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଦିବସ ପାଳନ ଏବଂ କୃତି ଛାତ୍ର ଓ ଛାତ୍ରୀଙ୍କୁ ମହେଶ୍ୱର ଦାଶ ପୁରସ୍କାର ବିତରଣ

କେନ୍ଦୁଢିପ ପ୍ରାଇମେରୀ ସ୍କୁଲରେ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଦିବସ ପାଳନ

ଭାଇ ସୁରେଶଙ୍କ ସହିତ ନିଜ ଗ୍ରାମରେ, ୨୦୨୧

ବାଲ୍ୟ ବନ୍ଧୁ ଭ୍ରମର ଜେନାଙ୍କ ସହିତ ନିଜ ଗ୍ରାମରେ, ୨୦୨୧

ବଡ ମାଇଙ୍କ ସହିତ

ଆଇ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଦେବୀ

ବଡ ମାଇଁଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରଷା ଖାଦ୍ୟ

ଭାଇ ଜତିନ୍ ପଣ୍ଡା ଓ ଭାଇ ବୋହୁ କୁନ୍ତୀ ପଣ୍ଡା

ବଡ କକେଇ, ଖୁଡି ଓ ବିଜୟଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ସହିତ

ମାମୁଁଘର ପରିବାର ସହିତ ଏକ ବିବାହ ଉତ୍ସବରେ, ୨୦୨୧

୨. କଟକ ଅନୁଭୂତି

ପ୍ରଥମ କଟକ ଆସିବା

୧୯୫୫ ମସିହା ଅକ୍ଟୋବର ମାସରେ ବାପା ରେଭେନ୍ସା କଲେଜ୍‌ରେ ଶିକ୍ଷା ବିଭାଗରେ ଅଧ୍ୟାପକ ରୂପେ ଯୋଗଦାନ କରିଥାନ୍ତି। ଯୋବ୍ରାରେ ଗୋଟିଏ ଭଡାଘର ନେଇଥାନ୍ତି। ଗାଁରୁ ବାପା, ମା ଏବଂ ଆମ ସହିତ ଗୋସେଇଁ ବାପା (ବାପାଙ୍କର ସାନକକେଇ) କଟକ ଆସିବାର ଠିକ୍ ହେଲା। ଜେଜେ, ମା'ଙ୍କ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଶଗଡକୁ ସଜେଇ ଦେଇଥାନ୍ତି। ସେଥିରେ ସବୁ କିଛି ଚଳିବା ମୁତାବକ ଜିନିଷ ବନ୍ଧା ହୋଇ ରଖାଗଲା। କକେଇ ମୋ ତିନିଚକିଆ ସାଇକେଲ୍‌ଟି ମଧ୍ୟ ଶଗଡ ପଛପଟେ ରଖିଦେଲେ। ମନେ ଅଛି ଜେଜେ କହିଲେ "ଘର ବାହାରକୁ ନେଇ ସାଇକେଲ୍ ଚଲାଇବୁ ନାହିଁ" କାରଣ ଗାଁରେ ମୁଁ ସବୁଆଡେ ଚଲାଉଥାଏ। ଶଗଡ ଚାଲିଲା, ମୁଁ ଅଳ୍ପ ସମୟ ଚାଲିଲା ପରେ ମା'ଙ୍କ ପାଖରେ ବସିଲି। ବାପା ଓ ଗୋସେଇଁବାପା ଚାଲି ଚାଲି ଯାଉଥାନ୍ତି। ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ନଦୀରେ ପାଣିଥାଏ। ସେଇଠି (ଗୋରଡ଼ିଆ ଘାଟ) ଶଗଡ ଛାଡି ଡଙ୍ଗାରେ ବସି ଆରପାରିକୁ (କାଲୁରିଆ ଘାଟ) ଗଲୁ। ସେଠି ଆଉ ଗୋଟିଏ ଶଗଡ ଜେଜେ ଆଗରୁ କହି ଠିକ୍ କରିଥାନ୍ତି। ପୁଣି ଶଗଡରେ ବସି ଯୋରନ୍ଦା ବସ୍ ଷ୍ଟାଣ୍ଡ୍ ଯାଏ ଆସିଲୁ। ସେତେବେଳେକୁ ଦୁଇଟି ବସ୍ ଢେଙ୍କାନାଳରୁ ଯୋରନ୍ଦା ଆସୁଥାଏ। ଗୋଟିଏ ପ୍ରାୟ ଦିନ ୯ଟା ଆଉ ଗୋଟେ ଦିନ ୧୨ଟାରେ। ଆଜିକାଲି ବସ କାଲୁରିଆ ଘାଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗଲାଣି। କାଲୁରିଆରୁ ଆମ ଗାଁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗୋଟେ ନୂଆ ବ୍ରିଜ୍ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ନଦୀରେ ମଧ୍ୟ ନିର୍ମାଣ ହୋଇଗଲାଣି।

ଆମ ବସ୍ ଆସିଗଲା। ସବୁ ଜିନିଷ ବସ୍ ଛାତରେ ଚଢାଗଲା। ବସ୍ ଘୋର ଗର୍ଜନ ଗତିରେ ମାଡି ଚାଲିଥାଏ। ମୋର ପ୍ରଥମ ବସ ଯାତ୍ରା। ବାହାରକୁ ଅନାଇଲେ ଲାଗୁଥାଏ ଗଛ ସବୁ ପଛକୁ ଯାଇ ଘୁରୁଛି। ମତେ ଲାଗିଲା ମୋ ସାଇକେଲ୍‌ଟି ଗଡି ଯିବନିତ। ମୋ ପାଖରେ ବସିଥିବା ଗୋସେଇଁବାପାକୁ ପଚାରିଲି। ସେ ବ୍ୟସ୍ତ ନ ହେବା ପାଇଁ ହାତରେ ଇସାରା ଦେଇ କହିଲେ। ସବୁ ଜିନିଷ ପତ୍ର ଉପରେ ବନ୍ଧାହୋଇଛି। ମୁଁ ଆଶ୍ୱସ୍ତ ହେଲି। ଶୀଘ୍ର କିପରି ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ବସି କଟକ ଆସିବି ସେ କଥା ଭାବି ଖୁସି ହଉଥାଏ। ଢେଙ୍କାନାଳରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ଦିନ ୪ଟା ପ୍ରାୟ। ସେ ଦିନ କ'ଣ ପାଇଁ

ଟ୍ରେନ୍ ଓ ବସ୍ ସବୁ କଟକ ପାଇଁ ବନ୍ଦଥାଏ। ରାତିରେ ଢେଙ୍କାନାଳରେ ରହିଲୁ। ଟ୍ରେନ୍ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଇଚ୍ଛାଟା ରହିଗଲା। ପୁଣି ଗୋଟେ ଦିନ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ହବ। କାରଣ ସେତେବେଳେ ଗୋଟିଏ ଟ୍ରେନ୍ ପୁରୀରୁ ସକାଳେ ବାହାରି କଟକ, ଢେଙ୍କାନାଳ ଦେଇ ତାଳଚେରରେ ପହଞ୍ଚି ପୁଣି ପୁରୀ ଫେରୁଥିଲା। ଢେଙ୍କାନାଳରେ ତାର ଫେରିବା ସମୟ ପ୍ରାୟ ସନ୍ଧ୍ୟା ୫ଟା, ତେଣୁ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ।

ସକାଳୁ ବସ୍‌ରେ କଟକ ଯିବା ପାଇଁ ଚିନ୍ତା କରି ଶୋଇଗଲୁ। କିନ୍ତୁ ପରଦିନ ସକାଳୁ ବୁଝିଲା ବେଳକୁ ବସ୍‌ବି ଚାଲୁନି। ଓଡିଶା ବନ୍ଦ ଥିଲା, କ'ଣ ପାଇଁ ମନେ ନାହିଁ। ଆମର ବନ୍ଦ ଅଭ୍ୟାସ ସେବେଠୁ ଅଛି। ଆଜିକାଲିତ ପ୍ରତି ମାସରେ କିଏ ନା କିଏ ବନ୍ଦ ଡାକରା ଦଉଛନ୍ତି। ସେ ଯାହା ହଉ, ଚିନ୍ତା କରାଗଲା ରିକ୍ସାରେ କଟକ ଆସିବୁ। ଢେଙ୍କାନାଳରୁ କଟକ ପ୍ରାୟ ୫୦ କିଲୋମିଟର ଦୂର। ଦୁଇଟି ରିକ୍ସା ଠିକ୍‌ହେଲା। ସକାଳୁ ଜଳଖିଆ ସାରି ପ୍ରାୟ ୯ଟା ବେଳକୁ ବାହାରିଥିଲୁ। ବାପା, ମା' ଓ କିଛି ଜିନିଷ ଗୋଟିଏ ରିକ୍ସାରେ ଆଗରେ ଚାଲିଥାନ୍ତି। ମୁଁ ଓ ଗୋସେଇଁବାପା ମୋ ସାଇକେଲ୍ ସହିତ ପଛ ରିକ୍ସାରେ ବସିଥିଲୁ। ଯୋବ୍ରା ଆସିବା ପାଇଁ ଚୌଦ୍ୱାର ମହାନଦୀ ଆନିକଟ ଦେଇ ଆସିବାକୁ ହୁଏ। ଟିକେ କମ୍ ରାସ୍ତା ବି ପଡେ। ତଥାପି ଯୋବ୍ରାରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ଅପରାହ୍ନ୨ଟା ପରେ ହୋଇଥିଲା। ଆନିକଟ ପାଖରେ ଘର ଥିବାରୁ ବିଶେଷ କିଛି ଅସୁବିଧା ହୋଇନଥିଲା। ଆମକୁ ଘରେ ପହଞ୍ଚାଇ ଦେଇ ରିକ୍ସା ଦୁଇଟି ଫେରିଗଲେ। ବାପା କଟକ ହୋଟେଲ୍‌କୁ ଯାଇ ଖାଇବାକୁ ଆଣିଲେ। ମୁଁ ଖାଇ ଶୋଇ ପଡିଲି। ଘରେ ଚାରି ବଖରା ବାସ ଗୃହ, ପ୍ରସସ୍ତ ବାରଣ୍ଡା, ରୋଷେଇ ଘର, ଗାଧୁଆ ଘର, ବଗିଚା, କୂଅ, ଇତ୍ୟାଦି ଥାଏ। ସଂଧ୍ୟା ବେଳକୁ ଉଠି ସେହି ବାରଣ୍ଡାରେ ମୁଁ ସାଇକେଲ ଚଲାଇବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ।

କିଛି ସମୟ ପରେ ଗୋସେଇଁବାପାଙ୍କ ସହିତ ଘର ବାହାରକୁ ଆସି ଟିକେ ଚାଲିଲି। ସାମନାରେ ପ୍ରଶସ୍ତ ପିଚୁରାସ୍ତା, ଆନିକଟରୁ କଲେଜ୍ ଛକ ଯାଏ ଲମ୍ବି ଥାଏ। ସଂଧ୍ୟାରେ ଦେଖିଲି କିଏ ଜଣେ ଗୋଟେ ସିଡି ଧରି ରାସ୍ତାରେ ଥିବା ଖମ୍ବ ଉପରେ ଚଢି ଲ୍ୟାମ୍ପ୍ ଲଗାଉଥାଏ। ସେତେବେଳେ କଟକର ବହୁତ ରାସ୍ତାରେ କିରୋସିନି ଲ୍ୟାମ୍ପ ଲାଗୁଥାଏ। ସେହି ସମୟରେ କଟକ ସହରର ଜନସଂଖ୍ୟା ପ୍ରାୟ ୧ଲକ୍ଷ ଥିଲା। ବର୍ତ୍ତମାନ (୨୦୨୫ରେ) ପ୍ରାୟ ୧୦ଲକ୍ଷ ହେବ। ସେତେବେଳେ ଆମ ଘରେ

ଲଣ୍ଠନ ଜଳୁଥାଏ। ଆଜିକାଲି ପିଲାଙ୍କୁ ଲଣ୍ଠନ କ'ଣ ଦେଖେଇ କରି ବୁଝାଇବାକୁ ପଡିବ। ମନେଅଛି ସେହିଠାରେ ରହିବାର ବର୍ଷେ ପରେ ବିଜୁଳି ଆଲୁଅ ଏବଂ ନଳପାଣି ଆସିଲା। କିନ୍ତୁ ଉଠା ପାଇଖାନା ଥିଲା। ସକାଳୁ ଲୋକ ଆସି ପାଇଖାନା ପଛପଟ ମଇଳା ସଫା କରି ନେଉଥିଲେ। ବହୁତ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥା ରାଜ୍ୟର ବହୁ ସହରରେ ପ୍ରଚଳିତ ଥିଲା। ମୋର ଯାହା ମନେ ପଡୁଛି। ୧୯୯୦ ମସିହା ବେଳକୁ ସରକାର ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଉଚ୍ଛେଦ କଲେ। ଦୁଇଦିନ ଖଣ୍ଡେ ରହି ଗୋସେଇଁ ବାପା ଫେରିଗଲେ। କିଛି ଦିନ ପରେ ମୋ ସାନକକେଇ (ଅଦ୍ୱୈତଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ) ଆସିଲେ।

ଯୋବ୍ରାରହଣୀ

ଯୋବ୍ରାରେ ୧୯୫୯ ମେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିଲୁ। ଘର ପଛପଟେ ଗୋଟିଏ ମୁସଲମାନ ବସ୍ତି। ସେଠି ଗୋଟିଏ ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ମୁଁ ପ୍ରଥମ ଓ ଦ୍ୱିତୀୟ ଶ୍ରେଣୀରେ ପଢିଲି । ଚଟି ଓ କନା ବ୍ୟାଗ୍ ନେଉଥାଏ। ମନେଅଛି, ସକାଳୁ ୬.୩୦ ରୁ ୧୧.୩୦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍କୁଲ୍ ଚାଲୁଥିଲା ଫେରିଲା ବେଳକୁ ବାପା କଲେଜ୍ ଯାଇ ସାରିଥାନ୍ତି । ପ୍ରାୟ ୪/୫ବେଳକୁ ଫେରନ୍ତି। ଘରେ ମୁଁ, ମାଆ, ସାନ କକେଇ ଥାଉ ଏବଂ ଗୋଟିଏ ପିଲା(ନଟ) ଘରକାମ କରିବାପାଇଁ ଥାଏ। ମଝିରେ ମଝିରେ ଗାଁ ରୁ ବଡ କକେଇ (ରଜତ୍‌ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ) ବଡ ମାମୁଁ (ଗୁରୁ ପ୍ରସାଦ ପଣ୍ଡା), ବଡ ମଉସା (ପଞ୍ଚାନନ ତ୍ରିପାଠୀ), ଅଜା (ରାଧାକୃଷ୍ଣ ପଣ୍ଡା), ଆଇ (ସୁବର୍ଣ୍ଣା ଦେବୀ) ଏବଂ ଜେଜେ (ମହେଶ୍ୱର ଦାଶ) ଆସୁଥାନ୍ତି। ମଝିଆ କକେଇ (ଜଗତଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ) ସେତେବେଳେ ଧାନବାଦରେ ମାଇନିଂ ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ ପଢୁଥାନ୍ତି। ସେ'ବି ଛୁଟିରେ କଟକ ଆସନ୍ତି। ଏଠାରୁ ଆମେ ମିଶି ଖରା ଛୁଟିରେ ଗାଁକୁ ଯାଉ। ବାପା ଯେବେଠୁ କଟକରେ ରହିଲେ ଗାଁ ରୁ ଅନେକ ଲୋକ ବିଭିନ୍ନ କାମରେ କଟକ ଆସି ଆମ ଘରେ ଦିନେ ଦୁଇଦିନ ରୁହନ୍ତି। ଅଧିକାଂଶ ଲୋକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଗତ କାରଣ ପାଇଁ କଟକ ମେଡିକାଲ୍‌କୁ ଆସନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ ଆମ ଘର ପ୍ରାୟ ସବୁ ସମୟରେ ଗହଳିଥାଏ। କିନ୍ତୁ ସାନ କକେଇ ଘରେ ରହି ପଢୁଥାନ୍ତି, ବୋଧହୁଏ ୧୦ମ ଶ୍ରେଣୀରେ।

ଘରୁଚୋରୀ

ଥରେ ଖରାଛୁଟିରେ ମଝିଆ କକେଇ ଧାନବାଦରୁ ଆସିଥାନ୍ତି। ଦିନକପରେ ଗାଁ କୁ ଯିବା କଥା। ରାତିରେ କିନ୍ତୁ ଚୋର ପଶି କଣସବୁ ଜିନିଷ ନେଇ ଯାଇଥିଲା, ସକାଳୁ

ଖୋଜା ଖୋଜି କରିବା ପାଇଁ ବାପା, କକେଇ ସବୁ ଘର ବାହାରକୁ ଗଲେ। ମୁଁ ବି ସାଙ୍ଗରେ ଥାଏ ଘର ପାଖ ଗଛ ମୂଳରେ କକେଇ ସୁଟକେସ୍ ପଡିଥିବାର ଦେଖିଲେ। ସେଥିରୁ ସବୁ ଜିନିଷ ଚୋର ନେଇଯାଇଥିଲା। ପୋଲିସ୍‌କୁ ଖବର ଦେବା ପାଇଁ ବାପା କହୁଥାନ୍ତି। ହଠାତ୍ ବାପାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଏକ ସାପ ଝୁଲୁଥିବାର ଦେଖି ମୁଁ ସାପ, ସାପ ବୋଲି ପାଟି କରିବାରୁ ବାପା ଘୁଞ୍ଚି ଆସିଲେ । ତା'ପରେ ସମସ୍ତେ ଘରକୁ ଆସିଲେ। ବାପା ପୋଲିସ୍‌କୁ ଖବର ଦେବାରୁ ପୋଲିସ୍ ଆସି ପଛପଟ ବସ୍ତିକୁ ଯାଇ କଣ ଖୋଜା ଖୋଜି କଲେ । କିନ୍ତୁ ଜିନିଷ କିଛି ମିଳିଲାନି। ଗାଁ କୁ ଯିବା ଘୁଞ୍ଚିଗଲା। କାରଣ ଲୋକ ଡକାଇ ପଛପଟ ପାଚେରୀରେ ତାରବାଡ ଲଗାଇବା ପାଇଁ ଦୁଇଦିନ ଲାଗିଲା। ସେହିଦିନ ଠାରୁ ଘରେ ଗୋଟିଏ କୁକୁର ପୋଷାଗଲା। ବଗିଚାଘରେ କିଛି କୁକୁଡା ବି ରଖାଗଲା। ଗାଁ ରୁ ଜେଜେ ଗାଈ ମଧ୍ୟ ପଠାଇଲେ। ତା' ପରଠୁ ଯୋବ୍ରା ଘରେ କିଛି ଅସୁବିଧା ହୋଇନି। ଖରାବେଳେ ନଟ, ତା କାମସାରି ଯୋବ୍ରା ଆନିକଟ ଯାଇ ଚୁନା ମାଛ ଆଣେ। ମୁଁ ବି ସାଙ୍ଗରେ ଯାଉଥିଲି । ବାପା ବିରକ୍ତ ହେବାରୁ ମୁଁ ଆଉ ଗଲିନି। ନଟ ମଧ୍ୟ ଆଉ ବେଶି ଗଲାନି ।

କାଠୁରିଆ କଥା

ଥରେ ସକାଳୁ ଗୋଟିଏ କାଠୁରିଆ କିଛି ଜାଳେଣୀ କାଠ ଆଣି ଘରେ ରଖିଲା। ସେତେବେଳେ ଆମ ଘରେ କାଠଚୁଲି ଏବଂ କରତଗୁଣ୍ଡ ଚୁଲାରେ ରୋଷେଇ ହଉଥିଲା। କାଠୁରିଆ ପଇସା ନେଇ ସାରିଲା ପରେ ଆଉ କିଛି ମାଗିଲା, ମା' ମନା କରି ଘର ଭିତରକୁ ଆସିଲେ। ମୁଁ କାଠୁରିଆକୁ ରହିବାକୁ କହିଲି, ମୋ ପାଖରେ ଥିବା ଡବାରୁ ଚାରଣିଟିଏ (୨୫ ପଇସା) କାଢି ତାକୁ ଦେଲି। ଏହି କଥା ବାପା ଜାଣି ମୋ ଉପରେ ରାଗିଲେ। ପଇସା କୋଉଠୁ ଆଣିଲୁ ବୋଲି ପଚାରିଲେ । ମୁଁ ସବୁ ସତ କହିଲି । ଗାଁରୁ ମାମୁଁ, ଅଜା, ଜେଜେ, କକେଇ, ଯେତେବେଳେ ଆସି ଫେରନ୍ତି ମତେ ଆଠଣା, ଟଙ୍କେ, ଦୁଇଟଙ୍କା ବିସ୍କୁଟ୍ ଓ ଚକୋଲେଟ୍ ଖାଇବା ପାଇଁ ଦିଅନ୍ତି । ମୁଁ ମା'ଙ୍କୁ ଦେବାରୁ ସେ ମତେ ରଖିବାକୁ କୁହନ୍ତି। ମୁଁ ସେହି ପଇସା ଡବାରେ ରଖି ଥାଏ।

ପ୍ରତିଖରା ଛୁଟିରେ (ମେ - ଜୁନ୍) ଆମେ ଗାଁ କୁ ଆସୁ, ମାସେ ଖଣ୍ଡେ ରହି ରଜସଂକ୍ରାନ୍ତି ପରେ ଫେରୁ। ସେହି ମାସକ ଭିତରେ ଅଜାଘରେ ୪/୫ ଦିନ (ଜିରାଳ),

ଗୋବିନ୍ଦପୁର (ଜେଜେଙ୍କ ଜନ୍ମ ସ୍ଥାନ) ଦିନେ, ଖୁରୁସିଆ ବଡମାଉସୀ (ଲଳୀତା ଦେବୀ)ଙ୍କ ଘରେ ଦୁଇ ଦିନ ଖଣ୍ଡେ ରହି ଖୁସି ମଜା କରୁଥିଲୁ। ସେତେବେଳେ ଅଜାଙ୍କ ଘରେ, ଅଜା (ରାଧାକୃଷ୍ଣ ପଣ୍ଡା) ଆଈ (ସୁବର୍ଣ୍ଣା ଦେବୀ), ବଡ ମାମୁଁ (ଗୁରୁପ୍ରସାଦ ପଣ୍ଡା), ବଡ ମାଇଁ (କୋକିଳା ଦେବୀ), ସାନ ମାଉସୀ (ସୀତା ଦେବୀ) ଏବଂ ମାମୁଁ ଙ୍କର ଦୁଇ ଝିଅ (କଳି ଓ ଅଳି) ଥାନ୍ତି । ଅଜାଙ୍କ ବାପା (ବୀରଭଦ୍ର ପଣ୍ଡା) ପୁରୁଣା ଘରେ ତାଙ୍କ ବଡ ପୁଅଙ୍କ ସହିତ ଥାନ୍ତି । ସେ ଅଜାଙ୍କ ଘରକୁ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ଆସନ୍ତି । ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଭଲକରି ଦେଖିଛି । ୬ ଫୁଟ ଉଚ୍ଚ ହେବେ, ଗୋରା ଚେହେରା, ମୁଣ୍ଡରେ ପଗଡି ହାତରେ ବିରାଟ ଠେଙ୍ଗା ଧରିଥାନ୍ତି। ସେ ଜିରାଳ ଅଞ୍ଚଳର ସର୍ବରାକାର ଥିଲେ।

ସାନଭାଇ ବିମଳର ଜନ୍ମ

୧୯୫୬ ମସିହା ଏପ୍ରିଲ ମାସ ଘରକୁ ସାନ ମାଉସୀ (ବାଲ୍ୟ ବିଧବା) ଆସିଥାନ୍ତି। ସେତେବେଳେ ବାଲ୍ୟ ବିବାହ ପ୍ରଥା ଥିଲା। ଅଜାଙ୍କଠାରୁ ଶୁଣିବା କଥା, ସାନ ମଉସା ଆର୍ମିରେ ଥିଲେ। ସେ ସଡକ ଦୁର୍ଘଟଣାରେ ଚାଲିଗଲେ। ମାଉସୀ ଆଉ ବିବାହ କରି ନଥିଲେ। କାରଣ ବିଧବା ବିବାହ ପ୍ରଚଳିତ ନଥିଲା। ମୁଁ ଜାଣିବାରେ ମାଉସୀ ବହୁତ ସାହାଯ୍ୟକାରୀ ନାରୀ ଥିଲେ। ସେ ଗ୍ରାମ ସେବିକା ଥିଲେ। ଛୁଟି ନେଇ କଟକ ଆସିଥାନ୍ତି। ମୋତେ କୁହନ୍ତି ତୋର ସାନ ଭାଇ ଆସିବ। ମା' ଓ ବାପା କଟକ ମେଡିକାଲରେ। ସଂଧ୍ୟାବେଳେ ବାପା ଆସି କହିଲେ ମୋର ଭାଇଟିଏ ହୋଇଛି। **ସେଦିନ ୨୬ ଏପ୍ରିଲ ୧୯୫୬।** ବାପା ସାନ କକେଇଙ୍କୁ ଗାଁକୁ ଟେଲିଗ୍ରାମ୍ କରିବା ପାଇଁ କଲେଜ୍ ଛକକୁ ପଠାଇଲେ। କିଛି ଦିନ ପରେ ଗାଁରୁ ଜେଜେ ଜାତକ କରି ପଠାଇଲେ। ପୋଷ୍ଟ୍ ଅଫିସ୍‌ର ଚାହିଦା ସେତେବେଳେ ବେଶି ଥିଲା। ମୋର ମନେ ଅଛି ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲା ବୋଲି ଜେଜେ ମୋ ସାନ ଭାଇ (ବିମଳ)କୁ ପାକିସ୍ଥାନୀ କହି ଚିଡାଉଥିଲେ। ବିମଳର ଏକୋଇସିଆ ପୂଜା ପରେ ସାନ ମାଉସୀ ଗାଁକୁ ଫେରିଗଲେ।

ଛତ୍ର ବଜାର

ଛତ୍ରବଜାର କଟକର ସବୁଠୁ ବଡ ବଜାର। ସବୁ ରବିବାର ଦିନ ବାପା ଛତ୍ରବଜାର ଯାଇ କିଛି ଜିନିଷ ନେଇ ଆସନ୍ତି । ସେହି ପାଖରେ ମୋର ଜଣେ ପିଉସା (ନୃସିଂହ କର)ଙ୍କ ଘର ଥାଏ। ତାଙ୍କ ଘରକୁ ମଧ୍ୟ ବେଳେବେଳେ ଯାଉ। ପିଉସାଙ୍କ ପୁଅ (ଚିତ୍ତରଜନ)

ମୋଠାରୁ ୪ମାସ ବଡ। ଆମେ ଏକା ଶ୍ରେଣୀରେ ପଢୁ ଥାଉ। ପିଉସା **ଠାକୁର ଅନୁକୂଳଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଭକ୍ତ** ଥିଲେ। ସେ ଛତ୍ରବଜାର ସ୍କୁଲ୍‌ର ଶିକ୍ଷକ ଥିଲେ। ପିଉସୀ କିନ୍ତୁ ଗାଁରେ ଥାନ୍ତି । ତେଣୁ ପିଉସା ପ୍ରାୟ ପ୍ରତି ଛୁଟିରେ ସାଇକେଲ୍‌ରେ ଗାଁକୁ ପଳାନ୍ତି । ସାଇକେଲ୍‌ରେ କମ୍ ସମୟ ଲାଗେ ବୋଲି କୁହନ୍ତି (ପ୍ରାୟ ପାଞ୍ଚଘଣ୍ଟା) । ଥରେ ଛତ୍ରବଜାରରେ ବାପା ଏକ ଟଙ୍କାର ଆମ୍ବ କିଣିଲେ । ୨୦ ଗଣ୍ଡା (୮୦ ଟା) ଦେଲା। ସେହି ସମୟରେ ଗଣ୍ଡା (୪ଟି), କଡା (୧୨ଟି), ଓ କୋଡି (୨୦ଟି) ଇତ୍ୟାଦିରେ ଗଣନା କରାଯାଉଥିଲା। ମୁଁ ଲାଭ ମାଗିବାରୁ ଦୋକାନୀ ୨ ଗଣ୍ଡା ଲାଭ ଦେବାର ମୋର ମନେ ଅଛି। ଛତ୍ରବଜାର ଗୋଟିଏ ପେଣ୍ଠ ଜାଗା ହୋଇଥିବାରୁ ସେଠାକୁ ବହୁତ ଲୋକ ଯିବାର ମୁଁ ଦେଖିଛି। କିଣା ବିକା ଛଡା ଭିନ୍ନ କିସମର ଲୋକ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ କାମ ନେଇ ଆସିଥାନ୍ତି।

ବାଲୁବଜାର ଘର

ଯୋବ୍ରାରେ ୧୯୫୯ ମେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିଲୁ। ସେ ଘର ମାଲିକ ଘରକାମ କରିବା ପାଇଁ କହିବାରୁ ବାପା ବାଲୁବଜାର ଗଳିରେ ଗୋଟିଏ ଘରକୁ ଆସିଲେ। ଏହିଭିତରେ ବାପାଙ୍କର ଆର୍.ଏନ୍.ଟ୍ରେନିଙ୍ଗ୍ କଲେଜ୍‌କୁ ବଦଳି ହୋଇ ଯାଇଥାଏ। ମୋ ସ୍କୁଲ୍ ମଧ୍ୟ ବଦଳି ହୋଇଗଲା। **ମୁଁ ବାବାସାଗର ଦାସ ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ତୃତୀୟ ଶ୍ରେଣୀରେ ନାମ ଲେଖାଇଲି।** ସେହି ବର୍ଷ ମୋର ଏକମାତ୍ର ଭଉଣୀ ***ମିନତିର ଜନ୍ମ (୨୦.୧୧.୧୯୫୯)***। ଯୋବ୍ରା ଛାଡିବା ପରେ ନଟ ତା ଗାଁକୁ ପଳାଇଲା, ଗାଈ, କୁକୁର, କୁକୁଡା ସବୁ ବିକ୍ରି ହୋଇଗଲା। ସାନ କକେଇ ନାଭାଲ୍ ଟ୍ରେନିଂ ପାଇଁ ବମ୍ବେ ପଳେଇଲେ। ଏହି ଘରଟି ବହୁତ ଛୋଟ ଥିଲା। ଆମେ କେବଳ ବାପା, ମାଆ, ସାନଭାଇ, ମୁଁ ଓ ଗାଁ ରୁ ଆସିଥିବା ଧାଇମା ରହିଥାଉ। ଥରେ ମନେ ଅଛି ଗୋଟେ ପାତି ମାଙ୍କଡ ସେହିଘର ଅଗଣାକୁ ଆସି ଛୁଆ ମିନତିକୁ ଛାତ ଉପରକୁ ଉଠାଇ ନେଲା। ବାପା ନଥାନ୍ତି। ମା' ପାଟି କରିବାରୁ ପଡିଶା ଘର ଲୋକ ବାଡିଧରି ଛାତକୁ ଯିବା ମାତ୍ରେ ପାତିଟି ମିନତିକୁ ଛାଡି ପଳାଇଲା। ଭାଗ୍ୟ ଭଲଥିଲା, ଛୁଆର କିଛି କ୍ଷତି ହୋଇନଥିଲା। ସେ ଖାଲି କାନ୍ଦୁଥିଲା। ସେହି ଜାଗାକୁ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ମାଙ୍କଡମାନେ ଆସୁଥିଲେ। ଘରଗୁଡିକ ଛାତକୁ ଛାତ ଲାଗି ଲାଗି ଥାଏ। ସେହି ଘରେ ବେଶି ଦିନ ରହିନାହୁଁ। ୧୯୬୦ ମେ ମାସରେ ପୁଣି ଘର ବଦଳାଇ ଝାଞ୍ଜିରମଙ୍ଗଳାର ଲୁଣିଆ ସାହିକୁ ଆସିଲୁ। ସେଇ ଘରଟା ଟିକେ ବଡ ଏବଂ ନୂଆ ଥିଲା। ସବୁ ଘରେ ବିଜୁଳି ଆଲୁଅ ଥିଲା, କୁଅ ସହିତ ନଳ ବି ଥିଲା।

ଝାଞ୍ଜିରମଙ୍ଗଳା ରହଣୀ

ଲୁଣିଆ ସାହିର ଘରଟି ଜଣେ ବିଶିଷ୍ଟ କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟର୍ (ମହାନ୍ତି ବାବୁ) ନିର୍ମାଣ କରିଥାନ୍ତି। ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ବଡ ଜାଗା ଥିଲା। ଆମେ ସାମନା ଘରେ ରହିଥିଲୁ। ଅନ୍ୟ ଜଣେ ଭଡାଟିଆ ଏବଂ ମହାନ୍ତି ବାବୁଙ୍କର ପରିବାର ପଛପଟେ ରହୁଥିଲେ। ମୋ ସ୍କୁଲ୍ ପୁଣି ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଲା। **ମୁଁ ପି.ଏମ୍ ଏକାଡେମି ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ଚତୁର୍ଥ ଶ୍ରେଣୀରେ ନାମ ଲେଖାଇଲି।** ମହାନ୍ତି ମଉସାଙ୍କ ଦୁଇପୁଅ, ତାଙ୍କ ସଢୁ (ପଞ୍ଚାନନ ମହାନ୍ତି) ଙ୍କର ପୁଅ ସବୁ ସେହି ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ପଢୁଥିଲେ। ତେଣୁ ସ୍କୁଲ୍ ଯିବା ଆସିବାରେ କିଛି ଅସୁବିଧା ହେଉନଥିଲା। ମହାନ୍ତି ମଉସାଙ୍କ ପୁଅ (ବିସୁ) ଓ ପଞ୍ଚାନନ ମଉସାଙ୍କ ପୁଅ (ସଚି) ମୋ ତଳ ଶ୍ରେଣୀରେ ପଢୁଥାନ୍ତି। ବିସୁ ମହାନ୍ତି ସୋସିଓଲୋଜି ପ୍ରଫେସର୍ ଏବଂ ସଚି ମହାନ୍ତି ଭାଷା ସାହିତ୍ୟର ପ୍ରଫେସର୍ ହୋଇ ଅବସର କଲେଣି।

ଲୁଣିଆ ସାହିର ରହଣୀ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଭଲଥିଲା। ସେହି ଘରେ ମୋର ଆଉ ଗୋଟିଏ ***ଭାଇ (କମଳ) ୨୧-୪ -୧୯୬୧ରେ ଜନ୍ମ ହେଲା*** । ସେତେବେଳେ ହୋଲି, ଦୀପାବଳୀ, ଦଶହରା, ଗଣେଶ ପୂଜା ଇତ୍ୟାଦି ସହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ବାତାବରଣରେ ପାଳନ ହେଉଥିଲା। ଘୋଡା ଗାଡିରେ ବସି ଥରେ ଦଶହରା ମେଢ ଦେଖିବାକୁ ମା' ଓ ମାଉସୀଙ୍କ ସହିତ ଯାଇଥିଲି। **ସେହି ଘରେ ସାନ କକେଇ, ସାନ ମାମୁଁ, ପିଉସାଙ୍କ ପୁଅ କେଶବ ଭାଇନା ସବୁ ରହି ଖପୁରିଆର Engineering School ରେ ପଢୁଥିଲେ। ପରେ ସେମାନେ ହଷ୍ଟେଲ୍‌କୁ ଯାଇ ରହିଲେ।** ମୋ ସାନ କକେଇ ମୋତେ ହାଫ୍ ସାଇକେଲ୍ ଶିଖାଇଥିଲେ। ଥରେ ହାଫ୍ ସାଇକଲ୍ କରି ଘରୁ ଟିକଏ ଦୂରରେ ଥିବା ରାଣିଆ ମା' ଦୋକାନରୁ ବରା ଆଣିବା ପାଇ ଯାଇଥିଲି। ଟଙ୍କାରେ ବରା (୧୦ଟା)। କାଗଜ ଠୁଙ୍ଗାରେ ଆଣିଲା ବେଳକୁ ଗୋଟିଏ ବୁଲାଣି ପାଖରେ ଦୁର୍ଘଟଣା ହୋଇ ସବୁ ବରା ତଳେ ପଡିଗଲା। ଘରେ ମା' ଗାଳି କରିବେ। ମୁଁ ପୁଣି ରାଣିଆ ମା' ପାଖକୁ ଯାଇ ଦୁର୍ଘଟଣା କଥା କହିଲି। ସେ ମୋତେ ପୁଣି ୧୦ଟା ବରା ଦେଲା ଏବଂ ପରେ ଆସି ପଇସା ଦେବାକୁ କହିଲା। ସେ ମୋତେ ଆଗରୁ କେବେ ଦେଖିନି କିନ୍ତୁ ମୋ ଉପରେ ତାର ବିଶ୍ୱାସ କଥା ଭାବି ଏବେ ବି ଭାବ ପ୍ରବଣ ହୋଇଯାଏ।

ସାନ ଭାଇ କମଳ ବୋଧହୁଏ ଦୁଇ ମାସର ହୋଇଥାଏ। ଘର ଅଗଣାରେ ଖରାରେ ପେଟେଇ ଖେଳୁଥାଏ। ଗୋଟିଏ କଙ୍କଡା ବିଛା ତା'ପାଖକୁ ଯାଉଥିବାର ଦେଖି ମାଉସୀ

ହଠାତ୍ ବିଛାଟିକୁ ହାତରେ ଧରି ଫୋପାଡି ଦେଲେ। ବିଛାଟି ଡଙ୍କ ମାରିବାରୁ ମାଉସୀଙ୍କ ହାତ ବହୁତ ବିନ୍ଧା ଛିଟିକା କଲା। ଔଷଧ ଖାଇବାକୁ ପଡିଥିଲା। ତାପରେ ମାଉସୀ ଗାଁକୁ ପଳାଇଥିଲେ। ଛରୋଟି ପିଲାଙ୍କୁ ଧରି ମା' ହଇରାଣ ହେଉଥିବାର ଦେଖି ବାପା ମୋତେ କୌଣସି ଆବାସିକ ସ୍କୁଲ୍‌କୁ ପଠାଇବା କଥା ଚିନ୍ତା କଲେ। ୧୯୬୨ ମସିହା ଖରା ଛୁଟିରେ ଜେଜେ ଏହି କଥା ଜାଣିଲେ ଏବଂ ଆବାସିକ ସ୍କୁଲ୍ କଥା ମନା କଲେ। ବିକଳ୍ପ ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେଲା। ଯେଉଁ ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ବାପା, କକେଇ ମାନେ ପଢୁଥିଲେ ସେହି ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ମୋ ନାମ ଲେଖେଇବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଗଲା। ଆମ ଗାଁର ନଦୀ ଆରପଟ ଗାଁରେ (ବାଇଁସିଆ) ପିଉସା (ସନାତନ ପତି)ଙ୍କ ଘରେ ରହି ପଢିବା କଥା ଠିକ୍ ହେଲା। କିଛି ଦିନ ପାଇଁ ମା' କଟକଚଣ୍ଡୀ, ବାରବାଟି କିଲ୍ଲା, ଧବଳେଶ୍ୱର, କାଠଯୋଡି ତଥା ମହାନଦୀ ପାଖରୁ ଦୂରେଇ ଯିବି ଭାବି ମନଟା ଦୁଃଖ ଲାଗିଲା।

ବାଇଁସିଆ ସ୍କୁଲ୍

୧୯୬୨ ଜୁନ୍ ମାସ ବାଇଁସିଆ ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ମୋ ନାମ ୫ମ ଶ୍ରେଣୀରେ ଲେଖାଗଲା। ପିଉସାଙ୍କ ଘରେ ରହୁଥାଏ। ତାଙ୍କ ଘରେ ତାଙ୍କର ଦୁଇ ପୁଅ (ନାରଣ ନନା ଏବଂ କେଶବ ନନା) ଝିଅ (ଦୁର୍ଗା ନାନୀ) ଏବଂ ଜେଜେଙ୍କ ବିଧବା ସାନ ଭଉଣୀ (ନିଧି ଜେଜି) ରହିଥାନ୍ତି। ସେମାନଙ୍କ ସ୍ନେହ ମୋ ପାଇଁ ଅପାର ଥିଲା। ଆମ ଗାଁ'ରୁ ଜେଜେ ମୋର କ୍ଷୀର ଖାଇବା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଗାଇ ପଠାଇଥାନ୍ତି। ଅଧିକାଂଶ ଦିନ ସଂଧ୍ୟାରେ ଆମେ କେତେ ଜଣ ପିଲା ଲଣ୍ଠନ୍, ବ୍ୟାଗ୍ ଇତ୍ୟାଦି ନେଇ ସ୍କୁଲ୍‌କୁ ପଢିବାକୁ ଯାଉ ଏବଂ ରାତିରେ ସେଠି ଖାଇ ଶୋଉ। ଭୋର୍ ୪ଟାରୁ ଉଠି ପୁଣି ପଢୁ। ସକାଳ ହେଲେ ଘରକୁ ଫେରୁ। ଗାଧୋଇ ଖାଇ ୧୦ଟା ବେଳକୁ ସ୍କୁଲ୍ ଯାଉ ଏବଂ ୪ଟା ବେଳକୁ ଫେରି ପୁଣି ସଂଧ୍ୟା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହଉ। ରାତିରେ ଖାଇସାରିଲା ପରେ କିଛି ପିଲା ସାର୍‌ଙ୍କୁ ଘସି ଦିଅନ୍ତି। ମୁଁ ଘସିବାକୁ ଗଲାବେଳେ ମନା କରନ୍ତି। ମୁଁ ଖାଲି ମୁଣ୍ଡିଆମାରି ଶୋଇପଡେ। ଥରେ ଶୀତ ଦିନ ହୋଇଥାଏ, ପାହାନ୍ତାରୁ ଉଠିପାରି ନଥିଲି। ଘୋଡାଇ ହୋଇ ଶୋଇଥାଏ। ସାର୍‌ଙ୍କର ବେତ ମାଡରେ ଉଠି ପଡିଲି। କହିଲେ, ଦେଖିଲୁ କୁଆଁ ତାରା (Morning Star) କେତେବେଳୁ ଦେଖାଗଲାଣି। ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଦୟ ପୂର୍ବରୁ (ପୂର୍ବ ଦିଗରେ) ଏବଂ ଅସ୍ତ ପରେ (ପଶ୍ଚିମ ଦିଗରେ) ଶୁକ୍ର ଗ୍ରହ ଦୃଶ୍ୟମାନ ହୁଏ ତାହାକୁ କୁଆଁ ତାରା ବୋଲି କୁହନ୍ତି। ସାର୍ କୁହନ୍ତି ଦେଖ, "ତୁ ନିଜ ମାଟିକୁ ପଢିବାକୁ

ଆସିଲୁ ଏବଂ ନିଜ ମାଟି ଛାଡି ପ୍ରଥମ କରି ବିଜୁ ପଟ୍ଟନାୟକ ଦିଲ୍ଲୀରେ ମନ୍ତ୍ରୀ ହେବାକୁ ଗଲେ"। ସେତେବେଳେ ଓଡିଶାରୁ ପ୍ରଥମ କରି ନେହେରୁ ମନ୍ତ୍ରୀ ମଣ୍ଡଳରେ ବିଜୁ ବାବୁ ସ୍ଥାନ ପାଇଥିଲେ।

ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ବର୍ଷକୁ ଥରେ **ବଣଭୋଜି** ହୁଏ। ସେ ବର୍ଷ ଗଣେଷଖୋଲ (ବାଇଁସିଆରୁ ପ୍ରାୟ ୪ କିଲୋମିଟର ଦୂର) ଠାରେ ବଣ ଭୋଜି ହେବାର ଠିକ୍ ହେଲା। ପାହାଡ ଜଙ୍ଗଲ ଜାଗା, ବନ୍ୟଜନ୍ତୁ ମାନେଥାନ୍ତି। ଆମମାନଙ୍କ ଅନିଚ୍ଛା ସତ୍ତ୍ୱେ ପ୍ରାୟ ସବୁ ପିଲା ଯାଇଥିଲୁ। ଭୀଷଣ ଖରାରେ ଚାଲି ଚାଲି ଯାଇ ଗଣେଷଖୋଲ ଝରଣାରୁ ପେଟେ ପେଟେ ପାଣି ସବୁ ପିଇଲୁ। ଘଞ୍ଚ ଜଙ୍ଗଲ ମଧ୍ୟରେ ପାହାଡ ଦୁଇଟିର ମଝି ଜାଗାରେ ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ମନ୍ଦିର। ଠାକୁର ଗଣେଶ ପୂଜା ପାଉଥାନ୍ତି। ଗଣେଶଙ୍କୁ ପୂଜା କରି ଜଳଖିଆ ଖାଇଲୁ। ରୋଷେଇ ପାଇଁ ଯୋଗାଡ ଚାଲିଥାଏ। ଆମେ ସବୁ ହାଲିଆ ହୋଇଥିଲୁ ତେଣୁ ଆଉ କୁଆଡେ ନଯାଇ ସେହି ଠାରେ ବିଶ୍ରାମ କଲୁ। କିଏ କିଏ ତାସ୍ ମଧ୍ୟ ଖେଳୁଥିଲେ। ମୁଁ ଟିକିଏ ଶୋଇ ପଡିଲି। ଉଠିଲା ବେଳକୁ ଖାଇବା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିଲା। ଖାଇସାରି ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର ଫେରିଲୁ। ସଂଧ୍ୟା ହୋଇଗଲା ବଣ୍ୟଜନ୍ତୁଙ୍କର ଭୟ ଥାଏ। ସାର୍ କହୁଥିଲେ, କିଛି ଦିନ ପୂର୍ବରୁ ସେଇ ପାଖ ଗାଁର ଗୋଟିଏ ଗାଈକୁ ବାଘ ମାରି ଦେଇଥିଲା। ଯାହା ହଉ ଭଲରେ ସମସ୍ତେ ଘରକୁ ଫେରିଲୁ। ତା ପରଦିନ ମତେ ଜ୍ୱର ହୋଇଗଲା। ଭିଷଣ କାଶ, ଔଷଧ ଖାଇବାକୁ ପଡିଲା। ଦୁଇ ତିନି ଦିନ ସ୍କୁଲ୍ ଯାଇପାରିଲିନି। ସେଇ ଗାଁରେ **ମୁଁ ଜଣକୁ ସଙ୍ଗାତ କରିଥିଲି। ତାଙ୍କ ନାମ ସଦାଶିବ ସାହୁ।** ମୋ ଦେହ ଖରାପ ବେଳେ ସେ ବି ସ୍କୁଲ୍ ନ ଯାଇ ଆମ ଘରକୁ ଆସୁଥିଲେ, ମିଶି କରି ପଢାପଢି କରୁଥିଲୁ।

ସେତେବେଳେ ୫ମ ଶ୍ରେଣୀରେ ବୋର୍ଡ ପରୀକ୍ଷା ହେଉଥାଏ। ପରୀକ୍ଷା ପୁଣି ନିଜ ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ନହୋଇ ଯୋରନ୍ଦା (ମହିମା ଗାଦି) ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ହବ ବୋଲି ସ୍ଥିର ହୋଇଥିଲା। ସେଥିପାଇଁ ପଢାପଢି ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ଏବଂ ଘରେ ଜୋରରେ ଚାଲିଥାଏ। ଆମ ଉପର ଶ୍ରେଣୀର ଭାଇମାନେ (**ଅରୁଣ ପତି, ରାଜେନ୍ଦ୍ର ପତି, ମନମୋହନ ସାହୁ**) ପଢିବାରେ ଆମକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ। ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ଆମେ ସବୁ ଜଣେ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ଯୋରନ୍ଦା ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ସପ୍ତାହେ ପାଖାପାଖି ରହିଥିଲୁ। ଆଉ ଦୁଇଟି ସ୍କୁଲ୍‌ର ପିଲା ମଧ୍ୟ ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ଆସିଥାନ୍ତି। ସବୁ ସୁରୁଖୁରରେ ଚାଲିଥାଏ। ଶେଷ ଦିନ ସକାଳୁ ପୋଖରୀରେ ଗାଧୋଇଲା

ବେଳେ ମୋ ଗୋଡ ଖସିଗଲା। ମୁଁ ଠିକ୍‌ସେ ପହଁରା ଜାଣିନଥାଏ କିନ୍ତୁ ହାତ ହଲାଉଥାଏ। ପିଲାମାନେ ଭାବୁଥାନ୍ତି ମୁଁ ପହଁରୁଛି ବୋଲି। ଦୁଇତିନି ଥର ପାଣି ପିଇ ସାରିଥାଏ। ପ୍ରାୟ ସବୁ ପିଲା ଚାଲି ଗଲେଣି। ସଙ୍ଗାତ ଓ ଆଉ ଦୁଇଜଣ ଥିଲେ। ସଙ୍ଗାତ ମୋର ଅସହାୟ କଥା ଜାଣିପାରି ପୋଖରୀ ଭିତରକୁ ଆସି ମୋତେ ପଛରୁ ଦୁଇ ଚାରି ଥର ଧକା ଦେବାରୁ ମୁଁ ପାହାଚରେ ଲାଗିଲି। କିଛି କଥା ନ କହି ସ୍କୁଲ୍ ଘରକୁ ଗଲୁ। ସାର୍ ଶୁଣି ବ୍ୟସ୍ତ ହେଲେ ଏବଂ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମତେ ଥାପଡା ଥାପଡି କରି ଖାଇବାକୁ କହିଲେ। ମୁଁ ଡରିଯାଇଥିଲି, ଅଳ୍ପ କିଛି ଖାଇଲି। ମନେ ଅଛି ବାନ୍ତି ହୋଇଯାଇଥିଲା। ସମସ୍ତେ ପ୍ରାୟ ପରୀକ୍ଷା ହଲ୍‌କୁ ଯାଇସାରି ଥାନ୍ତି। ସାର୍ ମୋତେ ଓ ମୋ ସଙ୍ଗାତକୁ ନେଇ ଟିକେ ଡେରିରେ ପହଞ୍ଚିଲେ। ପ୍ରଶ୍ନ ପତ୍ର ବିତରଣ ଚାଲିଥିଲା। କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ପରୀକ୍ଷା ଦେଲି। ପୁରା ସମୟ ବସି ପାରିଲିନି।

ଶେଷ ଦିନ ଥିବାରୁ, ପରୀକ୍ଷା ପରେ ସମସ୍ତେ ଗାଁକୁ ଫେରିଆସିଲୁ। ତା' ପରଦିନ ପିଉସା ମତେ ନେଇ ଆମ ଗାଁରେ ଛାଡି ଦେଇ ଆସିଲେ। ଜେଜେଙ୍କୁ ସବୁ କଥା କହିଲି, ଗାଳି ଖାଇଲି। ଖରାଛୁଟିରେ ବାପା ଆସି ସବୁ ଜାଣିଲେ। ତାପରଠୁ ବାଇଁସିଆ ଛାଡି ପୁଣି କଟକ ପଢିବାକୁ ଆସିଲି। ବାପା ସେତେବେଳକୁ ଝାଞ୍ଜିରମଙ୍ଗଳା ଘର ଛାଡି ସାରିଥିଲେ। R.N. Training College ପରିସର ଭିତରେ ସରକାରୀ ଘରେ ରହୁଥିଲେ।

ରେଭେନ୍‌ସା କଲଜିଏଟ୍ ସ୍କୁଲ୍

୧୯୬୩ ଜୁନ୍ ମାସରେ ୬ଷ୍ଠ ଶ୍ରେଣୀରେ ମୋ ନାମ **ରେଭେନ୍‌ସା କଲଜିଏଟ ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ଲେଖାଗଲା**। ବିରାଟ ବଡ ସ୍କୁଲ୍, ବିରାଟ ଖେଳପଡିଆ। ଶ୍ରେଣୀ କକ୍ଷ ଗୁଡିକ ମଧ୍ୟ ଖୁବ ବଡ ଥିଲା। ଗାଁରୁ ଆସି ଏତେ ବଡ ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ପଢିବାକୁ ପ୍ରଥମେ ଡର ଡର ଲାଗୁଥିଲା। ପରେ କେତେ ଗୁଡିଏ ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ଯିବାରୁ ଆଉ ଘରେ ରହିବାକୁ ଭଲ ଲାଗିଲାନି। ମୋ ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କ ଭିତରୁ କେତେ ଜଣଙ୍କ କଥା ଏବେ ବି ମନେ ଅଛି। **ଦେବେନ୍ଦ୍ର ରଥ** (R.N. Training College Principalଙ୍କ ପୁଅ), **ଆଲୋକ ମିତ୍ର** (ବିରେନ ମିତ୍ରଙ୍କ ପୁତୁରା) ଲଳିତ ପଣ୍ଡା (ରେଭେନ୍‌ସା କଲେଜ ଅଧ୍ୟାପକ ଶିବ ପଣ୍ଡାଙ୍କ ପୁଅ), **ଉଦୟ ସିଂହ** ଏବଂ ତାର ବଡ ଭାଇ (ସୁକିନ୍ଦା ରାଜାଙ୍କ ପୁଅ)। ଗୋଟିଏ ଝିଅର ନା ମନେ ଅଛି **ଉତ୍ତରା ପଟ୍ଟନାୟକ**। ସେହି ସ୍କୁଲ୍‌ରେ **ସୁବାଷ ଚନ୍ଦ୍ର ବୋଷ, ବିରେନ୍ ମିତ୍ର**

ଏବଂ **ବହୁ ବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ** ପଢିଥିଲେ। ପ୍ରଥମେ ସିନା ଡର ଲାଗୁଥିଲା ପରେ କିନ୍ତୁ ଗର୍ବ ଲାଗିଲା ଯେ ମୁଁ ସେହି ସ୍କୁଲ୍‌ର ଛାତ୍ର।

ବହୁତ ସୁନ୍ଦର ପାଠପଢା। ପ୍ରଥମ କରି ଇଂରାଜୀ ଶିଖିଲୁ। ହିନ୍ଦୀ ବି ପଢା ହେଉଥିଲା। ଓଡିଆ, ହିନ୍ଦୀ, ଇଂରାଜୀ, ସାମାଜିକ ପାଠ, ବିଜ୍ଞାନ, ଗଣିତ, ଡ୍ରଇଁ ଇତ୍ୟାଦି ବିଷୟ ପଢା ସହିତ ଖେଳ, ଯୋଗ ଆଦି ସବୁ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଉଥିଲା। ଆମେ ସବୁଠୁ ସାନ ପିଲାଥିଲୁ। ଦ୍ୱାଦଶ ଶ୍ରେଣୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେଠାରେ ଛାତ୍ର ଛାତ୍ରୀ ଥିଲେ। ବଡ ପିଲାଙ୍କ ଭିତରେ ଆମେ ସବୁ ହଜିଯାଉଥିଲୁ। ଥରେ ୧୯୬୪ ମସିହାରେ ସାରା ଓଡିଶାର ଛାତ୍ର ଆନ୍ଦୋଳନ ହୋଇଥିଲା ଆମ ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ବହୁ ଛାତ୍ର ସେହି ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଯୋଗ ନେଇଥିଲେ। ମୁଁ ଜାଣିବାରେ ସେହି ଆନ୍ଦୋଳନ ସବୁଠାରୁ ବଡ ଛାତ୍ର ଆନ୍ଦୋଳନ ଥିଲା। ମୋର ସେତେବେଳେ ୭ମ ଶ୍ରେଣୀ।

ଆର୍.ଏନ୍ ଟ୍ରେନିଂ କଲେଜ୍ କ୍ୟାମ୍ପସ୍ ରହଣୀ

ଏହି କ୍ୟାମ୍ପସ୍‌ରେ ବାପା ୧୯୬୨ ଅକ୍ଟୋବରରୁ ୧୯୬୫ ମଇ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିଲେ। ପ୍ରଶସ୍ତ ଘର ଏବଂ ନିରାପଦ କ୍ୟାମ୍ପସ୍, କାଠଯୋଡି ନଦୀର ଉତ୍ତର ପାର୍ଶ୍ୱକୁ ଲାଗି ଏହି ବିରାଟ କ୍ୟାମ୍ପସ୍। ଏହି କ୍ୟାମ୍ପସ୍‌ର ପଶ୍ଚିମ ଦ୍ୱାର ଦେଇ ମୁଁ ସ୍କୁଲ୍‌ଯାଏ। ଘର ପଛପଟେ ବାପା ଏକ ସୁନ୍ଦର kitchen garden କରିଥିଲେ। ମୋର ମନେ ଅଛି ବାପା ନିଜେ କୋଦାଳ ଧରି ମାଟି ହାଣୁ ଥିଲେ। ମୁଁ ମଧ୍ୟ ବେଳେ ବେଳେ ବଗିଚା କାମରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ। ବଗିଚାରେ ସଜନା, ଅମୃତଭଣ୍ଡା, ଶାଗ, ଟମାଟୋ, କୋବି, ମୂଳା, ଗାଜର, ବାଇଗଣ, ଝୁଡଙ୍ଗ, କଖାରୁ, ଭେଣ୍ଡି, ଜହ୍ନି, କାକୁଡି ଇତ୍ୟାଦି ଅନେକ ପରିବା ଗଛ ଲଗାଯାଇଥାଏ। ଜେଜେ ଆସିଲେ ବଗିଚା ଦେଖି ବହୁତ ଖୁସି ହୁଅନ୍ତି। କୁହନ୍ତି ଟିକିଏ ପରିଶ୍ରମ କଲେ ଦେହ ସୁସ୍ଥ ରହିବା ସହିତ ତଟକା ପନିପରିବା ମଧ୍ୟ ସହଜରେ ମିଳିପାରିବ।

ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଭଲ ରଖିବା ପାଇଁ ସକାଳ ୫ଟାରୁ ମୁଁ, ସାନଭାଇ ଏବଂ ଆର୍.ଏନ୍ ଟ୍ରେନିଂ କଲେଜ୍ ପ୍ରୀନ୍‌ସିପାଲ୍‌ଙ୍କ ଦୁଇ ପୁଅ (ରାଜେନ୍ଦ୍ର ରଥ ଓ ଦେବେନ୍ଦ୍ର ରଥ) ମିଶି ଆମ କ୍ୟାମ୍ପସ୍‌ରେ ବ୍ୟାୟାମ କରୁ। ହଷ୍ଟେଲ୍‌ର ଜଣେ ପିଅନ (**ଶୁଭ ପହିଲମାନ୍**) ଆମକୁ ଦଣ୍ଡ, ବୈଠକି ଏବଂ କୁସ୍ତି ଶିଖାଉଥିଲେ। ମୁଁ ପ୍ରାୟ ସବୁବେଳେ ଆସୁଥିଲି। କସରତ

ସରିଲା ପରେ ଆମେ ସବୁ ଦୌଡା ଦୌଡି ହୋଇ କାଠଯୋଡି ନଦୀକୁ ଗାଧେଇବାକୁ ଯାଉ। ବର୍ଷାଦିନ ଛାଡି ପ୍ରାୟ ସବୁଦିନ ସକାଳୁ ନଦୀକୁ ଯାଉ। ପ୍ରାୟ ଏକ ବର୍ଷ କସରତ କଲାପରେ ଆଉ ହୋଇ ପାରିଲାନି କାରଣ ଶୁଭ ପହିଲମାନ୍ ବୋଧ ହୁଏ ଚାକିରୀ ଛାଡି ପୁରୀ (ତାଙ୍କ ଗାଁକୁ) ପଳେଇଥିଲେ।

ଯୋବ୍ରା ଘର ପରି ଏହି ଘରକୁ ବହୁତ ଲୋକ ଗାଁରୁ ଆସୁଥିଲେ। ସବୁବେଳେ କିଏ ହେଲେ ଘରେ ଥାନ୍ତି। ବାପା ସେହି ସମୟରେ ତାଙ୍କର ଗବେଷଣା ସନ୍ଦର୍ଭ ଲେଖୁଥିଲେ। ଲୋକ ଗହଳି ଥିବାରୁ ଥରେ ଥରେ ରାତିରେ ଖଟ ତଳେ ଟେବୁଲ୍ ଲ୍ୟାମ୍ପ୍ ଲଗାଇ ମୋ ଶୋଇବା ଘରେ ଲେଖନ୍ତି। ଖଟ ତଳେ କ'ଣ ପାଇଁ ଲେଖୁଛ ବୋଲି ମୁଁ ଥରେ ପଚାରିବାରୁ କହିଲେ କାଳେ ତୁମ ଉପରେ ଆଲୁଅ ପଡିବ, ଶୋଇବାରେ ଅସୁବିଧା ହବ। ସେହି କ୍ୟାମ୍ପସ୍ ରହଣୀ ଭିତରେ ବାପା ଦୁଇଖଣ୍ଡ ହାଇସ୍କୁଲ୍ ବହି (ଗଣିତ ଏବଂ ବିଜ୍ଞାନ) ମଧ୍ୟ ଲେଖିଥିଲେ। ତାଙ୍କ ଲେଖା ପଢାର ପ୍ରଭାବ ମୋ ଉପରେ ବହୁତ ପକାଇଥିଲା। ସେହିଘରେ ଥିଲା ବେଳେ **ମୋର ବ୍ରତଘର ୧୯୬୪ ଜୁନ୍ ମାସରେ ଆମ ଗାଁରେ ହୋଇଥିଲା।** ବ୍ରତଘରର ଗୋଟିଏ କଥା ମୋର ମନେ ଅଛି। ପଇତା ପକାଇ ସାରିଲା ପରେ ପୁରୋହିତ ମୋ ସାମନାରେ ରଖାହୋଇଥିବା ଦ୍ରବ୍ୟ (ସୁନା, ବହି, ଅନ୍ନ, ମାଟି, ଗୋବର) ଭିତରୁ ଗୋଟିଏ ଛୁଇଁବାକୁ କହିଲେ। ମୋତେ ଆଗରୁ କିଏ କିଛି କହି ନଥାନ୍ତି, ମୁଁ ଅନ୍ନକୁ ଛୁଇଁଲି। ଆଈ ଖୁସିରେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କହିଲେ ମୋ ନାତି ପାଖରେ ସଦାବେଳେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ରହିବେ। ମୁଁ ବି ଖୁସି ହେଲି। ତାପରେ ବାପା ମଜାରେ ପଚାରିଲେ, ଭୋକ ହଉଥିଲା କି? ମୁଁ ହଁ କହିଲି। ସାନ ମାମୁଁ କହିଲେ, ପୁଅ ଆମର ସେଥିପାଇଁ ଅନ୍ନ ଛୁଇଁଲା, ସମସ୍ତେ ହସିଲେ। **ମୁଁ କିନ୍ତୁ ପରେ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲି ବାପା ଚାହୁଁଥିଲେ, ମୁଁ ବହି ଛୁଇଁଥାନ୍ତି। ମୁଁ ଭାବୁଛି, ବାପାଙ୍କର ସେହି ଇଚ୍ଛାକୁ ମୁଁ ଅନ୍ନ ଛୁଇଁ ମଧ୍ୟ ସାକାର କରିପାରିଛି।**

ରେଭେନ୍ସା କଲଜିଏଟ୍ ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ଷଷ୍ଠ ଶ୍ରେଣୀରେ ପାଠ ପଢ଼ା

ପି.ଏମ ଏକାଡେମୀ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଚତୁର୍ଥ ଶ୍ରେଣୀ ପାଠ ପଢ଼ା, ୧୯୬୧

ମା’ କଟକ ଚଣ୍ଡୀ

ପେଟ୍ରୋମାକ୍ସ ଲାଇଟ୍

ବାବା ଧବଳେଶ୍ୱର ପୀଠ

କିରୋସିନି ଲଣ୍ଠନ୍

କଟକ ରେଳ ଷ୍ଟେସନ୍ (ପୁରୁଣା)

କଟକର ବାରବାଟୀ ଦୁର୍ଗ

ମୋର ତୃତୀୟ ଶ୍ରେଣୀ ପାଠ ପଢ଼ା ବାବାସାଗର ଉ:ପ୍ରା ବିଦ୍ୟାଳୟ, କଟକ

କଟକର ଛତ୍ରବଜାର ପରିବା ହାଟ

ଶୂନ୍ୟ ମନ୍ଦିର, ମହିମା ଗାଦି,
ଯୋରନ୍ଦାରେ ପଞ୍ଚମ ଶ୍ରେଣୀ
ବୋର୍ଡ୍ ପରୀକ୍ଷା, ୧୯୬୨

ଗଣେଶ ଖୋଲ,
(କରମୂଳ) ପଞ୍ଚମ
ଶ୍ରେଣୀର ବଣଭୋଜି

ଭାଇନା କେଶବ ପତିଙ୍କ ସହିତ
ବାଇଁଶିଆ ଗ୍ରାମରେ

ଭାଇନା ନାରାୟଣ ପତିଙ୍କ
ଦୁଇ ପୁଅଙ୍କ ସହିତ,
ବ୍ରତଘର ସମୟରେ

ଆର.ଏନ୍ ଟ୍ରେନିଙ୍ଗ୍ କଲେଜ ହଷ୍ଟେଲ କାମ୍ପସ୍ ସମ୍ମୁଖରେ ଅବସ୍ଥିତ ହାଇକୋର୍ଟ

କଟକ ମେଡିକାଲ୍‌ରେ ସାନ ଭାଇ ବିମଳ ଜନ୍ମ , ୧୯୫୬

ଭାଇନା ଅରୁଣ ପତିଙ୍କ ସହିତ

ସମ୍ପର୍କୀୟ ଜେଜେ ରାଜେନ୍ଦ୍ର ପତିଙ୍କ ସହିତ

ଆର.ଏନ ଟ୍ରେନିଙ୍ଗ୍ କଲେଜ୍, କାମ୍ପସ୍

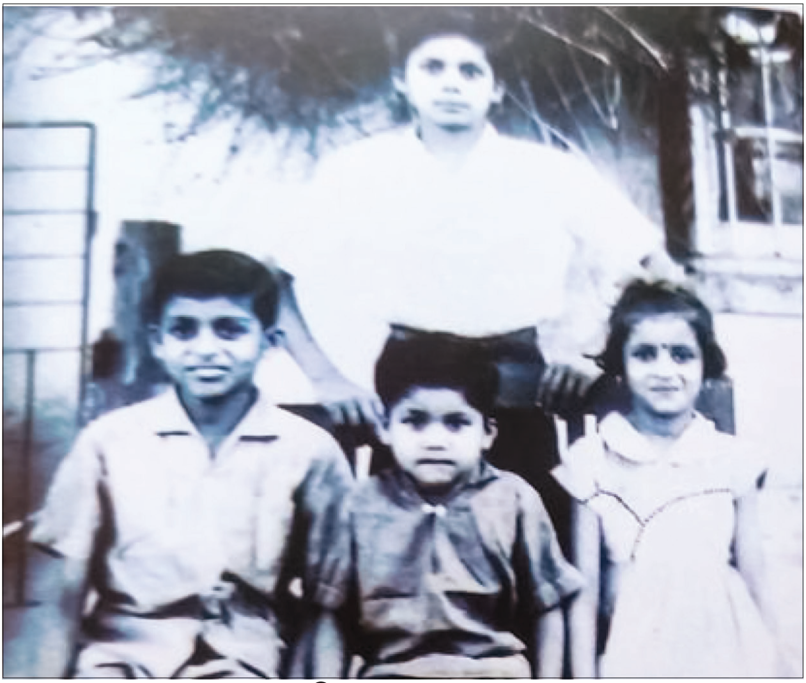

ଆର୍.ଏନ୍ ଟ୍ରେନିଙ୍ଗ୍ କଲେଜ୍, ହଷ୍ଟେଲ୍ କାମ୍ପସ୍‌ରେ
ଦୁଇ ଭାଇ ବିମଳ, କମଳ ଓ ଭଉଣୀ ମିନତୀଙ୍କ ସହିତ, ୧୯୬୪

ପୂଜ୍ୟ ପିତା ପ୍ରଫେସର୍ ଶରତ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ ଓ ମାତା ଲକ୍ଷ୍ମିପ୍ରୀୟା ଜାନକୀ ଦେବୀ

ମୋର ପ୍ରଥମ ଫଟୋ (କଟକ ଷ୍ଟୁଡିଓ), ୧୯୫୬

ସାନ କକେଇ ଅଦ୍ୱୈତ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶଙ୍କ ସହିତ କାମାକ୍ଷାନଗର ଘରେ

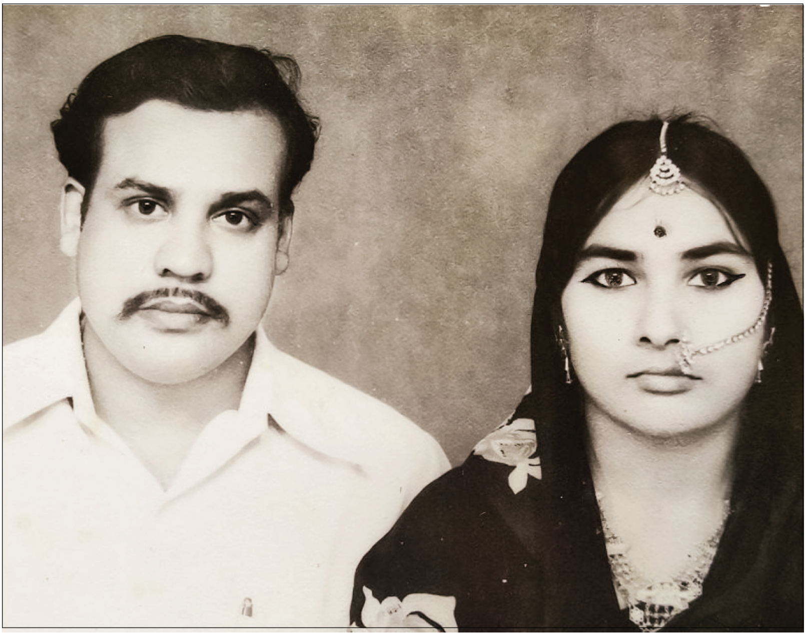

ସାନ ମାମୁଁ ଶ୍ରମବୀର ଧରଣୀଧର ପଣ୍ଡା ଓ ମାଇଁ ସୁଷମା ପଣ୍ଡା

ଆଡଭୋକେଟ୍ ସଞ୍ଜୀବ ପଣ୍ଡାଙ୍କ ସହିତ, ଜୁଆଙ୍ଗପଲ୍ଲି, କାମାକ୍ଷାନଗର

ମଝିଆ କକେଇ ଜଗତ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ ଏବଂ ଦୁଇଭାଇ ଅନିଲ ଓ ସୁରେଶ,
ମାଳତୀ ଭବନ, କାମାକ୍ଷାନଗର

୩. ଭୁବନେଶ୍ୱର ରହଣୀ

କଟକରୁ ଭୁବନେଶ୍ୱର

୧୯୬୫ ମସିହା ଖରାଛୁଟିରେ (ମଇ ମାସ) ବାପାଙ୍କର ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଥିବା State Institute of Education (ବର୍ତ୍ତମାନ SCERT) କୁ ପ୍ରମୋଶନ ହୋଇ ବଦଳିହେଲା, ତେଣୁ ବାପାଙ୍କ joining ପରେ ଆମେ ସବୁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆସିଲୁ। ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ବହୁତ ସରକାରୀ ଘର। ରାଜଧାନୀ ହବାର ୧୫ ବର୍ଷ ସରିଥାଏ। ସେତେବେଳେର ଜନସଂଖ୍ୟା ପ୍ରାୟ ୬୦ ହଜାର ଥିଲା। (ବର୍ତ୍ତମାନ ୨୦୨୫ରେ ଜନସଂଖ୍ୟା ପ୍ରାୟ ୧୪ ଲକ୍ଷ)। ବାପାଙ୍କୁ ୟୁନିଟ୍- ୮ରେ ଗୋଟିଏ 2RB ଘର (ଗୋପବନ୍ଧୁଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତି ପଛପଟେ) ମିଳିଥିଲା। କଟକରୁ ଖାଇସାରି ଗୋଟିଏ ଜିପ୍‌ରେ (ଟ୍ରଲି ସହିତ) ଆମେ ସବୁ ପ୍ରଥମ ଟ୍ରିପ୍‌ରେ ଆସିଲୁ। ଦ୍ୱିତୀୟ ଟ୍ରିପ୍‌ରେ ସାନ କକେଇ ଓ ସବୁ ଜିନିଷ ଆସିଲା। ସାଙ୍ଗରେ ଗୋଟିଏ କୁକୁର ମଧ୍ୟ ଆସିଥିଲା। ତା ନାମ ମୁଁ ଟାଇଗର୍ ଦେଇଥିଲି। ଘରଟି ଛୋଟ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଆମେ adjust କରି ରହୁଥିଲୁ। ମୋର ମନେ ଅଛି ଦିନେ ଖାଇ ସାରିବା ପରେ ପ୍ରାୟ ୩ଟା ବେଳକୁ ଗୋଟିଏ କନା ବ୍ୟାଗ୍ ଧରି କକେଇଙ୍କ ସହିତ ୟୁନିଟ୍-୧ ହାଟକୁ ଚାଲି ଚାଲି ଆସିଲି। ପ୍ରାୟ ଦୁଇ କିଲୋମିଟର ହେବ। ଗୋପବନ୍ଧୁ ଛକରୁ ରାଜ ଭବନ ଛକ ଏବଂ ତାପରେ ଏ.ଜି ଛକ। କିଛି ବାଟ ପରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ପ୍ରଥମ ବସ୍‌ଷ୍ଟାଣ୍ଡ୍ ଏବଂ ବସ୍‌ଷ୍ଟାଣ୍ଡ୍ ସାମନାରେ ହାଟ। ହାଟରୁ କ'ଣ ସବୁ ଦରକାରୀ ଜିନିଷ ଆଣିଲା ପରେ ଘରକୁ ରିକ୍ସାରେ ଫେରିଲୁ। କଟକର ଗଳି କନ୍ଦି ସହିତ ଭୁବନେଶ୍ୱର ରାସ୍ତାକୁ ତୁଳନା କରୁଥିଲି। ସୁନ୍ଦର ପ୍ରଶସ୍ତ ରାସ୍ତା। ଦୁଇପଟେ ବିରାଟ ବିରାଟ କୃଷ୍ଣଚୂଡ଼ା ଗଛ। ସେତେବେଳର ଭୁବନେଶ୍ୱର ବହୁତ ସୁନ୍ଦର ଲାଗୁଥିଲା। ଲିଙ୍ଗରାଜ ମନ୍ଦିର, ବିନ୍ଦୁ ସାଗର, ଖଣ୍ଡଗିରି, ଉଦୟଗିରି, ନନ୍ଦନ କାନନ, ସଚିବାଳୟ, ରବୀନ୍ଦ୍ର ମଣ୍ଡପ, ବିମାନ ବନ୍ଦର ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖି ମନ ଲାଖି ଯାଉଥିଲା। ତଥାପି କଟକର ସ୍ମୃତି ମନରୁ ଯାଉ ନଥାଏ।

ୟୁନିଟ୍-୬ ସ୍କୁଲ୍

ମୁଁ ୟୁନିଟ୍ -୬ ଉଚ୍ଚ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଅଷ୍ଟମ ଶ୍ରେଣୀରେ ନାମ ଲେଖାଇଲି। ଆମ ଘରୁ ପ୍ରାୟ ୨ କିଲୋମିଟର ଦୂର ହବ। ତାହା proposed High School

ଥିଲା। ସେହି ବର୍ଷ ଅଷ୍ଟମ ଶ୍ରେଣୀ ନୂଆ କରି ଖୋଲିଥାଏ। ଏବେବି ୬/୭ ଜଣ ସାଙ୍ଗଙ୍କ ନାମ ମନେ ଅଛି। ସେମାନଙ୍କ ସହ ଏବେ ମଧ ଯୋଗାଯୋଗ ଅଛି ଏବେ ସମସ୍ତେ ଅବସର ପ୍ରାପ୍ତ। **ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ସାହୁ** (Superintendent Police), ସୁରଜିତ ଦୁବେଦୀ (ବ୍ୟାଙ୍କ ଅଫିସର୍), **ପ୍ରଦୀପ ଦଣ୍ଡପାଟ** (ଶିଳ୍ପପତି), ସୂର୍ଯ୍ୟକାନ୍ତ ଦାସ (MD), ଦୀପକ ପଟ୍ଟନାୟକ **(LIC ଅଫିସର୍), ସନ୍ତୋଷ ଷଡ଼ଙ୍ଗୀ (ରାଜଭବନ), ସରୋଜ ମିଶ୍ର (ବ୍ୟାଙ୍କ ଅଫିସର୍), ଗଗନ ସାହୁ (PWD)**।

ପ୍ରମୁଖ ଦୁଇଜଣ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ନାଁ ମଧ୍ୟ ଭଲକରି ମନେ ଅଛି। **ପଣ୍ଡିତ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ମିଶ୍ର (ସଂସ୍କୃତ)**। ତାଙ୍କ ପାଖରେ କିଛି ତାନ୍ତ୍ରିକ ଶକ୍ତି ଥିଲା। ତାଙ୍କ ପାଖରୁ ଗୋଟିଏ ଡେଉଁରିଆ ଆଣିଥିଲି। ଥରେ ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ଜଣେ ଛାତ୍ରର ଛତାଟିଏ କିଏ ନେଇ ଯାଇଥିଲା। ଗରିବ ପିଲାଟି, ଫେରିଲା ବେଳକୁ କାନ୍ଦୁଥିବାର ଦେଖି ସାର୍ ସବୁ ପଚାରି ବୁଝିଲେ। କହିଲେ କାଲି ଆସ ତୁମ ଛତା ମିଳିବ। ସେ ଆମ ଶ୍ରେଣୀ ଶିକ୍ଷକ ବି ଥିଲେ। ପ୍ରଥମ କ୍ଲାସ୍‌ରେ ମତେ ସାମନାକୁ ଡାକିଲେ। ମୁଁ ସେତେବେଳକୁ ଡରି ଗଲିଣି। କାରଣ କିଛି ଭୁଲ ଥିଲେ ସେ ପେଟକୁ ଚୁମୁଟି ବିଧାଟେ ପକାନ୍ତି। ମୁଁ ଆଗରୁ ଥରେ ବିଧା ଖାଇଛି। ସେ ଦିନ କିନ୍ତୁ କହିଲେ, ଡରନା ଆସ। ମୁଁ ଗଲି। ତାଙ୍କ ଆଙ୍ଗୁଠିରେ ଗୋଟାଏ ଧଳା ପଥର ବସା ମୁଦିକୁ ଅନାଇବାକୁ କହିଲେ। ମୁଁ ଅନାଇଥାଏ। ସେ କ'ଣ ଧିର ସ୍ୱରରେ କିଛି ମନ୍ତ୍ର ବୋଲି ମୋ ମୁଣ୍ଡକୁ ଦୁଇ ଚାରିଥର ଆଉଁସି ଦେଇ ପଚାରିଲେ କ'ଣ ଦେଖୁଛ କହି ଚାଲ, ମୁଁ ଦେଖିଲି ଖେଳ ଛୁଟି ହୋଇଛି, ପିଲା ସବୁ ବାହାରେ ଖେଳୁଛନ୍ତି। ଜଣେ କିଏ କ୍ଲାସ୍ ଭିତରକୁ ଆସି ଛତାଟିଏ ନେଇ ସ୍କୁଲ୍ ପଛପଟେ ଥିବା ଗୋଟେ ଗଛ ପାଖକୁ ଯାଇ ଛତାଟି ରଖି ଫେରିଲା। ପୁଣି ପଚାରିଲେ, ସେ ପିଲାକୁ ଚିହ୍ନିପାରିବୁ ମୁଁ ମନାକଲି। ତାପରେ ଆଉ ଜଣକୁ ଡାକିଲେ ସେ ଦେଖି ଛତା ନେଉଥିବା ପିଲାର ନାମ କହି ଦେଲା। ସେହି ପିଲାଟି ସେଦିନ ଆସି ନଥିଲା। ପରଦିନ ତାକୁ ଡାକି ସିଧା କହିଲେ ଛତାଟା ଆଣି ଦେ। ତାଙ୍କ ଘର ସ୍କୁଲ୍ ପାଖରେ ଥିଲା। ସେ ଛତା ଆଣି ଦେଲା ଏବଂ ବିଧା ଖାଇଲା।

ଆଉ ଜଣେ ଶିକ୍ଷକ (ନାରାୟଣ ମିଶ୍ର) ଓଡିଆ ଗଦ୍ୟ ପଢାଉଥାନ୍ତି। ତାଙ୍କ ପୂର୍ବରୁ ପଣ୍ଡିତଙ୍କ କ୍ଲାସ୍ ଥାଏ। ସେ ପ୍ରଥମେ ଆସି ପଣ୍ଡିତଙ୍କ କଥା ପଚାରନ୍ତି ଏବଂ ପରେ ତାଙ୍କ

ପାଠ ପଢାଇ ଫେରନ୍ତି। ସାହିତ୍ୟ ଭଲ ବୁଝାନ୍ତି। ଥରେ କ୍ଲାସ୍‌କୁ ଆସି ପଚାରିଲେ ପିଲେ, 'ନର'ର ବହୁ ବଚନ ସଂସ୍କୃତରେ କ'ଣ ହବ। ଜଣେ କହିଲା 'ନରଗଣ'। ତାକୁ ଚୁପ୍ କହି ବସିବାକୁ କହିଲେ। ଆଉ ଜଣେ ପିଲାଙ୍କୁ ଠିଆ କରି ପଚାରିଲେ। ସେ କିଛି କହିବା ପୂର୍ବରୁ ମୁଁ ବସି କରି ଧିରେ କହିଲି 'ନାରାୟଣ'। ସାର ଶୁଣି ପାରିଲେ। କିଏ କହିଲା ବୋଲି ପଚାରିବାରୁ ମୁଁ ଠିଆ ହୋଇଗଲି। କହିଲେ ବେଞ୍ଚ୍ ଉପରେ ଛିଡା ହୁଅ। କିଛି ବୁଝିବା ଆଗରୁ, କିଛି ନ ପଚାରି ବେଞ୍ଚ୍ ଉପରେ ଛିଡା ହୋଇ ରହିଲି। କିଛି ସମୟ ପରେ ବସିବାକୁ କହି, କ୍ଲାସ୍ ପରେ ଦେଖା କରିବାକୁ କହିଲେ। ଖେଳ ଛୁଟିରେ ସାର୍‌ମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ କକ୍ଷକୁ ଯାଇ ଘଣ୍ଟା ବାଡାଉଥିବା ମଉସାଙ୍କୁ ହାତ ଦେଖାଇ କହିଲି ସେହି ସାର୍‌ଙ୍କୁ ଡାକି ଦିଅ। ସେ କହିଲେ, ନାରଣ ସାର୍ ତ, ମୁଁ ହଁ କଲି। ସାର୍ ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ ମୁଁ ଜାଣି ଗଲି ମୋର ଭୁଲଟା କ'ଣ ଥିଲା। ସାର୍ ଆସୁ ଆସୁ ମୁଁ କ୍ଷମା ମାଗି କହିଲି ସାର୍, ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ନା ଜାଣି ନଥିଲି। ଅଜାଣତରେ **ନାରାୟଣ** ବୋଲି କହିଥିଲି, ହଉ କହି, ମୋ ବାପାଙ୍କ ନା' ପଚାରିଲେ, ଶରତ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶଙ୍କ ନା' ଶୁଣି କହିଲେ, 'ଆମ ସାର୍‌ଙ୍କ ପୁଅ ହୋଇ ଦୁଷ୍ଟାମୀ କରୁଛ'। ମୁଁ ଚୁପ୍ ରହିଲି। ତଳକୁ ମୁହ କରି ଛିଡା ହୋଇଥାଏ। ଖେଳ ଛୁଟି ସରିବା ଘଣ୍ଟା ବାଜିଲା। ପିଠିରେ ହାତ ମାରି କହିଲେ ଯାଅ, "ମନ ଦେଇ ପାଠ ପଢ, ଦୁଷ୍ଟାମୀ କରନା, ତୁମକୁ ନ ପଚାରିଲେ କିଛି କହିବନି"। ମୁଁ, ଆଜ୍ଞା ସାର୍ କହି ଆସିଲି। ସେହି ସାର୍‌ଙ୍କ ନା କେବେ ବି ଭୁଲି ହବନି। Unit - VI High School ରେ ମୁଁ ଅଷ୍ଟମ କ୍ଲାସ୍ ପରେ ଆଉ ପଢିନି। ନିକଟରେ ଏହି ସ୍କୁଲର ହୀରକ୍ ଜୟନ୍ତୀ ପାଳନ କରାଯାଇଛି। ପୁରାତନ ଛାତ୍ର ହିସାବରେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ପାଇ ମୁଁ ଯାଇଥିଲି। ଉପ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀକନକ ବର୍ଦ୍ଧନ ସିଂହଦେଓ ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥି ହୋଇ ଯୋଗଦାନ କରିଥିଲେ।

ୟୁନିଟ୍ -୯ ଫ୍ଲାଟ୍

ବାପା ନୂଆ ଘର ୟୁନିଟ୍ -୯ ଫ୍ଲାଟରେ ପାଇଥାନ୍ତି। ଘର ନମ୍ବର ହେଲା 4R Flat - ୧୯, ରିଜିଓନାଲ୍ କଲେଜ୍ ସାମନାରେ। **ଘର ନମ୍ବର ୧୯ରେ ଆମେ ରହିଲୁ।** ଗୋଟିଏ ଫ୍ଲାଟ୍‌ରେ ୪ଟି ଲେଖାଏଁ ଘର। ସମୁଦାୟ ୮ଟି ଦୁଇ ମହଲା ବିଶିଷ୍ଟ ଫ୍ଲାଟ୍ ନୂଆ କରି ନିର୍ମାଣ ହୋଇଥାଏ। ପ୍ରାୟ ଅଧା ଘର ଖାଲିଥାଏ । ଫ୍ଲାଟ୍ ଘରକୁ ଲୋକଙ୍କର ବିଶେଷ ଆଗ୍ରହ ନଥାଏ। ଚାରି ବଖରା ଘର। ଦୁଇଟା ବଡ ବଡ ବାଲକୋନୀ, ରୋଷେଇ ଘର, ଷ୍ଟୋର୍ ଘର ଏବଂ ଭୋଜନ ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଜାଗା। ଗ୍ୟାରେଜ୍‌ଘର ଅଲଗା ଥାଏ। ଆମ ଘରଟି ଉପର ମହଲା ହୋଇଥିବାରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଛାତଟି ମଧ୍ୟ ଆମେ

ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲୁ। ୨୪ ଘଣ୍ଟା ପାଣି ଓ ବିଜୁଳି। ଚଳିବାକୁ ବହୁତ ଭଲ। ସେହି ଘରେ ଆମେ ମଇ ୧୯୬୬ରୁ ଅକ୍ଟୋବରରୁ ୧୯୭୧ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିଲୁ। ସେହି ମଧ୍ୟରେ ସାନ ଓ ମଝିଆ କକେଇଙ୍କର (୧୯୬୭) ଏବଂ ସାନ ମାମୁଁଙ୍କର (୧୯୬୮) ବିଭାହଘର ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା। ସାନ ମାମୁଁଙ୍କ ବିଭାହଘରକୁ ମୁଁ ବରଯାତ୍ରୀରେ କରମୂଳ ଜଙ୍ଗଲ ପାଖ କାଶିପୁର ଗ୍ରାମକୁ ଯାଇଥିଲି। ମନେ ଅଛି ସେଠିକାର ଜଙ୍ଗଲରେ ବୁଲି ଆମେ କିଛି ବରଯାତ୍ରୀ କେନ୍ଦୁତୋଳି ଖାଇଥିଲୁ।

ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ସେହି ଫ୍ଲାଟରେ ରହିଥିବାରୁ ସେହି କଲୋନୀର ଅଧିକାଂଶ ପରିବାର ସହିତ ବନ୍ଧୁତ୍ୱ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବାତାବରଣ ରହିଥିଲା, କିଛି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ନା' ମୋର ଏବେ ମଧ ମନେ ଅଛି। ୧ ନମ୍ବର ପ୍ଲାଟରେ ମିସ୍ ସରଳା ଜେନା (ରିଜିଓନାଲ୍ କଲେଜ୍ର ଅଧାପିକା), ୪ରେ ଶ୍ରୀ ଦାଶ ମହାପାତ୍ର (ସେକ୍ରେଟାରୀ), ୬ରେ ଶ୍ରୀ ଗୋପାଳ ପଟ୍ଟନାୟକ (ଏକଜେକୁଟିଭ୍ ଇଞ୍ଜିନିୟର୍), ୭ରେ ଶ୍ରୀ ପି.କେ. ଜେନା (ବୈଜ୍ଞାନିକ), ୧୦ରେ ଶ୍ରୀଜମେଶ୍ୱର ଦାଶ (ଡେପୁଟି ରେଜିଷ୍ଟ୍ରାର୍, ସମବାୟ), ୧୧ରେ ଶ୍ରୀ ପି.କେ. ଦାସ (ଡେପୁଟି ସେକ୍ରେଟାରୀ, ଅର୍ଥ)। ୧୨ରେ ଶ୍ରୀ ପୁଷ୍ଟି (ଅଧ୍ୟାପକ, ରେଜିଓନାଲ୍ କଲେଜ୍), ୧୪ରେ ପ୍ରଫେସର୍ ରଘୁନାଥ ପାଣି (ପ୍ରାଧାପକ, ଶିକ୍ଷା ବିଭାଗ), ୧୫ରେ ଶ୍ରୀ ପତ୍ରୀ (ଡେପୁଟି ସେକ୍ରେଟାରୀ)। ୧୬ରେ ଶ୍ରୀ ଯୋଗେନ୍ଦ୍ର ମହାନ୍ତି (ଡେପୁଟି ସେକ୍ରେଟେରୀ, ଅର୍ଥ), ୧୭ରେ ଶ୍ରୀ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ମୋହନ ପଣ୍ଡା (ଅଧାପକ, ରିଜିଓନାଲ୍ କଲେଜ୍), ୧୮ରେ ଶ୍ରୀ ବି.ଏମ୍. ଦାସ (ଏକଜେକୁଟିଭ୍ ଇଞ୍ଜିନିୟର୍), **୧୯ରେ ପ୍ରଫେସର୍ ଶରତ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ,** (ପ୍ରାଧାପକ, ଶିକ୍ଷା ବିଭାଗ), ୨୦ରେ ଶ୍ରୀ ବି.ଏନ୍. ଶତପଥୀ (ଡେପୁଟି ଡାଇରେକଟର୍, ସମବାୟ), ୨୨ରେ ପ୍ରଫେସର୍ ବିବେକାନନ୍ଦ ପତି (ପ୍ରାଧାପକ, ଶିକ୍ଷା ବିଭାଗ), ୨୩ରେ ଶ୍ରୀ ଗୋଲଖ ବିହାରୀ ମହାପାତ୍ର (ଡେପୁଟି ସେକ୍ରେଟେରୀ), ୨୪ରେ ଶ୍ରୀ ହରିହର ପଣ୍ଡା (ଡେପୁଟି ଡାଇରେକଟର୍, କୃଷି), ୨୫ରେ ଶ୍ରୀ ପ୍ରିୟବ୍ରତ ଦାଶ (ଏକଜେକୁଟିଭ୍ ଇଞ୍ଜିନିୟର୍), ୨୮ରେ ମିଷ୍ଟର କେ.ବି. ରାଓ (ଡେପୁଟି ସେକ୍ରେଟେରୀ), ୨୯ରେ ଶ୍ରୀ ପି.କେ. ଶତପଥୀ (ପ୍ରାଧାପକ ବି.ଜେ.ବି କଲେଜ୍), ୩୨ରେ ଶ୍ରୀ କୈଳାସ ମହାପାତ୍ର (ଡେପୁଟି ସେକ୍ରେଟାରୀ, ଅର୍ଥ)। ଅଧିକାଂଶ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ନାଁ ଜାଣିବାର ସୁବିଧା ହେଲା କାରଣ ଏହି ୩୨ଟି ଘରକୁ ନେଇ

ପ୍ରତିବର୍ଷ ଆମେ ଶ୍ରୀଗଣେଶ ଏବଂ ମା ସରସ୍ୱତୀଙ୍କର ପୂଜା କରୁଥିଲୁ। ବର୍ଷକୁ ଦୁଇଥର ଚନ୍ଦା ପାଇଁ ଯାଉ। ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତେ ଦୁଇ ଟଙ୍କାରୁ ପାଞ୍ଚ ଟଙ୍କା ଲେଖାଏଁ ଚନ୍ଦା ଦିଅନ୍ତି। ଆମେ କିନ୍ତୁ ପୂଜା ଭୋଗ ସବୁ ଘରକୁ ପଠାଉ। **ସେତେବେଳେ ଆମ କଲୋନୀର ଦୁଇ ଭାଇନାଙ୍କୁ ମୁଁ ବହୁତ ସମ୍ମାନ କରୁଥିଲି ସେମାନେ ହେଲେ ରଘୁ ମଉସାଙ୍କ ପୁଅ, ଶ୍ରୀ ସୁବାଷ ପାଣୀ ଏବଂ କୈଳାସ ମଉସାଙ୍କ ପୁଅ ଶ୍ରୀ ଦିପ୍ତୀରଞ୍ଜନ ମହାପାତ୍ର।** କଲୋନୀ ଭିତରେ କ୍ରିକେଟ୍, ଫୁଟବଲ୍, ଭଲିବଲ୍, ବ୍ୟାଡମିଣ୍ଟନ୍, କବାଡି, ସାତଖପରା, ଗୁଚିତାଣ୍ଡୁ , ଲଟୁ, ବାଡି ଓ ବାଟି ଇତ୍ୟାଦି ଖେଳୁ। ଗୁଡି ଉଡା ମଧ୍ୟ କରୁଥିଲୁ। ଘର ଭିତର ଖେଳ ମଧ୍ୟରେ କ୍ୟାରମ୍, ଚେସ୍, ତାସ, ଲୁଡୁ ଇତ୍ୟାଦି ଥିଲା। ଏବେ ତ ପିଲା ସବୁ କମ୍ପୁଟର୍ କିମ୍ୱା ମୋବାଇଲ୍‌ରେ ଗେମ୍ ଖେଳିଲେଣି।

ଥରେ ୧୯୬୮ ମସିହାରେ ବଡ ମାମୁଁ ଘରକୁ ଆସିଥାନ୍ତି, ମୋର ଏକାଦଶ ଶ୍ରେଣୀ ଚାଲିଥାଏ। ମୋତେ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଜି ଉଦୟଗିରି ଯାଇଥିଲେ, ସେଠାରେ ଗୋଟିଏ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ଡାକ୍ତରଖାନା ଥାଏ। ଜଣେ ବ୍ରିଟିଶ୍ ଡାକ୍ତର ଥାନ୍ତି, ସେ ଡାକ୍ତର ଜଣଙ୍କ ଅପରେସନ୍ କରି ଶ୍ୱାସ ରୋଗ ଭଲ କରୁଥିଲେ। ଆମେ ଜି ଉଦୟଗିରରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ସନ୍ଧ୍ୟା। ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି ବୁଝିଲୁ, ସେ ବ୍ରିଟିଶ୍ ଡାକ୍ତର ଆଉ ନାହାନ୍ତି। ରାତିରେ ରହିବାକୁ ବାଧ୍ୟ, କାରଣ ଭୁବନେଶ୍ୱର ବସ୍ ପୁଣି ସକାଳେ। ରାତିରେ ମାମୁଁଙ୍କୁ ଭିଷଣ ଶ୍ୱାସ ହେଲା, ମୁଁ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ନର୍ସଙ୍କୁ ଡକାଇଲି। ସେ ଇଞ୍ଜେକସନ୍ ଦେବାରୁ ମାମୁଁ ଶୋଇ ପଡିଲେ। ସକାଳୁ ଉଠି ପାହାଡ ନିକଟକୁ ଶୌଚ ହବାକୁ ଯାଇ ମାମୁଁ ଆଉ ଫେରିପାରୁନାହାନ୍ତି। ମୁଁ ଖୋଜିବାକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲି ମାମୁଁ ପାହାଡ ତଳେ ଶୋଇପଡିଛନ୍ତି। ତାଙ୍କୁ ନିଦରୁ ଉଠାଇ ଧରି ଆଣିଲି। ରେଡିହୋଇ ବସ୍‌ଷ୍ଟାଣ୍ଡ୍‌କୁ ଆସିଲୁ। ଭୁବନେଶ୍ୱର ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ସନ୍ଧ୍ୟା। ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ଶ୍ୱାସ ଔଷଧ ନେଇ ମାମୁଁ ଗାଁକୁ ଫେରିଲେ।

୧୯୬୯ ମସିହା ଜୁନ୍ ମାସ, ମାମୁଁଙ୍କ ବଡ ଝିଅ (କଳ୍ପନା) ବିଭାହଘରକୁ ମୁଁ ଭାଇନା ହିସାବରେ ବର ନିମନ୍ତ୍ରଣ ପାଇଁ ସୁକିନ୍ଦା ଯାଇଥାଏ। ଭୀଷଣ ବର୍ଷା ହେବାରୁ ବର ବାହାରି ପାରୁ ନଥାଏ ଡେରିହବାର ଦେଖି, ସାନ ମାମୁଁ, ଜିରାଳରୁ (ମାମୁଁଙ୍କ

ଗ୍ରାମ)ରୁ ଗୋଟିଏ ଟାକ୍ସି କରି ସୁକିନ୍ଦା ଆସିଲେ, ବରଯାତ୍ରୀଙ୍କ ପାଇଁ ବସ୍ ଠିକ୍ ହୋଇଥାଏ, ବର୍ଷା କମିବା ପରେ ବର ଓ ବରଯାତ୍ରୀ ବାହାରିଲେ। ଜିରାଳରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ସନ୍ଧ୍ୟା। ବର ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବେଦିକୁ ଗଲା ବରଯାତ୍ରୀଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରିବାକୁ ପଡିଲା ଭୋଜିରେ ବସିବା ପାଇଁ। ସେହି ସମୟରେ ଗ୍ରାମମାନଙ୍କରେ ବରଯାତ୍ରୀମାନେ ଟିକେ ବେଶୀ ସମ୍ମାନ ଚାହୁଁଥିଲେ। **୧୯୭୦ ମସିହା** ମେ ମାସରେ ଆଈ ମୃତ୍ୟୁ ଖବର ଟେଲିଗ୍ରାମ୍ ମାଧ୍ୟମରେ ପାଇଲୁ। ଏବଂ ପର ଦିନ ଗୋଟିଏ Taxi କରି ସମସ୍ତେ ଅଜାଙ୍କ ଘରକୁ ଗଲୁ। ଆଈଙ୍କ ଶେଷକୃତ୍ୟ ସାରି ଅଜାଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ଧରି ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଲୁ। ୨ମାସ ରହିବା ପରେ ମାମୁଁ ଆସି ଅଜାଙ୍କୁ ଗାଁକୁ ନେଇଗଲେ।

୧୯୭୦ ମସିହା ଶେଷ ବେଳକୁ 3R Flat, D Type Flat ଏବଂ 2R Flat (ଦୁଇ ଏବଂ ତିନି ମହଲା ବିଶିଷ୍ଟ) ନିର୍ମାଣ ହୋଇ ସାରିଥିଲା। ସବୁ ଫ୍ଲାଟକୁ ମିଶାଇ ଫ୍ରେଣ୍ଡସ୍ ଆସୋସିଏସନ୍ ନା'ରେ ଗୋଟାଏ କ୍ଲବ କଲୁ। ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପୂଜା ମଣ୍ଡପ ଟିଏ 2R ଫ୍ଲାଟ୍ ପାଖ ପଡିଆରେ ନିର୍ମାଣ କଲୁ। ସେଠାରେ ବିଧି ମୁତାବକ ସରସ୍ୱତୀ ଏବଂ ଗଣେଶ ପୂଜା ଚାଲିଲା। ଦୁଇବର୍ଷ ପୂଜା କଲାପରେ 4R ଫ୍ଲାଟ୍‌ରେ ପୁଣି ପୂଜା ଆରମ୍ଭ ହେଲା। ମୁଁ ଆଉ ବେଶି ପୂଜାରେ ଜଡିତ ହେଲିନି। ମୋର ସେତେବେଳକୁ ବି.ଏ. ପ୍ରଥମ ବର୍ଷ। ପଢାପଢି ପାଇଁ ଟିକେ ମନ ଦେଲି। ୟୁନିଟ୍-୯ ଫ୍ଲାଟରେ ରହିବା ସମୟରେ ମୁଁ କ୍ୟାପିଟାଲ୍ ହାଇସ୍କୁଲ୍‌ରେ ନବମ, ଦଶମ, ଏକାଦଶ କ୍ଲାସ୍ ଏବଂ ବି.ଜେ.ବି. କଲେଜରେ PU (Pre University, one year course) and PP (Pre Profesonal, First year degree course) ପଢିସାରି, ବି.ଏ. (ଦୁଇ ବର୍ଷିଆ ପାଠ୍ୟକ୍ରମ)ରେ ଆଡମିସନ୍ ନେଇ ସାରିଥାଏ।

କ୍ୟାପିଟାଲ୍ ହାଇସ୍କୁଲ୍ (୧୯୬୬ -୬୯)

ୟୁନିଟ୍-୯ ଫ୍ଲାଟ୍‌କୁ ଆସିଲା ପରେ ୟୁନିଟ୍-୬ ହାଇସ୍କୁଲ ଦୂର ହୋଇଗଲା। ପାଖରେ ଭଲ ସ୍କୁଲ୍ କହିଲେ, କ୍ୟାପିଟାଲ୍ ହାଇସ୍କୁଲ୍, କନଭେଣ୍ଟ୍ ସ୍କୁଲ୍ (ଇଂରାଜୀ ମିଡିୟମ୍), ରିଜିଓନାଲ୍ ସ୍କୁଲ୍ (ଇଂରାଜୀ ମିଡିୟମ୍) ଥାଏ। ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତି ସ୍ଥାନରେ କ୍ୟାପିଟାଲ୍ ହାଇସ୍କୁଲ୍ (ଓଡିଆ ମିଡିୟମ୍) ନୂଆ କରି ହୋଇଥାଏ। ପୂର୍ବରୁ ଏହି ସ୍କୁଲ୍‌ଟି ୟୁନିଟ୍-୩ ମଧ୍ୟଭାଗରେ ବାଳିକା ଉଚ୍ଚ ବିଦ୍ୟାଳୟ ପାଖରେ ଥିଲା। ନୂଆ ଜାଗାକୁ ଉଠି ଆସିଲା ପରେ ମଧ୍ୟ କ୍ୟାପିଟାଲ୍

ହାଇସ୍କୁଲ୍, ୟୁନିଟ୍-୩ ବୋଲି ଲେଖାଯାଉଥିଲା। ନବମ ଶ୍ରେଣୀରେ ଆଡମିସନ୍ ସରିଥିଲା। ୪ଟି ସିଟ୍ ଖାଲିଥିଲା। ଆମେ ୭ ଜଣ ପିଲା applicant ଥିଲୁ। ଗୋଟିଏ entrance test ଦବାକୁ ପଡିଥିଲା। ପ୍ରଥମ ଚରିଜଣଙ୍କୁ ଆଡମିସନ୍ ମିଳିଲା। (ମୁଁ ପ୍ରଥମ ହୋଇଥିଲି)। IX B ରେ ଦୁଇଜଣ ଏବଂ IX C ରେ ଦୁଇ ଜଣ ବସିଲେ। ମୁଁ ଓ ମୋ ସହିତ ଆଉ ଜଣେ ତେଲୁଗୁ ପିଲା IX B ରେ ବସିଲୁ।

ପ୍ରଥମ କ୍ଲାସ୍‌ରେ ବଡ ପଣ୍ଡିତ, **ଶ୍ରୀ ଶଶୀଭୂଷଣ ମିଶ୍ର** (ଆମ କ୍ଲାସ୍‌ର ଶ୍ରେଣୀ ଶିକ୍ଷକ) ଶ୍ରେଣୀଗୃହକୁ ଆସିଲେ। ପ୍ରଥମ ବେଞ୍ଚ୍ ଖାଲିଥିଲା, ଠିକ୍ ସାର୍‌ଙ୍କ ଟେବୁଲ୍ ସାମନାରେ। ଆମେ ଦୁଇଜଣ ଖୁସିରେ ବସିଥିଲୁ। ସବୁ ପିଲା ଚୁପ୍‌ଚାପ୍ ବସିଥାନ୍ତି। ନମସ୍କାର କରି ସବୁ ପିଲା ଛିଡା ହେଲେ। ଆମେ ବି ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ ଛିଡା ହୋଇ ପଡିଲୁ। କିଛି ବୁଝିବା ଆଗରୁ ପଣ୍ଡିତେ ହଠାତ୍ ଆସି ମୋ ପାଖ ପିଲାର ମୁଣ୍ଡକୁ ନୁଆଁଇ ଦୁଇଟା ବିଧା ମାରି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବସିବାକୁ କହିଲେ। 'ବିରି ମାଡ ଦେଖି କୋଳଥ ଚୋପା' ପରି ମୁଁ ବସିଥାଏ। ସେ ପିଲାଟି ତଳକୁ ଅନାଇ ବସିଥାଏ। କ୍ଲାସ୍‌ରେ ପଣ୍ଡିତେ କ'ଣ କହିଲେ ମୁଣ୍ଡରେ କିଛି ପଶୁ ନଥାଏ। ଘଣ୍ଟା ବାଜିଲା, ସାର୍ ଗଲେ। ପଛରୁ ଦୁଇ ତିନିଜଣ ପିଲା ଆସି କହିଲେ ତୁମେ ଉଠିଲା ବେଳେ ଚେୟାର୍ ଟେବୁଲ୍ ଶବ୍ଦ ହୋଇଥିଲା, ସେଥିପାଇଁ ସାର୍ ମାରିଲେ। ତା ପରଠୁ ସେ ତେଲୁଗୁ ପିଲାର ଦେଖାନାହିଁ। ମୁଁ ବି ପ୍ରଥମ ସିଟ୍‌ରେ ଆଉ କେବେ ବସିନି। କ୍ଲାସ ଶିକ୍ଷକ ପଣ୍ଡିତ ଶଶୀ ମିଶ୍ରଙ୍କ ଛଡା ଅନ୍ୟ କିଛି ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ନାମ ମନେ ଅଛି। **ଶ୍ରୀ ଶ୍ୟାମ ପଟ୍ଟନାୟକ (ଗଣିତ), ଶ୍ରୀ ଚିନ୍ତାମଣି ଆଚାର୍ଯ୍ୟ (ଇତିହାସ), ଶ୍ରୀ ଭୁବନେଶ୍ୱର ମିଶ୍ର (ଇଂରାଜୀ), ଶ୍ରୀ ରାଜକିଶୋର ଦାସ (ଇଂରାଜୀ), ଶ୍ରୀ କରୁଣା କର ପରିଡା (ଭୂଗୋଳ), ଶ୍ରୀ ଘନଶ୍ୟାମ ପାଇକରା (ବିଜ୍ଞାନ), ଶ୍ରୀ ଶ୍ୟାମ ନାୟକ (ଏନ.ସି.ସି / ସ୍କାଉଟ), ଶ୍ରୀ ଗୁରୁ ଚରଣ ପ୍ରଧାନ (ଇଂରାଜୀ), ଶ୍ରୀ ବ୍ରଜ ସୁନ୍ଦର ମହାନ୍ତି (ଖେଳ ଶିକ୍ଷକ)।** ସେହି ସମୟରେ ସବୁ ଶିକ୍ଷକ ଭଲରେ ପଢାଉଥିଲେ ଏବଂ ଶ୍ରଦ୍ଧା ମଧ୍ୟ କରୁଥିଲେ।

ଶ୍ରୀ ଶରତ କୁମାର ବସୁ ସ୍କୁଲ୍‌ର ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ ଥିଲେ। ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ପୁରସ୍କାର ପ୍ରାପ୍ତ ଶିକ୍ଷକ। ସ୍କୁଲ୍‌କୁ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ଏବଂ ଦକ୍ଷତାର ସହିତ ଚଳାଉଥିଲେ। ତାଙ୍କ ରୁମ୍‌କୁ ଥରେ କ'ଣ ପାଇଁ ଯାଇଥିଲି ମନେ ନାହିଁ। ଗାନ୍ଧି,

ନେହେରୁ, ରାଧାକ୍ରିଷ୍ଣନ୍ ଙ୍କ ଫଟୋ କାନ୍ଥରେ ଲାଗିଥାଏ। ଗୋଟିଏ ବଡ କାନ୍ଥ ଘଣ୍ଟା ମଧ୍ଯ ଟଙ୍ଗା ହୋଇଥାଏ। ଟେବୁଲ୍ ଉପରେ ଗୋଟିଏ ପାଖରେ ଗ୍ଲୋବ୍ ଥୁଆ ହୋଇଥାଏ। ସାମନାରେ ଦୁଇଟି ପେନ୍ ଷ୍ଟାଣ୍ଡ୍ ଓ କିଛି ଫାଇଲ୍ ମଧ୍ୟ ଥାଏ। ଚେୟାର୍ ପଛପଟେ ଦୁଇଟି ବଡ ବଡ ବେତ (ପ୍ରାୟ ୪ଫୁଟ ଲମ୍ବା) କାନ୍ଥ ପାଖରେ ସମସ୍ତେ ଦେଖିଲା ପରି ଡେରା ହୋଇଥାଏ। ମୁଁ କିନ୍ତୁ ସେ ବେତରେ କାହାକୁ ମାରିବାର ଦେଖିନି। ବୋଧ ହୁଏ ଛାତ୍ରଙ୍କୁ ଡରାଇବା ପାଇଁ ସେହି ବେତ ଦୁଇଟି ଥୁଆ ହୋଇଥିଲା।

ପାଠପଢା ସହିତ ଖେଳ କୁଦରେ ମଧ୍ଯ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଉଥିଲା। କ୍ରାଫ୍ଟ ପିରିଅଡ ମଧ୍ଯ ଥିଲା। ସିଲାଇ ତଥା କାଠ କାମ ଶିଖା ଯାଉଥିଲା। ମୋର ମନେ ଅଛି, ମୁଁ ଟ୍ରାଉଜର୍ ଏବଂ ପିଢା ତିଆରି କରିଥିଲି। ଏନ୍.ସି.ସିର ତିନୋଟି ଯାକ ବିଭାଗ (ଆର୍ମି, ନାଭି, ଏୟାର୍) ନିୟମିତ ଚାଲିଥାଏ। ମୁଁ ଏୟାର୍ ଉଇଙ୍ଗସ୍‌ର କ୍ୟାଡେଟ୍ ଥିଲି। ସାଧାରଣତନ୍ତ୍ର ଓ ସ୍ୱାଧୀନତା ଦିବସରେ ଅନେକ ଥର ଯୋଗ ଦେଇଛି। ଆମ ସ୍କୁଲ୍ ପ୍ୟାରେଡ୍‌ରେ ପୁରସ୍କାର ମଧ୍ଯ ପାଇଛି। ଆମ ସ୍କୁଲ୍‌ରେ କ୍ରିକେଟ୍, ଭଲିବଲ୍, କବାଡି, ଫୁଟବଲ୍, ବ୍ୟାଡ୍‌ମିଣ୍ଟନ୍ ଏବଂ ଖେଳ କସରତ ନିୟମିତ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେଉଥିଲା। ମୁଁ କ୍ରିକେଟ୍, ଫୁଟବଲ୍ ଏବଂ ବ୍ୟାଡ୍‌ମିଣ୍ଟନ୍‌ରେ ଭାଗ ନେଉଥିଲି। Sport ରେ ମୋର event ଥିଲା ୨୦୦, ୪୦୦, ୮୦୦, ୧୫୦୦ମିଟର ଦୌଡ। ଜଣେ ପିଲା ୪ଟି ଖେଳରେ ଭାଗ ନେଉଥିଲା। ମୁଁ ଅନେକ ପୁରସ୍କାର ମଧ୍ଯ ପାଇଛି। ପାଠ ସହିତ ଖେଳର ସମନ୍ୱୟ ରଖିପାରି ଥିବାରୁ ବହୁତ ସାକ୍ଷାତକାରରେ ସାଧୁବାଦ ପାଇଛି।

ଏବେ ମଧ୍ଯ ବହୁ ସ୍କୁଲ୍ ସାଙ୍ଗସାଥୀଙ୍କର ନାମ ମନେ ଅଛି। ସେମାନେ ହେଲେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମହାପାତ୍ର (ଡାକ୍ତର), ଭରତ ବେହେରା (ନାଭି), ବସନ୍ତ ମହାନ୍ତି (CARE), ପ୍ରଫୁଲ ଦାଶ (ଇଞ୍ଜିନିୟର୍), ହର ମିଶ୍ର (PWD), ବିଜୟ ବଳ (ବ୍ୟାଙ୍କ), ଅରବିନ୍ଦ ମିଶ୍ର (OFS), ଶଶୀ ମିଶ୍ର (ଡାକ୍ତର), ଶଶୀ ପଣ୍ଡା (ଡାକ୍ତର), ପ୍ରିତବାସ ଦାସ (ବ୍ୟବସାୟ), ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ଦାସ (ପ୍ରଫେସର୍), ସରୋଜକାନ୍ତି ମିଶ୍ର (ଡାକ୍ତର), ସୁନନ୍ଦ ମିତ୍ର (ବ୍ୟାଙ୍କ), ରମାକାନ୍ତ ମହାନ୍ତି (ବ୍ୟାଙ୍କ), ପୁର୍ଣ୍ଣ ସେନାପତି (FCI), ବିଭୁତି ମହାନ୍ତି (Builder), ପ୍ରଭାତ ପଟ୍ଟନାୟକ (Assembly), ଅରୁଣ ଜେନା (ଶିକ୍ଷକ), ବିଶ୍ୱକଲ୍ୟାଣ ପଟ୍ଟନାୟକ (Heads of Dept.), ଶରତ ମହାନ୍ତି (ବ୍ୟାଙ୍କ),

ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ପଟ୍ଟନାୟକ (ଉତ୍କଳ ୟୁନିଭରସିଟି), ମହେନ୍ଦ୍ର ପଟ୍ଟନାୟକ (ବ୍ୟବସାୟ), ମନ୍ମଥ ଚୌଧୁରୀ (OSS), ଅଜୟ ମହାନ୍ତି(Heads of Dept.), ଦିଲିପ ମହାନ୍ତି (ଆଡ଼ଭୋକେଟ୍), ଦିନେଶ ରାଏ (ବ୍ୟାଙ୍କ), ସୁବାଷ ପଟ୍ଟନାୟକ (ବ୍ୟାଙ୍କ), ଭଗବାନ ପାତ୍ର (Architect), ସରୋଜ ମହାନ୍ତି (Dept. of Agricultur), ସୁଦିପ ପଟ୍ଟନାୟକ (MBA), କୈଳାସ ଦାସ (ବ୍ୟାଙ୍କ), ସୁରଥ ବେହେରା (ଡାକ୍ତର), ସୁବ୍ରତ ଜେନା(ଡାକ୍ତର), ଅବଦୁଲ୍ ସାବିର୍ (ନାଭି), ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ମହାନ୍ତି (Heads of Dept.), ଆହୁରି କିଛି ସହପାଠୀଙ୍କ ନାମ ମନେପଡୁନି । ଅଧିକାଂଶ ସାଙ୍ଗଙ୍କ ସହିତ ଏବେ ବି ସମ୍ପର୍କ ରହିଛି। ପ୍ରତିବର୍ଷ ପ୍ରାୟ ଫେବୃଆରୀ ମାସରେ ଏକ ବନ୍ଧୁମିଳନ ହୁଏ।

ହାଇସ୍କୁଲ୍ ପରୀକ୍ଷା ପରେ

ଏପ୍ରିଲ ୧୯୬୯ରେ ପରୀକ୍ଷା ସରିଥାଏ। ଫଳ ବାହାରିବାକୁ ଦୁଇମାସ ସମୟ ଥାଏ। ସାନ କକେଇ ଝାରସୁଗୁଡାରେ ଚାକିରୀ କରୁଥାନ୍ତି। ତାଙ୍କର ବଡପୁଅ (ସୁର)କୁ ୬ ମାସ ହୋଇଥାଏ। ଖୁଡି ପ୍ରଥମ କରି ପୁଅକୁ ନେଇ ଝାରସୁଗୁଡା ବାହାରିଲେ। ବାପାଙ୍କ ପରାମର୍ଶରେ ମୁଁ ତାଙ୍କ ସହିତ କିଛିଦିନ ପାଇଁ ଝାରସୁଗୁଡା ବୁଲିବାକୁ ଗଲି। ସେହି ସମୟରେ ସମ୍ବଲପୁର ବୁଲି ଆସି ହିରାକୁଦ ବନ୍ଧ ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଲି। ଏସିଆ ମହାଦେଶର ସର୍ବ ବହୁତ ନଦୀ ବନ୍ଧ ଦେଖି ଭାବ ବିହ୍ୱଳ ହୋଇଯାଇଥିଲି। Hydroelectric Plant ମଧ୍ୟ ଦେଖିଲି। ନଦୀ ବନ୍ଧର ଉପକାରିତା ବିଷୟରେ କକେଇ ବୁଝେଇ ଦେଲେ । ତାଙ୍କ ପାଖରେ ୪/୫ ଦିନ ରହି ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଲି।

ହଠାତ୍ ଦିନେ ବାପା କହିଲେ, କଲେଜ୍‌ରେ ସବୁ ଇଂରାଜୀରେ ପଢାଯାଏ। Class note କରିବା ପାଇଁ କିପରି ସୁବିଧା ହେବ ସେଥିପାଇଁ ମୋତେ short hand ଶିଖିବା ପାଇଁ Padma Commercial Institute ରେ ନାମ ଲେଖାଇ ଦେଲେ। ମୁଁ ଏକା ଥରକେ short hand and type writing ଶିଖିଲି। Shorthand speed ୧୨୦ ଏବଂ type writing speed ୪୦ ହେଲାପରେ ମୁଁ ଛାଡି ଦେଲି। ମାଟ୍ରିକ୍ ଫଳ ବି ବାହାରି ସାରିଥାଏ। ଫାଷ୍ଟ୍ କ୍ଲାସରୁ ଅଳ୍ପ କିଛି ନମ୍ବର କମ୍ ରହିବାରୁ ବାପା ମୋତେ ବି.ଜେ.ବି କଲେଜ୍‌ର କଳା ବିଭାଗରେ ନାମ ଲେଖାଇ ଦେଲେ। ମୋର ପ୍ରତିବାଦ କରିବାର କିଛି ନଥିଲା। ମୋ ଠାରୁ କମ ନମ୍ବର ରଖି ମଧ୍ୟ ବହୁତ ପିଲା ବିଜ୍ଞାନରେ ନାମ ଲେଖାଇଲେ।

କଲେଜ୍‌ରେ କ୍ଲାସ୍ ଆରମ୍ଭ ହେବା ପାଇଁ ଡେରିଥାଏ। ତାଳଚେର Thermal ନୂଆ କରି ହୋଇଥାଏ । ସେଠି ସାନ ମାମୁଁ ଚାକିରୀ କରିଥାନ୍ତି। କିଛି ଦିନ ସାନମାମୁଁଙ୍କ ଘରକୁ ଗଲି Talcher Termal Power Station (TTPS) ଦେଖିବା ପାଇଁ । ସେହି ସମୟରେ ମାଇଁଙ୍କର ଝିଅ (ଲିଲି) ଜନ୍ମ ହୋଇଥାଏ। ମାମୁଁ ବି ଛୁଟିରେ ଘରେ ଥାନ୍ତି। ସେଠାରେ ୩/୪ ଦିନ ରହି ଓଡିଶାର ନୂଆ Thermal Power Project ବୁଲି, କୋଇଲାରୁ କିପରି ବିଜୁଳି ଉତ୍ପାଦାନ ହେଉଛି ବୁଝିଲି। ମନେ ମନେ ଭାବିଲି, ହିରାକୁଦ Hydro Power Project ଏବଂ Telcher Termal Power Project ଓଡିଶାକୁ ବିଜୁଳି ଯୋଗାଇବାରେ ବହୁତ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ। ତାହା ହିଁ ହେଲା। ପରେ ଆଉ ଦୁଇଥର Thermal Plant ଯାଇଛି। ମନେ ଅଛି, ଥରେ ମା’ ବି ଯାଇ ମାଇଁଙ୍କ ସହିତ Thermal Plant ବୁଲି ଦେଖିଆସିଥିଲେ। ପରେ ମାମୁଁ Talcher Thermal ଛାଡି Talcher Fertilizer Plant ରେ join କଲେ। ସେଠାକୁ ମଧ୍ୟ ଯାଇ ପ୍ଲାଣ୍ଟ୍ ବୁଲିଛି । ଥରେ ମୋର ଜଣେ ବନ୍ଧୁ (ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ଦାସ)ଙ୍କ ନୂଆ ସ୍କୁଟର୍‌ରେ ବସି ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ Telcher Fertilizer ବୁଲିଯାଇଥିଲି। ଜର୍ମାନ ସରକାରଙ୍କ ସହାୟତାରେ ଏହି ଫର୍ଟିଲାଇଜର୍ କାରଖାନା ନୂଆ କରି ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୋଇଥାଏ। ମାମୁଁ ସେଠାରେ ବହୁବର୍ଷ ରହି ଦେହ ଖରାପ ହେବାରୁ ଚାକିରୀ ଛାଡି ଭୁବନେଶ୍ୱରେ ଆସି ରହିଲେ।

ମୋର କଲେଜ୍‌ରେ ନୂଆ ନୂଆ ଆଡମିସନ ହୋଇଥାଏ। ଆମେ ୟୁନିଟ୍ -୯ ଫ୍ଲାଟ୍‌ରେ ରହିଥାଉ। ଥରେ ସକାଳୁ ମୋ ମୁଣ୍ଡ ପଛପଟ ଖଟ କଣରେ ଜୋରରେ ମାଡ ହୋଇଗଲା। ତାପରେ ପ୍ରାୟ ୮/୯ ଘଣ୍ଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ କିଛି ଜାଣିନି। ମୋର ଚେତା ଆସିଲା ବେଳକୁ ଜାଣିଲି କ୍ୟାପିଟାଲ୍ ଡାକ୍ତରଖାନରେ ମୁଁ ଅଛି। ମୁଣ୍ଡର X- Ray ଉଠାଇଲା ବେଳକୁ ଚେତା ଆସିଲା। ସେତେବେଳେ ଯାଏ କ’ଣ ହୋଇଛି କେହି ଜାଣି ପାରୁ ନଥାନ୍ତି। ଘରେ ଭାବୁଥାନ୍ତି କାଳେ ରାତିରେ କ’ଣ ଖାଇ ଦେଇଥିବି, ବା କିଛି ବିଷାକ୍ତ ପୋକ କାମୁଡି ଦେଇଥିବ। ପାଟିରୁ ଫେଣ ବାହାରୁ ଥିବାରୁ ସମସ୍ତେ ଏହି ସବୁ କଥା ଭାବୁଥିଲେ। ଚେତା ଆସିଲା ପରେ ଡାକ୍ତର ଯେତେବେଳେ ପଚାରିଲେ, ମୁଣ୍ଡ ମାଡ କଥା ଜାଣିଲେ। ପରେ ମତେ କଟକ ପ୍ରଫେସର ସନାତନ ରଥ (Neurologist)ଙ୍କ ପାଖକୁ ଯିବାକୁ କହିଲେ । ଏକ ମାସ ଔଷଧ ଖାଇ ଏବଂ ବିଶ୍ରାମ ପରେ ମୁଁ ଠିକ୍ ହେଲି।

ବି.ଜେ.ବି. କଲେଜ୍ (୧୯୬୯-୭୧)

ନୂଆ କରି କଲେଜ୍‌ରେ ପଢାପଢି। ସ୍କୁଲ୍‌ରୁ ପାସ କରିଥିବା କେତେକ ସାଙ୍ଗ ମଧ୍ୟ ସେହି ଠାରେ ନାମ ଲେଖାଇ ଥାନ୍ତି। କଳା ବିଭାଗ ଏବଂ ବିଜ୍ଞାନ ବିଭାଗ ଅଲଗା ଥାଏ ମଝିରେ ବିରାଟ ଖେଳ ପଡିଆ ଓ କଲେଜ୍ ହଷ୍ଟେଲ୍। କଲେଜ୍‌ରେ ମୋର ବିଷୟ ଥିଲା Anthropology (ମାନବ ବିଜ୍ଞାନ), Economics(ଅର୍ଥନୀତି), Histroy, Logic (ତର୍କ ଶାସ୍ତ୍ର),ଏବଂ Odia, English , General Knowledge compulsory subject ଥିଲା। Anthropology, Economics, Logic ମୋ ପାଇଁ ପୂରା ନୂଆ ବିଷୟ ବସ୍ତୁ ଥିଲା। Anthropology ବିଷୟ ଓଡିଶାରେ ମଧ୍ୟ ନୂଆ କରି ଖୋଲିଥାଏ। ଏହା ଉଭୟ କଳା ଏବଂ ବିଜ୍ଞାନ ବିଭାଗରେ ପଢା ହେଉଥାଏ। Practical ମଧ୍ୟ ଥାଏ। ଯେଉଁ ପିଲାମାନେ ବିଜ୍ଞାନ ପଢୁଥିଲେ। ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ୩୨ ଜଣ (4th optional) Anthropology ମଧ୍ୟ ନେଇଥାନ୍ତି। କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ କ୍ଲାସ୍ ସବୁ ବିଜ୍ଞାନ ବ୍ଲକରେ ହିଁ ହୁଏ।

ଥରେ ମୋର ଫାଙ୍କା ପିରିୟଡ୍‌ରେ ମୁଁ ବିଜ୍ଞାନ ବ୍ଲକ୍‌କୁ ବୁଲିଯାଇଥାଏ। **ସେତେବେଳେ ପ୍ରିନସିପାଲ୍ ଥାଆନ୍ତି ଶ୍ରୀ ଶିବ କୁମାର ପଣ୍ଡା** (ତାଙ୍କ ପୁଅ ଲଳିତ ପଣ୍ଡା ମୋର ସ୍କୁଲ ସାଙ୍ଗ, ସେ ବିଜ୍ଞାନରେ ପଢୁଥାଏ) ଶିବ ମଉସା ଭାରୀ କଠୋର ଏବଂ ରାଗୀ ଥିଲେ। ମୁଁ ଶିଡିରୁ ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଉ ଥାଏ। ପ୍ରିନସିପାଲ୍ ଉପରକୁ ଉଠୁଥାନ୍ତି, ମଝିରେ ଦେଖା ହୋଇଗଲା। ହଠାତ୍ ପଚାରିଲେ କୁଆଡେ ଯାଉଛୁ। ମୁଁ କଳା ବିଭାଗ କହିବାରୁ, କହିଲେ ବିଜ୍ଞାନ ବିଭାଗକୁ କାହିଁକି ଆସିଥିଲୁ। ମୁଁ କହିଲି ସାର୍, ମୋର ଫାଙ୍କା ପିରିୟଡ୍ ଥିଲା, ମୁଁ ବିଜ୍ଞାନ ବ୍ଲକ୍‌ର Anthropology class ପାଇଁ ଆସିଥିଲି। ପଚାରିଲେ ଅନୁମତି ନେଇଛୁ ? ମୁଁ ମନା କରିବାରୁ କହିଲେ next time କ୍ଲାସ୍ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଠାରୁ ଅନୁମତି ନେଇ ଆସିବୁ। ଏତେ କଥା ସରିବା ପରେ ମଧ୍ୟ ମୋ ନାମ ଏବଂ ରୋଲ୍ ନମ୍ବର୍ ଟିପି ରଖିଲେ। ତା' ପରଠୁ ବିନା କାରଣରେ ମୁଁ ବିଜ୍ଞାନ ବ୍ଲକ୍‌କୁ ଆଉ ଯାଇନି। କେବଳ library period ରେ ଯାଏ, କାରଣ ବିଜ୍ଞାନ ବ୍ଲକ୍‌ରେ ଲାଇବ୍ରେରୀ ଥାଏ।

ସ୍କୁଲ୍‌ର ପୁରୁଣା ସାଙ୍ଗଙ୍କୁ ଛାଡିଦେଲେ କଲେଜ୍‌ରେ କିଛି ନୂଆ ସାଙ୍ଗ ମଧ୍ୟ ହେଲେ। ସମସ୍ତଙ୍କ ନାଁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ। ତଥାପି ଯେତେ ଜଣଙ୍କୁ ମନେ ରଖିଛି ସେମାନଙ୍କ ନା ଏଠାରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛି। ଅରୁଣ ସାହୁ (ପ୍ରଫେସର୍), ବିନୟ ମହାନ୍ତି

(IAF), ପ୍ରଦୀପ ଜେନା (ଷ୍ଟୁଡିଓ), ବୁଧରାମ ସାହୁ (ରାଜନୀତି), ଧିରେନ ଦାସ (IAS), ଫକୀର ମହାନ୍ତି (OAS), ଗଗନ ତ୍ରିପାଠୀ (IRS), ହର୍ଦ୍ଦମନ ସିଂହ (ବ୍ୟବସାୟ), ଜଗଦୀଶ ସାହୁ (ବ୍ୟାଙ୍କ), ଜୟଶ୍ରୀ ପଟ୍ଟନାୟକ (ପ୍ରଫେସର୍), ସତ୍ୟେନ୍ଦ୍ର ପଟ୍ଟନାୟକ (ପ୍ରଫେସର୍), ମାନସ ମହାପାତ୍ର (ଆଡଭୋକେଟ୍), ମନୋଜ ମିଶ୍ର (IAF), ପୂର୍ଣ୍ଣ ମଲ୍ଲିକ (ପ୍ରଫେସର୍), ପଦ୍ମନାଭ ରଣସିଂ(ପୋଷ୍ଟାଲ୍ ସର୍ଭିସ୍), ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସାମନ୍ତରାଏ (OAS), ମହେଶ ପଣ୍ଡା (ବ୍ୟାଙ୍କ), ସୁରେଶ ମହାପାତ୍ର (ଅଡିଟର୍), ଦେବେନ୍ଦ୍ର ଧଳ (OAS), ପ୍ରେମାନନ୍ଦ ରାଏ (OFS), ମମତା ବ୍ରହ୍ମା (ପ୍ରଫେସର୍), ବିଦ୍ୟାଧର ଜେନା (ବ୍ୟାଙ୍କ), ବିଜୟ ମାଣିଆ (ଶିଳ୍ପପତି), ନିରଞ୍ଜନ ଦାଶ (OSS), ସୁଲେଖା ସାମନ୍ତରାଏ (ପ୍ରଫେସର୍), ପ୍ରକାଶ ମିଶ୍ର (IPS), ରବି ମଙ୍ଗରାଜ (ବ୍ୟବସାୟ), ସରୋଜ ମହାରଣା (OAS), ଗଗନ ପଣ୍ଡା (Indian Navy), ଉମା ସେନାପତି (ବ୍ୟାଙ୍କ), ଶୋଭା ପଣ୍ଡା (ବ୍ୟାଙ୍କ), ପିଙ୍କି ସିଂ (ଗୃହିଣୀ), ଅନପୂର୍ଣ୍ଣା ସଢଙ୍ଗୀ (ବ୍ୟାଙ୍କ), ସରୋଜ ସିଂହ୍ନା (ଆଡଭୋକେଟ୍), ଜୟଦୂର୍ ରହମନ୍ (ଆଡଭୋକେଟ୍), ଗୌରହରି ଦାସ (OAS), ଦଧିବାମନ ମହାନ୍ତି (ପ୍ରଫେସର୍), ସମ୍ପଦ ମହାପାତ୍ର (ସାମ୍ବାଦିକ), ଦାଉଦର୍ ରହମନ୍ (ବ୍ୟବସାୟ), ବୈଜୟନ୍ତୀ ମହାନ୍ତି (ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ), ମନୋରଞ୍ଜନ ପଟ୍ଟନାୟକ (ଆଡଭୋକେଟ୍) ଶିଳାଦିତ୍ୟ ଚୌଧୁରୀ (ରିର୍ଜଭ ବ୍ୟାଙ୍କ), ଜ୍ଞ୍ୟାନେନ୍ଦ୍ର ସାହୁ (ବ୍ୟାଙ୍କ), ପ୍ରଶାନ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକ (Town Planner), ଶକୁନ୍ତଳା ମହାପାତ୍ର (ଗୃହିଣୀ), ଶୋଭା ପଟ୍ଟନାୟକ (ଗୃହିଣୀ), ପ୍ରମୋଦ ମିଶ୍ର, ଅଜୟ ଦାସ (ବ୍ୟାଙ୍କ), ଅସିମ ମହାନ୍ତି (OAS), ଦେବେନ୍ଦ୍ର ନନ୍ଦ (ବ୍ୟାଙ୍କ), ନୃପଭ ପରିଡା (ଇଞ୍ଜିନିୟର), ବିଷ୍ଣୁ ମୋହନ ଦାସ ସାମନ୍ତ (Civil Supply Officer), ପ୍ରଫୁଲ ପତି (ବ୍ୟାଙ୍କ) ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ। ପ୍ରତିବର୍ଷ ଡିସେମ୍ବର ଦ୍ୱିତୀୟ ରବିବାରରେ ଆମେ ପ୍ରାୟ ଅଧିକାଂଶ **ବି.ଜେ.ବି ୧୯୭୩**ର ସାଙ୍ଗମାନେ ଏକତ୍ରିତ ହୋଇ ଏକ ବନ୍ଧୁ ମିଳନ କାର୍ଯକ୍ରମ କରୁ। ବିଚାର ବିମର୍ଷ କରୁ। କିଛି ସାମାଜିକ କାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ କରୁ। ସେହି ସମୟର ଶିକ୍ଷକ ମାନଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରି ସମ୍ମାନିତ କରୁ। ସେହି ସମୟର ଶିକ୍ଷକମାନେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଛାତ୍ର ବତ୍ସଳ ଥିଲେ। କ୍ଲାସରେ ସୁନ୍ଦର ଶୈଳୀରେ ପଢାଇବା ସହିତ personal problems ମଧ୍ୟ ବୁଝୁଥିଲେ। ପିଲା ମାନଙ୍କର academic development କୁ ବିଚାରକୁ ନେଇ ସରକାର Proctorial system ମଧ୍ୟ କରିଥାନ୍ତି। ପ୍ରତି ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ପାଖରେ ୧୬ ଜଣ ଛାତ୍ର ଯୋଗାଯୋଗରେ ଥାଆନ୍ତି। Proctorial class ନବେ ଦଶକରୁ ଉଠିଗଲାଣି। ସେହି ସମୟରେ ଶିକ୍ଷକ-

ଛାତ୍ର ଅନୁପାତ ୧:୧୬ ଥିଲା କିନ୍ତୁ ଏବେ ୧:୨୪ ଉପରେ ହୋଇଗଲାଣି। ସେତେବେଳେ ଜଣେ ଅଧ୍ୟାପକ ଗୋଟିଏ ସପ୍ତାହରେ ୧୯ - ୨୧ ଟି କ୍ଲାସ ନଉଥାନ୍ତି। ଏବେ ଏହା ୨୯ ଉପରେ ହୋଇ ଗଲାଣି। **ସରକାର ଏହି ସବୁ ଗୁଣାତ୍ମକ ମାନ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଲେ ଛାତ୍ର ବିଶୃଙ୍ଖଳା କମିଯାଆନ୍ତା। ଛାତ୍ରମାନେ ପାଠପଢାରେ ମନ ଦିଅନ୍ତେ।**

ସେତେବେଳେ କିଛି ବିଶିଷ୍ଟ ଏବଂ ଛାତ୍ର ବତ୍ସଳ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ନାମ ସମ୍ମାନର ସହିତ ଉଲ୍ଲେଖ କରୁଛି। ପ୍ରଫେସର୍ ନବକିଶୋର ବେହୁରା, ପ୍ରଫେସର୍ କୃଷ୍ଣ କୁମାର ମହାନ୍ତି, ପ୍ରଫେସର୍ ଜଗଦିଶ କୁଅଁର, ପ୍ରଫେସର୍ ଗୀତାଞ୍ଜଳୀ ନାୟକ, ପ୍ରଫେସର୍ ଶିଶିର କାନୁନଗୋ **(ନୃତତ୍ତ୍ୱ)**। ପ୍ରଫେସର୍ ଆଦର ମଣୀ ବରାଳ, ପ୍ରଫେସର ଶକୁନ୍ତଳା ବଳୀୟର ସିଂ, ପ୍ରଫେସର୍ ବିଭୁତି ପଟ୍ଟନାୟକ, ପ୍ରଫେସର୍ ନଟବର ସାମନ୍ତରାଏ **(ଓଡିଆ)**। ପ୍ରଫେସର୍ ଧିରେନ ସାମନ୍ତରାଏ, ପ୍ରଫେସର୍ ଦେବି ପ୍ରସାଦ ମହାପାତ୍ର, ପ୍ରଫେସର୍ ସୌଭାଗ୍ୟ ମିଶ୍ର, ପ୍ରଫେସର୍ ପ୍ରଭାତ କୁମାର ମିଶ୍ର **(ଇଂରାଜୀ)**। ପ୍ରଫେସର୍ ହୃଦାନନ୍ଦ ରାଏ **(ଫିଲୋସଫୀ)**, ପ୍ରଫେସର୍ ନିକୁଞ୍ଜ କିଶୋର ଦାସ **(ରାଜନୀତି)**, ପ୍ରଫେସର୍ ଆରତୀ ମହାପାତ୍ର, ପ୍ରଫେସର୍ ଜଗନ୍ନାଥ ରୁପ **(ଇତିହାସ)**, ପ୍ରଫେସର୍ ପ୍ରସନ୍ନ କୁମାର ଶତପଥୀ **(ଅର୍ଥନୀତି)**, ପ୍ରଫେସର୍ ମିତ୍ରଭାନୁ ଶତପଥୀ **(ଉଦ୍ଭିଦ ବିଜ୍ଞାନ)**। ମିତ୍ରଭାନୁ ସାର୍ ଆମର NCC Senior Devision Air wings office - in - charge ମଧ୍ୟ ଥିଲେ। ମୁଁ କିଛି ଦିନ Senior Air Wingsର Cadet ଥିଲି । କିନ୍ତୁ ଘର ଦୂର ହୋଇଥିବାରୁ ମୁଁ NCC ଛାଡିଦେଲି।

କଲେଜ୍‌ରେ ଖେଳକୁଦରେ ମଧ ବିଶେଷ ଆଗ୍ରହ ଥାଏ। ବ୍ୟାଡମିଣ୍ଟନ୍ ଏବଂ କ୍ରିକେଟ୍‌ରେ କଲେଜ୍ ଟିମ୍‌ରେ ଖେଳିଛି। ଚେସ୍ ଏବଂ କ୍ୟାରମ୍‌ରେ ମଧ ପୁରସ୍କାର ପାଇଛି। ଖେଳରେ ୨୦୦, ୪୦୦ , ୮୦୦, ଏବଂ ୧୫୦୦ ମିଟର ଦୌଡରେ ସଫଳତାର ସହିତ ଭାଗ ନେଇଛି । Cycle race ମଧ ମୋର ଏକ ପ୍ରିୟ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଥିଲା। ମୁଁ ସାଇକେଲ୍ ଚଲେଇବାକୁ ବହୁତ ଭଲ ପାଏ। ଥରେ ଦୁଇଜଣ ସାଙ୍ଗଙ୍କ ସହିତ କେନ୍ଦ୍ରାପଡା ଯାଇ ରସାବଳି ଖାଇ ଫେରିଥିଲି। ମଝିରେ ମଝିରେ ସାଇକଲରେ କଟକ ଯାଇ ସିନେମା ଦେଖି ଫେରୁ। କଲେଜ ଡ୍ରାମା ଏବଂ ପୂଜାରେ ମଧ ସକ୍ରିୟ ଭାଗ ନେଇଛି। ଖେଳକୁଦ ତଥା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ extra

curricular activities ରେ ଅଧିକ ସମୟ ଦେଉଥିବାରୁ ପରୀକ୍ଷାରେ ବିଶେଷ ଫଳପ୍ରଦ ହୋଇ ପାରିଲିନି। କେବଳ ନୃତତ୍ତ୍ୱ ବିଷୟରେ ଭଲ ନମ୍ବର ରଖିଥିବାରୁ ବି.ଏ.ରେ ନୃତତ୍ତ୍ୱ Honours ନେବା ପାଇଁ ସ୍ଥିର କଲି । second subject economics ନେଇଥିଲି। ଦୁଃଭାର୍ଗ୍ୟ ବଶତଃ ବି.ଜେ.ବି କଲେଜ୍‌ରେ ନୃତତ୍ତ୍ୱ Honours class ପାଇଁ ସରକାର ସେତେବେଳେ ଅନୁମତି ଦେଲେନି। ଅବଶ୍ୟ ଦୁଇବର୍ଷ ପରେ ଅନୁମତି ମିଳିଲା। ସେହି ସମୟରେ ଓଡିଶାରେ ନୃତତ୍ତ୍ୱ Honours କେବଳ ଖଲିକୋଟ୍ କଲେଜ୍ (ବ୍ରହ୍ମପୁର)ରେ ଥାଏ। ବାପା ଏବଂ ମୁଁ ବହୁ ବିଚାର ପରେ ଖଲିକୋଟ୍ କଲେଜ୍‌କୁ ଟ୍ରାନସଫର୍ ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କଲୁ। କିନ୍ତୁ ନୃତତ୍ତ୍ୱ ସମ୍ମାନରେ ଗୋଟିଏ ସିଟ୍ ଖାଲିଥାଏ। ମୋତେ ସେଥିପାଇଁ ପ୍ରବେଶ ପରୀକ୍ଷା ଦେବାକୁ ପଡିଥିଲା। ପ୍ରବେଶ ପରୀକ୍ଷରେ ଭଲ ନମ୍ବର ରଖି ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୧୯୭୧ ଖଲିକୋଟ୍ କଲେଜ୍‌ରେ ନୃତତ୍ତ୍ୱ ସମ୍ମାନ ସହିତ ଆଡମିସନ୍ ନେଲି।

ଲିଙ୍ଗରାଜ ମନ୍ଦିର ଓ ରାଜାରାଣୀ ମନ୍ଦିର

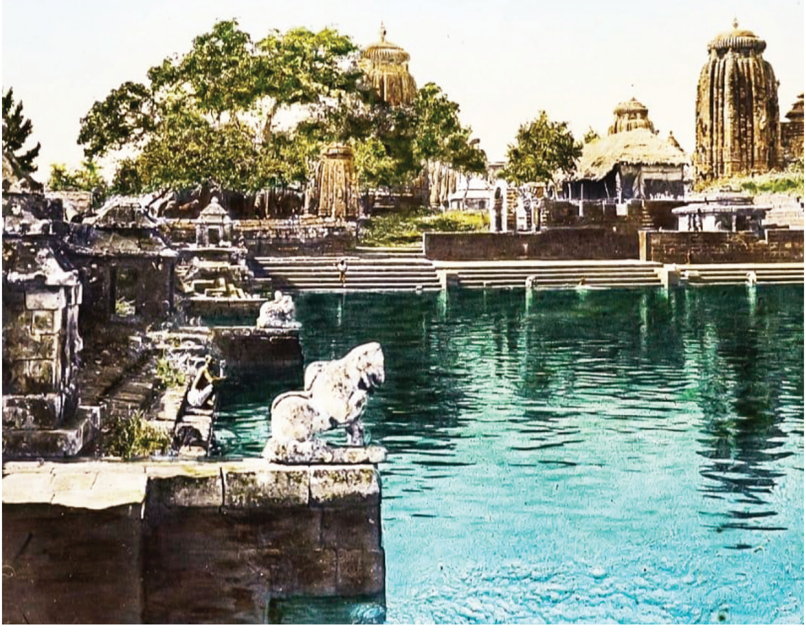

ପବିତ୍ର ବିନ୍ଦୁସାଗର

ବହୁ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ମୂକସାକ୍ଷୀ ରବୀନ୍ଦ୍ର ମଣ୍ଡପ

ଖାରବେଳଙ୍କ ନିର୍ମିତ ଖଣ୍ଡଗିରି ଓ ଉଦୟଗିରି

ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆନ୍ତର୍ଜାତୀକ ବିମାନ ବନ୍ଦର

ୟୁନିଟ୍ -୬ ସରକାରୀ ଉଚ୍ଚ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଅଷ୍ଟମ ଶ୍ରେଣୀରେ ପାଠ ପଢା, ୧୯୬୫

ୟୁନିଟ୍ -୯, ୪ଆର୍ ଫ୍ଲାଟ୍‌ରେ ରହଣୀ ୧୯୬୬ ରୁ ୧୯୭୧

କ୍ୟାପିଟାଲ୍ ହାଇସ୍କୁଲ୍‌ରେ ୯ମ ରୁ ୧୧ଶ ଶ୍ରେଣୀ ପାଠ ପଢା, ୧୯୬୬-୧୯୬୯

କ୍ୟାପିଟାଲ୍ ହାଇସ୍କୁଲ୍‌ର ୧୯୬୯ ବ୍ୟାଚ୍ ବନ୍ଧୁ ମିଳନ ଉତ୍ସବ, ୨୦୧୮

ବି.ଜେ.ବି.କଲେଜ୍‌ର ଛାତ୍ର ଭାବେ ଯୋଗଦାନ, ୧୯୬୯

ବି.ଜେ.ବି.କଲେଜ୍‌ର ୧୯୬୯-୭୩ ବ୍ୟାଚ୍‌ର ବନ୍ଧୁ ମିଳନ

ମା’ ଓ ସାନ ଭାଇ
ବିମଳ ସହିତ, ୧୯୭୮

ଜେଜେ ଓ ଭିଣେଇ
ବୃନ୍ଦାବନ ପଣ୍ଡାଙ୍କ ସହିତ,
୧୯୭୫

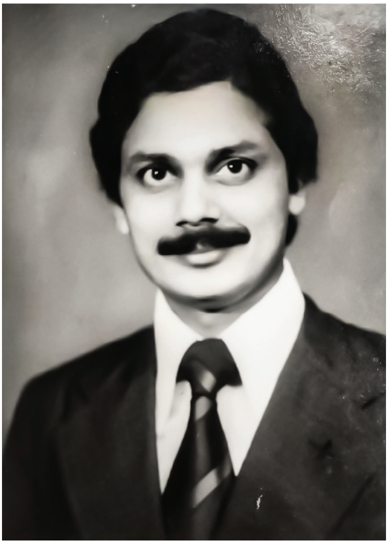

ବିଜେବି କଲେଜ୍‌ରେ ଅଧ୍ୟାପକ ରୂପେ
ଯୋଗଦାନ, ୧୯୭୮

ଜେଜେ ଶ୍ରୀ ମହେଶ୍ୱର ଦାଶ

ବିଜେବି ନୃତତ୍ତ୍ୱ ବିଭାଗର ମୁଖ୍ୟ
ପ୍ରଫେସର୍ ଗଦାଧର ମହାପାତ୍ର

ବାଣୀବିହାର ନୃତତ୍ତ୍ୱ ବିଭାଗର ମୁଖ୍ୟ
ପ୍ରଫେସର୍ ଲକ୍ଷ୍ମଣ କୁମାର ମହାପାତ୍ର

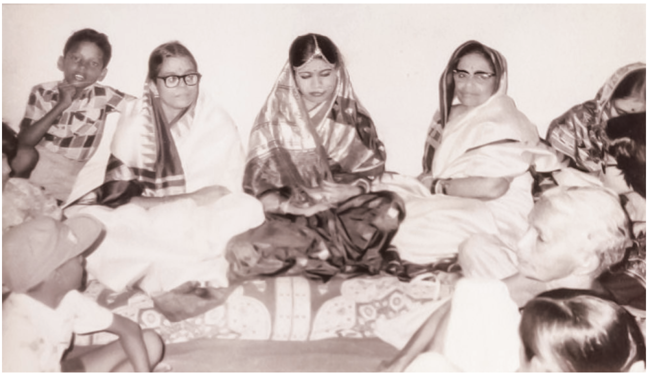

ପତ୍ନୀ ବିଜୟଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ଗୃହ ପ୍ରବେଶ ଓ ମାଙ୍କ ସହିତ ଅନ୍ୟମାନେ, ୧୯୮୧

ବଡ ମାଉସୀ ଲଲିତା ଦେବୀଙ୍କ ସହିତ ବିଜୟଲକ୍ଷ୍ମୀ, ୧୯୮୧

ପତ୍ନୀ ବିଜୟଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ସହିତ, ୧୯୮୧

୪. ଖଲିକୋଟ୍ କଲେଜ୍‌ର ସ୍ମୃତି

ଖଲିକୋଟ୍ କଲେଜ୍ (୧୯୭୧ - ୭୩)

ଖଲିକୋଟ୍ କଲେଜ୍ ଦକ୍ଷିଣ ଓଡିଶାର ଏକ ପ୍ରମୁଖ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ (ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହା ଏକ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ)। ଏହି କଲେଜ୍‌ଟି ବ୍ରହ୍ମପୁର ସହରରେ ଅବସ୍ଥିତ। ସେତେବେଳେ ବ୍ରହ୍ମପୁର ଜନସଂଖ୍ୟା ପ୍ରାୟ ଏକ ଲକ୍ଷ ଉପରେ ଥିଲା (ବର୍ତ୍ତମାନ ୨୦୨୫ର ଜନସଂଖ୍ୟା ପ୍ରାୟ ୫ ଲକ୍ଷ)। ସେପ୍ଟେମ୍ବର୍ ମାସରେ ଆଡମିସନ୍ ପରେ ହଷ୍ଟେଲ୍ ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କଲି। ପ୍ରିନସିପାଲ୍ ଥାନ୍ତି ପ୍ରଫେସର୍ ପି.କେ.ଦାସ। ପ୍ରଥମେ କିଛିଦିନ ହଷ୍ଟେଲ୍‌ରେ ମିଶିକରି ଚଳିବାକୁ କହିଲେ। ଦଶହରା ପରେ ସିଟ୍ ମିଳିବାର ଆଶାଥାଏ। ସେ' ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନୃତତ୍ତ୍ୱ ସମ୍ମାନ ପିଲା ଦୁଇଜଣଙ୍କ ପାଖରେ ମିଶିକରି ରହୁଥିଲି। ସେମାନେ ହେଲେ ଅନ୍ନଦା ରାଏ ଏବଂ ରବି ଶତପଥୀ। ଦଶହରା ଛୁଟିରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆସିଥାଏ। ବାପାଙ୍କ ଠାରୁ ଶୁଣିଲି ତାଙ୍କର ମଧ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମପୁର ଟ୍ରେନିଂ କଲେଜ୍‌କୁ ବଦଳି ହୋଇଯାଇଛି। ଦଶହରା ପରେ ପରେ ଆମେ ସବୁ ବ୍ରହ୍ମପୁର ଆସିଲୁ। ଗୋପବନ୍ଧୁ ନଗର (ଷ୍ଟେସନ୍ ପାଖ) ଘରଭଡା ନେଇ ରହିଲୁ। ମୋତେ ଆଉ ହଷ୍ଟେଲ୍‌ରେ ଆଡମିସନ୍ ନେବାକୁ ପଡିଲାନି। ସାନଭାଇ ବିମଳ (ଏକାଦଶ), କମଳ (ଷଷ୍ଠ) କେ.ସି. ବାଳକ ଉଚ୍ଚ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଆଡମିସନ୍ ନେଲେ। ଭଉଣୀ ମିନତି (ଅଷ୍ଟମ) କେ.ସି. ବାଳିକା ଉଚ୍ଚ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଆଡମିସନ୍ ନେଲା। (ପରେ ବାପା ବ୍ରହ୍ମପୁର ଟ୍ରେନିଂ କଲେଜ୍‌ରେ ପ୍ରିନସିପାଲ୍ ଭାବରେ ୧୯୭୫ ଜୁନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିଲେ)।

ଦଶହରା ପରେ କଲେଜ୍ ଖୋଲୁ ଖୋଲୁ ମୁଖ୍ୟ ଦ୍ୱାର ସାମନାରେ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କ ଭିତରେ ରକ୍ତାକ୍ତ ସଂଘର୍ଷ ଦେଖି ମୁଁ ଡରିଯାଇଥିଲି। ସେତେବେଳେ ଖଲିକୋଟ୍ କଲେଜ୍‌ରେ ଭୀଷଣ ଗଣ୍ଡଗୋଳ ତଥା ସିନିଅର୍ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କର ରାଜୁତି ଚାଲିଥାଏ। ନୂଆ କରି କଲେଜ୍‌କୁ ସରକାର ସ୍ୱୀକୃତି ୧୯୭୧ରେ ଦେଇଥାନ୍ତି। ଆମେ କିଛି ପିଲା କଲେଜ୍ ଫି ଦବା ପାଇଁ ଲାଇନ୍‌ରେ ଛିଡା ହୋଇଥିଲୁ। **ହଠାତ୍ ପଛରୁ ୩/୪ଜଣ, କାହାକୁ ପାଟି କରି କହିଲେ, 'ଆବେ ବାନ୍ଧିଲୁ', ମୁଁ ଡରିଗଲି। ଗେଟ୍ ପାଖରେ ବାଡିଆ ପିଟା ଦେଖି କରି ଆସିଥିଲି। ମୋତେ ବ୍ୟସ୍ତ ହେବାର ଦେଖି ମୋ ପଛରେ ଥିବା ଛାତ୍ର ଜଣକ କହିଲେ, 'କିଛି ଡରିବାର ନାହିଁ, ଏଠି ବାନ୍ଧିବା ଅର୍ଥ ଡିପୋଜିଟ୍ କରିବା'।** ସେଇଠୁ ମୁଁ ଜାଣିଲି ସେଇ ଛାତ୍ର ଜଣଙ୍କ ଘର ବ୍ରହ୍ମପୁର। ସେ କିନ୍ତୁ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଥିଲେ। ସେବି ନୂଆ କରି ଆଡମିସନ୍ ନେଇଥାନ୍ତି। ତାଙ୍କ ନାମ **ସୁରେଶ କୁମାର ସାହୁ।** ସେ ବି ଷ୍ଟେସନ୍ ପାଖରେ ରହୁଥାନ୍ତି।

ମିଶି କି ଯିବା ଆସିବାରେ ବନ୍ଧୁତ୍ୱ ବଢିଗଲା । ସେହି ସମୟରେ ଆଉ ଜଣେ ଛାତ୍ର କଟକରୁ ଆସି ନୂଆ କରି ଆଡମିସନ୍ ନେଇଥାନ୍ତି । ତାଙ୍କ ନାଁ ହେଲା **ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦାସ ।** ତାଙ୍କ ବାପା ସେହି କଲେଜ୍‌ରେ ରସାୟନ ବିଜ୍ଞାନ ବିଭାଗର ମୁଖ୍ୟ ଭାବରେ ଯୋଗ ଦେଇଥାନ୍ତି, ପରେ କଲେଜ୍‌ର ପ୍ରିନସପାଲ୍ ମଧ୍ୟ ହେଲେ । ଆମେ ତିନିଜଣ ଯେହେତୁ ନୂଆ, ପ୍ରାୟ ସବୁ ସମୟରେ ଏକାଠି ବୁଲାବୁଲି କରୁ । ମୋର ନୃତତ୍ତ୍ୱ ସମ୍ମାନ ସୁରେଶଙ୍କର ଅର୍ଥନୀତି ଏବଂ ପୁରୁଷୋତ୍ତମଙ୍କର ଇତିହାସ ଥିଲା । compulsory class ଗୁଡିକରେ ଆମେ ତିନିଜଣ ପାଖାପାଖି ବସୁଥିଲୁ । ଅର୍ଥନୀତି (ପାସ୍) କ୍ଲାସରେ ମଧ୍ୟ ଏକାଠି ବସୁ । **ଆମ ତିନିଜଣଙ୍କର ବନ୍ଧୁତ୍ୱ ଦେଖି ଆମକୁ କଲେଜ୍‌ରେ Three Musketeers (a Novel by Alexandre Dumass) ବୋଲି କହୁଥିଲେ । ଏତେ ଘନିଷ୍ଠ ହୋଇଯାଇ ଥିଲୁ ଯେ, ଯଦି ଦୁଇଜଣ ଏକାଠି ଯାଉଥିବୁ, ଅନ୍ୟମାନେ ପଚାରନ୍ତି, 'ତୁମ ତୃତୀୟ ବନ୍ଧୁ କୁଆଡେ ଗଲେ' ।**

ପ୍ରାୟ ପ୍ରତିଦିନ ଅପରାହ୍ନରେ cycling କରୁ । ଘରୁ ୪.୩୦ରେ ବାହାରୁ । ଘଣ୍ଟେ ଚଲେଇବା ପରେ ଫେରୁ । ବେଳେବେଳେ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ cycling କରିଫେରୁ । ସାଇକେଲ୍‌ରେ ଗୋପାଳପୁର (୧୫କି.ମି.) ବହୁତ ଥର ଯାଇଛୁ । ମହୁରୀକାଳୁଆ (ପାହାଡ ତଳେ ଶିବ ମନ୍ଦିର ଏବଂ ପାହାଡ ଉପରେ ମା'ଙ୍କ ମନ୍ଦିର) ମଧ୍ୟ କେତେଥର ଯାଇଛୁ । ଏହା ଏକ ଧାର୍ମିକ ଓ ବଣଭୋଜୀ ସ୍ଥଳୀ । ବ୍ରହ୍ମପୁରରୁ ୨୫ କିଲୋମିଟର ରାସ୍ତା, ବାଟରେ ଦକ୍ଷିଣପୁର ଘାଇ (a water body) ପଡେ । ସେହି ଘାଇ ସେତେବେଳେ ପୁରା ବ୍ରହ୍ମପୁରକୁ ପିଇବା ପାଣି ଯୋଗାଉଥିଲା । ପରେ ରୁଷିକୁଲ୍ୟା ନଦୀରୁ ମଧ୍ୟ ପାଣିର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଗଲା । ବ୍ରହ୍ମପୁର-ଇଚ୍ଛାପୁର ରାସ୍ତାର ୧୫ କିଲୋମିଟର ପରେ କନିସି ପଡେ, ସେଠାରୁ ୫ କି.ମି ପରେ ରଣ୍ଡା ଛକ । ସେହି ଛକରୁ ପଶ୍ଚିମ ପଟରେ ୩ କିଲୋମିଟର ପରେ ଏକ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଗଣେଶ ପିଠ ପଡେ । **ଏକ ବିରାଟ ବରଗଛରୁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଷ ଆବିର୍ଭାବ ହୋଇଥାନ୍ତି । ସେହି ଯାଗାଟିର ନାମ ପଞ୍ଚମା । ସାଇକେଲ୍‌ରେ ସେଠିକୁ ଗଣେଶ ଦର୍ଶନ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଯାଇଛୁ ।**

ତାରା ତାରିଣୀ

ବ୍ରହ୍ମପୁରରୁ ତାରାତାରିଣୀ ପୀଠ ପ୍ରାୟ ୩୫ କିଲୋମିଟର । ଥରେ ତିନି ବନ୍ଧୁ ଦୁଇଟି ସାଇକେଲରେ ପ୍ରାୟ ଦିନ ୧୦ଟା ବେଳକୁ ଜଳଖିଆ ଖାଇସାରି ତାରାତାରିଣୀ ବାହାରିଲୁ । ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଅଧିକାଂଶ ସମୟ ସାଇକେଲରେ ବସିବାକୁ ଭଲ ପାଆନ୍ତି । କେତେବେଳେ

ମୋ ସାଇକେଲ୍‌ରେ ତ' ଆଉ କେତେବେଳେ ସୁରେଶଙ୍କ ସାଇକେଲ୍। ତାରାତାରିଣୀ ପୀଠରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ୧୨ଟା ବାଜି ଯାଇଥିଲା। ପାହାଡ ଉପରେ ଦେବୀ ମନ୍ଦିର। ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ନିଷ୍ପତ୍ତି କଲେ ସେ ଚଲା ରାସ୍ତାରେ ପାହାଡ ଉପରକୁ ଯିବେ। ସୁରେଶ କହିଲେ ପାହାଚ ଚଢି ଯିବେ। ମୁଁ ସାଇକେଲ୍‌ରେ ଉପରକୁ ଯିବାକୁ ବାହାରିଲି। ତିନି ବନ୍ଧୁ ପ୍ରାୟ ଏକା ସାଙ୍ଗରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ। ମା'ଙ୍କର ପହଡ ପଡିଯାଇଥିଲା। ପ୍ରସାଦ ଖାଇ ମନ୍ଦିର ଖୋଲିବାଯାଏ ଅପେକ୍ଷା କଲୁ। ପାଖା ପାଖି ୩ଟା ବେଳକୁ ମନ୍ଦିର ଖୋଲିଲା। ତାରାତାରିଣୀଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରି ଖୁସି ହେଲୁ । ଫେରିଲା ବେଳେ ସୁରେଶ ପାହାଚ ଦେଇ ଫେରିଲେ, ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ମୋ ସହିତ ସାଇକେଲ୍ ପଛରେ ବସି ଫେରିବାକୁ ଚାହିଁଲେ। ଅଙ୍କା ବଙ୍କା ରାସ୍ତା, ପୁରା ଗଡାଣି। **ହଠାତ୍ ଏକ ବାଙ୍କରେ ବୁଲେଇଲା ବେଳକୁ ଧିରେ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ରେକ୍ ମାରିଲି। ଦୁଃଭାର୍ଗ୍ୟକୁ ପଛ ଚକର ବ୍ରେକ୍ ରବର ବାହାରିଗଲା। ଆଗ ବ୍ରେକ୍ ମାରିଲେ ବି ହେଲାନି। ପୁରୁଷୋତ୍ତମଙ୍କୁ କହିଲି ଦୁଇ ଗୋଡରେ ରଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କର। ତାଙ୍କ ଚପଲ ଚିଣ୍ଡିଗଲା। ଶେଷକୁ କିଛି ଉପାୟ ନପାଇ ସାଇକେଲକୁ ପାହାଡରେ ଧକା କରାଇ ଡେଇଁ ପଡିଲି।** ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଆଗରୁ ଓହ୍ଲାଇ ସାରିଥିଲେ। କାହାର କିଛି ହୋଇ ନଥିଲା। ଖାଲି ସାଇକେଲ୍‌ର ଆଗ ଚକ ବଙ୍କା ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ଓ ୪/୫ଟି ଖାଡି (spoke) ବାହାରି ପଡିଥିଲା। ସାଇକେଲଟିକୁ ତଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଟେକି ଟେକି ଆଣିଲୁ। ତଳେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ସୁରେଶ ଚା' ପିଉଥାନ୍ତି। ତଳେ ଦୋକାନ ବଜାର ଥାଏ। ସାଇକେଲ୍‌ଟି ମରାମତି କରି ଫେରିଲା ବେଳକୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ୫ଟା। ଘରେ ପ୍ରାୟ ୭ଟା ବେଳେ ପହଞ୍ଚିଲୁ।

ଥରେ ୧୯୭୧ ମସିହାକୁ ବିଦାୟ ଦେବା ବାହାନାରେ ଗୋଟେ ପିକ୍‌ନିକ୍ କରିବାକୁ **ଛତ୍ରପୁରପାଟ (ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହାର ନାମ ଟାମ୍ପରା ହ୍ରଦ)** ଗଲୁ। ଡିସେମ୍ବର ୩୧ ସକାଳୁ ସବୁ ଦରକାରୀ ଜିନିଷ ଧରି ବ୍ରହ୍ମପୁରରୁ ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ବସିଲୁ। ସାଙ୍ଗରେ ଗୋଟିଏ ଷ୍ଟୋଭ୍ ବି ନେଇଥିଲୁ। ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ଜଣେ ଇଂରାଜୀ ପ୍ରଫେସର୍ ଦେଖା ହେଲେ। ସେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଯାଉଥାନ୍ତି। ଆମ ତିନିଜଣକୁ ଦେଖି ଉତ୍ସାହିତ ମଧ୍ୟ କରିଥିଲେ ଏବଂ କହିଲେ three Musketeers on a move। ୩୦ମିନିଟ୍ ମଧ୍ୟରେ ଟ୍ରେନ୍ ଛତ୍ରପୁରରେ ଲାଗିଲା। ଚାଲି ଚାଲି ପାଟ ପାଖକୁ ଗଲୁ। ଡଙ୍ଗାରେ ପାର ହୋଇ ସମୁଦ୍ର କୂଳକୁ ଗଲୁ। ସେହିଦିନ ଅନେକ ଦଳ ମଧ୍ୟ ଆସିଥାନ୍ତି। ଅସଂଖ୍ୟ ଝାଉଁ ଗଛରେ ସମୁଦ୍ରକୂଳଟି ପୂରି ରହିଥିଲା। ଆମେ ଗୋଟିଏ ଗଛ ପାଖରେ ବସି ରାନ୍ଧିବା କାମ ଆରମ୍ଭ କଲୁ। ସେହି ସମୟ ଭିତରେ ଜଳଖିଆ କାମ

ସାରିଦେଲୁ। ଶୀଘ୍ର ରନ୍ଧା ସାରି ଖାଇ ନେଲୁ। ସବୁ ଜିନିଷ ପୁଣି ବନ୍ଧାବନ୍ଧି କରି ବ୍ୟାଗ୍‌ରେ ଧରି ସମୁଦ୍ରକୂଳକୁ ଟିକେ ବୁଲିଗଲୁ। ୪ଟା ବେଳକୁ ଫେରନ୍ତା ଟ୍ରେନ୍ ଥାଏ। ବିଳମ୍ବ ନକରି ଛତ୍ରପୁର ଷ୍ଟେସନ୍‌କୁ ଆସିଲୁ। ଟ୍ରେନ୍ ସାମାନ୍ୟ ଡେରିରେ ଆସିଲା। ଆମେ ବ୍ରହ୍ମପୁରରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ସଂଧ୍ୟା।

ଘରେ ଆସି ଖବର ପାଇଲି ଦୁଇ ଦିନ ହେଲା ଅଜା ଆରପାରିକୁ ଚାଲି ଗଲେଣି। ନୂଆବର୍ଷ (୧୯୭୨) କିଛି ଭଲରେ ପାଳନ ହୋଇପାରିଲାନି। ୩/୪ ଦିନ ପରେ ଗୋଟାଏ ଟାକ୍ସି କରି ଗାଁକୁ ଗଲୁ, ତା'ପର ଦିନ ଫେରିଲୁ। ମୋର ମନେ ଅଛି ଅଜାଙ୍କ ବାପା (ବୀରଭଦ୍ର ପଣ୍ଡା) ଙ୍କୁ ମୁଁ ଦେଖିଛି। ୬ ଫୁଟିଆ ଗୋରା ମଣିଷ। ମୁଣ୍ଡରେ ପଗଡି ଏବଂ ହାତରେ ଗୋଟାଏ ୫ ଫୁଟିଆ ଠେଙ୍ଗା ଧରିଥାନ୍ତି। ତାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ଖବର ବି ମୁଁ ଜାଣିଛି । ସବୁ ନାତି ନାତୁଣୀଙ୍କୁ ସେଦିନ ଡକାଇ ଖୁସିରେ ଖାଇଲେ। କହିଲେ "ମୁଁ ଶୋଇବି, ମତେ ଟିକେ ଘସି ଦିଅ"। କିଛି ସମୟରେ ତାଙ୍କ ବଡ ନାତୁଣୀ (ମୋ ବଡ ମାଉସୀ) କହିଲେ, ପାଦ କ'ଣ ଥଣ୍ଡା ଲାଗୁଛି। ଦେଖିଲା ବେଳକୁ ବଡ ଅଜା ଆଉ ନାହାନ୍ତି।

ବିଏ ଫିଲଡ୍ ଷ୍ଟଡି (କୋରପୁଟ୍‌ର ଗଦବା ସମ୍ପ୍ରଦାୟ)

ଏ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ବର୍ଷ ଚାଲିଗଲା। ୧୯୭୨ ଦଶହରା ପରେ କଲେଜ ଖୋଲିଥାଏ । ବି.ଏ. ଶେଷ ବର୍ଷର ଶେଷ ୬ମାସ । ବୁଲାବୁଲି ଟିକେ କମ କରି ପଢାପଢିରେ ମନ ଦେବାକୁ ପଡିଲା । ଏହି ୬ମାସ ପଢା ଉପରେ ମୋ ଜୀବନ ନିର୍ଭର କରିବ ଭାବି, ପୂରାଦମ୍‌ରେ ଲାଗି ପଡିଲି। ପ୍ରତି Honours କ୍ଲାସ୍‌ରେ ସେମିନାର୍ ହେଉଥିଲା। ଆମ ନୃତତ୍ତ୍ୱ ବିଭାଗର ମୁଖ୍ୟ ଥିଲେ ପ୍ରଫେସର୍ କୃଷ୍ଣ କୁମାର ମହାନ୍ତି। ପ୍ରଫେସର୍ ଗଦାଧର ମହାପାତ୍ର ଏବଂ ପ୍ରଫେସର୍ ଶ୍ରୀସ ପଟେଲ ସିନିୟର୍ ଶିକ୍ଷକ ଥାନ୍ତି। ପ୍ରଫେସର୍ ପ୍ରଶାନ୍ତ କୁମାର ମିଶ୍ର ଏବଂ ପ୍ରଫେସର୍ ପରେଶ ନାଥ ସାହୁ ନୂଆ କରି ଯୋଗ ଦେଇଥାନ୍ତି। ନୂଆ ସାର୍ ଦୁଇଜଣଙ୍କର ସଦ୍ୟ ଜ୍ଞାନ ଏବଂ ଛାତ୍ର ବତ୍ସଳତା ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବହୁତ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥିଲା। ସେଥିପାଇଁ ଏବେ ବି ସେମାନଙ୍କ କଥାମନେ ଅଛି। ବରିଷ୍ଠ ଶିକ୍ଷକ ମାନେ ଅଧିକାଂଶ ସମୟ ଅଫିସ୍ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲିପ୍ତ ରହୁଥାନ୍ତି। ପଢାପଢିରେ ବ୍ୟସ୍ତ ରହି ମୋତେ ସମୟ ଜଣା ପଡୁନଥିଲା। ଡିସେମ୍ବର ଶେଷ ସପ୍ତାହ ହୋଇଥାଏ। ନୃତତ୍ତ୍ୱ ଛାତ୍ର ମାନଙ୍କର କୌଣସି ଏକ ସଂପ୍ରଦାୟ ଉପରେ ଗୋଟିଏ ସନ୍ଦର୍ଭ (dissertation based on field

study) ଲେଖିବାକୁ ହୁଏ। ସେହିବର୍ଷ ଗଦବା (କୋରାପୁଟର) ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଉପରେ field study କରିବାକୁ ସ୍ଥିର ହେଲା। Honoursର (୧୬ଜଣ) ଏବଂ Passର (୧୪ଜଣ) ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ ମିଶିକରି କୋରାପୁଟ୍‌ର ଲମତାପୁଟ୍ ବ୍ଲକ୍‌ରେ ବସ ବାସ କରୁଥିବା ଗଦବା ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ସମସ୍ତ ବିଷୟ ଅଧ୍ୟୟନ କରିବାକୁ ଦୁଇଜଣ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ (ପ୍ରଫେସର୍ କେ.କେ. ମହାନ୍ତି ଏବଂ ପ୍ରଫେସର୍ ପି.କେ.ମିଶ୍ର) ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ଡିସେମ୍ବର ୨୨ ତାରିଖରେ ଯିବାପାଇଁ ସବୁ ଠିକ୍‌ଠାକ୍ ହୋଇଗଲା।

୨୨ଡିସେମ୍ବର ୧୯୭୨, ସବୁ ଛାତ୍ର, ଛାତ୍ରୀ, ଶିକ୍ଷକ, ଫଟୋଗ୍ରାଫର୍, ଡେମନଷ୍ଟ୍ରେଟର୍ ଏବଂ ଦୁଇଜଣ attendant (inclnding one lady attendant) ବ୍ରହ୍ମପୁର ବସ୍‌ଷ୍ଟାଣ୍ଡ୍‌ରେ ଏକତ୍ରିତ ହୋଇ ଜୟପୁର ବସ୍‌ର ଅପେକ୍ଷାରେ ଥିଲୁ। ଶୀତଦିନ ହେତୁ ସମସ୍ତେ ଶୀତ ବସ୍ତ୍ର ପରିଧାନ କରି ଥିଲେବି ସକାଳୁ ଥରୁ ଥିଲେ। ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟରେ ବସ୍ ଆସିଲା। ସବୁ ଜିନିଷ ପତ୍ର ଭର୍ତ୍ତି କଲାପରେ ଆମେ ସବୁ ବସ୍‌ରେ ବସିଲୁ। ସାର୍ ସମସ୍ତଙ୍କର ଉପସ୍ଥାପନ ନେଲା ପରେ ବସ୍ ଛାଡିଲା। ରାୟଗଡାରେ ପ୍ରାୟ ୧୨ଟା ରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ। ସେଠାରେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଥାଏ। ଶୀଘ୍ର ଖାଇସାରି ବସ୍‌ରେ ବସିଗଲୁ। ପୁଣି ଉପସ୍ଥାପନ ନିଆଗଲା। ଜୟପୁରରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ୫ଟା ବାଜିଯାଇଥିଲା। ସେଦିନ ରାତିରେ ଗୋଟିଏ ହୋଟେଲ୍‌ରେ ରହିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଥିଲା। ପରଦିନ ସକାଳ ୯ଟାରେ ଲମତାପୁଟ୍ ବାହାରିଲୁ। ଜୟପୁରରୁ ଲମତାପୁଟ୍ ପ୍ରାୟ ୫୦ କିଲୋମିଟର ରାସ୍ତା। ତଥାପି ଆମକୁ ବସ୍‌ରେ ୨ ଘଣ୍ଟା ଲାଗିଲା। ଲମତାପୁଟ୍ ଛକରେ ପ୍ରାୟ ୧୧ଟା ବେଳକୁ ପହଞ୍ଚିଲୁ। ପାହାଡ ଉପରେ ଲମତାପୁଟ୍ ସରକାରୀ ବଙ୍ଗଳା। ସେଠାରେ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ରହିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଥାଏ । ଛକରୁ ପାହାଡ ଉପରକୁ ଯିବାକୁ ୩୦ ମିନିଟ୍ ଲାଗିଲା। ମୋର ମନେ ଅଛି, ସାର୍ ମତେ ଏବଂ ଆଉ ତିନି ଜଣ ସାଙ୍ଗଙ୍କୁ (ପ୍ରେମାନନ୍ଦ ପଣ୍ଡା, ପ୍ରେମଲାଲ୍ ବକ୍ସି ଓ ଦେବଦତ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକ) ଦୁଇଟି ଆଳୁ ଓ ପିଆଜ ବସ୍ତା ପାହାଡ ଉପରକୁ ଉଠାଇବାକୁ ଆଦେଶ ଦେଇଥିଲେ। କାରଣ ଆମେ ଚାରିଜଣ ପ୍ରାୟ ୬ ଫୁଟିଆ ଥିଲୁ। ବହୁ କଷ୍ଟରେ ଏହି ବସ୍ତାଗୁଡିକ ଉଠାଇଲୁ। ରୋଷେଇ ସରିଲା ବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ୨ଟା। ଖାଇଲା ପରେ ଟିକିଏ ବିଶ୍ରାମ ନେଲୁ। ୪ଟା ବେଳକୁ ଚାହା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଯାଇଥିଲା। ବଡ ସାର୍‌ଙ୍କର କଡା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ, କୁଆଡେ ନ ଯିବାକୁ। ତଥାପି ପାହାଡ ତଳକୁ ଆସି ଆମେ ୫/୬ ଜଣ ଟିକେ ବୁଲାବୁଲି କରି ୫.୩୦ରେ ବଙ୍ଗଳାରେ ହାଜର। ୬ଟାରେ ସାର୍ କ୍ଲାସ୍

ନେବେ କହିଥାନ୍ତି। କିଏ କେଉଁ ବିଷୟରେ ସନ୍ଦର୍ଭ ଲେଖିବ ତାହା କଲେଜରୁ ହିଁ ସ୍ଥିର ହୋଇଥିଲା। **ମୋ ବିଷୟଟି ଗଦବା ସମାଜର ସୂର୍ଯ୍ୟ ବନ୍ଧୁ (Ritual Kinship) ଉପରେ ଆଧାରିତ ଥିଲା।** ସାର୍ ପ୍ରାୟ ଦୁଇଘଣ୍ଟା କ୍ଲାସ୍ ନେଇ ସମସ୍ତ ପ୍ରାଥମିକ ବିଷୟ ସୁଚାରୁ ରୂପେ ବୁଝାଇଲେ। ଆମର ସନ୍ଦେହ ମଧ୍ୟ ଦୂର କଲେ। ରାତିରେ ବିଜୁଳି ଆଲୁଅର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥାଏ, କିନ୍ତୁ ବିଜୁଳି ଅଧିକାଂଶ ସମୟ ନଥାଏ। ଆମ ସହିତ ୪ ଗୋଟି ପେଟ୍ରୋମାକ୍ସ ଲାଇଟ ଏବଂ ୪ଟି ଲଣ୍ଠନ ସବୁବେଳେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଥାଏ। ରାତ୍ରି ଭୋଜନ ପରେ ଗପସପ କରି ଶୋଇଲା ବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ୧୦ଟା।

ପରଦିନ ସକାଳୁ ଉପମା ଓ ଚା’ ଖାଇ ୭ଟା ସୁଧା ଖାତା କଲମ ଧରି ସାର୍‌ଙ୍କ ସହିତ ସମସ୍ତେ ଆଗରୁ ସ୍ଥିର ହୋଇଥିବା ଗୋଟିଏ ଗଦବା ଗ୍ରାମକୁ (ସଙ୍କେଇ) ବାହାରିଲୁ। ୩ କିଲୋମିଟର ରାସ୍ତା। ପ୍ରାୟ ୮ଟା ବେଳକୁ ଗାଁ ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ। ଗାଁ ମୁଖିଆଙ୍କୁ ଡକାଇ ଆମ ଆସିବା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସାର୍ ବୁଝାଇଲେ। ମୁଖିଆ ବୁଝି ଗଲାପରେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ବୁଝାଇବାକୁ ସହଜ ହେଲା। ସମସ୍ତେ ବୁଝିବା ପରେ ଆମ ସହିତ ସହଯୋଗ କରିବା ପାଇଁ ସମ୍ମତି ପ୍ରକାଶ କଲେ। ଆମେ ପ୍ରଥମେ ପୁରା ଗାଁ’ଟା ବୁଲିଲୁ ଏବଂ ଘର ନମ୍ବର କଲୁ। ଗ୍ରାମର ଗୋଟାଏ ନକ୍ସା ମଧ୍ଯ କଲୁ (social map)। ସବୁ ଘରର ମୁଖିଆଙ୍କ ନା’ ଲେଖି ସ୍କୁଲ୍ ପାଖରେ ଏକାଠି ହେଲାବେଳକୁ ଦିନ ଗୋଟାଏ ହେଲାଣି। ଆମ ଫଟୋଗ୍ରାଫର କିଛି ଦରକାରୀ ଫଟୋ ମଧ୍ଯ ଉଠାଇଲେ। ସମସ୍ତେ ଏକାଠି ହେଲାପରେ ଆମେ ଫେରିଲୁ। ଆମେ ବଙ୍ଗଳାରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ଦିନ ୨ଟା। ଖାଇ ଟିକେ ବିଶ୍ରାମ ନେଇ ପୁଣି ସଂଧ୍ୟା କ୍ଲାସ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବାକୁ ପଡେ। ଦିନକର କାମ ବିଷୟରେ ଯିଏ ଯାହା କରିଥାଉ, ଲେଖିବାକୁ ହୁଏ। ତାହାକୁ ଆମର field diary କୁହାଯାଏ। ସାର୍ ଦେଖି ଠିକ୍ କଲାପରେ ରାତ୍ରି ଭୋଜନ କରୁ। ପରଦିନ କ’ଣ କରିବାକୁ ହେବ ସଂକ୍ଷେପରେ ଲେଖି ଶୋଇପଡୁ। ଏହା ଆମର ଦିନକର କାମ, ସକାଳ ୬ରୁ ରାତି ପ୍ରାୟ ୧୦ଟା ଯାଏ।

ଗଦବା ନାଚ

Pass ପିଲାମାନେ ୧୦ଦିନ ରହି ଫେରିଲେ ଏବଂ ଆମେ Honours ପିଲାମାନେ ୧୫ଦିନ ପରେ ଫେରିଲୁ। ସେହି ମଧ୍ଯରେ ବଡଦିନ ତଥା ନୂଆବର୍ଷ (୧୯୭୩) ପାଳନ କଲୁ। ଥରେ ମୋର ମନେ ଅଛି, ଗଦବା ନାଚ ଦେଖିବା ପାଇଁ ବଡ ସାର୍‌ଙ୍କୁ ରାଜି

କରାଇଲୁ। ସଙ୍କେଇ ଗାଁରେ ପୂଜା ଥାଏ ଏବଂ ରାତିରେ ନାଚ ହବ ବୋଲି ଖବର ପାଇଲୁ। ସାର୍ ସବୁପିଲା ଏବଂ ଫଟୋଗ୍ରାଫରଙ୍କ ସହିତ ୫ଟା ବେଳକୁ ବାହାରିଲେ। ମୁଁ ଏବଂ ପ୍ରେମଲାଲ୍ (ଦୁଇଜଣଙ୍କୁ) କହିଲେ ତୁମେ ରାତି ଭୋଜନ ନେଇ ପରେ ଆସିବ। ମୋର ଖାଦ୍ୟ ବି ମନେଅଛି, ପରଟା ଏବଂ ଅଣ୍ଡା ଆଳୁ କସା। ପ୍ରାୟ ୧୦୦ ଖଣ୍ଡ ପରଟା ଏବଂ ଦୁଇଟା ୫ ଥାକିଆ ଟିଫିନ୍ କ୍ୟାରିଅରରେ ଅଣ୍ଡା କସା ଧରି ଆମେ ପ୍ରାୟ ୭ଟା ବେଳକୁ ବାହାରିଲୁ। ସାଙ୍ଗରେ ଠେଙ୍ଗା, ଫଳକଟା ଛୁରୀ ଏବଂ ଗୋଟେ ଦିଆସିଲି ମଧ୍ୟ ନେଇଥାଉ। ମୁଖ୍ୟ ରାସ୍ତା ପରେ ବୁଦୁବୁଦିଆ ଜଙ୍ଗଲ ରାସ୍ତା। ଆକାଶ ପରିଷ୍କାର ଥାଏ। ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷ ଚନ୍ଦ୍ର ଆଲୋକରେ ଚଲା ରାସ୍ତା ଦେଖା ଯାଉଥାଏ। ଆଗରେ ମୁଁ ପଛରେ ପ୍ରେମଲାଲ, କଥା ହୋଇ ଚାଲିଥାଉ। **ହଠାତ୍ ଆଗରେ କ'ଣ ଖସ୍‌ଖସ୍ ଶବ୍ଦରେ ମୁଁ ରହିଗଲି। ଟର୍ଚ୍ଚଲାଇଟ୍ ପକାଇ ଦେଖିଲି ଗୋଟିଏ ଭାଲୁ ଓ ଦୁଇଟି ଛୁଆ ଚଲାରାସ୍ତାକୁ ପାର କରୁଥାନ୍ତି। ଆଲୁଅ ପଡିବାରୁ ରହିଗଲେ। ପ୍ରେମଲାଲ୍ ସେତେବେଳେକୁ ଡରିକି ଥରିଲାଣି। ମୁଁ ପିଲାଦିନେ ବାଘ ଭାଲୁ କଥା ଜେଜେଙ୍କ ଠାରୁ ବହୁତ ଶୁଣିଛି। ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରେମଲାଲ୍‌କୁ କହିଲି, 'ମୁଁ ଟର୍ଚ୍ଚ୍ ଦେଖାଉଛି, ତୁ ପରଟାର ଉପରେ ଥିବା ଖବର କାଗଜ ଗୁଡେଇ ଦିଆସିଲି ମାରି ଜଳା'। ନିଆଁ ଜଳିବାରୁ ଭାଲୁ ତା'ର ଛୁଆ ସହିତ ଦୂରକୁ ପଳାଇଲା।** ତଥାପି ମନରେ ଭୟ ଏବଂ ପେଟରେ ଭୋକ ଥିବାରୁ ରାସ୍ତା ପାଇବାକୁ ଟିକେ ଅସୁବିଧା ହେଲା। କିଛି ସମୟ ଛିଡା ହୋଇ ଚାରିଆଡ ଅନାଇଲୁ। ବାଜା ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ସେହି ଦିଗକୁ ଅଧ ଘଣ୍ଟେ ଚାଲିଲା ପରେ ଗାଁ ଦେଖାଗଲା। ନାଚ ଯାଗାରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ରାତି ପ୍ରାୟ ୯ଟା। ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଭୋକ। ନାଚ ଗୀତ ଚାଲିଥାଏ। ସେହି ଭିତରେ ଆମେ ସୁବିଧା ଦେଖି ଖାଇନେଲୁ। କିଛି ଖାଦ୍ୟ ଗ୍ରାମ ମୁଖିଆ ଓ ସ୍କୁଲ୍ ଶିକ୍ଷକଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଦେଲୁ। ପ୍ରାୟ ୧୨ଟା ବେଳକୁ ନାଚରେ ଟିକେ ବିଶ୍ରାମ ହେଲା। କିଛି ଦେଶୀ ପାନୀୟ (ହାଣ୍ଡିଆ) ସେବନ ପରେ ନାଚ ପୁଣି ଆରମ୍ଭ ହେଲା। ଏଥର ଆମ ପିଲାଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ୨/୩ ଜଣକୁ ଟାଣି ନେଇ ଗଦବାମାନେ ନାଚରେ ମିଶାଇଲେ। **ଆମ ପିଲା ଘଣ୍ଟେ ଖଣ୍ଡେ ନାଚିଲା ପରେ ହାଲିଆ ହୋଇଗଲେ। ତଥାପି ଗଦବା ମାନେ ଆମ ପିଲାଙ୍କୁ ଛାଡୁନଥାନ୍ତି। ସେତେବେଳକୁ ରାତି ପ୍ରାୟ ୨ଟା ପରେ। ନାଚ ଜୋରରେ ଚାଲିଥାଏ। ବାଜା ବି ଜୋରରେ ବାଜୁଥାଏ। ସେମାନଙ୍କୁ ନିଶା ଜୋର ଧରିଥିବାରୁ କିଛି ବୁଝି ନପାରି ଖାଲି ନାଚି ଚାଲିଥାନ୍ତି।** ସାନ ସାର୍ ଓ ବଡ ସାର୍ କ'ଣ ଟିକେ କଥା ହୋଇ ଆମ ସାଙ୍ଗରେ ଥିବା ଛାତ୍ରୀ ଏବଂ lady attendantଙ୍କ ପାଖକୁ

ଯାଇ ଫେରିବା ପାଇଁ କହିଲେ। ବଡସାର୍ ମୁଖିଆଙ୍କୁ ଡାକି କହିଲେ, ପିଲାଙ୍କୁ ନିଦ ଲାଗିଲାଣି। କିଛି ସମୟ ପରେ ଆମେ ସବୁ ସୁବିଧା ଦେଖି ଫେରିଲୁ। କିଛି ବାଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବାଜାର ଶବ୍ଦ ସେମିତି ଶୁଭୁ ଥାଏ। ବଙ୍ଗଳାରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ସକାଳ ୫ଟା। କିଛି କଥା ନକହି ସବୁ ଶୋଇ ପଡିଲୁ। ଉଠିଲା ବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ଦିନ ୧୦ଟା। ସେଦିନ ସାର୍ ଆମକୁ ଛୁଟି ଦେଇଥିଲେ।

ଆହୁରି ଛୋଟ ଛୋଟ ଘଟଣା କିଛି ମନେଅଛି। ଗଦବା ବିଭାଘର ଏବଂ ଶିକାର ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ମିଳିଥିଲା। ସବୁ ଲେଖିଲେ ଗଦବା ଉପରେ ବହି ହୋଇଯିବ। Field study ସାରି ୧୯୭୩ ଜାନୁୟାରୀ ୫ରେ ଫେରିଲୁ। ଫେରିବା ପୂର୍ବଦିନ ସଂଧ୍ୟାରେ ସେହି ବଙ୍ଗଳାରେ ଆମର କିଛିପିଲା ଗୋଟିଏ ସାଂସ୍କୃତିକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ କରିଥିଲେ (ଗୀତ, mono action ଏବଂ ଏକାଙ୍କିକା)। ସାଙ୍ଗ ରବି ଶତପଥୀ ଏକାଙ୍କିକା ଲେଖକ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଥିଲେ। ଏକାଙ୍କିକାଟି ଆଦିବାସୀ ସଂସ୍କୃତି ଉପରେ ଲେଖାହୋଇଥିଲା। ବ୍ଲକ୍ ଅଫିସ୍‌ର କିଛି କର୍ମଚାରୀ, ଶିକ୍ଷକ ଏବଂ ସ୍କୁଲ ଇନିସ୍ପେକଟର୍‌ମାନଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରା ହୋଇଥିଲା। ସମସ୍ତେ ସେଦିନ ଆମ ସହିତ ରାତ୍ରି ଭୋଜନ କରିଥିଲେ।

ନୃତତ୍ତ୍ୱ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କର field study dissertation ଏକ ନିଶ୍ଚିତ ପାଠ୍ୟକ୍ରମ। ଫେବୃଆରୀ ମାସ ଭିତରେ ଆମେ rough report ଲେଖି ସାର୍‌ଙ୍କୁ ଦେଖାଇ ଠିକ୍ କରାଇ ନେଲୁ। ଏପ୍ରିଲରେ ବାର୍ଷିକ ପରୀକ୍ଷାରେ ୩ଟା ଲେଖାଏଁ dissertation ଦାଖଲ କଲୁ। (ଗୋଟାଏ university copy ଗୋଟାଏ department copy ଏବଂ ଆଉ ଗୋଟିଏ personal copy) । Personal copy ଟି ପରୀକ୍ଷା ଫଳ ପରେ ଆମେ ଫେରାଇ ଆଣିଲୁ। **ଏବେ ବି ସେହି copyଟି ମୋର ବହିଥାକରେ ରହି ଅନେକ ସ୍ମୃତି ଉଜାଗର କରୁଛି। ପରୀକ୍ଷାଫଳ ଜୁନ୍‌ରେ ବାହାରିଲା। ମୁଁ ଓ ପ୍ରେମା ପଣ୍ଡା ଫାଷ୍ଟ କ୍ଲାସ୍ ଅନର୍ସ ପାଇଥିଲୁ।**

ଖଲିକୋଟ୍ କଲେଜ୍‌ରେ ନୃତତ୍ତ୍ୱ ସମ୍ମାନ ଛାତ୍ର ,୧୯୭୧ - ୭୩

ଖଲିକୋଟ୍ କଲେଜ୍‌ର ବନ୍ଧୁ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଓ ସୁରେଶଙ୍କ ସହିତ

ତାରା ତାରିଣୀ ମନ୍ଦିର

ମହୁରୀ କାଳୁଆ ଶକ୍ତି ପିଠ

ଛତ୍ରପୁର ପାଟ (ଟାମ୍ପରା)

ଗଣେଶ ପିଠ
ପଞ୍ଚମା, ଗଞ୍ଜାମ

ପେଟ୍ରୋମାକ୍ସ ଲାଇଟ୍,
ନୃତତ୍ତ୍ୱ ବିଭାଗର ଫିଲଡ୍ କ୍ୟାମ୍ପ୍,
କୋରପୁଟ, ୧୯୭୨

ଗଦବା ଯୁବତୀ ଖରାଙ୍କ ସହିତ ସହପାଠୀ ରମା

ଗଦବା ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ସର୍ଭେ,
ଖଲିକୋଟ୍ କଲେଜ୍‌ର
ନୃତତ୍ତ୍ୱ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ସହିତ
ଲମତାପୁଟ୍‌ର
ସଙ୍କେଇ ଗ୍ରାମକୁ ଯାତ୍ରା
(କଳା ବ୍ଲେଜର୍‌ରେ ମୁଁ)

ବନ୍ଧୁ ପ୍ରେମଲାଲ୍ ଓ
ଦେବଦତ୍ତଙ୍କ ସହିତ

ଲମତାପୁଟ୍ ନୃତତ୍ତ୍ୱ ଶିବିର

ନୃତତ୍ତ୍ୱ ବିଭାଗର କିଛି
ସହପାଠୀମାନଙ୍କ ସହିତ
ଲମତାପୁଟ୍‌ରେ ୧୯୭୨

୫. ବାଣୀବିହାର ଅନୁଭୂତି

ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ୧୯୭୩-୭୫

ଅଗଷ୍ଟ ମାସ ସୁଧା ମୋର ଆଡମିସନ୍ P.G Department of Anthropology ରେ ସରିଗଲା। ଖଲିକୋଟ୍ କଲେଜ୍‌ରେ ମୋ ସହିତ ପ୍ରେମାନନ୍ଦ ପଣ୍ଡା ଏବଂ ପ୍ରେମଲାଲ ବକ୍ସି Honours ଛାତ୍ର ହିସାବରେ ପ୍ରଥମେ ସିଟ୍ ପାଇଥିଲୁ। ବିଜେବି କଲେଜ୍‌ରୁ Anthropology Passର ଛାତ୍ର ମାନେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରାଥମିକତାରେ ସିଟ୍ ପାଇଲେ । ପରେ Sociology, Botany, Zoology ଛାତ୍ରମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସିଟ୍ ମିଳିଲା। ସେତେବେଳେ ସର୍ବମୋଟ ୨୪ଟି ସିଟ୍ ଥିଲା। ଆମେ ୧୮ ଜଣ ଛାତ୍ର ଏବଂ ୦୬ ଜଣ ଛାତ୍ରୀ ସେହି ବର୍ଷ ଆଡମିସନ୍ ନେଇଥିଲୁ। ସମସ୍ତଙ୍କ ନାମ ମନେପକାଇ ଲେଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛି ।

(ଶ୍ରୀ)ପ୍ରେମାନନ୍ଦ ପଣ୍ଡା, ପ୍ରେମଲାଲ୍ ବକ୍ସି, ମନୋଜ ମିଶ୍ର, ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ପଟ୍ଟନାୟକ, ବସନ୍ତ ମହାନ୍ତି, ଖିରୋଦ ଶତପଥି, ପ୍ରଶାନ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକ, ବ୍ରଜ ପାତ୍ର, ସୁଧାକର ନାୟକ, ରବି ନାରାୟଣ ପତି, ନିରୋଦ କିଶୋର ଧଳସାମନ୍ତ, ସରୋଜ ମହାରଣା, କୈଳାସ ମିଶ୍ର, ଶିବ ସରକାର, ପ୍ରଦିପ୍ତ କିଶୋର ଦାସ, ବିମଳ ମହାନ୍ତି, ସଙ୍ଗିତା ମହାପାତ୍ର, ମଞ୍ଜୁଶ୍ରୀ ଜେନା, ଅନ୍ନପୂର୍ଣ୍ଣା ଷଡଙ୍ଗୀ, ସୁଜାତା ମହାପାତ୍ର, ଶକୁନ୍ତଳା ମିଶ୍ର। **(ଖିରୋଦ, କୈଳାସ, ପ୍ରଦିପ୍ତ, ସରୋଜ, ପ୍ରେମ୍‌ଲାଲ୍ ଏବଂ ସଙ୍ଗିତା ଆରପାରିକୁ ଚାଲିଗଲେଣି)।**

ସେତେବେଳେ Depantamet ର ମୁଖ୍ୟ ଥାନ୍ତି ପ୍ରଫେସର୍ ଲକ୍ଷ୍ମଣ କୁମାର ମହାପାତ୍ର, ଅନ୍ୟ ଶିକ୍ଷକମାନେ ହେଲେ (ପ୍ରଫେସର୍) ଉଷା ଡେକା, କୃଷ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ର ତ୍ରିପାଠୀ, ନବ କିଶୋର ବେହୁରା, ଉମା ଚରଣ ମହାନ୍ତି ଏବଂ ପି.ଡି. ପ୍ରସାଦ ରାଓ। Demonstrator ଡଃ ସୁପ୍ରିୟ କୁମାର ଘୋଷମଲିକ, ଶ୍ରୀ ବିଜୟ କୁମାର ବେହେରା, ମିସ୍ ବାସନ୍ତି ରଥ, ମିସ୍ ସାବିତ୍ରୀ ନନ୍ଦ ଏବଂ Photographer ଶ୍ରୀ ପ୍ରତାପ ଚନ୍ଦ୍ର ସିଂହ ସେହି ସମୟରେ ଥିଲେ।

କ୍ଲାସ୍ ଆରମ୍ଭ ହୋଇସାରିଥାଏ । ହଷ୍ଟେଲ୍‌ରେ ଆଡମିସନ୍ ମିଳି ନଥାଏ । ଅକ୍ଟୋବର ମାସରେ ହଷ୍ଟେଲ୍ ଆଡମିସନ୍ ହେବବୋଲି ସେତେବେଳର wardan, ପ୍ରଫେସର୍

ଗଣେଶ୍ୱର ମିଶ୍ର ନୋଟିସ୍ ବାହାର କରିବାରୁ, ମୁଁ ଦୁଇ ମାସ ପାଇଁ ମୋର ବନ୍ଧୁ **(ଶ୍ରୀ ଅଲେଖ ପ୍ରଧାନ)**ଙ୍କ ଘରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରି ରହିଲି । ସେ ଗ୍ରାଜୁଏସନ୍ କରୁଥିବା ସମୟରୁ ହିଁ ଚାକିରୀରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ। ବାପା ସେତେବେଳେ ବ୍ରହ୍ମପୁରରେ ଥାନ୍ତି। ଛୁଟି ହେଲେ ପ୍ରାୟ ମୁଁ ସେଠାକୁ ପଳାଏ। **ମୁଁ ଫାଷ୍ଟ୍‌କ୍ଲାସ୍ ସମ୍ମାନ ପାଇଥିବାରୁ** National Merit Scholarship ମିଳିଲା। ମାସକୁ ୧୨୦ ଟଙ୍କା। ବାପା ୨୦୦ ଟଙ୍କା ମାସକୁ ପଠାଉ ଥାନ୍ତି। ସେତିକିରେ ଚଳିବାକୁ ପଡୁଥିଲା।

ଦଶହରା ଛୁଟି ପରେ, ଅକ୍ଟୋବର ମାସରେ ମୋତେ ହଷ୍ଟେଲ୍-୧ରେ ରୁମ -୧୫୪ରେ ସିଟ୍ ମିଳିଲା। ଦ୍ୱିତୀୟ ବର୍ଷରେ ମୁଁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ରୁମ୍ - ୨୧୧ କୁ ବଦଳାଇ ନେଲି। ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଥମେ ହଷ୍ଟେଲ୍‌ର ଖାଇବା ନୂଆ ନୂଆ ହେଉଥିଲା ଏବଂ ସ୍ୱାଦବି ଲାଗୁନ ଥିଲା। ଆମେ କେତେଜଣ ପିଲା **(ଯେଉଁମାନେ ୨୦ଖଣ୍ଡରୁ ଅଧିକା ରୁଟି ଖାଉଥିଲେ)** ଗୋଟିଏ ସମାନ୍ତରାଳ ମେସ୍ ଚଳାଇଲୁ । ସେହି ହଷ୍ଟେଲ୍ ମ୍ୟାନେଜ୍‌ର ଆମ ପାଇଁ ଅଲଗା ରୋଷେଇ କରି ଗୋଟାଏ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଟେବୁଲ ଦୁଇଟି ଅଲଗା (୧୬ ଜଣ ପିଲା ବସିଲା ଭଳିଆ) କରି ପକାଇଥାଏ। ଆମେ ଅଧିକା ପଇସା ପଇଠ କରୁଥିଲୁ । ମୋର ମନେଅଛି, ରେଗୁଲାର୍ ମେସ୍‌ରେ ମାସକୁ ପ୍ରାୟ ୧୫୦ ଟଙ୍କା ଥିଲାବେଳେ ଆମର ୨୦୦ ଟଙ୍କା ଟପି ଯାଉଥିଲା। ତଥାପି ଅଭିଯୋଗ ହବାରୁ ଆମ separate mess ଟି ଦୁଇମାସ ପରେ ଆଉ ଚାଲିଲାନି। ଆମେ ବାହାର ହୋଟେଲ୍‌ରେ ଖାଇବା ପାଇଁ ନିଷ୍ପତ୍ତି କଲୁ । ସେତେବେଳେ ପାଣିଟାଙ୍କି ପାଖରେ ଭାଇନା ହୋଟେଲ ଏବଂ ଆମ Departamet ସାମନାରେ ଓଡିଆ କାଣ୍ଟିନ୍ (ଉଦୟନାଥ ସାହୁ) ଥିଲା। ମୁଁ ଓଡିଆ କାଣ୍ଟିନ୍‌କୁ ଠିକ୍ କଲି। ଉଦୟବାବୁ ଜଣେ ଭଦ୍ର ଓ ସାହାଯ୍ୟକାରୀ ଲୋକ। ସେ କେବେ କାହାକୁ ପଇସା ମାଗନ୍ତିନି। ମୁଁ କିନ୍ତୁ ସବୁବେଳେ ଅଗ୍ରିମ ଟଙ୍କା ଦେଇ ଦେଉଥାଏ। ଉଦୟବାବୁଙ୍କର ସରଳତାର ସୁଯୋଗ ନେଇ ଅନେକ ପିଲା ଟଙ୍କା ନଦେଇ ପଳାଇଯାନ୍ତି । କିଛି କିଛି ଛାତ୍ର ଚାକିରୀ ପାଇଲାପରେ ଟଙ୍କା ଆସି ଦେଇଥାନ୍ତି।

ବିଶ୍ୱ ନାହାକାଣୀ ଫାର୍ମ

ବାଣୀବିହାର ହଷ୍ଟେଲ୍‌ର ରୂପ ରଙ୍ଗ ଦେଖିବା ପାଇଁ ବ୍ରହ୍ମପୁରରୁ ମୋର ସାଙ୍ଗ ଦୁଇ ଜଣ ବଡଦିନ ଛୁଟି (୧୯୭୩ ଡିସେମ୍ବର) ରେ ଆସିଲେ । ସେମାନେ ପ୍ରାୟ ଦିନ ୧୧ଟା ଭିତରେ ପହଞ୍ଚିଗଲେ। ହଷ୍ଟେଲ୍ ବୁଲାବୁଲି କଲୁ, ଉଦିଆ କାଣ୍ଟିନ୍‌ରେ ଭୋଜନ କରି ସିନେମା ଦେଖିବାକୁ କଟକ ବାହାରିଲୁ । ଗ୍ରାଣ୍ଡ୍ ସିନେମା ହଲ୍‌ରେ ସନ୍ଧ୍ୟା ସୋ ଦେଖି ସାରିଲାପରେ ସୁରେଶ କହିଲେ ବିଶ୍ୱନାହାକାଣୀ (ଟାଙ୍ଗି) ଫାର୍ମ୍‌କୁ ବୁଲିଯିବା। ତାଙ୍କ ଭିଣେଇ (ଶ୍ରୀ ଉମାକାନ୍ତ ଦାଶ) ସେଠାରେ ମୁଖ୍ୟ ମ୍ୟାନେଜର୍ ଥାନ୍ତି। ଛତ୍ରବଜାରରେ ରୁଟି ତରକାରୀ ଖାଇ କଟକ ଷ୍ଟେସନ୍‌ରେ ରାତି ୧୨ଟାରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ। ଆସାନ୍‌ସୋଲ୍ ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ବସିଲୁ। ଗୋଟିଏ ଷ୍ଟେସନ୍ ପରେ ଟାଙ୍ଗି ପଡିଲା । ସେଠି ଓହାଇଲା ବେଳକୁ ରାତିପ୍ରାୟ ୨ଟା। ସେଠାରୁ ଫାର୍ମ୍ ପ୍ରାୟ ୪ କିଲୋମିଟର ଦୂର। ରାତିରେ ପ୍ଲାଟ୍‌ଫର୍ମ୍‌ରେ ବସିଲୁ । ଶୀତ ପ୍ରବଳ ହଉଥାଏ। କାଗଜ ଜାଳି ନିଆଁ ପହିଁଲୁ। ଗପସପ କରୁକରୁ ସକାଳ ୫ଟା ବାଜିଗଲା । ରିକ୍ସା ଖୋଜିଲୁ କିନ୍ତୁ ପାଇଲୁନି। ଚାଲି ଚାଲି ବିଶ୍ୱନାହାକାଣୀ ଫାର୍ମରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ୬ଟା ବାଜିସାରିଥିଲା। ବାଟରେ ଗରମ ଗରମ କାକରା ପିଠା ଖାଇଲୁ। ଉମାବାବୁଙ୍କ ଘରେ ପହଞ୍ଚି ଆଗ ଶୋଇ ପଡିଲୁ। ପ୍ରାୟ ୯ଟା ବେଳକୁ ଆମକୁ ଉଠାଗଲା। ପାଖରେ ଦୁଇ ପ୍ଲେଟ ଫଳ ଦେଖି, ଦାନ୍ତ ନ ଘସି ସବୁ ଖାଇଗଲୁ। ପ୍ରାୟ ୧୦ଟା ବେଳକୁ ଉମାବାବୁ ଆମକୁ ଫାର୍ମ ବୁଲାଇ ନେଲେ। ବିରାଟ ଫାର୍ମ, ଦୁଇ ଘଣ୍ଟା ବୁଲି ହାଲିଆ ହୋଇଗଲୁ। ଘରକୁ ଫେରି ଖାଇ ସାରିଲା ବେଳକୁ ୨ଟା। ପୁଣି ଶୋଇଲୁ। ଉଠିଲା ବେଳକୁ କୃଷ୍ଣା (ସୁରେଶର ଭଉଣୀ) ଚା ଓ ପକୋଡା ଆଣି ଥୋଇଲା। ରାତିରେ ଗୋଟେ ଭଲ ରକମ ତାସ୍ ଖେଳ ହେଲା ସକାଳୁ ଜଳଖିଆ ଖାଇ ଫେରିଲୁ। **(କୃଷ୍ଣା ଏବଂ ଉମା ବାବୁ ଏବେ ପରଲୋକରେ)।**

ପିଜି ଫିଲଡ୍ ଷ୍ଟଡି(କେନ୍ଦୁଝର ଜୁଆଙ୍ଗ)

ଚାହୁଁ ଚାହୁଁ ଦ୍ୱିତୀୟ ବର୍ଷ (Final year P.G)ହୋଇଗଲା। ଆମେ ଚାରି ଜଣ (ମୁଁ, ପ୍ରଦିପ୍ତ, ଖିରୋଦ ଏବଂ ଶିବ ସରକାର) Group B, (Physical) ଏବଂ ଅନ୍ୟ ୨୦ ଜଣ Group-A (Social) Special Paper ନେଇଥିଲୁ। Field study

ସମୟ ଆସିଲା। କେନ୍ଦୁଝରର ଜୁଆଙ୍ଗ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଉପରେ ସର୍ଭେ ହବାପାଇଁ ସ୍ଥିର ହେଲା। ଆମ ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଭଲ ବନ୍ଧୁତ୍ୱ ଦେଖି ଗୋଟିଏ ଜାଗାରେ କ୍ୟାମ୍ପ୍ କରିବା ପାଇଁ ଠିକ୍ କରାଗଲା। ଶୁଆକାଟି ବ୍ଲକ୍‌ର କାଞ୍ଜିପାଣି ଗ୍ରାମର ସେବାଶ୍ରମ ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ରହିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେଲା।

୧୯୭୪ ଡିସେମ୍ବର ୧୦ ରେ ସବୁ (Group A&B) ପିଲା ଯିବା ପାଇଁ ସ୍ଥିର ହୋଇଗଲା। ଖବର ମିଳିଲା ସେହି ସ୍ଥାନରେ ହାତୀ ମାତିଛନ୍ତି। ଆମ HOD ଅନ୍ୟ କିଛି ବିଚାର କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଆମେ କେତେଜଣ କହିଲୁ, ସାର୍ ଆମେ ମନସ୍ଥକରି ଠିକ୍ କରି ସାରିଛୁ କେନ୍ଦୁଝରର ଜୁଆଙ୍ଗ ମାନଙ୍କ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ପଢା ପଢି କରି ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ଠିକ୍ କରି ସାରିଛୁ। ସାର୍ କିଛି ସମୟ ଚିନ୍ତାକରି, ଝିଅ ମାନଙ୍କର ଅସୁବିଧା ହେବ ଭାବି ସେମାନଙ୍କୁ ନିଜ ନିଜ ସ୍ଥାନରେ କାମ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇ କେନ୍ଦୁଝର ପ୍ରୋଗ୍ରାମ୍‌କୁ ଶେଷରେ ମୋହର ମାରିଲେ। ସେହି ମୁତାବକ କେନ୍ଦୁଝର କଲେକ୍ଟର୍, SP ଓ DWOଙ୍କୁ ୟୁନିଭରସିଟି ତରଫରୁ ଚିଠି କରାଇ ଆମ Field study ବିଷୟରେ ଅବଗତ କାରଗଲା।

Advance party ରେ ମୋତେ ଏବଂ Group-A ର ବିମଳ ମହାନ୍ତିଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ବିଜୟ ସାର୍, ସିନିଅର୍ ଡେମୋନ୍‌ଷ୍ଟ୍ରେଟର୍, ଡିସେମ୍ବର ୮ ସଂଧ୍ୟାରେ କେନ୍ଦୁଝର ବାହାରିଲେ। ୯ ତାରିଖ ସକାଳେ ପହଞ୍ଚି ବସ୍‌ଷ୍ଟାଣ୍ଡ୍ ପାଖରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ହୋଟେଲକୁ ଫ୍ରେସ୍ ହବାପାଇଁ ଗଲୁ। ପ୍ଲାନ୍ ମୁତାବକ ପ୍ରାୟ ୧୦ଟା ବେଳକୁ DWO ତାଙ୍କ ଜିପ୍‌ରେ ଆମ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲେ। ଆମକୁ ଦୁଇ ଘଣ୍ଟା ଭିତରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହବାକୁ କହି ବିଜୟ ସାର୍‌ଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ DWO ଅଫିସକୁ ଗଲେ। କାଗଜପତ୍ର କାମ ସାରି ପ୍ରାୟ ଘଣ୍ଟେ ମଧ୍ୟରେ ସାର୍ ଫେରିଲେ। ବିମଳ ଓ ମୁଁ ଜିନିଷପତ୍ର ସଜେଇ କରି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିଥାଉ। ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ହୋଟେଲ୍‌ରେ ଶୀଘ୍ର ଖାଇ DWO ଙ୍କ ଜିପ୍ ଅପେକ୍ଷାରେ ଥାଉ। ପ୍ରାୟ ୧୨.୩୦ ବେଳକୁ ADWO ଜିପଧରି ଆସିଲେ। ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କାଞ୍ଜିପାଣି ଅଭିମୁଖେ ଜିପ୍ ଚାଲିଲା। ପ୍ରାୟ ୮ କିଲୋମିଟର ପରେ ଜୁଡିଆ ଘାଟି ଏବଂ ତା'ପରେ ପରେ ଶୁଆକାଟି ବ୍ଲକ୍। ସେହି ପାଖରେ ବୈତରଣୀ ନଦୀ ଅଣଓସାରିଆ ହୋଇ ବହିଚାଲିଛି। ନଦୀ ଆରପଟେ ଗୋଟିଏ ବିରାଟ ମୋଡ। **ହଠାତ୍ ଜିପ୍ ଅଟକିଗଲା। ଡ୍ରାଇଭର୍**

ଗାଡି ଷ୍ଟାର୍ଟ୍ ବନ୍ଦ କରିଦେଲା। ସାର୍ ଏବଂ ADWO ଆଗରେ ବସି ଥାନ୍ତି, ବିମଳ ଓ ମୁଁ ପଛରେ। ଡ୍ରାଇଭର୍ ଡାହାଣକୁ ହାତ ଦେଖାଇ ହାତୀ ବୋଲି କହି ଥରିଲାଣି। ଆମେ ଓହ୍ଲାଇ ଦେଖିଲୁ ଏକ ବିରାଟ ଦନ୍ତାହାତୀ ପ୍ରାୟ ୫୦ଫୁଟ ଆଗରେ ଗଛପତ୍ର ଭାଙ୍ଗି ଖାଉଛି। ଜୀବନରେ ପ୍ରଥମ ଥର ଜଙ୍ଗଲ ଭିତରେ ହାତୀ ଦେଖି, ଶୀତ ଦିନ ହେଲେବି, ଦେହରୁ ଝାଳ ବୋହିବାକୁ ଲାଗିଲାଣି । ADWO ଫେରିବାକୁ କହୁଥାନ୍ତି। କିନ୍ତୁ ଜିପ୍ ବୁଲେଇବାକୁ ଅସୁବିଧା ଏବଂ ଶବ୍ଦରେ ହାତୀ ଆକ୍ରମଣ ବି କରିପାରେ। ତେଣୁ ଚୁପ୍ ଚାପ୍ ଠାକୁରଙ୍କୁ ଡାକିବା ଛଡା ଆଉ କିଛି ଉପାୟ ନଥାଏ। **କିଛି ସମୟ ପରେ ଶୁଆକାଟି ପଟରୁ କିଛି ଶବ୍ଦ ଶୁଣିଲୁ । ଦେଖିଲୁ ୪/୫ ଜଣ ପିଲା ହାତରେ ଚାଙ୍ଗୁ (ଏକରକମ ବାଜା) ଏବଂ ଥାଳି ବାଡେଇ ବାଡେଇ ଆସୁଛନ୍ତି, ହାତୀ ଘଉଡାଇବା ପାଇଁ । ପ୍ରକୃତରେ ଶବ୍ଦଶୁଣି ହାତୀଟି ରାସ୍ତା ଅତିକ୍ରମ କରି ଜଙ୍ଗଲ ଭିତରକୁ ପଳାଇଲା। ମନେ ମନେ ସେ ପିଲାଙ୍କ ସାହସକୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଲୁ।**

ପ୍ରାୟ ୨୦/୩୦ ମିନିଟ୍ ପରେ ଆମ ଜିପ୍ ପୁଣି ଆଗକୁ ଚାଲିଲା । ୨.୩୦ ପାଖା ପାଖି କାଞ୍ଜିପାଣି ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ସ୍କୁଲ୍‌ଟି ରାସ୍ତାକଡରେ ଥିବାରୁ ବିଶେଷ କିଛି ଅସୁବିଧା ହବନି ବୋଲି ମୁଁ ମନେ ମନେ ଭାବିନେଲି । ADWO କିଛି ସମୟ ରହି ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ସହିତ ପରିଚୟ କରାଇ ଫେରିଗଲେ । ଆମ ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ଲୋକ ମାସେ ରହି ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ ବୁଝିଦେଲେ। ସେ ଲୋକ ଆସିବା ମଧ୍ୟରେ ଆମେ ଟିକେ ସ୍କୁଲ୍ ଚାରିପଟେ ବୁଲି ଆସିଲୁ । ଚାହା ଟିକେ ପିଇ ବସିଛୁ, ସେ ଲୋକ ଜଣକ (ପହଲି) ଆସିଲା । ଦୁଇଟା ଜାଗାରେ ଉଠା ପାଇଖାନା ପାଇଁ ଜାଗା ଦେଖାଇ ଆମେ ସାର୍‌ଙ୍କ ସହିତ ପାଖ ଫାର୍ମକୁ (କୁଁଆର ଫାର୍ମ୍) ବୁଲିଗଲୁ। ପିଜୁଳି ଓ କମଳା ମନ ଇଛା ଖାଇଲୁ ଏବଂ କିଛି ପକେଟ୍‌ରେ ମଧ୍ୟ ପୁରାଇଲୁ। ଫେରିଲା ବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ସଂଧ୍ୟା । ପାଇଖାନା ପାଇଁ ଦୁଇଟି ଗାତ ଖୋଳି, ପାଖରେ ଟିକେ ପରିଷ୍କାର କରି ସେ ଲୋକଟି ଅପେକ୍ଷା କରି ବସିଥାଏ । ପରଦିନ ବାଉଁଶ ଇତ୍ୟାଦି ଆଣି ପାଇଖାନା ରେଡ଼ି କରିବ ବୋଲି କହିଲା। ଆମକୁ କିଛି ପାଣି ଦେଇ ସେ ଫେରିଗଲା। ରୁମ୍‌କୁ ଫେରିଲୁ। ସାର୍ ଗୋଟିଏ ଓଭର୍ କୋଟ୍ ପିନ୍ଧିଥାନ୍ତି । ପକେଟ୍‌ରୁ ପ୍ରାୟ ୧୦/୧୨ଟା କମଳା ଓ

ପିଜୁଳି ବାହାର କରି ରଖିଲେ। ଆମେ ଅନାଇବାରୁ କହିଲେ ଇଏ ସବୁ କାଲି ସକାଳ ପାଇଁ। ରାତିରେ ସ୍କୁଲରେ ଖାଇଲୁ।

କାଞ୍ଜିପାଣିରେ ଡିସେମ୍ବର ୧୦ ତାରିଖ ସକାଳ, ସେହିଦିନ ଆମ ପୁରା ଟିମ୍ ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ସଂନ୍ଧ୍ୟା ବେଳେ ବାହାରି ୧୧ ତାରିଖ ବେଳକୁ କାଞ୍ଚପାଣିରେ ପହଁଞ୍ଚିବା କଥା। ସେତେବେଳେ ଦୁଇଟି ବସ୍ କେନ୍ଦୁଝରରୁ ତେଲକୋଇ ଯିବା ଆସିବା କରୁଥାଏ। କାଞ୍ଜିପାଣିରେ ଅଟକିବା ସ୍ଥାନ ଥାଏ। ସକାଳୁ ଟିକେ ଚାହା ବିସ୍କୁଟ୍ ଖାଇ କଅଁଳିଆ ଖରାରେ କାଞ୍ଜିପାଣି ଛକ ଆଡକୁ ଆମେ ବୁଲି ବାହାରିଲୁ। ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ ଆମକୁ ଶୀଘ୍ର ଫେରି ଜଳଖିଆ ଖାଇବା ପାଇଁ କହିଥାନ୍ତି। ମୁଁ ଗୋଟିଏ ସରୁ ବାଡି ହାତରେ ଧରି ଚାଲୁଥାଏ। ରାସ୍ତାରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ସରୁ ବାଡି ପଡିଥିବା ଦେଖି ସାର୍ ତାହାକୁ ଆଣିବାପାଇଁ ହାତ ବଢାଇଲା ବେଳକୁ **ବାଡିଟି ହଲଚଲ ହେଲାପରି ଲାଗିଲା। ସାପ କହି, ସାର୍ ଆଗକୁ ଡେଇଁ ପଡିଲେ । ବିମଳ ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ପଥର ଧରି ସାପକୁ ଲକ୍ଷକରି ମାରିଲା । ସାପଟି ସେତେବେଳେକୁ ପଳାଇବାକୁ ବସିଲାଣି।** ପଥର ସାପ ଦେହରେ ନ ବାଜି ବାଉନସ୍ ହୋଇ ଆଗରେ ସାର୍‌ଙ୍କ ଦେହରେ ବାଜିଲା। କାହାର କିଛି କ୍ଷତି ହୋଇନଥିଲା। ଆମେ ଆଉ ଆଗକୁ ନଯାଇ ସେହିଠୁ ଫେରିଲୁ । ଅଳ୍ପ ବାଟ ଯାଇଥିଲୁ । ସ୍କୁଲ୍‌କୁ ଫେରି ଜଳଖିଆ ଖାଇ ସାରିଲା ବେଳକୁ ପହଲି ବାଉଁଶ ପତ୍ର ଧରି ପାଇଖାନା ରେଡି କରିବାକୁ ଚାଲି ଆସିଲାଣି । ସେହି ଲୋକଟି (ପହଲି) ଆମ ପାଖରେ ଏକମାସ ରହି କିଛି ପଇସା ପାଇବ ସେଥିପାଇଁ ଖୁସିଥାଏ । ସାର୍ ପହଲି ପାଖରେ ରହି ପାଇଖାନା ନିର୍ମାଣ ଦେଖୁଥାନ୍ତି । ବିମଳ ସାର୍‌ଙ୍କ ପାଖରେ ଥାଏ। ମୁଁ ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ପାଖରେ ବସି, ନିକଟରେ କଣ ଗାଁ ସବୁ ଅଛି, କେଉଁ ଗାଁରେ ଜୁଆଙ୍ଗ ମାନେ ଅଛନ୍ତି ଇତ୍ୟାଦି ବିଷୟ ବୁଝି ଲେଖୁଥାଏ। ଶିକ୍ଷକ ଜଣକ ସବୁ ବୁଝାଇ କହୁଥାନ୍ତି। କିନ୍ତୁ ବନ୍ୟ ଜୀବଜନ୍ତୁମାନଙ୍କୁ ସାବଧାନ ରହିବାକୁ ବାରମ୍ବାର ବୁଝାଉଥାନ୍ତି। ହାତୀ ଛଡା, ଭାଲୁ, ବାଘ, ବାର୍‌ହା, ହେଟାବାଘ, ସାପ, ଇତ୍ୟାଦି ଜୀବଜନ୍ତୁ ସେ ଜଙ୍ଗଲରେ ଥାନ୍ତି । ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ବିଜୁଳି ଲାଇଟ ଥାଏ। ତଥାପି ଦୁଇଟି ପେଟ୍ରୋମାକ୍ସ ଲାଇଟ୍ ଆଣିବା ପାଇଁ ଟିମ୍‌କୁ କୁହାଯାଇଥାଏ। ଟିମ୍‌ରେ ପ୍ରଫେସର୍ ନବକିଶୋର

ବେହୁରା ଏବଂ ଡଃ ସୁପ୍ରିୟ ଘୋଷମଲ୍ଲିକ ପିଲାଙ୍କୁ ନେତୃତ୍ୱ କରି ଆସିବାକୁ ସ୍ଥିର ହୋଇଥାଏ। ପ୍ରଫେସର୍ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ତ୍ରିପାଠୀ ଦୁଇ ଦିନ ପରେ ଆସିବାର ଥାଏ।

୧୧ ତାରିଖ ସକାଳୁ ବିଜୟ ସାର୍ କେନ୍ଦୁଝରେ ବସ୍‌ରେ ଟିମ୍‌କୁ ଆଣିବା ପାଇଁ ବାହାରିଗଲେ। ଆମେ ଦୁଇ ଜଣ ଟିମ୍ ସଦସ୍ୟଙ୍କୁ ସ୍ୱାଗତ କରିବା ପାଇଁ ଫାର୍ମକୁ ଯାଇ ଦୁଇ ବ୍ୟାଗ୍ ଖଣ୍ଡେ ପିଜୁଳି ଓ କମଳା ଆଣିଲୁ। ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ କରି ସାରି ବିଶ୍ରାମ ନେଲୁ। ପ୍ରାୟ ୪ଟା ବେଳକୁ ADWOଙ୍କ ଜିପ୍‌ରେ ସାର୍‌ମାନେ ଆସିଲେ ଏବଂ ପରେ ପରେ ବସ୍‌ରେ ସବୁ ସାଙ୍ଗମାନେ ଜିନିଷ ସହିତ ଓହ୍ଲାଇଲେ। ସାଙ୍ଗରେ ଆଟେଣ୍ଡାଣ୍ଟ୍ ହିସାବରେ ଦିଗମ୍ବର ଭାଇ ଏବଂ ରୋଷେୟା ଆସିଥାନ୍ତି। ପହଞ୍ଚୁ ପହଞ୍ଚୁ ଦିଗମ୍ବର ଭାଇ ରୋଷେଇ ଭାର ନେଇଗଲେ। ଘଣ୍ଟେ ଭିତରେ ଦିଗମ୍ବର ଆମକୁ ଉପମା ଦେଇ ରାତି ପାଇଁ ରୁଟି ଡାଲମା ବ୍ୟବସ୍ଥା କରୁଥାଏ। **ପିଲାଙ୍କର ଖାଇବା ଓ ରହିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଉପରେ ସାର୍‌ମାନେ ବିଶେଷ ଧ୍ୟାନ ଦେଉଥାନ୍ତି। ମଶାରୀ ପକାଇ ଶୋଇବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଥାଏ।** ସବୁ ଆଦିବାସୀ ଅଞ୍ଚଳରେ ମ୍ୟାଲେରିଆ ଜ୍ୱର ଭୟଙ୍କର। ସବୁବେଳେ ସକାଳୁ ଗୋଡ ହାତରେ ତେଲ ମାରିବାକୁ ସାର୍‌ମାନେ ଉପଦେଶ ଦେଇଥାନ୍ତି। ଆମେ ଯିବା ଆଗରୁ ସାବଧାନତା ହିସାବରେ କ୍ଲୋରୋକୁଇନ୍ ଖାଇଥିଲୁ ଏବଂ ସାଙ୍ଗରେ ମଧ୍ୟ ନେଇଥିଲୁ। ଶୀଘ୍ର ରାତ୍ରି ଭୋଜନ ପରେ ପ୍ରଫେସର୍ ବେହୁରା ଗୋଟାଏ ଲମ୍ବା Field class ନେଲେ । କ'ଣ କରିବ, କ'ଣ ନକରିବ ଇତ୍ୟାଦି ବୁଝାଇଲେ। ଆମେ କେତେ ଜଣ ଆଗରୁ Field study ବିଷୟରେ ଜାଣିଥିଲୁ। ମୁଁ , ପ୍ରେମା ପଣ୍ଡା ଏବଂ ପ୍ରେମଲାଲ ଯେହେତୁ honours ଛାତ୍ର ଥିଲୁ। ସାର୍ ଆମକୁ ବି କହିଥାନ୍ତି ଅସୁବିଧା ସମୟରେ ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କୁ ସାହଯ୍ୟ କରିବ।

୧୨ ତାରିଖ ସକାଳୁ ୩/୪ଟି ଟିମ୍ ହୋଇ କୌଣସି ଗ୍ରାମ ଚୟନ କରିବା ପାଇଁ ବାହାରିଲୁ। ମୋ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ବଡ ଜୁଆଙ୍ଗ ଗ୍ରାମ ଖୋଜିବାର ଥିଲା। କାରଣ ମୋ ବିଷୟଥିଲା ଗୋଟିଏ ଜୁଆଙ୍ଗ ଗ୍ରାମର demographic profile ଉପରେ ସନ୍ଦର୍ଭ। ଜୁଆଙ୍ଗ ଗ୍ରାମଗୁଡିକ ପ୍ରାୟ ୨୦ରୁ ୪୦ ଘର ବିଶିଷ୍ଟ ଥାଏ। ଦୁଇଦିନ ଖୋଜିବା ପରେ ବି ୪୦/ ୪୫ ରୁ ଅଧିକା ଘରଥିବା ଗ୍ରାମ ପାଇଲିନି। ମନେ ମନେ ସ୍ଥିର କଲି ଦୁଇଟି ଗ୍ରାମ ନେଇ ମୁଁ କାମ କରିବି। ଖବର ପାଇଲି ୧୪/୧୫ କି.ମି ଦୂରରେ "ବାଲି" ବୋଲି ଗୋଟିଏ ବଡ

ଜୁଆଙ୍ଗ ଗ୍ରାମ ଅଛି। ପ୍ରାୟ ୧୦୦ ଘର ପାଖା ପାଖି। ୧୩ ତାରିଖ ଦିନ ପ୍ରଫେସର କେ.ସି. ତ୍ରିପାଠୀ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ। ୧୪ ସକାଳ "ବାଲି" ଯିବାକୁ ଠିକ କରିଲୁ। ଯିଏ ଯାହାର ଗ୍ରାମ ଠିକ୍ କରିସାରିଥାନ୍ତି। ତଥାପି ମୋ ସହିତ ପ୍ରେମାନନ୍ଦ, ବିମଳ, ପ୍ରେମଲାଲ ଓ ମନୋଜ ଯିବାକୁ ରାଜିହେଲେ। ବାଲିର ୨/୩ କି.ମି ପୂର୍ବରୁ "ବୁଢୀଘର" ଗ୍ରାମ ପଡେ। ପ୍ରେମାନନ୍ଦ ଏବଂ ବିମଳ ବୁଢୀଘର ଯିବାକୁ ସ୍ଥିର କରିଥାନ୍ତି। କୌଣସି ମତେ ପ୍ରଫେସର୍ ତ୍ରିପାଠୀଙ୍କୁ ରାଜି କରାଇଲି ଆମ ସହିତ "ବାଲି" ଯିବା ପାଇଁ।

ବାଲିଗ୍ରାମକୁ ଯାତ୍ରା

୧୪ ତାରିଖ ସକାଳୁ ତ୍ରିପାଠୀ ସାର୍, ମନୋଜ, ପ୍ରେମଲାଲ୍, ପ୍ରେମାନନ୍ଦ ଏବଂ ବିମଳ ମୋ ସହିତ "ବାଲି" ଗ୍ରାମ ବାହାରିଲେ। ପ୍ରେମା ଓ ବିମଳ ବୁଢୀଘର ରହିଯିବେ ଏବଂ ଆମ ସହିତ ଫେରିବେ ବୋଲି କଥାହେଲା। ଜଙ୍ଗଲ ରାସ୍ତାରେ ପ୍ରାୟ ୩ ଘଣ୍ଟା ଚାଲିଲା ପରେ "ବୁଢୀଘର" ପଡିଲା। ସେହିଠୁ ଗୋଟିଏ ରାସ୍ତା ବାଲିକୁ ଯାଇଛି ବୋଲି ଖବର ନେଲୁ। ମୁଁ, ମନୋଜ, ପ୍ରେମଲାଲ୍ ଏବଂ ତ୍ରିପାଠୀ ସାର୍ ବାଲି ରାସ୍ତାରେ ଚାଲିଲୁ। କିଛି ବାଟ ଗଲା ପରେ ରାସ୍ତା ପାଇଲୁନି। ଗୋଟିଏ ଛେଳି ଚରାଉଥିବା ପିଲାକୁ ପଚାରି ବୁଝିଲୁ ଗାଁଟି ଆଉ ଟିକେ ପରେ ପଡିବ। ସାର୍ ହାଲିଆ ହୋଇ ପଡିଲେଣି। ମନୋଜ ଗୋଟିଏ ଗଛ ଉପରେ ଚଢି, ପାଖରେ ଥିବା ବାଇନାକୁଲର୍‌ରେ ଚାରି ଆଡକୁ ନଜର ପକାଇ କହିଲା, ଆଗରେ ଗୋଟିଏ ଗାଁ ଦିଶୁଛି। ଆଉ ପନ୍ଦର ମିନିଟ ଚାଲିଲା ପରେ ଆମେ "ବାଲି"ରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ। ସେତେବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ୧ଟା ବାଜିଲାଣି। ଫେରିବାକୁ ପୁଣି ୫ ଘଣ୍ଟା ପାଖାପାଖି ଲାଗିବ। ତ୍ରିପାଠୀ ସାର୍ ଗୋଟିଏ ଗଛ ପାଖରେ ଥିବା ଖୋଲା ପଥର ଉପରେ ବସି କହିଲେ, '୨୦ ମିନିଟ୍ ଭିତରେ ଗାଁ ଟା ବୁଲିଆସ'। ଗାଁରେ ଘର ବେଶୀ ନଥିଲା। ଲୋକମାନେ ସବୁ ଜଙ୍ଗଲକୁ ଫଳ, ମୂଳ ଓ କାଠ ସଂଗ୍ରହ ପାଇଁ ଯାଇଥାନ୍ତି। ୫/୭ ଜଣ ବୁଢା ବୁଢୀ କିଛି ଛୋଟ ପିଲାଙ୍କ ସହିତ ଗାଁରେ ଥା'ନ୍ତି। ମଣ୍ଡଘରେ ୩/୪ ଜଣ ଲୋକ ବସିଥିବାର ଦେଖି ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଗାଁ ବିଷୟରେ ପଚାରି ବୁଝିଲି। ପ୍ରକୃତରେ ୧୦୦ ଘର ୩ ବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ ଥିଲା (୧୯୭୧ରେ)। ସେହି ବର୍ଷ ଗାଁରେ ଗୋଟେ human sacrifice କଥା ଲୋକ ଲୋଚନକୁ ଆସିଲା

ପରେ ଲୋକେ ଗାଁ ଛାଡି ଅନ୍ୟଆଡେ ପଳାଇଗଲେ। ୪ ଜଣଙ୍କୁ ଜେଲ ହୋଇଗଲା ତଥାପି ଆମେ ଦେଖିଲୁ ପ୍ରାୟ ୬୦ ଘର ଅଛି। ଗାଁ ଭିତରେ ବେଶୀ କିଛି କଥା ନହୋଇ ପ୍ରାୟ ୧:୩୦ରେ ଫେରିଲୁ। ବାଟରେ କିଛି ସମୟ ବସି କିଛି ଖାଦ୍ୟ ଖାଇଲୁ। ସାର୍ ମୋତେ ଏହି ଗ୍ରାମକୁ ନ'ଆସିବା ପାଇଁ କହିଲେ। ମୋର ବି ଏତେ ଦୂର ଆସି କାମ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ନଥିଲା। ବୁଢିଘର ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ପ୍ରେମା ଓ ବିମଳ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲେ। କିଛି କଥା ନକହି ସମସ୍ତେ ଫେରିବାକୁ ଲାଗିଲୁ। ୨.୩୦ ଉପରେ ହୋଇଯାଇଥାଏ। ଘଞ୍ଚ ଜଙ୍ଗଲ, ପାହାଡିଆ ରାସ୍ତା, ସନ୍ଧ୍ୟା ଶୀଘ୍ର ହୋଇଯାଏ। ଦୁଇ ଘଣ୍ଟା ଚାଲିଲା ପରେ ଅନ୍ଧାରିଆ ହୋଇ ଗଲାଣି। ସାର୍ ମଝିରେ ଚାଲୁଥାନ୍ତି। ମନୋଜ ଆଗରେ, ମୁଁ ପଛରେ। ସବୁ ଗୋଟିଏ ଧାଡିରେ ଚାଲୁଥାଉ। ୫ଟା ପରେ ଟର୍ଚ୍ଚ ଲଗାଇବାକୁ ପଡିଲା। ସମସ୍ତଙ୍କ ହାତରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ବାଡି ଥାଏ। **ସାର୍ କହୁଥାନ୍ତି କିଛି ବ୍ୟସ୍ତ ହୁଅନି, ଏ ରାସ୍ତାରେ ହାତୀ ଆସିବନି। ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରେମଲାଲ୍ କହିଲା ଭାଲୁତ ଆସିପାରିବ। ପ୍ରେମା କହିଲା ମୁଁ ଏକା ଗୋଟାଏ ଭାଲୁକୁ ସମ୍ଭାଳି ଦେବି।** ଏମିତି କଥା ହଉ ହଉ, ପ୍ରାୟ ୬ଟା ବେଳକୁ ମୁଖ୍ୟ ରାସ୍ତାରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ। ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ଚାଳିଆ ଦୋକାନ ଦେଖି ସେଠି ବସିଲୁ। ସେଠୁ ଆମ କ୍ୟାମ୍ପ୍ ପ୍ରାୟ ଗୋଟିଏ କିଲୋମିଟର। ମୁଁ ଦୋକାନୀକୁ କହିଲି, ଭାଇ ପକୁଡି କିଛି କର ଏବଂ ଚ଼ ଦିଅ। ଯାହା ହେଉ ୧୫ ମିନିଟ୍ ଭିତରେ କିଛି ପକୁଡି ଓ ଚ଼ ଖାଇ ପୁଣି ଚାଲିଲୁ କ୍ୟାମ୍ପ୍‌କୁ। ସାର୍ କହିଲେ, କ୍ୟାମ୍ପ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚି ସମସ୍ତେ ଶିର୍ଷାସନ କରିବ। ହାଲିଆ ଟିକିଏ କମ୍ ଲାଗିବ। ଆମେ ଖାଲି ଶୁଣୁଥାଉ। କ୍ୟାମ୍ପ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ୭ଟା ବାଜିଯାଇଥିଲା। ଗୋଡ ହାତ ଧୋଇ ଆଗେ ଟିକେ ବିଶ୍ରାମ ନେଲୁ। ତା'ପରେ ସାର୍‌ଙ୍କ କଥା ମନେ ପଡିଲା ଶିର୍ଷାସନ କାନ୍ଥ ପାଖରେ ଭରାଦେଇ କଲୁ। ଶୀଘ୍ରଖାଇ ଶୋଇ ପଡିଲୁ।

ପଣସନସା ସର୍ଭେଗ୍ରାମ

୧୫ ଡିସେମ୍ବର ସକାଳୁ ଖବର ପାଇଲୁ ତ୍ରିପାଠୀ ସାର୍‌ଙ୍କୁ ଜ୍ୱର ହୋଇଯାଇଛି। ସିଏ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆସିବା ପାଇଁ ପ୍ରଫେସର୍ ବେହୁରାଙ୍କ ସହିତ ଆଲୋଚନା କରୁଥାନ୍ତି।

ମୁଁ କିନ୍ତୁ ବ୍ୟସ୍ତ ଥାଏ, ମୋ ଗ୍ରାମ ଚୟନକୁ ନେଇ। ଅନ୍ୟମାନେ ଯିଏ ଯାହାର ଗ୍ରାମ ଚୟନକରି କାମ କିଛି କିଛି ଆରମ୍ଭ କରିଥାନ୍ତି। ସେହି ଦିନ ଆଉ ଦୁଇ ଜଣ ସାଙ୍ଗଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରି ସେମାନଙ୍କ ଗ୍ରାମକୁ ଦେଖିବାକୁ ବାହାରିଲି। ସେମାନେ ମନାକଲେ କାରଣ ସେ ଦୁଇଟି ଛୋଟ ଗ୍ରାମଥିଲା, ୩୦/୩୨ଟି ଘର। ତଥାପି ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ବୁଲିବାକୁ ଗଲି। ସେହିଠୁ ଖବର ପାଇଲି ୬/୭ କି.ମି ଦୂରରେ ଗୋଟିଏ ବଡ ଜୁଆଙ୍ଗ ଗ୍ରାମ, ୫୦ଟି ଘର ଅଛି । ଗାଁ ନାମଟି "ପଣସନସା"। ସେହି ସାଙ୍ଗ ଦୁଇ ଜଣ (ବସନ୍ତ ମହାନ୍ତି ଏବଂ ଖିରୋଦ ଶତପଥୀ)ଙ୍କ ସହିତ **"ପଣସ ନସା"** ଗ୍ରାମକୁ ଗଲି। ଗାଁ'ଟି ତେଲକୋଇ ଯିବା ରାସ୍ତାକଡରେ ପଡେ। ଗାଁ'ରେ ପହଞ୍ଚି ପ୍ରଥମେ ମଣ୍ଡଘରେ ବସି ପଡିଲୁ। ମଣ୍ଡଘରେ କିଛି ଲୋକ ବସିଥିଲେ, ସେଠି ସାଙ୍ଗମାନେ ତାଙ୍କ ବିଷୟ ବସ୍ତୁ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପଚାରିବାକୁ ଲାଗିଗଲେ। **ମୁଁ ଗ୍ରାମର ମୁଖିଆ ଘରକୁ ଯାଇ ଗାଁ କଥା ପଚାରି ବୁଝିଲି। ତାଙ୍କଠାରୁ ଖବର ପାଇଲି ଯେ ସେହି ଗାଁଟି ପଣସନସାର ତଳ ସାହି, ପ୍ରାୟ ୫୦ ଘରଥାନ୍ତି । ପାହାଡ ଉପରେ ଉପର ସାହି ସେଠିବି ୪୦ ଘର ଜୁଆଙ୍ଗ ବସବାସ କରୁଥାନ୍ତି। ଆଉ କିଛି ବିଚାର ନକରି ସେହି ପଣସନସା ଗ୍ରାମଟିକୁ ମୋ କାମ ପାଇଁ ଚୟନ କଲି।**

ସେହି ଦିନ ମୋ କାମ ତଳ ସାହିରୁ ଆରମ୍ଭ କଲି। ସବୁଘର ନମ୍ବରିଂ ଏବଂ ଘର ମୁଖିଆଙ୍କ ନାମ ଲେଖିଲି। ସମୁଦାୟ ୪୮ଟି ଘର ଥିଲା। ସାଙ୍ଗମାନେ ଫେରିବାକୁ ବ୍ୟସ୍ତ ହେଲେଣି। କିନ୍ତୁ ଫଟୋ ଉଠାଇବା ପାଇଁ ତା'ପର ଦିନ ଆସିବାକୁ କହି ଆମେ ଫେରିଲୁ। କ୍ୟାମ୍ପ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ଦିନ ୩ଟା। ମନ ଖୁସି ଯେ ମୋତେ ଗୋଟିଏ ଭଲ ଗାଁ ମିଳିଗଲା। ସାର୍‌ମାନେବି ଖୁସି ହେଲେ। ତ୍ରିପାଠୀ ସାର୍ ସେଦିନ ପୁରା ବିଶ୍ରାମ ନେଇ ତାପର ଦିନ ଫେରିଗଲେ । **୫ ଦିନ ଭିତରେ ତଳ ପଣସନସାର ସବୁ ଘର ବୁଲି ସାରିଥାଏ।** ଉପର ପଣସନସା ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ଖବର ସଂଗ୍ରହ କରିଥାଏ। ମୁଖିଆଙ୍କ ଠାରୁ କିଛି ଉପର ପଣସନସାର ଲୋକଙ୍କର ନାମ ମଧ୍ୟ ଲେଖିକରି ରଖିଥାଏ। ମୁଖିଆ କହିଲେ, ବାବୁରେ ତୁମେ ଉପର ସାହିକୁ ସବୁଦିନ ଯିବାଆସିବା କରିପାରିବନି। ପାହାଡ ଉଠିବାକୁ କଷ୍ଟ ହେବ। ମୁଁ ବିଚାର କଲି ଉପର ସାହିକୁ ଯାଇ ବିଚାର କରିବି। ପରଦିନ

ବସନ୍ତ ଏବଂ ମୁଖିଆଙ୍କ ପୁଅକୁ ସାଙ୍ଗରେ ଧରି ଉପର ସାହିକୁ ଗଲି। ତଳ ସାହିରୁ ଉପର ସାହିକୁ ଯିବାକୁ ଘଣ୍ଟେ ଲାଗିଲା। ପୁରା ପାହାଡ ଉପରେ କିଛି ସମତଳ ଜାଗାରେ ଉପର ଗ୍ରାମଟି ଗଢି ଉଠିଛି। ସେହିଦିନ ଖାଲି ଘର ନମ୍ବର ଏବଂ ଘର ମୁଖିଆମାନଙ୍କ ନାମ ଲେଖି ଫେରିଲି। ତଥାପି କ୍ୟାମ୍ପରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ୩ଟା ପାଖାପାଖି। ବସନ୍ତ ସେହି ଗ୍ରାମକୁ ଯିବାକୁ ମନାକଲା। ପ୍ରକୃତରେ ପାହାଡ ଚଢିଯାଇ କାମ କରିବା କଷ୍ଟକରଥିଲା। ମୋର ଅନ୍ୟ କିଛି ଉପାୟ ନଥିଲା। ଉପରେ ୪୪ଟି ଘର ଥାଏ। ଦିନକୁ ପ୍ରାୟ ୮/୧୦ ଟି ଘର ବୁଲି ସର୍ଭେକାମ କରି ହେବ। ଭାବିଲି ଯଦି ସେହି ଗାଁରେ ଦୁଇ ଦିନ ପୁରା ରହିଯିବି ତାହଲେ ସବୁ ଘରର ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରି ହେବ। ତତ୍କ୍ଷଣାତ୍ ଚିନ୍ତା କଲି କାଲିଯାଇ ସେହି ଉପର ଗ୍ରାମରେ ଦୁଇ ଦିନ ରହିବି। ସାର୍‌ଙ୍କ ଠାରୁ ଅନୁମତି ନେଇଗଲି।

ପରଦିନ ସକାଳ ୨୧/୧୨/୧୯୭୪, ସାଙ୍ଗମାନେ ଯିଏ ଯାହା କାମକୁ ବାହାରିଗଲେ। **ମୁଁ ଆମ ରୋଷେଇଆ ଭାଇଙ୍କୁ କହି ପ୍ରାୟ ୩୦ ଖଣ୍ଡ ପରଟା, କିଛି ଆଳୁ ଭଜା ଏବଂ ଚିନି ଗୋଟିଏ ଟିଫିନ୍‌ରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ବାହାରିଲି। ଖାତା, କାଗଜ, ଟର୍ଚ୍ଚ, ଛୁରୀ, ଦିଆସିଲି, ମହମବତୀ, କିଛି ଔଷଧ ମୋ କାନ୍ଧ ବ୍ୟାଗରେ ଧରିଲି। କମ୍ବଳ, ଦରି, ଚଦର, ତକିଆ (air pillow), ଏବଂ କିଛି ଡ୍ରେସ୍ ଏକାଠି କରି ବାନ୍ଧି ପିଠିରେ ଧରିଲି। ପାଣି ବୋତଲ ଓ କ୍ୟାମେରା ମଧ୍ୟ କାନ୍ଧ ବ୍ୟାଗରେ ରଖିଲି। ବାମ ହାତରେ ଲଣ୍ଠନ୍ ଏବଂ ଡାହଣ ହାତରେ ୫ ଫୁଟିଆ ଠେଙ୍ଗାଟିଏ ଧରି ଦିନ ୩ଟା ବେଳକୁ ଉପର ପଣସନସା ଅଭିମୁଖେ ଚାଲିଲି।** ତଳ ସାହିରେ ପ୍ରାୟ ୪ଟା ବେଳକୁ ପହଞ୍ଚି ଗଲି। ମୁଖିଆଙ୍କ ପୁଅକୁ ମୋ ସହିତ ଯିବା ପାଇଁ କହିଲି। ଜ୍ୱର ହୋଇଥିବାରୁ ସେ ଯାଇପାରିଲାନି। ଡେରିନକରି ମୁଁ ଏକା ଯିବାକୁ ସ୍ଥିର କଲି। ଅଧଘଣ୍ଟା ଚାଲିଲା ପରେ ବହୁତ କଷ୍ଟ ହେଲା। ଟିକେ ବିଶ୍ରାମ ନେଇ ପୁଣି ଚାଲିଲି। **ଅପରାହ୍ନର ସୁନେଲି ସୂର୍ଯ୍ୟ କିରଣ ଅଳସ ବଗଡ ଉପରେ ପଡି ଅତ୍ୟନ୍ତ ମନୋରମ ଦେଖାଯାଉଥିଲା। କିଛି ଫଟୋ ଉଠାଇଲି। କିନ୍ତୁ ଆଖିରେ ନଦେଖିଲେ ସେ ସୁନ୍ଦର ପ୍ରାକୃତିକ ଶୋଭାକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିହେବ ନାହିଁ।** ଧିରେ ଧିରେ ପାହାଡ ଉଠି ଚାଲିଥାଏ। କଷ୍ଟ ଲାଗୁଥିଲେ ବି ମନରେ ଉତ୍ସାହ ଓ ଗାଁରେ ପହଞ୍ଚିବାର ଉତ୍କଣ୍ଠା କଷ୍ଟକୁ ଲାଘବ କରିଦେଉଥିଲା। ଶେଷରେ ଗାଁରେ ପହଞ୍ଚିଲି।

ସୂର୍ଯ୍ୟ ବୁଡିବାକୁ ହେଲେଣି। ଗାଁ ମୁଣ୍ଡରେ ଥିବା **ମଣ୍ଡଘରେ ବସିପଡିଲି। ମଣ୍ଡଘରେ ସାଧାରଣତଃ ଯୁବକମାନେ ରାତିରେ ଶୁଅନ୍ତି ଏବଂ ଗାଁର ଠାକୁର ଠାକୁରାଣୀ ସେହିଠାରେ ପୂଜା ପାଆନ୍ତି। ସେହି ଯାଗାରେ ଗ୍ରାମର ଲୋକମାନେ ଏକାଠି ହୋଇ ସଭା ସମିତି ମଧ୍ୟ କରନ୍ତି। ସେହିଠାରେ ଚାଙ୍ଗୁ ବାଜାର ତାଳେ ତାଳେ ଜୁଆଙ୍ଗମାନେ ଗୀତ ଗାଇ ପୂଜା ପର୍ବରେ ନାଚନ୍ତି।** କିଛି ସମୟ ବସିଲା ପରେ ଆଗରୁ ନାଁ ଲେଖି ରଖିଥିବା ଲୋକଙ୍କୁ ଡକାଇଲି। ଜଣେ ଜଣେ କରି ୧୦/୧୨ ଜଣ ଏକାଠି ହେଲା ପରେ ମୁଁ ଆସିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବୁଝାଇଲି। ତାଙ୍କ ଭିତରୁ ଦୁଇ ଜଣ ଜାଣିଛନ୍ତି ବୋଲି କହିଲେ। ସେମାନେ ରାତିରେ ଶୀଘ୍ର ଶୋଇ ପଡନ୍ତି ଜାଣି, ମୋ କାମ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲି। ମଣ୍ଡଘର ପାଖରେ ଥିବା ୪/୫ଟି ଘରର ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରିନେଲି। ଆଗରୁ ଘର ନମ୍ବର କରିଥିବାରୁ ମୋତେ ସୁବିଧା ହେଲା। ରାତି ୮ଟା ସୁଧା ମଣ୍ଡଘରକୁ ଫେରିଲି। ୫/୬ ଜଣ ଯୁବକ ଶୋଇବା ପାଇଁ ଆସି ସାରିଥାନ୍ତି। ସୋମାନଙ୍କୁ ହନୁମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ କିଛି ଗପ କହିଲି। କିଛି ଖେଳ ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ବୁଝାଇଲି। ପରଟା ବାହାରକରି ତାଙ୍କୁ ଗୋଟେ ଗୋଟେ ଦେଲି। ଆଳୁଭଜା ଓ ଚିନି ସହିତ ପରଟା ଖାଇ ଖୁସି ହେଲେ। ଅବଶ୍ୟ ତାଙ୍କ ସହିତ ମୁଁ ବି ଖାଉଥାଏ, ନିଦବି ଲାଗୁଥାଏ। ତଥାପି Field diary ଟି ଲେଖି ମଣ୍ଡଘର ବାରଣ୍ଡାରେ ମୋ ବିଛଣା ପକାଇ ଶୋଇଲି। **ମଣ୍ଡଘର ମଝିରେ ଜୁଳୁ ଜୁଳୁ ହୋଇ ନିଆଁ ଜଳୁଥାଏ। ଶୀତ ଓ ମଶାରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବା ପାଇଁ ପ୍ରାୟ ସବୁ ମଣ୍ଡଘରେ ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥାଏ। ନିଆଁକୁ ଗୋଡ କରି ସେମାନେ ଶୋଇଥାନ୍ତି। ମୁଁ ଲଣ୍ଠନ୍‌କୁ କମାଇ ମୁଣ୍ଡ ପାଖରେ ରଖି ଶୋଇଲି।** ଉଠିଲା ବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ସକାଳ (୨୨ ତାରିଖ) ୫ଟା। ମଣ୍ଡଘରେ କେହି ନଥାନ୍ତି। ପ୍ରାୟ ସବୁ ଜଙ୍ଗଲକୁ ପଳାଇଥାନ୍ତି। ମୁଁ ଦାନ୍ତ ଘଷି ବସିଛି ଜଣେ କିଛି କନ୍ଦମୂଳ ସିଝା ନେଇ ମୋ ପାଖକୁ ଆସିଲା। ଖାଇଦିଅ ବୋଲି କହି ପୁଣି ଫେରିଗଲା। ତାକୁହିଁ ଖାଇ ଖାତା ଧରି ଗାଁ ଭିତରକୁ ଯାଇ ଆଉ ୫/୬ ଘରର ତଥ୍ୟ ଲେଖି ଚାଲିଲି। ମଣ୍ଡଘରକୁ ଫେରି ଆସି ଖଣ୍ଡେ ପରଟା ଖାଇ ପୁଣି ଗାଁ ଭିତରକୁ ଗଲି। କିଛି କିଛି ଲୋକଥାନ୍ତି। ଯେଉଁ ଘରର ଲୋକଥିଲେ ତାଙ୍କୁ ପଚାରି ଆଉ ୫/୬ଟି ଘରର କାମ ସାରିଦେଲି। ଶୁଣିଲି ଲୋକମାନେ ପ୍ରାୟ ୩/୪ଟା ବେଳକୁ ଜଙ୍ଗଲରୁ ଫେରିବେ। ମୁଁ ମଣ୍ଡଘରକୁ ଆସି ପୁଣି ଦୁଇ ଖଣ୍ଡ ପରଟା ଖାଇଲି। ଟିକେ ବିଶ୍ରାମ ନେଇଗଲି। ୩ଟା ବେଳକୁ ଜଣେ ଜଣେ

ଫେରୁଥାନ୍ତି । ଜଙ୍ଗଲରୁ ଫେରି ସେମାନେ ଖାଆନ୍ତି । ତେଣୁ ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କୁ ହଇରାଣ ନକରି ଯେଉଁ କେତେ ଯୁବକ ମଣ୍ଡଘରକୁ ଫେରିଥାନ୍ତି, ତାଙ୍କ ସହିତ କବାଡି ଖେଳିଲି । ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଏଇଟା ନୂଆ ଖେଳ ଥିଲା । ମୋ ସହିତ ଜଣକୁ ରଖି ଅନ୍ୟପଟରେ ଚାରି ଜଣକୁ ରଖିଲି । ଧିରେ ଧିରେ ଆଉ ୪/୫ ଜଣ ଯୁବକ ତଥା ଅନ୍ୟମାନେ ମଧ୍ୟ ଖେଳରେ ଭାଗ ନେଇ ଖୁସି ହେଲେ । ପ୍ରାୟ ଘଣ୍ଟେ ଖଣ୍ଡେ ଖେଳିଲା ପରେ ସନ୍ଧ୍ୟା । ମୋତେ ଜଣେ ଚା' ଆଣି ଦେଲା । ଚା' ପିଇ ସାରି ପୁଣି କିଛି ଘର କାମ ସାରିଲି । ରାତିରେ ସେହିପରି ଗପସପ କରି ଶୋଇଗଲି । ପରଦିନ (୨୩ ତାରିଖ) ବାକି ଲୋକଙ୍କୁ କହି ରଖାଇଥିଲି । କିଛି ଘର ସକାଳ ସମୟରେ, କିଛି ଅପରାହ୍ନ ସମୟରେ ଏବଂ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ବୁଲି ମୋ କାମ ସାରିଦେଲି । ରାତିରେ ଫର୍ମ୍ ଗୁଡିକ ପୁଣି ଠିକ୍‌ଠାକ୍ କରିନେଲି । ଯାହାକିଛି ସନ୍ଦେହ ବା ଭୁଲଥିଲା ପରଦିନ ସକାଳୁ ପଚାରି ବୁଝିନେଲି । ତଥାପି ୩/୪ ଖଣ୍ଡ ପରଟା ଆଉ ଚିନି ଥିଲା । ଗୋଟିଏ ପରଟା ଖାଇ ଯେଉଁ କେତେ ଜଣ ଥିଲେ ତାଙ୍କଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ୨୪ ତାରିଖ ସକାଳୁ ଫେରିଲି । ତଳ ସାହିରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ୯ଟା ବାଜିଯାଇଥାଏ । ଦେଖିଲି ପ୍ରେମା, ମନୋଜ, ପ୍ରେମଲାଲ ଓ ବସନ୍ତ ତଳ ଗାଁରେ ଆସି ମୋତେ ଖୋଜୁଛନ୍ତି । କହିଲେ ଗଲାକାଲି ନ ଫେରିବାରୁ ବେହୁରା ସାର୍ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଆମକୁ ପଠାଇଲେ । ମନେ ମନେ ସାର୍‌ଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କରି ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କ ସହିତ ଟିକେ କଥା ହେଲି । ତଳ ଗାଁରେ ସେମାନେ ବି କିଛି ତଥ୍ୟ ପଚାରି ବୁଝିଲେ । ମୁଁ ମଧ୍ୟ କିଛି ତଥ୍ୟକୁ ପୁନର୍ବାର ପଚାରି ଠିକ୍‌ଠାକ୍ କଲି ଏବଂ ଫଟୋ ଉଠାଇଲି । ଶୀଘ୍ର ଫେରିଗଲୁ । ମୁଁ ଖୁସି ଥାଏ, କାରଣ ମୋ କାମ ପ୍ରାୟ ସରିଆସିଥାଏ । କ୍ୟାମ୍ପ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚି ସାର ଆଗ ଖାଇ ନେବାକୁ କହିଲେ, ମତେ ବହୁତ ପ୍ରଶଂସା କଲେ ।

ରସଗୋଲା ଓ ବାରାହା ମାଂସ

ପରଦିନ ୨୫/୧୨/୧୯୭୪ ସକାଳୁ ଖବର ମିଳିଲା ପ୍ରଫେସର୍ ମହାପାତ୍ର (ବିଭାଗୀୟ ମୁଖ୍ୟ), ସବୁ ପିଲାଙ୍କର ହାଲ୍‌ଚାଲ୍ ବୁଝିବା ପାଇଁ ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ଏଠାକୁ ଆସୁଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ସହିତ ପ୍ରଫେସର୍ ତ୍ରିପାଠୀ ମଧ୍ୟ ଆସୁଛନ୍ତି । ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ କାର୍ କରି ଆସିଥିଲେ । ଘଣ୍ଟେ ଦୁଇ ଘଣ୍ଟା ରହି ଫେରିଗଲେ । ମୋର ମନେ ଅଛି ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ

ରସଗୋଲା ଆଣିଥିଲେ। ସେହିଦିନ ରାତିରେ ପ୍ରାୟ ୨ଟା ବେଳକୁ ପାଟିଶୁଣି ଆମେ ୨/୩ ଜଣ ଉଠିପଡି ବୁଝିଲୁ ଗୋଟିଏ ବାରାହକୁ ଟ୍ରକ ଧକା କରି ଦେଇଛି। ବାରାହଟି ମରିଯାଇଛି। ଆମେ ଫେରି ଆସି ଶୋଇପଡିଲୁ। ସକାଳୁ ଆମ ରୋଷେଇଆ ଭାଇ କହିଲା ଆଜି ରସଗୋଲା ଓ ବାରାହା ମାଂସରେ ବଡଦିନ ପାଳନ ହେବ। ସେ ଦିନ ୨୬/୧୨/୧୯୭୪, ଖାଇସାରି ବୁଢୀଘର ଯିବାପାଇଁ ପ୍ରେମା, ମନୋଜ, ବିମଳ ଏବଂ ମୁଁ ବାହାରିଲୁ। ଗୋଟିଏ ଟିଫିନରେ ବାରାହା ମାଂସ ଏବଂ ୨୦ ଖଣ୍ଡ ରୁଟି ରାତି ପାଇଁ ଭର୍ତ୍ତି କଲୁ। ବୁଢୀଘର ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ସନ୍ଧ୍ୟା। ମଣ୍ଡଘରେ ଶୋଇବା ପାଇଁ ବିଛଣା ପକାଇଦେଲୁ। **ଲୋକମାନେ କଥା ହେଉଥାନ୍ତି ଗଲା ରାତିରେ ହାତୀ ଆସି ଫସଲ ନଷ୍ଟ କରିଦେଇଛି। ପୁଣି ଆସି ପାରନ୍ତି। ତଥାପି ଆମେ ବିଶେଷ ନଡରି କିଛି ଲୋକଙ୍କୁ ସଂଘବଦ୍ଧ କରି ପ୍ରଶ୍ନ ଉତ୍ତର କଲୁ। ଦୁଇଟି ଦଳ କରିଥିଲୁ। ମଣ୍ଡଘରେ ଶୋଉଥିବା ଯୁବକ ଏବଂ ନିଜ ଘରେ ରହୁଥିବା ଲୋକ।** ମଣ୍ଡଘରେ ଶୋଉଥିବା ଯୁବକମାନେ ଅବିବାହିତ। ଦୁଇଟି ଦଳ ପ୍ରଶ୍ନ ଉତ୍ତର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ପ୍ରାୟ ଏକ ଘଣ୍ଟା ଲାଗିଲା। ଜଣେ ପଚାରୁଥାଏ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ଲେଖୁଥାଏ। ରାତିରେ ମାଂସ ରୁଟି ଖାଇଲୁ, କିଛି ମାଂସ ମଧ୍ୟ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଦେଲୁ। ହାତୀ ଆସିବା କଥା ହଉ ହଉ କେତେବେଳେ ନିଦ ଲାଗି ଯାଇଛି। ସକାଳୁ ଉଠି (୨୭/୧୨/୧୯୭୪) ବୁଝିଲୁ ହାତୀ ଆସି ଗାଁ ପାଖରେ ଅଛନ୍ତି। ପୁରା ଖରା ଆସିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିଲୁ, ପ୍ରାୟ ୧୨ଟା ବେଳକୁ ଫେରିଲୁ। ଯାହା କିଛି ମାଂସ ଥିଲା ପ୍ରେମା ଓ ମନୋଜ ଖାଇଲେ। ମୁଁ ଓ ବିମଳ ଖାଇଲୁନି। ପାଖରେ ଥିବା ବିସ୍କୁଟ୍ ଖାଇ ଆମେ କାମ ଚଳେଇନେଲୁ। କ୍ୟାମ୍ପ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ଦିନ ୨ଟା ବାଜି ସାରିଥିଲା। ପ୍ରାୟ ସବୁ ସାଙ୍ଗମାନେ ସେମାନଙ୍କ କାମ ସାରି ଫେରୁଥିଲେ। ଖାଇସାରି ଶୋଇପଡିଲୁ। ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ Field class ରେ କାହାର କେତେ କାମ ସରିଛି ସାର୍‌ମାନେ ପଚାରି ବୁଝିଲେ। ମୋ କାମ ଉପରେ ସମସ୍ତେ ଖୁସି ଥିଲେ । Group - B ପିଲାଙ୍କର କାମ ପ୍ରାୟ ସରି ଆସୁଥିଲା। ମୋର ମଧ୍ୟ Group - B । ଆଉ ୨ ଦିନ ପରେ ଫେରିବୁ ବୋଲି ସ୍ଥିର ହେଲା (Group - Bର ୨୦ ଦିନ ଏବଂ Group - A ର ୩୦ଦିନ Field work)। ଆମେ, ୨୮/୧୨/୧୯୭୪ ଖାଇସାରି ଅପରାହ୍ନ ବସ୍‌ରେ କେଉଁଝର ଫେରି ରାତିରେ ରହିଲୁ। ଆମ ସହିତ ସୁପ୍ରିୟ ସାର୍ ଫେରୁଥାନ୍ତି। ୨୯

ତାରିଖ ସକାଳ ବସ୍‌ରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଲୁ। ବାଣୀବିହାର ହଷ୍ଟେଲ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ସନ୍ଧ୍ୟା। Group - A ପିଲା Fieldରେ ନୂଆବର୍ଷ ୧୯୭୫ ପାଳନ କରି ୧୦/୧/୧୯୭୫ରେ ଫେରିଲେ।

ବ୍ରହ୍ମପୁରକୁ ସାଇକଲ୍ ଯାତ୍ରା

ମକର ବେଳକୁ ବ୍ରହ୍ମପୁର ଯିବାକୁ ମନକଲି। ମା, ବାପା ଓ ସବୁ ଭାଇ ଭଉଣୀ ସେଠିଥାନ୍ତି। ହଠାତ୍ ଇଛା ହେଲା ସାଇକଲ୍‌ରେ ଯିବା ପାଇଁ। ସକାଳ ୫.୩୦ରେ ହଷ୍ଟେଲ୍‌ରୁ ବାହାରିଲି। କେବଳ ମୋର ବ୍ରହ୍ମପୁରର ଦୁଇ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ କହିଥାଏ। ଖୋର୍ଦ୍ଧାରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ୭ଟା, ଟିକେ ଜଳଖିଆ କରି ବାହାରିଲା ବେଳକୁ ପଛ ଚକା ଲିକ୍। ପାଖରେ ସାଇକଲ୍ ରିପାଏରିଙ୍ଗ ଦୋକାନ ଖୋଜି ପ୍ୟାଚ୍ କରି ବାହାରିଲି। ୩/୪ କିଲୋମିଟର ଯାଇଛି ଚକା ଫାଟିଗଲା, ଆଗରେ ଦୋକାନ ପାଇବିକି ନାହିଁ ଭାବି ପଛକୁ ଚାଲି ଚାଲି ଫେରି, ସେହି ଦୋକାନରେ ଗୋଟେ ପୁରୁଣା ଟିୟୁବ୍ ପକାଇଲି ଏବଂ ଟାୟାର୍‌ରେ ଗୋଟେ ଗେଟିସ୍ (small tyre piece) ପକାଇ ବାହାରିଲା ବେଳକୁ ୮ଟା ଉପରେ। ଟାଙ୍ଗିରେ ପହଞ୍ଚି ଗରମ ବରା ଓ ଛେନାପୋଡ ଖାଇଲି। ସେଠାରୁ ବାହାରିଲା ବେଳକୁ ୧୦ଟା। ଗେଟିସ୍ ପଡିଥିବାରୁ ସାଇକଲ୍‌ର ସ୍ପିଡ୍ ଟିକେ କମିଗଲା। ବାଲୁଗାଁରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ୧୨ଟା ବାଜିସାରିଥାଏ। ସେଠି ଟିକେ ଥଣ୍ଡା କୋକୋକଲା ପିଇ ଆଗକୁ ଚାଲିଲି। ଚିଲିକା ଢାବାରେ ପହଞ୍ଚି ରୁଟି, ତରକାରୀ ଓ ଆମ୍‌ଲେଟ୍ ଖାଇଲି। ଟିକେ ବସି ବାହାରିଲା ବେଳକୁ ୨ଟା ବାଜିସାରିଥିଲା। ଛତ୍ରପୁରରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ୪ଟା ବାଜିଲାଣି। ପୁଣି ଗୋଟେ ଥଣ୍ଡା କୋକୋକଲା ପିଇ ଧିରେ ଧିରେ ଚାଲିଲି। ପ୍ରାୟ ୬ଟା ବେଳକୁ ଗୋପାଳପୁର ଛକରେ ପହଞ୍ଚି ଦେଖିଲି ମୋ ବନ୍ଧୁ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ସେଠାରେ ମୋ ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରି ବସିଛନ୍ତି। ସେହି ଛକରୁ ବ୍ରହ୍ମପୁର ଆହୁରି ୫/୬ କିଲୋ ମିଟର ବାଟ। ମେଡିକାଲ୍ କଲେଜ୍ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚି ଶୁଣିଲୁ inter college badminton final match ସେହିଦିନ ଚାଲିଛି। ଖଲିକୋଟ୍ କଲେଜ୍ ଓ ମେଡିକାଲ୍ କଲେଜ୍ ଭିତରେ ମ୍ୟାଚ୍ ହେଉଥିଲା। କିଛି ସମୟ ମ୍ୟାଚ୍ ଦେଖି ଫେରିଲୁ। ପୁରୁଷୋତ୍ତମଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଘର ପାଖରେ ଛାଡି ମୁଁ ଆମ ଘରେ ଗୋପବନ୍ଧୁ ନଗର ପ୍ରାୟ ୯ଟା ବେଳକୁ ପହଞ୍ଚିଲି। ୨/୩ ଦିନ ରହି ସାଇକଲ୍ ରଖି ବସ୍‌ରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର (ବାଣୀବିହାର) ଫେରିଲି।

ବାଣୀବିହାର ଫେରି ଖବର ପାଇଲି Air force officer ପାଇଁ SSB attend କରିବାକୁ ଚିଠି ଆସିଛି । ମୁଁ ଏବଂ ମନୋଜ ବନରାସ SSB ପାଇଁ ଗଲୁ । All India ରୁ ବହୁତ ପିଲା ଆସିଥିଲେ । ବିଭିନ୍ନ stageରେ ପିଲା କଟି ଯାଉଥାନ୍ତି । ମୁଁ ଓ ମନୋଜ final interview ଦେଇ ଫେରିଲୁ । ମନୋଜର NCC -'C' certificate ଥିବାରୁ ତାର ଟ୍ରେନିଂ ପାଇଁ ଆସିଗଲା । ଘରେ ଚାହୁଁଥାନ୍ତି ମୋର ନ'ଆସୁ । ମୋର ନାମ waiting list ରେ ଥିଲା । ଛଅ ମାସ ପରେ ଟ୍ରେନିଂ ପାଇଁ ମହିସୁର ଯିବାକୁ ଆସିଲା । ପିଜି ପରୀକ୍ଷା ଆଗକୁ ଥାଏ । ପରୀକ୍ଷା ଦେଇ teaching line ରେ ଯିବା ପାଇଁ ସ୍ଥିର କଲି । ତେଣୁ Air force training ଛାଡିଲି । ମନୋଜ୍ ପିଜି ପରୀକ୍ଷା ଦେଇପାରିଲା ନାହିଁ ।

୧୯୭୫ ରେ ବାଣୀବିହାରରେ ଦୁଇ ଗୋଷ୍ଠୀ ପିଲାଙ୍କର ଭୀଷଣ ଗଣ୍ଡୋଗଳ । ଗୋଟିଏ ଗୋଷ୍ଠୀ ପ୍ରତାପ ଶତପଥୀ (ବିଜୁ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ଦଳ) ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଗୋଷ୍ଠୀରେ ମହିମା ମିଶ୍ର (ନନ୍ଦିନୀ ଶତପଥୀଙ୍କ ଦଳ) । ଗଣ୍ଡଗୋଳ ବହୁଦିନ ଲାଗି ରହିଲା, ପରୀକ୍ଷା ପ୍ରାୟ ୬ ମାସ ଘୁଞ୍ଚିଗଲା । ମେ ୧୯୭୫ରେ ହେବାକଥା ନଭେମ୍ବରକୁ ଘୁଞ୍ଚିଗଲା । **ଯାହାହେଉ ସେହି ୧୯୭୫ ବର୍ଷ ନୃତତ୍ତ୍ୱ ପିଲାମାନଙ୍କର ପରୀକ୍ଷା ଫଳ ବହୁତ ଭଲ ହୋଇଥିଲା । Group-B ର ଆମେ ସମସ୍ତେ first class ପାଇଥିଲୁ ।**

ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଅଧ୍ୟୟନ ୧୯୭୩-୭୫

ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ହଷ୍ଟେଲ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ସହିତ

କିଛି ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କର ପରିବାର ସହିତ (୪୦ ବର୍ଷ ପରେ), ଜୟଦେବ ବାଟିକା

ଉତ୍କଳ
ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର
ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ
ସହିତ ଉଦ୍ୟାନ
ବିଭାଗ,
ନନ୍ଦନକାନନ

ଉତ୍କଳ
ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର
ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ
ସହିତ
ନନ୍ଦନକାନନରେ

କାଞ୍ଜିପାଣି ସେବାଶ୍ରମ ସ୍କୁଲରେ ନୃତତ୍ତ୍ୱ ବିଭାଗର ଫିଲଡ୍ କ୍ୟାମ୍ପ

କାଞ୍ଜିପାଣିରେ ସହପାଠୀମାନଙ୍କ ସହିତ, ୧୯୭୪

ପଣସନସା, କେନ୍ଦୁଝରର ଏକ ଜୁଆଙ୍ଗ ଗ୍ରାମ (ମୋର ସର୍ଭେ ସ୍ଥାନ)

ପଣସନସା ଗ୍ରାମର ସର୍ଭେ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତି

୬. ଚାକିରୀ ଜୀବନ (କ)

ପ୍ରଥମ ଚାକିରୀର ସ୍ୱାଦ

ଅଳ୍ପଦିନ ହେଲା ପରୀକ୍ଷା ଫଳ ବାହାରିଥାଏ। ମନରୁ ପରୀକ୍ଷା ଫଳର ଖୁସି ଯାଇନଥାଏ। ପ୍ରଫେସର୍ ମହାପାତ୍ର ଫୋନ୍ କରି ଡକାଇଲେ। ମୁଁ କିଛି କହିବା ଆଗରୁ ସେ ମୋତେ ଗୋଟିଏ ଫାଇଲ୍ ଧରାଇଦେଇ କହିଲେ ତୁମେ ଜଣେ ସାଙ୍ଗକୁ ବାଛ, ଦୁଇ ଦିନ ଭିତରେ କେନ୍ଦୁଝର ଯିବ, for an evaluation survey। ହଠାତ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ କଥା ମନେ ପଡିଗଲା। ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ରାଜି ହେବାରୁ ଆମେ ଦୁଇ ଦିନ ଭିତରେ କେନ୍ଦୁଝର ବାଂଶପାଳ ବ୍ଲକ୍ ଯିବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଗଲୁ। evaluation survey କାମଟି OXFAM ସଂସ୍ଥାର। ଏହା ଗୋଟିଏ ୪ ମାସିଆ ପ୍ରୋଜେକ୍ଟ ଥିଲା। ମାସକୁ ୪୦୦ଟଙ୍କା ଏବଂ field expences ଅଲଗା। OXFAM କିଛି କୋଟି ଟଙ୍କା ବାଂସପାଳ ବ୍ଲକ୍‌ରେ ଥିବା ଜୁଆଙ୍ଗମାନଙ୍କର rehabilitation, minor irrigation, plantation, health and sanitation ପାଇଁ Tribal Welfare Department କୁ ୧୯୭୧ରେ ଦେଇଥିଲେ। ୫ ବର୍ଷ ପରେ ଏହିସବୁ ଜୁଆଙ୍ଗମାନଙ୍କର ବିକାଶ ମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟ କିପରି ହୋଇଛି ତାହାର evalutation କରିବା ପାଇଁ ଆମେ ଏପ୍ରିଲ ୧୯୭୬ରେ ଯାଇଥିଲୁ। ଶୁଆକାଟି ଆଶ୍ରମ ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ରହି ଚାରିପଟେ ଥିବା ବିଭିନ୍ନ ଜୁଆଙ୍ଗ ଗ୍ରାମକୁ ଯାଇ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରିଥିଲୁ। ସକାଳୁ ଜଳଖିଆ ସାରି ଯାଉ ଏବଂ ପ୍ରାୟ ୨ଟା ବେଳକୁ ଫେରୁ। ଅପରାହ୍ନରେ ଲେଖା ଲେଖି କରୁ। ମୁଁ ପୁରା ପ୍ରୋଜେକ୍ଟ ସରିଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିପାରିଲିନି। ଅଧିକା ପଢିବା ପାଇଁ ବମ୍ବେ ଯିବାକୁ ପଡିଲା। International Institute for Population Studies (IIPS) କୁ Goverment of India Fellow ଭାବରେ selected ହୋଇଥିଲି। ମୋ ପରେ ଶ୍ରୀ ପ୍ରସନ୍ନ ନାୟକ (ଆମ ଉପର ଶ୍ରେଣୀ) ସେ ପ୍ରୋଜେକ୍ଟର ତଥ୍ୟ ନେଇ ରିପୋଟ୍ ଲେଖି ଦାଖଲ କରିବାର ମୁଁ ଶୁଣିଛି।

ବମ୍ବେ IIPSରେ ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷା (୧୯୭୬-୭୭)

ଏହା ମୋର ପ୍ରଥମ ବମ୍ବେ ଗସ୍ତ। ବମ୍ବେ ସେତେବେଳେ ଭାରତ ତଥା ପୃଥିବୀର ଏକ ପ୍ରମୁଖ ସହର। ସେତେବେଳେ ବମ୍ବେର ଜନସଂଖ୍ୟା ୬୦ଲକ୍ଷ ଥିଲା (ବର୍ତ୍ତମାନ ୨୦୨୫ର ଜନସଂଖ୍ୟା ୨କୋଟି ଉପରେ)।

ଜୁଲାଇ ୧୯୭୬ରେ IIPSର କ୍ଲାସ୍ ଆରମ୍ଭ। First introductory class, Instituteର Director ପ୍ରଫେସର୍ J.R.Rele ଏବଂ ଦୁଇ ଜଣ senior member (Prof. K.B. Pathak and Prof. S.Mukherji)ଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତରେ ହୋଇଥିଲା। ସମୁଦାୟ ୪୮ ଛାତ୍ର ଛାତ୍ରୀ ଆଡମିସନ୍ ନେଇଥିଲୁ (Govt. of India Fellow ୩୦ ଜଣ, United Nation Fellow ୧୬ଜଣ ଏବଂ Colombo Fellow ୨ଜଣ)। Indian Fellow ବିଭିନ୍ନ stateରୁ interview ମାଧ୍ୟମରେ selected ହୋଇଥାନ୍ତି। UN Fellow and Colombo Fellow ବିଭିନ୍ନ ESCAP Countriesରୁ nominated ହୋଇ ଆସିଥାନ୍ତି। ଓଡିଶାରୁ ପ୍ରାୟ ୧୫ ବର୍ଷ ପରେ ମୁଁ ଜଣେ ମାତ୍ର selected ହୋଇଥିଲି। ମୋର MA Dissertation (Demographic Profile of a Tribal Village) ବହୁତ କାମରେ ଲାଗିଲା। ପ୍ରଫେସର୍ ମହାପାତ୍ରଙ୍କୁ ମନେ ମନେ ବହୁତ ଧନ୍ୟବାଦ କରୁଥିଲି, କାରଣ ସେ ହିଁ ମୋର ବିଷୟ ଚୟନ କରିଥିଲେ।

ସେହି ବର୍ଷ ପାକିସ୍ତାନରୁ-୩, ବାଙ୍ଗଲାଦେଶରୁ-୪, ଇଣ୍ଡୋନେସିଆରୁ-୪, ଇରାନରୁ-୧, ଆଫଗାନିସ୍ତାନରୁ -୧, ଦକ୍ଷିଣ କୋରିଆରୁ -୧, ପଶ୍ଚିମ ସାମୋଆରୁ -୧, ଶ୍ରୀଲଙ୍କାରୁ - ୨, ଚାଇନାରୁ- ୧ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ସବୁ ଭାରତରୁ ସେହି International Institute ରେ Join କରିଥିଲୁ । Indian fellow ମାନଙ୍କୁ Old hostel ଏବଂ Foreign fellow ମାନଙ୍କୁ new hostelରେ admission ମିଳିଥିଲା। ମୋର ରୁମ ନଂ ୨୪ ଥିଲା। IIPS ଏବଂ TISS (Tata Institute of Social Science) ପ୍ରାୟ ପାଖାପାଖି ଥିଲା। ଗୋଭାଣ୍ଡି ଷ୍ଟେସନରୁ ଏକ କିଲୋମିଟର ରାସ୍ତା। ବହୁତ ସୁନ୍ଦର ପରିବେଶ। ପ୍ରସିଦ୍ଧ R.K Studio ଆମ Institute ରୁ ପ୍ରାୟ ଦୁଇ କିଲୋ ମିଟର ଦୂରରେ ଥାଏ।

ଆମର ତାହା ଗୋଟିଏ ବର୍ଷର ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ଥିଲା। ପାଠ ପଢାର ଚାପ ଅନେକ ଥିଲା। କେବଳ ରବିବାର ଏବଂ ଛୁଟିରେ ଆମେ ଟିକେ ବୁଲାବୁଲି କରୁ। ଶନିବାର ରାତିରେ ପ୍ରାୟ ସିନେମା ଯାଉ। ପ୍ରତିବର୍ଷ Countryର selected Demographic Centres and Institute ମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ସମ୍ୟକ୍ ଜ୍ଞାନ ସଂଗ୍ରହ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ମାସର study tourର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥାଏ। ସେହି ବର୍ଷ ୧୯୭୬ ଡିସେମ୍ବର ପ୍ରଫେସର୍ ତରୁଣ କୁମାର ରାୟଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ Government of India Fellow ମାନେ first class ACରେ ଏବଂ UN

Fellow ମାନେ flight ରେ Bombay ରୁ ବାହାରିଲୁ। ପ୍ରଥମେ ପୁନେ (Gokhle Institute), ପରେ ବାଙ୍ଗାଲୋର୍ (Demographic Research Centre & Family Welfare Department), ହାଇଦ୍ରାବାଦର (DRC & National Institute of Nutrition), ଭିସାଖାପାଟଣାର (DRC & FWD) ଏବଂ ଶେଷରେ ଦିଲ୍ଲୀର (JNU & Family Welfare Association) ପରିଦର୍ଶନ କଲୁ।

ମନେ ଅଛି ଆମେ ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ଭୋପାଳ ଏବଂ ନାଗପୁର ହୋଇ ଦିଲ୍ଲୀ ଯାଇଥିଲୁ। ଭୋପାଳ ଷ୍ଟେସନ୍ ଛାଡିଲା ବେଳକୁ ରାତି ପ୍ରାୟ ୧୦ଟା। ଆମକୁ ଆଦେଶ ମିଳିଥାଏ ରାତିରେ ଯିଏ ବି ଡାକିଲେ ଷ୍ଟେସନ୍ ପୂର୍ବରୁ ଟ୍ରେନ୍ ଦ୍ୱାର ଖୋଲିବ ନାହିଁ। କାରଣ ସେହି ସମୟରେ ଚମ୍ବଲ ଅଞ୍ଚଳରେ ଡକାୟତମାନଙ୍କର ପ୍ରାଦୁର୍ଭାବ ଥାଏ। **ପ୍ରାୟ ୧୨.୩୦ ବେଳକୁ ଆମ ପାଖ ବଗିରୁ ଆମ ଦ୍ୱାରକୁ କିଏ ବାଡାଇବାର ଶବ୍ଦ ଶୁଣିଲୁ। ଜୋରରେ ସଂଯୋଗ ବଗିକୁ ମାଡ ହେଉଥାଏ। ତଥାପି ଆମେ ପୁଅମାନେ ଦ୍ୱାରକୁ ଠେଲି କରି ଛିଡାହୋଇଥାଉ। ପ୍ରାୟ ୩୦/୪୦ ମିନିଟ୍ ଧରି ଦ୍ୱାରଟି ମାଡ ହୋଇ ଚାଲିଥାଏ। ଟ୍ରେନ୍‌ଟି ସ୍ଥିର ହେଲା ପରେ ଯାଇ ମାଡ କମିଲା। ଟ୍ରେନ୍ ଗୋଟିଏ ଷ୍ଟେସନ୍‌ରେ ଅଟକିଲା। ଷ୍ଟେସନ୍ ନାମ ମନେ ପଡୁନି, ରାତି ପ୍ରାୟ ୧.୩୦।** ମୁଖ୍ୟ ଦ୍ୱାର ପାଖରେ କିଏ ବାଡାଇଲା କାଚ ବାଟେ ଦେଖିଲୁ ପୋଲିସ୍ ଏବଂ ଟିଟି ଛିଡା ହୋଇଛନ୍ତି। ଦ୍ୱାର ଖୋଲି ଆମ ଶିକ୍ଷକ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ କଥା ହେଲେ। ଟିକେଟ୍ ସବୁ ଦେଖିଲା ପରେ ରାତିରେ ସଂଯୋଗ ଦ୍ୱାର ନଖୋଲିବା କଥା ପଚାରିଲେ। ସବୁ ଜାଣିଲା ପରେ ଆମ ଡବାରେ ଜଣେ ପୋଲିସ୍‌କୁ ରଖାଇଦେଲେ। ସେ ପୋଲିସ୍ ଜଣକ ନାଗପୁରରେ ଓହ୍ଲାଇଗଲେ। ନାଗପୁରରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ସକାଳ ୪.୩୦। ତାପରେ ବାଟରେ ଆଉ କୌଣସି ଅସୁବିଧା ହୋଇନାହିଁ । ଦିନ ୧୧ଟା ବେଳକୁ ଦିଲ୍ଲୀରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ ଏବଂ ସିଧା JNU ହଷ୍ଟେଲକୁ ଗଲୁ।

ଦିଲ୍ଲୀରେ Ministry of Health, Census India, Family Welfare Association ସବୁ ବୁଲି ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କଲୁ। JNU ରେ ନୂଆବର୍ଷ ୧୯୭୭ ପାଳନ କଲୁ। ପ୍ରଫେସର୍ ଏମ.କେ. ପ୍ରେମି (HOD Department of Population Studies) ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଚା ଜଳଖିଆ ପାଇଁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିଥିଲେ। ତାପରଦିନ ଆମେ କେତେ ଜଣ ଆଗ୍ରା ଯାଇ ଫେରିଲୁ। ତାପରେ ବମ୍ବେ IIPS ହଷ୍ଟେଲ୍‌କୁ ଫେରିଆସିଲୁ। ପରେ study tour report ଗୋଟିଏ ମାସ ଭିତରେ ଦାଖଲ କରିବାକୁ ପଡିଲା।

ଏପ୍ରିଲ ମାସରେ ପରୀକ୍ଷା ଥାଏ। ତାପାଇଁ ସବୁଦିନ ଥିଓରୀ ଏବଂ ପ୍ରାକଟିକାଲ୍ କ୍ଲାସ୍ କରିବାକୁ ପଡେ। ତା ଛଡା one project report (ମୁଁ ଢେଙ୍କାନାଳ ଉପରେ project ନେଇଥିଲି) ଏବଂ ଗୋଟିଏ seminar presentation,Tribal Demography ଉପରେ କରିଥିଲି। ପରୀକ୍ଷା ସରିଲା, ଫଳ ବାହାରିଗଲା। Convocation ମେ ମାସରେ ମଧ୍ୟ ସରିଗଲା। ଡଃ ମନମୋହନ ସିଂ (ସେତେବେଳେ Reserve Bank Governor and Financial Adviser to Government) ଆମ Convocation କୁ ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥି ହୋଇ ଆସିଥିଲେ। ଜୁନ୍ ପ୍ରଥମ ସପ୍ତାହ ଭିତରେ ହଷ୍ଟେଲ୍ ଖାଲି କରିବାକୁ ନୋଟିସ୍ ଆସିଗଲା। ସେହି ସପ୍ତାହ ଭିତରେ ମନଖୋଲି ବମ୍ବେ ବୁଲାବୁଲି କଲୁ। ମୋର ମନେ ଅଛି ମୁଁ ୧୯୭୭ ଜୁନ୍ ୫ରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଆସିଲି।

ସହିଦ ନଗର ଏବଂ REO Colony ରହଣୀ

୧୯୭୫ରେ ବାପା ବ୍ରହ୍ମପୁର ଛାଡି ଭୁବନେଶ୍ୱରକୁ ଆସିଯାଇଥାନ୍ତି। SCERTରେ Deputy Director ହୋଇ join କରିଥାନ୍ତି। ତା'ପୂର୍ବରୁ UNICEF ତରଫରୁ Selected ହୋଇ child psychologyରେ special training ପାଇଁ London ତିନିମାସ ଯାଇ ଫେରିଥାନ୍ତି। ସରକାରୀ ଘର ମିଳିବାରେ ଡେରି ହେବାରୁ ସହିଦନଗର ପ୍ଲଟ୍ -୧୪୯ରେ ପ୍ରାୟ ୬ମାସ ଖଣ୍ଡେ ଭଡାରେ ରହିଲୁ। ମୁଁ କିନ୍ତୁ ବାଣୀବିହାର ହଷ୍ଟେଲ୍‌ରେ ଥାଇ ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଥାଏ। କେବଳ ଖାଇବା ପାଇଁ ଘରକୁ ଆସୁଥାଏ। ଡିସେମ୍ବର ମାସରେ REO Colony (back side of R.D. Women's College , now University)ରେ ଅଳ୍ପ ଦିନ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ D-Type quarter (D10/4) ମିଳିଥିଲା। ସେହିଘରକୁ ଚାଲିଆସିଲୁ।

ସେହି ସମୟରେ National Emergency (June 1975-March 1977) ଚାଲିଥାଏ। ବାପା ତାଙ୍କର ପଦୋନ୍ନତି ପାଇଁ ହାଇକୋର୍ଟରେ କେସ୍ କରିଥାନ୍ତି। ସରକାର ଉପରେ ଅଭିମାନ କରି କହୁଥାନ୍ତି, କେସ୍‌ରେ ହାରିଲେ ଚାକିରୀ ଛାଡିଦେବେ ଏବଂ ଟିଉସନ୍ କରି ଘର ଚଳାଇବେ। D-Type ରହଣୀ ଘର ପାଇଁ ଏକ Tension ସମୟ ଥିଲା। ମୋ ପରୀକ୍ଷା ଫଳ ବହାରିବା ପରେ ପରେ ମୁଁ Department Project ରେ join କରି ତିନି ମାସ ପାଇଁ କେନ୍ଦୁଝର ଗଲି ଏବଂ ତାପରେ ଅଧିକ ପାଠ ପାଇଁ ବମ୍ବେ ଯାଇଥିଲି। ବମ୍ବେରେ ଥିବା ବେଳେ ଖବର ପାଇଲି ବାପା କେସ୍‌ରେ ଜିତିଛନ୍ତି ଏବଂ ତାଙ୍କର ସମ୍ବଲପୁର ଟ୍ରେନିଂ କଲେଜ୍‌କୁ

Profesor cum Principal ହୋଇ posting ହୋଇଯାଇଛି। ବାପା କିନ୍ତୁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଘର ଛାଡି ନଥାନ୍ତି। Govt. rent ଦେଇ ରହୁଥାନ୍ତି। ସମ୍ବଲପୁରରେ ପ୍ରାୟ ଦେଢ ବର୍ଷ ରହିଲା ପରେ ବାପାଙ୍କର ୧୯୭୮ରେ ପୁଣି ଭୁବନେଶ୍ୱରକୁ Director ଭାବରେ SCERT କୁ posting ହୋଇଗଲା। ସେତେବେଳଯାଏ ସେହି D-Type ଘରେ ବାପା ରହିଥିଲେ।

ମୁଁ ବମ୍ବେରୁ ଫେରି, ଅଗଷ୍ଟ ୧୯୭୭ରେ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ UGC fellow ଭାବରେ ନୃତତ୍ତ୍ୱ ବିଭାଗରେ join କଲି। ପ୍ରଫେସର୍ ଲକ୍ଷ୍ମଣ କୁମାର ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ପାଖରେ Ph.D କରିବା ପାଇଁ registration କଲି। **Research ବିଷୟ ଥିଲା Demographic Profile of the Dock Labourers of Paradip Port.** ଗୋଟିଏ ବର୍ଷ କାମ କଲାପରେ ମୁଁ B.J.B Collegeରେ lecturer posting ପାଇଗଲି। ତେଣୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ମୋତେ fellowshipକୁ ୧୯୭୮ ଅଗଷ୍ଟରେ ଛାଡିବାକୁ ପଡିଲା।

ଜେଜେ ଚାଲିଗଲେ

ମୋ ଚାକିରୀ ପୂର୍ବରୁ ୧୯୭୭ମସିହା ନଭେମ୍ବର ମାସରେ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଛାଡି ଜେଜେ ଚାଲିଗଲେ। ଆମେ ସେତେବେଳେ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଥାଉ। ଖବର ପାଇ ସମସ୍ତେ ପରଦିନ ଗାଁରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ। ଜେଜେଙ୍କୁ ସମସ୍ତେ ଭଲ ପାଉଥିଲେ। ତିନିଖଣ୍ଡ ଗାଁର ଲୋକ ତାଙ୍କ କାମରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ। ଶ୍ରାଦ୍ଧ କାମ ବହୁତ ଭଲରେ ସରିଲା। ଦୁଇଜଣ ପୁରୋହିତ ଜେଜେଙ୍କ ଜନ୍ମଗ୍ରାମ ଗୋବିନ୍ଦପୁରରୁ ଆସିଥିଲେ। ସେମାନେ ବିଦାୟ ବେଳେ କହିଲେ, ଜଜମାନ ଆମ ମନ ଖୁସି କରନ୍ତୁ। ମୋର ମନେ ଅଛି ସେମାନଙ୍କ ଜିନିଷ ପତ୍ର ଗୋଟିଏ ଭାରରେ ଗଲା। ସେମାନେ ଯାହା ଟଙ୍କା କହିଲେ ବାପା ଗୋଟାଏ ଲେଖାଏଁ ଟଙ୍କା ଅଧିକା ଦେଲେ। ଅତ୍ୟନ୍ତ ଖୁସିରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଆଶୀର୍ବାଦ କରି ପୁରୋହିତମାନେ ବିଦାୟ ନେଲେ। ଚଉଦଦିନ ପରେ ଆମେ ସବୁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଲୁ। **ଜେଜେଙ୍କ ଯିବା ପରଠାରୁ ବାପା ଆଉ ଗାଁକୁ ଯାଇନାହାନ୍ତି। ମୁଁ ମଝିରେ ମଝିରେ ଯାଏ। ରଜ ସଂକ୍ରାନ୍ତି ବେଳକୁ କିମ୍ବା ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପୂଜା ବେଳକୁ,୨/୪ ଦିନ ପାଇଁ ଯାଏ। ପରେ ଜେଜେଙ୍କ ନାମରେ ଦୁଇ ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ଦୁଇଟି fixed deposit ରଖିଦେଇଛି। ପ୍ରତିବର୍ଷ ୪ ଜଣ ପିଲାଙ୍କୁ, ମହେଶ୍ୱର ଦାଶଙ୍କ ନାମରେ ପୁରସ୍କୃତ କରାଯାଏ।**

ବି.ଜେ.ବି କଲେଜ୍ ଅଧ୍ୟାପକ (୧୯୭୮-୧୯୯୧)

୧୯୭୮ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୧ରେ ବି.ଜେ.ବି (ବକ୍ସି ଜଗବନ୍ଧୁ ବିଦ୍ୟାଧର) କଲେଜ୍‌ରେ ଅଧ୍ୟାପକ ହିସାବରେ ନୃତତ୍ତ୍ୱ **(ମାନବ ବିଜ୍ଞାନ)** ବିଭାଗରେ ଯୋଗ ଦେଲି।

ସେତେବେଳେ ଯାଏ ବାପା ସେହି D-Type qutarter ରେ ଥାନ୍ତି । ମୁଁ ସାଇକଲ୍‌ରେ କଲେଜ୍ ଯିବା ଆସିବା କରୁଥାଏ। **କଲେଜ୍‌ର ପ୍ରିନସିପାଲ୍ ମେଜ୍‌ର ଗୁରୁ ପ୍ରସାଦ ମହାନ୍ତି ଥାନ୍ତି ।** ସେହି ସମୟରେ ନୃତତ୍ତ୍ୱ ବିଭାଗର ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରଫେସର୍ ଗଦାଧର ମହାପାତ୍ର ଥାନ୍ତି। ଅନ୍ୟ ସହକର୍ମୀମାନେ ହେଲେ ପ୍ରଫେସର୍ ଶ୍ରୀଶ ପଟେଲ, ଶ୍ରୀମତୀ ବିଜୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ପଟ୍ଟନାୟକ, ଶ୍ରୀମତୀ ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟୀ କାନୁନ୍‌ଗୋ, ମିସ୍ ପ୍ରିତି ପରିଜା, ମିସ୍ ସଙ୍ଗିତା ମହାପାତ୍ର ଏବଂ ଶ୍ରୀ ପ୍ରଶାନ୍ତ କୁମାର ନାୟକ। ମୋର ମନେ ଅଛି, ପ୍ରଥମ ଦିନ ପ୍ରଥମ କ୍ଲାସ୍ ମୁଁ ଶେଷ ବର୍ଷ Honours ପିଲାଙ୍କ Practical କ୍ଲାସ୍ ନେଇଥିଲି । ପରେ ପରେ regular normal class as per Government rule ମୋତେ ନେବାକୁ ପଡିଲା।

ଗୋଟିଏ ବର୍ଷ ପରେ ମୁଁ ଗୋଟିଏ ପୁରୁଣା ଲାମ୍ବ୍ରେଟା ସ୍କୁଟର୍ କିଣିଲି କଲେଜ୍‌ରେ ଗୁଡିଏ co-curricular activities ରେ ମୋ ନା ରଖାଗଲା । ଖେଳ, ଡ୍ରାମା, ପରୀକ୍ଷା ଇତ୍ୟାଦି କାମରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ହେଲା । ସେହି ସମୟ ଭିତରେ ମୋର ସମସାମୟିକ ଅଧ୍ୟାପକ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ସହିତ କାମ କରୁ କରୁ କେତେଜଣଙ୍କ ସହିତ ଘନିଷ୍ଠତା ବଢିଗଲା। ସେମାନେ ହେଲେ **ଶ୍ରୀ ଅମିତ ତ୍ରିପାଠୀ, ଶ୍ରୀ ଦୁଶମନ୍ତ ସାହୁ (ବାଣିଜ୍ୟ), ଶ୍ରୀ ଜିତେନ ଦାସ, ଶ୍ରୀ ଅଶ୍ୱିନି ତିୱାରୀ (ରାଜନୀତି), ଶ୍ରୀ ନିହାର ପଟ୍ଟନାୟକ (ଇତିହାସ), ଶ୍ରୀ ହର ପ୍ରସାଦ ପଟ୍ଟନାୟକ, ଦିନବନ୍ଧୁ ରଥ (ଇଂରାଜୀ), ଶ୍ରୀ ଦିଲିପ ସାହୁ, ଶ୍ରୀ ଅନୁପ ପାତ୍ର (ଭୂଗୋଳ), ଶ୍ରୀ ହିମାଂଶୁ ରଥ (ଦର୍ଶନ), ଶ୍ରୀ ବିଜୟ ମିଶ୍ର (ଗଣିତ) ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ । ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟମାନେ ଶ୍ରୀ ଗଙ୍ଗାଧର ମାନସିଂ (ଲାଇବ୍ରେରୀ), ଶ୍ରୀ ଶରତ ମହାନ୍ତି (ନୃତତ୍ତ୍ୱ), ଶ୍ରୀ ଜଗଦିଶ ଦାଶ(ପଦାର୍ଥ ବିଜ୍ଞାନ), ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦ ସାହୁ (ରସାୟନ ବିଜ୍ଞାନ) ମାନଙ୍କ ସହିତ ମଧ୍ୟ ଘନିଷ୍ଠତା ବଢିଯାଇଥିଲା କାରଣ, କଲେଜ୍‌ର co-curricular activities ପାଇଁ ସମସ୍ତେ ଯୋଗ ଦେଉଥିଲେ ।**

ବି.ଜେ.ବି କଲେଜ୍‌ରେ ଅଧ୍ୟାପକ ଥିବା ସମୟରେ ଅନେକ ସ୍ମରଣୀୟ ଘଟଣା ମନେଅଛି। ସବୁ ଲେଖିଲେ ଖାଲି ବି.ଜେ.ବି କଲେଜ୍ ରହଣୀର ଗୋଟିଏ ବହି ହୋଇଯିବ। ତଥାପି ଦୁଇ ତିନୋଟି ଘଟଣା ଲେଖି ଅଛି।

ପ୍ରଥମ ଘଟଣା (ଅଧ୍ୟାପକଙ୍କ ଆନ୍ଦୋଳନ)

୧୯୮୦ ମସିହାରେ ସରକାରୀ କଲେଜ୍ ଅଧ୍ୟାପକଙ୍କ ଧାରଣା ସାରା ଓଡିଶାରେ ଚହଳ ପକାଇଥିଲା। ୧୯୭୬ର UGC scale କଲେଜ୍‌ର ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କୁ ଦେବା ପାଇଁ ଓଡିଶା ସରକାର ଟାଳଟୁଳ ନୀତି ଅବଲମ୍ବନ କରୁଥାଏ।

ସେତେବେଳେ OGCTA (Odisha Government College Teachers Association) President **ଥାନ୍ତି ପ୍ରଫେସର୍ ଅମୁଲ୍ୟ କୁମାର ପଣ୍ଡା** । ତାଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ ସାରା ଓଡିଶାର ଶିକ୍ଷକମାନେ ଆନ୍ଦୋଳନାତ୍ମକ ପନ୍ଥା ଧରିଥିଲେ । ପ୍ରାୟ ୨୧ ଦିନ ଧରି ଧର୍ମଘଟ ଚାଲିଲା । ମନେଅଛି ସାରା ଓଡିଶାରୁ ଶିକ୍ଷକମାନେ ଆସି ବି.ଜେ.ବି କଲେଜ୍‌ରେ ଏକତ୍ରିତ ହୋଇଥିଲେ । ହଜାର ହଜାର ଶିକ୍ଷକ ରାଜରାସ୍ତାରେ ରାଲିକରି ଶିକ୍ଷାମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ସ୍ମାରକ ପତ୍ର ଦେବାକୁ ଯାଇଥିଲେ । ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷା ଅଚଳ ହୋଇଯିବା ଦେଖି ସରକାର ବାଧ୍ୟ ହୋଇ UGC scale ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କୁ (ଅଧ୍ୟାପକ, ବରିଷ୍ଠ ଅଧ୍ୟାପକ, ରିଡର, ଏବଂ ପ୍ରଫେସର୍) ଦେବା ପାଇଁ ସ୍ଥିର କଲେ । ଧର୍ମଘଟ ଶେଷ ହେଲା କିନ୍ତୁ ସେହି ୨୧ ଦିନ ଦରମା ମିଳିଲାନି । ସେହି ଦିନ ଗୁଡିକ leave without pay ହୋଇଗଲା ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ଘଟଣା (ଗଞ୍ଜାମର ସଉରା ସମ୍ପ୍ରଦାୟରେ ନୃତତ୍ତ୍ୱ ଫିଲଡ୍ ଷ୍ଟଡି)

ଦ୍ୱିତୀୟ ଘଟଣାଟି ୧୯୮୨ ଡିସେମ୍ବର ମାସର ନୃତତ୍ତ୍ୱ ବିଭାଗର field study, ଗଞ୍ଜାମର ଛେଳିଗଡ ଠାରେ ସଉରା ମାନଙ୍କ ଉପରେ ହବାପାଇଁ ଠିକ୍ ହେଲା । ମୋ ନେତୃତ୍ୱରେ Honours ପିଲାମାନଙ୍କ ସହିତ ବିଭାଗର senior demonstrator Sri P.K. Patnaik, attendant Sri Benudhar Mohanty ଏବଂ ଶ୍ରୀ ରାମ ବାହାଦୁର ରୋଷେଇଆ ହିସାବରେ ଯିବା ପାଇଁ ସ୍ଥିର ହେଲା । ଡିସେମ୍ବର ୧୧ ତାରିଖ ସକାଳୁ ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ପାରଳାଖେମୁଣ୍ଡି ବସ୍‌ରେ ଉଠିଲୁ । ଛେଳିଗଡରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ୪ଟା ବାଜିଯାଇଥିଲା । ସେଠାରେ ଗୋଟିଏ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ବଙ୍ଗଳାରେ ଆମର ସବୁ ରହିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଥିଲା । ଛେଳିଗଡ ସରପଞ୍ଚ ଏବଂ ସ୍କୁଲ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟରେ ଆମର ସବୁ ଜିନିଷପତ୍ର ବୁହାହୋଇଗଲା । ଆମକୁ ବୁଝାହୋଇଥିଲାଯେ ସେଠାରେ ଭୀଷଣ ମଶା, ତେଣୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ପୂର୍ବରୁ ଝରକା କବାଟ ବନ୍ଦ କରିଦେବା ପାଇଁ । ସନ୍ଧ୍ୟା ପୂର୍ବରୁ ନିମ୍ବ ପତ୍ର ଓ ଝୁଣା ଧୁଆଁ ଦେଉଥିଲୁ । ଧୁଆଁ କମିଗଲା ପରେ କବାଟ ଝରକା ସବୁ ବନ୍ଦ କରିଦେଉଥିଲୁ । field study ନିୟମ ଅନୁସାରେ ସେହିଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଗୋଟିଏ field class ନେଲି । କିଏ, କ'ଣ ଓ କିପରି ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରିବେ ସେହି ବିଷୟରେ demonstratorଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଭଲଭାବରେ ବୁଝାଇ ଦେଲି ।

ଛେଳିଗଡରେ ତିନି ପ୍ରକାର ସଉରା ଥାନ୍ତି। ଲାଞ୍ଜିଆ ସଉରା, ଶୁଦ୍ଧ ସଉରା ଏବଂ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ସଉରା। ଶୁଦ୍ଧ ଏବଂ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ସଉରା ସମତଳ ଜାଗାରେ ଏବଂ ଲାଞ୍ଜିଆ ସଉରା ପାହାଡ ଉପରେ ବସବାସ କରନ୍ତି। ପିଲାମାନେ କିଏ କେଉଁ ଗାଁରୁ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରିବେ ଲଟେରୀ ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥିର କରାଗଲା। ଜଣେ ଶିକ୍ଷକ ପିଲାଙ୍କ ପାଖରେ ସବୁ ସମୟରେ ରହୁଥିଲେ। ତଳ ସାହିରେ ଜଣେ ରହିଲା ବେଳେ ଉପର ଗାଁରେ ଜଣେ ରହୁଥିଲେ। ପିଲାଙ୍କର ଯେପରି କିଛି ଅସୁବିଧା ନହୁଏ ସେଥିପାଇଁ ବିଶେଷ ଦୃଷ୍ଟି ଦିଆଯାଉଥିଲା। ଯଦି କିଛି special event ଥାଏ ତାହାଲେ ସବୁ ପିଲାଙ୍କ ସହିତ ଆମେ ଉପସ୍ଥିତ ରହୁ।

ଥରେ ଗୋଟିଏ ପାହାଡ ଉପର ଲାଞ୍ଜିଆ ସଉରା ଗ୍ରାମରେ **ନୂଆଖିଆ ନାଚ** ହେବାର ଖବର ପାଇଲୁ। ପ୍ରାୟ ନାଚ ସବୁ ରାତିରେ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ ଏବଂ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଦୟ ପୂର୍ବରୁ ବନ୍ଦ ହୁଏ। ସେହି ଗ୍ରାମକୁ ଯିବା ପାଇଁ ଦୁଇ ଜଣ ସମତଳ ଗାଁର ସଉରାଙ୍କୁ ନେଇ ସକାଳ ୪ଟାରେ (ଦୁଇଜଣ ପିଲାଙ୍କୁ କ୍ୟାମ୍ପରେ ବିଶ୍ରାମ କରିବା ପାଇଁ ଛାଡି) ଆମେ ବାହାରିଲୁ। **ଶୀତୁଆ ରାତିର ଶେଷ ପ୍ରହର। ପାହାଡିଆ ଘାସରେ କାକର ପଡିଥାଏ। ଆମ demonstrator ହାତରେ ଲାଇସେନ୍ସ ପ୍ରାପ୍ତ ବନ୍ଧୁକ। ଅଧିକାଂଶ ପିଲାଙ୍କ ହାତରେ ଟର୍ଚ୍ଚ୍ ଲାଇଟ୍। ମୁଁ ଟର୍ଚ୍ଚ୍ ସହିତ ଠେଙ୍ଗାଟିଏ ଧରିଥାଏ। ଅଙ୍କା ବଙ୍କା ପାଦ ଚଲା ରାସ୍ତା। ପାହାଡ ଜମିରେ ମକା, ଅଳସୀ, କାଙ୍ଗୁ ଇତ୍ୟାଦି ସଉରାମାନେ ଚାଷ କରନ୍ତି।** ନିଜ ନିଜ ଚାଷକୁ ପାହାଡ ଉପରେ ମଞ୍ଚା କରି ଜଗି ରହିଥାନ୍ତି। ୨୪ ଘଣ୍ଟା ଭିତରେ ପରିବାରରୁ କିଏ ହେଲେ ଫସଲ ଅମଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜଗିକରି ବସନ୍ତି। ଘଣ୍ଟାଏ ଚାଲିଲା ପରେ ହଠାତ୍ ମୋ ଗୋଡ ଖସି ଯିବାରୁ ପଡିଗଲି। ଦୁଇଜଣ ପିଲା ବହୁ କଷ୍ଟରେ ମୋତେ ଉଠାଇଲେ। ନିଶ୍ଚିତ କିଛି ଅଘଟଣରୁ ରକ୍ଷା ପାଇଗଲି। ପାହାଡ ଉପରୁ ଟିକେ ତଳକୁ ଖସି ଅଧଘଣ୍ଟେ ଚାଲିଲା ପରେ ଗାଁଟି ଦେଖାଗଲା। ଗାଁରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ନାଚ ସରିଲାଣି। ପୂଜା ଆରମ୍ଭ ପାଇଁ ସଜାସଜି କରୁଥାନ୍ତି । ଆମେ ଅନୁରୋଧ କରିବାରୁ କିଛି ଲୋକ ନାଚିବାକୁ ରାଜି ହେଲେ। ନାଚ ଓ ପୂଜା ଏକ ସଙ୍ଗରେ ଦେଖି ବହୁତ ଖୁସି ଲାଗିଲା। ପିଲାମାନେ ସବୁ ଫଟୋ ଉଠାଇଲେ। ଘଣ୍ଟେ ପାଖା ପାଖି ସେ ଗାଁରେ ରହିଲୁ। ପ୍ରାୟ ୭ଟା ବେଳକୁ ସମତଳ ରାସ୍ତାରେ ଫେରିଲୁ। ସମତଳ ରାସ୍ତାଟି ୩ କି.ମି ଅଧିକା। ତଥାପି ପାହାଡ ରାସ୍ତାରେ

୪ କି.ମି ଚାଲିବା ଅପେକ୍ଷା ସମତଳ ରାସ୍ତାରେ ୭କି.ମି ଚାଲିବା ପାଇଁ ବିଶେଷ ଅସୁବିଧା ହେଲା ନାହିଁ। ପ୍ରାୟ ୯ଟା ବେଳେ କ୍ୟାମ୍ପରେ ପହଞ୍ଚି ଧୁଆ ଧୋଇ ହୋଇ ଜଳଖିଆ ଖାଇଲୁ। ପିଲାମାନଙ୍କୁ ସେଦିନ ବିଶ୍ରାମ ଦିଆଗଲା।

ଦୁଇଦିନ ପରେ ପୁଣି ଖବର ପାଇଲୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଉପର ଗାଁରେ (ମୁନିଗାଡିହି) death ritual ପାଳନ କରାଯିବ। ଏହା ପ୍ରାୟ ଦିନରେ ହୁଏ। ଆମେ ସବୁ ଜଳଖିଆ ଖାଇ ୮ଟା ବେଳକୁ ବାହାରିଲୁ। ତଳ ଗାଁର ଜଣେ ଶିକ୍ଷକଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଲୁ। ସେହି ଶିକ୍ଷକ ଜଣକ ଉପରେ ଥିବା ତିନୋଟି ଗାଁରେ ପଢାନ୍ତି। ସ୍କୁଲ ପିଲାଙ୍କ ଉପସ୍ଥାନ ଖାତା ଧରି ଆମ ସହିତ ଆସିଲେ। ପାହାଡଟି ଟିକେ ତୀକ୍ଷଣ ଥିଲା। ଉଠିବାକୁ କଷ୍ଟ ହେଉଥାଏ। ଜଣେ ପିଲାକୁ ଧରି ଧରି ନେବାକୁ ପଡିଲା। ସେ ଟିକେ ମୋଟା ଥିଲା ତେଣୁ ତାକୁ ବିଶେଷ କଷ୍ଟ ହେଉଥିଲା। ସେହି ଗାଁରେ **ତିନୋଟି ସ୍ମରଣୀୟ ଅନୁଭୂତି** ଏବେବି ଭଲଭାବେ ମନେ ଅଛି। **ପ୍ରଥମ ଅନୁଭୂତି,** ଗୋଟିଏ ଯାଗାରେ ଶବ ଦାହ ପାଇଁ ସବୁ ପ୍ରସ୍ତୁତି ସରିଥିଲା। ଜୁଇ ଜଳିଲା ପରେ ଗାଁର ଦୁଇ ଜଣ ଲୋକ ତାଙ୍କ ବନ୍ଧୁକ ଧରି ଆସିବାର ଦେଖି ପିଲାମାନେ ଡରିଗଲେ। ସେଦିନ ଆମ demonstrator ତାଙ୍କ ବନ୍ଧୁକ ନେଇ ନଥିଲେ। ସେ ପିଲାଙ୍କ ପାଖରେ ଥାନ୍ତି ମୁଁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେହି ବନ୍ଧୁକଧାରୀଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇ ପଚାରିଲି ବନ୍ଧୁକରେ ଗୁଳି କାହିଁ। ହାତରେ ଧରିଥିବା ଗୋଟିଏ ଡବା ଦେଖେଇ ଜଣେ କହିଲା, ଆଜ୍ଞା ଏହାଭିତରେ ଅଛି। ବନ୍ଧୁକ ଧରି କୁଆଡେ ଯାଉଛ ବୋଲି ପଚାରିବାରୁ କହିଲେ ସେହି ମଢା ପାଖକୁ (ଜୁଇପାଖକୁ) ଯାଉଛୁ। ମୁଁ ଭାବିଲି କାଳେ କାହା ଉପରେ ରାଗଥିବ, ତାକୁ ମାରିବା ପାଇଁ ଯାଉଛନ୍ତି। ମୁଁ ତାଙ୍କ ସହିତ ଗଲି। ଜୁଇ ପାଖକୁ ଯାଇ ସେମାନେ ଗୁଳି ସେହି ଜୁଇକୁ ଲକ୍ଷ କରି ଦୁଇଥର ବନ୍ଧୁକ ମାରିଲେ। ପଚ଼ରିବାରୁ କହିଲେ ନିଆଁ ଭଲରେ ଜଳିବ ସେଥିପାଇଁ ଗୁଳି ମାରିଲୁ। ବନ୍ଧୁକ କେଉଁଠାରୁ କିଣିଲ ପଚ଼ରିବାରୁ କହିଲେ ଚନ୍ଦ୍ରଗିରିରୁ ଜଣେ ଲୋକ ପାଖରୁ। ଲାଇସେନ୍ସ ଅଛି ବୋଲି ବି କହିଲେ। ବନ୍ୟ ଜୀବଜନ୍ତୁ ସବୁ ଘଉଡେଇବା ପାଇଁ କିଏ କିଏ ସବୁ ବନ୍ଧୁକ ରଖିଥାନ୍ତି। ଜୁଇର ନିଆଁ ହୁ ହୁ ହୋଇ ଜଳୁଥାଏ। ମୁଁ ସେଠାରୁ ଫେରି ପିଲାଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସିଲି। ପିଲାମାନେ ଆଶ୍ୱସ୍ତ ହେଲେ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ଅନୁଭୂତି, ପାହାଡ ଉପରେ ଗୋଟିଏ ଜାଗାରେ ୪/୬ଟି ଆମ୍ବ ଗଛ ଦେଖି ଆମ demonstrator କୌତୁହଳ ବଶତଃ ସେଠାରେ ଛିଡା ହୋଇଥିବା ଜଣକୁ ପଚାରିଲେ, ଆରେ ଏ ସବୁ ଆମ୍ବ ଗଛରେ କଣ୍ଟା କ'ଣ ପାଇଁ ଗୁଡେଇଛ। ସେ ଉତ୍ତର ଦେଲା ଆଜ୍ଞା ସାହୁକାର କହିଛି। ବୁଝିଲା ବେଳକୁ, ସାହୁକାର ତଳ ଗାଁରେ ରହୁଛି। ସେ ଉପରକୁ ଆସି କିଛି ଲୋକଙ୍କୁ ୧୦/୨୦ ଟଙ୍କା ଦେଇ ଆମ୍ବ ଗଛକୁ ଜଗିବା ପାଇଁ କହି ଚାଲି ଯାଏ। ଏ ଦୁଇ ଜଣ ଆମ୍ବଗଛ ଜଗିବେ, ଆମ୍ବକୁ ମଧ୍ୟ ଜଗିବେ। ମେ' ମାସକୁ ସାହୁକାର ଆସି ସବୁ ଆମ୍ବ ତୋଳି ନିଏ। ଏମାନଙ୍କୁ ଅଳ୍ପ କିଛି ଦିଏ। ତଳେ ଆସି ବୁଝିଲୁ ପ୍ରାୟ ୮/୧୦ ବସ୍ତା ଆମ୍ବ ସାହୁକାର ଆଣେ। ପଚାରିବାରୁ ସାହୁକାର କହିଲା ଆଜ୍ଞା ଜଙ୍ଗଲରେ ବହୁତ ଆମ୍ବଗଛ। ସେହି ୪/୬ଟି ଗଛକୁ ମୁଁ ସେମାନଙ୍କୁ ପଇସା ଦେଇ ଜଗାଇଛି। ସେଥିରେ ସେମାନଙ୍କର କିଛି ଭାଗ ନାହିଁ। **ଲାଞ୍ଜିଆ ସଉରା ମାନଙ୍କର ସରଳତାର ସୁଯୋଗ ନେଇ ସାହୁକାର ସେମାନଙ୍କୁ ଯେ ଠକୁଛି ସେକଥା ସେମାନେ ବୁଝିପାରୁନଥିଲେ।**

ତୃତୀୟ ଅନୁଭୂତି, ସ୍କୁଲ୍ ଶିକ୍ଷକଙ୍କୁ ଉପସ୍ଥାନ ଖାତା ମାଗି ଦେଖିଲି। ୧୮ ଜଣ ପିଲାଙ୍କର ନାଁ ଥିଲା। ସବୁଦିନ ଉପସ୍ଥାନ ପଡିଛି ଦେଖି ପଚାରିଲି, ପିଲାମାନେ କୁଆଡେ ଗଲେ, ସ୍କୁଲ୍ ଘର କାହିଁ। ଶିକ୍ଷକ କହିଲେ ଆଜ୍ଞା ଗୋଟିଏ ଚାଳିଆ ଘରଥିଲା ପବନ ହେବାରୁ କିଛି ଦିନ ହେଲା ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଛି। ପିଲାମାନେ ଏଇ ସବୁ ଘର ବାରଣ୍ଡାରେ ବସି ପଢନ୍ତି। ମୁଁ ପଚାରିଲି ପିଲାମାନେ ଆଜି କୁଆଡେ ଗଲେ। "ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଆଜି ଛୁଟି ଦେଇଛି। ଗାଁରେ ପୂଜା ଅଛି ଏବଂ କିଛି ପିଲା ବଗଡ (ପାହାଡ ଜମି) ଜଗିବାକୁ ଯାଇଛନ୍ତି।" ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଠାରୁ ଏହି କଥା ଶୁଣି ଚୁପ ରହିଲି। ସେତେବେଳେକୁ ପ୍ରାୟ ଗୋଟାଏ ବାଜି ସାରିଥିଲା। Demonstratorଙ୍କ ସହିତ ପିଲାମାନଙ୍କୁ କ୍ୟାମ୍ପ୍‌କୁ ପଠାଇଦେଲି। ସ୍କୁଲ୍ ଶିକ୍ଷକ ମଧ୍ୟ ଫେରିବେ ବୋଲି କହିଲେ। "ହଉ ଆଗରେ ଚାଲ ମୁଁ ଟିକେ ପାସ କରି ଯାଉଛି ବୋଲି କହିଲି।" ଗାଁ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସିଲି। ସେଠାରେ ଜଣେ ଦୁଇଜଣ ଲାଞ୍ଜିଆ ବସିଥିଲେ। ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ବୁଝିଲି ଯେ ସେଠାରେ ସ୍କୁଲ୍ ଘର ବୋଲି କିଛି ନାହିଁ। ଶିକ୍ଷକ ମଝିରେ ମଝିରେ ଆସନ୍ତି। ପିଲା ବେଳେବେଳେ ୭/୮ଜଣ ଆସି କାହା ପିଣ୍ଡା ଉପରେ ବସି କ'ଣ ଟିକେ ଖାତା ଖୋଲି ଲେଖନ୍ତି। ଯେଉଁଦିନ

ଶିକ୍ଷକ ଆସନ୍ତି, ଗାଁରେ ଭାତ ଡାଲି କରି ପିଲାଙ୍କୁ ଖାଇବାକୁ ଦିଅନ୍ତି। **ବୁଝିବାକୁ ପାଇଲି ଶିକ୍ଷକ ଜଣକ ଜଣେ ଅଣ ଆଦିବାସୀ ଏବଂ ପିଲାଙ୍କୁ ଠକୁଛନ୍ତି। କ୍ୟାମ୍ପ୍‌କୁ ଫେରି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସ୍କୁଲ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ କଥା କହିଲି।**

ସେତେବେଳେକୁ field work ୧୦ଦିନ ସରିଥାଏ। ସବୁଦିନ ରାତିରେ field class ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ୧୨ଦିନ ସଂଧ୍ୟାରେ field seminar ହବ ବୋଲି ପିଲାଙ୍କୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହବାକୁ କହିଲି। ଯିଏ ଯାହାର ବିଷୟ ଉପରେ କ'ଣ ତଥ୍ୟ ପାଇଛନ୍ତି ପ୍ରତ୍ୟେକ ୫/୭ ମିନିଟ କହିବେ। Seminar କୁ ଛେଳିଗଡର ସରପଞ୍ଚ ଏବଂ ସ୍କୁଲ sub-inspector ଙ୍କୁ ବିଶେଷ ଅତିଥି ଭାବରେ ଡକାଇଥିଲୁ। ପାଖ ଗାଁରୁ କିଛି ସଉରା ଲୋକଙ୍କୁ ମଧ୍ଧ ଶୁଣିବା ପାଇଁ ଡକାଇଥିଲୁ। ସଂଧ୍ୟା ୬ଟାରେ seminar ଆରମ୍ଭ ହେଲା ଏବଂ ୮ଟାରେ ସରିଲା। ସବୁ ଅତିଥିମାନେ ପିଲାମାନଙ୍କ ସହ ରାତ୍ରି ଭୋଜନ କରି ଫେରିଲେ। Seminar ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା ପିଲାମାନେ ଯଦି କିଛି ତଥ୍ୟ ଛାଡି ଯାଇଥିବେ ୧୩ ଏବଂ ୧୪ ଦିନରେ ଗାଁକୁ ଯାଇ ଲୋକଙ୍କୁ ପଚାରି ସଂଗ୍ରହ କରିବେ। ସଉରାମାନଙ୍କୁ କିପରି ସାହୁକାର ଏବଂ ପିଲାମାନଙ୍କୁ କିପରି ସ୍କୁଲ୍ ଶିକ୍ଷକ ଠକୁଛନ୍ତି, ସେହି ବିଷୟରେ ମଧ୍ଧ ଆଲୋଚନା ହେଲା। sub-inspector ବୁଝିବେ ବୋଲି କହି ଫେରିଲେ। ସାହୁକାର ବା ସେହି ସ୍କୁଲ୍ ଶିକ୍ଷକ କାଳେ ହଇରାଣ କରିବେ ଭାବି ପୋଲିସ୍‌ଙ୍କୁ ଖବର ଦିଆଯାଇଥିଲା। ଭଗବାନଙ୍କ କୃପାରୁ କିଛି ଅସୁବିଧା ହେଲାନି। **ଛେଳିଗଡ field study କଥା ଖବର କାଗଜରେ ମଧ୍ଧ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା। ବି.ଜେ.ବି କଲେଜରେ ୧୦ ବର୍ଷ ରହଣୀ ମଧ୍ୟରେ ତାହା ଗୋଟିଏ ସ୍ମରଣୀୟ field study ଥିଲା।**

ତୃତୀୟ ଘଟଣା (କଲେଜ୍ ପିକ୍‌ନିକ୍)

ବି.ଜେ.ବି କଲେଜ୍‌ର ଅନ୍ୟ ଏକ ଘଟଣା ୧୯୮୪ ଡିସେମ୍ବର ମାସର। ନୃତତ୍ତ୍ୱ ବିଭାଗର ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ, ସମସ୍ତ ଶିକ୍ଷକ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କର୍ମଚାରୀ କଲେଜ୍ ଅଧକ୍ଷଙ୍କ ଠାରୁ ଅନୁମତି ନେଇ ନୂଆନଇକୁ (ପୁରୀ) ବାର୍ଷିକ ପିକ୍‌ନିକ୍‌ରେ ଯାଇଥିଲୁ। ଡାକ ବଙ୍ଗଳାରେ ପହଞ୍ଚି ଦେଖିଲୁ କଲେଜ୍‌ର ଇଂରାଜୀ ବିଭାଗ ମଧ୍ଧ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି ସାରିଛନ୍ତି। ଆମ ପିଲାମାନେ ଡାକ ବଙ୍ଗଳା ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ବଡ ବଗିଚାରେ

ତମ୍ବୁ ପକେଇ ବସିଲେ। ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଜଳଖିଆ ଖାଇ ରୋଷେଇ କାମରେ ରୋଷେଇଆକୁ କିଛି ପିଲା ସାହାଯ୍ୟ କଲେ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ପିଲାଙ୍କୁ ନେଇ ଆମେ ସମୁଦ୍ରକୂଳକୁ ବୁଲିବାକୁ ଗଲୁ। କିଛି ସମୟ ପରେ ଅନ୍ୟ ପିଲାମାନେ ମଧ୍ୟ ଆସିଗଲେ। ନଦୀ ମୁହାଣ ପାଖକୁ ନ ଯିବା ପାଇଁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ କୁହା ହୋଇଥାଏ। କାରଣ ମୁହାଣରେ ସାଧାରଣତଃ ଚୋରାବାଲି ଥାଏ। ଗୋଡ ପଶିଯିବାର ଭୟ ଥାଏ। ଆଣ୍ଠୁଏ ପାଣିରୁ ବେଶୀ ଭିତରକୁ ନ ଯିବା ପାଇଁ ବି ଆମେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲୁ। ପାଣି ଓ ବାଲିରେ ଖେଳୁ ଖେଳୁ ପ୍ରାୟ ୨ଟା ବାଜିଯାଇଥାଏ। ଖବର ଆସିଲା ରୋଷେଇ ସରିଲାଣି। ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବଙ୍ଗଳାକୁ ଫେରିଲୁ। ଫେରିଲା ବେଳେ English department ର ପିଲାମାନେ ଖୁସି ହୋଇ ସମୁଦ୍ର କୂଳକୁ ଯିବାର ଦେଖିଲୁ। ମୁଁ ତାଙ୍କର ଜଣେ ଶିକ୍ଷକଙ୍କୁ ଶୀଘ୍ର ଫେରି ଆସିବା ପାଇଁ କହିଲି। ଆମେ କ୍ୟାମ୍ପ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚି ଖାଇବା ପାଇଁ ବସିଲୁ। ପ୍ରଥମ ଦଳ ଖାଇ ସାରି ୨ୟ ଦଳ ଖାଇ ବସିଛନ୍ତି। ଖବର ପାଇଲୁ ଇଂରାଜୀ ବିଭାଗର ଜଣେ ପିଲା ସମୁଦ୍ରରେ ବୁଡିଯାଇଛି। ସେତେବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ୪ଟା ବାଜିଥାଏ। ଆମ ପିଲାଙ୍କୁ ଖାଇ ସାରି ବସ୍‌ରେ ବସିବା ପାଇଁ କହି ଆମେ ଦୁଇଜଣ ମୁଁ ଏବଂ ପ୍ରଫେସର୍ ମହାପାତ୍ର ସମୁଦ୍ରକୂଳକୁ ଗଲୁ। ମୁଁ ସମୁଦ୍ର ଭିତରକୁ ଯିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହବାରୁ ଆମ ବିଭାଗୀୟ ମୁଖ୍ୟ ବାରଣ କଲେ। ପାଖରେ ଥିବା ନୋଳିଆ ମାନେ ସମୁଦ୍ର ଭିତରକୁ ଯାଇ ଖୋଜା ଖୋଜି କରି ଫେରିଲେ। ସେ ପିଲାକୁ ପାଇଲେନି। ପୁରୀ କଲେକ୍ଟର ଏବଂ SP ଙ୍କୁ ଫୋନ୍ କରାଗଲା। ଦକ୍ଷ ବୁଡାଳୀ ଆସି ଖୋଜା ଖୋଜି କଲେ। ଖବର କଲେଜକୁ ମଧ୍ୟ ଜଣାଇ ଦିଆଗଲା। ପ୍ରିନସିପାଲ୍ ଆମ ଟିମ୍‌କୁ କହିଲେ, ଅଭିଭାବକ ମାନେ ବ୍ୟସ୍ତ ହେଲେଣି ଫେରି ଆସନ୍ତୁ। ସେଠାରୁ ଆମେ ବାହାରିଲା ବେଳକୁ ସଂଧ୍ୟା ୭ଟା। ଇଂରାଜୀ ବିଭାଗର ବସ ମଧ୍ୟ start ହଉଥିଲା। କଲେଜରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ରାତି ୮ଟା ହୋଇ ସାରିଥିଲା। ମୁଁ ଘରକୁ ଫେରିଲା ବେଳକୁ ରାତି ୧୦ଟା। ରାତି ସାରା ନିଦ ନାହିଁ। ସକାଳୁ ଖବର ପାଇଲୁ ଯେ ସେ ପିଲାର ଶବ ସମୁଦ୍ରକୂଳରୁ ହିଁ ମିଳିଲା। ସେହି ଦିନ ଠାରୁ କିଛି ବର୍ଷ ଯାଏ ପିକ୍‌ନିକ୍ ବନ୍ଦ। ମୁଁ ବି.ଜେ.ବି କଲେଜ୍‌ରେ ଥିଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ପିକ୍‌ନିକ୍ ହବାର ମୋର ମନେ ନାହିଁ।

ବିଭାଘର ଏବଂ ପରିବାର (OUAT colony) :

ମୁଁ ବି.ଜେ.ବି କଲେଜ୍‌ରେ ରହିଥିବା ସମୟରେ ବାପାଙ୍କୁ ୟୁନିଟ୍-୮ରେ ଏକ ସରକାରୀ 5R ଘର ମିଳିଲା। ବାପା ସେହି ସମୟରେ SCERT, ଓଡିଶାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଥାଆନ୍ତି। OUAT colony ଭିତରେ ସେହି ଗୋଟିଏ ସରକାରୀ ଘର ଥିଲା। ବେଶ୍ ବଡଘର। ପ୍ରାୟ ୧୦ ହଜାର ବର୍ଗଫୁଟ ଜାଗାରେ ଘରଟି ମଝିରେ ଥାଏ। ପାଞ୍ଚ ବଖରା ଘର, ବିରାଟ ବାରଣ୍ଡା ଏବଂ ଅଗଣା, ଗ୍ୟାରେଜ୍ ଏବଂ ଡ୍ରାଇଭର୍ ରହିବା ପାଇଁ ଅଲଗା ଘର। ଆମ୍ବ, ପିଜୁଳି, କଦଳୀ, ସଜନା, ଲେମ୍ବୁ, ଇତ୍ୟାଦି ଘର ପଛପଟକୁ ଥାଏ। ସାମନାରେ ଦୁଇଟି ବଡ ଫୁଲ ବଗିଚା। ବଗିଚା ଚାରିପଟେ ତଥା ବାରଣ୍ଡାରୁ ଗେଟ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୁଇଧାଡି ହେଜ୍ ଗଛ ଲଗାଯାଇଥାଏ। ଏହି ଫୁଲ ଗଛ ସବୁ ସରକାରୀ ମାଳୀ ଆସି ଲଗାଏ ଏବଂ ସବୁ ଦିନ ଆସି ପାଣିଦିଏ। **୧୯୭୮ ମସିହା ଦଶହରା ଛୁଟିରେ ଏହି ଘରକୁ ପ୍ରବେଶ କଲୁ। ଏହି ଘରେ ୧୯୮୮ ମସିହା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ ରହିଲୁ। ଭଉଣୀ ମିନତି, ମୋର ଏବଂ ସାନଭାଇ ବିମଳର ଏହି ଘରେ ବିଭାଘର ହୋଇଛି। ଏହି ଘରେ ମୋର ଦୁଇ ପୁଅ, ମିନତି ଓ ବିମଳର ଦୁଇଝିଅଙ୍କର ଜନ୍ମ।** ଏହି ସରକାରୀ ଘରଟି ଆମ ପରିବାର ପାଇଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ମରଣୀୟ। ବାପାଙ୍କ ଚାକିରୀର ଶେଷ ୧୦ ବର୍ଷ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଏହି ଘରେ ରହି ନିଜ ନିଜର ପରିବାର ଗଢିଥିଲୁ। ସବା ସାନଭାଇ କମଳ ଏଇ ଘରେ ଥିବା ସମୟରେ ଚାକିରୀ ମଧ୍ୟ ପାଇଗଲା। ତାର ବିବାହ ପରେ ହେଲା।

ଭଉଣୀ ମିନତିର ବିଭାଘର ୧୯୮୦ ଡିସେମ୍ବର ମାସରେ, ମୋର ଜଣେ ସ୍କୁଲ୍ ସାଙ୍ଗ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ସହିତ ଅତି ଧୁମ୍ ଧାମ୍‌ରେ ସମ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିଲା। ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସେତେବେଳେ ସରକାରୀ ଡାକ୍ତର, ପିପିଲିରେ posting। ପରେ ବ୍ରହ୍ମପୁରର ବାଲିପଦର ପ୍ରାଥମିକ ଚିକିତ୍ସାଳୟରେ ଦୁଇ ବର୍ଷ ରହି ପି.ଜି. କଲା ପରେ ବ୍ରହ୍ମପୁର ମେଡିକାଲ୍ କଲେଜ୍‌ରେ Asst. Professor ଭାବରେ ବହୁଦିନ ରହିଲେ। ଶେଷରେ ବାରିପଦା ମେଡିକାଲ କଲେଜ୍‌ର Principal ହୋଇ ଅବସର ନେଲେ। ଅବସର ପରେ KIMS ରେ କିଛିବର୍ଷ visiting ପ୍ରଫେସର୍ ରହି ବର୍ତ୍ତମାନ ଘରେ ଅଛନ୍ତି।

ମୋ ବିଭାଘର ୧୯୮୧ ମସିହା ଜୁନ ୧୩ରେ ସାଲେପୁର ନିବାସୀ ଶ୍ରୀ ମହେନ୍ଦ୍ର ନାଥ ଶରଣଙ୍କ ବଡଝିଅ, ବିଜୟଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ସହିତ ସୁରୁଖୁରୁରେ ସମ୍ପନ୍ନ ହେଲା। ୬ ମାସ ପୂର୍ବରୁ ଝିଅ ବିଭାଘର କରି ଘରକୁ ପ୍ରଥମ ବୋହୁ ଆଣିଥିବାରୁ ବାପା ଓ ମା' ବହୁତ ଖୁସି ଥାନ୍ତି। ବାପା ବେଶୀ ଖୁସି ଜଣା ପଡୁଥିଲେ କାରଣ ବୋହୂ ବିଜୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ଉଦ୍ଭିଦ ବିଜ୍ଞାନରେ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଗବେଷଣା କରୁଥିଲେ। ପରେ ଅବଶ୍ୟ ଅଧ୍ୟାପିକା ଭାବେ ସରକାରୀ ଚାକିରୀରେ ଯୋଗଦାନ କଲେ (ଫୁଲବାଣୀ, ବିଜେବି, ଖଲିକୋଟ କଲେଜ, ଧରଣୀଧର କଲେଜ ଏବଂ ଶେଷରେ ଫକୀରମୋହନ କଲେଜରୁ ପ୍ରଫେସର୍ ହିସାବରେ ଅବସର ଗ୍ରହଣ କଲେ)।

ଥରେ ଦଶହରା ବେଳକୁ ଶଶୁରଙ୍କ ଘରକୁ ସସ୍ତ୍ରୀକ ବୁଲିବାକୁ ଯାଇଥିଲୁ। ଶଶୁର ସେତେବେଳେ କେନ୍ଦୁପାଟ୍‌ନା (ସାଲେପୁର) Regulated Marketing and Societyର secretary ଥାନ୍ତି। ଘର ସାମନାରେ ବିରାଟ କେନାଲ ଏବଂ ଟିକେ ଦୂରରେ ଚିତ୍ରୋତ୍ପଳା ନଦୀ। କେନାଲରେ ପାଣି ଭରପୁର ଥାଏ। ଖୁସିରେ ଶଳା ଦୁଇ ଜଣଙ୍କୁ ଧରି କେନାଲରେ ଗାଧୋଇବା ସମୟରେ ଶାଶୁ ଦେଇଥିବା ମୁଦିଟି ଆଙ୍ଗୁଠିରୁ ଖସିଗଲା। ଶାଶୁ ଜାଣିଲା ପରେ ମନ ଦୁଃଖ କରୁଥାନ୍ତି। ସେହିଦିନ ଦଶମୀ ପୂଜା ଥାଏ। ଶଶୁରଙ୍କ ଅଫିସ୍‌ରେ ରମେଶ ନାମରେ ଜଣେ ପିଅନ ଥାଏ। ସେ ତା'ର ସାଙ୍ଗ ସହିତ କେନାଲରେ ବୁଡି ପ୍ରାୟ ଏକ ଘଣ୍ଟା ଖୋଜିଲା ପରେ ମୁଦିଟି ପାଇଲା। ମୁଁ ତାକୁ ଖୁସିରେ ୨୦୦ ଟଙ୍କା ଦେଲି। ସେ ପ୍ରଥମେ ମନା କରୁଥିଲା। ପରେ ସେଇ ଟଙ୍କାରେ ମିଠା କିଣି ମା'ଙ୍କ ପାଖରେ ପୂଜା କରି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବାଣ୍ଟିଲା।

ବଡପୁଅ କ୍ରାନ୍ତିର ଜନ୍ମ

୧୯୮୩ ମସିହାରେ ବଡପୁଅ (କ୍ରାନ୍ତି ଶୁଭଙ୍କର) ଜନ୍ମ। ପ୍ରଥମ ନାତି ଦେଖି ବାପା ୧୦ କେଜି ଲଡୁ ମୋ ହାତରେ ବଣ୍ଟାଇଥିଲେ। ଘରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ମନରେ ଆନନ୍ଦର ବାତାବରଣ। ମୋ ଶାଶୁ ଶଶୁରଙ୍କ ଘରେ ମଧ୍ୟ ଖୁସିର ଲହରୀ। ସେମାନଙ୍କର ବି ବଡ ନାତି। **ଖୁସିରେ ତାକୁ ରାଜା ବୋଲି ଡାକନ୍ତି।** ସେତେବେଳେ ଆମେ ଦୁଇ ଜଣ (ମୁଁ ଓ ବିଜୟଲକ୍ଷ୍ମୀ) ବି.ଜେ.ବି କଲେଜରେ ଥାଉ। କ୍ରାନ୍ତିର ଜନ୍ମ ଦିନ ମା' ଭୁଆଶୁଣୀ ମନ୍ଦିରରେ

କରାଇଥିଲୁ। ବି.ଜେ.ବି କଲେଜ୍ ଏବଂ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ସାଙ୍ଗସାଥି ଓ ସହକର୍ମୀ ମାନଙ୍କୁ ଡକା ହୋଇଥିଲା। କ୍ରାନ୍ତିକୁ ଯେତେବେଳେ ୩ ବର୍ଷ ହେଲା ତାକୁ ରୁଚିକା ବେବି କ୍ଲାସ୍‌ରେ ଆଡମିସନ୍ କରାଇଦେଲି।

କୁଞ୍ଜକାନ୍ତରେ ଗୃହ ନିର୍ମାଣ

ଚାକିରୀର ତିନି ବର୍ଷପରେ ଢେଙ୍କାନାଳର କୁଞ୍ଜକାନ୍ତରେ ଥିବା ଜାଗାରେ ଘର କରିବା ପାଇଁ ବାପାଙ୍କ ଆଦେଶ କ୍ରମେ ମୁଁ ରାଜି ହୋଇଗଲି। ସେଠାରେ ବାପାଙ୍କ କକେଇ (ଶ୍ରୀ ସନାତନ ଦାଶ ଜେଜେଙ୍କ କକେଇ ପୁଅ) ପୂର୍ବରୁ ଘର କରି ସାରିଥାନ୍ତି। ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ସାନ ଜେଜେ ବୋଲି ସମ୍ବୋଧନ କରେ। ତାଙ୍କରି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ମୁଁ ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ମଝିରେ ମଝିରେ ଯାଇ ତାଙ୍କରି ଘରେ ରହି, ମୋ ଘର କାମ କଥା ବୁଝୁଥିଲି। ଦୁଇ ବର୍ଷ ପରେ ଘରକାମ ଶେଷ ହେଲା। **ମନେଅଛି ଯେଉଁଦିନ ଛାତ ପଡିଲା ସେହିଦିନ ଭାରତ ଏକ ଦିବସୀୟ ୱାର୍ଲଡ୍ କପ୍ କ୍ରିକେଟ୍ ମ୍ୟାଚରେ ୱେଷ୍ଟଇଣ୍ଡିଜ୍‌କୁ ହରାଇ ଚମ୍ପିୟାନ୍ ହୋଇଥିଲା। ଘରଟି ବଡପୁଅ ନା'ରେ ନାମିତ କଲି। ବାପା ନିଜେ ନାମ ଫଳକ (କ୍ରାନ୍ତି ୧୯୮୩) ତିଆରି କରାଇ ଘର କାନ୍ଥରେ ଲଗାଇଥିଲେ।** (ଦଶ ବର୍ଷ ପରେ ୧୯୯୩ ମସିହାରେ ବାପାଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କ୍ରମେ ସେହି ଘରଟିକୁ ଜଣେ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ବିକ୍ରି କରାହୋଇଗଲା। କ୍ରାନ୍ତି ସେହି ଘରକୁ ଆଜି ଯାଏ ଦେଖିନି। ଆମେ କିଏ ହେଲେ ସେ ଘରେ ଦିନେବି ରହିନୁ। ସେହି ବିକ୍ରି ଟଙ୍କା ଭିଏସ୍‌ଏସ୍ ନଗର ଠାରେ ଥିବା ବାପାଙ୍କ ଘର ସମ୍ପ୍ରସାରଣରେ ଲାଗିଲା। ସେତେବେଳକୁ ବାପା ଅବସର ନେବାର ୪ ବର୍ଷ ହୋଇସାରିଥାଏ।)

I.I.P.S Research Work

୧୯୮୬ ନଭେମ୍ବର ମାସରେ କ୍ରାନ୍ତିକୁ ନେଇ ମୁଁ ଓ ବିଜୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ଗବେଷଣା କାମରେ ବମ୍ବେ ଗଲୁ। ପୁରାତନ ଛାତ୍ର ହିସାବରେ I.I.P.S ହଷ୍ଟେଲରେ ରହିଲୁ। ମୁଁ ଓ ବିଜୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ହଷ୍ଟେଲ କାଣ୍ଟିନ୍‌ରେ ଖାଉଥିଲୁ। କିନ୍ତୁ କ୍ରାନ୍ତି ପାଇଁ ହଷ୍ଟେଲରେ ଅଲଗା ରୋଷେଇ କରୁଥିଲୁ। ଦିନରେ ବୁଲାବୁଲି ଏବଂ ସନ୍ଧ୍ୟାପରେ ଲେଖାଲେଖି କାମ ଚାଲିଥାଏ। ଦୁଇ ମାସ ରହି କମ୍ପୁଟର କାମସାରି, ୧୯୮୭ ଜାନୁୟାରୀରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଲୁ।

୧୯୮୬ର ଶେଷ ସନ୍ଧ୍ୟାଟି (ଡିସେମ୍ବର ୩୧) I.I.P.S conferance ଗୃହରେ Odisha evening celebration କଲୁ। ସେହି ସମୟରେ I.I.P.S ରେ ୪ ଜଣ ଓଡିଆ ପିଲା ପଢୁଥାନ୍ତି ଏବଂ ଦୁଇ ଜଣ ପ୍ରୋଜେକ୍ଟରେ କାମ କରୁଥାନ୍ତି। ଆମ ପିଲାମାନେ ଗୀତ, mono action, comedy କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ କଲାପରେ ମୁଁ ପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଉପରେ ୧୦ ମିନିଟ କହିଲି। ମୋ କହିବାର ମୂଳ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟଥିଲା ପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥ କିପରି ସାରା ପୃଥିବୀକୁ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁଛନ୍ତି। **"ଜଗତ" ମାନେ ପୃଥିବୀ। "ନାଥ" ମାନେ ଭଗବାନ। "ଆଖି ଗୋଲାକାର" ମାନେ ସାରା ପୃଥିବୀ। "କଳା ରଙ୍ଗ"- କଳା ଲୋକଙ୍କୁ (negroid race), "ହଳଦିଆ ରଙ୍ଗ"- ହଳଦିଆ ଲୋକଙ୍କୁ (mongoloid race) ଏବଂ "ଧଳା ରଙ୍ଗ"- ଧଳା ଲୋକଙ୍କୁ (caucasoid race) ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରନ୍ତି । ସେହିପରି ପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଦଶ ଅବତାର ମାନବ ସମାଜର କ୍ରମ ବିକାଶ (evolution) ସହିତ ଜଡିତ।**

୧) ମତ୍ସ୍ୟ ଅବତାର - ପାଣିରେ ଜୀବନ

୨) କୂର୍ମ ଅବତାର - ଉଭୟଚର ପ୍ରାଣୀ

୩) ବରାହ ଅବତାର- ଭୂମୀଚର ପ୍ରାଣୀ

୪) ନୃସିଂହ ଅବତାର- ନର ବାନର

୫) ବାମନ ଅବତାର-ପ୍ରସ୍ତର ଯୁଗର ମଣିଷ

୬) ବଳରାମ ଅବତାର-ଗ୍ରାମ୍ୟ ଜୀବନ ଏବଂ କୃଷି କାର୍ଯ୍ୟ

୭) ପର୍ଶୁରାମ ଅବତାର-ଲୌହ ନିର୍ମିତ ଯୁଦ୍ଧାସ୍ତ୍ର

୮) ରାମ ଅବତାର- ଧନୁର୍ବିଦ୍ୟା ତଥା ନୂତନ ଯୁଦ୍ଧାସ୍ତ୍ର

୯) କୃଷ୍ଣ ଅବତାର- ସମାଜରେ ରାଜନୀତିର ପ୍ରବେଶ

୧୦) ବୁଦ୍ଧ ଅବତାର - ଅହିଂସା ଓ ଶାନ୍ତିର ପ୍ରାରମ୍ଭ

କିଛି ସମୟ ପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ବିଷୟରେ କହିବା ପରେ ଆମର ଜଣେ ଛାତ୍ରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତିଆରି କରା ହୋଇଥିବା Pin & Thread ର ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଏକ Art Piece କୁ I.I.P.S Central Library ରେ ରଖିବା ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କରି

Director କୁ ଉପହାର ଦେଲୁ। ମୁଁ ଜାଣିବାରେ, IIPS ରେ ତାହା ଥିଲା ପ୍ରଥମ ଓଡିଆ ସନ୍ଧ୍ୟା।

ଭିଏସ୍ଏସ୍ ନଗରରେ ବାପାଙ୍କ ରହଣୀ

ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରି ଜାଣିଲି ବାପା ଓ ମା' ଭିଏସ୍ଏସ୍ (ବୀର ସୁରେନ୍ଦ୍ର ସାଏ) ନଗରରେ ଥିବା ନିଜ ଘର BM-16ରେ ମରାମତି ପାଇଁ ସେଠାକୁ ଯିବାକୁ ସ୍ଥିର କରି ସାରିଛନ୍ତି। ଅଳ୍ପ କିଛି ଜିନିଷ ଆମେ ଚଳିବା ପାଇଁ ଛାଡି ବାକି ସବୁ VSS Nagar କୁ ପଠା ସରିଥିଲା। ଅବଶ୍ୟ ୧୯୮୮ ଅଗଷ୍ଟ (ବାପାଙ୍କ ଅବସର) ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବାପା ସରକାର ଘର ଛାଡି ନଥିଲେ। ସେହି ସମୟରେ Director SCERT ସହିତ Secondary Director Charge ରେ ମଧ୍ୟ ଥିଲେ। ସକାଳ ୧୦ରୁ ୪ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜଣେ Orderly କର୍ମଚାରୀ ସେହି ସରକାରୀ ଘରକୁ ଆସୁଥିଲା। ମାଳି ଆସି ତା କାମ କରୁଥିଲା। ଘରେ ଥିବା ଗାଈକୁ ଚକେଇସିଆଣୀ (୧୯୭୫ ରେ କିଣାଯାଇଥିବା ବଗିଚା ଘରକୁ) ପଠାଇ ଦିଆଯାଇଥାଏ। **କେବଳ 'ମୋତି' ମୋ ପୋଷା କୁକୁରଟି ଥାଏ। ସେହି ମୋତିକୁ ଛୁଆଟି ବେଳୁ VSS Nagar ରୁ ମା' ହିଁ ଆଣିଥିଲେ। ପୁରା ଦେଶୀ କୁକୁର। ସଫା ସୁତୁରା ହୋଇ, ପାଉଡର ଲଗାଇ, ଖାଇପିଇ ଗୋଟିଏ Labrador dog ପରି ଦେଖାଯାଉଥିଲା।** କଳା ଦେହରେ ଲାଙ୍ଗୁଡ ଅଗଟି ଧଳା। ସେଥିପାଇଁ ତା ନା'ଟି 'ମୋତି' ରଖାଯାଇଥିଲା। ଏତେ ବଡ ଘରେ ସେହି ଆମର ସାଥୀ ଥିଲା। ପୁଅ କ୍ରାନ୍ତି ପାଖରେ ମୋତି ସବୁବେଳେ ଥାଏ।

ଥରେ ଅପରାହ୍ନରେ ଘର ଅଗଣା ପାଖରେ ମୋତି ଲଗାତର ଭୁକି ଚାଲିଥାଏ। ମୁଁ କଲେଜରୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଫେରିଥାଏ। ଅଗଣାକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲି। ଗୋଟିଏ ବିରାଟ ସାପ (କଳା ଦେହରେ ଧଳା ପଟି) ପାଚେରୀ ଉପରୁ ଘର ଉପରକୁ ଉଠିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି। ସାପ ପାଖକୁ ଯିବାକୁ ଭୟ ଲାଗୁଥାଏ। ଅଗଣାରୁ ଗୋଟେ ଫାଳ ଇଟା ଧରି ସାପକୁ ଲକ୍ଷ କରି ଜୋରରେ ଫୋପାଡିଲି। ସାପ ଦେହରେ ବାଜିବାରୁ ପାଚେରୀ ପଛପଟେ ପଡିଗଲା। ଅଗଣା କବାଟ ଖୋଲି ଦେଖିଲି ସାପଟି କଦଳୀ ଗଛ ଦେଇ ରାସ୍ତା କଡଆଡକୁ ଯାଉଛି। ମୁଁ ଆଉ ତାକୁ ମାରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିନି।

Ph.D. Award ଏବଂ ସାନପୁଅ ନିତ୍ୟର ଜନ୍ମ

ଏହା ଭିତରେ ମୋର thesis ଲେଖା ସରିଯାଇଥାଏ। ୧୯୮୭ ଅଗଷ୍ଟ ମାସରେ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଦାଖଲ କରି ମୋର posting ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥାଏ। ଛୁଟି ନଭେମ୍ବର ମାସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଥିଲା, କିନ୍ତୁ posting ବି.ଜେ.ବି କଲେଜ୍‌କୁ ହୋଇ ଥିବାରୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ୧୯୮୭ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସରେ join କରିଗଲି। ୧୯୮୮ ମେ ମାସରେ ମୋର Ph.D. award ହୋଇଗଲା। ପ୍ରଫେସର୍ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଘରେ ଭୋଜି ହୋଇଥିଲା। ମୋର ତ ଖୁସି ହେବା ସ୍ୱାଭାବିକ। ବାପା ମଧ୍ୟ ବହୁତ ଖୁସି ହୋଇଥିଲେ। ମୋ Thesis ଟି Parents and Teachers ଙ୍କୁ dedicate କରିଥିଲି। Paradip Port Labour (Internal Migration and Demograpy) ମାନଙ୍କ ଉପରେ କାମ ହୋଇଥିଲା। Thesis ର ଗୋଟିଏ copy University Library ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ Paradip Port Trust Library କୁ ପଠାଇଦେଲି । ପ୍ରଫେସର୍ ମହାପାତ୍ର ଗୋଟିଏ copy ରଖିଲେ। ମୋ ପାଖରେ ଦୁଇଟି copy ରହିଲା।

ସେହି ବର୍ଷ (୧୯୮୮) ମୋର ସାନପୁଅ (ନିତ୍ୟ ଦିପଙ୍କର) ର ଜନ୍ମ ସେହି 5R - I ଘରେ ରହିଥିବା ସମୟରେ ହିଁ ହୋଇଥିଲା। ଡାକ୍ତର ବାଳ କୃଷ୍ଣ ଦାଶ ମୋର ଦୁଇ ପୁଅଙ୍କୁ ଜନ୍ମ କରାଇଥିଲେ। ସେହି ସମୟରେ ସେ ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ପ୍ରସୁତି ଡାକ୍ତର ଥିଲେ। ମୋର ଜଣେ ସାଙ୍ଗ ପ୍ରଫେସର୍ ଗୋପବନ୍ଧୁ ମିଶ୍ରଙ୍କ ସେ ଥିଲେ ଭିଣେଇ, ସେଥିପାଇଁ ଟିକେ ବିଶେଷ ଯତ୍ନ ନେଇଥିଲେ। ତାଙ୍କରି କ୍ଲିନିକ୍‌ରେ ମୋ ଭାଇ ଓ ଭଉଣୀର ଝିଅ ଏବଂ ସଡୁଙ୍କ ପୁଅ ମଧ୍ୟ ଜନ୍ମ ହୋଇଛନ୍ତି। ଆମ ପରିବାର ପାଇଁ ତାଙ୍କର ଅବଦାନ ବହୁତ। **ଏହି ଲେଖା ମାଧ୍ୟମରେ ଡଃ ବି.କେ. ଦାଶଙ୍କୁ ଅନେକ ଧନ୍ୟବାଦ ଜଣାଉଛି।** ଶେଷରେ 5R - I ଗୃହକୁ ଛାଡିବାର ସମୟ ଆସିଲା।

କଳ୍ପନା ଫ୍ଲାଟ୍‌ରେ ରହଣୀ

୧୯୮୮ ସେପ୍ଟେମ୍ବରରେ ବିଜୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ଗୋଟିଏ ସରକାରୀ Quarter (D Type- 16) କଳ୍ପନା ଫ୍ଲାଟ୍‌ରେ ପାଇଲେ । ସେହି ମାସ ଦୁଇ ପୁଅଙ୍କୁ ଧରି ଆମେ

କଳ୍ପନା ଫ୍ଲାଟକୁ ଆସିଲୁ। ବଡପୁଅ (କ୍ରାନ୍ତି) ରୁଚିକା ସ୍କୁଲରେ U.K.G. ରେ ପଢୁଥାଏ। ୧୯୮୯ ଏପ୍ରିଲରେ ତାର admission B.J.B English Medium School, Standard - 1 ରେ କରାଇଲି। କଳ୍ପନା ଫ୍ଲାଟ୍ ସାମନାରେ ତାର ସ୍କୁଲ୍ ଏବଂ ତା ପାଖରେ ଆମ କଲେଜ୍ ଅବସ୍ଥିତ ଥିବାରୁ ଆମକୁ ବହୁତ ସୁବିଧା ହେଉଥିଲା। ସେଥିପାଇଁ ଭଗବାନଙ୍କ ପାଖରେ ମୁଁ ଋଣୀ। **ବାପା ଓ ମା' ମଝିରେ ମଝିରେ ଆସି ତାଙ୍କ ନାତି ମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ଯାଆନ୍ତି। ଛୁଟିରେ ବଡ ପୁଅକୁ ସାଙ୍ଗରେ ମଧ୍ୟ ନେଇଯାଆନ୍ତି। ବଡପୁଅ ବାପା ଓ ମା'ଙ୍କର ସବୁଠୁ ପ୍ରିୟ ଥିଲା।**

କଳ୍ପନା ଫ୍ଲାଟ୍‌ରେ ଆମେ ପ୍ରାୟ ଦୁଇବର୍ଷ ରହିଲୁ। ଆମ ପାଖରେ ଡି - ୧୫ରେ ବାପାଙ୍କ ଜଣେ ସାଙ୍ଗ ରହୁଥିଲେ। ତଳେ ଡି - ୧୩ରେ ଶ୍ରୀ ଏସ. ମହାନ୍ତି ଏବଂ ଡି - ୧୪ରେ ଶ୍ରୀ ପି. ପାତ୍ର ରହୁଥିଲେ। ଦୁଇବର୍ଷ ବହୁତ ସୁରୁଖୁରରେ ଚାଲିଯାଇଥିଲା। ମନେ ଅଛି ଥରେ ତାଳଚେର୍ କଲେଜ୍‌କୁ ମେ ୧୯୯୦ରେ। Anthropology practical ପରୀକ୍ଷାର External ହୋଇ ସ୍କୁଟର୍‌ରେ ଯାଇଥିଲି। ଭାରତ ଓ ଅଷ୍ଟ୍ରେଲିଆ ଏକ ଦିବସିୟ କ୍ରିକେଟ୍ ଖେଳ ଚାଲିଥାଏ। **ଯିବାପୂର୍ବରୁ ଖବର ପାଇଥିଲି ଯେ ହିନ୍ଦୋଳ ପାଖରେ, ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ନଦୀକୁ ସଂଯୋଗ କରୁଥିବା ଏକ ଉପନଦୀ କୂଳରେ ଗୋଟିଏ ମାନବ କଙ୍କାଳ ଭାସି ଆସି ଲାଗିଛି।** ଆକାରରେ ବଡଥିବାରୁ ବିଭିନ୍ନ ଆଡକୁ ଖବର ଯାଇଥିଲା। ସେହି ଗ୍ରାମରେ ମୋର ଜଣେ ସହକର୍ମୀ ଡଃ. ସୁରେଶ ମିଶ୍ରଙ୍କ ଘର। ତାଳଚେର ଗଲା ସମୟରେ ଢେଙ୍କାନାଳର ADM (ଶ୍ରୀ ଫକୀର ମୋହନ ପଣ୍ଡା)ଙ୍କୁ ଏହି କଙ୍କାଳ ବିଷୟରେ ଅବଗତ କରାଇଥିଲି। ପରୀକ୍ଷା ସାରି ଫେରିଲା ବେଳକୁ ହିନ୍ଦୋଳ ଯାଇ ସୁରେଶ ମିଶ୍ରଙ୍କ ଘରକୁ ଗଲି। ତାଙ୍କ ଭାଇ କ୍ରିକେଟ୍ ଖେଳ ଦେଖିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ଥିଲେ। ତାଙ୍କୁ ନର କଙ୍କାଳ ବିଷୟରେ ପଚାରିବାରୁ କହିଲେ, **ଗାଈ ଚରାଇବା ପିଲାମାନେ ସେଟାକୁ ବାଡେଇ ନଷ୍ଟ କରିଦେଇଛନ୍ତି। ପାଣିରେ ସବୁ ଭାସି ଯାଇଛି। କିଛି ଚିହ୍ନବି ନାହିଁ। ତଥାପି ମୁଁ ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଲୋକକୁ ଧରି ସେ ସ୍ଥାନକୁ ଗଲି।** ଛୋଟ ନଦୀଟିଏ ବର୍ଷା ହେଲେ ପ୍ରବଳ ସ୍ରୋତ ହୁଏ ବୋଲି ଲୋକଟି କହିଲା। **ଆଖ ପାଖ ବୁଲି ଗୋଟିଏ ଖପୁରୀ ପାଇଲି। ତାକୁ ଭଲ କରି ଧୋଇ ଜରିରେ ପୁରାଇ ସ୍କୁଟର୍ ଡିକିରେ ପୁରାଇଲି।** ସେ ଲୋକକୁ ଛାଡି ମୁଁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ବାହାରିଲା ବେଳକୁ

ପ୍ରାୟ ସଂଧ୍ୟା । ଶୁଣିଲି କ୍ରିକେଟ୍ ଖେଳଟି ଟାଏ ହୋଇଗଲା । ଫେରିଲା ବେଳକୁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଉପକଣ୍ଠ ପଳାଷୁଣୀ ପାଖରେ ଆଗରୁ ଆସୁଥିବା ଏକ ଟ୍ରକ୍ ଆଲୁଅରେ ଆଖି ଝଲସି ଯିବାରୁ Road divider ରେ ଦୁର୍ଘଟଣା ହୋଇଗଲା । ଭାଗ୍ୟ ବସତଃ ଟ୍ରକ୍‌ଟି ପାସ୍ କରିଯାଇଥିଲା । **ନିଶ୍ଚିତ ମୃତ୍ୟୁ ମୁଖରୁ ରକ୍ଷା ପାଇଗଲି ।** ଲୋକମାନେ ଦଉଡି ଆସି ମୋତେ ଉଠାଇଲେ । ମୋର ସାମାନ୍ୟ ଖଣ୍ଡିଆ ହୋଇଥିଲା । ପୁଣି ସ୍କୁଟର୍ ଚଲେଇ କଳ୍ପନା ଫ୍ଲାଟ୍ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ରାତି ୮ଟା ଉପରେ । ଶୋଇଲା ବେଳକୁ ଭାବୁଥିଲି, କ'ଣ ସେହି ଖପୁରୀ ଯୋଗୁଁ ଦୁର୍ଘଟଣା ଘଟିଲା, ନା' ସେ ଖପୁରୀଟି ପାଇଁ ମୁଁ ବଞ୍ଚିଗଲି ? ଭାବନା ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ମୋ ପାଖରେ ନଥିଲା ।

ପରଦିନ ଖପୁରୀଟିକୁ ନେଇ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ Anthropology Departmentରେ ଜମା ଦେଇ ଆସିଲି । ପରେ ପରୀକ୍ଷାରୁ ଜଣାଗଲା ଯେ ଖପୁରୀଟି ପ୍ରାୟ ଦୁଇ ହଜାର ବର୍ଷର ପୁରୁଣା । ନୃତାତ୍ତ୍ୱିକ ମାପରୁ ଜଣାପଡୁଥିଲା ଯେ ଏହି ଖପୁରୀର ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ Neanderthal Skull Cap ସହିତ ଅଛି । ପୁଣି ଥରେ ସେ ସ୍ଥାନକୁ ଯାଇ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ପାଇଁ ସ୍ଥିର ହୋଇଥିଲା । ମୋର କିନ୍ତୁ ବ୍ରହ୍ମପୁରକୁ ବଦଳି ହୋଇ ଯିବା ଫଳରେ ସେଠାକୁ ଯିବାକୁ ଆଉ ସୁଯୋଗ ହୋଇ ନଥିଲା ।

IIPS ସହପାଠୀମାନଙ୍କ ସହିତ ବମ୍ବେରେ, ୧୯୭୬

IIPSe ପ୍ରଫେସର୍ ସାକ୍ସେନା ଏବଂ ସାମୋଆର
ସହପାଠୀଙ୍କ ସହିତ ମଡ୍‌ଲ୍ୟାଣ୍ଡ୍‌ରେ, ବମ୍ବେ ୧୯୭୬

IIPS କନ୍‌ଭୋକେସନ୍, ବ୍ୟାଚ୍ ୧୯୭୭

IIPS କନ୍‌ଭୋକେସନ୍ ହଲ୍, ୧୯୭୭

ସହିଦନଗର ଭଡାଘର, ୧୯୭୫

REO Colony,
D Type Quter, 1976

ଭାଇ, ଭଉଣୀ ଓ ମାଙ୍କ ସହିତ, ୧୯୮୦

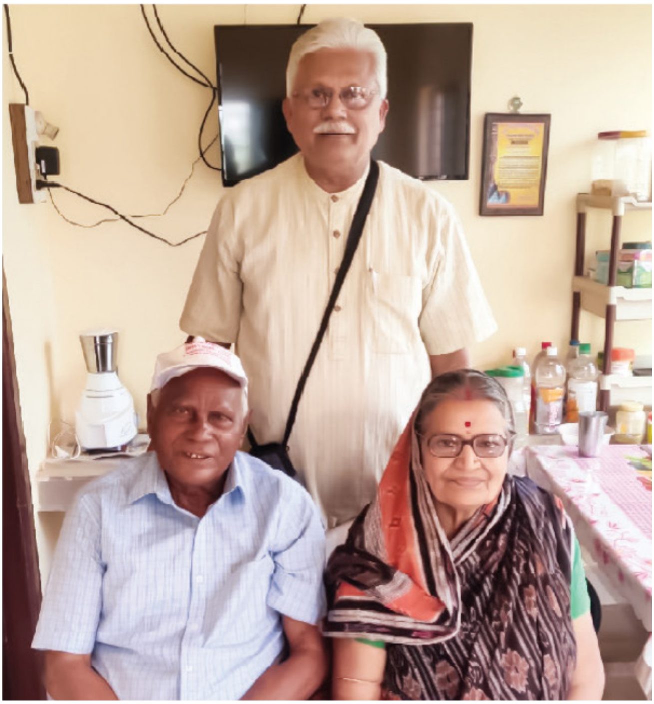

ସାନ ଜେଜେ ଓ ଜେଜେମାଙ୍କ ସହିତ

ସହଧର୍ମିଣୀ ବିଜୟଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ସହିତ

ଢେଙ୍କାନାଳର କୁଞ୍ଜକାନ୍ତ ଘର ଓ ସାନ ଜେଜେମା

କୃଞ୍ଜକାନ୍ତରେ ନିର୍ମିତ ଏକ ଗ୍ରାମର ମଡେଲ୍ ଘର

IIPS Administrative Building

ଡାଇରେକ୍ଟର IIPS, ପ୍ରଫେସର୍ ଶ୍ରୀନିଭାସନ୍‌ଙ୍କୁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଫଟୋଚିତ୍ର ଅର୍ପଣ, ୧୯୮୬

ପ୍ରଫେସର୍ ଗୁପ୍ତା,
ଅଧ୍ୟାପକ ରାମ ଏବଂ
ବଡ ପୁଅ ସହିତ IIPSରେ,
୧୯୮୬

IIPS ସଭାଗୃହରେ
ବଡପୁଅ, ୧୯୮୬

ପ୍ରଫେସର୍ ପାଠକ ଓ
ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ,
IIPS, ୧୯୮୬

ଭିଏସ୍ଏସ୍ ନଗର ଗୃହରେ ଦୀପାବଳୀ ପାଳନ, ମା'ଙ୍କ ସହିତ ବିଜୟଲକ୍ଷ୍ମୀ, ୧୯୮୬

ଭିଏସ୍ଏସ୍ ନଗର ଗୃହରେ କ୍ରାନ୍ତିର ଜନ୍ମଦିନ ପାଳନ

ପାରାଦୀପ୍ ପୋର୍ଟ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ଗହଣରେ, ୧୯୮୬

ପାରାଦୀପ୍ ପୋର୍ଟର ଡକ୍‌ୟାର୍ଡ

ସାନପୁଅ ନିତ୍ୟ (ବଣ୍ଟି) ୧୯୮୯

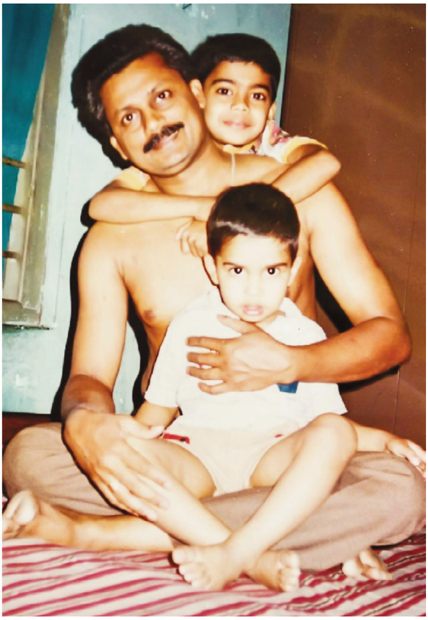

ଦୁଇ ପୁଅଙ୍କ ସହିତ ଏକ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ

ମା'ଙ୍କ ସହିତ ନିତ୍ୟ ଓ କ୍ରାନ୍ତି

ଶଶୁର ଶ୍ରୀ ମହେନ୍ଦ୍ରନାଥ ଶରଣ ଓ ଶାଶୁ କାନ୍ତିପ୍ରଭା ଶରଣ

ସାନପୁଅ ନିତ୍ୟର ଜନ୍ମଦିନ ପାଳନ

୭. ଚାକିରୀ ଜୀବନ (ଖ)

ବ୍ରହ୍ମପୁରରେ ଚାକିରୀ ଜୀବନ (୧୯୯୧ - ୨୦୦୧)

ମେ ୧୯୯୧ରେ ସହଧର୍ମିଣୀ (ବିଜୟଲକ୍ଷ୍ମୀ)ଙ୍କର ଖଲିକୋଟ୍ ଅଟୋନୋମସ୍ କଲେଜ୍ (ବର୍ତ୍ତମାନ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ)ର ଉଦ୍ଭିଦ ବିଜ୍ଞାନ ବିଭାଗକୁ ବଦଳି ହେଲା। ପରେ ପରେ ଜୁନ୍ ମାସରେ ମୋର ମଧ୍ୟ ସେହି କଲେଜକୁ posting ହେଲା। ମୋ ସମୟରେ ଖଲିକୋଟ୍ କଲେଜ୍‌ର ନୃତତ୍ତ୍ୱ ବିଭାଗର ମୁଖ୍ୟ ଡଃ ଶ୍ରୀଶ ପଟେଲ୍ ଥାନ୍ତି । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଶ୍ରୀ ଜଗଦିଶ କୁଅଁର, ଶ୍ରୀମତୀ ବିଜୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ପଟ୍ଟନାୟକ, ଶ୍ରୀ ପ୍ରଶାନ୍ତ କୁମାର ମିଶ୍ର (କ), ଶ୍ରୀ ପ୍ରଶାନ୍ତ କୁମାର ମିଶ୍ର (ଖ), ମିସ୍ ସାବିତ୍ରୀ ନନ୍ଦ, ଶ୍ରୀ ବିଭୁତି ଭୂଷଣ ମହାରଣା, ଶ୍ରୀ କୈଳାଶ ମିଶ୍ର, ଶ୍ରୀମତୀ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ଦାସ, ଶ୍ରୀମତୀ ଅରୁଣା ମିଶ୍ର, ଶ୍ରୀମତୀ ସଙ୍ଗୀତା ମହାପାତ୍ର, ଶ୍ରୀ ପ୍ରଶାନ୍ତ ନାୟକ, ଶ୍ରୀ ପ୍ରଶାନ୍ତ ମହାନ୍ତି, ଶ୍ରୀ ସଞ୍ଜୟ ବିଶ୍ୱାଳ, ଶ୍ରୀ ସରୋଜ ମରାଣ୍ଡି ଏବଂ ଶ୍ରୀମତୀ ରାଜଶ୍ରୀ ମହାପାତ୍ର ପ୍ରମୁଖ ଅଧ୍ୟାପକ, ଅଧ୍ୟାପିକା ଥିଲେ । ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ ଜେନା, ଶ୍ରୀ ନିରଞ୍ଜନ ଚୌଧୁରୀ, ଶ୍ରୀ ମହେଶ ମିଶ୍ର, ଶ୍ରୀ ମହେନ୍ଦ୍ର ବେହେରା, ଶ୍ରୀ ଛୋଟରାୟ ସୋରେନ୍, ଶ୍ରୀ ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ବିଶୋଇ, ଶ୍ରୀ ଟିକିରା ଡୋରା ପ୍ରମୁଖ ବିଭାଗର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କର୍ମଚାରୀ ଥିଲେ।

ଭଉଣୀ ଓ ଭିଣେଇ ଆଗରୁ ବ୍ରହ୍ମପୁରରେ ଥା'ନ୍ତି। ଆମ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ନୂଆ ଘର ଗୋଇଲୁଣ୍ଡି ଛକରେ ଠିକ୍ କରିଥିଲେ। ଆମେ ଜିନିଷ ପତ୍ର ସହ ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ଆସି ସେହି ଘରେ ରହିଲୁ। ଦୁଇ ମହଲା ଘର। ଆମେ ଉପର ମହଲାରେ ଥିଲୁ। ତଳ ମହଲାରେ ଜଣେ Indian Air Force Officer ଙ୍କ ବିଧବା ପତ୍ନୀ ଓ ଦୁଇ ପୁଅ ରହୁଥିଲେ। ସେହି ସାହିର ପ୍ରଥମ ଘରଟି ଆମର ଏବଂ ଶେଷ ଘରେ ମୋ ଭଉଣୀ ଭିଣେଇ ରହୁଥିଲେ। ଭିଣେଇ ବ୍ରହ୍ମପୁର ମେଡିକାଲ୍ କଲେଜ୍‌ରେ Asst. Professor ଥିଲେ।

ଦୁଇ ପୁଅଙ୍କର admission St. Vincent Convent Schoolରେ କରାଇଦେଲି। ବଡପୁଅ କ୍ରାନ୍ତିର ଷ୍ଟାଣ୍ଡାଡ୍ - ୩ ଏବଂ ସାନପୁଅ ନିତ୍ୟ LKG ରେ। Convent School ଟି ଖଲିକୋଟ୍ କଲେଜ୍ ସାମନାରେ ଥିବାରୁ ଆମକୁ ବିଶେଷ ଅସୁବିଧା ହେଲାନି। କଲେଜ୍‌ର ପ୍ରାୟ ଅଧିକାଂଶ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ପିଲାମାନେ Convent School ରେ ପଢୁଥାନ୍ତି। ଗୋଇଲୁଣ୍ଡିରୁ କଲେଜ୍ ଛକ ପ୍ରାୟ ଦୁଇ କିଲୋମିଟର

ରାସ୍ତା। ସେହି ଘରେ ଆମେ ୭ ବର୍ଷ ରହିଲୁ। ପଶ୍ଚିମ ମୁଖା ଘର ଏବଂ ପାଣି ଅସୁବିଧା ସତ୍ତ୍ୱେ ଘରଟି ଆମକୁ ଭଲ ଲାଗୁଥିଲା।

ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୧୯୯୧ରେ ମୋର ପ୍ରାଧ୍ୟାପକ ପ୍ରମୋସନ୍ ହେଲା। ଖଲିକୋଟ୍ କଲେଜ୍‌ରେ Post Graduate Teaching ଏବଂ Research Supervision ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ମିଳିଗଲା। ପିଲାଙ୍କ ପାଠପଢା ଏବଂ କଲେଜ୍ କାମ ସବୁ ଠିକ୍ ଠାକ୍ ଚାଲିଥାଏ। ଘର ମାଲିକ ଆସି ରହିବାକୁ କହିବାରୁ ଆମେ କିଛିଦିନ ପାଇଁ ମୋ ସାଙ୍ଗ ସୁରେଶଙ୍କ ଶାଳକଙ୍କ ଘରେ (କଂଗ୍ରେସ ଭବନ ଛକ) ରହିଲୁ। କିଛି ଦିନ ପରେ Hill Patnaକୁ ଗୋଟିଏ ନୂଆ ଘର ଦେଖି ଚାଲି ଗଲୁ। ସେହି ଘରଟି ଆମ କଲେଜ୍‌ର ଜଣେ ସହକର୍ମୀ ଶ୍ରୀ ଅପୂର୍ବ ବକ୍ଷିଶ୍ପନ୍‌ଙ୍କର ଥିଲା। ଘରଟିର ଉତ୍ତର ଏବଂ ପୂର୍ବ ଉଭୟ ପଟେ ରାସ୍ତା, ଗ୍ୟାରେଜ ବି ଥିଲା। ସେଥିପାଇଁ ଗୋଟିଏ କାର (ମାରୁତି ଓମ୍‌ନି) କିଣିବାକୁ ସୁବିଧା ହେଲା। Hill Patna ରୁ କଲେଜ ବହୁତ ପାଖ, ପ୍ରାୟ ଗୋଟିଏ କିଲୋମିଟର ହେବ। ତେଣୁ କିଛି ଅସୁବିଧା ହୁଏନି। ସୁରୁଖୁରରେ ପୁଣି ସବୁ ଚାଲିଲା। **ବ୍ରହ୍ମପୁର ଚାକିରୀ କରିବା ମଧ୍ୟରେ ଅନେକ ସ୍ମରଣୀୟ ଏବଂ ବିକାଶ (ପାରିବାରିକ, ସାମାଜିକ ତଥା ନିଜସ୍ୱ) ମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦିତ ହୋଇଛି।** ନିଜସ୍ୱ ବିକାଶ ମଧ୍ୟରେ ସାତ ଜଣ ଗବେଷକଙ୍କୁ ସୁଚାରୁ ରୂପେ guidance ଦେଇ Ph.D. Degree କରାଇ ଦେବାରେ ସଫଳ ହୋଇପାରିଛି। ସେମାନେ ହେଲେ **କ୍ଷୀରୋଦ ଶତପଥୀ, ସୁରେଶ କୁମାର ସାହୁ, ବିଜୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ଦାଶ, କଳ୍ପନା ସାବତ, ମମତା ପ୍ରହରାଜ, ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ୍ ଗେହଲଟ୍ ଏବଂ ପ୍ରମିଳା ସାବତ।** ସେହି ମଧ୍ୟରେ ଅନେକ ଗବେଷଣା ମୂଳକ ଲେଖା ବିଭିନ୍ନ ପତ୍ରପତ୍ରିକାରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି। ଅନେକ ସେମିନାର୍ ତଥା Workshop ରେ Paper Presentation କରିପାରିଛି। **ପାରିବାରିକ ବିକାଶ କହିଲେ ପିଲାଙ୍କର ପାଠପଢା, ସହଧର୍ମିଣୀଙ୍କ ଗବେଷଣା, ଭାଇ ଭଉଣୀ ତଥା ପିତା ମାତାଙ୍କୁ ଯଥା ରୀତି ସହାୟକ ହୋଇ ପାରିଥିବାରୁ ନିଜକୁ ଧନ୍ୟ ମନେ କରୁଛି। ସାମାଜିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ LIONS କ୍ଲବର ମେମ୍ବର୍ ହିସାବରେ ଅନେକ ଆଦିବାସୀ ଗ୍ରାମରେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବା ପହଞ୍ଚାଇ ବାରେ ସଫଳ ହୋଇଛି। ଗୋଟିଏ ଆଦିବାସୀ ଗ୍ରାମକୁ 'ପୋଷ୍ୟଗ୍ରାମ' କରି ସେହି ଗ୍ରାମର ସମସ୍ତ ଶିକ୍ଷା, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିକାଶ ମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟ ୧୯୯୫ - ୧୯୯୯ ମଧ୍ୟରେ କରାଇ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ମାନପତ୍ର ମଧ୍ୟ ପାଇଛି।**

କନ୍ଧ ଚିକିତ୍ସା

ସେହି ସମୟର କେତୋଟି ସ୍ମରଣୀୟ ଘଟଣା ନିମ୍ନରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି । ଥରେ ଗବେଷଣା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ କନ୍ଧ ଗ୍ରାମ (ଆମ୍ବଖୁଲିଆ)କୁ ଜଣେ ସହକର୍ମୀଙ୍କ ସହିତ ଯାଇଥିଲି । ଗାଁଟି ପାହାଡ ଉପରେ ଅବସ୍ଥିତ ଥିଲା । ବ୍ରହ୍ମପୁରରୁ ପ୍ରାୟ ୫୦ କିଲୋମିଟର ଦୂର ରାସ୍ତା । ସକାଳୁ ୭ଟାରେ ବାହାରି ପାହାଡ ତଳ ଗ୍ରାମରେ ଗାଡି ରଖି ଉପରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ୯ଟା । ଗାଁରେ ଦୁଇ ଧାଡି ହୋଇ ୪୦/୪୫ ଘର । ମଝିରେ ପ୍ରଶସ୍ତ ଗାଁ ଦାଣ୍ଡ । ସଲପ ଓ ଆମ୍ବ ଗଛ କିଛି ଲାଗିଛି । ଗାଇ, ଛେଳି କିଛି ବନ୍ଧା ହୋଇଛନ୍ତି । ପାହାଡ ଉପରେ ସୁନ୍ଦର ସମତଳ ଜାଗା । ଗାଁ ଟିର ପରିବେଶ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମନୋରମ । ଲୋକମାନେ ଯିଏ ଯାହା କାମରେ ବ୍ୟସ୍ତ ଥାନ୍ତି । ଗୋଟିଏ ଘର ଆଗରେ ୫/୭ ଜଣ ଲୋକ ଏକାଠି ଥିବାର ଦେଖି ସେହି ଯାଗାକୁ ଗଲୁ । ସେହି ଘରଟି ଗ୍ରାମ ବୈଦ୍ୟ (Tribal Healer)ର । ଆମର ଆସିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଜାଣିଲା ପରେ ଗୋଟିଏ ଖଜୁରୀ ପଟି ବାରଣ୍ଡା ଉପରେ ପକାଇ ବସିବାକୁ କହିଲେ । ସେହି ସମୟରେ ଜଣେ ଲୋକକୁ ଦୁଇଜଣ ଦୋଳାକରି ଆଣି ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚାଇଲେ । **ବୈଦ୍ୟ ଜଣକ ପ୍ରଧାନତଃ ଆଣ୍ଠୁ ରୋଗରୁ ଲୋକଙ୍କୁ ଭଲ କରୁଥାନ୍ତି । ପ୍ରାୟ ଦୁଇ ଘଣ୍ଟା ରହି ତାଙ୍କର ଚିକିତ୍ସା ପ୍ରଣାଳୀ ଦେଖିଲୁ । ଦୋଳାରେ ଆସିଥିବା ଲୋକଟି ଚାଲି ଚାଲି ଯିବାର ମଧ୍ୟ ଦେଖିଲୁ । ଚିକିତ୍ସାରେ ବ୍ୟବହୃତ ଜିନିଷ ହେଲା ସାବୁନ୍, ନଡିଆ ବା ଜଡା ତେଲ, ନୂଆ ବ୍ଲେଡ, ଛେଳିର ଶିଂଘ, ଗୁଣ୍ଡି ମହୁମାଛିର ମହମ ଏବଂ ସଫା ଗାମୁଛା ।** ଚିକିତ୍ସା ପ୍ରଣାଳୀ (ଯାହା ଦେଖିଲି) - ପ୍ରଥମେ ରୋଗୀର ଆଣ୍ଠୁକୁ ସାବୁନ୍‌ରେ ଭଲଭାବରେ ଧୁଆ ହେଲା । ଶୁଖିଲା ପରେ ଟିକିଏ ତେଲ ମାଲିସ କରାଗଲା । ତାପରେ ୪/୫ଟି ଜାଗାରେ (ଆଣ୍ଠୁ ଚାରିପଟେ) ବ୍ଲେଡ ସାହାଯ୍ୟରେ ଛୋଟ ଛୋଟ (୧ ସେ.ମି.) କଟାଗଲା । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆଗରୁ ସଫା ହୋଇ ରହିଥିବା ଛେଳି ଶିଙ୍ଘକୁ ଗୋଟେ ଗୋଟେ କରି କଟା ସ୍ଥାନରେ ଲଗାଇ ଶିଙ୍ଘର ମୁନିଆ ପଟକୁ (ମୁନିଆ ପଟେ କଣା ହୋଇଥାଏ) ଉପରକୁ ରଖି ମହମ ଲଗାଇ ଛାଡି ଦିଆଗଲା । ପ୍ରାୟ ୨୦/୨୫ ମିନିଟ ମଧ୍ୟରେ ଶିଙ୍ଘ ଗୁଡିକ କଟା ସ୍ଥାନରୁ ଆପେ ଆପେ ଖସିଗଲା । ପ୍ରତି ଶିଙ୍ଘ ଭିତରୁ ମୁଣ୍ଡା ମୁଣ୍ଡା ରକ୍ତ ବାହାରିଲା । ଶେଷରେ ବୈଦ୍ୟ ଜଣକ ଆଣ୍ଠୁ ଚାରିପଟେ ହାତ ବୁଲାଇ ଆଣି ଗାମୁଛାରେ ବାନ୍ଧିଦେଲେ ଏବଂ ରୋଗୀକୁ ଚାଲିବାକୁ କହିଲେ । ମୁଁ ବୈଦ୍ୟଙ୍କୁ ପଚାରି ବୁଝିଲି, ଯଦି ଦରକାର ପଡେ ପୁଣି ଥରେ ସେହି ପ୍ରଣାଳୀରେ ଚିକିତ୍ସା

କରାଯାଏ। ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ବୈଦ୍ୟ ଜଣକ ଗୋଟିଏ କୁକୁଡା ବା କୁକୁଡା ପାଇଁ ଟଙ୍କା (୨୦ଟଙ୍କା) ରଖନ୍ତି। କୁକୁଡା ମହୁରୀ କାଲୁଆ ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ପାଖରେ ବଳି ଦିଆଯାଏ। କିଏ କିଏ ଖୁସି ହୋଇ ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ପାଖରେ ବଳି ପକାଇବା ପାଇଁ ଛେଳି (ବୋଦା) ବି ଦିଅନ୍ତି। ସେହି ଛେଳିର ଶିଙ୍ଘକୁ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇ ଚିକିତ୍ସା ପ୍ରଣାଳୀରେ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ। **(ଏହି ଚିକିତ୍ସା ପ୍ରଣାଳୀଟି Times of India ରେ ୧୯୯୪ ମସିହାରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା)।** ଦୁଇ ଘଣ୍ଟା ମଧ୍ୟରେ ୪/୫ଟି ରୋଗୀଙ୍କର ଚିକିତ୍ସା ଦେଖି ଆମେ ଫେରିଲୁ। ବ୍ରହ୍ମପୁରରେ ପ୍ରାୟ ୨ଟା ବେଳକୁ ପହଞ୍ଚିଲୁ। **ସଂଧ୍ୟାରେ ମେଡିକାଲ୍ କଲେଜ୍ର ଜଣେ ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ପଚାରି ବୁଝିଲି ଯେ ଏହା ଗୋଟିଏ ପୁରାତନ ପଦ୍ଧତି। ଯାହା ହଉ, ପୁରୁଣା ପଦ୍ଧତି ସହିତ ଠାକୁରାଣୀଙ୍କର ଆଶୀର୍ବାଦ ମିଶି ଆଦିବାସୀ ମାନଙ୍କର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସମସ୍ୟା ବହୁ ମାତ୍ରାରେ ଦୂର ହୋଇପାରୁଥିଲା।**

ସ୍କୁଟର୍‌ରେ ୩୫୦କି.ମି

ଆଉ ଦିନକର ଘଟଣା, ଜଣେ ଗବେଷକ ବନ୍ଧୁ ସୁରେଶ କୁମାରଙ୍କ ସହିତ ଚନ୍ଦ୍ରଗିରି ପାଖରେ ଥିବା ସଉରା ଗ୍ରାମ ପରିଦର୍ଶନ ତଥା ଫଟୋ ଉଠାଇବା ପାଇଁ ସ୍କୁଟରରେ ବାହାରିଲୁ। ସ୍କୁଟର୍‌ରେ ଗଲୁ କାରଣ ବାଟରେ ଲିକ୍ ହେଲେ ଷ୍ଟେପ୍‌ନି ଲଗାଇ ରିପାରିଂ ଦୋକାନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯିବାକୁ ସୁବିଧା ହବ। **ବ୍ରହ୍ମପୁରରୁ ସକାଳୁ ବାହାରି ଚନ୍ଦ୍ରଗିରିରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ୯ଟା । ୧୨ଟା ଭିତରେ ଆଖପାଖ ୪/୫ଟି ଲାଞ୍ଜିଆ, କ୍ରିଷ୍ଟିଆନ୍ ଏବଂ ଶୁଦ୍ଧ ସଉରା ଗ୍ରାମର ଦରକାର ଥିବା ଅନେକ ଫଟୋ ଉଠାଇଲୁ।** ଚନ୍ଦ୍ରଗିରିରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ଛଳିଆ ହୋଟେଲ୍‌ରେ ଖାଇଲୁ ଏବଂ ସେଠାରେ ଥିବା ସଉରା ଉନ୍ନୟନ ସଂସ୍ଥାକୁ ଯାଇ କିଛି ଦରକାରୀ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରି ପାରଲାଖେମୁଣ୍ଡି ଦେଇ ଫେରିବାକୁ ସ୍ଥିର କଲୁ। ପାରଳାଖେମୁଣ୍ଡିରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ୪ଟା। **ବନ୍ଧୁ ପ୍ରେମଲାଲ୍ ବକ୍ସିଙ୍କ ଘରେ ପହଞ୍ଚି ଚାହା ପକୁଡି ଖାଇ ଅଳ୍ପ ସମୟ ରହି ବ୍ରହ୍ମପୁର ଅଭିମୁଖେ ପଲାସା ବାଟ ଦେଇ ଫେରିଲୁ।** ସେତେବେଳକୁ ୫ଟା ବାଜି ସାରିଲାଣି। ବାଟରେ ଗୋଟିଏ ଗାଁ ପାର କଲାବେଳକୁ ଗୋଟିଏ ପିଲା ହଠାତ୍ ରାସ୍ତାକୁ ଦୌଡି ଆସିଲା। ସ୍କୁଟର୍ ଧିରେ ଚାଲୁ ଥିଲା କାରଣ ଆଗରେ ହମ୍ପସ୍ (spead breaker) ଥିଲା। ଦୁଇଟି ଯାକ ବ୍ରେକ୍ ମାରି ସ୍କୁଟର୍ ଅଟକାଇଲି। କିନ୍ତୁ ପିଲାଟି ନଦେଖି ଆମ ସ୍କୁଟର୍ ସହିତ ମାଡ ହୋଇଗଲା। ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଲୋକମାନେ ଦୌଡି ଆସି ପିଲାର ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ଟଙ୍କା ମାଗିଲେ। ମୁଁ ଦେଖିଲି ପିଲାର କିଛି ବି ଟିକେ

ଖଣ୍ଡିଆ ହୋଇନି । ସେଇଟା ଆନ୍ଧ୍ର ଭିତର ଗାଁ, ଆମେ କିଏ ବି ତେଲୁଗୁ ଜାଣିନୁ । ତାଙ୍କ ଭିତରେ ଜଣେ ବ୍ରହ୍ମପୁରରେ କାମ କରୁଥିବା ଲୋକ ଓଡିଆ ଜାଣିଥିଲା । ପାଖରେ ଥିବା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ରକୁ ଯିବା ପାଇଁ ମୁଁ କହିଲି । ସେ ଲୋକଟି କହିଲା କିଛି ହୋଇନି କ'ଣ ପାଇଁ ଯିବା । ଅନ୍ୟ ଲୋକମାନେ ତେଲୁଗୁରେ କ'ଣ କହିଲେ । ତାପରେ ସେ ଲୋକଟି କହିଲା, ପିଲାର ବାପା ନାହିଁ ତା ମା'କୁ କିଛି ଟଙ୍କା ଦେଇ ଚାଲିଯାଅ । ମନେ ଅଛି ୧୫୦ଟଙ୍କା ଦେଇ ଆମେ ସେଠାରୁ ଫେରିଥିଲୁ । ବାଟରେ କଥା ହେଲୁ ତେଲୁଗୁ ଭାଷା ଶିଖିବା ପାଇଁ । ବ୍ରହ୍ମପୁରରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ରାତି ୯ଟା ବାଜି ସାରିଥିଲା । ୩୫୦ କିଲୋମିଟର ସ୍କୁଟର୍ ଚଲାଇ ହାଲିଆ ହୋଇଯାଇଥିଲି । ଶୀଘ୍ର ନିଦ ହୋଇଗଲା ।

ଅନ୍ୟ ଏକ ଘଟଣା, ବ୍ରହ୍ମପୁର ବିଶ୍ୱ ବିଦ୍ୟାଳୟ controller of examinations ଙ୍କର misinterpretation of Ph.D. rules ଯୋଗୁଁ ମୋର ଜଣେ scholar (Major Indrajit Ghalot) ଙ୍କୁ ହଇରାଣ ହବାକୁ ପଡିଥିଲା । ସେତେବେଳେ ନିୟମ ଥିଲା Thesis ପରୀକ୍ଷା କରି examiners ମାନେ Recommend କରିବା ପରେ Guideଙ୍କୁ Examination Board ର Chairman ନିଯୁକ୍ତି କରାଯାଏ । ସେ ଦୁଇ external examinerଙ୍କ ସହିତ discussion କରି Viva Voce ତାରିଖ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରି controller ଙ୍କୁ ଜଣାଇଥାନ୍ତି । ସେହି ଅନୁଯାୟୀ ଦୁଇଜଣ External Examiners, Scholar ଏବଂ Guide ଙ୍କୁ ଚିଠି ପଠାଯାଏ । ଦୁଇଜଣ Exrernal ଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ଯଦି ନ ଆସି ପାରନ୍ତି ତାହାଲେ Chairman viva voce କରାଇ ପାରିବେ ଏବଂ ତାହା ଗ୍ରହଣୀୟ ହୋଇଥାଏ । କୁଳପତିଙ୍କ ଅନୁମୋଦନ ପରେ Scholar ଙ୍କୁ Ph.D. Degree Awardର Notification କରାଯାଏ । ସେଇଥର ଜଣେ External ଦେହ ଖରାପ ଯୋଗୁଁ ନ ଆସିବାରୁ viva voce ନ କରାଇବା ପାଇଁ Controller କହିଲେ । ଯେଉଁ External ଆସିଥିଲେ ତାଙ୍କୁ TA, DA ଦେଇ ଫେରାଇ ଦେବାକୁ ଆଦେଶ ଦେଲେ । କୁଳପତି Headquarters ରେ ନଥାନ୍ତି । ଆସିଥିବା external ଜଣକ Vice Chancellorଙ୍କୁ address କରି ଗୋଟିଏ ଚିଠି କଲେ ଏବଂ ମତେ ଗୋଟିଏ copy ଦେଲେ । ମୁଁ controller ଙ୍କୁ କହିଲି University is spending money for TA and DA of the examiner, letus condut the viva voce. ସେ କହିଲେ ଚେୟାରମ୍ୟାନ୍ ହିସାବରେ Research Supervisor Interview

କରାଇପାରିବେ। ଏହା ଶୁଣି ମୁଁ University Guest house ରେ ମୋ ପାଖରେ ଥିବା ଚିଠି ସାହାଯ୍ୟରେ viva voce କରାଇ Ph.D. Degree Recommendation Report ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି controller ଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ Copy ଦେଇ ଫେରିଲି। External examiner ଜଣକ controller ଙ୍କ attitude ଦେଖି ଦୁଃଖ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ। ସପ୍ତାହ ପରେ କୁଳପତି ଆସି ସବୁ ରିପୋର୍ଟ ଦେଖି ମୋତେ ଡକାଇଲେ। ସେ ଖୁସିରେ ସେହି viva voce Report କୁ ଅନୁମୋଦନ କଲେ। କିନ୍ତୁ 2nd externalଙ୍କ ଦେହ ଖରାପ ଯୋଗୁଁ ଆସି ପାରିନଥିବାରୁ ତାଙ୍କ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ (ଲକ୍ଷ୍ନୌ) ଯାଇ viva କରାଇବା ପାଇଁ ଆମକୁ (Supervisor, Deputy controller and Scholar) ଆଦେଶ ଦେଲେ। ଡିସେମ୍ବର ମାସରେ ସେହିବର୍ଷ ଉତ୍ତର ଭାରତରେ ଭୀଷଣ ଶୀତ ହଉଥାଏ। ତାପମାନ ୨/୩ ଡିଗ୍ରୀକୁ ଖସି ଯାଇଥାଏ। ତଥାପି ବହୁ ଅସୁବିଧାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇ ଲକ୍ଷ୍ନୌ ଯାଇ viva voce କରାଇ ଫେରିଲୁ। **ମନେ ଅଛି Deputy controller କହିଲେ 'ଯାହା ହଉ କୁଳପତିଙ୍କ ଯୋଗୁଁ ମଣିଷ ଲକ୍ଷ୍ନୌ ବୁଲି ଆସିଲା। Scholar Ph.D. Degree ପାଇଲା କିନ୍ତୁ Controller ଙ୍କର ବଦଳି ହୋଇଗଲା।**

କାର୍ କିଣା ଏବଂ ଭ୍ରମଣ

୧୯୯୮ ମସିହାରେ ମୁଁ Hill patna ରେ ଥାଏ। ସେହି ଘରେ garage ଥିବାରୁ ଗୋଟିଏ car (Maruti OMNI) ନୂଆ କରି କଣିଲି। Driving ଶିଖିଥାଏ କିନ୍ତୁ ଚଲାଇବାର ଅଭ୍ୟାସ ନଥାଏ। ଘରେ ବାପାଙ୍କର Ambassador car ଚଳାଇଛି। ଡ୍ରାଇଭର ଥିବାରୁ ଅଧିକାଂଶ ସମୟ ସିଏ ଚଳାଏ। ସେହିବର୍ଷ ବ୍ରହ୍ମପୁରରେ ଥିବାରୁ ପାଖପାଖ ଯାଗାକୁ (ଗୋପାଳପୁର, ଚିଲିକା, ତପ୍ତପାଣି, ପଞ୍ଚମା, କାଲୁଆ, ଭୈରବୀ ପୀଠ ଇତ୍ୟାଦି) ଯାଇ ଗାଡି ଚଳାଇବାର ଅଭ୍ୟାସ ହୋଇଗଲା। ପ୍ରତି ମାସ ପ୍ରଥମ ରବିବାର LIONS ପୋଷ୍ୟ ଗ୍ରାମକୁ (ରାମଡିହ- ଚିକିଟି ପାହାଡ ପାଖରେ) ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଗାଡି ନେଇ ଯାଉ। ୧୯୯୯ ମସିହାରେ ବଡପୁଅ Khallikote College ରେ +୨ admission ନେଇଥାଏ। ସେହିବର୍ଷ ଗଣେଶ ପୂଜା ଏବଂ ବିଶ୍ୱକର୍ମା ପୂଜା ଲାଗି ଲାଗି ପଡିଥାଏ। କଲେଜ୍ ମଧ୍ୟ ଛୁଟି ଥାଏ। ମୋର ଜଣେ senior colleague (ଜ୍ଞାନବାବୁ) ଓ୍ୱାଲଟିଅର୍ ଏବଂ ସିମାଞ୍ଚଳ ଯାଇ ବୁଲି ଆସିବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲେ। ତାଙ୍କ ସାନପୁଅ ଏବଂ ମୋ ସାନପୁଅ ଏକା କ୍ଲାସ୍‌ରେ

ପଢୁଥାନ୍ତି । ଆମ ଭିତରେ ଖୁବ୍ ଭଲ ପାରିବାରିକ ସମ୍ପର୍କ ଥାଏ । ଜ୍ଞାନ ବାବୁ ଜଣେ ସାହାଯ୍ୟକାରୀ ଲୋକ । ତାଙ୍କ ଘରବି ଭୁବନେଶ୍ୱର । ଘନିଷ୍ଠତା ଥିବାରୁ ତାଙ୍କ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ଘରେ ବି ସମସ୍ତେ ରାଜି ହୋଇଗଲେ । Maruti OMNI 8 seater ହୋଇଥିବାରୁ ସେଇ କାରରେ ଯିବାପାଇଁ ସ୍ଥିର ହେଲା । ପ୍ରଥମେ ଡ୍ରାଇଭର୍ ନେଇ ଯିବାକୁ ଭାବିଲୁ । ପରେ ଜ୍ଞାନ ବାବୁ କହିଲେ ମିଶି କରି ଚଲାଇବା, ଡ୍ରାଇଭର୍ ନବାନି । ବ୍ରହ୍ମପୁରରୁ ୱାଲଟିଅର୍ ପ୍ରାୟ ୨୫୦ କିଲୋମିଟର ରାସ୍ତା । ସକାଳ ୯ଟା ଭିତରେ ଦୁଇ ପରିବାର ବାହାରିଲୁ । ପଲାସାରେ Lunch କଲୁ । ୱାଲଟିଅର୍‌ରେ ପ୍ରାୟ ୪ଟା ବେଳକୁ ପହଞ୍ଚି ଗୋଟିଏ ହୋଟେଲ୍‌ରେ ରହିଲୁ । ସଂଧ୍ୟା ବେଳେ ବଜାର ବୁଲି ରାତ୍ରିଭୋଜନ ସାରି ୧୦ଟା ବେଳକୁ ହୋଟେଲ୍ ଫେରିଲୁ । ପରଦିନ ସକାଳୁ କୈଳାସଗିରି ବୁଲିବାକୁ ଗଲୁ । ଏହା ସମୁଦ୍ରକୂଳରେ ଗୋଟିଏ ପାହାଡ ଉପରେ ଅତି ସୁନ୍ଦର ଦର୍ଶନୀୟ ସ୍ଥାନ । ସେଠୁ ଫେରି ବନ୍ଦର ଭିତରେ କିଛି ସମୟ ବୁଲିଲୁ । ସନ୍ଧ୍ୟା ବେଳେ ବଜାର ବୁଲି ହୋଟେଲ୍ ଫେରିଲୁ । ଭାବିଲୁ ସକାଳୁ ବାହାରି ସୀମାଞ୍ଚଳ ଯାଇ ବ୍ରହ୍ମପୁର ଫେରିବୁ । ପ୍ରସ୍ତାବମୁତାବକ ସକାଳୁ ହୋଟେଲ୍‌ରୁ ବାହାରି ସୀମାଞ୍ଚଳ ଗଲୁ । ସେଠି ନରସିଂହ ଦର୍ଶନ କରି ଫେରି ପଲାସାରେ ଭୋଜନ କଲାବେଳକୁ ୨ଟା ବାଜି ସାରିଲାଣି । ଜ୍ଞାନ ବାବୁଙ୍କୁ କାର୍ ଚଲାଇବାକୁ କହିଲି । ସେ କହିଲେ, ଆଉ କେତେ ବାଟ ଯେ, ତୁମେ ଚଲାଅ । ସନ୍ଧ୍ୟା ୭ଟା ବେଳକୁ ବ୍ରହ୍ମପୁରରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ସୀମାଞ୍ଚଳ, ୱାଲଟିଅର୍ ସବୁ କଳିଙ୍ଗରେ ଥିଲା । ପରେ ଓଡିଶା ରାଜ୍ୟ ଗଠନ (୧୯୩୬) ବେଳକୁ ଏଇ ଯାଗାଗୁଡ଼ିକ ଆନ୍ଧ୍ର ଅଧୀନରେ ରହିଗଲା । ଏବେବି ସେଠାରେ ଅନେକ ଓଡିଆ ଲୋକ ବସବାସ କରୁଛନ୍ତି ।

ମହାବାତ୍ୟା

୧୯୯୯ ମସିହା ଓଡିଶା ପାଇଁ ଏକ ଦୁଃଖଦ ବର୍ଷ । ଅକ୍ଟୋବର ୧୮ରେ ଦକ୍ଷିଣ ଓଡିଶାର ଜିଲ୍ଲା ଏବଂ ୨୯ରେ ଉପକୂଳ ଓଡିଶାରେ ଘଟିଥିବା ମହାବାତ୍ୟାକୁ ଏବେ ସାରା ପ୍ରଦେଶ ଭୁଲିପାରି ନାହାଁନ୍ତି । ଦଶହରା ଛୁଟି ହୋଇଯିବାରୁ ଆମେ ୧୭ ତାରିଖ ସକାଳୁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆସିଲୁ । ପ୍ରଥମେ ସାନ ଭାଇ ଘର ଧର୍ମବିହାରରେ ପହଞ୍ଚି ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ କଲୁ । ୫ଟା ବେଳକୁ ବାପା ଓ ମଝିଆ ଭାଇ ପରିବାର ସହିତ ଧର୍ମବିହାରକୁ ଆସିଲେ । ସନ୍ଧ୍ୟା ପୂର୍ବରୁ ନିଜ ଘର ଭି.ଏସ୍.ଏସ୍ ନଗରକୁ ଫେରିବା କଥା । ବର୍ଷା ହେବାରୁ ବିଳମ୍ବ ହେଲା, ତଥାପି ବର୍ଷା କମିବାକୁ ଅପେକ୍ଷା ନକରି ପ୍ରାୟ ୭ଟା ବେଳକୁ ଫେରିଲୁ । ବାଟରେ

ଭୀଷଣ ବର୍ଷା। ଧର୍ମବିହାରରୁ ଭି.ଏସ୍.ଏସ୍ ନଗର ୧୩କି.ମି ରାସ୍ତା। ତଥାପି ଆମକୁ ଭି.ଏସ୍.ଏସ୍ ନଗର ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ଘଣ୍ଟାଏ ଲାଗିଲା। **୧୮ ତାରିଖ ସକାଳୁ ଖବର ଶୁଣିଲୁ ବ୍ରହ୍ମପୁର, ଗଞ୍ଜାମ, ଛତ୍ରପୁର ଏବଂ ପାଖାପାଖି ଯାଗା ବାତ୍ୟାରେ ଛାରଖାର ହୋଇଯାଇଛି। ଘରଦ୍ୱାର, ଗଛପତ୍ର, ବିଜୁଳି ଖୁଣ୍ଟ ସବୁ ଭାଙ୍ଗି ଧ୍ୱସ୍ତ ବିଧ୍ୱସ୍ତ ହୋଇଯାଇଛି। ଟେଲିଫୋନ୍ ଲାଇନ ମଧ୍ୟ ନଥାଏ।** ଖବର କାଗଜ ଏବଂ ଟିଭିରୁ ଯାହା ଖବର ପାଉଥାଉ। ଆମେ ସପ୍ତାହ ଖଣ୍ଡେରହି ବ୍ରହ୍ମପୁର ଫେରିବା କଥା। ବିଦ୍ୟୁତ୍ ସରବରାହ ଠିକ୍ ନ ହେବା ପ୍ରର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବାପା ତାଙ୍କ ପାଖରେ ରହିଯିବାକୁ କହିଲେ। ତଥାପି ୨୭ ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହି **୨୮ ତାରିଖ ସକାଳୁ ଚାଉଳ, ଡାଲି, ଆଳୁ, ପିଆଜ ତଥା ଅନ୍ୟ କିଛି ଖାଦ୍ୟ ସମାଗ୍ରୀ ଧରି ଆମେ ବ୍ରହ୍ମପୁର ଫେରିଲୁ। ବାଲୁଗାଁ ପରଠାରୁ ବାତ୍ୟାର କରାଳରୂପ ,୧୦ ଦିନ ପରେ ମଧ୍ୟ ଦେଖି ବହୁତ ଦୁଃଖ ଲାଗୁଥାଏ।** ହିଲ୍‌ପାଟନାରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ୧୨ଟା ବାଜି ଯାଇଥାଏ। ଘରର ସାମନ୍ୟ କ୍ଷତି ହୋଇଥିଲା। ବିଦ୍ୟୁତ୍ ନଥାଏ। ଖବର ନେଲୁ ଯେ ଦୁଇ ଦିନ ଭିତରେ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ସରବରାହ ହିଲ୍‌ପାଟନାକୁ ଆସିଯିବ। ପାଖରେ ଥିବା ନଳକୂପରୁ ପାଣି ଆଣି ଫୁଟାଇ ନେଲୁ। ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ଆଣିଥିବା ଖେଚୁଡି ଓ ଆଳୁ କସା ଖାଇ ଘର ସଫା ସଫି କାମରେ ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଲାଗିପଡିଲୁ। ପିଲାମାନେ ମଧ୍ୟ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥାନ୍ତି। ୨୯ ତାରିଖ ସକାଳୁ ବିଜୁଳି ପ୍ରାୟ ବ୍ରହ୍ମପୁର ସହରର ସବୁଆଡେ ଆସିଗଲା। ଦୋକାନ ବଜାର ଧିରେ ଧିରେ ଖୋଲିବାକୁ ଲାଗିଲା।

ନଭେମ୍ବର ଏକ ତାରିଖରେ ମୋର Professor interview Cuttack PSC officeରେ ଥାଏ। ମୋର ଏକମାତ୍ର ନାମ Goverment ରୁ reccommend ହୋଇ ଯାଇଥାଏ। ସେହିଦିନ (୨୯ ନଭେମ୍ବର) ରାତିରେ ଟିଭିରେ ଖବର ଦେଲା, ଓଡିଶା ଉପକୂଳ ଅଞ୍ଚଳରେ ଭୟାବହ ବାତ୍ୟା ହୋଇଛି। **୩୦ ତାରିଖ ସକାଳୁ ଟିଭିରେ ବାତ୍ୟାର ଭୟଙ୍କର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ମୁଣ୍ଡ କାମ କରିଲାନି। ତଥାପି ସେହିଦିନ ଶୀଘ୍ର ଖାଇଦେଇ ସ୍କୁଟର୍‌ରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ବାହାରିଲି। ବସ୍, ଟ୍ରେନ୍ ସବୁ ବନ୍ଦ ଥିଲା। କୌଣସି ମୋତେ ଖୋର୍ଦ୍ଧା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସିପାରିଲି। ସେତେବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ୪ଟା ବାଜିଲାଣି। ବର୍ଷା ଝିପି ଝିପି ହେଉଥାଏ। ଖୋର୍ଦ୍ଧା ଭୁବନେଶ୍ୱର ମଧରେ ୫/୬ ଜାଗାରେ ରାସ୍ତାରେ ଘାଇ। ପିତାପଲ୍ଲୀ-ଚନ୍ଦକା ରାସ୍ତାରେ ଯିବାକୁ ଲାଗିଲି। ସେପଟେ ବି ସେହି ଅବସ୍ଥା, ତଥାପି ପାଣିରେ କିଛି ବାଟ ଗଲି। ସ୍କୁଟର୍ ଷ୍ଟାର୍ଟ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା। ଠେଲି ଠେଲି ଶୁଖିଲା**

ଜାଗାକୁ ଆସିଲି। ସଂଧ୍ୟା ହବା ଉପରେ। ଆଗକୁ ଯିବାକୁ ସାହାସ କଲିନି। କିଛି ସମୟପରେ କିକ୍ ମାରିବାରୁ ଷ୍ଟାର୍ଟ ହୋଇଗଲା। ଏଥର ବ୍ରହ୍ମପୁରକୁ ଫେରିବାକୁ ଲାଗିଲି। ବର୍ଷା ଝିପିଝିପି ଲାଗି ରହିଥାଏ। ଖୋର୍ଦ୍ଧା କଲେଜ୍ ଛକ ପାଖରେ ପୁଣି ଷ୍ଟାର୍ଟ ବନ୍ଦ। ଯେତେ କିକ୍ ମାରିଲେବି ହେଲାନି। ପାଖରେ ଗୋଟେ ପାନ ଦୋକାନୀ କହିଲା, ଟିକେ ଆଗକୁ ଯାଆନ୍ତୁ ଗୋଟେ ସ୍କୁଟର୍ ମେକାନିକ୍ ଅଛି। ସେଠାକୁ ଠେଲି ଠେଲି ଆଣି ଦେଖିଲି ତା ଦୋକାନ ବନ୍ଦ। ପାଖରେ ଜଣେ ଲୋକ ଠାରୁ ବୁଝିଲି ଯେ ମେକାନିକ୍ ଘର ସେଇ ପାଖରେ । ଘରୁ ତାକୁ ଡାକି ଆଣି ଠିକ କଲି। ପାଣି ପଶି ପ୍ଲଗ୍ ସଟ୍ ହୋଇଯାଇଥିଲା। ତା' ପାଖରୁ ଗୋଟାଏ ପୁରୁଣା ପ୍ଲଗ୍ ପକାଇବାରୁ ଷ୍ଟାର୍ଟ ହେଲା। ମେକାନିକକୁ ତା ଘରେ ଛାଡି ବ୍ରହ୍ମପୁର ଫେରିଲି । ଛତ୍ରପୁର ବ୍ରିଜ୍ ପୂର୍ବରୁ Humpsରେ ଧଡ ଧଡ ହୋଇ ମୋ ଲାଇଟ୍ ଲିଭିଗଲା। ସ୍କୁଟର୍ ରଖି ଦେଖିଲି ଯେ ଲାଇଟ୍ ସୁଇଚଟି କେଉଁଠି ଗଳି ପଡିଛି। ସେତେବେଳେକୁ ଅନ୍ଧାର ହେଲାଣି। କିଛି ଉପାୟ ନପାଇ ହାତରେ ସେ ତାର ଦୁଇଟିକୁ ଯୋଡି ଦେଲି। ଷ୍ଟାର୍ଟ କଲାରୁ ଲାଇଟ୍ ଜଳିଲା, କିନ୍ତୁ ଖାଲି ଡିପର, ପୁଣି ଲିଭୁନଥାଏ। ସେଥିରେ ଧିରେ ଧିରେ ସ୍କୁଟର୍ ଚଳାଇ ହିଲ୍‌ପାଟଣାରେ ପହଞ୍ଚିଗଲି। **ଖାଇସାରିଲା ପରେ ବସ୍‌ଷ୍ଟାଣ୍ଡ୍‌କୁ ଫୋନ୍ କରି ବୁଝିଲି ଯେ ୩୧ ତାରିଖ ସକାଳେ ବସ୍ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଯିବ।**

ସକାଳେ ନୂଆ ବସ୍‌ଷ୍ଟାଣ୍ଡ୍ ଯାଇ ଦେଖିଲି ଭୁବନେଶ୍ୱର ପାଇଁ କିଛି ବସ୍ ନାହିଁ। ଚା ଦୋକାନଟିଏ ଖୋଲା ଥିଲା। ସେ ପାଖକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲି ଆମ college botany department ର ଡଃ ରଙ୍ଗନାଥ ମିଶ୍ର ଗୋଟିଏ ବ୍ୟାଗ ଧରି ଛିଡା ହୋଇଛନ୍ତି। ସେ ବି କଟକ ଯିବାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଛନ୍ତି। ପ୍ରାୟ ଅଧଘଣ୍ଟେ ପରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଯିବାପାଇଁ ବସ୍ ଆସିଲା। କଣ୍ଡକ୍ଟର୍ ବାବୁଙ୍କୁ ପଚାରି ବାରୁ କହିଲେ ୧୦/୧୨ ଜଣ ଲୋକ ହେଲେ ଯିବ। ସମୟ କଥା ପଚାରିବାରୁ କହିଲେ ଟାଇମ୍ ହଉଚି ୭ଟା, ଏବେତ ୮ଟା ବାଜିଲାଣି ଲୋକଟିକେ ଆସନ୍ତୁ ଛାଡିବା। ପ୍ରାୟ ୧୦ଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପେକ୍ଷାକଲୁ। ବିରକ୍ତିରେ ଡଃ ମିଶ୍ର କହିଲେ, ମୁଁ ଫେରୁଛି। ଫେରିବା କଥାଶୁଣି କଣ୍ଡକ୍ଟର୍ ଘଣ୍ଟା ଦେଖି କହିଲା, ବସ୍‌ରେ ବସନ୍ତୁ ଯିବା। ଲୋକ ୮/୧୦ ଜଣ ଥିଲେ। ବାଟରୁ ଜଣେ ଜଣେ ଉଠୁଥାନ୍ତି। ବ୍ରହ୍ମପୁର ଛାଡିଲା ବେଳକୁ ବସ୍‌ରେ ୧୨/୧୪ ଜଣ ଲୋକ। ଛତ୍ରପୁର, ଗଞ୍ଜାମରୁ ମଧ୍ୟ କିଏ କିଏ ଉଠୁଥାନ୍ତି। ଚିଲିକା ପାଖରେ ଖାଇବା ପାଇଁ ବସ୍ ରହିଲା। **ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ପହଞ୍ଚିଲାବେଳକୁ ୪ଟା ହୋଇ ସାରିଥାଏ। ଦେଖିଲା ବେଳକୁ କଟକ ପାଇଁ ବସ୍ ନାହିଁ।** କିଛି ସମୟ ବୁଲା ବୁଲି

କରି ପୁଣି ସେହି କଣ୍ଡକ୍ଟରର ବାବୁଙ୍କୁ କଟକ ଯିବାପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କଲୁ। ଲୋକ ପ୍ରାୟ ୧୫ଜଣ ପାଖା ପାଖି ଛିଡା ହୋଇଥାନ୍ତି। କଟକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବସର Permission ନଥାଏ। ତଥାପି ସେ ରାଜି ହୋଇଗଲେ। ଭୁବନେଶ୍ୱର କଟକ ରାସ୍ତାରେ ଗୋଟିଏ ବି ଗଛ ନଥାଏ। ସବୁ ଉପୁଡି ପଡିଥାଏ। ୩/୪ଟା ଘାଇ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା। ବହୁ କଷ୍ଟରେ ଆସି ବାଦାମବାଡିରେ ବସ୍ ପହଞ୍ଚିଲା। ସଂଧ୍ୟା ୬ଟା ଉପରେ ବାଜିଥାଏ। ବାଦମବାଡି ଶୁନ୍ ଶାନ୍। ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ହୋଟେଲ୍‌ରେ ଆଲୁଅ ଦେଖି ସେଠାକୁ ଗଲୁ। ବ୍ୟାଟେରୀରେ ଆଲୁଅ ଜଳୁଥାଏ। କିଛି ଖାଇବାକୁ ନଥାଏ । ହଠାତ୍ ଗୋଟିଏ ରିକ୍ସାକୁ ଦେଖି ପଚାରିଲି PSC office ଯିବୁ। ନା କହି, ସେଠି ଛିଡା ହେଲା। ହୋଟେଲ୍ ବାଲାକୁ ପଚାରିଲି ରାତିରେ ରହି ହେବ କି ? ସେ କହିଲା ପାଣି, ଲାଇଟ୍ ନାହିଁ। ଖାଇବାକୁ ବି ନାହିଁ। ପାଖରେ ଥିବା ପାଣି ପ୍ରାୟ ସରିବାକୁ ବସିଲାଣି। ଡଃ ମିଶ୍ର ରାଜିହେଲେ ରହିବା ପାଇଁ। ସେତେବେଳେ ରିକ୍ସାବାଲା ପଚାରିଲା, ସେ ଅଫିସ୍‌ଟି କେଉଁଠି, ଯିବେ କହୁଥିଲେ। ଡଃ ମିଶ୍ର କହିଲେ ମୋର ଯିବାର ନାହିଁ। କାଲି ସକାଳୁ ଦେଖିବା। ମୁଁ ରିକ୍ସା ବାଲାକୁ କହିଲି, ମଙ୍ଗଳାବାଗ ଛକରୁ ଟିକେ ଆଗକୁ। ଯିବା ଆସିବା କେତେ ନେବୁ ବୋଲି କହିବାରୁ ସେ ୩୦ ଟଙ୍କାରେ ରାଜି ହୋଇଗଲା। ଡଃ ମିଶ୍ରଙ୍କୁ ସେଠି ଛାଡି ମୁଁ ରିକ୍ସାରେ ଚାଲିଲି। **ମଙ୍ଗଳାବାଗ ଛକରେ ପହଞ୍ଚି ଦେଖିଲି କାଣ୍ଟନ୍‌ମେଣ୍ଟ୍ ରାସ୍ତାରେ ସବୁ ଗଛ ଉପୁଡି ପଡିଛି। ରିକ୍ସାକୁ ସେଠି ଛାଡି ଚାଲି ଚାଲି ଯିବାକୁ ବାହାରିଲି, ଡର ଲାଗୁଥାଏ। ରିକ୍ସା ବାଲାକୁ କହିଲି ମୋ ସାଥିରେ ଆସ। ଫେରିକି ପୁଣି ବାଦାମ ବାଡି ଯିବା, ସେ ରାଜି ହବାରୁ ମୁଁ ବ୍ୟାଗ୍‌ରୁ ଟର୍ଚ୍ଚ ବାହାର କଲି, ବହୁ କଷ୍ଟରେ PSC ଅଫିସ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିଲି।**

ସେଠି ବସିଥିବା Securityକୁ ଆସନ୍ତା କାଲି interview କଥା ପଚାରିଲି। ସେ କହିଲା ସେପଟ ଘରେ ଚେୟାରମ୍ୟାନ୍ ଅଛନ୍ତି ପଚାରନ୍ତୁ। **ସେତେବେଳେ PSC ଚେୟାରମ୍ୟାନ୍ ଶ୍ରୀ ହାଡିବନ୍ଧୁ ମିର୍ଦ୍ଧା ଥାନ୍ତି।** ଗେଟ୍ ଖୋଲି ଭିତରକୁ ଗଲି। ସେଠି କେହି Security ନଥାନ୍ତି, ଘର କବାଟ ବାଡେଇବାରୁ ଝରକାପଟେ ଜଣେ, କିଏ ବୋଲି ପଚାରିଲା। ମୁଁ ବ୍ରହ୍ମପୁରରୁ ଚେୟାରମ୍ୟାନ୍‌ଙ୍କୁ ଦେଖା କରିବାକୁ ଆସିଛି ଶୁଣି କହିଲା ଛିଡା ହୁଅନ୍ତୁ। କଛି ସମୟ ପରେ କବାଟ

ଖୋଲିଲା ଜଣେ ହାପ୍ ପ୍ୟାଣ୍ଟ୍ ପିନ୍ଧା ଗେଡ଼ା ଓ କଳା ଲୋକଙ୍କୁ (ଲଣ୍ଡୁନ ଧରି) ଆଗରେ ଦେଖି କହିଲି ଚେୟାରମ୍ୟାନ୍‌ଙ୍କୁ ଡାକି ଦିଅ। ସେ କହିଲେ, ମୁଁ ଚେୟାରମ୍ୟାନ୍, ବସନ୍ତୁ। ନମସ୍କାର କରି ସବୁ କଥା କହିଲି। ସବୁ କଥା ଶୁଣିଲା ପରେ ମୋତେ ପଚାରିଲେ, କଣ କରିବା ? ମୁଁ କହିଲି, ସାର୍ ସେକ୍ରେଟାରୀଙ୍କୁ ଫୋନ୍ କରି ପଚାରନ୍ତୁ। **ମୋ ସାମନାରେ ଫୋନ୍ କରି କାହା ସଙ୍ଗେ କଥା ହେଲେ ଜାଣିନି। ଫୋନ୍ ରଖି କହିଲେ, ସବୁ interview ଅନିର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଟ କାଳ ପାଇଁ ଘୁଞ୍ଚିଗଲା।** ଅନୁରୋଧ କରିବାରୁ ତାଙ୍କ pad ବାହାର କରି carbon ପକାଇ ଲେଖିଲେ। ମୁଁ ଗୋଟିଏ କପି ଧରି ଧନ୍ୟବାଦ ଜଣାଇ ଫେରିଲି। ଚାଲି ଚାଲି ମଙ୍ଗଳାବାଗ ଛକକୁ ଆସି ରିକ୍ସାରେ ବସିଲା ପରେ ଦେଖିଲି, ସାମ୍ନାରେ ଗୋଟିଏ କ୍ୟାବିନ୍ ପାଖରେ ଗହଳି। ରିକ୍ସା ବାଲାକୁ ପଠାଇଲି ଯାହା ଖାଇବାକୁ ମିଳିବ ୨୦ ଟଙ୍କାର ନେଇ ଆସିବ। ସେ ଗରମ ଗରମ ପକୁଡ଼ି ଆଣିଲା। ଭାରି ଭୋକ କରୁଥିଲା। ରିକ୍ସା ବାଲାକୁ କିଛି ଦେଲି, ସେ ପରେ ଖାଇବ କହି ସିଟ୍ ତଳେ ରଖିଦେଲା ଏବଂ ବାଦାମ ବାଡ଼ିକୁ ଫେରିଲା। ସେତେବେଳେକୁ ପ୍ରାୟ ରାତି ୯ଟା । ଡଃ ମିଶ୍ରଙ୍କୁ ସବୁ କହି ପକୁଡ଼ି ପୁଡ଼ିଆଟିଏ ଧରାଇ ଦେଲି। ଖାଇ ସାରିବା ପରେ ସେ ପଚାରିଲେ କ'ଣ କରିବା ? ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିବା କଥା ଶୁଣି ହୋଟେଲ୍‌ରେ ବସିଥିବା ଲୋକଟି କହିଲା ଆରପଟକୁ ଯାଆନ୍ତୁ, ସେପଟେ ବସ୍ ମିଳିପାରେ।

ଅନ୍ଧାର ରାତିରେ ଟର୍ଚ୍ଚ ଓ ଠେଙ୍ଗା ଧରି କିଛି ଯୁବକ ସେଠି ବୁଲୁଥାନ୍ତି। ତାଙ୍କ ଭିତରୁ ଜଣେ ଆମକୁ କୁଆଡ଼େ ଯିବେ ବୋଲି ପଚାରିଲେ। ସେମାନଙ୍କୁ ପରିଚୟ ମାଗିବାରୁ, କହିଲେ କିଛି ଡରିବାର ନାହିଁ ଆମେ ସବୁ RSS କର୍ମୀ। ବସ୍ ଷ୍ଟାଣ୍ଡରେ ଚୋରୀ ଖବର ପାଇ ଆମେ ଜଗିବାକୁ ଆସିଛୁ। ଆମକୁ ଟିକେ ଆଶ୍ୱସ୍ତ ଲାଗିଲା। କିଛି ସମୟ ପରେ ଗୋଟିଏ ବସ୍ ଆସିଲା, ଭୁବନେଶ୍ୱର ଡାକିବାରୁ, RSS କର୍ମୀଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଜଣାଇ ବସ୍‌ରେ ବସିଲୁ। ଆମ ସହିତ ଆଉ କିଛି ଲୋକ ମଧ୍ୟ ବସିଲେ। ଭୁବନେଶ୍ୱର ବସ୍ ବରମୁଣ୍ଡାରେ ପହଞ୍ଚିଲା। ସେତେବେଳକୁ ରାତି ପ୍ରାୟ ୧୧ଟା। କିଛି ଲୋକ ସେଠାରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଥାନ୍ତି। ତାଙ୍କୁ ପଚାରି ଜାଣିଲୁ ସେମାନେ ବ୍ରହ୍ମପୁର ଯିବା ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରିଛନ୍ତି। ସେତେବେଳେ କୌଣସି ବସ୍‌ର କିଛି ଟାଇମ୍ ନଥାଏ। ଦେଖିଲୁ ସେତେବେଳେ ଗୋଟିଏ ବସ୍ ବ୍ରହ୍ମପୁରରୁ ଆସି କଟକ ଯିବାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଛି ଏବଂ ସକାଳୁ କଟକରୁ ବ୍ରହ୍ମପୁର ଫେରିବ। ଆମେ ସେହି କଣ୍ଡକ୍ଟରକୁ କଟକ ରାସ୍ତା ଖରାପ ଥିବା କଥା କହିଲୁ ଏବଂ

ଅନୁରୋଧ କଲୁ ସେହି ରାତିରେ ବ୍ରହ୍ମପୁର ଫେରିବା ପାଇଁ। କଟକ ଯିବାକୁ ଥିବା ୫/୬ ଜଣ ଯାତ୍ରୀଙ୍କୁ ଆମେ ଆସିଥିବା କଟକ ବସ୍‌ରେ ଚଢାଇ ଦେଲୁ। ଦୁଇ କଣ୍ଡକ୍ଟର୍ କଣ କଥା ହେଲେ ଏବଂ ସବୁ ଠିକ୍ ଠାକ୍ ହେଲା। ବ୍ରହ୍ମପୁରକୁ ଯିବା ସବୁ ଯାତ୍ରୀ ଖୁସିରେ ବସିଲେ। ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ୧୦/୧୨ ଜଣ ଲୋକଙ୍କୁ ଧରି ରାତି ପ୍ରାୟ ଗୋଟାଏ ବେଳକୁ ଆମ ବସ୍ ଛାଡିଲା। ଡଃ ମିଶ୍ର ମୋତେ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଇ କହିଲେ ଆପଣଙ୍କ ପକୁଡ଼ି ବହୁତ ସାହାଯ୍ୟ କଲା। ତାପରେ ଟାଙ୍ଗି ପାଖରେ ବସ୍ ଚକା ଫାଟିଲା। ଷ୍ଟେପ୍‌ନି ଲଗାଇ ବାହାରିଲା ବେଳକୁ ରାତି ପ୍ରାୟ ୩ଟା। **ସକାଳେ ବ୍ରହ୍ମପୁରରେ ପହଞ୍ଚି ପ୍ରଫେସର୍ interview କଥା ଚିନ୍ତା କରୁ ଥାଉ। ୫/୬ ଦିନ ପରେ ସବୁ interview ଅନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାଳପାଇଁ ବନ୍ଦ ରହିଲା ବୋଲି ସମାଜରେ ପଢ଼ିଲୁ । ୧୯୯୯ ମସିହା ମହାବାତ୍ୟା କଥା ଏବେବି ବହୁତ ଲୋକଙ୍କର ମନେ ଅଛି।**

LIONS କ୍ଲବ୍‌ର ରିଲିଫ୍ କାର୍ଯ୍ୟ

ବ୍ରହ୍ମପୁରରେ ପହଞ୍ଚି ଖବର ପାଇଲୁ ଚେନାଇରୁ ଗୋଟେ waggonରେ ରିଲିଫ୍ ସାମଗ୍ରୀ ଆସିଛି। LIONS President (ଚେନାଇ) specially ବ୍ରହ୍ମପୁର ପାଇଁ ପଠାଇଛନ୍ତି। ସେତେବେଳେ ବ୍ରହ୍ମପୁରର ତିନୋଟି LIONS Club ଥାଏ। ଆମ କ୍ଲବ LIONS East ର ମୁଁ ପ୍ରେସିଡେଣ୍ଟ୍ ଥାଏ । **Veternan LION ବସନ୍ତ ପାଣିଗ୍ରାହୀ ସବୁ କ୍ଲବ୍‌ର ସଭ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଡକାଇ ରିଲିଫ୍ ଜିନିଷ ଗୁଡିକ ବାଣ୍ଟିବା ପାଇଁ କହିଲେ।** ଭଞ୍ଜକଳା ମଣ୍ଡପରେ ମହିଳା ସଭ୍ୟମାନେ ସବୁ ପ୍ୟାକିଙ୍ଗ୍ କାମରେ ଲାଗିପଡ଼ିଲେ। କିଏ କେଉଁ ଜାଗାକୁ ବାଣ୍ଟିବା ପାଇଁ ଯିବେ ଆଲୋଚନା ହେଲା। **ଆମ କ୍ଲବ୍ କିନିସି, ଚିକିଟି, କାଲୁଆ ପାଖରେ ଥିବା ଆଦିବାସୀ ଗ୍ରାମଗୁଡିକରେ ବାଣ୍ଟିବା ପାଇଁ ଠିକ୍ ହେଲା।**

ଦ୍ୱିତୀୟ ଟ୍ରକ୍ ଗୋପାଳପୁର, ନରେନ୍ଦ୍ରପୁର ଓ ପୁରୁଷୋତ୍ତମପୁର ଯିବାକୁ ଠିକ ହେଲା ଏବଂ ତୃତୀୟ ଟ୍ରକ୍ ଆସିକା, ସୋରୋଡା ଅଞ୍ଚଳ ଯିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲେ। ମୋ ମାରୁତି ଓମ୍‌ନି ବହୁତ କାମରେ ଲାଗିଲା। **ଛୋଟ ଛୋଟ ଆଦିବାସୀ ଗ୍ରାମକୁ ଟ୍ରକ ଯାଇପାରୁ ନଥାଏ। ଓମ୍‌ନିର ପଛ ସିଟ୍ କାଢି ଦେଇ ରିଲିଫ୍ ପ୍ୟାକେଟ୍ କିଛି ଧରି ମୁଁ ଏବଂ ଆମର ଜଣେ ସଭ୍ୟ (LION Patra) କିଛି ଗ୍ରାମକୁ ଯାଇ ରିଲିଫ୍ ପ୍ୟାକେଟ୍ ବାଣ୍ଟିଲୁ ।** କାର୍‌ଟି ଗାଁ ମୁଣ୍ଡରେ ରଖି ମୁଁ ଗାଁ ଭିତରକୁ ଯାଇ ଯେଉଁ ଘରର ରିଲିଫ୍ ଦରକାର ସେମାନଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱାକ୍ଷର ଚିଠା ଦେଇ କାର୍ ପାଖକୁ ପଠାଏ। LION Patra ମୋ ଚିଠା

ରଖି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପ୍ୟାକେଟ୍ ଦିଅନ୍ତି । ଏହିପରି ପ୍ରାୟ ୩/୪ଦିନ ସକାଳ ଓ ସଂଧ୍ୟା, ସମସ୍ତେ ବୁଲି ବୁଲି ସବୁ ରିଲିଫ ପ୍ୟାକେଟ ବାଣ୍ଟିଲୁ ଏବଂ LIONS Club ଚେନାଇକୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଚିଠି ପଠାଇଲୁ । **ମୋର ନୂଆ ଗାଡିଟି ବହୁତ କାମରେ ଲାଗିଲା । ବାଟରେ କେବେ ବି ହଇରାଣ କରିନି । ଥରେ ବି ହେଲେ ଲିକ୍ ହୋଇନି । ଏହା ସବୁ ଠାକୁରଙ୍କ ଦୟା ।** କିନ୍ତୁ ମୋତେ ଥରେ ରଙ୍ଗ କରିବାକୁ ପଡିଲା ।

ଦୁଃଖଦ ଦଶକ

୯୦ଦଶକ (୧୯୯୦ - ୧୯୯୯) ମୋ ନିଜ ପାଇଁ ଏକ ଦୁଃଖଦ ଦଶକ ଥିଲା । **୧୯୯୧ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସରେ ମୋର ଶାଶୁ ମାତ୍ର ୫୪ ବୟସରେ Liver Cancer ରେ ଚାଲିଗଲେ ।** ମୁଁ ବ୍ରହ୍ମପୁରରେ ଥାଏ । ଘରେ ଫୋନ୍ ସଂଯୋଗ ନଥିଲା । ବନ୍ଧୁ ସୁରେଶଙ୍କ ଠାରୁ ପ୍ରାୟ ଦିନ ୪ଟା ସମୟରେ ଶାଶୁଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ଖବର ପାଇଲି । Taxi reserve କରି ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ରାତି ୧୦ଟା । ସତ୍ୟନଗର ଶ୍ମଶାନରେ ଶବ ସଂସ୍କାରର ଶେଷ ପର୍ବ ଚାଲିଥାଏ । ଚିତାକୁ ଦର୍ଶନ କରି ଶ୍ରଦ୍ଧାଞ୍ଜଳି ଜଣାଇ ଆମେ ଫେରିଲୁ । **ପର ବର୍ଷ ୧୯୯୨ଏପ୍ରିଲ ମାସରେ Heart problem ଯୋଗୁଁ ୫୭ ବୟସରେ ମା' ମଧ୍ୟ ଚାଲିଗଲେ ।** ଏହି ଦୁଃଖଦ ଖବର ପ୍ରାୟ ଦିନ ୩ଟା ବେଳକୁ ଭଉଣୀ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ଆସି କହିଲା । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ Taxi କରି ଭୁବନେଶ୍ୱର (ଭି.ଏସ୍.ଏସ୍ ନଗର)ରେ ପ୍ରାୟ ୯ଟା ବେଳକୁ ପହଞ୍ଚିଲୁ । **ମୋ ଆସିବାକୁ ସମସ୍ତେ ଅପେକ୍ଷା କରିଥାନ୍ତି । କାରଣ ବଡପୁଅ ହିସାବରେ ମୁଖାଗ୍ନି ଦେବା ମୋର ସାମାଜିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ଏହାର କାରଣ କ'ଣ, ମୁଁ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜାଣିପାରିନି । ମା' ଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ଥିଲା ମୋ ଶାଶୁଙ୍କ ଚିତା ପାଖରେ ତାଙ୍କର ଶବସତ୍କାର କରିବା ପାଇଁ । ବାପା ସ୍ୱର୍ଗଦ୍ୱାର ନେବା ପାଇଁ ଚାହୁଁଥିଲେ । ଶେଷରେ ମା'ଙ୍କ ଇଚ୍ଛାକୁ ସମ୍ମାନ ଦିଆଗଲା ।** ସତ୍ୟନଗର ଶ୍ମଶାନର ସେହି ଜାଗାରେ ମା' ଙ୍କ ଶବ ସତ୍କାର କରାଗଲା । ସଜକ୍ରିୟା କରିବାକୁ ରାଜି ହେଲି । ଚକେଇସିହାଣୀ କେନାଲ୍ କୂଳରେ ତୁଠ କରାଗଲା । ସେତେବେଳେ କେନାଲ୍‌ରେ ପରିଷ୍କାର ଜଳ ସ୍ରୋତ ଥାଏ । ଖରାଦିନ, ସକାଳୁ ଚାଲି ଚାଲିଯାଇ କାମ ସାରି ଫେରିଲା ବେଳକୁ ସବୁଦିନ ପ୍ରାୟ ୧ ବା ୨ଟା ବାଜୁଥିଲା । ଦଶାହ କାମ ସରିଲା ପରେ ଦେଖିଲି ମୋ ପାଦରେ ୪/୫ଟି ଫୋଟକା ହୋଇଯାଇଛି । ଏହିସବୁ କାମପାଇଁ ଖାଲି ପାଦରେ ଯିବାର ନିୟମ । ଖରାଦିନରେ

ଖାଲିପାଦରେ ଦଶଦିନ ଚାଲିଲାପରେ ମୋର ଏପରି ଅବସ୍ଥା ହୋଇଥିଲା। ମନେ ଅଛି ୫ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ Antibiotic ଖାଇବାକୁ ପଡିଥିଲା। ମା'ଙ୍କ ଅସ୍ଥିକୁ ଚଉରା ପାଖରେ ସୁରକ୍ଷିତ ରୂପେ ପୋତି କରି ରଖିଲି । ପରେ ସୁବିଧା ଦେଖି ଗଙ୍ଗାରେ ବିସର୍ଜନ କରାଇଲି। **ସେହି ୧୯୯୨ ମେ ମାସରେ ସାନ ଖୁଡି ମାଳତୀ ଦାଶ, ଜୁନ ମାସରେ ସାନ ଜେଜେ ସନାତନ ଦାଶ ଏବଂ ଜୁଲାଇ ମାସରେ ବଡମାମୁଁ ଗୁରୁ ପ୍ରସାଦ ପଣ୍ଡା, ୧୯୯୪ରେ ବଡ ମଉସା ପଞ୍ଚାନନ ତ୍ରିପାଠୀ, ୧୯୯୬ ରେ ସାନ ମାଉସୀ ସୀତା ଦେବୀ ଏବଂ ୧୯୯୯ ମସିହାରେ ବଡ ମାଉସୀ ଲଳିତା ଦେବୀ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦୁଃଖରେ ଭସାଇ ଦେଇ ଆରପାରିକୁ ଚାଲିଯାଇଥିଲେ।** ସେହି ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଖରେ କିଛି କିଛି ଦିନ ରହିବାର ସୌଭାଗ୍ୟ ପାଇଥିଲି। ସେମାନଙ୍କ ସ୍ନେହ ଓ ଆଦର ମୁଁ କଦାପି ଭୁଲିପାରିବିନି।

୨୦୦୦ ମସିହାକୁ ସ୍ୱାଗତ

ଅସରନ୍ତି ଦୁଃଖ ଦେଇ ୧୯୯୯ ମସିହା ଶେଷ ହେଲା। **ନୂଆବର୍ଷ ୨୦୦୦ ମସିହା। ନୂଆ ଶତାବ୍ଦୀ, ନୂଆ ସହସ୍ରାବ୍ଦୀ।** ସାରା ବିଶ୍ୱ ମହା ସମାରୋହରେ ପାଳନ କରୁଥିଲାବେଳେ ଆମ ରାଜ୍ୟବାସୀ ମହାବାତ୍ୟାର ପ୍ରକୋପରୁ ଧିରେ ଧିର ନିଜକୁ, ନିଜଘରକୁ, ନିଜ ଗାଁ, ତଥା ସହରକୁ ସଜାଡିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ଥାନ୍ତି। ସେଥି ପାଇଁ ନୂତନ ମସିହାକୁ ସ୍ୱାଗତ କରିବାକୁ ଏକ ରକମ ଭୁଲିଯାଇଥିଲେ। **କମ୍ପ୍ୟୁଟର ଜଗତ ପାଇଁ ୨୦୦୦ ମସିହା ଏକ challenge ଥିଲା। Data storage, transfer ଇତ୍ୟାଦି 2K formula ଦ୍ୱାରା ସମାଧାନ ହୋଇପାରିଲା।** ଏହି ସବୁ କାରଣ ପାଇଁ ୩ୟ ସହସ୍ରାବ୍ଦୀର ପ୍ରଥମ ବର୍ଷ ୨୦୦୦ (2K) ମସିହାକୁ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ଭାବରେ ସ୍ୱାଗତ କରିପାରି ନଥିଲି। **ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର ବିଷୟ ୨୦୦୦ ମସିହାର କୌଣସି ଘଟଣା ମୋର ମନେ ବି ପଡୁନି। ତା ଭିତରେ କେତେବେଳେ, ୨୦୦୧ ମସିହାର ଆଗମନ ହୋଇଛି ଏବଂ ଆମେ ୨୦୦୧କୁ ସ୍ୱାଗତ କରିଛୁ କି ନାହିଁ ତା' ବି ମନେ ନାହିଁ।** କିନ୍ତୁ ୨୦୦୧ ମୋ ପାଇଁ ଏକ ସ୍ମରଣୀୟ ବର୍ଷ। ସେହି ବର୍ଷ ବଡପୁଅ କ୍ରାନ୍ତି ଶୁଭଙ୍କର ଭୁବନେଶ୍ୱର ସିଲିକନ୍ ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ କଲେଜ୍‌ରେ Electronics and Telecomunication (ET) branch ରେ admission ନେଲା। ସେ ହଷ୍ଟେଲ୍‌ରେ ରହିବାକୁ ମୁଁ ପସନ୍ଦ କଲି।

ପ୍ରଫେସର୍ ଶ୍ରୀଶ ପଟେଲ୍,
ବ୍ରହ୍ମପୁର ୧୯୯୧

ବ୍ରହ୍ମପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ପ୍ରଶାସନିକ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ

ଶାଶୁମା କାନ୍ତିପ୍ରଭା ଶରଣଙ୍କ ଶେଷ ଅବସ୍ଥା

ଶାଶୁମାଙ୍କ ଦେହାନ୍ତ, ନିକଟରେ ଶଳା ମାନସ ଓ ବାବୁନନା, ୧୯୯୧

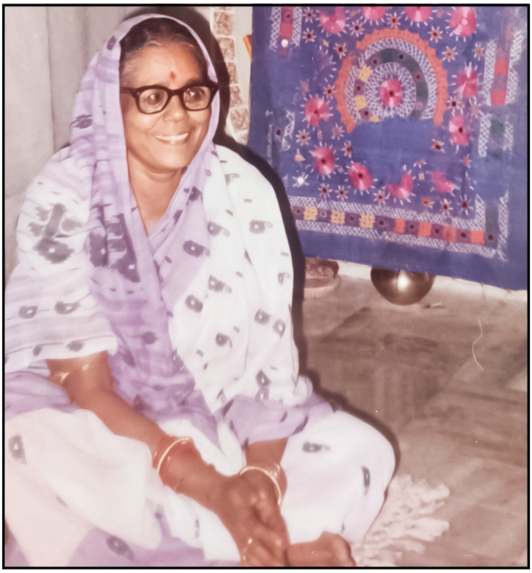

ମା'ଙ୍କ ଶେଷ ଠାକୁର ପୂଜା

ମା' ଲକ୍ଷ୍ମୀପ୍ରୀୟା ଜାନକୀ ଦେବୀଙ୍କ ଦେହାନ୍ତ ନିକଟରେ
ପୁଅ,ବୋହୂ, ଝିଅ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ, ୧୯୯୨

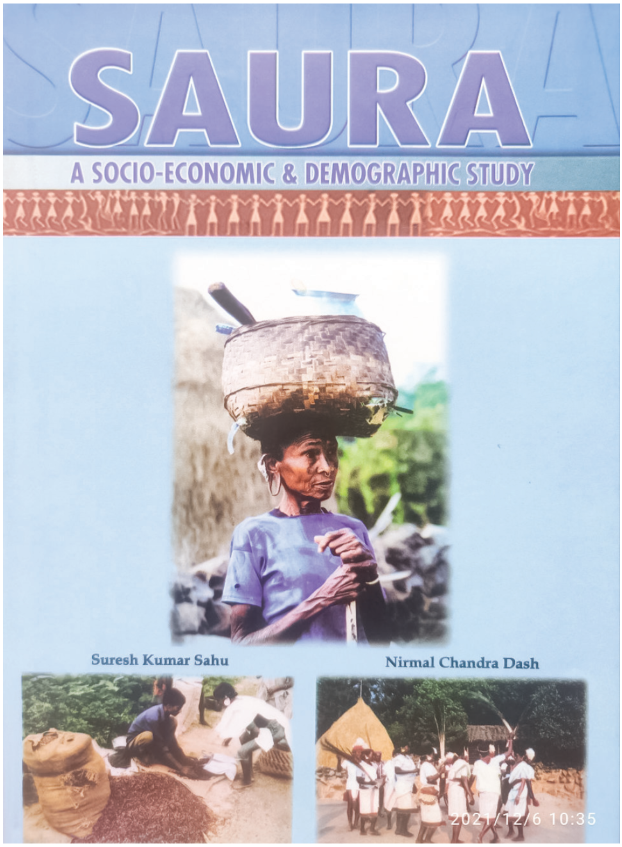

ସଉରା ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଉପରେ ଲିଖିତ ପୁସ୍ତକ, ୧୯୯୭

ଏକ ସଉରା ଗ୍ରାମ, ଗଞ୍ଜାମ

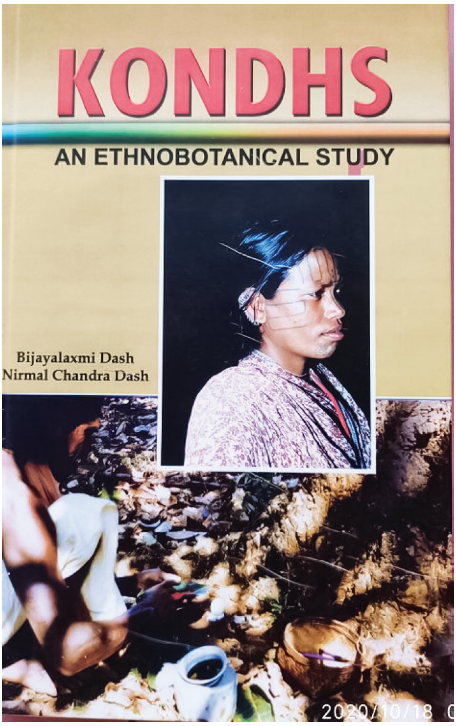

କନ୍ଧମାନଙ୍କ ଉପରେ ଲିଖିତ ପୁସ୍ତକ, ୧୯୯୮

ଏକ କନ୍ଧଗ୍ରାମ, ଆମ୍ବଖୁଲିଆ, ଗଞ୍ଜାମ

ପରିବାର ଓ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ସହିତ କାଳିଜାଈରେ, ୧୯୯୮

ପ୍ରଫେସର୍ ଅନୁପ କୁମାର ଦାଶ (ସନ୍ତୁ ଭାଇ)ଙ୍କ ପରିବାର ସହିତ ଦକ୍ଷିଣପୁର ଘାଇ, ବ୍ରହ୍ମପୁର

ବିଶାଖାପାଟନା ବନ୍ଦରରେ

ନିଜ ମାରୁତି ଓମ୍‌ନିରେ ବିଶାଖାପାଟନା ଯାତ୍ରା, ୧୯୯୯

ସାନ ସଢୁଙ୍କ ପରିବାର (ଜ୍ୟୋତି ପ୍ରକାଶ ରଥ, ରଶ୍ମୀ, ସ୍ୱେତାବ୍)

ଖଲିକୋଟ୍ କଲେଜ୍‌ର ଅଧ୍ୟାପକମାନଙ୍କ ସହିତ ଗୋପାଳପୁର ସମୁଦ୍ରକୂଳରେ
(ମୂର୍ତ୍ତି ବାବୁ, ରଜନୀ ବାବୁ, ରବି ବାବୁ, ସଚି ବାବୁ ଓ ବିଜୟ ବାବୁ)

ତପ୍ତପାଣୀରେ ବାପାଙ୍କ ସହିତ ପରିବାରର ବଣଭୋଜି, ୧୯୯୩

ଲାୟନ୍ କ୍ଲବ୍ (ବହ୍ମପୁର ଇଷ୍ଟ)ର ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ସବ, ୧୯୯୮

ପୋଷ୍ୟଗ୍ରାମ ରାମଡିହିର ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କୁ LIONS କ୍ଲବ୍‌ର ରିଲିଫ୍ କାର୍ଯ୍ୟ

LIONS କ୍ଲବ୍‌ର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପରୀକ୍ଷା, କାଲୁଆ ଆଦିବାସୀ ଗ୍ରାମରେ

୮. ଚାକିରୀ ଜୀବନ (ଗ)

କେନ୍ଦୁଝରର ରହଣୀ (୨୦୦୧ - ୨୦୦୪) :

ଆମ ଦୁଇଜଣଙ୍କର ୨୦୦୧ରେ ଡି.ଡି. କଲେଜ୍ (ବର୍ତ୍ତମାନ ଏକକ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ), କେନ୍ଦୁଝରକୁ ବଦଳି ହୋଇଗଲା। କେନ୍ଦୁଝର ସହରର ଜନସଂଖ୍ୟା ସେତେବେଳେ ୪୦ ହଜାର ଥିଲା ବର୍ତ୍ତମାନ ୨୦୨୫ରେ ପ୍ରାୟ ୯୦ ହଜାର। ମୋ ସହଧର୍ମିଣୀ (ବିଜୟଲକ୍ଷ୍ମୀ) ପିଲାଦିନେ କେନ୍ଦୁଝର ବାଳିକା ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ପଢୁଥିଲେ। ଶଶୁର Cooperative department ରେ service କରୁଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କର ଭଲ ହୋମିଓପାଥିକ୍ ପ୍ରାକଟିସ୍ ଥିଲା। ସେଥିପାଇଁ କେନ୍ଦୁଝର ବଦଳିରେ ଆମେ ସବୁ ଖୁସି ଥିଲୁ। **କଲେଜ୍ ରୋଡ୍‌ରେ ଶ୍ରୀ ଗୋପୀନାଥ ସାହୁଙ୍କ ଘରେ ଭଡାରେ ରହିଲୁ। ଦୁଇ ବଖରା ବଡ ବଡ ଘର। ବିରାଟ dining hall ଏବଂ ଦକ୍ଷିଣ ପଟେ ବଡ ବାରଣ୍ଡା। କଲେଜ୍ ପାଖ, ସୁନ୍ଦର ପରିବେଶ ଏବଂ ନିରାପଦ ଜାଗା। ଘର ସାମନାରେ ଗୋଟିଏ ବ୍ୟାଙ୍କ୍। ଗୋପୀନାଥ ସାହୁ ଜଣେ ଉଚ୍ଚକୋଟିର ବ୍ୟବସାୟୀ। ଶଶୁରଙ୍କ ସହିତ ଆଗରୁ ପରିଚୟ ଥିଲା କାରଣ ଜଣେ ହୋମିଓପାଥିକ୍ ଡାକ୍ତର ହିସାବରେ ଶଶୁରଙ୍କର କେନ୍ଦୁଝରରେ ବହୁତ ନାଁ ଥିଲା। ଏବେବି ଡଃ ମହେନ୍ଦ୍ରନାଥ ସରଣ କହିଲେ ଲୋକ ଚିହ୍ନନ୍ତି।** ବିଜୟଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କର ସ୍କୁଲ୍ ଦିନର କିଛି ସାଙ୍ଗଙ୍କ ସହିତ ଦେଖା ହୋଇଗଲା। ତାଙ୍କ ଭିତରୁ ଜଣେ କେନ୍ଦୁଝର କୋର୍ଟରେ ଆଡଭୋକେଟ୍, ଜଣେ ବାଳିକା ସ୍କୁଲ୍‌ର ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଜଣେ (ଶିଳ୍ପପତି ଶ୍ରୀ ସୁର ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ସହଧର୍ମିଣୀ) ଗୋଟିଏ ଇଂରାଜୀ ମିଡିୟମ ସ୍କୁଲ୍‌ର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା। ତେଣୁ ତାଙ୍କ ପାଇଁ କେନ୍ଦୁଝର ନିଜ ଘର ପରି ଲାଗିଥିଲା। ସାନ ପୁଅ (ନିତ୍ୟ ଦିପଙ୍କର) ର admission Nirmala Convent ସ୍କୁଲ୍‌ରେ କରାଇଲି। LIONS International Club କୁ reorganise କରିବାକୁ ଲାଗିଲି। ଅନ୍ୟ ସଭ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଲଗାଇ ଗୋଟିଏ Development Project (Podabasa village development) ବନାଇ LIONS Odisha Presidentଙ୍କ ପାଖକୁ ପଠାଇଲି। President LION Agarwal , Kendujhar visit କରିବାକୁ ଆସିଥିଲେ। କୌଣସି Technical କାରଣ ବସତଃ Projectଟି ମଞ୍ଜୁର ହୋଇ ପାରିଲାନି। ଅଧିକାଂଶ ସଭ୍ୟଙ୍କର ବିଭିନ୍ନ ବ୍ୟବସାୟ ଥାଏ । ସେମାନେ କ୍ଲବ

ପାଇଁ ବେଶି ସମୟ ଦେବା ସମ୍ଭବ ନଥିଲା। ଧିରେ ଧିରେ କ୍ଲବର ଉନ୍ନୟନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ କମିଗଲା। ମୋର କଲେଜ୍‌ରେ ମଧ୍ୟ ଗୁଡିଏ କାମ ପଡିଗଲା।

କେନ୍ଦୁଝର ରହଣୀ ଭିତରେ ଜୁଆଙ୍ଗ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଉପରେ ଦୁଇଟି Project complete କରିଥିଲି। ଗୋଟିଏ ଜୁଆଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷା ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଜୁଆଙ୍ଗ ଚାଷବାସ ଉପରେ ଆଧାରିତ ଥିଲା। Corporate Social Responsibility ଉପରେ ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ Project ସହିତ ମଧ୍ୟ ସଂସ୍ଲିଷ୍ଟ ଥିଲି। କଲେଜ୍ ଓ Department କାମରେ ବ୍ୟସ୍ତ ରହିବାରୁ Project କାମରୁ ନିଜକୁ ଦୂରେଇ ରଖିଲି। ତଥାପି ବହୁତ ଆଦିବାସୀ ଗ୍ରାମ ସହିତ ସମ୍ପର୍କ ରଖିଥିଲି। Honours ପିଲାଙ୍କର field study କରିବା ପାଇଁ ସେହି ସମ୍ପର୍କ ବହୁତ ସାହାଯ୍ୟ କଲା। ପ୍ରତି ମାସ ଛୁଟି ଦିନ ଦେଖି କଲେଜ୍‌ର ୪/୫ ଜଣ ସହକର୍ମୀ ମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଆଦିବାସୀ ଗ୍ରାମ ବୁଲିବାକୁ ଯାଉ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଭଲ ମନ୍ଦ ବୁଝି ବିଭିନ୍ନ ପତ୍ର ପ୍ରତିକାରେ ପ୍ରକାଶ କରୁ। **ପ୍ରଫେସର୍ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ନାୟକ, ପ୍ରଫେସର୍ ବିଦ୍ୟାଧର ବେହେରା, ପ୍ରଫେସର୍ କୈଳାସ ସ୍ୱାଇଁ, ପ୍ରଫେସର୍ ପ୍ରବୀର ବେହେରା, ପ୍ରଫେସର୍ ବେଣୁ ପାତ୍ର ତଥା ପ୍ରଫେସର୍ ପ୍ରହ୍ଲାଦ ନାୟକ** ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସହକର୍ମୀ ମାନଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟ ଓ ସହାନୁଭୁତି ପାଇ ନଥିଲେ କେନ୍ଦୁଝରରେ ଏତେ ଗୁଡିଏ କାମ କରିବା ସମ୍ଭବ ହୋଇନଥାନ୍ତା। ଆମ ନୃତତ୍ତ୍ୱ ବିଭାଗର ପ୍ରଫେସର **ଦୁଷ୍ମନ୍ତ ମହନ୍ତ, ଶ୍ରୀ ଅଶ୍ୱିନ ମହନ୍ତ, ଶ୍ରୀ ଶଙ୍କର୍ଷଣ ପତି, ଶ୍ରୀ ଅଯୋଧ୍ୟା ପାତ୍ର ତଥା ସମସ୍ତ ସହକର୍ମୀଙ୍କ ଅପାର ସହଯୋଗ ଫଳରେ କେନ୍ଦୁଝର ସମୟଟି ଅତି ସୁରୁଖୁରୁରେ ବିତିଗଲା।** କଲେଜ୍‌ର ଯୁବ ଅଧ୍ୟାପକମାନଙ୍କୁ ଏକାଠି କରି ଗୋଟିଏ କ୍ରିକେଟ୍ ଟିମ୍ ମଧ୍ୟ କରିଥିଲୁ। ଦୁଇ ବର୍ଷଯାଏ ଅନେକ ଗୁଡିଏ Friendly match ମଧ୍ୟ କରାଇଥିଲୁ।

ଗୋଟିଏ ଦୁର୍ଘଟଣା ପରେ କଲେଜ୍‌ର ପରିସ୍ଥିତି ବଦଳିଗଲା। ଛାତ୍ର ଆନ୍ଦୋଳନରେ ପ୍ରିନସିପାଲ୍ ପ୍ରଫେସର୍ ଡି.କେ. ନନ୍ଦଙ୍କୁ ମାଡ ଘଟଣା ସମସ୍ତ ସହରରେ ଚର୍ଚ୍ଚାର ବିଷୟ ହୋଇଗଲା। ପ୍ରିନସିପାଲ୍‌ଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଯାଇ ଆମେ କେତେ ଜଣ ମଧ୍ୟ ଗାଳି ମାଡ ଖାଇଲୁ। ପ୍ରାୟ ଏକଘଣ୍ଟା ପରେ ପୋଲିସ୍ ଆସି ପରିସ୍ଥିତିକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବାରେ ସଫଳ ହୋଇଥିଲେ। ନୂଆ ପ୍ରିନସିପାଲ୍ ମାଡମ୍ ହରିପ୍ରିୟା ଯୋଗ ଦେଲାପରେ କଲେଜ୍‌ର

ପରିସ୍ଥିତି ଟିକେ ଶାନ୍ତ ହେଲା। ୨୦୦୩ ଶେଷ ବେଳକୁ Autonomus Recognitation team ଆସିବାର ଖବର ପାଇ ଆମେ ସବୁ Department Profile and College Profile preparation କାମରେ ଲାଗିଗଲୁ। ମୁଁ ସେତେବେଳେ Academic Bursar ଥାଏ। ତେଣୁ ମୋ ଉପରେ ଟିକେ ବେଶି କାର୍ଯ୍ୟଭାର ପଡୁଥିଲା। ପ୍ରଫେସର୍ ପ୍ରହଲ୍ଲାଦ ନାୟକ Autonomous Committee ର Team Leader ଥାଆନ୍ତି। UGC Team ଯଥା ସମୟରେ ଆସିଲେ, ଦୁଇ ଦିନ ଧରି ସବୁ ବୁଲି ଦେଖିଲେ, ଆମ Presentation ଶୁଣିଲେ। Staff, student and selected local elite ମାନଙ୍କ ସହିତ ବାର୍ତ୍ତାଳାପ କଲେ। Satisfied ହୋଇ ଫେରିଲେ। **୨୦୦୪ ରୁ D.D College Autonomous status ପାଇଲା। ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହା ଏକ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ।**

ସେହି ବର୍ଷ ଭୁବନେଶ୍ୱର KIIT ପାଖରେ ମୋର ଗୋଟିଏ ଘର ନିର୍ମାଣ କାମ ଶେଷ ହେଲା ପ୍ରଫେସର୍ ପ୍ରହ୍ଲାଦ ନାୟକଙ୍କ ପୁଅ ପ୍ରଥମେ ଭଡାରେ ରହିଲେ। ଜୁନ୍ ମାସରେ ସାନ ପୁଅର CBSE Result ବାହାରିଲା।1st Selaction ରେ କଲେଜ୍‌ରେ Admission ପାଇଗଲା। ସେ +୨ Science ପଢିବାକୁ ଆଗରୁ ଇଛା କରିଥିଲା। ଏହା ଭିତରେ ମୋର ଫକୀର ମୋହନ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର Department of Population Studies ରେ ପ୍ରଫେସର୍ ପାଇଁ selection ସରିଥାଏ। ମୁଁ Government ର Lien Permission ଅପେକ୍ଷାରେ ଥାଏ। **ଜୁନ୨୦୦୪ ରେ Government ର Lien ପାଇ ଜୁଲାଇରେ ଫକୀର ମୋହନ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଯୋଗଦାନ କଲି। ସହଧର୍ମୀଣୀଙ୍କ ବଦଳି ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କୁ ନିବେଦନ ପତ୍ର ଦେଲି। ମୁଁ କିନ୍ତୁ ଘର ଭଡାନେଇ ଆଗ ରହିଗଲି। ପୁଅର F.M.College କୁ ବଦଳି କରାଇଲି। ଅଗଷ୍ଟ ୨୦୦୪ ମାସରେ ବାଲେଶ୍ୱରକୁ ଚାଲିଆସିଲୁ।** ଅଳ୍ପକିଛି ଜିନିଷ ରଖି ସହଧର୍ମିଣୀ କେନ୍ଦୁଝର ଘରେ ଥା'ନ୍ତି। ମଝିରେ ମଝିରେ ସେ ବାଲେଶ୍ୱର ଆସୁଥାନ୍ତି। ଆମେ ବେଳେ ବେଳେ କେନ୍ଦୁଝର ମଧ ଯାଉ। ପୁଅର ପଢାପଢିରେ ଯେପରି ଅସୁବିଧା ନହୁଏ ତାହାମଧ ଦେଖିବାକୁ ପଡୁଥିଲା।

ପରେ ୨୦୦୫ରେ ବିଜୟଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ବଦଳି ଏଫ୍.ଏମ୍. କଲେଜ୍‌କୁ ହୋଇଗଲା ଶେଷରେ ଆମେ ସମସ୍ତେ ବାଲେଶ୍ୱରରେ ରହିଲୁ ।

ବାଲେଶ୍ୱର ରହଣୀ

ବାଲେଶ୍ୱର ସହରର ଜନସଂଖ୍ୟା ୨୦୦୫ରେ ଏକ ଲକ୍ଷ ଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହା ବୃଦ୍ଧି ପାଇ ୨୦୨୫ରେ ଦୁଇ ଲକ୍ଷ ୫୦ ହଜାର ହୋଇଛି । ବାଲେଶ୍ୱରରେ ବିଶେଷ କିଛି ଅସୁବିଧା ହେଲାନି । କାରଣ ମୋର ଜଣେ ଶାଳକ (ସହଧର୍ମିଣୀଙ୍କ ମାମୁଁ ପୁଅ ଭାଇ) ସେଠାରେ ଜଣେ **ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଡାକ୍ତର (ମେଡ଼ିସିନ୍ ସ୍ପେଶାଲିଷ୍ଟ ଡଃ ସି.ଏସ୍ ନନ୍ଦ)** ପ୍ରାୟ ୨୦ ବର୍ଷ ହେଲା ରହିଥାନ୍ତି । ମୋର ଜଣେ **କଲେଜ୍ ବନ୍ଧୁ ମେଜର୍ ଅଭୟ କୁମାର ପଣ୍ଡା** ବାଲେଶ୍ୱରରେ ମଧ୍ୟ ୨୨ ବର୍ଷ ଉପରେ ରହିଥାନ୍ତି । ସେ ଏଫ୍.ଏମ୍. ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର Controller and Registrar ମଧ୍ୟ ଥିଲେ । ପରେ ଏଫ୍.ଏମ୍. କଲେଜ୍‌ରେ ପ୍ରିନ୍ସିପାଲ୍ ହୋଇ ଅବସର କଲେ । ତା ଛଡ଼ା ମୋର କକେଇଝିଅ ଭଉଣୀ ବାଲେଶ୍ୱରରେ ଘରଦ୍ୱାର କରି ବହୁ ଦିନ ହେଲା ରହିଥିଲା । **ଭିଣୋଇ (ଶ୍ରୀ ବୃନ୍ଦାବନ ପଣ୍ଡା)** ବ୍ୟାଙ୍କ୍ ମ୍ୟାନେଜର୍ ଥିଲେ ।

ଏଫ୍.ଏମ୍. ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ନୂଆ କରି ୬ଟି teaching department ଖୋଲିଥାଏ । ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା Department of Population Studies, Business Administration, Applied Physics, Information & Communication Technology, Department of Bio Science & Technology and Department of Environmental Science। ପରେ Department of Social Science ଖୋଲିଲା । ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ପାଇଁ ସରକାର ୧୦୦ ଏକର ପାଖା ପାଖି ଜମି ମିତ୍ରପୁର ପାଖରେ ଦେଇଥାନ୍ତି । ତାହା ନୂଆପାଢ଼ୀ ଗ୍ରାମରେ ଅବସ୍ଥିତ । ପ୍ରଥମେ ଆମେ ସବୁ ରେମୁଣା ଗୋଲେଇ ପାଖରେ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ରବିନ୍ଦ୍ର ମୋହନ ଦାସଙ୍କ ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନରେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଚଳାଇଥିଲୁ । ନୂଆ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ,୬ ଟି ଯାକ ବିଭାଗରେ ପୁରା admission ସରିଥାଏ । **ପିଲା ଓ ଅଭିଭାବକ ମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଆନନ୍ଦର ସୀମା ନଥାଏ । ଦୁଇ ବର୍ଷର ଆକ୍ଳାନ୍ତ ପରିଶ୍ରମ ପରେ ବାଲେଶ୍ୱରରେ ୨୦୦୦ ମସିହାରେ ଗୋଟିଏ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ**

ହୋଇଥାଏ। ରବିନ୍ଦ୍ର ମୋହନ ଦାସଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ ଏଫ୍.ଏମ୍. ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ସଫଳ ରୂପରେଖ ସମ୍ଭବ ହୋଇ ପାରିଥିଲା। ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ପ୍ରଥମ କୁଳପତି ପ୍ରଫେସର୍ ଗୋରାଚାନ୍ଦ ପଟ୍ଟନାୟକ ଏବଂ ପରେ ପ୍ରଫେସର୍ କରୁଣା ସାଗର ବେହେରା ଥିଲେ। ୨୦୦୪ରେ **ମୋର ନିଯୁକ୍ତି ବେଳକୁ ପ୍ରଫେସର୍ ଶୁକଦେବ ନନ୍ଦ କୁଳପତି ଥିଲେ। ସେହି ସମୟରେ ଡକ୍ଟର ହେମନ୍ତ କୁମାର ପରିଜା ରେଜିଷ୍ଟ୍ରାର ଏବଂ ମେଜର୍ଅଭୟ କୁମାର ପଣ୍ଡା ପରୀକ୍ଷା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ଥା'ନ୍ତି।** ଆମ ବିଭାଗ (Population Studies) ରେ ମୁଁ Professor & Head ଥାଏ, ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଡକ୍ଟର ବ୍ରଜମୋହନ ଓତା, ଡକ୍ଟର କମଳାକାନ୍ତ ତ୍ରିପାଠୀ, ପ୍ରାଧ୍ୟାପକ ଥା'ନ୍ତି। ଶ୍ରୀ ନିହାର ରଞ୍ଜନ ରାଉତ, ଶ୍ରୀ ପ୍ରଲିପ୍ତନାର୍ଜାରୀ, ଏବଂ ଶ୍ରୀ ଦିଗମ୍ବର ଚିମନ୍କର ଅଧ୍ୟାପକ ଥାଆନ୍ତି ।

୨୦୦୫ ସମାବର୍ତ୍ତନ ଉତ୍ସବକୁ ଭାରତର **ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ଡଃ ଏପିଜେ ଅବଦୁଲ କଲାମ୍ ଦୀକ୍ଷାନ୍ତ ଭାଷଣ ପାଇଁ ଆସିଥିଲେ। ସେହି ସମୟରେ ମୁଁ P.G. Council**ର **Chairman ଏବଂ Dean of Arts** ମଧ୍ୟ ଥାଏ। **ପ୍ରଫେସର୍ ନନ୍ଦଙ୍କ ସଫଳ ନେତୃତ୍ୱରେ ସମାବର୍ତ୍ତନ ଉତ୍ସବ ବହୁତ ଭଲରେ ହୋଇପାରିଥିଲା।** ସେହି ସମୟରେ ପ୍ରଫେସର୍ ନନ୍ଦଙ୍କ ପିତୃ ବିୟୋଗ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ସମାବର୍ତ୍ତନ ଉତ୍ସବ କାମରେ ପୂରା ଦମ୍‌ରେ ଲାଗିପଡ଼ିଥିଲେ। **ସେତେବେଳର ରେଜିଷ୍ଟ୍ରାର୍ ଡକ୍ଟର୍ ଏଚ.କେ. ପରିଜା, Controller** ମେଜର୍ ଏ.କେ. ପଣ୍ଡା ଏବଂ **Finance Officer Sri S.Marandi**ଙ୍କ **ଅବଦାନକୁ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଭୁଲିପାରିବନି।**

୨୦୦୫ ମସିହାରେ ବଡ଼ପୁଅ କ୍ରାନ୍ତି ଶୁଭଙ୍କର Atos Origin (European Software Company) ରେ Software Engineer ଭାବରେ join କରି ବମ୍ବେରେ Posting ପାଇଲା। ଭଲକାମ କରିବାରୁ ତାକୁ Atos Originର Head Officer Netherland ର Eindhoven ଏବଂ ପରେ Rotterdam ସହରକୁ Posting କଲେ। ଯାହା ମନେ ପଡୁଛି ଗୋଟିଏ ବର୍ଷ ରହି ପୁଅ ବମ୍ବେକୁ ଫେରିଲା ଏବଂ ବହୁତ ଦିନ ପରେ କଲିକତାକୁ ବଦଳି ହେଲା। ଏହା ଭିତରେ ୨୦୦୬ରେ ସାନ ପୁଅ ନିତ୍ୟ ଦିପଙ୍କର +୨ ପରେ Silicon Institute of Technology ରେ B.Tech ରେ Computer Science ରେ Admission ନେଇଗଲା । ସେ ମଧ୍ୟ ହଷ୍ଟେଲ୍‌ରେ ରହିଲା। ତାର ଶେଷ

ବର୍ଷରେ ହଷ୍ଟେଲ୍‌ରେ ଅସୁବିଧା ହେବାରୁ ତାକୁ ଘରକୁ ନେଇ ଆସିଲି। ବାପାବି ସେ ସମୟରେ ମୋ ଘରେ (HIG-39, Maruti Villa, KIIT Squre) ଆସି ରହୁଥାନ୍ତି। ସାନ ଭାଇ ବିମଳର ଘର ମଧ୍ୟ ମୋ ଘର ସାମ୍ନାରେ HIG-36 । ମଝିରେ ମଝିରେ ଆମେ ବାଲେଶ୍ୱରରୁ ଆସି ରହୁ। ଗୋଟିଏ ରୋଷେଇଆ ଥାଏ ଏବଂ ପିଲାଟିଏ ଆସି ବାସି କାମ କରି ଯାଏ। ଜେଜେ ଏବଂ ନାତି ଖୁସିରେ ଥାନ୍ତି। ସାନ ପୁଅର ଶେଷ ପରୀକ୍ଷା (୨୦୧୦) ବେଳକୁ ତାର ଗୋଟିଏ ଦୁର୍ଘଟଣା ହୋଇଗଲା। ବହୁ କଷ୍ଟରେ ପରୀକ୍ଷା ଦେଲା। Tech Mahindra ରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ପାଇଥିଲା କିନ୍ତୁ ଦେହ ଅସୁସ୍ଥ ଯୋଗୁ ଘରେ ରହି ଏମ. ବି. ଏ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କଲା ଏବଂ ୨୦୧୧ରେ KIIT School of Management (KSOM) ରେ admission ନେଲା। ୨୦୧୩ରେ TCS ର Business Analyst ହିସାବରେ ବମ୍ବେରେ Join କଲା। ସେତେବେଳକୁ ବଡପୁଅ କଲିକତାରେ ଚାକିରୀ କରୁଥାଏ।

FMU New Campus (ନୂଆ ପାଢ଼ୀ)

ନୂତନ କ୍ୟାମ୍ପସ୍ ଭିତ୍ତିଭୂମି ପ୍ରଫେସର୍ ନନ୍ଦଙ୍କ ସମୟରେ ହିଁ ଆରମ୍ଭ ହେଲା। କୋଠା ଘର କାମ କିପରି ଭଲ ଏବଂ ଶୀଘ୍ର ହେବ ସେଥିପାଇଁ MES (Military Engineering Service) କୁ ନିୟୋଜିତ କରାଗଲା। ୨୦୦୬ରେ ପ୍ରଫେସର୍ ନନ୍ଦ V.C ରୂପେ ପୁନଃ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଲେ। ସେତେବେଳକୁ ନୂତନ କ୍ୟାମ୍ପସ୍‌ର କୋଠା ଘର କାମ ସରି ଆସୁଥାଏ। **୨୦୦୭ ନଭେମ୍ବର ମାସରେ କୁଳପତି ଛୁଟିରେ ଗଲେ। କୁଳପତିଙ୍କ ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ତିନି ମାସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ କୁଳପତି ଦାୟିତ୍ୱରେ ରହିଥିଲି।** ମୁଁ କୁଳପତି ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିବା ସମୟରେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ପିଲାମାନେ ଗୋଟିଏ ବଡଧରଣର ଆନ୍ଦୋଳନ କରିଥିଲେ। ଡଃ ଅମୁଲ୍ୟ କର ନୂଆକରି କୁଳସଚିବ ଥାନ୍ତି। ମେଜର୍ ଅଭୟ କୁମାର ପଣ୍ଡା ପରୀକ୍ଷା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ଥାନ୍ତି। ଯାହା ହେଉ, ସମସ୍ତଙ୍କ ସହଯୋଗରେ ବିଦ୍ୟାର୍ଥୀ ମାନଙ୍କୁ ବୁଝା ସୁଝା କରାଇ କୁଳପତି ପ୍ରଫେସର୍ ନନ୍ଦଙ୍କ ଫେରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ସ୍ଥଗିତ କରାଇଲୁ। ପ୍ରଫେସର୍ ନନ୍ଦ ଛୁଟିରୁ ଫେରିବାର ଏକମାସ ପରେ ଫେବୃଆରୀ ୨୦୦୮ ମସିହାରେ ଅବସର ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ। **ମାର୍ଚ୍ଚ ୨୦୦୮ରେ ପ୍ରଫେସର୍ ସୁକାନ୍ତିପ୍ରିୟା ପଟ୍ଟନାୟକ ନୂଆକରି କୁଳପତି ଭାବରେ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଲେ।**

ସେତେବେଳେକୁ ନୂଆ କୋଠା ଘର କାମ ସରିଯାଇଥାଏ। MES ଆମକୁ University Campus Handover କରିଦେଲା। ମାଡମ୍ ସୁକାନ୍ତିପ୍ରିୟା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବୁଝାଇ New Campusକୁ Shift କରାଇବାକୁ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା କଲେ। ପ୍ରାୟ ଏକ ବର୍ଷ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ପରେ ୨୦୦୯ ରେ ୪ଟି ବିଭାଗ ଏବଂ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର କାର୍ଯାଳୟ ନୂଆ କାମ୍ପସ୍‌କୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ ହେଲା। Department of Population Studies, Bio Science & Bio Technology, Social Sciences ଏବଂ Environmental Science ନୂଆ କ୍ୟାମ୍ପସ୍‌କୁ ଗଲେ। ହଷ୍ଟେଲ୍‌କୁ ପିଲାମାନେ ଏବଂ Staff quarters କୁ କିଛି ଶିକ୍ଷକ ଇଛାକରି ଗଲେ। କୁଳପତି କିନ୍ତୁ ପୁରୁଣା କାମ୍ପସ୍‌ରେ ରହିଲେ। ମୁଁ ବାଲେଶ୍ୱରରେ ରହି ଯିବା ଆସିବା କଲି। ମୋ ଘରୁ ନୂଆ କାମ୍ପସ୍ ପ୍ରାୟ ୨୦ କିଲୋମିଟର ଦୂର । ରେମୁଣା ବଜାର ଗହଳିରେ ଟ୍ରାଫିକ୍ କଟକଣା ବହୁତ ଥାଏ। ସେହି ବର୍ଷ ୩ଟି ବସ୍‌କୁ ଭଡା ଆକାରରେ ନିଆଗଲା। ଦୁଇଟି ବସ୍ ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ ଏବଂ ଗୋଟିଏ ବସ୍ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ। ନୂଆ କାମ୍ପସ୍‌ରେ ପ୍ରଥମେ ପାଣି ପାଇଁ ଟିକେ ଅସୁବିଧା ହେଉଥିଲା। Boarders ମାନେ ଆନ୍ଦୋଳନ କଲେ ମଧ୍ୟ ପରିସ୍ଥିତି ବିଶେଷ ବଦଳିଲାନି। **ସେତେବେଳେ ବାଲେଶ୍ୱର ଜିଲ୍ଲାପାଳ (ଡଃ ଏ.ବି.ଓତା)ଙ୍କ ସହଯୋଗରେ Universityର କିଛିଟା ଅସୁବିଧା ସମାଧାନ ହୋଇ ପାରିଥିଲା।** ୨୦୧୧ ମାର୍ଚ୍ଚ ରେ ମାଡମ୍ କୁଳପତିଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟକାଳ ସରିଲା। **ପ୍ରଫେସର୍ କୁମରବର ଦାସ ନୂଆକରି ପରପର୍ତ୍ତୀ କୁଳପତି ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟଭାର ଗ୍ରହଣ କଲେ।** ମୁଁ Syndicate Member ଥାଏ। ମୋ Department ରେ ପ୍ରଫେସର୍ ବି.ଏମ. ଓତା ମୁଖ୍ୟ ଥାଆନ୍ତି। ସେହି ବର୍ଷ Population Study buildingରେ ଗୋଟିଏ ନୂଆ ପାଠ୍ୟକ୍ରମ (Social Work) Self Finance Modeରେ ଖୋଲିଲା।

ମୋ ପାଖରେ ସେତେବେଳେ ୫ ଜଣ ଗବେଷକ Ph.D. କରୁଥିଲେ ଏବଂ ଦୁଇଜଣ Post Doctoral Work କାମରେ ବ୍ୟସ୍ତଥିଲେ। **ଡଃ ପି.କେ. ମହାନ୍ତି ଏବଂ ଡଃ ଆର.ବି. ମହାନ୍ତି Post Doctoral Degree ପାଇଲେ। ଡଃ ମୋନାଲି ଗୋସ୍ୱାମୀ, ଡଃ ସସ୍ମିତା ମିଶ୍ର, ଡଃ ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟ ମହାନ୍ତି Ph.D.Degreeରେ ସମ୍ମାନିତ ହେଲେ।** ସେଥିମଧ୍ୟରୁ ୪ଟି ଗବେଷକଙ୍କ ବହି ମଧ୍ୟ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇ ସାରିଲାଣି। ସେହି

ସମୟରେ ମୋର ଗୋଟିଏ U.G.C. Major Research Project (Primitive Tribes of North Odisha) ସଫଳତାର ସହିତ ଶେଷ ହୋଇଥିଲା। Project Reportଟି ବହୁ ପ୍ରଶଂସିତ ହୋଇଥିଲା। ଆଉ ଗୋଟିଏ Project ରେ ମୁଁ Co-investigator ଥିଲି। ତାହାମଧ୍ଯ ଶେଷ ହୋଇଥିଲା। Report Submission ରେ ଟିକେ ଡେରି ହେଲା। ପ୍ରଫେସର୍ ବି.ପି.ଦାଶ ସେ Projectର Principal investigator ଥିଲେ। ସେ Depatment of Bio Science & Technologyର ମୁଖ୍ୟ ଥିଲେ। ସବୁ Project ୨୦୧୨ ମଧ୍ୟରେ ସରିଯାଇଥିଲା । **ଅବସର ସମୟ ୨୦୧୩ ମସିହାକୁ ମୁଁ କିଛି କାମ ବାକି ରଖି ନଥାଏ।** କିନ୍ତୁ ମୋର Service Record and Leave Contributions Government ରୁ ଆସିନଥିଲା। ତେଣୁ Pension Paper Submit କରିପାରୁ ନଥାଏ। Government କୁ ବାରମ୍ୱାର ଯିବାକୁ ପଡୁଥିଲା। ସେତେବେଳେ ଡକ୍ଟର୍ କମଳକାନ୍ତ ତ୍ରିପାଠୀ Department ର Head ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥାନ୍ତି କାରଣ ୨୦୧୨ ରେ ପ୍ରଫେସର୍ ବି.ଏମ.ଓତାଙ୍କର ଅବସର ହୋଇସାରିଥାଏ। **୨୦୧୩ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୩୦ରେ ମୋର ଅବସର ପାଇଁ ସମସ୍ତ କାଗଜ ପତ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାକୁ ଅଫିସରୁ ଚିଠି ପାଇଲି।** ବାଲେଶ୍ୱରରେ ରହିବା ସମୟରେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ପାଇ Visiting Professor ହିସାବରେ North Odisha University କୁ ଯାଇ Anthropoly and Tribal Studies ପିଲାଙ୍କର କିଛି କ୍ଲାସ୍ ନେବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଥିଲି।

ବାପାଙ୍କ ଶେଷ ଅବସ୍ଥା

ଜୁନ୍ ୨୦୧୩ରେ ଖବର ପାଇଲି ବାପାଙ୍କ ଦେହ ଖରାପ। ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆସି ବୁଝିଲି ତାଙ୍କର mild brain stroke ହେବାରୁ ସେ ପଡ଼ିଗଲେ। ତାଙ୍କର ଗୋଡ ଭାଙ୍ଗିଯାଇଥିଲା। ଡାକ୍ତରଖାନାରେ କିଛିଦିନ ରହି ନିଜ ଘରକୁ (BM-16,VSS Nagar) ଫେରିଲେ। ମୋର ଭିଣେଇ ଡଃ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମହାପାତ୍ର ବାପାଙ୍କ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ କଥା ବିଶେଷ ରୂପରେ ବୁଝା ସୁଝା କରୁଥାନ୍ତି। ବାପାଙ୍କ ପାଖରେ ସାନଭାଇ କମଳ ଏବଂ ତାର ପରିବାର ଥାନ୍ତି। କିଛି ଦିନ ରହି ମୁଁ ବାଲେଶ୍ୱର ଫେରି ଆସିଲି। ଜୁଲାଇ ମାସରେ ପୁଣି ଖବର ଆସିଲା ବାପା ଡାକ୍ତଖାନାରେ। Hospital କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ବାପାଙ୍କୁ ଘରକୁ ନେଇ ଯିବାକୁ କହୁଥାନ୍ତି। ସାନ

ଭାଇ Home nurse arrangment କରିବାରୁ ବାପା କିଛି ଦିନ ଘରେ ରହିଲେ । ମୁଁ ଖବର ପାଇଲି ବାପାଙ୍କର Bed sore ହୋଇଯାଇଛି । ମୁଁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆସି Capital Hospital ରେ ମୋର ଜଣେ ବନ୍ଧୁ ଡଃ ଶଶୀ ମିଶ୍ରଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରି ବାପାଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ special cabin ରେ ରଖାଇଲି । ସେଥିପାଇଁ ଆମକୁ ଗୋଟିଏ undertaking ମଧ୍ୟ ଦେବାକୁ ପଡିଲା । ସାନ ଭାଇ ଏବଂ ଭଉଣୀ ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ସବୁବେଳେ ଆସୁଥାନ୍ତି । ଜଣେ ନର୍ସ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ୨୪ ଘଣ୍ଟା ଥାନ୍ତି । ମୁଁ ମଝିରେ ମଝିରେ ଫୋନ୍ କରି ବାପାଙ୍କ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ କଥା ବୁଝୁଥାଏ । ଡାକ୍ତରମାନେ ସବୁ ଆଶା ଛାଡିଦେଇଥାନ୍ତି । ମଝିଆ ଭାଇ ବିମଳ କଲିକତାରେ ତାର ପରିବାର ସହିତ ଥାଏ । ହଠାତ୍ ମୋ ଦେହ ଖରାପ ହେବାରୁ ମୁଁ ମଝିଆ ଭାଇକୁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆସିବା ପାଇଁ କହିଲି । ସେ ଅଗଷ୍ଟ ୫ ତାରିଖରେ କଲିକତାରୁ ଆସି ରାତି ୧୦ଟାରେ ଫୋନ୍ କଲା, ବାପାଙ୍କ ଦେହ ବହୁତ ଖରାପ ଶୀଘ୍ର ଆସ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଗୋଟିଏ ଚିହ୍ନା ଟାକ୍ସି ଧରି ମୁଁ ଏବଂ ସହଧର୍ମିଣୀ ରାତି ଗୋଟାଏ ବେଳେ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । କାବିନ୍‌କୁ ଯାଇ ଦେଖିଲୁ ନର୍ସ ବସିଛି, ବାପା ଶୋଇଛନ୍ତି । ସେଠାରେ ଥିବା ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ପଚାରିଲି, ସେ କହିଲେ କିଛି ଉନ୍ନତି ହୋଇନାହିଁ, ଯାହା ଥିଲା ସେଇଆ । ଘଣ୍ଟେ ବସିଲା ପରେ ବାପା ଟିକେ କଡ ଲେଉଟିଲେ । ମୁଁ ଡାକିବାରୁ ଟିକେ 'ହୁଁ' କଲେ । ଘରକୁ ଯିବା ବୋଲି କହିଲେ । ମୁଁ କହିଲି ସକାଳେ ଯିବା । ହଉକହି ପୁଣି ଶୋଇପଡିଲେ । ସେତେବେଳକୁ ରାତି ୩ଟା ପାଖା ପାଖି । ଆମେ ଭି.ଏସ୍.ଏସ୍ ନଗରକୁ ଫେରି ଟାକ୍ସିକୁ ଫେରାଇ ଦେଲୁ । ରାତିରେ ନିଦ ହେଲାନି । ୬ ତାରିଖ ସକାଳୁ ପୁଣି ଡାକ୍ତରଖାନା ଗଲୁ । ସକାଳ ୧୦ଟା ବେଳକୁ ଡାକ୍ତର ବାପାଙ୍କୁ ଦେଖି କହିଲେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଅବସ୍ଥାର କିଛି ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇ ନାହିଁ । ବାପା ଖିର ଓ ବିସ୍କୁଟ ଖାଇ ଔଷଧ ଖାଇଲେ । ୧୧ଟା ବେଳକୁ ସାନ ଭାଇ ଓ ଭଉଣୀ ଆସିଲେ । ମୋତେ ଦେଖି ଖୁସି ହେଲେ । ୧୨.୩୦ ବେଳକୁ ମଝିଆ ଭାଇ ଆସିଲା । ସାନ ଭାଇ କୋର୍ଟ କାମରେ ଗଲା । ମଝିଆ ଭାଇକୁ ବାପାଙ୍କ ପାଖରେ ବସିବାକୁ କହି, ଆମେ ଦୁଇ ଜଣ ପାଖ ହୋଟେଲ୍‌କୁ ଯାଇ ଟିକେ କ'ଣ ଖାଇ ୨ଟା ବେଳକୁ ଡାକ୍ତରଖାନା ଫେରିଲୁ । **ମଝିଆ ଭାଇ ଓ ଭଉଣୀଙ୍କୁ ବାପାଙ୍କ ପାଖରେ ବସିଥିବା ଦେଖି ଆମେ କାଲି (୭ ତାରିଖରେ) ଆସିବୁ କହି, ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ବାଲେଶ୍ୱର ଆସିଲୁ । ସକାଳୁ**

ବାପାଙ୍କ ପାଖରେ ଥିବା ନର୍ସ୍ ଫୋନ୍ କଲା ଯେ ବାପା ଆଉ ହଲ୍‌ଚଲ୍ ହୋଉ ନାହାନ୍ତି। ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ଫୋନ୍ କରି ବୁଝିଲି ବାପା ଆଉ ନାହାନ୍ତି। ଆଉ ବିଳମ୍ବ ନକରି ନିଜେ ଗାଡି ଚଳାଇ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆସିଲି। ବାଟରେ ଭାଇ, ଭଉଣୀ ଓ ଅନ୍ୟ ମାନଙ୍କୁ ଖବର ଦେଲି। **ସ୍ୱର୍ଗଦ୍ୱାରରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ପାଇଁ ଡଃ ଅଖିଳ ବିହାରୀ ଓତାଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ ମାଗିଲି। ମୋ ସାଙ୍ଗ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଏବଂ ପ୍ରେମା ପଣ୍ଡାଙ୍କୁ ଡାକ୍ତରଖାନା ଯାଇ ସାନଭାଇକୁ ସହଯୋଗ କରିବା ପାଇଁ କହିଲି। ଆମର ଜଣେ ବିଶ୍ୱସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି କୁଞ୍ଜ ପ୍ରଧାନଙ୍କୁ ଗୁରୁଦ୍ୱାରରୁ ମହାଯାତ୍ରା ଗାଡି ବୁଝିବାକୁ କହିଲି।** ମଝିଆ ଭାଇ ପୂର୍ବଦିନ ରାତିରୁ ଜରୁରୀ କାମରେ କଲିକତା ଚାଲିଯାଇଥିଲା। ତାକୁ ଆସିବାକୁ ଖବର ଦେଲି। ଶେଷରେ ସାନଭାଇକୁ ବାପାଙ୍କ ଶରୀରକୁ ଡାକ୍ତରଖାନାରୁ ଆଣି ଘରେ ପହଞ୍ଚିବାକୁ କହିଲି। ମୁଁ ପ୍ରାୟ ୯ଟା ବେଳକୁ ଭି.ଏସ୍.ଏସ୍ ନଗରରେ ପହଞ୍ଚିଲି। ଭି.ଏସ୍.ଏସ୍ ନଗରର କିଛି ଲୋକଙ୍କୁ ଖବର ଦେଲି। **ବାପାଙ୍କ ଶେଷ ଅଫିସ SCERT ର Director ଡଃ ନିହାର ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କୁ ଖବର ଦେଲି।** ପ୍ରାୟ ୧୦ଟା ବେଳକୁ ବାପାଙ୍କ ଶରୀରକୁ ଧରି ସାନଭାଇ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲା। ଘରେ ଯାହା ନିତୀ ନିୟମ ହବା କଥା ସାରିଦେଲୁ। ଭି.ଏସ୍.ଏସ୍ ନଗରର ଅନ୍ତେବାସୀ ଏକ ଶୋକସଭା କଲେ। **ଦିନ ୧୧.୩୦ ବେଳକୁ ମହାଯାତ୍ରା ଗାଡି ସ୍ୱର୍ଗଦ୍ୱାର ଅଭିମୁଖେ ଚାଲିଲା। ବାଟରେ SCERT ଅଫିସ୍‌କୁ ବାପାଙ୍କ ଶରୀରକୁ ପାଞ୍ଚମିନିଟ୍ ପାଇଁ ନେଇଗଲୁ। ସବୁ କର୍ମଚାରୀମାନେ ମହାଯାତ୍ରା ଗାଡି ପାଖକୁ ଆସି ଫୁଲ ଇତ୍ୟାଦି ଦେଇ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରିୟ Director ଙ୍କୁ ଚିରବିଦାୟ ଦେଲାବେଳେ ଲୁହକୁ ଅଟକାଇ ପାରୁନଥିଲେ ।** SCERT ଛାଡିଲା ବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ଗୋଟାଏ ହୋଇଗଲାଣି। ସେଠାରୁ ସିଧା ସ୍ୱର୍ଗଦ୍ୱାର ଗଲୁ। ପ୍ରାୟ ୩ଟା ବାଜିସାରିଥିଲା। ଆଗରୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କ ସହାୟତାରେ ସବୁ ଅଫିସିଆଲ୍ କାର୍ଯ୍ୟ ସାରି ମୁଁ ଶ୍ରାଦ୍ଧ କାମରେ ବସିଲି। **ମୁଖାଗ୍ନି ଦେଲାବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ସନ୍ଧ୍ୟା। ତାପରେ ମୁଁ କିଛି ଜାଣିନି। ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ରାତି ଆଠଟା। ପ୍ରାୟ ୧୦ଟା ବେଳକୁ କୁଞ୍ଜ ଓ ଘରର ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଅସ୍ଥି ନେଇଆସିଲେ। ସକାଳେ ଆସିବାକୁ କହି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବିଦାୟ ଦେଲି। ସାନଭାଇ ତା' ଘରକୁ ଗଲା। ରାତିରେ କ'ଣ ଖାଇଲି କିଛି ମନେ ନାହିଁ। ବାପାଙ୍କ ଆରାମ ଚେୟାରରେ**

ବସି ଛାତକୁ ଅନାଇ ରହିଲି। ହଠାତ୍ କିଛି ସମୟ ପରେ ସହଧର୍ମିଣୀ ଆସି କହିଲେ ବଡ ପୁଅକୁ ଆସିବାକୁ କହିଥିଲେ ଭଲ ହୋଇଥାଆନ୍ତା। ସେ ତା ବାବୁଜୀଙ୍କୁ ବହୁତ ଭଲ ପାଏ। କହିଲି ସେ ଓ ତାର କାକା କଲିକତାରୁ ପରେ ଆସିବେ। ଆଉ କିଛି କହିବା ଆଗରୁ ନିଜକୁ ସମ୍ଭାଳି ପାରିଲିନି, ବହୁତ କାନ୍ଦିଲି। ସହଧର୍ମିଣୀ ମଧ୍ୟ କାନ୍ଦୁଥାନ୍ତି କିନ୍ତୁ ମତେ ବୁଝାଉଥାନ୍ତି। ମୁଁ ସେଇ ଆରାମ ଚେୟାର୍‌ରେ କେତେବେଳେ ଶୋଇ ପଡିଛି ଜାଣିନି। ସକାଳୁ ସବୁ ଲୋକ ଆସିଲେ। ସାନ ଭାଇ ଓ ମୁଁ ବସି କେଉଁଠି କ'ଣ ହେବ ସବୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିନେଲୁ। ୭ମ ଦିନରୁ ତୁଠ କାମ କରିବା ପାଇଁ ସ୍ଥିର ହେଲା। ଡଃ ଦୁର୍ଗା ଚରଣ ରଣା (ବାପାଙ୍କ ଜଣେ ପ୍ରିୟ ଛାତ୍ର) ଏବଂ ଡଃ ଦିଗରାଜ ବ୍ରହ୍ମା (ବାପାଙ୍କର ଜଣେ ପ୍ରିୟ ସହକର୍ମୀ) ଗୋଟିଏ ସ୍ମରଣୀକା କିପରି ଛପା ହେବ ସେହି ଦାୟିତ୍ୱ ନେଇଥିଲେ। ସବୁଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ରଣା ବାବୁ ଲେଖା ଗୁଡିକ DTP କରି ଆଣନ୍ତି। ମୁଁ ରାତିରେ ବସି ସବୁ ତ୍ରୁଟି ମାର୍ଜିତ କରେ। ପୁଣି ସକାଳୁ ଆସି ନୂଆ ଲେଖା ଏବଂ ସଂଶୋଧନ ହୋଇଥିବା DTP ଲେଖା ସବୁ ନେଇ କଟକ ପ୍ରେସ୍ ଯାଆନ୍ତି। ଆଠ ଦିନ ଭିତରେ ସବୁ DTP ଲେଖାଗୁଡିକ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଗଲା। ୧୬.୦୮.୨୦୧୩ ସୁଧା ସ୍ମରଣୀକାଟି ପ୍ରକାଶ ହୋଇଗଲା। ସ୍ମରଣୀକାର ନାମ କରଣ ମୋ ସହଧର୍ମିଣୀ (ବାପାଙ୍କ ବଡବୋହୂ) **ଅର୍ଘ୍ୟ** ବୋଲି ରଖିଥିଲେ। **ସ୍ମରଣୀକାଟି ସମସ୍ତଙ୍କର ପସନ୍ଦ ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇଥିଲା। ଦଶାହ ଇତ୍ୟାଦି କର୍ମ ଶେଷକରି ୨୦.୦୮.୨୦୧୩ରେ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷେତ୍ର ବାଲେଶ୍ୱରକୁ ଫେରିଲି । ଗୋଟିଏ ଯୁଗର ପରିସମାପ୍ତି ଘଟିଲା।**

ମୁଁ ତ ଭଗବାନ୍‌ଙ୍କୁ ଦେଖିନି। ମୋ ବାପା ମୋ ପାଇଁ ଚଳନ୍ତି ଭଗବାନ୍ ଥିଲେ। ତାଙ୍କର ସ୍ମୃତି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଦୁଇଟି (M.Ed & B.Ed) ପୁରସ୍କାରର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଇଲି। ବାପାଙ୍କର ଜୀବନୀ "ପ୍ରଜ୍ଞା ପୁରୁଷ ଶରତ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ" ପ୍ରଫେସର୍ ଦିଗରାଜ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲେଖା କରାଇଲି। ପୁସ୍ତକଟି ଓଡିଶାର ସମସ୍ତ B.Ed କଲେଜ୍ ତଥା ବହୁ ଅନ୍ୟ ଲାଇବ୍ରେରୀକୁ ପଠାଇଲି । ତାଙ୍କର ବହୁ ସହକର୍ମୀ ତଥା ଛାତ୍ରଙ୍କ ପାଖକୁ ପୁସ୍ତକଟି ପଠାଇବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟ କରାଇଲି। **ସହଧର୍ମିଣୀଙ୍କ ସହ ମିଶି ଅସ୍ଥିକୁ**

ତ୍ରିବେଣୀରେ (ଶ୍ରାଦ୍ଧ କରି) ବିସର୍ଜନ କଲି। ବନ୍ଧୁ ସୁରେଶଙ୍କ ଉପଦେଶ ରକ୍ଷାକରି ବ୍ରହ୍ମକପାଳି (ବଦ୍ରିନାଥ ଧାମ)ରେ ଶ୍ରାଦ୍ଧ କରି ଫେରିଲି। ମୁଁ ଅଧିକାଂଶ ସମୟ ଭାବେ ସେପରି ମହାନ ଆତ୍ମା ପୃଥିବୀ ପୃଷ୍ଠରେ ବାରମ୍ବାର ଜନ୍ମ ନିଅନ୍ତୁ।

ଅବସର ଗ୍ରହଣ

କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରକୁ ଫେରିଲି ସତ, କିନ୍ତୁ କିଛି ଦିନ କୌଣସି କାମରେ ମନ ଲାଗିଲାନି। Pension Papers ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ପାରିଲିନି। ୨୦୧୩ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୩୦ରେ ମୁଁ ଚାକିରୀରୁ ଅବସର ଗ୍ରହଣ କଲି। ସେହି ସମୟରେ ପ୍ରଫେସର୍ କୁମରବର ଦାସ ଫକୀର ମୋହନ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର କୁଳପତି ଥାନ୍ତି। ତାଙ୍କ ସହିତ କର୍ମ କ୍ଷେତ୍ରରେ କିଛିଟା ମତାନ୍ତର ଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ସେ ସମସ୍ତ ଶିକ୍ଷକ ତଥା କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ମିଶାଇ ପ୍ରଥମ ଥରପାଇଁ ଏକ ସ୍ମରଣୀୟ ବିଦାୟ ସଭା କରାଇଥିଲେ। **ସଭାଟି ଅପରାହ୍ନ ୪ଟାରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ରାତି ୯ଟାରେ ଶେଷ ହେଲା। ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତେ କିଛି କିଛି କହିଲେ। ପ୍ରକୃତରେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ସବୁ ବିକାଶ ମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ମୋର କିଛିନା କିଛି ଅବଦାନ ରହିଥିଲା। ଶିକ୍ଷକ ଏବଂ ସମସ୍ତ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବିଦାୟୀ ଭାଷଣ ଶୁଣି କୁଳପତି ନିଜେ ଭାବବିହ୍ୱଳ ହୋଇ କହିଲେ, "ପ୍ରଫେସର୍ ଦାଶ ଜଣେ ଉଚ୍ଚ କୋଟିର ମଣିଷ। ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ପାଇଁ ତାଙ୍କର ଅବଦାନ ଅବିସ୍ମରଣୀୟ ହୋଇ ରହିବ।" ମୋର ପ୍ରତି ଉତ୍ତରରେ ମୁଁ ନିଜକୁ ସମ୍ଭାଳି ପାରିନଥିଲି। ଲୁହ ଓ କୋହ ସହିତ ଯାହା କହିଲି ସଭା କକ୍ଷଟିରେ ଅଦ୍ଭୁତ ରକମର ବାତା ବରଣ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା। ଲୋକମାନେ ଏବେବି ସେହି ବିଦାୟ କାଳୀନ ସଭାକୁ ଭୁଲିପାରି ନାହାନ୍ତି।** ଅଧିକାଂଶ ଛୋଟବଡ କାମରେ ଏବେବି ମତେ ଡାକନ୍ତି। ସବୁଥର ନଯାଇ ପାରିଲେ ମଧ୍ୟ ଧନ୍ୟବାଦ ସହିତ ମୋର ବାର୍ତ୍ତା ପଠାଇ ଦିଏ।

ଧରଣୀଧର ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ (ବର୍ତ୍ତମାନ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ), କେନ୍ଦୁଝର

ଶ୍ରୀ ଗୋପୀନାଥ ସାହୁଙ୍କ ଘରେ ଭଡା, କଲେଜ୍ ରୋଡ୍, କେନ୍ଦୁଝର

କେନ୍ଦୁଝରର ସୀତାବିଞ୍ଜିରେ ବିଜୟଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ସହିତ
ସହକର୍ମୀ ଅରୁଣା ମିଶ୍ର ଓ ମନୋରମା ମିଶ୍ର, ୨୦୦୧

ଶଙ୍କର୍ଶଣ ପତିଙ୍କ ସହିତ ଯୋଡା ଶିବ ମନ୍ଦିରରେ, ୨୦୦୨

ପୋଲିସ୍ ସୁପରିଟେଣ୍ଡେଟ୍ ସୌମେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରିୟଦର୍ଶୀ ଏବଂ ମୁନିବାବାଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ
ସିଦ୍ଧମଠ ଠାରେ ସେବା କାର୍ଯ୍ୟ, କେନ୍ଦୁଝର

ଜୁଆଙ୍ଗ ଗ୍ରାମ ଚମ୍ପେଇରେ ପ୍ରଫେସର୍ ଦୁଶ୍ମନ୍ତ ମହନ୍ତ, ଅଶ୍ୱିନୀ, ଅଯୋଧ୍ୟା ଏବଂ କସ୍ତୁରୀ

ପ୍ରଫେସର୍ କୃଷ୍ଣ ନାୟକ, ଜୁଡିଆ ଘାଟି କେନ୍ଦୁଝର, ୨୦୦୩

ଏକ ପ୍ରମୁଖ ଜୁଆଙ୍ଗ ଗ୍ରାମ, ଗୋନାସିକା, କେନ୍ଦୁଝର

ଏକ ଜୁଆଙ୍ଗ ଗ୍ରାମ, କେନ୍ଦୁଝର

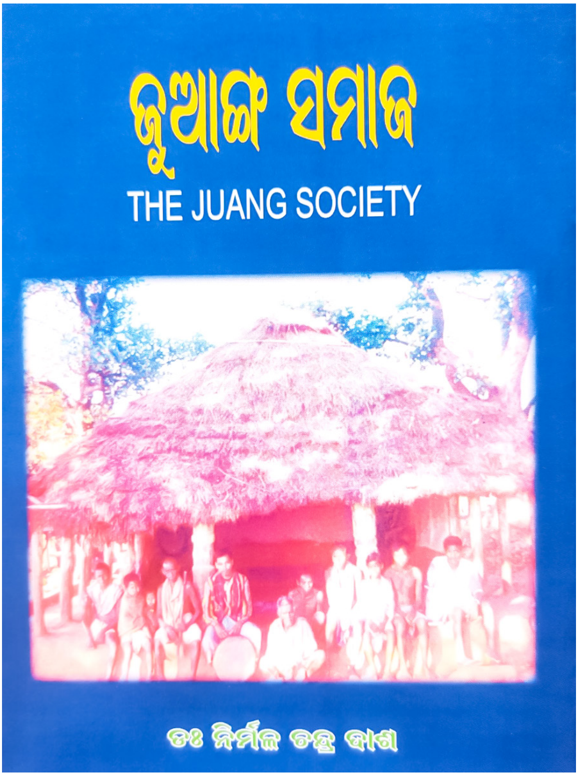

ଜୁଆଙ୍ଗ ସମାଜ ଉପରେ ଲିଖିତ ପୁସ୍ତକ

ଫକୀର ମୋହନ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ନୂଆପାଢୀ, ବାଲେଶ୍ୱର

ବିଭାଗୀୟ ଛାତ୍ର ତଥା ସହକର୍ମୀଙ୍କ ଗହଣରେ ଏକ ବଣଭୋଜିରେ

ଏକ ପାଉରୀ ଭୂୟାଁ ଗ୍ରାମ ପରିଦର୍ଶନ, ପାଲଲହଡା

ଫକୀର ମୋହନ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଉପକୂଳ ସଚିବ ଗଙ୍ଗାଧର ଦାଶ ଓ
ଅର୍ଥବିଭାଗର କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ସହିତ

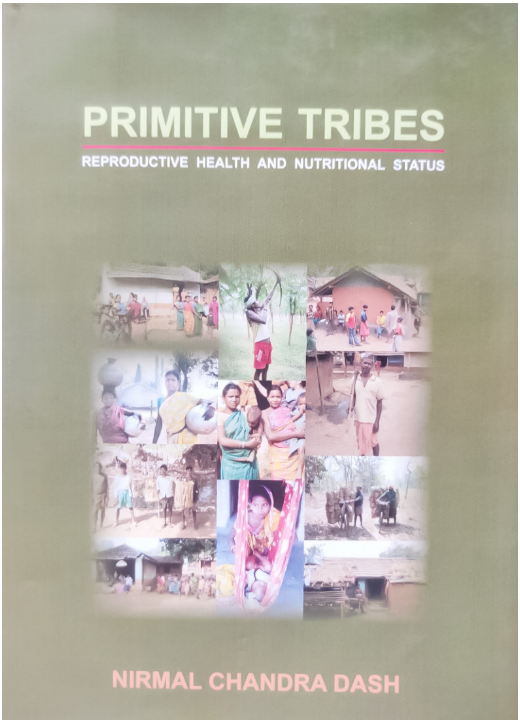

ଉତ୍ତର ଓଡିଶା ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସମ୍ବଧୀୟ ଉପରେ ଲିଖିତ ପୁସ୍ତକ, ୨୦୧୦

ପପୁଲେସନ୍ ଷ୍ଟଡିଜ୍ ବିଭାଗ ସମ୍ମୁଖରେ

ନିଜ ବିଭାଗୀୟ କକ୍ଷରେ
Wold Aids Day, 2010

ନର୍ଥ୍ ଓଡିଶା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ବାରିପଦା

ନର୍ଥ୍ ଓଡିଶା ଛାତ୍ରଙ୍କ ସହିତ ମୟୁରଭଞ୍ଜର ଏକ ବାଥୁଡି ଗ୍ରାମ ପରିଦର୍ଶନ

ବାପାଙ୍କ ଶେଷ ଅବସ୍ଥା, ନିକଟରେ ପତ୍ନୀ ବିଜୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ଓ ପୁଅ କ୍ରାନ୍ତି

ବାପାଙ୍କ ଶେଷ ଅବସ୍ଥାରେ ଭିଏସ୍ଏସ୍ ନଗର ଘରେ

ଭିଏସ୍‌ଏସ୍ ନଗର ଅନ୍ତେବାସୀଙ୍କର ବାପାଙ୍କ ଶେଷ ଦର୍ଶନ ୭.୮.୨୦୧୩

ପୁରୀ ସ୍ୱର୍ଗଦ୍ୱାରରେ ବାପାଙ୍କ ଶେଷକୃତ୍ୟ

ସାନଭାଇ କମଳ ବାପାଙ୍କ ନିକଟରେ

ସ୍ୱର୍ଗଦ୍ୱାରରେ ବାପାଙ୍କୁ ମୁଖାଗ୍ନି

ବାର୍ଷିକ ଶ୍ରାଦ୍ଧକାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ପରିବାରର ସଦସ୍ୟଗଣ

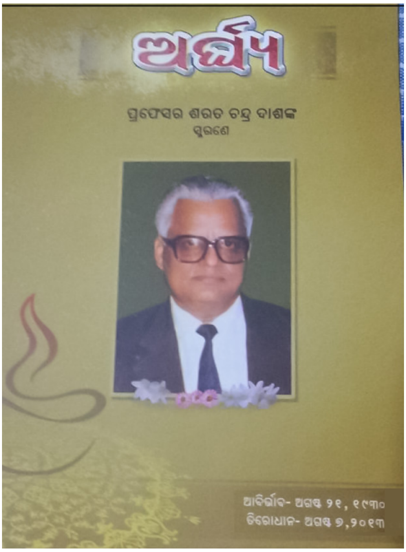

ବାପାଙ୍କ ଉପଲକ୍ଷେ ସ୍ମରଣୀକା

ବାପାଙ୍କ ଜିବନୀ ଉପରେ ପୁସ୍ତକ

ତ୍ରିବେଣୀ ସଙ୍ଗମ, ପ୍ରୟାଗରାଜ୍‌ରେ ଅସ୍ଥି ବିସର୍ଜନ

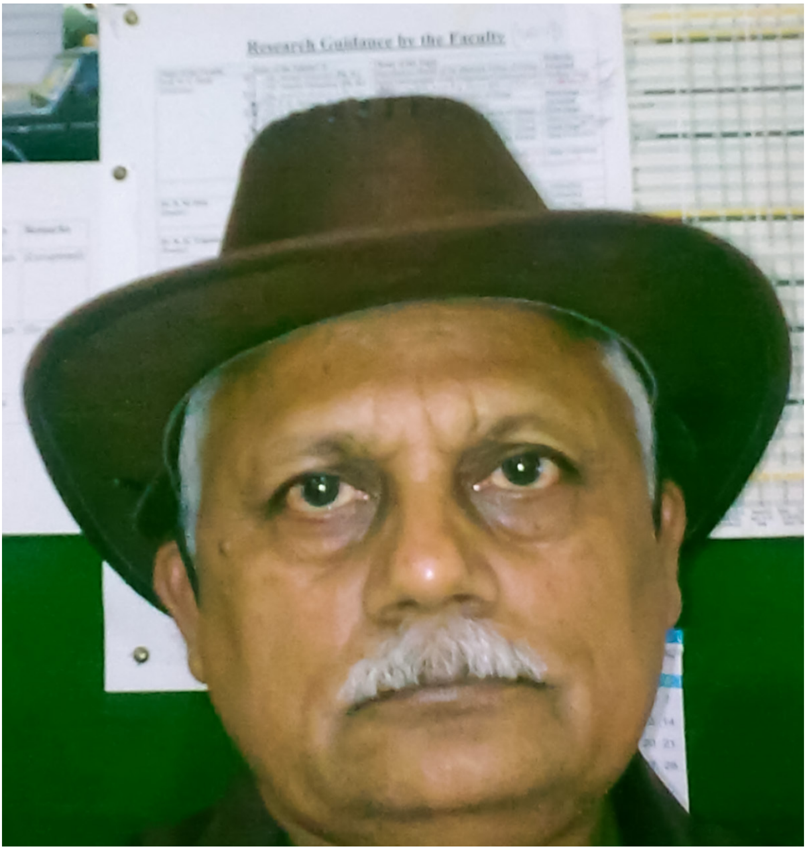

ଅବସର ଗ୍ରହଣ, ୩୦.୦୯.୨୦୧୩

ଫକୀର ମୋହନ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ମୋର ବିଦାୟକାଳୀନ ସମାରୋହ

୯. ଅବସରପରର ଅନୁଭୁତୀ

କିଛି ସୁଖଦୁଃଖ ଘଟଣା

ଅବସର ପରେ ମଧ୍ୟ ଅମେ ବାଲେଶ୍ୱର ଛାଡିନଥିଲୁ କାରଣ ମୋର ପେନସନ କାଗଜପତ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ନଥିଲା। ସରକାରଙ୍କ ଠାରୁ ଆବଶ୍ୟକ କାଗଜ ପତ୍ର ବିଶ୍ୱ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଅଫିସକୁ ଆସିନଥିଲା। ତାଛଡା ସହଧର୍ମୀଣୀଙ୍କର ଚାକିରୀ ଫକିର ମୋହନ ସ୍ୱୟଂ ଶାସିତ କଲେଜରେ ଚାଲିଥିଲା। ତାଙ୍କର ଅବସର ୨୦୧୬ ମସିହାରେ ଥିବାରୁ ଆମେ ନିଜ ସହର ଭୁବନେଶ୍ୱର ବଦଳି ପାଇଁ ବିଧିବଧ ଭାବରେ ନିବେଦନ କଲୁ। ବହୁ ଚେଷ୍ଟା ପରେ ରାଜଧାନୀ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ବଦଳି ଆଦେଶ ୨୦୧୬ ମାର୍ଚ୍ଚ ମାସରେ ଆସିଲା। ଦୁଃଖର ବିଷୟ ସେଠାରେ ପୋଷ୍ଟ ଖାଲି ନଥିଲା। **ଅଗଷ୍ଟ ମାସରେ ସହଧର୍ମଣୀଙ୍କର ଅବସର ଥିବାରୁ ଆମେ ଆଉ ଚେଷ୍ଟା ନକରି ବଲେଶ୍ୱରରେ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିଗଲୁ।**

ମୋର ଅବସରର ପ୍ରାୟ ବର୍ଷେ ପରେ ୨୦୧୪ ମସିହାରେ **ପ୍ରଫେସର୍ ଶିବ ଅଧିକାରୀ କୁଳପତି ରୂପେ ଦାୟିତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କଲେ। ସେ ହିଁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ interest ନେଇ ମୋର ପେନ୍‌ସନ୍ କାଗଜ ପତ୍ର ଠିକ୍‌ଠାକ୍ କରାଇଥିଲେ। ଏହି ଲେଖା ମାଧ୍ୟମରେ ତାଙ୍କୁ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ ଜଣାଉଛି।** ସେହି ବର୍ଷ ଡିସେମ୍ବରରେ ମୋର ସବୁଠୁ ପ୍ରିୟ ସାନ ମାମୁଁ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଛାଡି ଆର ପାରିକୁ ଚାଲିଗଲେ। ମୁଁ ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲି। ସାନ ମାମୁଁ **ଧରଣୀଧର ପଣ୍ଡା ଜଣେ ସୁଯୋଗ୍ୟ, ସାହାଯ୍ୟକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି ଥିଲେ। ସେ ଭୁବନ ବ୍ଲକର Chairman ରୁପେ ନିର୍ବାଚିତ ହୋଇଥିଲେ ତାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁରେ ସମଗ୍ର ଅଞ୍ଚଳରେ ଦୁଃଖର ଛାୟା ଖେଳି ଯାଇଥିଲା।**

୨୦୧୪ ଡିସେମ୍ବର ମାସରେ ମୋର ସବୁଠୁ ପ୍ରିୟ ସାନ କକେଇ (**ଶ୍ରୀ ଅଦ୍ୱୈତ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ**)ଙ୍କର ଦେହାନ୍ତ ଖବର ପାଇ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମର୍ମାହତ ହେଲି। ତାଙ୍କର ଶେଷ ଦର୍ଶନ କରି ପାରିନଥିବାରୁ ନିଜକୁ ହତଭାଗ୍ୟ ମନେକଲି। ମୁଁ ସେତେବେଳେ ସହଧର୍ମିଣୀଙ୍କ ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ବମ୍ବେ ଯାଇଥାଏ। **ଯାହାହଉ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ସେ ତାଙ୍କ ନାତିର (ନରେଶର ପୁଅ) ବ୍ରତୋପୟନ କାମ ସାରି ଦେଇଥିଲେ। ଆମେ ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କର ସେହି ଶେଷ ଶୁଭ**

କାମକୁ ଯାଇଥିଲୁ । ବ୍ରତ ଘରର ୬ ମାସ ଭିତରେ କକେଇ ଚାଲିଗଲେ । ସତେ ଯେମିତି ନାତିର ବ୍ରତ ଘର ଦେଖିବା ପାଇଁ ସେ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲେ ।

ବିଜୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ଅସୁସ୍ଥ

ସେହି ୨୦୧୪ ଡିସେମ୍ବର ମାସରେ ସହଧର୍ମିଣୀଙ୍କର କ୍ୟାନସର୍ ଚିହ୍ନଟ ହେଲା । କଟକ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଡାକ୍ତର ପରାମର୍ଶ କଲାପରେ ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ଭଲ ଲାଗିଲାନି । ଟାଟା ମେମୋରିଆଲ୍ ହସ୍ପିଟାଲ୍‌କୁ ଯିବା ପାଇଁ ଡଃ. ସତ୍ୟବ୍ରତ ନନ୍ଦ ଏବଂ ପୁଅ ଦୁଇ ଜଣଙ୍କ ସହମତିରେ ସ୍ଥିର କଲୁ । ସେତେବେଳେ ସାନପୁଅ ବମ୍ବେରେ ଥାଏ ଏବଂ ବଡ ପୁନେରେ । ସବୁ କଥାକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇ ଡିସେମ୍ବର ୧୫ ତାରିଖରେ ବମ୍ବେ ଗଲୁ । ବଡ ପୁଅ ବିମାନ ବନ୍ଦରକୁ ଆସିଥିଲା । ତା ସହିତ ପ୍ରଥମେ ତାର ଗୋଟିଏ ସାଙ୍ଗ, ପ୍ରବିଦିତ୍ ଘରକୁ ଗଲୁ । ଖାଇ ସାରି ବିଶ୍ରାମ କଲାପରେ ସଂଧ୍ୟା ବେଳକୁ ସାନ ପୁଅ ପାଖକୁ (ତ୍ରିକୁଟ୍ ଟାୱାର୍), ଯୋଗେଶ୍ୱେରୀ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ପୂର୍ବ ଦିନ ସାନ ପୁଅ ଟାଟା ମେମୋରିଆଲ୍ ହସପିଟାଲ୍‌କୁ ଯାଇ registration କାମ ସାରିଦେଇଥିଲା । ୧୬ ତାରିଖ ସକାଳୁ ଆମେ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ଏବଂ କିଛି ପରୀକ୍ଷା କାମ ସାରି ସନ୍ଧ୍ୟା ବେଳକୁ ଫେରିଲୁ । ପର ଦିନ ସକାଳୁ ପୁଣି ହସପିଟାଲ୍ ଯାଇ ରକ୍ତ ଦେଇ ସାରିଲା ପରେ, City scan ଇତ୍ୟାଦି କରାଇଲୁ । ହସପିଟାଲ୍‌ରେ ପୁନର୍ବାର Biopsy କରାଇ operation କରିବା ପାଇଁ ନିଷ୍ପତ୍ତି କଲେ । ଟାଟା ମେମୋରିଆଲ୍ ହସ୍ପିଟାଲ୍‌ର ଚିକିତ୍ସା ପଦ୍ଧତି ଟିକେ ଭିନ୍ନ । A Team of doctors decide the treatment procedure. ଆମକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଓଡିଶାର ଗୋଟିଏ ସେବା ସଂସ୍ଥାର Director (ମାଡମ୍ ଗାୟତ୍ରୀ) ଏବଂ ତାଙ୍କର Manager ଙ୍କୁ ପୂର୍ବରୁ ଖବର ଦେଇଥିଲୁ । ସେମାନେ ହସପିଟାଲ୍‌ରେ ସକାଳୁ ସଂଧ୍ୟା ପ୍ରର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଥାଆନ୍ତି ।

ଆମକୁ Operation ତାରିଖ ୧୫ ଦିନ ପରେ ମିଳିବ କହିବାରୁ ଆମେ ବଡପୁଅ ପାଖକୁ ପୁନେ ପଳାଇ ଆସିଲୁ । ପୁନେରେ ନୂଆ ବର୍ଷ ପାଳନ କଲୁ । ୧୪ ଜାନୁୟାରୀ ୨୦୧୫ ରେ Operation ପାଇଁ Message ଆସିଲା । ଆମେ ପୂର୍ବଦିନ ୧୩.୦୧.୨୦୧୫ ସକାଳୁ ସାନପୁଅ ପାଖକୁ ବମ୍ବେ ଆସି ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଡାକ୍ତରଖାନା ଯାଇ ଗୋଟିଏ special cabinରେ admission ନେଇଗଲୁ । କାବିନ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଟେଷ୍ଟ୍ କରାଗଲା । ମୋତେ ଗୋଟିଏ undertaking ଦବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଏହା ସେମାନଙ୍କର regular practice । ସେହିଦିନ ସଂଧ୍ୟାରେ ମୋର ଜଣେ ବନ୍ଧୁ,

ନାଭାଲ ଅଫିସର ଶ୍ରୀ କିଶୋର କୁମାର ଦାଶ ଏବଂ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ courtesy visit କରି ଆମକୁ ସାହାସ ଦେଇ ଫେରିଥିଲେ। ଦୁଇପୁଅ ମଧ୍ୟ ପାଖରେ ଥାନ୍ତି। ରାତିରେ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଫେରିଗଲେ। ୧୪ .୦୧ .୨୦୧୫ ସକାଳ ୫ଟା ବେଳକୁ ନର୍ସ ଆସି ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ଅପରେସନ୍ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଇଲେ। ୬ଟା ବେଳକୁ O.T ନିଆଗଲା। ଗୋଟିଏ test urgent କରିବାକୁ Team leader (Padmashree Doctor Rajendra Badwe) Patientଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଯାଗାକୁ ପଠାଇଲେ। ସେଠାରେ ପ୍ରାୟ ଏକ ଘଣ୍ଟା ବିଳମ୍ବ ହୋଇଗଲା। ପୁର୍ନବାର Patient କୁ O.Tକୁ ନିଆଗଲା। ପିଲାମାନେ ଆସି ପହଞ୍ଚି ଯାଇଥିଲେ। ଅପରେସନ୍ ସରିଲା ବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ୨ଟା ବାଜି ଯାଇଥିଲା। **କାବିନ୍‌କୁ ଆସିବାର ଏକ ଘଣ୍ଟା ପରେ Patient କଥା କହିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେଲେ।**

ସନ୍ଧ୍ୟା ବେଳକୁ ଜଣେ ଡାକ୍ତର ଆସି ଦେଖିଲେଏବଂ କହିଲେ Patient Perfect ଅଛନ୍ତି। କିଛି ସମୟ ପରେ ଜଣେ ନର୍ସ ଆସି, ସକାଳୁ Patientଙ୍କୁ ଘରକୁ ନେଇ ଯିବା ପାଇଁ କହିଲେ। ଆମେ ଅତିରିକ୍ତ ଗୋଟିଏ ଦିନ ରହିବା ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କଲୁ, ସେମାନେ କହିଲେ କିଛି ଅସୁବିଧା ହେଲେ casualty wardକୁ ଆଣିବେ। ଅଧିକା କଥାବାର୍ତ୍ତା ନକରି ସକାଳେ ଫେରିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କଲୁ। ଦୁଇ ସପ୍ତାହ ପରେ stitch ଖୋଲିବା ପାଇଁ କହିଥିଲେ। ତେଣୁ ଆମେ ବମ୍ବେରେ ନରହି ପୁନେ ବଡ ପୁଅ ପାଖକୁ ଚାଲିଆସିଲୁ। ପୁନେରେ ରହିବାକୁ ସୁବିଧା ଥିଲା। ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟରେ ହସ୍‌ପିଟାଲ ଆସିstitch ଖୋଲେଇଲୁ। ସବୁ ଠିକ୍ ଅଛି ବୋଲି କହିଲେ, ସବୁଦିନ ବ୍ୟାୟମ କରିବାକୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ। ପରବର୍ତ୍ତି ଚିକତ୍ସା ପାଇଁ ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ। **ଭୁବନେଶ୍ୱର ହେମଲତା କାନସର୍ ରିସର୍ଚ ହସପିଟାଲରେ Chemo ଏବଂ radiation ପାଇଁ refer କରିଦେଲେ। ତଥାପି ସେଠିକାର ଡାକ୍ତର କହିଲେ ପ୍ରଥମ କେମୋ ସେଠାରେ ନେଲେ after effect ଦେଖିପାରିବେ। ତାଙ୍କ କହିବା ଅନୁସାରେ ପ୍ରଥମ କେମୋ ସେଠାରେ ଦିଆଗଲା।** ୧୨ ଘଣ୍ଟା ପରେ ଭୀଷଣ ବାନ୍ତି ହେଲା ସେଥି ପାଇଁ ଔଷଧ ମଧ୍ୟ ଦେଇଥିଲେ। ବାନ୍ତି ନକମିବାରୁ ଆମକୁ ଟିକେ ବ୍ୟସ୍ତ ଲାଗିଲା। ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ପଚାରିବାରୁ କହିଲେ, this is normal। ସକାଳକୁ ବାନ୍ତି ନକମିଲେ କାଜୁଆଲିଟିକୁ ଆଣିବା ପାଇଁ ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ। ସକାଳକୁ ବାନ୍ତି କମି ଯାଇଥିଲା। ଗୋଟେ ସପ୍ତାହ ପରେ ହସପିଟାଲ୍ ଯାଇ ରକ୍ତ ପରୀକ୍ଷା କରାଇଲୁ। Hemoglobin କମି ଯାଇଥିଲା। ତା ପାଇଁ ଇଞ୍ଜେକସନ୍ ନବାକୁ ପଡିଲା। ପରବର୍ତ୍ତି କେମୋ ପାଇଁ ୧୫ ଦିନ

ସମୟ ଥାଏ। ତେଣୁ ଆଉ ବେଶି ଦିନ ବମ୍ବେରେ ନରହି, ଡାକ୍ତର ପରାମର୍ଶ ଏବଂ ଛଅ ମାସ ପାଇଁ ମେଡିସିନ୍ ନେଇ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଲୁ। ଟାଟା ହସପିଟାଲ୍ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ଅନୁଯାୟୀ ହେମଲତା ହସପିଟାଲ୍‌ରେ ପରବର୍ତ୍ତି ୭ଟି Chemo ଏବଂ ୨୧ ଥର Radition ନେବାକୁ ପଡିଲା। ପୁଣି ୬ ମାସ ପରେ ଟାଟା ହସପିଟାଲ୍ follow up ପାଇଁ ଗଲୁ । ସବୁ ଠିକ୍ ଠାକ୍ ଥିବାରୁ ପୁନର୍ବାର ୬ମାସ ପାଇଁ ମେଡିସିନ୍ ଆଣି ଫେରିଲୁ। ସହଧର୍ମିଣୀଙ୍କ ଚିକିତ୍ସାରେ ପୁରା ୨୦୧୫ ମସିହାଟି ସରିଗଲା।

ଆମ ଘରବାହୁଡା ଏବଂ ବଡ଼ପୁଅର ବିଭାଘର

ସହଧର୍ମିଣୀଙ୍କର ସବୁଦିନ ଔଷଧ ଖିଆ ଚାଲିଥାଏ। ଅପରେସନ୍‌ର ୫ବର୍ଷ ଯାଏ ଔଷଧ ଖାଇବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଥାଏ। **୨୦୧୬ ଅଗଷ୍ଟରେ ସହଧର୍ମିଣୀ ଅବସର ଗ୍ରହଣ କଲେ। ଶେଷରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ନିଜ ଘରକୁ (HIG - ୩୯, ମାରୁତି ଭିଲ୍ଲା, ଲେନ୍-୧, କିଟ୍ ଛକ, ଭୁବନେଶ୍ୱର-୭୫୧୦୨୪) ଚାଲି ଆସିଲୁ ।** ବାଲେଶ୍ୱରର ଶେଷ ଦୁଇ ବର୍ଷ (୨୦୧୫ ଏବଂ୨୦୧୬) ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟଗତ କାରଣରୁ ବିଶେଷ ଭାବରେ ହଇରାଣ ହୋଇଥିଲୁ। **ଠାକୁରଙ୍କ ଦୟାରୁ ସ୍ୱଦେହରେ ଦୀର୍ଘ ୨୬ ବର୍ଷପରେ (୧୯୯୧ - ୨୦୧୬) ଭୁବନେଶ୍ୱରକୁ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଫେରିଲୁ।** ୬ମାସ ବ୍ୟବଧାନରେ ଟାଟା ମେମୋରିଆଲ୍ ହସପିଟାଲ୍‌କୁ ଯାଇ ସହଧର୍ମିଣୀଙ୍କର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ Follow up କରାଇ ଫେରିବାକୁ ପଡୁଥାଏ।

୨୦୧୬ ଫେବୃୟାରୀରେ ବଡ଼ପୁଅ କ୍ରାନ୍ତିର ଜଗତସିଂହପୁର ନିବାସୀ ଶ୍ରୀ ବୀରକିଶୋର ପଣ୍ଡାଙ୍କ କନ୍ୟା ସନ୍ଧ୍ୟାରାଣୀଙ୍କ ସହିତ ବିଭାଘର କରାଇଦେଲି। ମା' ର ଦେହ ଖରାପ ଥିବାରୁ ସେ ବିଭାଘରକୁ ମନାକରି ପାରିଲାନି। ବିଭାଘର ପରେ ପୁଅ ବୋହୂ କଲିକତାରେ ରହିଲେ। ବୋହୂ ମଧ୍ୟ ସେଠାରେ ଚାକିରୀ କଲା। ଆମେ ଥରେ କଲିକତା ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଇ ବୁଲି ଆସିଲୁ। ନୂଆ ନୂଆ ସଂସାର କରୁଥାନ୍ତି। ଭଲମନ୍ଦ ବୁଝାଇବାକୁ ପଡୁଥାଏ । ସେହି ପାଖରେ ବଡ଼ପୁଅର ଗୋଟିଏ ସାଙ୍ଗ (ଗୋପାଳ) ମଧ୍ୟ ତାର ସ୍ତ୍ରୀକୁ ନେଇ ରହିଥାଏ। ତେଣୁ ସେମାନେ ସାଙ୍ଗ ସାଥି ହୋଇ ଚଳୁଥିଲେ। ୨୦୧୭ରେ ବଡ଼ପୁଅ ଆଉ ଗୋଟିଏ ନୂଆ ଆମେରିକାନ୍ କମ୍ପାନୀରେ join କଲା। ଏବଂ ତାର ପୁନେରେ posting ହେଲା। ସେମାନେ ପୁନେ ଗଲାପରେ ଆମେ କିଛି ଦିନ ପାଇଁ ସେଠାକୁ ଗଲୁ। ପୁନେ ଘରଟି ବିଶେଷ ପ୍ରଶସ୍ତ ଥିଲା। ପୁଅ ଆମକୁ ଶିରିଡି ସାଇ ମନ୍ଦିର ବୁଲାଇ ଆଣିଲା। **ସାଇଙ୍କ ଭରସାରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଛାଡି ଆମେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଲୁ।**

୨୦୧୭ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସରେ ମୋର ପିତୃ ତୁଲ୍ୟ ବଡ଼ କକେଇ (ରଜତ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ) ହୃଦଘାତରେ ହଠାତ୍ ଚାଲିଗଲେ । କକେଇ ଗାଁରେ ସବୁବେଳେ ଥାଇ ଗାଁ ଘରଦ୍ୱାର ଓ ଜମିବାଡି କଥା ନିୟମିତ ବୁଝୁଥିଲେ । ଜେଜେଙ୍କ ଯିବା ପରଠାରୁ (୧୯୭୭) ସେ'ହିଁ ମୋର ଏକମାତ୍ର attraction ଯାହଫଳରେ ମୁଁ ପ୍ରାୟ ଅନେକ ସମୟରେ ଗାଁକୁ ଯାଇ ଭଲମନ୍ଦ କଥା ବୁଝେ । ତାଙ୍କ ପିଲାମାନେ ସବୁ ବାହାରେ ରହି ଚାକିରୀ କରନ୍ତି । ତାଙ୍କର ବିୟୋଗ ଗାଁ ସହିତ ମୋ ସମ୍ପର୍କକୁ ବହୁ ମାତ୍ରାରେ ପ୍ରଭାବ ପକାଇଲା । **ଏ ଭିତରେ ସାନପୁଅ TCS ଛାଡି Bajaj India ରେ join କରି ସାରିଥାଏ । ଥାନେକୁ ଘର ବଦଳେଇ ଚାଲି ଆସିଥାଏ । ବମ୍ବେକୁ ସହଧର୍ମିଣୀଙ୍କ follow up ପାଇଁ ଗଲା ବେଳେ ସାନପୁଅ ପାଖରେ ଥାନେରେ ଦିନେ ଦୁଇଦିନ ରହୁ । ୨୦୧୮ ପରେ ବମ୍ବେକୁ ନଯାଇ ଭୁବନେଶ୍ୱର ହେମଲତା ହସପିଟାଲ୍‌ରେ ସହଧର୍ମିଣୀଙ୍କର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପରୀକ୍ଷା କରାଇ ନିଏ ।** ବିଶେଷ ଦରକାର ପଡିଲେ ଟାଟା ମେମୋରିଆଲ୍ ହସପିଟାଲ ଯିବାକୁ ପରାମର୍ଶ ଥାଏ । **ପତ୍ନୀଙ୍କର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଅବସ୍ଥା ଭଲ ଦେଖି ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କ ସହିତ ଏପ୍ରିଲ୍ ମାସରେ ୟୁରୋପ୍ ଭ୍ରମଣରେ ଯାଇଥିଲୁ ।** (ଭ୍ରମଣ ଅନୁଭୂତି ପର ଅଧ୍ୟାୟରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛି) ।

ନାତୁଣୀ ଅଂଶିକାର ଜନ୍ମ

ଇଉରୋପ୍‌ରୁ ଫେରି ମେ ମାସରେ ଏକ ସୁସମ୍ବାଦ ପାଇଲି ଯେ ମୁଁ ଜେଜେବାପା ହେବାକୁ ଯାଉଛି । ବଡପୁଅ ଖବର ଦେଲା ସେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର୍ ମାସରେ ବାପା ହବାର ସୁଯୋଗ ପାଇବ । ପୁନେରୁ ଅଗଷ୍ଟ ମାସରେ ଭୁବନେଶ୍ୱରକୁ ପୁଅ ଓ ବୋହୂ ଚାଲିଆସିଲେ । ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟରେ **୧୩ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୨୦୧୮ କନ୍ୟା ରତ୍ନଟିଏ ଆମ ଘରକୁ ପଦାର୍ପଣ କଲା । ସେଦିନଟି ଗଣେଶ ଚତୁର୍ଥୀ ଥିଲା । ଆମ୍ଭି ହସପିଟାଲରେ ଦିନ ୧୨ଟା ୫୩ ମିନିଟରେ କୁଆଁ କୁଆଁ ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ଆମେ ସମସ୍ତେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଖୁସି ଅନୁଭବ କଲୁ ।** ସମୁଦୀ ସମୁଦୁଣୀ ମଧ୍ୟ ସେଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥାନ୍ତି । ସେମାନେ ଆଗରୁ ଅଜା ଆଈ ହୋଇସାରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସାନ ଝିଅର ଝିଅକୁ ଦେଖି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭାବବିହ୍ୱଳ ହୋଇ ପଡିଲେ । ସମୁଦୀ ଖୁସିରେ ମୋତେକୁଣ୍ଢାଇ ପକାଇଲେ । କୁନି ଝିଅଟିର ନାମ କ'ଣ ହେବ ସେଥିପାଇଁ ତାର ଜେଜେମା ଚିନ୍ତା କରି 'କୋସା' ରଖିବାକୁ ମତ ଦେଲେ । ପୁଅର ନାଁ 'କ'ରେ ଏବଂ ବୋହୂର ନାଁ 'ସ'ରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିବାରୁ କୋସା ନାମଟି ମଧ୍ୟ ମୋତେ ଭଲ ଲାଗିଲା । କିନ୍ତୁ ଜନ୍ମ

ପ୍ରମାଣ ପତ୍ରରେ ଝିଅର ନାମ **"ଅଂଶିକା"** ଲେଖା ଗଲା । **ଘରେ 'କୋକୋ' ବୋଲି ଆମେ ସବୁ ଡାକିଲୁ।** ୨୦୧୮ ମସିହାଟି ଆମ ଘରେ ଖୁସିର ବାତାବରଣ ସୃଷ୍ଟିକରି ବିଦାୟ ନେଲା।

ଭାଇ ବିମଳର ଦେହାନ୍ତ

ଅକ୍ଟୋବର ୨୦୧୯ରେ ମୋ ତଳ ଭାଇ, ବିମଳର liver problem ବାହାରିବାରୁ ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ହାଇଦ୍ରାବାଦ ନିଆଗଲା। Operation ପୂର୍ବଦିନ ରାତିରେ ତାର severe cardiac arrest ହୋଇଗଲା ଏବଂ ୨୩.୦୮.୨୦୧୯ରେ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଛାଡି ସେ ଆରପାରିକୁ ଚାଲିଗଲା। **ସାନ ଭାଇର ନିଧନରେ ମୁଁ ଭାଙ୍ଗି ପଡିଲି। ଯାହା ହେଉ ତାର ପୁଅ (ଅଂଶୁମାନ), ସେହି ମାସରେ ଟାଟା କମ୍ପାନୀରେ ଇଂଜିନିୟର୍ ଭାବରେ join କରିଥାଏ। ସେ ନିଜକୁ ସମ୍ଭାଳି ତାର ମାମାଙ୍କୁ ସମ୍ଭାଳି ନେଲା। ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶାନ୍ତ ସରଳ ପିଲାଟି ସିଏ।**

ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୨୦୧୯ରେ ସାନପୁଅ Infosis ରେ ସିନିୟର Business Analyst ହୋଇ join କଲା ଏବଂ ତାର ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ posting ହେଲା। ଆମକୁ ଟିକେ ଆଶ୍ୱସ୍ତ ଲାଗିଲା। **ନାତୁଣୀ ଅଂଶିକାର ପ୍ରଥମ ଜନ୍ମଦିନ ଅତି ସାଧାରଣ ଭାବରେ ପାଳନ କଲୁ। ସାନଭାଇର ଅନୁପସ୍ଥିତି ବହୁତ ଖରାପ ଲାଗୁଥାଏ। କାରଣ ଭୋଜି ଭାତ ହେଲେ ସେ ସବୁଠୁ ବେଶୀ ମଜା କରେ। ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମଜା ମଜା କଥା କହି ହସାଏ।**

କୋଭିଡ୍-୧୯

୨୦୧୯ର ଶେଷବେଳକୁ ପୃଥିବୀରେ ଏକ ଭୟଙ୍କର virus (କରୋନା ଭାଇରସ୍) ବ୍ୟାପିବାକୁ ଲାଗିଲା। ଏହାର ଉତ୍ପତ୍ତି ଚାଇନାର ଉହାନ୍ ସହରରେ ବୋଲି ଆମେରିକା ଆକ୍ଷେପ କଲା। ସେହିଠି ପ୍ରଥମେ ବ୍ୟାପିବାକୁ ଲାଗିଲା ଏବଂ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଲୋକ ମୃତ୍ୟୁ ବରଣ କଲେ। ପରେ ପରେ ଇଉରୋପ ଏବଂ ଆମେରିକାକୁ ଏହି କରୋନା ଭାଇରସ୍ ବ୍ୟାପିଗଲା। **କୋଟି କୋଟି ଲୋକ ଏହି ରୋଗରେ ପଡିଲେ। ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଲୋକ କରୋନାରେ ମୃତ୍ୟୁ ବରଣ କଲେ। ଏ ମଧ୍ୟରେ ୨୦୧୯ ବିଦାୟ ନେଇଗଲା। ୨୦୨୦କୁ ସ୍ୱାଗତ କରିବାକୁ କାହାର ଉତ୍ସାହ ନଥାଏ। ଏହି ଭାଇରସ୍‌କୁ କୋଭିଡ୍-୧୯ ହିସାବରେ ସାରା ବିଶ୍ୱ ଜାଣିଲା। ଭାରତବର୍ଷକୁ ୨୦୨୦ ମାର୍ଚ୍ଚ ମାସ ପରେ ଏହି ଭାଇରସ**

ବ୍ୟାପିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା । ସ୍କୁଲ୍, କଲେଜ୍, ସରକାରୀ, ବେସରକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ସବୁ କିଛି ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ଦୋକାନ, ବଜାର, ପୂଜାସ୍ଥଳୀ ସବୁ ବନ୍ଦ କରି ଦିଆଗଲା । ଲୋକମାନଙ୍କ ଚଳିବା ପାଇଁ ଦିନକୁ ୨/୪ ଘଣ୍ଟା (ନିତ୍ୟ ବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟ ଜିନିଷ ଆଣିବା ପାଇଁ) କିଛି ଦୋକାନ ଖୋଲାଗଲା । Software company ର କର୍ମଚାରୀ ମାନେ work from home କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଲୋକମାନେ ମୁହଁରେ ମାସ୍କ ଲଗାଇ ବାହାରକୁ ବାହାରିବାର ଅନୁମତି ମିଳିଲା । ସାମାଜିକ ସମ୍ପର୍କ ଠପ୍ ହୋଇଗଲା । ପର୍ବପର୍ବାଣୀ, ବିବାହ, ବ୍ରତ ସବୁ ଅନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାଳ ପାଇଁ ବନ୍ଦ ହୋଇ ଯିବାରୁ ଲୋକମାନେ ଏକରକମ ଆତଙ୍କିତ ପରିବେଶରେ ରହିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ସାନପୁଅର ବିବାହ

ଡିସେମ୍ବର ମାସରେ କରୋନାର ପ୍ରକୋପ ଟିକେ କମିଲା । ଦୋକାନ ବଜାର ଟିକେ ଅଧିକ ସମୟ ଯାଏ ଖୋଲିବା ପାଇଁ ଏବଂ ଅଳ୍ପ ଲୋକଙ୍କୁ ନେଇ ବିବାହ, ବ୍ରତ ତଥା ଦଶାହ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ସରକାର ଅନୁମତି ଦେଲେ । ସେହି ସମୟରେ ସାନପୁଅ (ନିତ୍ୟ ଦିପଙ୍କର)ର ବିବାହ କାର୍ଯ୍ୟ ଫତେଗଡ ନିବାସୀ ନିରଞ୍ଜନ ଦାଶଙ୍କ କନ୍ୟା ସିଗ୍ମାଙ୍କ ସହିତ ଯଥା ରୀତି ସମ୍ପନ୍ନ କରାଇଦେଲି । ତଥାପି ୨୦୦ ଜଣ ଅତିଥିଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ପାଇଁ ସରକାରୀ ଅନୁମତି ପାଇଥିଲି । ଅତି ନିକଟ ସମ୍ପର୍କୀୟ ମାନଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିବାକୁ ବାଧ ହେଲି । ସମସ୍ତେ ମୁହଁରେ ତୁଣ୍ଡି /ମାସ୍କ ଲଗାଇ ଆସିଥିଲେ । ତଥାପି ମନରେ ଡର ଥାଏ । ସୌଭାଗ୍ୟ ବଶତଃ କୌଣସି ପ୍ରକାର ବିନା ବାଧାବିଘ୍ନରେ ସାନପୁଅର ବିଭାଘର ପର୍ବ ସରିଗଲା ।

୨୦୨୧କୁ ସ୍ୱାଗତ

୨୦୨୦ ବର୍ଷଟି ଲୋକମାନେ ଡରିଡରି ଘର ଭିତରେ ରହି କଟାଇଲେ । ୨୦୨୧ ମସିହାକୁ ମଧ୍ୟ ଅତି ସାଧାରଣ ଭାବରେ ସ୍ୱାଗତ କରାଗଲା । ପୁଣି ମାର୍ଚ୍ଚ ମାସ ବେଳକୁ କରୋନା ବ୍ୟାପିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଏହାକୁ କରୋନାର ୨ୟ ଲହର ବୋଲି କୁହାଗଲା । ସେହି କରୋନା ୨ୟ ଲହର ଆରମ୍ଭ ବେଳକୁ ମୋର ମଝିଆ ଝିଅ ଖୁଡିଙ୍କର (ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ

କକେଇ ଓ ଖୁଡି ଥାନ୍ତି) ହଠାତ୍ ପରଲୋକ ହୋଇଗଲା। କକେଇଙ୍କୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ୮୭ ବର୍ଷ। ସେ ସୁସ୍ଥ ଅଛନ୍ତି। କରୋନା ଟିକା ନୂଆ କରି ବାହାରିଥାଏ। ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଟିକା ଦବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଧିରେ ଧିରେ ଚାଲିଥାଏ। ପ୍ରଥମେ ସମସ୍ତ ଡାକ୍ତର ଏବଂ ଡାକ୍ତରଖାନାର କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ କରୋନା ଟିକା ଦିଆଗଲା। ପରେ ୬୦ ବର୍ଷରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଲୋକଙ୍କୁ ଟିକା ଦିଆଗଲା। ତଥାପି କରୋନାର ୨ୟ ଲହର ପ୍ରଥମ ଲହର ଠାରୁ ଅଧିକ ମାତ୍ରାରେ ବ୍ୟାପିବାକୁ ଲାଗିଲା। ସରକାର ଯୁଦ୍ଧକାଳୀନ ଭିତ୍ତିରେ ଟିକା ଦେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଇଲେ। ଜୁନ ୨୦୨୧ ବେଳକୁ ପରିସ୍ଥିତି ନିୟନ୍ତ୍ରଣକୁ ଆସିଲା। ଦୋକାନ ବଜାର ଧିରେ ଧିରେ କିଛି ଅଧିକା ସମୟ ପାଇଁ ଖୋଲିଲା। କିନ୍ତୁ ସ୍କୁଲ୍, କଲେଜ୍ ପୁରା ବନ୍ଦ ଥିଲା। କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଅଧା କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ନେଇ ମନ୍ଥର ଗତିରେ ଚାଲିଲା।Software କମ୍ପାନୀ ଗୁଡିକ work from home ର ସୁବିଧା ପାଇଗଲେ। ପରେ ପରେ ୧୮ ବର୍ଷରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଯୁବକଙ୍କୁ ଟିକା ଦବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଗଲା। ଅଗଷ୍ଟ ୨୦୨୧ ସୁଧା ଆମ ଘରର ସମସ୍ତେ ଦୁଇଟି ଲେଖାଏଁ କରୋନା ଟିକା ନେଇଗଲୁ। ମୋର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିବାର ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଥାଉ। ବଡପୁଅ ୨୦୨୦ ଅକ୍ଟୋବର ମାସରେ Hydarabad ରୁ ଘରକୁ ଚାଲିଆସିଥିଲା। ଏଠାରେ **work from home** କରିବାର ଅସୁବିଧା ନ ଥିଲା।

ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୨୦୨୧ରେ ଶୁଣାଗଲା କରୋନାର ତୃତୀୟ ଲହର ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ଏବଂ କେରଳରେ ବ୍ୟାପିବାକୁ ଲାଗିଲାଣି। ଅବଶ୍ୟ ଡିସେମ୍ବର ୨୦୨୧ ବେଳକୁ ଭାରତରେ ୯୦% ଟିକାକରଣ ସରିଯାଇଥିଲା। ଲୋକମାନେ କରୋନାରେ ସାବଧାନତାର ସହିତ ଚଳିବାର ଅଭ୍ୟାସ ହୋଇସାରିଥିଲା। ତେଣୁ କୋଭିଡ ୧୯ର ତୃତୀୟ ଲହର ସେତେ ବେଶୀ ପ୍ରଭାବ ପକାଇ ପାରିଲା ନାହିଁ ବୋଲି ଡାକ୍ତର ତଥା ଲୋକ ପ୍ରତିନିଧିମାନେ ମତ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି।

ମୁଁ ଠାକୁରଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛି କରୋନା ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଖରୁ ଦୂରେଇଯାଉ। ପୁଣି କେତେବେଳେ ଯେ କ'ଣ ହବ କହିବା ଅସମ୍ଭବ। କିନ୍ତୁ ଏହା ସତ୍ୟ, ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମାନବ ସମାଜ ପ୍ରକୃତିର ସମ୍ଭାରକୁ ନଷ୍ଟ କରି ଚାଲିଥିବ, ପ୍ରକୃତି ତାର କ୍ରୂର ରୂପ ବିଭିନ୍ନ ଭାବରେ ଦେଖାଇ ଧନ ଜୀବନ ନଷ୍ଟ କରୁଥିବ।

ମା' ଶିଖରଚଣ୍ଡୀ, ପଟିଆ ଗଡ଼

ମାରୁତି ଭିଲ୍ଲା ଏଚ୍‌ଆଇଜି - ୩୯, କିଟ୍ ଛକ, ପଟିଆ (ବର୍ତ୍ତମାନ ବାସସ୍ଥାନ)

ମାରୁତି ଭିଲ୍ଲାରେ ସ୍ୱାଧୀନତା ଦିବସ ପାଳନ

ମାରୁତି ଭିଲ୍ଲାରେ ବୃକ୍ଷ ରୋପଣ

ଟାଟା ମେମୋରିଆଲ୍ ହସପିଟାଲ୍‌ରେ
ବିଜୟଲକ୍ଷ୍ମୀ, ଅପରେସନ୍ ପୂର୍ବରୁ

ପୁଅ କ୍ରାନ୍ତି ଓ ନିତ୍ୟ
ବିଜୟଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ପାଖରେ
ଅପରେସନ୍ ପରେ

ବମ୍ବେ ସାଇଲେଣ୍ଟ୍ ଭାଲିରେ

ସହଧର୍ମୀଣୀଙ୍କ ସହିତ ଦିଘା ସମୁଦ୍ରକୂଳରେ

ପ୍ରଫେସର୍ ଲକ୍ଷ୍ମଣ କୁମାର ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ପରିବାର ସହିତ, ୧୬ ସତ୍ୟନଗର

ପଦ୍ମଶ୍ରୀ ନିବେଦିତା ଦିଦି ତଥା ଗୁରୁମା ଅରୁନ୍ଧତୀ ଦେବୀଙ୍କ ସହିତ ବିବେକାନନ୍ଦ କେନ୍ଦ୍ରରେ, ଭୁବନେଶ୍ୱର

ଅରବିନ୍ଦଙ୍କ ଆଶ୍ରମ ସମ୍ମୁଖରେ, ସଫା ଗ୍ରାମ, ଚୌଦ୍ୱାର

କଲିକତାରେ ବିଚିତ୍ରା ନନ୍ଦ ପଣ୍ଡାଙ୍କ ସହିତ ଏକ ବିବାହ ଉତ୍ସବରେ, ୨୦୨୦

କଳି ଭାବବତର ଲେଖକ ଶ୍ରୀବାସୁଦେବ ବାବୁଙ୍କ ସହିତ

ଗଣେଶାୟନରେ ପ୍ରଫେସର୍ ଜ୍ଞାନରଞ୍ଜନ ମିଶ୍ରଙ୍କ ପରିବାର ସହିତ

ବନ୍ଧୁ ସୁରେଶ ଓ ପୁରୁଷୋତ୍ତମଙ୍କ ସହିତ

ବନ୍ଧୁ ବିଜୟ ମାଣିଆଙ୍କ ସହିତ

ବଡପୁଅ କ୍ରାନ୍ତିର ମଙ୍ଗନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ

ବଡପୁଅ କ୍ରାନ୍ତି ଓ ବୋହୁ ସଂନ୍ଧ୍ୟା ରାଣୀ

ବଡପୁଅ କ୍ରାନ୍ତି ଏବଂ ବୋହୂ ସନ୍ଧ୍ୟାରାଣୀ

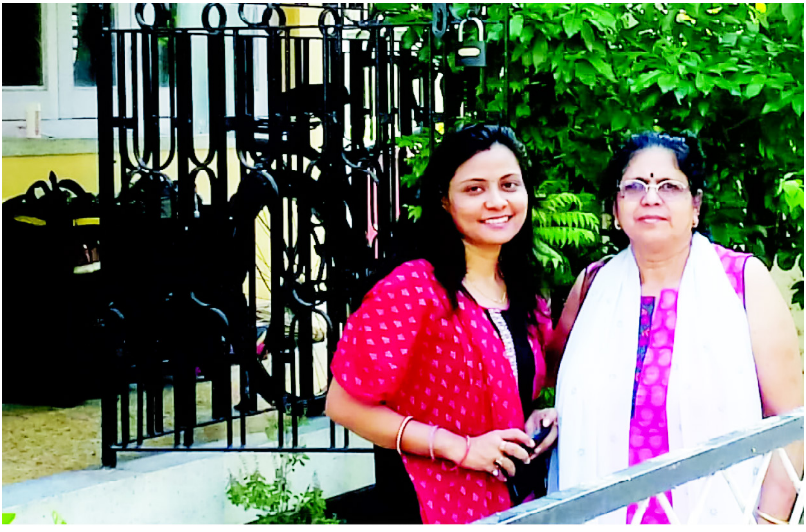

ବଡପୁଅ କ୍ରାନ୍ତିର କଲିକତାସ୍ଥିତ ବାସଭବରେ ପତ୍ନୀଙ୍କ ସହିତ ପୁତ୍ରବଧୂ

ନାତୁଣୀ ଅଂଶିକା
ସହିତ ପୁଅ କ୍ରାନ୍ତି ଓ
ବୋହୁ ସନ୍ଧ୍ୟାରାଣୀ

ନାତୁଣୀ ଅଂଶିକାର ପ୍ରଥମ ଜନ୍ମ ଦିନରେ ସଂନ୍ଧ୍ୟା, ବିଜୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ଓ ମଞ୍ଜୁ ମାଡାମ୍

ଡାକ୍ତର ମହେନ୍ଦ୍ର ନାଥ ସରଣ (ଶ୍ୱଶୁର) ଓ ପତ୍ନୀଙ୍କ ସହିତ

ମୋ ଛୋଟ ପରିବାର

ସାନ ଭାଇ
ବିମଳ ସହିତ
ଶେଷ ଫଟୋ

ସାନ ଭାଇ ବିମଳର ଦଶାହ କାର୍ଯ୍ୟ ବାରଙ୍ଗ କେନାଲ ନିକଟରେ

ସାନ ଭାଇ ବିମଳର
ଏକାଦଶ ପ୍ରସାଦ ସେବନ
ହନୁମାନ ମନ୍ଦିରରେ

ସାନପୁଅ ନିତ୍ୟର ବରାନୁଗମନ

ସାନପୁଅ ନିତ୍ୟ ଓ ସିଗ୍ମାର ବିବାହ ରିସେପ୍ସନ୍

ବନ୍ଧୁ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନଙ୍କ ସହିତ କୋଭିଡ୍ ଟିକା କେନ୍ଦ୍ରରେ, ସହିଦ୍‌ନଗର

ମୋର କୋଭିଡ୍ ଟିକା ଗ୍ରହଣ

ବିଜୟଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ କୋଭିଡ୍ ଟିକା ଗ୍ରହଣ

ସାନ ସମୁଦୀ ନିରଞ୍ଜନ ଦାଶ ଓ ସମୁଦୁଣୀଙ୍କ ସହିତ ଏକ ବଣ ଭୋଜିରେ, ୨୦୨୧

ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆଦୀବାସୀ ପଦର୍ଶନୀ ପଡିଆରେ ଏକ ମ୍ୟାଜିକ୍ ଦଣ୍ଡ ସହିତ, ୨୦୨୩

ବନ୍ଧୁ ବସନ୍ତ ମହାନ୍ତିଙ୍କ ସହିତ

ବନ୍ଧୁ ରମେଶ ସାହୁଙ୍କ ସହିତ

ପଦ୍ମଶ୍ରୀ ରଜତକର ଏବଂ ଗୁରୁମା ଅରୁଣଧତୀ ଦେବୀଙ୍କ ସହିତ
ଲଳିତଗିରି ଶୋଭନୀୟ ଆଶ୍ରମ ସ୍କୁଲ୍‌ରେ

ମହିମା ମିଶ୍ରଙ୍କ କ୍ଷୁଦ୍ର ଭାରତ ଫାର୍ମ୍, ସାଲେପୁରରେ ବନ୍ଧୁ ମିଳନ

ଛାତ୍ର ସୁବୋଧ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ସହିତ ଆଦିବାସୀ ମେଳାରେ

ପ୍ରଫେସର୍ ହେମନ୍ତ କୁମାର ପରିଜାଙ୍କ ସହିତ

କ୍ୟାପିଟାଲ୍ ହାଇସ୍କୁଲ୍ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ଗହଣରେ

ବନ୍ଧୁ ମେଜର୍ ଅଭୟ ପଣ୍ଡାଙ୍କ ପରିବାର ସହିତ

୧୦. ଅଭିଜ୍ଞତାର ବିସ୍ତାର

ସବୁଜ ଜୀବନ ଓ ସମାଜ ସେବା:

ଅବସର ପରେ ନିଜର ଶିକ୍ଷା ତଥା ଅଭିଜ୍ଞତାକୁ ପୁଞ୍ଜି କରି ବିଭିନ୍ନ ଅନୁଷ୍ଠାନ ସହିତ ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ ରହି କିଛି ସାମାଜିକ ତଥା ପରିବେଶ ବିକାଶ କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିଜକୁ ନିୟୋଜିତ କରିପାରିଛି। ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ ଓଡିଶା ପରିବେଶ ସୋସାଇଟିର ପାଟ୍ରନ୍ ସଦସ୍ୟ ହିସାବରେ ବହୁ ବୃକ୍ଷରୋପଣ ଏବଂ ପରିବେଶ ସଚେତନତା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଯୋଗଦାନ କରି ନିଜକୁ ଧନ୍ୟ ମନେ କରୁଛି।

ଓଡ଼ିଶା ପରିବେଶ ସୋସାଇଟି ୧୯୮୨ ମସିହାରେ ଉଦ୍ଭିଦ ବିଜ୍ଞାନୀ ଡକ୍ଟର ସୁନ୍ଦର ନାରାୟଣ ପାତ୍ର ତଥା ଫୁଲବାଣୀ ରୋଟାରୀ କ୍ଲବ ଆନୁକୂଲ୍ୟରେ ଏକ ଜାତୀୟ କର୍ମଶାଳା ମାଧ୍ୟମରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା। ଡକ୍ଟର ପାତ୍ର ଏହାର ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ସେକ୍ରେଟାରୀ ହୋଇ ବହୁ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିଲେ। **ପରିବେଶବିତ୍ ଶ୍ରୀ ପ୍ରସନ୍ନ କୁମାର ଦାଶ (ବିଧାନସଭା ବାଚସ୍ପତି) ଏହାର ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ସଭାପତି ହୋଇ ବହୁ ବର୍ଷ ରହିଥିଲେ।** ପରିବେଶ ସୋସାଇଟି ପକ୍ଷରୁ ଅନେକ ସର୍ଭେ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇ ବହି ଆକାରରେ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଏ। ପ୍ରତିବର୍ଷ ଜାତୀୟ ସମ୍ମିଳନୀ ଓଡ଼ିଶାର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରାନ୍ତରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ବିଷୟରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୁଏ। ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହାର ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଭି.ଆଇ.ପି କଲୋନୀରେ ଅବସ୍ଥିତ।

ଭାରତ ବିକାଶ ପରିଷଦର ସଭ୍ୟ ଭାବରେ ଅନେକ ଗୁଡିଏ ସେବା କାର୍ଯ୍ୟରେ ଯୋଗ ଦେବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଛି। ଭାରତ ବିକାଶ ପରିଷଦ ଏକ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ଅନୁଷ୍ଠାନ। ଏହି ପରିଷଦ ୧୯୬୨ ମସିହାର ଚାଇନା ଆକ୍ରମଣର ବିଭିଷିକା ପରେ **୧୯୬୩ ମସିହାରେ ସେବା ଓ ସଂସ୍କାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନେଇ ଗଢ଼ି ଉଠିଥିଲା।** ବର୍ତ୍ତମାନ ସାରା ଭାରତବର୍ଷରେ ସେବା କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଏହା ଏକ ପ୍ରମୁଖ ସଂସ୍ଥା। ମୁଁ ପୂର୍ବପ୍ରାନ୍ତ (ଓଡ଼ିଶା) ବାଣୀବିହାର ଶାଖାର ଜଣେ ସକ୍ରୀୟ ସଭ୍ୟ। **ବର୍ତ୍ତମାନ (୨୦୨୪-୨୫) ଉପସଭାପତି ପଦରେ ଅଛି।**

ବିବେକାନନ୍ଦ କେନ୍ଦ୍ରର ଆଜୀବନ ସଭ୍ୟ ହିସାବରେ ପୂର୍ବ ଭାରତର ଆଦିବାସୀ ସମ୍ପ୍ରଦାୟମାନଙ୍କର ସାଂସ୍କୃତିକ ଐକୀକରଣ ମାଧ୍ୟମରେ ବିକାଶର ଧାରାକୁ କିପରି

ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ କରାଯାଇପାରିବ ସେହି ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତି ଗବେଷଣାରେ କାର୍ଯ୍ୟରତ । ଉତ୍ତର-ପୂର୍ବ ଭାରତରେ ସଫଳତାର ସହିତ ଏହି ସଂସ୍ଥା କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ୨୦୧୬ ମସିହାରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । ଓଡ଼ିଶାର ଶାଖାଟି ପୂର୍ବ ଭାରତର ୬ଟି ରାଜ୍ୟକୁ ନେଇ ଗଠିତ । ଏହାର ଇଂରାଜୀ ନାମ Academy of Indian Culture Yoga & Management (AICYAM). ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହା ନୂତନ ରୂପେ ଗଢ଼ା ହୋଇଥିବା Building ରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି । **ଏହି Building ଟି ୨୦୨୨ ମସିହାରେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଧର୍ମେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରଧାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉଦ୍‌ଘାଟିତ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ସଂସ୍ଥାର ସାଂସ୍କୃତିକ (culture) ବିଭାଗର ମୁଁ ସଂଯୋଜକ ଅଛି ।**

ରାଜ୍ୟ ଆଦିବାସୀ ଗବେଷଣା ଅନୁଷ୍ଠାନର 'ଏକଲବ୍ୟ' ଅବାସିକ ଶିକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଉପଦେଷ୍ଟା ଏବଂ ଗବେଷଣା ମୂଳକ ପତ୍ରିକା, 'ଆଦିବାସୀ'ର ସମ୍ପାଦକ ମଣ୍ଡଳୀର ସଦସ୍ୟ ରହି ନିଜର ଆଭିମୁଖ୍ୟ ପରିପ୍ରକାଶ କରିପାରୁଛି । ଏକଲବ୍ୟ ମଡେଲ୍ ସ୍କୁଲ୍ ଆଦିବାସୀ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କର ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷା (Higher Secondary) ପାଇଁ ଏବଂ ସରକାରୀ ଆବାସିକ ଯୋଜନା । ୧୯୯୬ ମସିହାରୁ ଏହାର ପ୍ରାରମ୍ଭ । ୫୦ ପ୍ରତିଶତରୁ ଅଧିକ ଆଦିବାସୀ ଜନସଂଖ୍ୟା ଥିବା ସମସ୍ତ ବ୍ଲକ୍‌ରେ ଗୋଟିଏ ଲେଖାଏ ଏକଲବ୍ୟ ମଡେଲ୍ ସ୍କୁଲ ଖୋଲିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଛି । ଏହି ମଡେଲ୍ ସ୍କୁଲ୍ ବର୍ତ୍ତମାନ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଅଛି । **ଏହିସବୁ ଆଦିବାସୀ ଉନ୍ନତିମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟପାଇଁ ତତ୍କାଳୀନ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଡକ୍ଟର ଅଖିଳ ବିହାରୀ ଓତାଙ୍କର ଅବଦା ପ୍ରଶଂସନୀୟ ।**

କରୋନା କାଳରେ ମୋର **ଅଭିଜ୍ଞତାକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇ କିସ୍ ବିଶ୍ୱ ବିଦ୍ୟାଳୟର ଗବେଷଣା କାର୍ଯ୍ୟରେ ଦିଗଦର୍ଶନ ଦେବା ପାଇଁ Professor Emeritus ରୂପେ honorary ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଛି । ପ୍ରକୃତି କୋଳରେ ଥିବା ଆଦିବାସୀ ପିଲାମାନଙ୍କର ସାମୁହିକ ବିକାଶ ପାଇଁ ଏହି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ପୃଥିବୀର ଏକମାତ୍ର ଆବାସିକ ଅନୁଷ୍ଠାନର ମାନ୍ୟତା ପାଇଛି ।** ବର୍ତ୍ତମାନ ସୁଧା ୩୫ ହଜାରରୁ ଅଧିକ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ (କେ.ଜି ଠାରୁ ପିଏଚ୍.ଡି) କେବଳ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ରହି ପାଠ ପଢୁଛନ୍ତି । ରହିବା, ଖାଇବା ଏବଂ ଚିକିତ୍ସାର ସମସ୍ତ ଖର୍ଚ୍ଚ ଅନୁଷ୍ଠାନ ବହନ କରୁଛି । **ପାଠପଢ଼ା ସହିତ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନେ ବିଭିନ୍ନ କ୍ରୀଡ଼ାରେ ଭାଗ ନେଇ ଜାତୀୟ ତଥା ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ସ୍ତରରେ ପୁରସ୍କୃତ ହୋଇପାରିଛନ୍ତି ।** ଏ ମଧ୍ୟରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ବାହାରେ (ରାଜ୍ୟ ତଥା ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟରେ)

ଅତି କମ୍‌ରେ ୧୦ଟି ଶାଖା ଖୋଲିସାରିଛି । **ଆଦିବାସୀ ଶିକ୍ଷା ତଥା ଗବେଷଣା କ୍ଷେତ୍ରରେ କିସ୍ ଏକ ବୈପ୍ଲବିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣିପାରିଛି ।** ଏହି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ମୁଁ ଏବେ ବି ଗବେଷଣାରତ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ମୋର ବହୁ ବର୍ଷର ଅଭିଜ୍ଞତାରୁ କିଛିଟା ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରୁଛି । ଏହି ସମୟ ଭିତରେ ମୋର ୪ଟି ପୁସ୍ତକ ମଧ୍ୟ ପ୍ରକାଶ ପାଇସାରିଛି ।

ବିଶ୍ୱର ସର୍ବବୃହତ ଆବାସିକ ଆଦିବାସୀ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ (କଳିଙ୍ଗ ଇନଷ୍ଟିଚ୍ୟୁଟ୍ ଅଫ୍ ସୋସିଆଲ୍ ସାଇନସ୍)ର ଶିକ୍ଷାବିକାଶ ତଥା ଗବେଷଣା କାର୍ଯ୍ୟରେ ଯୋଗ ଦେବା ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ପାଇଥିବାରୁ ଅନୁଷ୍ଠାନର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା, ସାଂସଦ ପ୍ରଫେସର୍ ଅଚ୍ୟୁତ ସାମନ୍ତଙ୍କୁ ସାଧୁବାଦ ଜଣାଉଛି ।

ଏହାଛଡା ଓଡିଶା ମାନବ ଅଧିକାର ସାମୂଖ୍ୟ, ଓଡ଼ିଶା ଦୁର୍ନୀତି ନିବାରଣ ମଞ୍ଚ, ଭାରତୀୟ ନୃତତ୍ତ୍ୱ ପରିଷଦ, ଭାରତୀୟ ବିଜ୍ଞାନ ପରିଷଦ, ଲାଇନସ୍ ଆନ୍ତର୍ଯ୍ୟାତିକ ଅନୁଷ୍ଠାନ, ଇନଟାକ୍ (ଓଡ଼ିଶା), ମହାବୋଧି ପରିଷଦ (ଭାରତ) ଏବଂ ଭାରତୀୟ ଜନତା ଦଳର ସାମାଜିକ ବିକାଶ ତଥା ବୁଦ୍ଧିଜୀବି କକ୍ଷର ସଦସ୍ୟ ଭାବରେ ନିଜ ଅଭିଜ୍ଞତାର ସଦୁପଯୋଗ କରିପାରୁଛି । ନିକଟରେ Housting Development Financial Corporation (HDFC Life) ର Adviser ରୂପେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଶାଖାରେ ଯୋଗ ଦେଇ ନିଜର ସଫଳ ପରାମର୍ଶ ଯୋଗୁଁ ୨୦୨୪ରେ MDRT (Million Dolar Round Table Member) ସଭ୍ୟ ହବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଛି ।

ଶେଷକଥା :

ମାରୁତିଭିଲା ଘରେ ରହିବା ପରେ ପରେ ପ୍ରଥର ଧାଡ଼ିର ସମସ୍ତ ଘର ପ୍ରାୟ commercial ହୋଇଗଲାଣି । ଆମ ଘର ପଛପଟେ ୫ଟି ଛୋଟବଡ଼ ହୋଟେଲ୍ । ସମସ୍ତଙ୍କର ଚିମିନିରୁ ନିର୍ଗତ ଧୂଆଁ ଆମ ଘର ତଥା କଲୋନୀବାସୀଙ୍କୁ ଆକ୍ରାନ୍ତ କରିସାରିଲାଣି । ପ୍ରାୟ ୨୦ଟି ଏସି ଆଉଟର୍‌ରୁ ବାହାରୁଥିବା ଗରମ ପବନରେ ଆମେ ଅସହାୟ ହୋଇଗଲୁଣି । ବିଜୁଳି ନ ଥିବା ସମୟରେ Dynamic Generator ର ଶବ୍ଦ ପ୍ରଦୂଷଣ ଆମକୁ ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ କରିସାରିଲାଣି । BMC ତଥା Pollution Board କୁ କହିଲା ପରେ ବି କିଛି ପ୍ରତିକାର ଏ ଯାଏ ହୋଇନି । **ସେଥିପାଇଁ ଏଠାରେ ରହିବାର ଆଗ୍ରହ କମିଗଲାଣି । ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଚନ୍ଦକା ପାଖରେ ଥିବା DN. Pallaciyaରେ, ପିଲାମାନଙ୍କ ସହିତ ପରାମର୍ଶ କରି ଗୋଟିଏ ଫ୍ଲାଟ୍ ବୁକ୍ କରିଛି । ୨୦୨୫ ଶେଷସୁଦ୍ଧା ମିଳିବାର ଆଶା ନେଇ ରହିଛି ।**

ଏହା ଭିତରେ VSS Nagarର ପୈତୃକ ଗୃହକୁ ଭାଇ ଭଉଣୀଙ୍କ ସହମତିରେ, ବାହାର ଲୋକଙ୍କୁ ବିକ୍ରୀ ନ କରି, ଉପଯୁକ୍ତ ଅର୍ଥ ପ୍ରଦାନ କରି ନିଜ ନାମରେ କରାଇ ନେବାକୁ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କଲି। ବାପା VSS Nagar ର ବରିଷ୍ଠ ନାଗରିକ ମଞ୍ଚର ପ୍ରଥମ ସଭାପତି ଥିଲେ। **ବାପାଙ୍କ ନାମରେ ସେଠାରେ ବରିଷ୍ଠ ନାଗରିକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ପାଠଚକ୍ର କେନ୍ଦ୍ର ଖୋଲିବାର ପ୍ରୟାସ ଜାରିରଖିଛି।** ଢେଙ୍କାନାଳରେ ଥିବା ଗୃହ (କ୍ରାନ୍ତି)ର ଅଧିକାଂଶ ବିକ୍ରୀଧନ VSS Nagar ର ଗୃହର ବିସ୍ତାର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲାଗିଥିଲା। ସେଥିପାଇଁ ଏହି ଗୃହର ନାମ 'କ୍ରାନ୍ତି' ରଖିବାକୁ ସ୍ଥିର କରିଛି। ଠାକୁରଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦରୁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁ କାମ ସୁରୁଖୁରୁରେ ଚାଲିଛି।

ପ୍ରକୃତିର ପ୍ରକୋପ କଥା ଭାବି ସହରର ଝକଚକ୍ୟ ଠାରୁ ଦୂରରେ ରହିବା ପାଇଁ ମୋର ଶେଷ ଇଚ୍ଛା। ସେଥିପାଇଁ **ପ୍ରକୃତି କୋଳରେ ଏକ ଆବାସିକ ସ୍ଥାନ ନିରୂପଣ କରି ମୋର ଶେଷ ଜୀବନ ବିତାଇବା ପାଇଁ କପିଳାସର ପାଦ ଦେଶରେ ଗଢି ଉଠିଥିବା ଏକ ପରିବେଶ ସନ୍ତୁଳିତ ଗ୍ରାମ (Waldenwoods Ecovillage)ରେ ଗୋଟିଏ କୁଟୀର କରିଛି। ସେଠାରେ ପ୍ରାୟ ୧୦୦ କୁଟୀର ନିର୍ମାଣ କରିବା ପାଇଁ Ecovillageର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣ ଦାଶ ସ୍ଥିର କରିଛନ୍ତି।** ୩୦୦ ଏକର ଜାଗାକୁ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ସମସ୍ତ ପ୍ରାକୃତିକ ସୁବିଧା ଓ ସୁଯୋଗ ଯୋଗାଇ ଦେବା ପାଇଁ ଏକ Ecofriendly ପ୍ରକଳ୍ପର ପରିକଳ୍ପନା କରିଛନ୍ତି। ସେହି ସ୍ଥାନଟି ଭୁବନେଶ୍ୱର ରୁ ୬୫ କିଲୋମିଟର୍ ଏବଂ ମୋ ଜନ୍ମସ୍ଥାନରୁ ୩୫ କିଲୋମିଟର୍ ହୋଇଥିବାରୁ ସେଠାରେ ରହି ନିଜ ଗ୍ରାମକୁ ମଧ୍ୟ ଯାଇପାରିବି। ଗ୍ରାମରେ ଜେଜେଙ୍କ ନାମରେ ଗୋଟିଏ Trust (Maheswar Dash Development Trust) କରିବା ପାଇଁ ସ୍ଥିର କରିଛି। ସେହି Trust ମାଧ୍ୟମରେ ମୋ ଗ୍ରାମ ତଥା ପଞ୍ଚାୟତର କିଛି ସେବାକାର୍ଯ୍ୟ କରାଇବାର ପ୍ରୟାସ ଜାରି ରହିଛି।

ମୋର ଶେଷ ଜୀବନରେ ସେହି ପ୍ରକୃତି କୋଳର କୁଟୀରରେ, ଗ୍ରାମ୍ୟ ପରିବେଶରେ ରହି, ସେଠିକାର ଆଦିବାସୀ ଲୋକମାନଙ୍କର ସେବା ତଥା ନିଜ ପଞ୍ଚାୟତର ସେବାରେ ନିଜକୁ ହଜାଇ ଦେବାକୁ ଚାହୁଁଛି। ଏହାହିଁ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ନିକଟରେ ବିନମ୍ର ପ୍ରାର୍ଥନା।

କେନ୍ଦ୍ର ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଧର୍ମେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରଧାନଙ୍କୁ ଜାତୀୟ ନୃତତ୍ତ୍ୱ ପରିଷଦ ତରଫରୁ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା, ୨୦୨୧

ଆର.ଏସ.ଏସ ମୁଖ୍ୟ ମୋହନ ଭାଗବତ, ପଦ୍ମଶ୍ରୀ ନିବେଦିତା ଦିଦି ଓ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଗହଣରେ, ବିବେକାନନ୍ଦ କେନ୍ଦ୍ର, ଭୁବନେଶ୍ୱର, ୨୦୨୩

ଫକୀର ମୋହନ କଲେଜ୍‌ର ନୃତତ୍ତ୍ୱ ବିଭାଗର ଛାତ୍ର ତଥା ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କ ଗହଣରେ, ୨୦୧୯

ପ୍ରଫେସର୍ ସାବିତ୍ରୀ ନନ୍ଦ ଓ ପ୍ରଫେସର୍ ରାଜଲକ୍ଷ୍ମୀ ମିଶ୍ରଙ୍କ ସହିତ ଏକ ସମ୍ମିଳନୀରେ, ୨୦୧୯

ସବୁଜ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ମାନଙ୍କ ସହିତ ହରିପୁର ଡ୍ୟାମ୍ ନିକଟରେ, ୨୦୨୨

ସବୁଜ ଗ୍ରାମର କ୍ଷୁଦ୍ର ଝରଣା ନିକଟରେ, ୨୦୨୩

ଏକ ଜାତୀୟ ସେମିନାରରେ, ନର୍ଥ ଓଡିଶା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ

ଭାରତ ବିକାଶ ପରିଷଦର ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ସହିତ ଏକ ବିଶେଷ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ

ଢେଙ୍କାନାଳ ସାଂସ୍କୃତିକ ପରିଷଦର ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ସବରେ, ୨୦୨୦

ୱାଲଡେନ୍‌ଉଡ୍‌ସ ଇକୋ ଭିଲେଜର ଏକ ସମାରୋହରେ, ୨୦୨୦

ବିଶ୍ୱ ନୃତତ୍ତ୍ୱ ସମ୍ମଳନୀର ଏକ ସଭା ଗୃହରେ, କିସ୍ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ. ୨୦୨୩

କେନ୍ଦ୍ରମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଧମେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରଧାନଙ୍କୁ ବାପାଙ୍କ ଜିବନୀ ପ୍ରଜ୍ଞାପୁରୁଷ ଅର୍ପଣ, ୨୦୧୯

ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ନୃତତ୍ତ୍ୱ ବିଭାଗର ପୁରାତନ ଛାତ୍ରଙ୍କ ସମାବେଶ, ୨୦୨୦

ପ୍ରଫେସର୍ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ତ୍ରିପାଠୀ ଓ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ଏକ ଜାତୀୟ ସେମିନାର୍‌ରେ, ୨୦୨୦

ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱ ବିଦ୍ୟାଳୟର କୁଳପତି ପ୍ରଫେସର୍ ସବିତା ଆଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ସହିତ, ୨୦୨୧

ଫକୀର ମୋହନ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ନୂଆ କାମ୍ପସ୍‌ରେ କୁଳପତି
ପ୍ରଫେସର୍ କିଶୋର ବାସାଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ବୃକ୍ଷ ରୋପଣ, ୨୦୨୧

ଫକୀର ମୋହନ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ପୁରୁଣା କାମ୍ପସ୍‌ରେ କୁଳପତି
ପ୍ରଫେସର୍ ସନ୍ତୋଷ ତ୍ରିପାଠୀଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ବୃକ୍ଷରୋପଣ, ୨୦୨୨

ବିଜେବି କଲେଜ୍ ପ୍ରଫେସରମାନଙ୍କୁ ପୁସ୍ତକ ବିତରଣ, ୨୦୨୨

ମୋ ଶିକ୍ଷକ, ପ୍ରଫେସର୍ ଶ୍ରୀଶ ପଟେଲଙ୍କ ସହିତ, ୨୦୨୨

ପୂଜ୍ୟ ପାଣି ମଉସା ଓ ମାଉସୀଙ୍କ ସହିତ, ୨୦୨୨

ଭାରତ ବିକାଶ ପରିଷଦ, ବାଲେଶ୍ୱର ଶାଖା ଉନ୍ମୋଚନ ପାଇଁ ସଭା, ୨୦୨୩

କିସ୍‌ର ଏକ ଆଦିବାସୀ ନୃତ୍ୟ ଉତ୍ସବ ସଭାରେ, ୨୦୨୩

ମେଜର୍ ଅଭୟ ପଣ୍ଡାଙ୍କ ସହିତ, ଢେଙ୍କାନାଳ, ୨୦୨୨

ଏଲ.କେ.ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଜନ୍ମ ଦିବସରେ କେନ୍ଦ୍ରମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଧମେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରଧାନଙ୍କ ସହିତ, ୨୦୨୨

ରାଧାକୃଷ୍ଣ ମନ୍ଦିର, ରାଜାବଗିଚା ପରିସର, ବାଲେଶ୍ୱର
ପୂର୍ବତନ ଜିଲ୍ଲାପାଳ ଶ୍ରୀଅଖିଳ ବିହାରୀ ଓତାଙ୍କ ସହିତ, ୨୦୨୩

ମୋର ୭୧ତମ ଜନ୍ମ ଦିନ ଅବସରରେ ପରିବାର ସହିତ, ୨୦୨୩

ବନ୍ଧୁ ସନ୍ତୋଷ କୁମାର ମିଶ୍ରଙ୍କ ପୁସ୍ତକ ଉନ୍ମୋଚନ ସଭାରେ, ୨୦୨୩

ଏକ ରକ୍ତଦାନ ଶିବିରରେ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ, ୨୦୨୩

ମହାରାଜା ଶ୍ରୀରାମ ଚନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜଦେବ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ବାରିପଦା, ୨୦୨୩

ଜନଜାତି ସଂଗ୍ରାହଳୟ, ନୃତତ୍ୱ ବିଭାଗ, ଉତ୍ତର ଓଡିଶା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ୨୦୨୩

ବନ୍ଧୁ ସୁରେଶ କୁମାର ସାହୁଙ୍କ ସହିତ ବିବେକାନନ୍ଦ କେନ୍ଦ୍ର, ଭୁବନେଶ୍ୱର, ୨୦୨୩

ଖଲିକୋଟ୍ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ କୁଳପତି ପ୍ରଫେସର୍ ମହାନ୍ତିଙ୍କ ସହିତ, ୨୦୨୩

ଅଷ୍ଟଶମ୍ଭୁ ମନ୍ଦିର, କୁଆଲୋ, ଢେଙ୍କାନାଳ, ୨୦୨୩

ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ନଦୀ କୂଳରେ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ଅନନ୍ତ ଶୟନ, ସରାଙ୍ଗ, ତାଳଚେର, ୨୦୨୩

ବିଶ୍ୱ ନୃତତ୍ତ୍ୱ ସମ୍ମଳନୀ, ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ, ୨୦୨୩

ବିଶ୍ୱ ନୃତତ୍ୱ ସମ୍ମିଳନୀରେ ପୁସ୍ତକ ଉନ୍ମୋଚନ,
କିସ୍ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ଭୁବନେଶ୍ୱର, ୨୦୨୩

ବିଶ୍ୱ ନୃତତ୍ତ୍ୱ ସମ୍ମିଳନୀରେ କେନ୍ଦ୍ର ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀଅର୍ଜୁନ ମୁଣ୍ଡା ଓ ସାଂସଦ ଡଃ ଅଚ୍ୟୁତ ସାମନ୍ତଙ୍କ ଠାରୁ ସମ୍ମାନିତ, ୨୦୨୩

ସେନ୍‌କୋ, ଭୁବନେଶ୍ୱର ତରଫରୁ ବରିଷ୍ଠ ନାଗରିକ ସମ୍ମାନ, ୨୦୨୩

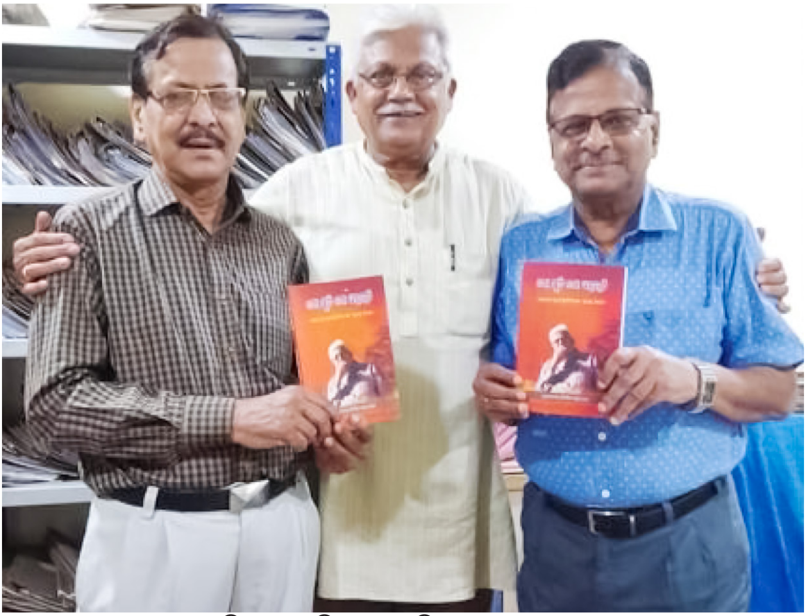

ବନ୍ଧୁ ନିହାର ଓ ପିକେଙ୍କ ସହିତ, କଟକ, ୨୦୨୩

ଇକୋ ଭିଲେଜ୍ ପ୍ରତିଷ୍ଠାତାଙ୍କ ସହିତ, ଲାଉଲଇ, ଢେଙ୍କାନାଳ, ୨୦୨୩

ପଦ୍ମଶ୍ରୀ ନିବେଦିତା ଦିଦିଙ୍କ ସହିତ ଆଦିବାସୀ ଗବେଷଣା କେନ୍ଦ୍ରରେ

ଫକୀର ମୋହାନ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର କୁଳପତି ପ୍ରଫେସର୍ ସନ୍ତୋଷ ତ୍ରିପାଠୀଙ୍କ ସହିତ, ୨୦୨୩

ଫକୀର ମୋହନ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଏକ ଜାତୀୟ ସମ୍ମିଳନୀରେ, ୨୦୨୩

ବନ୍ଧୁ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ଏବଂ ଉପେନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ସହିତ, ବେଲ୍ ଭ୍ୟୁ ପଏଣ୍ଟ୍, କଟକ, ୨୦୨୩

କାମାକ୍ଷାନଗର ମହାବିଦ୍ୟାଳୟର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ, ୨୦୨୩

FAKIR MOHAN UNIVERSITY
VYASA VIHAR, BALASORE

Ombudsperson– Prof. Nirmal Chandra Dash
Ph.No-9437296012
Email-ncdash53@gmail.com

STUDENTS GRIEVANCE REDRESSAL COMMITTEE

Prof. Surjendu Kumar Dey Prof. of Environmental Sc.	Chairperson, Ph.No-8917530731
Prof. Satchidananda Dehuri Prof. of Computer Sc	Member
Prof. Manoranjan Mishra Prof. of Geography	Member
Dr. Bhaskar Behera Asso. Prof. of BS & BT	Coordinator
Dr. Bharatibala Pattnaik Asso.Prof. of J & MC	Member
Ms. Adyasha Priyadarshini Kodamasingh, Roll No-PHY-28/2022	Special Invitee – Student Member

ଫକୀର ମୋହନ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ପ୍ରଥମ ଅଭିଯୋଗ ଅନୁସନ୍ଧାନ ଅଧିକାରୀ

ଏଚ୍‌ଡିଏଫ୍‌ସି ଲାଇଫ୍ ମେମ୍ବର୍‌ଙ୍କ ସହିତ, ଭୁବନେଶ୍ୱର

ବରିଷ୍ଠ ନାଗରିକ ପାଠଚକ୍ର, ଭିଏସ୍‌ଏସ୍ ନଗର, ୨୦୨୩

ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ସହିତ ଇକୋ ଭିଲେଜ୍‌ରେ, ୨୦୨୩

ବାବୁନନାଙ୍କ ପରିବାର ସହିତ

ବାଳ ସଂସ୍କାର ଶିବିର, ଭାରତ ବିକାଶ ପରିଷଦ

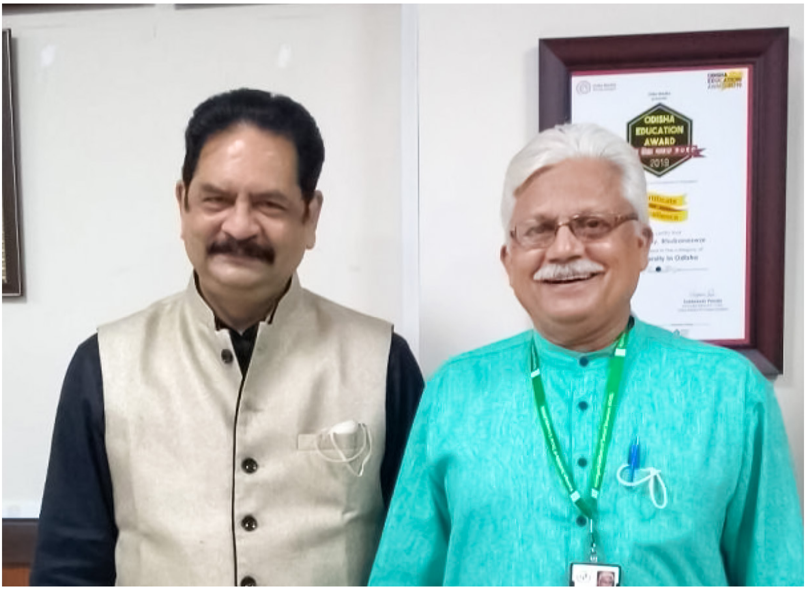

କିସ୍ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର କୁଳପତି ପ୍ରଫେସର୍ ଦୀପକ ବେହେରାଙ୍କ ସହିତ, ୨୦୨୩

ବନ୍ଧୁ ନିର୍ମଳ ମିଶ୍ରଙ୍କ ସହିତ, ୨୦୨୩

ଧରଣୀଧର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର କୁଳପତି ପ୍ରଫେସର୍ ପ୍ରତାପ ମହାନ୍ତି ଓ ଅନ୍ୟ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ସହିତ, ୨୦୨୩

ଫକୀରମୋହନ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ନାକ୍ ପରିଦର୍ଶନ ସମୟରେ, ୨୦୨୩

କିସ୍ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ପୋଷ୍ୟ ଗ୍ରାମ, ୨୦୨୩

ବିଶ୍ୱ ନୃତତ୍ତ୍ୱ ସମ୍ମିଳନୀର ଏକ ସଭା ଗୃହରେ ଭାଷଣ, ୨୦୨୩

ପ୍ରଫେସର୍ (ପ୍ରାକ୍ଟିସ୍) ହରି ଜୁଆଙ୍ଗଙ୍କ ସହିତ, କିସ୍ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ଭୁବନେଶ୍ୱର

କିସ୍ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଏନ୍.ଏସ୍.ଏସ୍ କୋଅର୍ଡିନେଟର୍ ତଥା ନୃତତ୍ୱ ବିଭାଗର ମୁଖ୍ୟ
ଶ୍ରୀ ମନୋରଞ୍ଜନ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ସହିତ, ୨୦୨୩

କିସ୍ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ମାଣ୍ଡିଆ ମୁଢି ଏବଂ କୁର୍‌କୁରେ, ୨୦୨୩

ନୃତତ୍ତ୍ୱ ବିଭାଗର ମୁଖ୍ୟଙ୍କ ସହିତ, ପରଜଙ୍ଗ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ, ଢେଙ୍କାନାଳ, ୨୦୨୩

ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ପ୍ରେକ୍ଷାଳୟରେ ନୃତତ୍ତ୍ୱ ବିଶ୍ୱ ସମ୍ମିଳନୀର
ଏକ ସଭାରେ, ୨୦୨୩

ରାଜ୍ୟପାଳ ପ୍ରଫେସର୍ ଗଣେଶଲାଲ୍ ଦ୍ୱାରା ପୁସ୍ତକ ଉନ୍ମୋଚନ, ୨୦୨୩

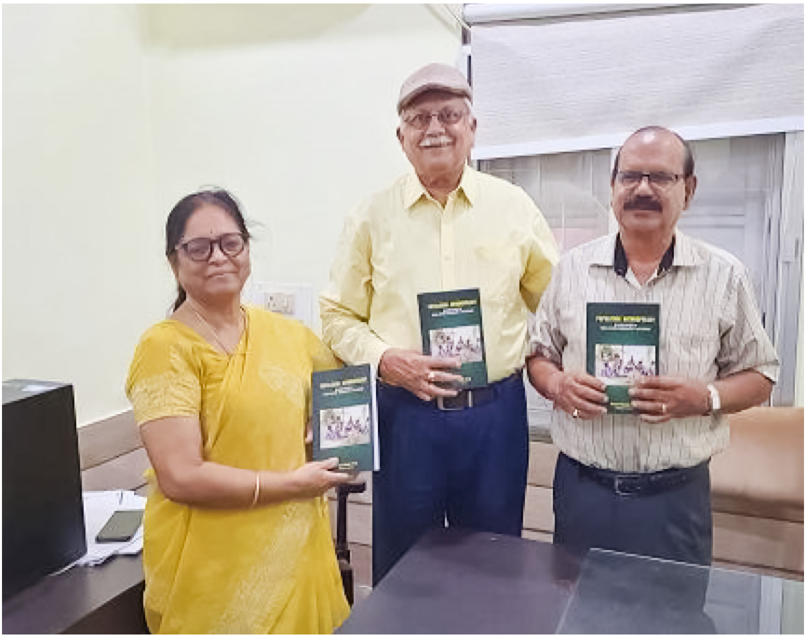

ରାଜଭବନ ଆଦିବାସୀ ପ୍ରକୋଷ୍ଠର ଅଫିସର୍ ମାନଙ୍କ ସହିତ, ୨୦୨୩

ରାଜ୍ୟପାଳ ପ୍ରଫେସର୍ ଗଣେଶଲାଲ୍‌ଙ୍କୁ କିଛି ନିଜ ଲିଖିତ ପୁସ୍ତକ ପ୍ରଦାନ, ୨୦୨୩

ରେଭେନ୍ସା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର କୁଳପତି ଓ ପ୍ରଫେସର୍ (ଗ୍ରନ୍ଥାଗାର)ଙ୍କ ସହିତ, ୨୦୨୩

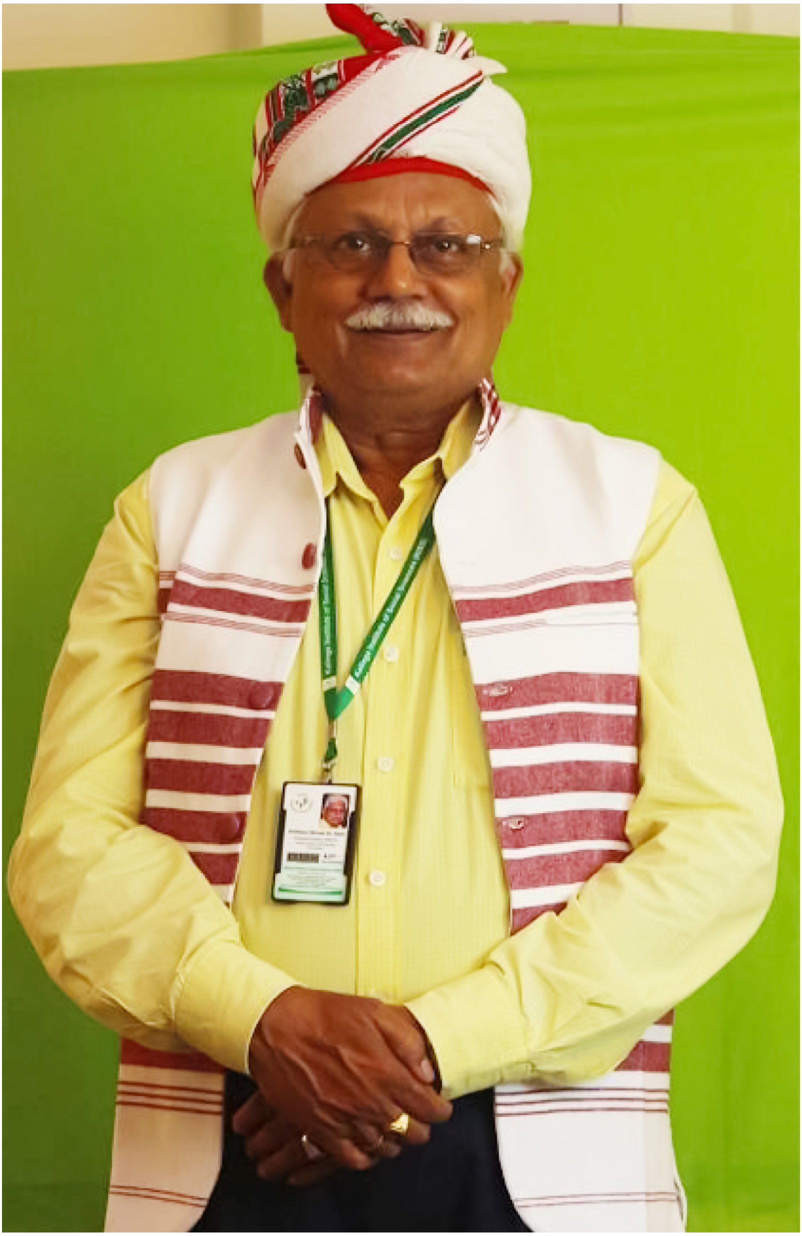

ଗଣ୍ଡ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ପାରମ୍ପାରିକ ପଗଡି ଓ ଜ୍ୟାକେଟ୍, ୨୦୨୩

ଏକ ଜୁଆଙ୍ଗ ଗ୍ରାମ ପରିଦର୍ଶନ, କାମାକ୍ଷାନଗର, ୨୦୨୩

ଡକ୍ଟର ବିଜୟ ବେହେରାଙ୍କ ସହିତ, ଆଦିବାସୀ ଗବେଷଣା କେନ୍ଦ୍ର, ଭୁବନେଶ୍ୱର, ୨୦୨୩

ପ୍ରଫେସର୍ ଲକ୍ଷ୍ମଣ କୁମାର ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ମେମୋରିଆଲ୍ ସଭା, ୨୦୨୩

ଶିକ୍ଷାମନ୍ତ୍ରୀ
ଶ୍ରୀ ଧର୍ମେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରଧାନଙ୍କ
ସଭାରେ

ପ୍ରଫେସର୍
ଜ୍ଞାନରଞ୍ଜନ ମିଶ୍ରଙ୍କ
ପରିବାର ସହିତ
ସାକ୍ଷୀଗୋପାଳରେ

ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଦିବସରେ ଭାରତୀୟ
ନୃତତ୍ତ୍ୱ ଅନୁଷ୍ଠାନ ତରଫରୁ କେନ୍ଦ୍ର ଶିକ୍ଷାମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା

ଇଂ ଶିବପ୍ରସାଦ ମିଶ୍ରଙ୍କ ସହିତ ବରିଷ୍ଠ ନାଗରିକ ସମ୍ମିଳନୀ କକ୍ଷରେ

ସାହିତିକ ବୈଷ୍ଣବ ମହାନ୍ତିଙ୍କ ସହିତ

ଫକୀରମୋହନ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ କୁଳପତି ପ୍ରଫେସର୍ ସନ୍ତୋଷ କୁମାର ତ୍ରିପାଠୀ
ଏବଂ ଭାରତ ବିକାଶ ପରିଷଦର ସଭ୍ୟ ଶ୍ରୀ ପ୍ରଦିପ ମହାରଣାଙ୍କ ସହିତ

ଆଦିବାସୀ ସାଂସ୍କୃତିକ ମହୋତ୍ସବରେ ମୁଖ୍ୟ ବକ୍ତା, ୨୦୨୪

ବିଶ୍ୱ ଜନଜାତି ଦିବସରେ ଫକୀରମୋହନ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା, ୨୦୨୪

ବିଶ୍ୱ ଜନଜାତି ଦିବସରେ ମୁଖ୍ୟ ବକ୍ତା, ଫକୀରମୋହନ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ୨୦୨୪

ଭାରତ ବିକାଶ ପରିଷଦ, ବାଣୀବିହାର ଶାଖାର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କମିଟିର ସଭ୍ୟବୃନ୍ଦ, ୨୦୨୪

ଇକୋ ଭିଲେଜ୍‌ର ପରିବାର

ଇକୋ ଭିଲେଜ୍ ଫାର୍ମ ହାଉସ୍‌ର ଗୃହପୂଜା

ମୋ ସ୍ମୃତି ମୋ ଅନୁଭୂତିର ବି.ଜେ.ବି୭୩ ବନ୍ଧୁ ମିଳନରେ ବିତରଣ

ଓଡ଼ିଶା ଲେଖକ, ଲେଖିକା ପରିଷଦରେ ପୁସ୍ତକ ବିତରଣ

କିସ୍ ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ପୁସ୍ତକ ଲୋକାର୍ପଣ

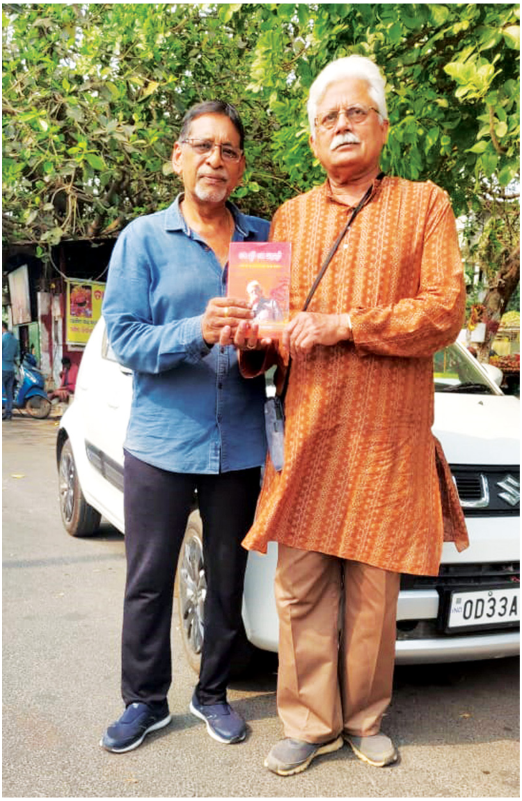

ବନ୍ଧୁ ପ୍ରଦୀପ ଦଣ୍ଡପାଟ୍‌ଙ୍କୁ ପୁସ୍ତକ ପ୍ରଦାନ

କୁମାର କକେଇଙ୍କ ପରିବାର ସହିତ ଢେଙ୍କାନାଳର କୁଞ୍ଜକାନ୍ତସ୍ଥିତ ବାସଭବନରେ

ବନ୍ଧୁ ଅରବିନ୍ଦ ମିଶ୍ରଙ୍କ ପରିବାର ସହିତ

ଇକୋ ଭିଲେଜ୍‌ରେ ଆମ ପରିବାର

ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ସହିତ ଇକୋ ଭିଲେଜ୍ କୁଟୀର ସମ୍ମୁଖରେ

ସ୍କୁଲ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ସହିତ ଇକୋ ଭିଲେଜ୍ ସମ୍ମୁଖରେ

ଇକୋ ଭିଲେଜ୍ ଫାର୍ମ ହାଉସ୍ ସମ୍ମୁଖରେ

ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ସହିତ, ବରେଇପାଣି, ଶିମିଳିପାଳ, ୨୦୨୩

ଦୀର୍ଘ ୧୭ ବର୍ଷ (୨୦୦୩-୨୦୨୧) ପରେ ମୋ ପ୍ରିୟ ସାଣ୍ଟ୍ରୋ କାରର ବିଦାୟ

୭୨ତମ ଜନ୍ମ ଦିବସ, ୨୦୨୪

୭୨ତମ ଜନ୍ମଦିବସରେ ପରିବାର ସହିତ

ଏଚ୍‌ଡିଏଫ୍‌ସି ଲାଇଫ୍ ତରଫରୁ ଜନ୍ମଦିବସ ପାଳନ, ୨୦୨୪

ଏଚ୍‌ଡିଏଫ୍‌ସି ଲାଇଫ୍, ଭୁବନେଶ୍ୱର ତରଫରୁ ଜନ୍ମଦିବସ ପାଳନ, ୨୦୨୪

ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ଗହଣରେ ଜନ୍ମଦିବସ ପାଳନ, ୨୦୨୪

ଏଚ୍‌ଡିଏଫ୍‌ସି ଲାଇଫ୍, ମ୍ୟାନେଜର୍ ଏବଂ ଆଡ୍‌ଭାଇଜର୍‌ମାନଙ୍କ ଗହଣରେ

ଉପ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ କନକବର୍ଦ୍ଧନ ସିଂହଦେଓଙ୍କ ସହିତ ୬ନମ୍ବର ହାଇସ୍କୁଲର
ହୀରକ୍ ଜୟନ୍ତୀ ସମାରୋହରେ, ଭୁବନେଶ୍ୱର, ୨୦୨୫

ୟୁନିଟ୍-୬ ସରକାରୀ ହାଇସ୍କୁଲ୍‌ର ପୁରାତନ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ସହିତ
ହୀରକ୍ ଜୟନ୍ତୀ ସମାରୋହରେ, ଭୁବନେଶ୍ୱର, ୨୦୨୫

୧୧. ଭ୍ରମଣ ଅନୁଭୂତି (କ)

(ବିଦେଶ ଭ୍ରମଣ)

ଇଉରୋପ ଗସ୍ତ

୨୦୧୮ ଏପ୍ରିଲ ମାସରେ ପ୍ରଫେସର୍ ବିଜୟ ମିଶ୍ର ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଦୁଇଟି ପରିବାର ସହିତ ଇଉରୋପ୍ ବୁଲି ବାହାରିଲୁ । ଥୋମାସ୍ କୁକ୍ ଭ୍ରମଣ ପ୍ୟାକେଜ୍‌ରେ ଯିବାକୁ ସ୍ଥିର କଲୁ । ଭିସା କରିବା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଦିନ କଲିକତା ଯିବାକୁ ପଡିଥିଲା । ଏପ୍ରିଲ ଶେଷ ସପ୍ତାହରେ ଆମେ ବମ୍ବେରୁ ଇସ୍ତାନବୁଲ୍ ଏୟାରପୋର୍ଟ ରାସ୍ତା ଦେଇ ଲଣ୍ଡନ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ସେଠି ଦୁଇ ଦିନ ରହଣୀ ଭିତରେ Buckingham Palace, Wesminister Abbey, Trafalger square, Madame Tussauds wax museum, London Eye ଇତ୍ୟାଦି ବୁଲି ଦେଖିଲୁ । ତାପର ଦିନ ପ୍ୟାରିସ୍‌ରେ Eiffel tower, Disney Land ବୁଲିଲୁ । ତାପର ଦିନ Brussels ଆସି କିଛି ଦର୍ଶନୀୟ ଯାଗା ବୁଲିଲୁ । ନେଦରଲ୍ୟାଣ୍ଡ୍‌ର Keukenhof ରେ ଥିବା ବିସ୍ତୃତ Tulip ବଗିଚା ଆନନ୍ଦର ସହ ଦେଖିଲୁ । ପରେ ପରେ ଜର୍ମାନର Cologne ଯାଇ Rhine river ରେ ଥିବା Cruise (ଛୋଟ ପାଣି ଜାହାଜ) ରେ ବୁଲିଲୁ । ତାପରେ Black forestର ମନୋରମ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି Hofgutରେ ଏକ ସୁନ୍ଦର ହ୍ରଦ ନିକଟରେ ଥିବା ପ୍ରସିଦ୍ଧ Cuckoo Clocks marketର ଆନନ୍ଦ ନେଲୁ । ତାପର ଦିନ Switzerlandରେ କିଛି ଦର୍ଶନୀୟ ସ୍ଥାନ ଯଥା Schaffhausen, Rhine water fallର ଚିତ୍ତାକର୍ଷକ ଦୃଶ୍ୟ ଉପଭୋଗକଲୁ । Jungfraujoch ରେ Top of Europe ଯାଇ ସେଠାରେ ଏକ Highland restaurant ରେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ କଲୁ । Griendelwald Europeର ଉଚ୍ଚତମ railway stationକୁ ଏକ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର କ୍ଲଗ୍ ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ରୋମାଞ୍ଚକର ଯାତ୍ରା କଲୁ । ତତ୍ପରେ Mount Titlisକୁ ଯାଇ ବିସ୍ତୃତ ବରଫାବୃତ ପର୍ବତର ଦୃଶ୍ୟ ଏବଂ snow fall ର ଆନନ୍ଦ ନେଲୁ । ସେଠୁ ଫେରିଲାପରେ Swarouski ର ପ୍ରସିଦ୍ଧ Dimond museum

ଦେଖିଲୁ। ତାପର ଦିନ Venice ବୁଲିଲୁ ଏବଂ ସେଠାରେ ଥିବା famous Murano Glass Showroom ର ଆନନ୍ଦ ନେଲୁ। Florence ରେ Leaning Tower of Pisa। Romeରେ Collosseum ଏବଂ ଭାଟିକାନ୍ ସିଟି ପରିଦର୍ଶନ କରି ମେ ତୃତୀୟ ସପ୍ତାହରେ ଭାରତକୁ ଫେରି ଆସିଲୁ। ଇଉରୋପ୍ ଭ୍ରମଣଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆନନ୍ଦ ପୁର୍ଣ୍ଣଥିଲା। ପ୍ରତେକ ଜାଗାରେ ଥୋମାସ୍ କୁକ୍‌ର ଗାଇଡ୍ Arefaa Rehman ଆମ ସହିତ ରହି ସବୁ ବିଷୟ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ବୁଝାଉଥାନ୍ତି। ଆମ ଗ୍ରୁପ୍‌ରେ ୪ଟି ଓଡିଆ ପରିବାର, ୨ଟି ବେଙ୍ଗଲୀ, ୨ଟି ବାଙ୍ଗାଲୋର ଏବଂ ୪ଟି ମହାରାଷ୍ଟ୍ରର ପରିବାର ଥିଲେ। ସବୁ ମିଶି ୩୫ ଜଣ ଭାରତୀୟ ସେହି ଗ୍ରୁପ୍‌ରେ ଯାଇଥିଲୁ। ଥୋମାସ୍ କୁକ୍‌ର ଏହି ଭ୍ରମଣ ପ୍ୟାକେଜଟି ୧୬ ଦିନ ପାଇଁ ଥିଲା। **ପ୍ରତ୍ୟେକ ଯାତ୍ରୀଙ୍କ ପାଇଁ ରହିବା, ସକାଳ ଜଳଖିଆ, ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଓ ରାତ୍ରୀ ଭୋଜନ ଏବଂ ସମସ୍ତ ଯାତ୍ରା ଖର୍ଚ୍ଚ ଏକ ଲକ୍ଷ ଛୟାଅଶୀ ହଜାର ପଡିଥିଲା।**

ଦୁବାଇ ଭ୍ରମଣ

ହଠାତ୍ ଦିନେ ବନ୍ଧୁ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ଦାସ ଦୁବାଇ ବୁଲି ଆସିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲେ। ଦୁବାଇ United Arab Emirates (UAE)ର ସବୁଠାରୁ ବଡ ସିଟି। ଆବୁଧାବି UAEର ରାଜଧାନୀ। ମୁଁ ମୋର ପତ୍ନୀଙ୍କ ସହ ଆଲୋଚନା କଲି ଦୁବାଇ ଯିବା ପ୍ରସ୍ତାବରେ ରାଜି ହୋଇଗଲି। ପରେ ପରେ ଡାକ୍ତର ବନ୍ଧୁ ଶଶି ଭୂଷଣ ପଣ୍ଡା ମଧ୍ଯ ଯିବା ପାଇଁ ସମତ୍ତି ଜଣାଇଲେ। ସହିଦ୍ ନଗର ସ୍ଥିତ ECSELS ଟ୍ରାଭେଲସ୍‌କୁ ଯୋଗା ଯୋଗ କଲୁ। ମୁଁ ଥୋମାସ୍ କୁକ୍ ଟ୍ରାଭେଲସ୍ ଜରିଆରେ ଇଉରୋପ୍ ଭ୍ରମଣରେ ଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ଯ ଦୁବାଇ ପାଇଁ ECSELS ଟ୍ରାଭେଲସ୍‌କୁ ସ୍ଥିର କଲୁ। ପୁରା ୫ଦିନର ପ୍ୟାକେଜ (ରହିବା, ଥରେ ଜଳଖିଆ, ୨ଥର ଭୋଜନ ଖାଇବା, ବୁଲିବା) ଜଣକ ପିଛା ୯୦ ହଜାର ଟଙ୍କା। **୨୬ ଜାନୁୟାରୀ ୨୦୨୩ ରେ ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ବାହାରି ମୁମ୍ବାଇ ଦେଇ ଦୁବାଇରେ ରସାଲ୍‌ଖେମ୍ ବିମାନ ବନ୍ଦରରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ରାତି ପ୍ରାୟ ୧୦ଟା ହୋଇଥାଏ।** (ଦୁବାଇ ସମୟ ଭାରତ ସମୟ ଠାରୁ ୧.୩୦ ମିନିଟ ଆଗରେ) ହୋଟେଲ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ରାତି ପ୍ରାୟ ୧୨.୩୦। ହୋଟେଲ୍‌ଟି ରସାଲ୍‌ଖେମ୍ ବିମାନବନ୍ଦରରୁ ପ୍ରାୟ ୮୦

କିଲୋମିଟର ଦୂରରେ ଥାଏ। ଦୁବାଇ ବିମାନ ବନ୍ଦର ଗହଳିଥିବାରୁ ଆମ ଟ୍ରାଭେଲ୍ ଏଜେନ୍ସି ଏହି ନୂଆ ବିମାନ ବନ୍ଦରରୁ ଓହ୍ଲାଇବା ଓ ଚଢ଼ିବା ପାଇଁ ଟିକେଟ୍ କରିଥାଏ ଯାହା ଆମକୁ ଅସୁବିଧାରେ ପକାଇଥିଲା। ଆମ ଗ୍ରୁପରେ ସମୁଦାୟ ୩୩ ଜଣ ଯାତ୍ରୀ ଥିଲୁ। ତିନି ଜଣଙ୍କୁ ଛାଡି ସମସ୍ତଙ୍କ ବୟସ ୫୫ ରୁ ୭୦ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ। ରାତି ଗୋଟାଏରେ ମଧ୍ୟ ଦୁବାଇ ସହର ଚଳ ଚଞ୍ଚଳ ଥିଲା। **ହୋଟେଲ୍ ଭର୍ସାଲିଶ୍ ଭାରିଆଧୁନିକ ଓ ସଫାସୁତୁରା । ରହିବାରେ କୌଣସି ଅସୁବିଧା ହେଲାନି।** ସକାଳୁ ବସ୍ ଆସି ଆମକୁ ବୁଲାଇବ ଭାବି ବେଶି ବିଳମ୍ବ ନକରି ଶୋଇ ପଡିଲୁ।

୨୭.୧.୨୩ ସକାଳ ୯ଟା ବେଳକୁ ବସ୍ ଆସିବାକୁ ସ୍ଥିର ହୋଇଥାଏ। କିଛି ଯାତ୍ରୀ ୯ଟା ସୁଧା ଜଳଖିଆ ସାରି ହୋଟେଲ୍ ସମୁଖରେ ଟିକେ ବୁଲାବୁଲି କଲେ। ସେଦିନ କିନ୍ତୁ ବସ୍ ଆସିବାର ନଥିଲା। ଝିପି ଝିପି ବର୍ଷା ମଧ୍ୟ ହୋଇଥିଲା। **ଦିନ ୩ଟା ବେଳକୁ ମରୁଭୂମି ସଫାରି ଯିବା ପାଇଁ ସ୍ଥିର ହୋଇଥିଲା। ତେଣୁ ଶୀଘ୍ର ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ସାରି ସଫାରି ପାଇଁ ରେଡି ହୋଇଗଲୁ। ସେଠାକୁ ଯିବାପାଇଁ ୬ ଗୋଟି ଜିପ୍‌ର ଆୟୋଜନ ହୋଇଥିଲା। ପ୍ରାୟ ଏକ ଘଣ୍ଟାର ରାସ୍ତା। ଆଗ ପଛହୋଇ ରାଜପଥରେ ମାଡି ଚାଲିଥାନ୍ତି। ସମସ୍ତ ଗାଡିର ଗତି ପ୍ରାୟ ୧୧୦ ରୁ ୧୨୦ କିଲୋମିଟର ମଧ୍ୟରେ ଥାଏ। ରାସ୍ତାଗୁଡ଼ିକ ଭାରିଚଉଡା ୧୨ଲେନ୍ ବିଶିଷ୍ଟ ଏବଂ ଜନଶୂନ୍ୟ।** କେବଳ ଗାଡ଼ି ଓ ଗାଡ଼ି। ଦୁଇ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ସୁଉଚ୍ଚ ଅଟାଳିକା ଏବଂ ଛୋଟ ଛୋଟ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରଜାତିର ଗଛସବୁ ଆମକୁ ଦେଖି ସତେ ଯେମିତି ହସୁଥାନ୍ତି। ପ୍ରାୟ ଘଣ୍ଟାଏ ପରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଜାଗାରେ ପହଁଞ୍ଚିଗଲୁ। ୨୦/୨୫ ମିନିଟ୍ ମଧ୍ୟରେ ସେଠାରେ ଥିବା ଚା ଦୋକାନ ଏବଂ ଶୌଚାଳୟର ସଦୁପ ଯୋଗ କଲୁ। **ଦୁବାଇ ମୁଦ୍ରା (ଡିରାମ) ଅନୁସାରେ ଗୋଟିଏ ସାଧାରଣ ଚା କପ୍‌ର ମୂଲ୍ୟ ୫ ଡିରାମ୍ (ଗୋଟିଏ ଡ଼ିରାମର ମୂଲ୍ୟ ଟ୨୨.୫୦ ପଇସା)। ଅଭିଜ୍ଞ ଡ୍ରାଇଭର୍‌ମାନଙ୍କ ଡାକରାରେ ଆମେ ସବୁ ଗାଡିରେ ବସି ଡେଜାର୍ଟ୍ ସଫାରୀ ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କଲୁ। ଆଗରୁ ସବୁ ଟିକଟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଥାଏ। ଡେଜାର୍ଟ୍ ସଫାରୀ ଆରବ ମରୁଭୂମିର ଏକ ଅଂଶ ମାତ୍ର। ମରୁଭୂମିର ବାଲି ସ୍ତୁପ ଉପର ଦେଇ ଗାଡିଗୁଡିକ ଯେଉଁପରି ଚାଲିଥାଏ ଆମକୁ ଭୀଷଣ ରୋମାଞ୍ଚ ତଥା ଡର ଲାଗୁଥାଏ। ସତେ ଯେମିତି ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଗାଡି**

ଗୁଡିକ ସେହି ବାଲୁକା ସ୍ତୁପରୁ ଓଲଟି ପଡିବ। କିଛି ସମୟ ପରେ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ସବୁ ଗାଡି ଗୁଡିକ ରଖିବାରୁ ଆମେ କିଛି ଫଟୋ ଉଠାଇଲୁ। ପୁଣି ଫେରିଲୁ। ଏଥର ଅପେକ୍ଷାକୃତ ସମତଳ ବାଲିରେ କିଛି ସମୟ ଆସିବା ପରେ ଡେଜାର୍ଟ୍‌ରେ ସ୍ଥାନୀୟ ସାଂସ୍କୃତିକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଏବଂ ରାତ୍ରି ଭୋଜନ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଜାଗାରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ। ଶହ ଶହ ଗାଡିର ଭିଡ। ଏଠାରେ ସମସ୍ତେ ଟୁରିଷ୍ଟ ଥିଲେ। **ଦୁବାଇ ଏକ ଟୁରିଷ୍ଟ୍ ଦେଶ କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତ ହେବ ନାହିଁ । ବର୍ଷକୁ ପ୍ରାୟ ଏକ କୋଟିରୁ ଅଧିକ ଟୁରିଷ୍ଟ୍ ଆସିଥାନ୍ତି। କିନ୍ତୁ ଏଠାର ଜନସଂଖ୍ୟା ମାତ୍ର ୩୫ ଲକ୍ଷ (୨୦୨୩) ।** ସାଂସ୍କୃତିକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଆରମ୍ଭ ବେଳକୁ ବର୍ଷା ଆସିଗଲା। କିଛି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଠିକ୍‌ରେ ହୋଇପାରିଲା ନାହିଁ। ରାତ୍ରି ଭୋଜନ ମଧ୍ୟ ଭଲରେ ଖାଇ ହେଲାନି। ପ୍ରାୟ ୮ଟା ବେଳକୁ ସେଠାରୁ ଫେରି ଆସିଲୁ। ହୋଟେଲ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ରାତି ୯.୩୦। ବର୍ଷା ସିନା ଆମକୁ ହଇରାଣ କଲା କିନ୍ତୁ ତିନି ବର୍ଷ ପରେ ବର୍ଷା ଟିକେ ହୋଇଥିବାରୁ ସ୍ଥାନୀୟ ବାସିନ୍ଦାମାନେ ଭାରି ଖୁସି ଜଣା ପଡୁଥିଲା।

ତାପର ଦିନ (୨୮.୦୧.୨୩) ସକାଳୁ ଜଳଖିଆ ସାରିଲା ବେଳକୁ ଆମ ବସ୍ ଆସିସାରିଲାଣି। ସମସ୍ତେ ଆବୁଧାବି (UAE ର ରାଜଧାନୀ) ଅଭିମୁଖେ ଚାଲିଲୁ। ପ୍ରାୟ ଦୁଇ ଘଣ୍ଟା ପରେ ପୃଥିବୀର ବୃହତ ମସ୍‌ଜିଦ ଦେଖିଲୁ। ପରେ ପରେ ରାଜାଙ୍କ ସୁନ୍ଦର ପ୍ରସାଦ ପରିଦର୍ଶନ କଲୁ। ପ୍ରସାଦଟିର ନାମ **'ଜମିଲ୍ ପ୍ୟାଲେସ୍'**। ସେହି ପାଖରେ ୫/୭ଟି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସୁଉଚ୍ଚ ଅଟ୍ଟାଳିକା ମଧ୍ୟ ଥିଲା। ସେହି ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ହେଲା **'ଜୁମେରା ମିୟୁଜିୟମ୍'**। ପ୍ରାୟ ୧୦୦ ମହଲା ହେବ। ଉପରେ ହେଲିକପଟର୍ ଓହ୍ଲାଇବାର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି। ଭୋଜନ ପରେ ଦୁବାଇ ମଲ୍‌ରେ କିଛି ସମୟ ବିତାଇଲୁ। ସବୁ ପ୍ରାୟ ଖଜୁରୀ ଏବଂ ଚକୋଲେଟ୍ କିଣିଲେ। ସେଠାରୁ ସିଧା ହୋଟେଲ୍‌କୁ ଫେରି ଟିକେ ଫ୍ରେସ୍ ହୋଇ କ୍ରୁଜ୍‌ରେ ଡିନର୍ ପାଇଁ ବାହାରିଗଲୁ। ପ୍ରାୟ ୨୦୦ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ସୁନ୍ଦର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଥିଲା। ଖାଇବା ପରେ କିଛି ସାଂସ୍କୃତିକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଦେଖି ରାତି ପ୍ରାୟ ୧୦ଟା ବେଳକୁ ହୋଟେଲ୍ ଫେରିଲୁ।

୨୯ ତାରିଖ ସକାଳେ Palm Island (ଏକ କୃତ୍ରିମ ଦ୍ୱୀପ)ର ମନୋରମ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ଭୋଜନ ପରେ Miracle Garden କୁ ବୁଲିବାକୁ ଗଲୁ। ଅତି ମନୋରମ

ଏହି ଫୁଲ ଉଦ୍ୟାନଟି । **ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ପ୍ରଜାତିର ଫୁଲ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ବିଭିନ୍ନ ଢାଞ୍ଚାରେ ସଜା ହୋଇଥାଏ। ଅତି ମନମୁଗ୍ଧକାରୀ ଦୃଶ୍ୟ। ଏହା ଦେଖି ଓଡିଆ ସିନେମାର ଗୋଟିଏ ଗୀତ ମନେ ପଡେ। 'ଶୁଖିଲା ଭୂଇଁରେ କେତେ ଫୁଲ ଫୁଟେ ହାଏ .. .. ..'** । ସେଠାରୁ ଫେରି ପ୍ରସିଦ୍ଧ Ferrari World ରେ କିଛି ସମୟ କଟାଇଲୁ। ପରେ ପରେ Global village ପରିଦର୍ଶନ କରି ରାତ୍ରି ଭୋଜନ ସାରି ହୋଟେଲ୍‌କୁ ଫେରିଲୁ।

୩୦ ତାରିଖ ଜଳଖିଆ ପରେ ଦୁବାଇ ସୁନା ମାର୍କେଟ ଯାଇଥିଲୁ। ଶୁଣିଥିଲୁ ସେଠିକାର ସୁନା ଭଲ ଏବଂ ଭାରତର ତୁଳନାରେ ୫/୬ ହଜାର କମ୍ ଓ ଟ୍ୟାକ୍ସ ଫ୍ରି। ଟୁରିଷ୍ଟ୍‌ମାନଙ୍କ ପାଇଁ କିଛି ଗହଣା ଆଣିବାର ଅନୁମତି ଥିବାରୁ ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତେ ଅଳ୍ପ ବହୁତ କିଛି କିଣିଲେ । ସେଠାରୁ ଫେରି ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ପରେ **ପୃଥିବୀର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଅଟ୍ଟାଳିକା Bruz Khalipa ଦର୍ଶନ କଲୁ। ଅଟ୍ଟାଳିକାଟି ୧୬୭ ମହଲା ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ୧୨୬ ମହଲା ଯାଏ ଯିବାର ଅନୁମତି ଥିଲା। ୧୨୬ ମହଲା ଉପରୁ ତଳକୁ ଦେଖିଲେ ରାସ୍ତାରେ ଯାଉଥିବା ବଡ ବଡ ଗାଡି ଗୁଡିକ ଦିଆସିଲି ଖୋଳପରି ଦୃଶ୍ୟମାନ ହେଉଥାଏ।** ଅଳ୍ପ ସମୟ ରହି ତଳକୁ ଫେରିଆସିଲୁ। ସେଠାରେ ଥିବା Under Water Aquarium ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ନେଲୁ। ସନ୍ଧ୍ୟା ପ୍ରାୟ ୬ଟା ବେଳକୁ Bruj Khalifa Tower ର ଅଦ୍ଭୁତ ପୂର୍ବ ଆଲୋକ ସଜ୍ଜା ଦେଖି ୮ଟା ବେଳକୁ ଫେରିଲୁ। ରାତ୍ରି ଭୋଜନ ସାରି ହୋଟେଲରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ରାତି ପ୍ରାୟ ୧୦ଟା।

୩୧ ଜାନୁଆରୀ ରାତି ୧୨ଟାରେ ଆମର ଫ୍ଲାଇଟ୍ ଥିଲା। ସକାଳୁ ଜଳଖିଆ ପରେ ପ୍ରାୟ ୯ଟା ବେଳକୁ ସମସ୍ତ ଜିନିଷ ପତ୍ର ସହିତ ହୋଟେଲ ଛାଡିଲୁ। ସେଦିନ ସକାଳୁ **ଦୁବାଇ ଫଟୋ ଫ୍ରେମ୍** ଦୃଶ୍ୟ ଉପଭୋଗ କରି ପାଖରେ ଥିବା ଏକ ଇଣ୍ଡିଆନ୍ ହୋଟେଲ୍‌ରେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ କରିନେଲୁ। **ଦୁବାଇ ଫଟୋ ଫ୍ରେମ୍‌ଟି ପ୍ରାୟ ୨୦୦ଫୁଟ ଉଚ୍ଚ ତଥା Gold plated।** ଏହା ଭିତରେ ଦୁବାଇର ବିକାଶ **ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଫଟୋମାନ ଶୋଭା ପାଉଥିଲା। ଫ୍ରେମ୍‌ର ପୁରା ଉପରକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲେ ଗୋଟିଏ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ପୁରୁଣା ଦୁବାଇର ସାଧାରଣ ଗୃହ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଆଧୁନିକ ଦୁବାଇର ସୁଉଚ୍ଚ ଅଟ୍ଟାଳିକାର ଦୃଶମାନ ହେଉଥିଲା।** ହୋଟେଲ୍‌ରେ ଟିକିଏ ବିଶ୍ରାମ

ନେଇ ଦୁବାଇ **ମିନା ବଜାର** ବୁଲିଲୁ। ସେଠାରୁ କିଛି ସେଠିକାର ସାମଗ୍ରୀ କିଣିଲୁ। ପ୍ରାୟ ୬ଟା ବେଳକୁ ରସାଲ୍‌ଖେମ୍ ବିମାନ ବନ୍ଦର ଅଭିମୁଖେ ବାହାରିଲୁ। ବିମାନ ବନ୍ଦରରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ରାତି ୯.୩୦। ସେଠାରେ ଆସବା ପତ୍ର ଚେକିଙ୍ଗ୍ ତଥା ବୈଦେଶିକ (immigration) ଚେକିଙ୍ଗ୍ ସରିଲା ବେଳକୁ ରାତି ୧୦.୩୦। **ବିମାନ ମୁମ୍ବାଇ ଅଭିମୁଖେ ୧୨ଟା ବେଳକୁ ଛାଡିଲା। ପ୍ରାୟ ୨.୩୦ ମିନିଟ୍ ଉଡାଣ ପରେ ଆମେ ମୁମ୍ବାଇ ଆନ୍ତର୍ଯାତିକ ବିମାନ ବନ୍ଦରରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ। ସେତେବେଳକୁ ଭାରତୀୟ ସମୟ ସକାଳ ୪ଟା।** ସେହି ବିମାନ ବନ୍ଦରରେ ଫ୍ରେସ୍ ହୋଇ ଟିକେ ବିଶ୍ରାମ ନେଲୁ। ସେଠାରୁ ଘରୋଇ ବିମାନ ବନ୍ଦରକୁ ଆସି ୮ଟାରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ। ଆମ ଫ୍ଲାଇଟ୍ ଟାଇମ୍ ୧୦.୩୦ ଥିଲା। ପୁଣି ଚେକିଙ୍ଗ୍ ଏବଂ ପାସପୋର୍ଟ୍ ଷ୍ଟାମ୍ପିଙ୍ଗ୍ ସରିଲା ବେଳକୁ ସକାଳ ୧୦ଟା। ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଅଭିମୁଖେ ଆମ ବିମାନ ଉଡିଲା। ୧.୩୦ରେ ବିଜୁ ପଟ୍ଟନାୟକ ବିମାନ ବନ୍ଦରରେ ପହଞ୍ଚିଗଲୁ। ତା'ପରେ ସହଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ଯିଏ ଯାହାର ଗନ୍ତବ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ ଚାଲିଲେ ପ୍ରି-ପେଡ୍ ଟ୍ୟାକ୍ସି ଧରି ଆମେ ଫେରିଲୁ। ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ୨.୩୦।

ପୁଣିଥରେ ୨୦୨୪ ମସିହାରେ HDFC Life ତରଫରୁ ଦୁବାଇ ଯିବାର ସୁଯୋଗ ମିଳିଥିଲା। ଏଥର ବୁଲା କମ୍ ଥିଲା। ପଞ୍ଚତାରକା ହୋଟେଲ୍‌ରେ ରହଣୀ ଓ ସାରା ଭାରତରୁ ଆସିଥିବା Selected ସଭ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ବିଭିନ୍ନ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଥିଲା। **ସେହିଥର କ୍ରିକେଟିୟର୍ କପିଳଦେବଙ୍କୁ ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥି ରୂପେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରାଯାଇଥିଲା। ତାଙ୍କ ସ୍ୱାଗତ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା ପାଇଁ ମୋତେ ସୁଯୋଗ ମିଳିଥିଲା।**

ଥାଇଲାଣ୍ଡ୍ ଭ୍ରମଣ

ଅକ୍ଟୋବର ୧୭, ୨୦୨୩ ରେ ଥାଇଲାଣ୍ଡ୍ ଯିବାପାଇଁ ଗୋଟିଏ ୪୦ ଜଣିଆ ଗ୍ରୁପ୍ ସ୍ଥିର କଲୁ। ସେହି ଗ୍ରୁପ୍‌ରେ ମୋର ୨୦ଜଣ ପରିଚିତ ଥିଲେ। ଟ୍ରାଭେଲ୍ ସଂଚାଳକ ଜଣାଶୁଣା ତଥା ସ୍ଥାନୀୟ ବାସିନ୍ଦା ହୋଇଥିବାରୁ ଅମେ ସବୁ ଖୁସିରେ ବାହାରି ପଡିଲୁ। ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ଥାଇଲାଣ୍ଡ୍ ସିଧା ବିମାନ ସେବା ଥିବାରୁ ଆମକୁ ବହୁତ ସୁବିଧା ହୋଇପାରିବ ବୋଲି ସମସ୍ତଙ୍କ ବିଶ୍ୱାସ ହେଲା। ତାଛଡା ଟ୍ରାଭେଲ୍ ସଂଚାଳକ ଶ୍ରୀ ଅନୁରାଗ ଆମ ସହିତ ଯିବା ପାଇଁ ସମ୍ମତି ଜଣାଇବାରୁ ଆମେ ମାନେ ଟିକିଏ ଆଶ୍ୱସ୍ତ ହେଲୁ।

୧୭ ତାରିଖ ଅପରାହ୍ନ ୫.୩୦ରେ ବିଜୁ ପଟ୍ଟନାୟକ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ବିମାନ ବନ୍ଦରରୁ ସମସ୍ତ ଯାତ୍ରୀଙ୍କୁ ନେଇ ଇଣ୍ଡିଗୋ ବିମାନଟି ଥାଇଲାଣ୍ଡ୍ ଅଭିମୁଖେ ଉଡାଣ ଭରିଲା। **ବ୍ୟାଙ୍ଗକକ୍**ର ସୁବର୍ଣ୍ଣଭୂମି ବିମାନ ବନ୍ଦରରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ସଂନ୍ଧ୍ୟା ୭ଟା (ଥାଇଲାଣ୍ଡ ସମୟ ରାତି ୮.୩୦)। **ବ୍ୟାଙ୍କକ୍ ଥାଇଲାଣ୍ଡ୍‌ର ରାଜଧାନୀ। ଭାଟ୍ ଏହାର ମୁଦ୍ରା (୧ ଭାଟ୍ ପ୍ରାୟ ୨.୫୦ ପଇସା)। ଥାଇଲାଣ୍ଡ୍‌ର ଜନସଂଖ୍ୟା ପାଖାପାଖି ୭ କୋଟି। ବୌଦ୍ଧ ଧର୍ମ ଥାଇଲାଣ୍ଡ୍‌ର ମୁଖ୍ୟ ଧର୍ମ (ପ୍ରାୟ ୯୩%)। ଯଦିଓ ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ପ୍ରାୟ ୧ଲକ୍ଷ ତଥାପି ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ପ୍ରଭାବ ଅଧିକାଂଶ ଯାଗାରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ। ଥାଇଲାଣ୍ଡ୍‌ର ପ୍ରଧାନ ଭାଷା ସିଆମିଜ୍। ତଥାପି ବ୍ୟାଙ୍କକ୍‌ରେ କିଛି ଲୋକ ହିନ୍ଦୀ, ତାମିଲ ଏବଂ ଇଂରାଜୀ ବୁଝିଥାନ୍ତି।**

ବିମାନ ବନ୍ଦରରୁ ଇମିଗ୍ରେସନ୍ ସାରି ବାହାରିଲା ବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ୧ ଘଣ୍ଟା ଲାଗିଲା। ବାହାରେ ଆମର ଟୁରିଷ୍ଟ୍ ବସ୍‌ଟି ସେଠିକାର ଗାଇଡ୍ (**ମାଡମ୍ ଫାଇ**) ସହିତ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲେ। ବସ୍‌ରେ ବସିଲା ପରେ ଆମ ଗାଇଡ୍ ଥାଇଲାଣ୍ଡ୍ ସମୟ ସହିତ ନିଜ ନିଜ ଘଣ୍ଟାକୁ ଆଡ୍‌ଜଷ୍ଟ୍ କରିନେବାକୁ କହିଲେ। ଅବଶ୍ୟ ମୋବାଇଲ୍‌ରେ ବିମାନ ବନ୍ଦରରୁ ହିଁ ଥାଇଲ୍ୟାଣ୍ଡ୍ ସମୟ ଓ ଭାରତ ସମୟ ଅଲଗା ଅଲଗା ଦେଖାଇଥିଲା। **ଆମ ଯାତ୍ରାର ପ୍ଲାନ୍ ମୁତାବକ ବସ୍‌ଟି ପଟ୍ଟାୟା ହୋଟେଲ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ରାତି ପ୍ରାୟ ୧୧ଟା (ଥାଇଲ୍ୟାଣ୍ଡ ସମୟ)**। ବ୍ୟାଗ୍ ଏବଂ ରାତ୍ରି ଭୋଜନ ପ୍ୟାକେଟ୍ ଧରି ହୋଟେଲ୍ କକ୍ଷରେ ୧୨ଟା ବେଳକୁ ପ୍ରବେଶ କଲୁ। ହାତ ମୁହଁ ଧୋଇ ପ୍ରଥମେ ଖାଇନେଲୁ। ସକାଳ ୬.୩୦ରେ ଜଳଖିଆ ସାରି ୭ଟା ସୁଧା ବସ୍‌ରେ ବସିବା ପାଇଁ ଗାଇଡ୍‌ଙ୍କର ଅନୁରୋଧ ଥିଲା। ସେଥିପାଇଁ ବିଳମ୍ବ ନକରି ଶୋଇବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲୁ। ସେଠାର ଉତାପ ସେଦିନ ୩୪ ଡିଗ୍ରି ଥିଲା ତେଣୁ ଏସି ଲଗାଇବାକୁ ପଡିଥିଲା।

୧୮ ତାରିଖ ସକାଳେ **କୋରାଲ୍ ଦ୍ୱିପ** ଯିବାପାଇଁ ବାହାରିଲୁ। ବସ୍‌ଟି ଆମକୁ ପଟ୍ଟାୟା ସମୁଦ୍ର କୁଳରେ ପହଞ୍ଚାଇ ଦେଲା। ଗାଇଡ୍ ଇଂରାଜୀରେ ସବୁ ବୁଝାଉଥାନ୍ତି ତଥାପି ଆମ ଟ୍ରାଭେଲ୍ ସଂଚାଳକ ତାହାକୁ ଓଡିଆରେ ପୁଣିଥରେ ବୁଝାନ୍ତି। ସେଠାରୁ ମୋଟର୍ ବୋଟ୍‌ରେ କୋରାଲ୍ ଦ୍ୱୀପକୁ ଯିବାପାଇଁ ପ୍ରାୟ ଏକ ଘଣ୍ଟା ଲାଗିଲା। ସେଠାରେ ଆମଭିତରୁ କିଏ କିଏ ପାରା ଗ୍ଲାଇଡିଙ୍ଗ୍, ସମୁଦ୍ର ସ୍କୁଟର୍ ଚାଳନା ତଥା

ସ୍କୁଭା ଡ୍ରାଇଭିଙ୍ଗ୍‌ରେ ଭାଗ ନେଲେ। **ମୁଁ କେବଳ ପାରା ଗ୍ଲାଇଡିଙ୍ଗ୍ କରିପାରିଲି।** କୋରାଲ୍ ଦ୍ୱିପଟି ଥାଇଲ୍ୟାଣ୍ଡ୍ ଗଲ୍ଫରେ ଅବସ୍ଥିତ। ସେଠାରେ ପ୍ରାୟ ୨ଘଣ୍ଟା ଅତିବାହିତ କରି ପଟ୍ଟାୟା ଫେରିଲା ବେଳକୁ ୧୨.୩୦। ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ସାରି ହୋଟଲ୍‌କୁ ଫେରି ସାମାନ୍ୟ ବିଶ୍ରାମ କଲୁ। ଅପରାହ୍ନ ୪.୩୦ରେ ପଟ୍ଟାୟା ବଜାର ବୁଲି କିଛି କିଛି ସାମଗ୍ରୀ କିଣିଲୁ। କିଏ କିଏ ପାରମ୍ପାରିକ **ଥାଇ ବଡି ମ୍ୟାସେଜ୍‌**ର ମଜା ନେଲେ। ସଂନ୍ଧ୍ୟା ୬.୩୦ରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ **ଆଲ୍‌କାଜାର୍ ନୃତ୍ୟ** ସୋ ଉପଭୋଗ କଲୁ। ରାତ୍ରି ଭୋଜନ ସାରି ହୋଟେଲ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ରାତି ୧୦ଟା।

୧୯ତାରିଖ ସକାଳୁ ଜଳଖିଆ ସାରି ପ୍ରସିଦ୍ଧ **ଜେମସ୍ ଗ୍ୟାଲେରୀ** ବୁଲିବାର ସୌଭାଗ୍ୟ ପାଇଲୁ। ଜେମସ୍ ଷ୍ଟୋନ୍ ସଂଗ୍ରହ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଜେମସ୍ କଟିଙ୍ଗ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତ ସ୍ତର ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ଦେଖିଲୁ। ଥାଇଲାଣ୍ଡ୍ ପୃଥିବୀର ଏକ ପ୍ରମୁଖ୍ୟ ଜେମସ ରପ୍ତାନିକାରୀ ରାଷ୍ଟ୍ର। ସମସ୍ତେ ଛୋଟ ମୋଟ କିଛି ଜେମସ୍ କିଣିଲେ। ଏହାପରେ **ନୁଙ୍ଗ୍‌ନୁଚ୍ ହର୍ବାଲ୍ ପାର୍କ** ବୁଲିବାକୁ ବାହାରିଲୁ। ଏହା ପ୍ରାୟ ଏକ ହଜାର ଏକର ଜମି ଉପରେ ଅବସ୍ଥିତ। ପୃଥିବୀର ବିଭିନ୍ନ ଜାତିର ବୃକ୍ଷ ରାସି ତଥା ପ୍ରସ୍ତର ନିର୍ମିତ ଅନେକ ପ୍ରଜାତିର ଜୀବ ଜନ୍ତୁମାନଙ୍କର ସମାରୋହ ସମସ୍ତ ଯାତ୍ରୀଙ୍କୁ ବିମୁଗ୍ଧ କରିପାରିଥିଲା। ବ୍ୟାଟେରି ଚାଳିତ ଯାନରେ ପୁରା ପାର୍କ୍‌ଟି ବୁଲିଥିଲୁ। ସେଠାରେ ହାତୀମାନଙ୍କର ବିଭିନ୍ନ କ୍ରିଡା କୌଶଳ ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ମିଳିଲା। ସେହି ପାର୍କ୍‌ରେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ସାରି ପଟ୍ଟାୟା ଫେରିବା ବାଟରେ **ବ୍ୟାଘ୍ର ଉଦ୍ୟାନ**ରେ କିଛି ସମୟ ବିତାଇଲୁ। ଆମ ଭିତରୁ କେତେ ଜଣ ବାଘମାନଙ୍କ ନିକଟକୁ ଯାଇ ଫଟୋ ଉଠାଇବାର ସାହସ କରିଥିଲେ। ସେଠାରୁ ଫେରି ପଟ୍ଟାୟା ସମୁଦ୍ର କୂଳ ଓ ସହରର ସାନ୍ଧ୍ୟ କାଳିନ ସୁନ୍ଦର ଦୃଶ୍ୟ ଏକ ପାହାଡ ଉପରୁ ଦେଖିଲୁ। ସେହି ପାହାଡଟି **ପଟ୍ଟାୟା ଭ୍ୟୁ ପଏଣ୍ଟ୍** ନାମରେ ଖ୍ୟାତ ଅର୍ଜନ କରିପାରିଛି। ସେଠାରୁ ଫେରି ଏକ **ଡିଜିଟାଲ୍ ଆର୍ଟ ଗ୍ୟାଲେରି** ପରିଦର୍ଶନ କଲୁ। ଶିଘ୍ର ରାତ୍ରି ଭୋଜନ ସାରି କିଛି ସମୟ ବଜାର ବୁଲି ହୋଟେଲ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ରାତି ୧୦ଟା।

୨୦ ତାରିଖ ସକାଳୁ ଜଳଖିଆ ସାରି ପ୍ରାୟ ୭ଟା ବେଳକୁ ହୋଟେଲ୍ ଛାଡିବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲୁ। ଏକ ସାମାନ୍ୟ ଘଟଣା ହେତୁ ଟିକିଏ ବିଳମ୍ବ ହୋଇଗଲା।

ଘଟଣାଟି ଏହିପରି, ପ୍ରାୟ ଅଧିକାଂଶ ଯାତ୍ରୀ ବସ୍‌ରେ ବସି ସାରିଥିଲେ ଜଣେ ସହ ଯାତ୍ରୀଙ୍କର ହୋଟେଲ୍ କର୍ମଚାରୀ ମାନଙ୍କ ସହିତ ଯୁକ୍ତି ତର୍କ ଶୁଣି ଆମେ କେତେ ଜଣ ଘଟଣା ସ୍ଥଳକୁ ଗଲୁ। ବୁଝିଲା ବେଳକୁ ହୋଟେଲ୍ କର୍ମଚାରୀ ସେହି ସହ ଯାତ୍ରୀଙ୍କୁ ୩ ହଜାର ଭାଟ୍ ଜୋରିମାନା ଚାର୍ଜ କରୁଥିଲେ। କାରଣ ତାଙ୍କ ବିଛଣା ଚଦରରେ କିଛି ନାଲି ଦାଗ ଲାଗିଯାଇଥିଲା । ଜୋରିମାନା ନଦେଇ ପାରିଲେ ଗୋଟିଏ ନୂଆ ଚଦର କିଣି ଦେବାର କଥା ଚାଲିଥିଲା। ନୂଆ ଚଦରଟିଏ ୫୦୦ ଭାଟ୍ ପଡିଥାନ୍ତା କିନ୍ତୁ ଦୋକାନ ଖୋଲିଲା ବେଳକୁ ଆହୁରି ଦୁଇ ଘଣ୍ଟା ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡିଥାନ୍ତା। ମୁଁ ବାଧ୍ୟହୋଇ ଘଟଣାର ଅନୁସନ୍ଧାନ କରି ଜାଣିଲିଯେ ସେହି ନାଲି ଦାଗଟି ଗୋଟିଏ ସିନ୍ଦୁର ଦାଗ। **ହୋଟେଲ୍ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ମୁଖ୍ୟଙ୍କୁ ବୁଝାଇଲିଯେ ସିନ୍ଦୁର ଏକ ପବିତ୍ର ରଙ୍ଗ। ଭାରତରେ ଏହା ସବୁ ବିବାହିତ ମହିଳା ମାନେ ମୁଣ୍ଡରେ ଲଗାଇଥାନ୍ତି।** ଏହା ସାମାନ୍ୟ ସାବୁନ୍‌ରେ ଛାଡିଯିବ। ଆମେ ଧୋଇଦବୁ କହିବାରୁ ସେ ରାଜି ହୋଇଗଲେ। ବାସ୍ତବିକ୍ ଧୋଇଦେବାରୁ ସିନ୍ଦୁର ଦାଗଟି ପୁରାପୁରି ଲିଭିଗଲା। ପରିଶେଷରେ ବିନା ଜୋରିମାନାରେ ଆମେ ହୋଟେଲ୍ ଛାଡିଲୁ। ସେତେବେଳକୁ ୯ଟା ବାଜିସାରିଥାଏ।

ଦୁଇ ଘଣ୍ଟା ବସ୍ ଯାତ୍ରା ପରେ ଆମେ ବ୍ୟାଙ୍ଗ୍‌କକ୍ ସହର ଉପକଣ୍ଠରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ। ସେଠାରେ ଏକ ବିରାଟ **ସାମୁଦ୍ରିକ ସଫାରି** ପାର୍କ ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଲୁ। ବିଭିନ୍ନ ପଶୁ ପକ୍ଷୀ ତାଙ୍କର ପ୍ରାକୃତିକ ପରିବେଶରେ ରହିଥାନ୍ତି। ଆମକୁ ବସ୍ ଭିତରେ ରହି ପୁରା ସଫାରିଟିକୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ପ୍ରାୟ ଏକ ଘଣ୍ଟା ଲାଗିଲା। ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ସାରି ହୋଟେଲ୍ **ରାମଡାରେ** ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ଅପରାହ୍ନ ୩.୩୦। ହୋଟେଲ୍‌ରେ କିଛି ସମୟ ବିଶ୍ରାମ କରିଲା ପରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ **ଇନ୍ଦ୍ର ମାର୍କେଟ୍** ଯାଇ କିଛି ସାମଗ୍ରି କିଣିଲୁ । ୮ଟା ବେଳକୁ ରାତ୍ରି ଭୋଜନ ସାରି ବହୁ ଯାତ୍ରୀ **ନାଇଟ୍ ମାର୍କେଟ** ବୁଲିବାକୁ ଗଲେ। ଆମେ କେତେଜଣ ପାଖରେ ଥିବା **ଥାଇ ମ୍ୟାସେଜ୍**ର ମଜା ନେଲୁ। ହୋଟେଲ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ରାତି ୧୦ଟା। ସକାଳୁ ଶୁଣିଲୁ ଅନ୍ୟମାନେ ରାତି ୧୨ଟା ପରେ ଫେରିଛନ୍ତି।

୨୧ ତାରିଖ ଥାଇଲ୍ୟାଣ୍ଡ୍‌ରେ ଆମର ଶେଷ ଦିନ। ବିଳମ୍ୱରେ ଜଳଖିଆ ସାରି ସବୁ ବ୍ୟାଗ୍ ପତ୍ର ଧରି ପ୍ରାୟ ୧୧ଟା ବେଳକୁ ହୋଟେଲ୍ ଛାଡିଲୁ। ବିଖ୍ୟାତ

ଗୋଲଡେନ୍ ବୁଦ୍ଧ ମନ୍ଦିର ଦେଖି ଅଭିଭୁତ ହେଲୁ। ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ପରେ ସେଠାରେ ଥିବା ଏକ ମାର୍କେଟ୍ କମ୍ପ୍ଲେକ୍ସ ବୁଲିଲୁ। ପରେ ପରେ ଥାଇଲ୍ୟାଣ୍ଡର ବୃହତମ **ମଲ ଆଇକନ୍‌ସିଆମ୍** ରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ। ଏହା ଥାଇଲ୍ୟାଣ୍ଡର **ଚାଓଫାୟ** ନଦୀ କୂଳରେ ଅବସ୍ଥିତ। ସେହି ନଦୀରେ ଆମର କ୍ରୁଜ୍ ଭ୍ରମଣ ସହିତ ରାତ୍ର ଭୋଜନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଥିଲା। ୭ଟାରେ କ୍ରୁଜ୍‌ରେ ବସିବାର ସମୟ ଠିକ୍ ହୋଇଥାଏ। ସନ୍ଧ୍ୟା ୬ଟାରେ ଚାଓଫାୟ ନଦୀର ଫାଉଣ୍ଟେନ୍ ସୋ ଦେଖି ମଲ୍‌ରେ କିଛି ସମୟ କାଟିଲୁ। କିଏ କିଏ କଣ ସବୁ କିଣିଲେ ସେହି ସମୟରେ ବର୍ଷା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା। ବର୍ଷା ଟିକିଏ କମିବା ପରେ ଆମେ ସବୁ କ୍ରୁଜ୍‌ରେ ବସିଲୁ। ସୁନ୍ଦର ଆଲୋକ ସାଜ ସଜା ତଥା ବହୁ କିସମର ଖାଦ୍ୟ ପସରାର ସମ୍ଭାର ଦେଖି ମନ ଉଲ୍ଲସିତ ହେଉଥାଏ। **ସଙ୍ଗିତ ଓ ନୃତ୍ୟର ତାଳେ ତାଳେ ଅଧିକାଂଶ ଯାତ୍ରୀ ଗାଉଥିଲେ ଏବଂ ନାଚୁଥିଲେ। ଭୋଜନର ମଜା ବି ନେଉଥିଲେ। ଚାଓଫାୟ ନଦୀର ଲହରୀରେ କ୍ରୁଜଟି ଧିର ମନ୍ଥର ଗତିରେ ସମସ୍ତ ଯାତ୍ରୀଙ୍କୁ ଧରି ଆଗେଇ ଚାଲିଥାଏ ତାର ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପଥରେ।** ପ୍ରାୟ ୧୦ଟା ବେଳକୁ କ୍ରୁଜ୍‌ଟି କୂଳରେ ଲାଗିଲା। ବର୍ଷାବି କମିଯାଇଥିଲା। ଧିରେ ଧିରେ କ୍ରୁଜ୍‌ରୁ ଓହ୍ଲାଇ ବସ୍‌କୁ ଆସିବା ବାଟରେ କୋଳାହଳ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଇକନ୍‌ସାମ୍ ମଲ୍‌ଟିର ନିରବତା ଦେଖି ସମୟର ପ୍ରଭାବଯେ କେତେ ଭାବୁ ଭାବୁ ବସ୍‌ର ହର୍ଣ୍ଣରେ ପ୍ରକୃସ୍ଥିତ ହେଲି।

ସେଠାରୁ ସିଧା ଆସି ସୁବର୍ଣ୍ଣଭୂମି ବିମାନ ବନ୍ଦରରେ ବସ୍‌ଟି ଆମକୁ ଛାଡିଦେଲା। ଥାଇଗାଇଡ୍ ମାଡମ୍ ଫାଇ ଏବଂ ବସ୍ ଡ୍ରାଇଭର୍ ହସି ହସି ଆମକୁ ବିଦାୟ ଦେଉଥିଲେ। ଆମେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ସେବାରେ ଖୁସି ହୋଇ ଆନନ୍ଦିତ ମନରେ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଇ ବିମାନ ବନ୍ଦରରେ ପ୍ରବେଶ କଲୁ।

କିଛି ସମୟ ବିଶ୍ରାମ କଲା ପରେ ଚେକିଙ୍ଗ୍ ତଥା ଇମିଗ୍ରେସନ୍ ସୁରୁଖୁରୁରେ ସରିଗଲା। ଥାଇଲ୍ୟାଣ୍ଡ୍ ସମୟ ସକାଳ ୫.୩୦ରେ ବିମାନ ଛାଡିଲା। କେତେବେଳେ ଯେ ନିଦ ଆସିଯାଇଛି ମୁଁ ଜାଣିପାରିନି। ଘର୍‌ଘର୍ ଶବ୍ଦରେ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଗଲା। ଭୁବନେଶ୍ୱର ବିମାନ ବନ୍ଦରରେ ବିମାନଟି ପହଞ୍ଚି ସାରିଥିଲା। ମୋବାଇଲ୍‌ରୁ ଜାଣିଲି ଭାରତ ସମୟ ୬.୩୦। ଧିରେ ଧିରେ ସମସ୍ତେ ନିଦୁଆ ଆଖିରେ ନିଜର ବ୍ୟାଗ୍‌ପତ୍ର ଧରି ଗନ୍ତବ୍ୟ

ପଥରେ ଚାଲିଲେ। **ସଫଳ ଯାତ୍ରା ପରେ ମନେ ମନେ ଟ୍ରାଭେଲ୍ ସଞ୍ଚାଳକ ଅନୁରାଗ ବାବୁଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ୍ ଦେଉଥିଲି।** ସଂଚାଳିତ ଟ୍ରାଭେଲ୍ ପ୍ୟାକେଜ୍‌ର ସମସ୍ତ ଖର୍ଚ୍ଚ ଯାତ୍ରୀ ପିଛା ପ୍ରାୟ ୫୦ ହଜାର ଟଙ୍କା ପଡିଥିଲା।

ହଂକଂ ଅନୁଭୂତି

ହାଉସିଂ ଡେଭଲପମେଣ୍ଟ ଫାଇନାନ୍‌ସିଆଲ୍ କର୍ପୋରେସନ୍ (HDFC Life) ଲାଇଫ୍ ତରଫରୁ ଓଡ଼ିଶାରୁ ୬ଜଣ ବ୍ୟକ୍ତି ହଂକଂ ଗାଲା ମିଟିଙ୍ଗ୍ ପାଇଁ ମନୋନିତ ହୋଇଥିଲେ। ସେହି ଛଅ ଜଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ମୁଁ ଜଣେ। ହଂକଂ ନା ଶୁଣି ସମସ୍ତେ ଖୁସିରେ ଯିବାପାଇଁ ରାଜି ହେଇଗଲେ। ଘରେ ବି ସମସ୍ତେ ଖୁସି ହେଲେ। ୧୯୮୪ ମସିହାରେ ବାପା UNICEF ତରଫରୁ ହଂକଂ ଯିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଥିଲେ। ସେତେବେଳେ ଏହା ଏକ ବ୍ରିଟିଶ୍ କଲୋନୀ ଥିଲା ଏବଂ ଇଂଲଣ୍ଡ୍ ଅଧିନରେ ଥିଲା। ୧୯୯୭ ମସିହାରେ ହଂକଂ ଚାଇନା ହାତକୁ ଆସିଲା ଏବଂ ଚାଇନାର ଏକ ସ୍ପେସିଆଲ୍ ଆଡମିନିଷ୍ଟ୍ରେଟିଭ୍ ଏରିଆ (SAR) ହୋଇ ରହିଲା।

ହଂକଂରେ ମାନବ ପ୍ରାୟ ୪୦ ହଜାର ବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ ବସବାସ କରୁଥିବାର ପ୍ରମାଣ ମିଳେ। ୫ହଜାର ବର୍ଷ ବେଳକୁ ସେଠାରେ ମାନବ ସଭ୍ୟତାର ନୂତନ ପ୍ରସ୍ତର ଯୁଗ ଗଢ଼ି ଉଠିଥିଲା। ସେତେବେଳକୁ ଭାରତରେ ବ୍ରୋଞ୍ଜ୍ ଯୁଗ ଆରମ୍ଭ ହେବାର ସୂଚନା ମିଳେ। କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ହଂକଂ ଭାରତଠାରୁ ବହୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆଗୁଆ। **ଆମ ଟଙ୍କାଠାରୁ ତାଙ୍କ ଡଲାର ପ୍ରାୟ ୧୨ଗୁଣ ଅଧିକ (ଏକ ହଂକଂ ଡଲାର = ଏଗାର ଟଙ୍କା ନବେ ପଇସା)।** ଏହା ବର୍ତ୍ତମାନ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ବିଜିନେସ୍ ଏବଂ ପର୍ଯ୍ୟଟକ ରାଜ୍ୟ ହୋଇଗଲାଣି। ଜନସଂଖ୍ୟା ପ୍ରାୟ ୮୦ ଲକ୍ଷ। ପ୍ରତି ଏକ ବର୍ଗ କିଲୋମିଟର ପ୍ରାୟ ୮,୦୦୦ ଲୋକ ବସବାସ କରନ୍ତି।

ଜୁଲାଇ୨୪ର ଗାଲା ମିଟିଙ୍ଗ୍ ପାଇଁ ଭାରତରୁ ୩୯୦ ଜଣ HDFC ସଭ୍ୟମାନେ ମନୋନିତ ହୋଇଥିଲେ। ଓଡ଼ିଶାରୁ ଆମେ ୬ଜଣ (ଭୁବନେଶ୍ୱର-୨, କଟକ-୧, ବାଲେଶ୍ୱର-୨, ଭଦ୍ରକ-୧)। **ମୁଁ ଓ ମୋର ସ୍କୁଲ ବନ୍ଧୁ ବିଦ୍ୟାଧର ଜେନା ଭୁବନେଶ୍ୱର ଜୋନ୍‌ରୁ ସିଲେକ୍ଟ ହୋଇଥିଲୁ।** ହଂକଂ ମିଟିଙ୍ଗ୍ ପାଇଁ ୨୧ ତାରିଖ ୩.୩୦ରେ ବିଜୁ ପଟ୍ଟନାୟକ ବିମାନ ବନ୍ଦରରୁ ପ୍ରଥମେ କଲିକତାକୁ ଉଡ଼ାନ ଭରିଲା। ସେଠାରୁ ସିଙ୍ଗାପୁର୍

ଦେଇ ହଂକଂ ଯିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଥାଏ। କଲିକତାରୁ ସମସ୍ତ ଯାତ୍ରୀଙ୍କୁ ନେଇ ୨୨ ତାରିଖ ସକାଳ ୫.୦୦ଟାରେ ସିଙ୍ଗାପୁର ଅଭିମୁଖେ ବିମାନ ଉଡ଼ିଲା। **ସିଙ୍ଗାପୁର୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ସମୟ ୬.୩୦ (ଭାରତ ସମୟରୁ ୨ ଘଣ୍ଟା ଆଗୁଆ। ମାନେ ସେତେବେଳକୁ ଭାରତ ସମୟ ସକାଳ ୮.୩୦।** ସେଠାରୁ ହଂକଂ ବିମାନରେ ପ୍ରାୟ ସାଢ଼େ ସାତଟାରେ ଚଢ଼ିଲୁ। ଭାରତର ବିଭିନ୍ନ ସହରରୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ମାର୍ଗ ଦେଇ ୨୨ ତାରିଖ ସକାଳ ୧୧ଟା (ସେଠିକାର ସମୟ) ହଂକଂରେ ସମସ୍ତ ୩୯୦ ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କୁ ପହଞ୍ଚାଇବାର ଥିଲା। ସେଥିପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ମାର୍ଗ ସ୍ଥିରୀକୃତ ହୋଇଥିଲା। ହଂକଂ ବିମାନରେ ଆମକୁ ଜଳଖିଆ ଦିଆଗଲା। ସାଙ୍ଗରେ ୧୦ ଜଣ ଟୁର୍ ଗାଇଡ୍ ମଧ୍ୟ ଥିଲେ। ସେମାନେ ଭାରତର ବିଭିନ୍ନ ସହରରୁ ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଆସିଥାନ୍ତି।

ହଂକଂରୁ ଆମକୁ ଏକ ଫ୍ୟାରୀବୋଟ୍ (ଛୋଟ ଜାହାଜ)ରେ ମାକାଓ ନିଆଗଲା। ପ୍ରାୟ ଏକ ଘଣ୍ଟାର ରାସ୍ତା। ମାକଓ ଅନ୍ୟ ଏକ ଦେଶ ହୋଇଥିବାରୁ ଇମିଗ୍ରେସନ୍ ଏବଂ ସିକ୍ୟୁରିଟି ଚେକ୍‌ରେ କିଛି ସମୟ ଲାଗିଲା। ମାକଓରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ଦିନ ୧୧ଟା। ସେଠାରୁ ବ୍ୟାଗ୍‌ପତ୍ର ଧରି ପୁଣି ଇମିଗ୍ରେସନ୍ କାମ ସାରି ହୋଟେଲ୍ ଅଭିମୁଖେ ଚାଲିଲୁ। ବାଟରେ ଏକ ଭାରତୀୟ ରେଷ୍ଟୁରାଣ୍ଟ୍‌ରେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସାରିଲୁ। ଭୋଜନ ସାରି **ଗ୍ରାଣ୍ଡ ସେରାଟନ୍ ହୋଟେଲ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିଲାବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ଅପରାହ୍ନ ୫ଟା ବାଜିସାରିଥିଲା।** ୩୦ ମହଲା ବିଶିଷ୍ଟ ପଞ୍ଚ ତାରକା ହୋଟେଲ୍‌ରେ ରହିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଥିଲା। ୬.୩୦ରେ ହୋଟେଲ୍ ସମ୍ମୁଖକୁ ଆସିବା ପାଇଁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରାଗଲା। **ମୋତେ ୨୫ ତାଲାରେ ୩୩ ନମ୍ବର କକ୍ଷ ମିଳିଥିଲା। ମୋ ସହିତ ଜଣେ ଓଡ଼ିଆ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ (ସନ୍ତୋଷ ନାୟକ) ମଧ୍ୟ ସେହି କକ୍ଷରେ ସ୍ଥାନ ମିଳିଥିଲା।** ମୁଁ କକ୍ଷରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ଜଣକ କିଛି ସମୟ ଆଗରୁ କକ୍ଷରେ ଥିଲେ। ମୋର ଟିକେ ଡେରି ହେବାର କାରଣ ହେଲା ମୋ ଜୋତାର ସୋଲ୍ ବାହାରିଗଲା। ସୋଲ୍‌କୁ ହାତରେ ଧରି ଆସିବାରୁ ମୋ ହାଣ୍ଡ ବ୍ୟାଗ୍ ଛାଡ଼ିଆସିଲି। ୨୫ ମହଲା ତଳକୁ ଆସି ଦେଖିଲି ମୋ ବ୍ୟାଗ୍‌ଟି ରହିଛି। ପୁଣି ଉପରକୁ ଯାଇ କକ୍ଷରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ୬ଟା ବାଜିସାରିଥାଏ। କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଚପଲ ପିନ୍ଧି ତଳକୁ ଆସିଲାବେଳକୁ ଆମପାଇଁ ୮ଟି ବସ୍ ମାକାଓ ସହର ବୁଲିବାପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଅଛନ୍ତି। **ମାକାଓ ଚାଇନାର**

ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ରାଜ୍ୟ। ଏହାର ଜନସଂଖ୍ୟା ପ୍ରାୟ ୭ଲକ୍ଷ ହେବ। ପ୍ରାୟ ୧୫୫୦ ମସିହା ବେଳକୁ ପର୍ତ୍ତୁଗୀଜ୍‌ମାନେ ସେଠାରେ ଥିବା ଚାଇନାର ମୂଳ ଅଧିବାସୀମାନଙ୍କର ଶାସନଭାର ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ। ୧୬୪୦ ମସିହା ବେଳକୁ ସ୍ପେନ୍‌ର କିଛି ବ୍ୟବସାୟୀ ପର୍ତ୍ତୁଗୀଜ୍‌ମାନଙ୍କ ସହିତ ମିଶି ମାକାଓ ଶାସନ ଚଳାଇଲେ। ଡଚ୍ (Netherland)ମାନେ ବହୁ ଚେଷ୍ଟା କରି ମଧ୍ୟ ମାକାଓରେ ଆଧିପତ୍ୟ କରିପାରି ନଥିଲେ। ଦ୍ୱିତୀୟ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧ ପରେ, ୧୯୪୨ ମସିହା ବେଳକୁ ମାକାଓରେ ବହୁତ ଶରଣାର୍ଥୀ ପହଞ୍ଚିଗଲେ। କିଛି ବର୍ଷପାଇଁ ଜାପାନୀମାନେ ଏଠାରେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ବିସ୍ତାର ମଧ୍ୟ କରିଥିଲେ। ପ୍ରାୟ ୧୯୫୦ ମସିହା ବେଳକୁ ମାକାଓ ଚାଇନା ଅଧିନକୁ ଆସିଯାଇଥିଲା। **୨୦୦୦ ମସିହା ପରେ ଏହାକୁ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ରାଜ୍ୟର ମାନ୍ୟତା ଦିଆଗଲା। ବର୍ତ୍ତମାନ ମାକାଓ ହଂକଂ ପରି ଏକ ପର୍ଯ୍ୟଟନ ଦେଶ ପାଲଟିଯାଇଛି। ବିଭିନ୍ନ ଦେଶରୁ ଲୋକ ଏଠାକୁ ବୁଲିବାକୁ ଆସିଥାନ୍ତି। ଏଠାରେ ପ୍ରାୟ ୫୦ରୁ ଅଧିକ କାସିନୋ ରହିଛି।** ରାତିରେ ବିଭିନ୍ନ ରାସ୍ତାର ଦୁଇ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଥିବା ସୁଉଚ୍ଚ ଅଟ୍ଟାଳିକାର ଆଲୋକ ସଜା ଦେଖିବାର ମଜା ନେଲୁ। ଦୁଇ ଘଣ୍ଟା କାଳ ବସ୍‌ରେ ବୁଲିଲୁ। ରାତ୍ରୀ ଭୋଜନ ସାରି ହୋଟେଲ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ରାତି ୯.୩୦ (ଭାରତ ସମୟ ୧୧.୩୦)।

୨୩ ତାରିଖ ସକାଳେ ଜଳଖିଆ ସାରି ସବୁ ଜିନିଷପତ୍ର ସହ ହୋଟେଲ୍ ଛାଡ଼ିଲୁ। **ମାକାଓ ଟାୱାର୍ ଓ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଲୋଟସ୍ ଛକ ବୁଲି ବାହାରିଲୁ।** ମାକାଓ ଟାୱାର୍ ୬୮ ମହଲା ଉପରକୁ ଯାଇ କିଛି ଫଟୋ ନେଲୁ। ଶୀଘ୍ର ଫେରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ ଥାଏ। ଟାୱାର୍ ଉପରୁ ଫେରି ତଳମହଲାରେ କିଛି କିଣିବାକୁ ଗଲାବେଳକୁ ମୋ ଚପଲ ଉପରେ ଜଣେ ଛିଡା ହୋଇଗଲା। ଫିତା ଛିଣ୍ଡିଗଲା। **ଗଲା କାଲି ଜୋତାର ସୋଲ୍ ବାହାରିଯାଇଥିଲା। ରିପେୟାରିଂ କରିବାର ସୁଯୋଗ ନ ଥିଲା। ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ଦୋକାନରେ ପଶିଲୁ। ବିଭିନ୍ନ ସାମଗ୍ରୀ ସହିତ ଜୋତା ବି ଥିଲା। କିଛି ଚିନ୍ତା ନ କରି ମୋ ସାଇଜ୍‌ର ଗୋଟିଏ ଜୋତା କିଣିଲି। ୨୨୪୮ ହଂକଂ ଡଲାର ପଡିଲା (ପ୍ରାୟ ୨୫ ହଜାର ଟଙ୍କା)।** ମୋ ପାଖରେ ୨୦୦୦ ଡଲାର ଥିଲା। ମୋର Room mate ସନ୍ତୋଷ ବାବୁଙ୍କ ପାଖରେ Forex Card (Foreign Exchange Card) ଥିବାରୁ ସୁବିଧା ହେଲା। ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ସେ ମଧ୍ୟ କୁଣ୍ଠାବୋଧ କଲେନି। ତାଙ୍କର ସେ ସାହାଯ୍ୟ ଭୁଲିହେବନି। ନୂଆ ଜୋତା ପିନ୍ଧି

ପୁରୁଣା ଜୋକକୁ ପ୍ୟାକିଂ କରି ବସ୍‌କୁ ଫେରିଲୁ। ଆମେ ବସ୍‌ରେ ଚଢ଼ିଲାବେଳକୁ ସମସ୍ତେ ତାଳିମାରି ସ୍ୱାଗତ କଲେ, କାରଣ ଆମେ ଶେଷରେ ଫେରିଲୁ, ଅବଶ୍ୟ ସମୟ ଭିତରେ। ସେଠାରୁ Lotus Square ରେ କିଛି ସମୟ କଟାଇଲୁ ଏବଂ ଫଟୋ ମଧ୍ୟ ଉଠାଇଲୁ। ସେତେବେଳକୁ ୧୨.୩୦ ବାଜିସାରିଥାଏ। ୨ଟାବେଳକୁ ହଂକଂ ଫେରିବା ପାଇଁ ଫେରୀ ଠିକ୍ ହୋଇଥାଏ। ସେହି ସମୟ ଭିତରେ ଏକ ଭାରତୀୟ ରେଷ୍ଟୋରାଣ୍ଟ୍‌ରେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ କରିନେଲୁ। ଫେରୀ ବୋଟ୍ ଠିକ୍ ସମୟରେ ହଂକଂ ଅଭିମୁଖେ ଛାଡ଼ିଲା।

ହଂକଂରେ ପହଞ୍ଚିଲାବେଳକୁ ଦିନ ୩ଟା (ଭାରତରେ ୫ଟା ହେବ) ସେଠାରୁ ପୁଣି ଇମିଗ୍ରେସନ୍ ସାରି ପୂର୍ବରୁ ରିଜର୍ଭ୍ ହୋଇଥିବା **୪ ତାରକା ସେରାଟନ୍ ହୋଟେଲରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ।** ପ୍ରାୟ ୫ଟା ବେଳକୁ ସମସ୍ତେ ନିଜ ନିଜ ସ୍ଥିରିକୃତ କକ୍ଷକୁ ଯାଇ ଟିକେ ବିଶ୍ରାମ ନେଲା ପରେ ୫.୩୦ବେଳକୁ ହୋଟେଲ୍‌ର କନଫରେନ୍ସ ରୁମ୍‌ର ଲବିରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ। ସେଠାରେ ଚାହା ଏବଂ କିଛି ଜଳଖିଆର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଥାଏ। ସଂଧ୍ୟା ୭.୩୦ରେ ଗାଲା ମିଟିଙ୍ଗ୍‌ର ସମୟ। ସମସ୍ତଙ୍କୁ Formal Dress ରେ ଆସିବାକୁ ଆଗରୁ କୁହାଯାଇଥିଲା। ଅଳ୍ପ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଚାହା ପର୍ବ ସାରି ପୁଣି ନିଜ ନିଜ କକ୍ଷକୁଯାଇ ଗାଲା ମିଟିଙ୍ଗ୍ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲୁ।

ଠିକ୍ ୭.୩୦ ମିନିଟ୍‌ରେ ମିଟିଙ୍ଗ୍ ଆରମ୍ଭ ହେଲା। ସାରା ଭାରତରୁ ଯାଇଥିବା ସମସ୍ତ HDFC ସଭ୍ୟମାନେ ନିଜ ନିଜର ସ୍ଥାନ ଗ୍ରହଣ କରିସାରିଥାନ୍ତି। ହଠାତ୍ ସୁସଜ୍ଜିତ ମଞ୍ଚଟି ଆଲୋକିତ ହୋଇ ଉଠିଲା। ଜଣେ ସୁନ୍ଦରୀ ତରୁଣୀ ମଞ୍ଚ ପରିଚାଳନାର ଦାୟିତ୍ୱ ନେଇଥିଲେ। ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସ୍ୱାଗତ କରିସାରିବା ପରେ ହଂକଂ ବାଦ୍ୟ ଓ ନୃତ୍ୟରେ ସମସ୍ତ ହଲ୍‌ଟି କମ୍ପି ଉଠିଲା। ସମସ୍ତଙ୍କ ଟେବୁଲ ଉପରେ ବିଭିନ୍ନ କିସମର Dry Fruit ଏବଂ ଥଣ୍ଡାପାନୀୟ ଥୁଆ ହୋଇଥାଏ। **ନୃତ୍ୟର ସ୍ୱାଦ ଏପରି ଥିଲା ଯେ ଆମେ Dry Fruit ଖାଇବାକୁ ମଧ୍ୟ ଭୁଲିଯାଇଥିଲୁ। ପରେ ପରେ HDFCର ଦୁଇଜଣ Vice President (Sri Dinesh Pillei ଏବଂ Sri Narendra Chauhan, HDFC ର Growth ଏବଂ Social impact ଉପରେ ନିଜ ନିଜର ବକ୍ତବ୍ୟ ରଖିଲେ।** ତାଙ୍କ ଭାଷଣ ପରେ ପରେ ଚାଇନାର ଛତା ନାଚ (Traditional Umbrella Dance) ଦେଖି ସମସ୍ତେ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇଗଲେ। ଏହାପରେ ଆସିଥିବା ସମସ୍ତ ସଭ୍ୟମାନଙ୍କୁ କ୍ରମ ଅନୁସାରେ ମଞ୍ଚ ଉପରକୁ ଡାକି Vice-President ଦୁଇଜଣ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଭାବରେ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା କରିଥିଲେ। ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା କାର୍ଯ୍ୟ ସରିଲା ବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ୧୦.୩୦ ବାଜିସାରିଥାଏ। ସେତେବେଳକୁ ଲବିରେ ଖାଦ୍ୟ ଓ ପାନୀୟ

ପରକ୍ଷା ଚାଲିଥାଏ। ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସରିଲା ବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ୧୨ଟା ବାଜିସାରିଥାଏ। ପୁରାଦିନଟି ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ବ୍ୟସ୍ତବହୁଳ ଥିଲା। କକ୍ଷକୁ ଆସି ବିଛଣାରେ ପଡୁ ପଡୁ ନିଦ ଆସିଯାଇଥିଲା।

୨୪ ତାରିଖ ସକାଳେ ଜଳଖିଆ ସାରି ପ୍ରାୟ ୯.୩୦ରେ **ସମସ୍ତେ Ocen Park ଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ବାହାରିଲୁ। ସମୁଦ୍ର ଓ ପାହାଡ ପରିବେଷ୍ଟିତ ପୁରୁଣା ହଂକଂର ଏକ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଦର୍ଶନୀୟ ସ୍ଥାନ।** ଆମ କଲିକତା ମ୍ୟାନେଜର୍ ଶ୍ରୀ ଆଶିଷ ମିସ୍ତ୍ରୀ କୁହନ୍ତି ସେ ୬ଥର ଏହି Parkକୁ ଆସି ମଧ୍ୟ ସବୁ ଦେଖିପାରିନାହାନ୍ତି। ଆମକୁ ୬ ଘଣ୍ଟାରେ ପାର୍କ ବୁଲି ଫେରିବାକୁ କହିଲେ (୧୦.୩୦ ରୁ ୪.୩୦)। ସେହି ସମୟ ଭିତରେ ମଧ୍ୟାହ୍ନଭୋଜନ ମଧ୍ୟ ଅଛି। ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି ଦଳ ଦଳ ହୋଇ କିଏ କୁଆଡେ ଗଲେ ଜଣାନାହିଁ। ମାତ୍ର ଆମେ ଓଡ଼ିଶାର ୫ଜଣ ଏକାଠି ହୋଇ ପ୍ରଥମେ କେବୁଲ୍ କାର୍‌ରେ ବସି ପାର୍କର ଅନ୍ୟ ଏକ ଦିଗକୁ ଯିବାପାଇଁ ଧାଡିରେ ଛିଡାହେଲୁ। ପ୍ରାୟ ୩୦ ମିନିଟ୍ ପରେ ଆମ ପାଳି ପଡିଲା। କେବଲ୍ କାର୍‌ରେ ଆମେ ୫ଜଣ ବସିଗଲୁ, ଗୋଟିଏ କାରରେ ୬ଜଣ ବସିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥାଏ। ପ୍ରାୟ ୨୫/୩୦ଟି କାର ଆଗ ପଛ କରି ସମୁଦ୍ର ପାହାଡ ଅତିକ୍ରମ କରି ସେପଟ କେବଲ୍ କାର୍ ଟର୍ମିନାଲ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ୧୨ଟା ବାଜିସାରିଥାଏ। ପରେ ପରେ ଟିକେ ଦୂରରେ ଥିବା Tower view ପାଖରେ ଧାଡି ଲଗାଇଲୁ ପ୍ରାୟ ୧୫ ମିନିଟ୍ ପରେ ଆମ ପାଳି ପଡିଲା। **ଏକାଥରକେ ୩୦/୩୫ ଜଣ ପ୍ରାୟ ୫୦/୬୦ଫୁଟ ଉପରକୁ ଯାଇ ସେଠାରେ ଦୁଇ ମିନିଟ୍ ସେହି ଗୋଲାକାର View Space ରେ ବସି କିଛ ଫଟୋ ଉଠାଇଲୁ।** ପରେ ପରେ Tower View ଯାନଟି ଧିରେ ଧିରେ ଘୁରି ଘୁରି ତଳକୁ ପ୍ରାୟ ୩ ମିନିଟ୍ ମଧ୍ୟରେ ପହଞ୍ଚିଗଲା। ସେଥିରେ ବସିବାପାଇଁ ବଡ ଲମ୍ୱା ଧାଡି ଲାଗିଥାଏ। ସେଦିନ ଟିକେ ଖରା ଥିବାରୁ ଆମକୁ ହାଲିଆ ଲାଗିଲା। ସେପଟେ ଆଉ କୁଆଡେ ନଯାଇ ସିଧା ମଧ୍ୟାହ୍ନଭୋଜନ ପାଇଁ ସ୍ଥିରୀକୃତ A/c Resturant ରେ ପହଞ୍ଚି ବିଶ୍ରାମ ନେଲୁ। **୧୨.୩୦ ବାଜିଥାଏ। ବସିପଡି ଖାଇବା ମେନୁ ମଗାଇଲୁ। ସାଧାରେ କେବଳ ଭାତ, ଆଳୁ ମଟର ତରକାରୀ ଓ ଭେଣ୍ଡିଭଜା ସହିତ ଆଇସ୍‌କ୍ରିମ ଓ 500ml ର ଗୋଟିଏ ଥଣ୍ଡା ପାନୀୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥାଏ। ଆମିଷ ବାଲାଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରାୟ ୧୦/୧୨ପ୍ରକାର ବ୍ୟଞ୍ଜନ ଥାଏ।** ଭୋଜନ ସାରି ପ୍ରାୟ ୨ଟା ବେଳକୁ Cable Car ରେ ପ୍ରସ୍ଥାନ କଲୁ। ସେହି ପାଖରେ ବହୁତ ଦର୍ଶନୀୟ ଷ୍ଥଳ ଦେଖିବାକୁ ଥାଏ। ମାତ୍ର ଆମେ ହାଲିଆ। ସେଠାରେ କିଛି ସମୟ ବସି ଗୋଟିଏ Toy Train ରେ ବସିବାର ମଜା ନେଲୁ। ସେହି ଟ୍ରେନ୍‌ର ଉପର

ଭାଗରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସାମୁଦ୍ରିକ ଜୀବମାନଙ୍କର ଭିଡିଓ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହେଉଥିଲା। ପୁଣି ସେହି ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ବସି ଫେରିଲୁ। ଟିକେ ଏପଟ ସେପଟ ହୋଇ ସମୁଦ୍ର ଦର୍ଶନ କରି ଥକିଗଲୁ। ୪ଟା ବେଳକୁ ପାର୍କ ବାହାରକୁ ଆସି ବସ୍‌କୁ ଅପେକ୍ଷା କଲୁ। ଧିରେ ଧିରେ ସବୁ ଆସିଲେ। ସେଠାରୁ ଫେରି ପ୍ରାୟ ୫ଟା ବେଳକୁ **ଭିକ୍ଟୋରିଆ ପିକ୍** ଉପରକୁ Mountain Tram ରେ ଗଲୁ। ସେଠାରେ ଥିବା **ମାଡାମ୍ ଟୁସାଡ୍ ମ୍ୟୁଜିୟମ୍** ବୁଲି ଦେଖିଲୁ। କିଛି ଫଟୋ ମଧ୍ୟ ଉଠାଇଲୁ। **ପରେ ପରେ Golden Bauhinia Square ପରିଦର୍ଶନ କଲୁ। Bauhinia Flower (କାଞ୍ଚନଫୁଲ) ହଂକଂର ଜାତୀୟ ଫୁଲ। ପରେ ପରେ ୧୧୮ ତାଲା ବିଶିଷ୍ଟ ହଂଙ୍କ ଟାୱାର୍ ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ନେଲୁ।** ୧୦୦ ମହଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯିବାକୁ ଅନୁମତି ଥାଏ। ମାତ୍ର ଏକ ମିନିଟ୍‌ରେ ଲିଫ୍‌ଟି ପ୍ରାୟ ୧୫/୨୦ ଜଣ ଲୋକଙ୍କୁ ନେଇ ୧୦୦ ତାଲାରେ ପହଞ୍ଚାଇ ଦିଏ। ସେଠାରେ କିଛି ଫଟୋ ଉଠାଇ ଫେରିଲୁ। ସେତେବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ୮.୩୦ ବାଜିସାରିଥାଏ। ହୋଟେଲ୍‌କୁ ଫେରିବା ବାଟରେ ଏକ ଭାରତୀୟ ରେଷ୍ଟୁରାଣ୍ଟରେ ରାତ୍ରୀ ଭୋଜନ ସାରିଦେଲୁ। ସେରାଟନ୍ ହୋଟେଲ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ୯.୩୦ ବାଜିସାରିଥାଏ। ପରଦିନ ସକାଳୁ ଫେରିବା ପାଇଁ ସ୍ଥିର ହୋଇଥାଏ। ରାତିରେ ସବୁ ପ୍ୟାକିଂ ସାରିଦେଲୁ।

୨୫ ତାରିଖ ସକାଳୁ ଜଳଖିଆ ସାରି ପ୍ରାୟ ୯.୩୦ରେ ହୋଟେଲ ଛାଡ଼ିଲୁ। ବିମାନ ବନ୍ଦର ଯିବା ବାଟରେ କିଛି କିଣାକିଣି କରିଥିଲୁ। ହଂକ୍ଂ ବିମାନ ବନ୍ଦରରେ ପହଞ୍ଚି ଚେକ୍‌ଇନ୍ କରିଦେଲୁ। ସେଠାରେ ବସି ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ କରିଦେଲୁ। Immigration and Security ସାରି ବିମାନରେ ବସିଲା ବେଳକୁ ୧.୩୦। (ଭାରତୀୟ ସମୟ ଅପରାହ୍ନ ୩.୩୦) ହଂକଂ ଛାଡ଼ି ସିଙ୍ଗାପୁରରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ୪.୩୦। ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କଲିକତା ଅଭିମୁଖେ ବିମାନ ପ୍ରାୟ ୫.୩୦ରେ ଚଢ଼ିଲୁ। କଲିକତା ବିମାନ ବନ୍ଦରରେ ପ୍ରାୟ ରାତି ୧୦.୩୦ ବେଳକୁ ପହଞ୍ଚିଲୁ। ସେଠାରେ ରାତିରେ ରହିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଥିଲା। ସକାର ୬.୩୦ରେ କଲିକତା ଛାଡ଼ି ପ୍ରାୟ ୭.୩୦ରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ବିମାନ ବନ୍ଦରରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ। ବନ୍ଧୁ ବିଦ୍ୟାଧର ତାଙ୍କ କାର୍‌ରେ ମୋତେ ଘରେ ଛାଡ଼ିଦେଲେ।

ଏହି ହଂକଂ ଯାତ୍ରା ପାଇଁ HDFC Life ର ଭାନୁପ୍ରିୟା ସାହୁ, ରେଣୁ ପ୍ରସାଦ ବେହେରା, ଜ୍ୟୋତି ରଞ୍ଜନ ସାହୁ ଏବଂ ଶ୍ରୀମତୀ ସ୍ମିତା ଭୂୟାଁଙ୍କୁ ମୋର ଆନ୍ତରିକ ଧନ୍ୟବାଦ। Agency Life Trainer ଶ୍ରୀ ଦୀପକ କୁମାର ସାହୁଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ। କଳିଙ୍ଗ ବୀର୍ ଚମ୍ପିୟାନ୍ ମ୍ୟାନେଜର୍ ମାନଙ୍କର ଭୂମିକା ଭୁଲିବା ମୋ ପକ୍ଷରେ ଅସମ୍ଭବ।

ଭିଏତ୍‌ନାମ୍ ଭ୍ରମଣ

ଜ୍ଞାନ ବାବୁଙ୍କ ଅନୁରୋଧ ରକ୍ଷା କରି ୧୫ଟି ପରିବାର ଭିଏତ୍‌ନାମ୍ ଭ୍ରମଣ ପାଇଁ ଦୁଇମାସ ଆଗରୁ ଠିକ୍ ହୋଇଥାଏ। ଅକ୍ଟୋବର ୨୦ ତାରିଖ, ୨୦୨୪ ସକାଳ ୮ଟା ସମୟରେ ଆମେ ୩୦ ଜଣ ଭୁବନେଶ୍ୱର ବିମାନ ବନ୍ଦରରୁ ବାହାରି ପ୍ରଥମେ ଦିଲ୍ଲୀ ଏବଂ ସେଠାରୁ ୨ଟା ବେଳେ ଭିଏତ୍‌ନାମ୍‌ର **ହୋଚିମିନ୍ ସିଟି ଅଭିମୁଖେ ବାହାରିଲୁ। ଦିଲ୍ଲୀରୁ ପ୍ରାୟ ୬ ଘଣ୍ଟାର ରାସ୍ତା (୩୨୦୦ କିଲୋମିଟର)।**

ଭିଏତ୍‌ନାମ୍ ଦକ୍ଷିଣ-ପୂର୍ବ ଏସିଆର ଏକ ଛୋଟ ଦେଶ। ଏହାର କ୍ଷେତ୍ରଫଳ ପ୍ରାୟ ୩,୩୦,୦୦୦ ବର୍ଗ କିଲୋମିଟର। ଏହାର ଉତ୍ତରରେ ଚୀନ୍, ପଶ୍ଚିମରେ ଥାଇଲାଣ୍ଡ୍ ଏବଂ କାମ୍ବୋଡ଼ିଆ, ଦକ୍ଷିଣ ଏବଂ ପୂର୍ବରେ ସମୁଦ୍ର। **ହାନୋଇ ଭିଏତ୍‌ନାମ୍‌ର ରାଜଧାନୀ। ଏହାର ମୁଦ୍ରା ହେଉଛି ଡଙ୍ଗ୍ (ପ୍ରାୟ ୩୦୦ ଡଙ୍ଗ୍‌ରେ ୧ ଟଙ୍କା)। ଭିଏତନାମ୍‌ର ଜନସଂଖ୍ୟା ୧୦ କୋଟି ଉପରେ। ସନାତନୀ (animistic) ପ୍ରାୟ ୮୫%, କାଥୋଲିକ୍ ୬%, ବୌଦ୍ଧ ୫% ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଲୋକ ପ୍ରାୟ ୪%।**

ଇତିହାସ ପୃଷ୍ଠାରୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ **ତୃତୀୟ ଶତାବ୍ଦୀ ବେଳକୁ କଳିଙ୍ଗର ଜଣେ ପାଇକ ଯୋଦ୍ଧା ଭିଏତ୍‌ନାମ୍‌ର ଚମ୍ପା ରାଜ୍ୟର (ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହା ମଧ୍ୟ ଭିଏତ୍‌ନାମ୍) ରାଜା ରୂପରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇପାରିଥିଲେ। ତାଙ୍କର ନାମ ଶ୍ରୀରାମ ବୋଲି ଜଣାଯାଏ। ସେ ଜଣେ ଶିବଭକ୍ତ ଥିଲେ। ତାଙ୍କର ବଂଶଜ ବହୁବର୍ଷ ଧରି (ପ୍ରାୟ ୭୦୦ ବର୍ଷ)** ରାଜୁତି କରୁଥିଲେ। ପରେ ଚାଇନାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରାସ୍ତ ହୋଇ କାମ୍ବୋଡ଼ିଆ ପଳାୟନ କରିଥିଲେ। ପ୍ରାୟ ୯୦୦ ମସିହା ବେଳକୁ ଭିଏତ୍‌ନାମ୍‌ରେ ବୌଦ୍ଧ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ଗଢ଼ିଉଠିଥିଲା। **ରାଜା ଇନ୍ଦ୍ରବର୍ମନ୍ ପ୍ରଥମ ବୌଦ୍ଧ ରାଜା ଥିବାର ଜଣାଯାଏ। ତଥାପି ବହୁ ହିନ୍ଦୁ (ସନାତନୀ) ମାନଙ୍କର ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ପ୍ରାୟ ୧୬ ଶତାବ୍ଦୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଥିଲା।** ୧୭ ଶତାବ୍ଦୀ ବେଳକୁ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ଓ ଇସ୍‌ଲାମ୍‌ର ପ୍ରସାର ହେବାକୁ ଲାଗିଲା। ତଥାପି ବର୍ତ୍ତମାନ ସୁଦ୍ଧା ୮୫% ସନାତନ ଚାଲିଚଳନକୁ ବିଶ୍ୱାସୀ କରୁଥିବା ଲୋକ ଭିଏତ୍‌ନାମ୍‌ରେ ଅଛନ୍ତି।

ଆମ ବିମାନଟି **ହୋଚିମିନ୍ ସିଟିରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ରାତି ୮ଟା ବାଜି ସାରିଥିଲା। (ଭିଏତ୍‌ନାମ୍ ସମୟ)। ଆମ ସମୟ ଠାରୁ ପ୍ରାୟ ୧.୩୦ ମିନିଟ୍ ଆଗୁଆ (ଭାରତରେ ସେତେବେଳେ ରାତି ୯.୩୦ ବାଜିଥିବ)।** ବିମାନ ବନ୍ଦରରୁ ସିଧା

ହୋଟେଲ୍ (**Lotus Saigon**) କୁ ଗଲୁ। ଭୋଜନ ସରିଲାବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ୧୧ଟା ବାଜିସାରିଥିଲା। ଆସନ୍ତା କାଲିର ଯାତ୍ରା କଥା ଭାବି ଶୋଇଗଲୁ।

୨୧ ତାରିଖ ସକାଳେ ହୋଟେଲ୍‌ରେ ଜଳଖିଆ ସାରି **କୁଚି ଟନେଲ୍** ଏବଂ ମେକଙ୍ଗ୍ ଡେଲ୍‌ଟା ଅଞ୍ଚଳକୁ ବୁଲି ବାହାରିଲୁ। **କୁଚି ରାଜ୍ୟର ଟନେଲଗୁଡ଼ିକ ଭିଏତ୍‌ନାମ୍ ଯୁଦ୍ଧ ସମୟରେ ନିର୍ମିତ ହୋଇଥିଲା। ଉତ୍ତର ଭିଏତ୍‌ନାମ୍ ସୈନମାନଙ୍କର ଏହା ଗରିଲା ଯୁଦ୍ଧପାଇଁ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିଲା।** ଦକ୍ଷିଣ ଭିଏତ୍‌ନାମ୍‌ର ଆମେରିକା ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତିହତ କରିବାରେ ଏହି ଟନେଲ୍‌ଗୁଡ଼ିକ ବହୁତ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥିଲା। ଏହି **ଟନେଲ୍‌ଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଆମେରିକାର ସୈନ୍ୟମାନେ ପରାସ୍ତ ହୋଇ ୧୯୭୩ ମସିହାରେ ଭିଏତ୍‌ନାମ୍ ଛାଡ଼ି ପଳାଇଥିଲେ।** ଶେଷରେ ୧୯୭୫ ମସିହାରେ ଉତ୍ତର ଭିଏତ୍‌ନାମ୍‌ର ବିଜୟ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରିଥିଲା। ଯୁଦ୍ଧ ୧୯୫୪ ମସିହାରୁ ୧୯୭୫ ମସିହା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଲିଥିଲା। **ଅବଶ୍ୟ ପରେ ଚାଇନା ଓ ଋଷୀୟା ସହାୟତାରେ ୧୯୭୬ ମସିହାରେ ଦକ୍ଷିଣ ଓ ଉତ୍ତର ଭିଏତ୍‌ନାମ୍ ପୁଣି ମିଶିଯାଇଥିଲେ।**

ଟୁରିଷ୍ଟ୍‌ମାନଙ୍କ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଟନେଲ୍‌ଗୁଡ଼ିକୁ ଚଉଡ଼ା ଓ ଉଚ୍ଚା କରି ଦିଆଯାଇଛି। ସେଠାରେ ପ୍ରାୟ ୨ ଘଣ୍ଟା ବୁଲି ଯୁଦ୍ଧର ରଣକୌଶଳ ଦେଖି **ମେକଙ୍ଗ୍ ଡେଲଟା ଅଭିମୁଖେ ଗଲୁ। ମେକଙ୍ଗ୍ ନଦୀର ଏହି ତ୍ରିକୋଣ ଭୂମିଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉର୍ବର ଏବଂ ମନୋରମ। ଧାନଚାଷ ପାଇଁ ଏହି ଜାଗାଟି ପ୍ରସିଦ୍ଧ। ଦକ୍ଷିଣ ଭିଏତ୍‌ନାମ୍‌ର ଜଳ ଯୋଗାଣ ଏହିଠାରୁ ହିଁ ହୋଇଥାଏ। ଏହି ତ୍ରିକୋଣ ଭୂମିଟି ଦକ୍ଷିଣ ଭିଏତ୍‌ନାମ୍‌ର ହାଣ୍ଡିଶାଳ କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବନାହିଁ।** ସେଠାରେ ଗୋଟିଏ ରିସର୍ଟ ହୋଟେଲ୍‌ରେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ କଲୁ। ଫେରିଲାବେଳେ ଏକ ସ୍ଥାନୀୟ ନଡ଼ିଆ ଚକୋଲେଟ୍ ତିଆରି କାରଖାନା ଦେଖିଲୁ ଏବଂ ସେଠାରୁ କିଛି ଚକୋଲେଟ୍ କିଣି ଭିଏତ୍‌ନାମ୍ ସ୍ଥାନୀୟ ସଙ୍ଗୀତର ମଜାନେଲୁ।

୨୨ ତାରିଖ ସକାଳେ **ଡାନାଙ୍ଗ୍** ଅଭିମୁଖେ ବାହାରିଲୁ। ଡାନାଙ୍ଗ୍ ଗୋଟିଏ ପାହାଡ଼ିଆ ତଥା ସମୁଦ୍ରକୂଳିଆ ଜାଗା। ଟୁରିଷ୍ଟ୍‌ମାନଙ୍କୁ ଆକୃଷ୍ଟ କରିବା ପାଇଁ ସେଠାରେ ପାର୍କ, ସପିଂ ସେଣ୍ଟର୍ ତଥା ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ଛୋଟବଡ଼ ହୋଟେଲ୍ ଖୋଲାଯାଇଛି। ଏହା ଗୋଟିଏ ସାଂସ୍କୃତିକ ମିଳନ ସ୍ଥଳ କୁହାଯାଇପାରିବ। ଜାପାନ, ଚାଇନା, ଇଉରୋପିୟ ତଥା ଭାରତୀୟ

ବ୍ୟବସାୟ ଅନୁଷ୍ଠାନମାନ ସେଠାରେ ଅନେକ। ସୁନ୍ଦର ସମୁଦ୍ରକୂଳ, ବିସ୍ତୃତ ବାଲୁକାସଯ୍ୟା ଦେଖିବା ପାଇଁ ପୃଥିବୀର ବିଭିନ୍ନ କୋଣରୁ ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନେ ଆକୃଷ୍ଟ ହୋଇ ସେଠାକୁ ଆସିଥାନ୍ତି। ସେଠାରେ କିଛି ସମୟ ଅତିବାହିତ କରି ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ସାରି **ହୋ ଆନ୍** ସହରକୁ ଗଲୁ।

ହୋ ଆନ୍ ଏକ ପୁରୁଣା ବନ୍ଦର ସହର। ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ଛୋଟ ଛୋଟ ବ୍ୟବସାୟିକ ଅନୁଷ୍ଠାନ ସେଠାରେ ବିଦ୍ୟମାନ। ବାଟରେ ଗୋଟିଏ ମାର୍ବଲ୍ ତିଆରି କାରଖାନା ପରିଦର୍ଶନ କଲୁ। ପରେ ପରେ ହୋଟେଲ୍ **ସିସିଲିଆ**ରେ ବ୍ୟାଗ୍‌ପତ୍ର ସବୁ ରଖି **ଲଣ୍ଠନ ଗ୍ରାମ**କୁ ଗଲୁ। ଏହା ଏକ ବିରାଟ ଆଧୁନିକ ହାଟ କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବନାହିଁ। ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ଲଣ୍ଠନଗୁଡ଼ିକ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ବିଭିନ୍ନ ରଙ୍ଗରେ ଶୋଭା ପାଉଥିଲା। **ହଜାର ହଜାର ଲଣ୍ଠନ ଥିବାରୁ ଏହି ଜାଗାଟିକୁ ଲଣ୍ଠନ ଭିଲେଜ୍ ବୋଲି କୁହାଯାଏ। ସେଠାରେ କିଛି ଜିନିଷ କିଣୁ କିଣୁ ଆମେ ଦୁଇଜଣ ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ ବାଟବଣା ହୋଇଯାଇଥିଲୁ। ଆମ ସହଯାତ୍ରୀମାନେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ। ସେଠିକାର ଗାଇଡ୍‌ର ସହାୟତାରେ ପ୍ରାୟ ଘଣ୍ଟାଏ ପରେ ଆମ ଗ୍ରୁପ୍ ସହିତ ମିଶିଲୁ।** ସେମାନେ ରାତ୍ରିଭୋଜନ ସାରି ଆମକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥିଲେ। ଡେରି ହୋଇଯିବ ଭାବି ଆମେ ରାତ୍ରଭୋଜନ ଧରି ସିସିଲିଆ ହୋଟେଲକୁ ଫେରିଲୁ। ରାତି ପ୍ରାୟ ୧୦.୩୦ ବାଜିସାରିଥିଲା।

୨୩ ତାରିଖ ସକାଳୁ ଜଳଖିଆ ସାରି **ବାନା ପର୍ବତଶ୍ରେଣୀ (Ba Na Hills) ପରିଦର୍ଶନ ପାଇଁ ବାହାରିଗଲୁ। ଏହା ଏକ ହିଲ୍ ଷ୍ଟେସନ୍ ବା ହିଲ୍ ସହର ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେ।** ଏହାକୁ Sun World ସହର ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ। ସମୁଦ୍ର ପତ୍ତନଠାରୁ ପ୍ରାୟ ୪୫୦୦ ମିଟର ଉପରେ ଏହି ପାର୍ବତିକ ସହରଟି ଅବସ୍ଥିତ। ଖରାଦିନ କଟାଇବା ପାଇଁ ବହୁ ପର୍ଯ୍ୟଟକ ସେଠାକୁ ଆସନ୍ତି। **ପାହାଡ଼ ଉପରେ ଥିବା ପରିତ୍ୟକ୍ତ ଫରାସୀ କଲୋନୀର କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ ଦେଖି ଆମକୁ ବହୁତ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗିଲା। ଇତିହାସ ପୃଷ୍ଠାରୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ ସେଠାକୁ ବହୁ ଫରାସୀ ଲୋକ ଆସୁଥିଲେ ଏବଂ ସେଠାରେ ଗୋଟିଏ କଲୋନୀ ସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ।**

ଅନେକଗୁଡ଼ିକ କେବୁଲ୍ କାର୍ ସେଠାରେ ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନଙ୍କୁ ଆକୃଷ୍ଟ କରେ। ଆମେ ମଧ୍ୟ କେବୁଲ୍ କାର୍‌ର ମଜ୍ଜା ନେଲୁ। ପ୍ରାକୃତିକ ଫଟୋ ପାଇଁ ଏହି ଜାଗାଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦର।

ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବୌଦ୍ଧ ପାଗୋଡା ଏବଂ ଗୋଲଡେନ୍ ବ୍ରିଜ୍ ପାଇଁ ବାନା ହିଲ୍ସ ମଧ୍ୟ ପ୍ରସିଦ୍ଧ। ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ମହମ ନିର୍ମିତ ସଂଗ୍ରାହଳୟ ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନଙ୍କୁ ବିମୋହିତ କରିଦିଏ। ଏହି ହିଲ୍ ଷ୍ଟେସନଟି ଭାରତର ମାଉଣ୍ଟ ଆବୁ ଠାରୁ ଅନେକ ଗୁଣରେ ସୁନ୍ଦର ଓ ମନୋରମ। ସେଠାରେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ସାରି ଡାନାଙ୍ଗ୍‌କୁ ଫେରିଲାବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ସନ୍ଧ୍ୟା ହୋଇଯାଇଥାଏ। ଡାନାଙ୍ଗ୍‌ରେ କିଛି ସମୟ ସପିଂ କରି ଭାରତୀୟ ହୋଟେଲ୍‌ରେ ରାତ୍ର ଭୋଜନ ସାରି ଫେରିଲୁ।

୨୪ ତାରିଖ ସକାଳୁ ଡାନାଙ୍ଗ୍ ଛାଡ଼ି ଭିଏତ୍‌ନାମ୍‌ର ରାଜଧାନୀ **ହାନୋଇ** ସହର ଅଭିମୁଖେ ବିମାନ ଯୋଗେ ଯାତ୍ରା କଲୁ। ଏହା ଏକ ଐତିହାସିକ ତଥା ଆର୍ନ୍ତଜାତିକ ସହର। ଏହି ସହରଟି ଭିଏତ୍‌ନାମ୍‌ର ରାଜଧାନୀ। ଏହା ଉତ୍ତର ଭିଏତ୍‌ନାମ୍‌ରେ ଅବସ୍ଥିତ। ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟରେ ଏହି ସହରଟି ହଂକଂ ତଥା ବ୍ୟାକଂଗ୍ ସହର ସହିତ ତୁଳନୀୟ। ହାହୋଇ ସହରର କିଛି ଦର୍ଶନୀୟ ସ୍ଥାନ **ଟ୍ରାମ୍ ପାଗୋଡ଼ା, ଆସେମ୍ଲି ବିଲ୍ଡିଂ, ହୋଚିମିନ୍ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ଦେଖି ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳକୁ ଟ୍ରେନ୍ ଷ୍ଟ୍ରିଟ୍ ବଜାରରେ କିଛି ସମୟ ବିତାଇଲୁ। ସେଠାରୁ ସିଧା ବେରିଲ୍ ଚାର୍ମ୍ ହୋଟେଲ୍‌ରେ ପ୍ରବେଶ କଲୁ।** ବ୍ୟାଗପତ୍ର ରଖି କିଛି ସମୟ ବିଶ୍ରାମ ପରେ ପାଖରେ ଥିବା ଭାରତୀୟ ହୋଟେଲ୍ **ଅନ୍ନମ୍**କୁ ରାତ୍ରି ଭୋଜନ ପାଇଁ ଗଲୁ।

୨୫ ତାରିଖ ସକାଳେ ଜଳଖିଆ ସାରି ଭିଏତ୍‌ନାମର ଏକ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସହର **ନିନ୍ ବିନ୍** ବୁଲି ବାହାରିଲୁ। ପ୍ରଥମେ ଏକ ସୁନ୍ଦର ବୌଦ୍ଧ ପାଗଡ଼ା ବୁଲି ଫଟୋ ଉଠାଇଲୁ। ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ପରେ ପୃଥିବୀ ବିଖ୍ୟାତ **ଟ୍ରାଙ୍ଗ୍ ଆନ୍**ର ନୌକା ବିହାର କେନ୍ଦ୍ର ଗଲୁ। ଅତି ସୁନ୍ଦର ତଥା ମନୋରମ ଜାଗା। ସମୁଦ୍ରର ସ୍ଥିର ଜଳଭାଗ ମଧ୍ୟରେ ଅନେକ ଛୋଟବଡ଼ ପାହାଡ଼ ଏବଂ ସାମୁଦ୍ରିକ ଟନେଲ୍ ରହିଛି। ସେଠିକାର ସ୍ଥାନୀୟ ଛୋଟ ଛୋଟ ଡଙ୍ଗା ସାହାଯ୍ୟରେ ପ୍ରାୟ ୨ଘଣ୍ଟା କାଳ ନୌ ବିହାର କଲୁ। ଶହ ଶହ ଡଙ୍ଗା ଆଗପଛ ହୋଇ ଚାଲୁଥାଏ, ଗୋଟିଏ ଡଙ୍ଗାରେ ୪, ୫ ଜଣ ପର୍ଯ୍ୟଟକ ବସିଥାନ୍ତି। ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକ (ପୁରୁଷ ଏବଂ ସ୍ତ୍ରୀ) ଏହି ଡଙ୍ଗାଗୁଡ଼ିକ ଚଳାଇବାରେ ଦକ୍ଷ ଥିଲେ। ସମୁଦ୍ର ମଝିରେ ପାଗୋଡ଼ା ତଥା ପୁରୁଣା ଅଧିବାସୀମାନଙ୍କ ଗହଣୀ ସ୍ଥଳ ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଲୁ। **ଏହି ଜାଗାଟି ପୃଥିବୀର ସାଂସ୍କୃତିକ ତଥା ପ୍ରାକୃତିକ ହେରିଟେଜ୍ (Cultural and Natural Heritage) ର ମାନ୍ୟତା ପାଇଛି।** ସେଠାରୁ ଫେରି ହୋଟେଲ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିଲାବେଳକୁ

ସନ୍ଧ୍ୟା ହୋଇସାରିଥାଏ। ଅଦିନୀଆ ଝିପି ଝିପି ବର୍ଷା ମଧ୍ୟ ହେଉଥାଏ ତଥାପି ହୋଟେଲ୍ ସମ୍ମୁଖରୁ କିଛି ସ୍ଥାନୀୟ ସାମଗ୍ରୀ କିଣିଲୁ। ପରଦିନ ସକାଳୁ କ୍ରୁଜ୍ (cruise) ଯାତ୍ରାର ରୋମାଞ୍ଚ କଥା ଭାବି ଶୀଘ୍ର ଶୋଇପଡ଼ିଲୁ।

୨୬ ତାରିଖ ସକାଳୁ ଜଳଖିଆ ସାରି କ୍ରୁଜ୍ ଯାତ୍ରାପାଇଁ **Halon Bay** କୁ ବାହାରିଲୁ। ସେଠରେ ପହଞ୍ଚିଲାବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ୧୨ଟା ବାଜିସାରିଥାଏ। **ଛୋଟ ମୋଟର ବୋଟ୍ ସାହାଯ୍ୟରେ ଆମ କ୍ରୁଜ୍ (Syrena) ରେ ପହଞ୍ଚିଗଲୁ। ଏହା ଏକ ଛୋଟ ପାଣିଜାହାଜ। ଏହା ଚାରି ମହଲା ବିଶିଷ୍ଟ ଥିଲା।** ତଳ ମହଲାରେ ଜାହାଜର ସମସ୍ତ କର୍ମଚାରୀ ଏବଂ ଆସବାବପତ୍ର ରହିଥିଲା। ସେହି ମହଲାରେ ଯାତ୍ରୀ ରହିବାପାଇଁ ୧୦ଟି କକ୍ଷ ମଧ୍ୟ ଥାଏ। ୨ୟ ମହଲାରେ ୨୦ ଗୋଟି କକ୍ଷ କେବଳ ଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଥାଏ। ୩ୟ ମହଲାରେ ରୋଷେଇ ଘର ଏବଂ ୪୦ ଜଣ ଖାଇବା ପରି ଗୋଟିଏ ହଲ୍ ଥାଏ। ୪ର୍ଥ ତଥା ଶେଷ ମହଲାଟି ପୁରା ଖୋଲା ଏବଂ ବସିବା ପାଇଁ ଚେୟାର୍, ବେଞ୍ଚ୍ ଇତ୍ୟାଦି ପଡ଼ିଥାଏ।

ସେହି କ୍ରୁଜ୍‌ରେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ସାରିବା ପରେ କିଛି ସମୟ ବିଶ୍ରାମ କରି ପ୍ରାୟ ୪ଟା ବେଳକୁ ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ଦ୍ୱୀପ **(ଟୁଆନ୍ ଚାଉ)**କୁ ଅନ୍ୟ ଏକ ମୋଟର୍ ବୋଟ୍‌ରେ ବୁଲିବାକୁ ଗଲୁ। ସେଠାରେ ଦୁଇଘଣ୍ଟା ଅତିବାହିତ କରି ପ୍ରାୟ ୬ଟା ବେଳକୁ କ୍ରୁଜ୍‌କୁ ଫେରିଆସିଲୁ। ସନ୍ଧ୍ୟାରେ କିଛି ସମୟ ୪ର୍ଥ ମହଲା (ଡେକ୍) କୁ ଯାଇ ଚାରିପାଖର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ପରର ସୁନ୍ଦର ଦୃଶ୍ୟ ଦର୍ଶନ କଲୁ। ଆମ ପରି ଆଉ ୪, ୫ଟି କ୍ରୁଜ୍ ମଧ୍ୟ ସେହି ପାହାଡ଼ ପରିବେଷ୍ଟିତ ସାଗର ମଧ୍ୟରେ ବିଚରଣ କରୁଥିଲେ। ୭ଟା ବେଳକୁ ରାତ୍ରୀ ଭୋଜନ ପାଇଁ ଡାକରା ଆସିଲା। ଭୋଜନ ପରେ ଆମ ଯାତ୍ରୀମାନେ କିଛିଟା ସଙ୍ଗୀତ ଓ ନୃତ୍ୟର ମଜ୍ଜା ନେଲେ।

୨୭ ତାରିଖ ସକାଳେ ଜଳଖିଆ ସାରି କିଛି ସହଯାତ୍ରୀ ଛୋଟ ମୋଟର୍ ବୋଟ୍ ସାହାଯ୍ୟରେ ପାଖରେ ଥିବା ପାହାଡ଼ ଉପରକୁ ଯାଇ ବୁଦ୍ଧ ମନ୍ଦିର ଦର୍ଶନ କରି ଫେରିଲେ। ସହଳ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ସାରି ପ୍ରାୟ ୧୨ଟା ବେଳକୁ କ୍ରୁଜ୍‌ରୁ ଫେରିଲୁ। ପରେ ପରେ ହାନୋଇ ଫେରିବାକୁ ଆମ ରିଜର୍ଭ ବସ୍‌ଟି ଆଗେଇ ଚାଲିଲା। **ଫେରିବା ବାଟରେ ଭିଏତ୍‌ନାମ୍ ମାର୍କେଟିଂ ପାଇଁ କିଛି ସମୟ ରହିଲୁ।** କିଏ କ'ଣ କିଛି କିଛି ଛୋଟବଡ଼

ଜିନିଷ କିଣିଲେ। ଆମେ ମଧ୍ୟ କିଛି ମେମେଣ୍ଟୋ କିଣିଲୁ। **ହାନୋଇ ମାର୍କେଟିଂ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଉପଯୁକ୍ତ ଜାଗା।** ସେଠାରୁ ଜଳଖିଆ ସାରି ପ୍ରାୟ ୫ଟା ବେଳକୁ ହୋଟେଲ୍ **ବାରିଲ୍‌**କୁ ଫେରିଲୁ ଏବଂ ଶେଷ ପ୍ୟାକିଙ୍ଗ୍ ସାରି ୫.୩୦ରେ ଜିନିଷପତ୍ର ଧରି ରାତ୍ରି ଭୋଜନ ପାଇଁ ଅନ୍ନମ୍ ହୋଟେଲକୁ ଆସିଲୁ। ଭୋଜନ ସାରି ସିଧା ହାନୋଇ ବିମାନ ବନ୍ଦରରେ ପହଞ୍ଚିଲାବେଳକୁ ରାତି ପ୍ରାୟ ୧୧ଟା ବାଜିସାରିଥାଏ। ସିକ୍ୟୁରିଟି ଏବଂ ଇମିଗ୍ରେସନ୍ ସାରିଲା ବେଳକୁ ରାତି ପ୍ରାୟ ଗୋଟାଏ। ହାତ ଘଡ଼ି ଓ ମୋବାଇଲ୍‌ରେ ୨୮ ତାରିଖ ଦୃଶ୍ୟମାନ ହେଉଥାଏ। **୨୮ ତାରିଖ ପ୍ରାୟ ସକାଳ ୩.୩୦ରେ ହାନୋଇ ବିମାନବନ୍ଦରରୁ କଲିକତା ଅଭିମୁଖେ ଆମ ଇଣ୍ଡିଗୋ ବିମାନ ଉଡ଼ାଣ ଭରିଲା।**

ସକାଳ ପ୍ରାୟ ୫.୩୦ରେ ବିମାନଟି କଲିକତାରେ ପହଞ୍ଚିଗଲା। ସେଠାରେ ଇମିଗ୍ରେସନ୍ ସାରି ଆମ ବ୍ୟାଗପତ୍ର ଧରି ଅନ୍ୟ ଏକ ବିମାନରେ ପ୍ରାୟ ୭ଟା ବେଳକୁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଲୁ। ୮ଟାରେ ବିଜୁ ପଟ୍ଟନାୟକ ବିମାନ ବନ୍ଦର ଏବଂ ପ୍ରାୟ ୯ଟାରେ ଆମେ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଗଲୁ।

ଯଦିଓ ଭିଏତ୍‌ନାମ ଭ୍ରମଣଟି ଟିକେ କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ ଥିଲା ତଥାପି ସୁନ୍ଦର ପରିବେଶ ଏବଂ କର୍ମଠ ଭିଏତ୍‌ନାମ୍ ଲୋକଙ୍କ ସାଧୁତା ତଥା ସମୟାନୁବର୍ତ୍ତିତା ଆମକୁ ମୁଗ୍ଧ କରିଥିଲା। ଶେଷରେ ଆମ ପ୍ରିୟ ଟୁର୍ ଡାଇରେକ୍ଟର **ଶ୍ରୀ ଅନୁରାଗ ସାହୁଙ୍କୁ** ଆନ୍ତରିକ ଧନ୍ୟବାଦ ଜଣାଇ ମୋର ଲେଖା ଶେଷ କରୁଛି।

ପତ୍ନୀଙ୍କ ସହିତ ପୁରୁଣା ଲଣ୍ଡନ୍ ବ୍ରିଜ୍ ନିକଟରେ

ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ସହିତ ଲଣ୍ଡନ୍‌ରୁ ସ୍ପେନ୍ ଯାତ୍ରା

ଲର୍ଡସ୍ ଷ୍ଟାଡିୟମ୍‌ରେ

ମାଡମ୍ ଟୁସାର୍ଡ୍ ସଂଗ୍ରହାଳୟରେ
ବକ୍ସର ଅଲ୍ଲୀଙ୍କ ମହମ ମୂର୍ତ୍ତି ନିକଟରେ

ମାଡମ୍ ଟୁସାର୍ଡ୍ ସଂଗ୍ରହାଳୟରେ
ମହମ ମୂର୍ତ୍ତି ନରେନ୍ଦ୍ର ମୋଦିଙ୍କ ସହ

କ୍ଷୁଦ୍ର ଇଉରୋପ୍ ପାର୍କ,
ବେଲଜିୟମ୍

ମାଉଣ୍ଟ୍ ଟିଟ୍‌ଲିସ୍

ରାଇନ ନଦୀର
ଜଳସ୍ତର, ଅଷ୍ଟ୍ରିଆ,
ବେଲଜିୟମ୍

ସ୍ୱରସ୍କି, ବେଲଜିୟମ୍

ଟୁଲିପ୍ ପୁଷ୍ପ ବଗିଚା,
ନେଦରଲାଣ୍ଡ୍

ଦୁବାଇରେ ଏକ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ପୁଷ୍ପ ଉଦ୍ୟାନରେ

ଦୁବାଇରେ ଏକ ମସଜିଦ୍ ନିକଟରେ

ଡେଜାର୍ଟ ସଫାରୀ, ଦୁବାଇ

ଦୁବାଇରେ ପତ୍ନୀଙ୍କ ସହ

ପାମ୍ ଆଇଲ୍ୟାଣ୍ଡ୍‌ରେ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ସହିତ, ଦୁବାଇ

ଦୁବାଇରେ କପିଳଦେବ୍‌ଙ୍କୁ ସ୍ୱାଗତ

ଏଚ୍.ଡି.ଏଫ୍.ସି ଗାଲା ମିଟିଙ୍ଗ୍‌ରେ କପିଳ ଦେବ୍‌ଙ୍କ ସହିତ, ଦୁବାଇ

ଗାଲା ମିଟିଙ୍ଗ୍‌ରେ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ସହିତ, ଦୁବାଇ

ଏଚ୍.ଡି.ଏଫ୍.ସି ଆଞ୍ଚଳିକ ମୁଖ୍ୟ, ଅନିର୍ବାଣ ବାବୁଙ୍କ ସହିତ

ପତ୍ନୀଙ୍କ ସହିତ ଆଇକନ୍‌ସିଆମ୍ ମଲ୍‌ରେ, ଥାଇଲାଣ୍ଡ୍

ପତ୍ନୀଙ୍କ ସହିତ କୋରାଲ୍ ଦ୍ୱୀପରେ, ଥାଇଲାଣ୍ଡ୍

ଗୋଲ୍‌ଡେନ୍ ବୁଦ୍ଧ, ଥାଇଲାଣ୍ଡ୍

ପତ୍ନୀଙ୍କ ସହିତ ପଟ୍ଟାୟା ଭ୍ୟୁ ପଏଣ୍ଟ୍‌ରେ, ଥାଇଲାଣ୍ଡ୍

ଥାଇଲାଣ୍ଡର କୋରାଲ୍ ଦ୍ୱୀପରେ ଆକାଶ ଉଡ଼ାଣ

ବ୍ୟାଘ୍ର ପାର୍କ, ଥାଇଲାଣ୍ଡ୍

ପଟ୍ଟାୟା ସମୁଦ୍ରକୂଳ, ଥାଇଲାଣ୍ଡ

ମାକାଓର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣପଦ୍ମ
ନିକଟରେ

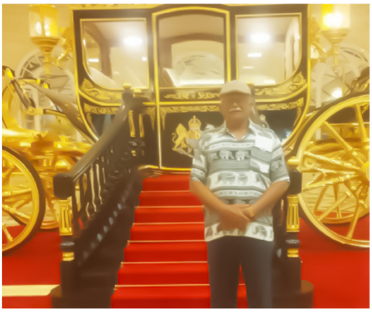

ମାକାଓ ହୋଟେଲ୍‌ରେ ଥିବା Golden Cart

ଫ୍ୟାରୀରେ ମାକାଓ ଯିବାର ଦୃଶ୍ୟ

ହଂକଂଠାରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଏଚ୍‌ଡିଏଫ୍‌ସି ଲାଇଫ୍‌ର ସଭାରେ ସମ୍ମାନିତ

ପାରମ୍ପରିକ ଛତାନାଚ, ହଂକଂ

ହଂକଂର ଜାତୀୟ ପୁଷ୍ପ 'କାଞ୍ଚନ'

ପୁରୁଣା ହଂକଂର ଏକ ଦୃଶ୍ୟ

ବିକ୍ଷାତ ଓସନ୍ ପାର୍କ ପରିଦର୍ଶନ

ମୁଭିଙ୍ଗ୍ ଟାୱାର୍

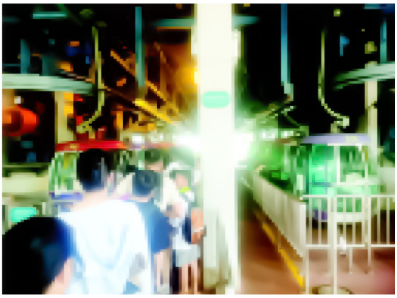

କେବଲ୍ କାର୍ ଟର୍ମିନାଲ୍

ତିନି ବନ୍ଧୁ ହଂକଂ ସହରରେ

ହଂକଂର ମ୍ୟାଡାମ୍ ଟୁସାର୍ଡ ମ୍ୟୁଜିୟମ୍‌ରେ

ମ୍ୟାଡାମ୍ ଟୁସାର୍ଡ୍ ମ୍ୟୁଜିୟମ୍‌ରେ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ସହିତ

ହୋଚିମିନ୍ ସହରରେ

କୁଚି ଟନେଲ୍ ମଧ୍ୟର ଦୃଶ୍ୟ

ଭିଏତ୍‌ନାମ୍ ଜେନେରାଲ୍ ପୋଷ୍ଟ୍ ଅଫିସ୍ ସମ୍ମୁଖରେ

ଡାନାଙ୍ଗର ମାର୍ବଲ ୱାର୍କସପ୍

ଫେଙ୍ଗ୍‌ସୁଇ ବୁଦ୍ଧ ସମ୍ମୁଖରେ

ହୋଆନ୍‌ର ଲଣ୍ଠନ ମାର୍କେଟ୍

ଗୋଲଡେନ୍ ବ୍ରିଜ୍ ବାନା ହିଲସ୍

ଫରାସୀ କଲୋନୀ

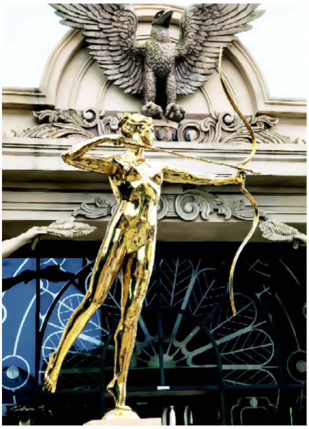

ଫରାସୀ କଳାର ଏକ ନମୁନା

କେବୁଲ୍ କାର୍ ମଧ୍ୟରେ

ଭିଏତ୍‌ନାମ୍‌ର ପାର୍ଲାମେଣ୍ଟ୍ ସମ୍ମୁଖରେ

ଟ୍ରାନ୍ ପାଗୋଡ଼ା

ରେଳଧାରଣା ବଜାର

ବିଶ୍ୱ ଐତିହ୍ୟ ସ୍ଥଳ, ଟ୍ରାଙ୍ଗ୍ ଆନ୍ (ଭିଏତ୍‌ନାମ୍)

ଟ୍ରାଙ୍ଗ୍ ଆନ୍‌ରେ
ନୌ ବିହାର

ଟନେଲ୍ ମଧ୍ୟରେ
ନୌ ବିହାର

କ୍ରୁଜ୍ ସିରେନାରେ ପ୍ରାତଃ ଭୋଜନ

କ୍ରୁଜ୍ ସିରେନାରେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ

ଟୁଆନ୍ ଦ୍ୱୀପ, ହାନାଙ୍ଗ୍ ଉପସାଗର

ହାନାଙ୍ଗ୍ ଉପସାଗରର ବେଳାଭୂମି

କ୍ରୁଜ୍ ସେରିନା

କ୍ରୁଜ୍ ସେରିନାର ଡେକ୍‌ରୁ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ପରର ଦୃଶ୍ୟ

୧୨. ଭ୍ରମଣ ଅନୁଭୂତି (ଖ)
(ଭାରତ ଭ୍ରମଣ)

ଗୁଜୁରାଟ ଓ ରାଜସ୍ଥାନ ଭ୍ରମଣ

୨୦୧୪ ମସିହା ମେ ମାସ। ମୁଁ ଅବସର ନେଇ ସାରିଥାଏ। ବନ୍ଧୁ ବିଜୟ କୁମାର ମିଶ୍ର ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲେ ଗୁଜୁରାଟ ଓ ରାଜସ୍ଥାନ ବୁଲିବା ପାଇଁ। ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀ ନିରୂପମା ଦାଶ ଓ ମୋ ପତ୍ନୀ ବିଜୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ଦାଶ ସ୍କୁଲ୍ ସମୟର ସାଙ୍ଗ। ଉଭୟ ଅଧ୍ୟାପିକା। ଖରା ଛୁଟିରେ ପଶ୍ଚିମ ଭାରତରେ ବହୁତ ଗରମ ହେଉଥିବାରୁ ପ୍ରଥମେ ଯିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଲା ନାହିଁ। ପରେ ପରେ ବିଜୟ ବାବୁ ଗୋଟିଏ ଭଲ ଟ୍ରାଭେଲ୍ ପ୍ୟାକେଜ୍ର ଖବର ଦେବାରୁ ଆମେ ତାଙ୍କ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ସହମତି ଜଣାଇଲୁ। ଜୁନ ୨ରୁ ଯାଇ ୧୪ରେ ଫେରିବା ପାଇଁ ସ୍ଥିର ହେଲା।

ଭୁବନେଶ୍ୱର ବିମାନ ବନ୍ଦରରୁ ଅପରାହ୍ନ ୨.୩୦ରେ ପ୍ରଥମେ ବମ୍ବେ ଗଲୁ। ସେଠାରୁ ଅନ୍ୟ ଏକ ବିମାନରେ ଯାଇ ଗୁଜୁରାଟର ରାଜକୋଟ ବିମାନ ବନ୍ଦରରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ। ବିମାନ ବନ୍ଦରରେ ଆମ ଟ୍ରାଭେଲ୍ ଏଜେଣ୍ଟ୍ ଏକ ଇନୋଭା କାର୍ ଯୋଗାଡ କରିଥିଲା। ଡ୍ରାଇଭର୍ ପ୍ଲାଗକାର୍ଡ ଧରି ଛିଡାହୋଇଥିଲା। ସେହି ଗାଡିଟି ଆମକୁ ପୁରା ଟୁର୍ ଜାକ ବିଭିନ୍ନ ଜାଗା ବୁଲାଇ ଶେଷରେ ଦିଲ୍ଲି ବିମାନ ବନ୍ଦରରେ ଛାଡିବାକୁ ସ୍ଥିର ହୋଇଥାଏ। ୨ ତାରିଖ ରାତିରେ ରାଜକୋଟର ଏକ ପ୍ରାୟୋଜିତ ହୋଟେଲ୍ରେ ରହିଲୁ। **୩ ତାରିଖ ସକାଳୁ ବାହାରି ସନ୍ଧ୍ୟା ସୁଦ୍ଧା ଜାମନଗର ଦୁର୍ଗ, ଲାଖୋଟା ହ୍ରଦ, ହନୁମାନ ମନ୍ଦିର, ଜୈନ ମନ୍ଦିର ଏବଂ ସମୁଦ୍ର କୂଳଥିବା ଗଙ୍ଗେଶ୍ୱର ମହାଦେବ ଦର୍ଶନକରି ହୋଟେଲ୍ ଫେରିଲୁ। ୪ ତାରିଖ ଦିନ ପୋର ବନ୍ଦର ଯାଇ ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧିଙ୍କ ଜନ୍ମ ସ୍ଥାନ ଦେଖି ବହୁତ ଖୁସି ଲାଗିଲା।** ପରେ ପରେ **ସୁଦାମା ମନ୍ଦିର** ଦେଖି ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ସାରି ଅପରାହ୍ନରେ **ଦ୍ୱାରକା** ଆସିଲୁ। ସନ୍ଧ୍ୟାରେ **ଦ୍ୱାରକାଧୀସ୍** ମନ୍ଦିର ଦେଖିଲୁ। ୫ ତାରିଖ ସକାଳୁ **ରୁକ୍ମଣି ମନ୍ଦିର** ଦେଖି **ଭେଟ୍ ଦ୍ୱାରକା** ଦେଖିବାକୁ ଗଲୁ। ଏହି ସ୍ଥାନଟି ଗଲଫ୍ ଅଫ୍ କଚ୍ଛରେ ଅବସ୍ଥିତ।

୬ ତାରିଖ ସକାଳେ ଜଳଖିଆ ସାରି ସୋମନାଥ ବାହାରିଲୁ ଏବଂ ବାଟରେ ସଂସାର ଚକ୍ର ତଥା ସେଠାରେ ଥିବା ଶ୍ମଶାନ ଦେଖିଲୁ। ହୋଟେଲ୍ରେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ସାରି **ଭାଲ୍କା ତୀର୍ଥ ମନ୍ଦିର ଏବଂ ତ୍ରିବେଣୀ ଘାଟ** ବୁଲିଲୁ। ପୂର୍ବରୁ ଏହ୍ଲାବାଦର ତ୍ରିବେଣୀ

ଘାଟ ଦେଖିଥିଲି । **ସୋମନାଥର ତ୍ରିବେଣୀ ଘାଟଟି ସରସ୍ୱତୀ, କପିଳା ଏବଂ ହିରନ୍‌ନଦୀର ସଙ୍ଗମ ସ୍ଥଳ ।** ଏହାବି ଏକ ତୀର୍ଥ ସ୍ଥାନର ମାନ୍ୟତା ପାଇଛି । ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ସୋମନାଥ ମନ୍ଦିର ଏବଂ ସେଠାରେ ଆୟୋଜିତ ଆଲୋକ ଛାୟାର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ମନ୍ଦିରର ଐତିହାସିକ ତଥ୍ୟ ଜାଣିଲି । **ମନ୍ଦିର ପାଇଁ ସର୍ଦ୍ଦାର୍ ପଟେଲ୍‌ଙ୍କ ଅବଦାନ ଜାଣି ମନେ ମନେ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଲି ।**

୭ ତାରିଖ ଡିୟୁ ସହର, ଚର୍ଚ୍ଚ ଏବଂ ଡିୟୁ ଫୋର୍ଟ ଦେଖି ଅପରାହ୍ନରେ ଗିର୍ ଆସିଲୁ ସେଠାରେ ରାତିରେ ରହି ସକାଳେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସିଂହ ସଫାରି ପରିଦର୍ଶନ କଲୁ । ସେଠାରୁ ସିଧା ଅହମଦାବାଦ ଆସିଲୁ । **୧୦ ତାରିଖ ସକାଳୁ ସାବରମତୀର ଗାନ୍ଧି ଆଶ୍ରମ ପରିଦର୍ଶନ କଲୁ ।** ସେହିଦିନ ଅପରାହ୍ନରେ **ସ୍ୱାମୀ ନାରୟଣ ମନ୍ଦିର** ଦର୍ଶନକରି ଅହମଦାବାଦରେ ରାତିରେ ରହିଲୁ । ୧୧ ତାରିଖ ସକାଳେ ରାଜସ୍ଥାନ ବାହାରିଲୁ । ବାଟରେ **ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଅମ୍ବା ଦେବୀ ମନ୍ଦିର** ଦର୍ଶନ କଲୁ । ସେଠାରେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ସାରି **ଅପରାହ୍ନରେ ମାଉଣ୍ଟ୍ ଆବୁରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ ।** ହୋଟେଲ୍‌ରେ ବ୍ୟାଗ୍ ପତ୍ର ରଖି ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅସ୍ତ ସ୍ଥାନ ଦେଖିବାକୁ ଗଲୁ । ପରେ ପରେ **ନକି ହ୍ରଦର ସାନ୍ଧ୍ୟା କାଳିନ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିଲୁ ଏବଂ ନୌକା ବିହାର କଲୁ ।** ୧୨ ତାରିଖ ସକାଳେ **ବ୍ରହ୍ମକୁମାରୀ ଆଶ୍ରମ, ବିଖ୍ୟାତ ଶାନ୍ତି ହଲ୍ ଏବଂ ଶାନ୍ତି ପାର୍କ ଦେଖିବାର ଆନନ୍ଦ ନେଲୁ ।** ଶାନ୍ତି ହଲ୍‌ଟିରେ ପ୍ରାୟ ୫୦୦୦ ଦର୍ଶନକାରୀ ଏକାସହିତ ବସିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି । ସେଠାରୁ ବାହାରି **ଗୁରୁ ଶିଖର ପିଠରେ ଠାକୁର ଦତ୍ତା ତ୍ରୟଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତି ଦେଖିବାର ସୌଭାଗ୍ୟ ପାଇଲୁ ।** ସେହି ଦିନ ଅପରାହ୍ନରେ **ଆର୍ବୁଦା ଦେବୀ ମନ୍ଦିର** ଦର୍ଶନ କଲୁ । ପରେ ପରେ ଏକ ପୁରାତନ ମାର୍ବଲ୍ **ଜୈନ ମନ୍ଦିର** ଦେଖି ହୋଟେଲ୍ ଫେରି ଆସିଲୁ ।

୧୩ ତାରଖ ସକାଳେ ଉଦୟପୁର ଆସି ରାଜପ୍ରସାଦ ଏବଂ ସହର ବୁଲି ଦେଖିଲୁ । ପରଦିନ **୧୪.୦୬.୧୪ ଶିବ ମନ୍ଦିର ଏବଂ ଉଦୟପୁର ଫୋର୍ଟ ଦେଖି ସିଧା ଉଦୟପୁର ବିମାନ ବନ୍ଦର ଆସିଲୁ ।** ଉଦୟପୁରରୁ ବାହାରି ଦିଲ୍ଲୀରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ୪ଟା ବାଜି ସାରିଥାଏ । ଦିଲ୍ଲୀ ବିମାନ ବନ୍ଦରରୁ ଅପରାହ୍ନ ୫.୩୦ରେ ଇଣ୍ଡିଆନ୍ ଏଆର ଲାଇନ୍ସ ବିମାନ ଯୋଗେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆସିଲୁ । ଘରେ (ମାରୁତି ଭିଲ୍ଲା) ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ରାତି ୮.୩୦ ବାଜିଥାଏ । ୧୫ ତାରିଖ ସକାଳୁ ନିଜ କାର୍ ଯୋଗେ ବାଲେଶ୍ୱର ଫେରିଲୁ । ୧୨ ରାତି ୧୩ ଦିନର ଏହି ଟ୍ରାଭେଲ୍ ପ୍ୟାକେଜ୍‌ଟି ଜଣକ ପିଛା ୨୯ ହଜାର ୫୦୦ଟଙ୍କା ପଡିଥିଲା ।

ଚାରିଧାମ ଯାତ୍ରା

୨୦୧୯ ମସିହାକୁ ସାଦରେ ସ୍ୱାଗତ ଜଣାଇଲୁ। ଜେଜେବାପା ଓ ଜେଜେମା ହେବାର ଖୁସିରେ ଆମେ ଚାରିଧାମ ଯାତ୍ରା କରିବାକୁ ମନସ୍ଥ କଲୁ। ପ୍ରଫେସର୍ ବିଜୟ ମିଶ୍ରଙ୍କୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲାରୁ ସେ ରାଜି ହୋଇଗଲେ। ପରେ ପରେ ପ୍ରଫେସର୍ ଜ୍ଞାନ ମିଶ୍ର ତାଙ୍କ ଭାଇନା ଡାକ୍ତର ଦେବ ରଞ୍ଜନ ମିଶ୍ର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଶାଳକ ଶ୍ରୀ ପ୍ରମୋଦ ପାଢୀ ଏହି ପ୍ରସ୍ତାବରେ ରାଜି ହେଲେ। ବିଜୟ ବାବୁ ତାଙ୍କ ସଢୁ ଶ୍ରୀ ସୁରେଶ ତ୍ରିପାଠୀଙ୍କୁ ରାଜି କରାଇଲେ। ଏହିପରି **୫ଟି ପରିବାରର ୧୦ ଜଣ ଚାରିଧାମ ତୀର୍ଥ ପାଇଁ ମେ ୧୦ରେ ଯିବାକୁ ସ୍ଥିର କଲୁ।** ଥୋମାସ୍ କୁକ୍‌ର ଭ୍ରମଣ କର୍ତ୍ତାଙ୍କୁ ଖବର ଦେଇ ଆଗରୁ ସବୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଇଦେଲୁ। ଖରାଦିନ ଉତ୍ତର ଭାରତ ଭ୍ରମଣ ଭଲ ହେବ ବୋଲି ସମସ୍ତେ ଭାବି ଥିଲୁ।

ହଠାତ୍ ୨୬ ଏପ୍ରିଲ ୨୦୧୯ରେ ଓଡିଶା ଉପକୂଳ (ପୁରୀ, ଖୋର୍ଦ୍ଧା, ଭୁବନେଶ୍ୱର, କଟକ)କୁ ଗ୍ରାସ କଲା ବାତ୍ୟା ଫନୀ। ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ବହୁତ କ୍ଷୟ କ୍ଷତି କଲା। ଟ୍ରେନ, ଉଡାଜାହାଜ, ଚଳାଚଳ କିଛି ଦିନ ପାଇଁ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା। ବିଦ୍ୟୁତ୍ ସଂଯୋଗ ପ୍ରାୟ ଦୁଇ ସପ୍ତାହ ଧରି ଆସି ପାରି ନଥିଲା। ଲୋକଙ୍କ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା କହିଲେ ନସରେ। **ଚାରିଧାମ ଯାତ୍ରା ବନ୍ଦ କରିବାକୁ ମୁଁ କହିଲି। ସବୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସରିଥିବାରୁ ମୋ ପ୍ରସ୍ତାବରେ କିଏ ବି ରାଜିହେଲେନି। ମେ ୧୦ ତାରିଖ ସକାଳ ୫ଟାରେ ଫ୍ଲାଇଟ୍। ଆମକୁ ରାତି ୨ଟାରେ ଘରୁ ବାହାରିବାକୁ ପଡିବ। ମୋର ଜଣେ ପଡୋଶୀ ଶ୍ରୀ ବ୍ରଜମୋହନ ସେନାପତି, ତାଙ୍କ ଡ୍ରାଇଭର୍‌କୁ କହି ଆମକୁ ଏଆରପୋର୍ଟରେ ଛାଡିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଥିଲେ। ସେଥିପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଅନେକ ସାଧୁବାଦ ଜଣାଉଛି।** ପ୍ରାୟ ୩ଟା ବେଳକୁ ସମସ୍ତେ ବିମାନବନ୍ଦରରେ ପହଞ୍ଚି ଯାଇଥିଲେ। ଉଡାଜାହାଜଟି ଠିକ୍ ସମୟରେ ସମସ୍ତ ଯାତ୍ରୀଙ୍କୁ ନେଇ ଦିଲ୍ଲୀ ଅଭିମୁଖେ ଉଡିଲା।

ପୂର୍ବ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଅନୁସାରେ ଆମର minibus Delhi airportରେ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥିଲା। ସେହିଦିନ **ମସୋରୀରେ ରାତ୍ରୀ ଯାପନ କଲୁ।** ମସୋରୀ ବ୍ରିଟିସ୍ ସରକାରଙ୍କର ଖରାଦିନିଆ ରାଜଧାନୀ ଥିଲା। **ସକାଳୁ ବାର୍‌କୋଟ୍ ଯାଇ ଦୁଇଦିନ ରହିଲୁ।** ପ୍ରଥମେ ଯମୁନୋତ୍ରୀ ଯାଇ ଯମୁନା ନଦୀର ଉତ୍ପତ୍ତି ସ୍ଥଳକୁ ଗଲୁ। ମନ୍ଦିର ଦର୍ଶନ କଲୁ। ଆମେ ଦୋଳାରେ ଯିବା ପାଇଁ ପସନ୍ଦ କଲୁ। କିଏ କିଏ ଖଚର ଏବଂ ଯୁବକ ସୁଲଭ

ଯାତ୍ରୀ ମାନେ ଚାଲି ଚାଲି ଯାଉଥିଲେ । ହଜାର ହଜାର ଯାତ୍ରୀ ଯାଉଥାନ୍ତି । ସଂଧ୍ୟାରେ ବାର୍‌କୋଟ୍ ଫେରି ତା ପରଦିନ **ଗଙ୍ଗୋତ୍ରୀ ଦର୍ଶନ** କରିବାକୁ ବାହାରିଲୁ । ଏଠାରେ ବେଶୀ ଚାଲିବାକୁ ପଡିଲାନି । ମନ୍ଦିର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମ ବସ୍ ଯାଇଥିଲା । ପରଦିନ ଉତ୍ତର କାଶୀ ଶିବ ମନ୍ଦିର ଦର୍ଶନ କଲୁ । ଭାଗିରଥୀ ନଦୀର କୂଳେ କୂଳେ ହିମାଳୟର ସୁନ୍ଦର ଶୋଭା ଦେଖି ମନ ଖୁସି ହୋଇ ଯାଉଥିଲା । ତା ପରଦିନ **ଗୁପ୍ତକାଶୀ ଯାଇ ସୁସଜ୍ଜିତ ମାଉଣ୍ଟେନ୍ ଭ୍ୟୁ କ୍ୟାମ୍ପରେ ବିଶ୍ରାମ କଲୁ । ସକାଳେ କେଦାର ନାଥ ଯିବା କଥା । ଭୀଷଣ ବର୍ଷା ଯୋଗୁ ହେଲିକପଟର୍ ବନ୍ଦ ଥିଲା । ଦୁଃଖରେ କେଦାରନାଥ ଦର୍ଶନ ସ୍ଥଗିତ କରି ପାଖରେ ଥିବା ହନୁମାନ ମନ୍ଦିର, ସରସ୍ୱତୀ ମନ୍ଦିର ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଏକ ଶିବ ମନ୍ଦିର ଦର୍ଶନ କରି ହୋଟେଲକୁ ଫେରିଲୁ । ତା ପରଦିନ ଧାରୋଦେବୀ, ଯୋଶିମଠ, ରୁଦ୍ର ପ୍ରୟାଗ (ମନ୍ଦାକିନୀ ଏବଂ ଅଳକାନନ୍ଦା ନଦୀର ସଙ୍ଗମ ସ୍ଥଳ) ଦର୍ଶନ କରି ସଂଧ୍ୟାରେ ବଦ୍ରିନାଥରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ ।** ହୋଟେଲ୍‌ରେ fresh ହୋଇ ସଂଧ୍ୟା ଦର୍ଶନ ପାଇଁ ବାହାରିଲୁ । ସୁନ୍ଦର ଦର୍ଶନ ହେଲା । ପୁଣି ସକାଳ **୪ ବେଳକୁ ଯାଇ ବ୍ରହ୍ମକପାଳିରେ ପିତୃପୁରୁଷମାନଙ୍କୁ ଶ୍ରାଦ୍ଧ ଦେଲୁ ।** ତାପରେ ପୁଣି ସକାଳ ଦର୍ଶନ ପାଇଁ ବଦ୍ରିନାଥ ମନ୍ଦିର ଗଲୁ । ହୋଟେଲ୍‌କୁ ଫେରି ହରିଦ୍ୱାର ଓ ଋଶିକେଷ ଅଭିମୁଖ୍ୟ ବାହାରିଲୁ । ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ମୋଦିଙ୍କର କେଦାରନାଥ ଓ ବଦ୍ରିନାଥ ଦର୍ଶନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ପାଇଁ Traffic jam ହୋଇଥିଲା । ପ୍ରାୟ ଏକ ଘଣ୍ଟା ପରେ ରାସ୍ତାରେ ଅପେକ୍ଷା କରି ପୁଣି ଆମ ଗନ୍ତବ୍ୟ ପଥରେ ବସ୍‌ଟି ଚାଲିଲା । ଘାଟି ରାସ୍ତା, ଗୋଟେ ପଟେ ହିମାଳୟର ସୁଉଚ୍ଚ ପର୍ବତମାଳା ଏବଂ ଅନ୍ୟ ପଟେ ପ୍ରାୟ ହଜାରଫୁଟ ତଳେ ଗଙ୍ଗା ନଦୀର (ରୁଦ୍ର ପ୍ରୟାଗ ପରେ ଗଙ୍ଗା ନଦୀର ନାମକରଣ)ଧାରା ପ୍ରବାହିତ । ଗାଡିଚାଳକ ଟିକେ ଅସାବଧାନ ହେଲେ ପୁରା ହଜାରଫୁଟ ତଳେ ଖସି ପଡିବାର ସମ୍ଭାବନା ଥାଏ । ପ୍ରତିବର୍ଷ ଗୋଟେ ଦୁଇଟି ଦୁର୍ଘଟଣା ଘଟି ଯାତ୍ରୀ ମାନଙ୍କର ପ୍ରାଣହାନୀ ହୋଇଥାଏ । ୫/୬ ଘଣ୍ଟା ଅତିକ୍ରମ କଲାପରେ **ସଂଧ୍ୟା ବେଳକୁ ହରିଦ୍ୱାରରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ ।** ହୋଟେଲ୍‌ରେ ଟିକେ fresh ହୋଇ **ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଝୁଲା** ଏବଂ ବହୁ **ପୁରାତନ ଶିବଲିଙ୍ଗ ଦର୍ଶନ** କରିବାର ସୁଯୋଗ ନେଲୁ । ପରଦିନ **ଋଶିକେଷ ଯାଇ ମାତା ମନ୍ଦିର ଏବଂ ମାନା ମନ୍ଦିର ଦର୍ଶନ କଲୁ । ଗଙ୍ଗା ସ୍ନାନ କରି ସଂଧ୍ୟା ଆଳତୀ ଦର୍ଶନ କରି ହୋଟେଲ୍‌କୁ ଫେରିଲୁ ।** ପରଦିନ ସକାଳେ (୧୯.୦୫.୨୦୧୯) ହରିଦ୍ୱାରରୁ ସିଧା ଦିଲ୍ଲୀ ବିମାନବନ୍ଦର ଆସିଲୁ । ସଂଧ୍ୟାବେଳକୁ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ସଶରୀରେ ଆନନ୍ଦରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ଚାରିଧାମ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରା ଏକ ସଫଳ ଯାତ୍ରା ହୋଇଥିଲା । **ମନରେ ଗୋଟିଏ ଦୁଃଖ ରହିଲା ଯେ ବାବା କେଦାରନାଥଙ୍କ ଦର୍ଶନ ହୋଇ ପାରିଲାନି ।**

ଦାରିଙ୍ଗବାଡି ଭ୍ରମଣ

ଶୀତ ଦିନ ସରିଥାଏ। ହଠାତ୍ ଦିନେ ସକାଳେ ବନ୍ଧୁ ବସନ୍ତ ଫୋନ୍‌କରି ଦାରିଙ୍ଗବାଡି ଯିବାପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲା। ମୁଁ ଆଉ ଦୁଇ ଚାରିଜଣ ସାଙ୍ଗଙ୍କୁ ପଚାରିଲି। ଆଠଜଣ, ପରିବାର ସହିତ ଯିବା ପାଇଁ ରାଜିହୋଇଗଲେ। ବସନ୍ତକୁ ହୋଟେଲ୍ ରିଜର୍ଭ କରିବା ପାଇଁ ଦାୟିତ୍ୱ ଦେଲି। ୨୦୨୨ ମସିହା ମାର୍ଚ୍ଚ ୮ ତାରିଖରେ ଯାଇ ୧୦ ତାରିଖରେ ଫେରିବା ପାଇଁ ସ୍ଥିର ହେଲା। ମୁଁ ଓ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ଗୋଟିଏ ୧୭ ସିଟର୍ ଏସି ଗାଡି ବୁଝିଲୁ। ମୁଁ ଏବଂ ଅରବିନ୍ଦ ପାଖରେ ରହୁଥିବାରୁ ଗାଡିଟି ପ୍ରଥମେ ଆମ ଦୁଇ ପରିବାରକୁ ସକାଳ ୮ ଟାରେ ପିକ୍‌ଅପ୍ କଲା। ପରେ ସହିଦ୍‌ନଗରରୁ ପଦ୍ୟୁମ୍ନ, ମଧୁସୁଦନ ନଗର ଛକରୁ ଶଶି ଓ ପିତବାସ, ବିଜେବି ନଗରରୁ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଓ ଦୁର୍ଗା ଗାଡିରେ ଉଠିଲେ। ବସନ୍ତକୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀସାଗରରୁ ଏବଂ ଶେଷରେ ସନ୍ତୋଷକୁ କଳିଙ୍ଗନଗର ଛକରୁ ନେଲୁ। ସେତେବେଳକୁ ୧୦ଟା ବାଜିସାରିଥାଏ।

ସହିଦ୍‌ନଗରରୁ ଜଳଖିଆ ପ୍ୟାକେଟ୍ ଏବଂ ପାଣି ବୋତଲ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ଆଣିଥିଲା। କଥାବାର୍ତ୍ତା ମଧ୍ୟରେ ଗାଡି ଭିତରେ ଜଳଖିଆ ପର୍ବ ସାରିଦେଲୁ। ଚିଲିକା ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ଦିନ ୧ଟା ପାଖାପାଖି ହେଲାଣି। ସେଠାରେ ଥିବା ନାରାୟଣୀ ହୋଟେଲ୍‌ରେ ଫ୍ରେସ୍ ହୋଇ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ କରିନେଲୁ। ହୋଟେଲ୍‌ରୁ ବାହାରିଲା ବେଳକୁ ୨ଟା ଉପରେ ହେଲାଣି। ଖଲିକୋଟ୍ ରାସ୍ତା ଦେଇ ଆସିକାରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ୪ଟା ବାଜିଲାଣି। ଆସିକା ପରେ ସରୋଡା ଏବଂ ତାପରେ ଘାଟି ପାର ହୋଇ **ଦାରିଙ୍ଗବାଡିରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ୫.୩୦। ସେଠାରେ ଜାଗୃତି ସାମାଜିକ ଅନୁଷ୍ଠାନର ମାନେଜର କୈଳାସ ବାବୁ ଆମକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥାନ୍ତି। ଏହି ଅନୁଷ୍ଠାନର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ହେଉଛନ୍ତି ଆଲ୍‌ଫ୍ରେଡ୍ ଜୋସେଫ୍।** ବସନ୍ତ ସେହି ଅନୁଷ୍ଠାନର ଜଣେ ବରିଷ୍ଠ ବୋର୍ଡ ମେମ୍ବର ଥିବାରୁ କୈଳାସ ବାବୁଙ୍କୁ ଆମ ଯିବା ବିଷୟରେ ପୁର୍ବରୁ ସୁଚାଇ ଦେଇଥିଲା। ଡେରି ନକରି କୈଳାସ ବାବୁ ଆମକୁ **ସନ୍‌ସେଟ୍ ପଏଣ୍ଟ୍** ପାଖକୁ ନେଇଗଲେ। **ନଭଶ୍ଚୁମ୍ବୀ ପର୍ବତମାଳା ମଧ୍ୟରେ ଅସ୍ତଗାମୀ ସୁର୍ଯ୍ୟର ଦୃଶ୍ୟ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ହୃଦୟକୁ ଛୁଇଁପାରିଥିଲା।** ସାଙ୍ଗମାନେ ଅନେକ ଫଟୋ ଉଠାଇଲେ, କିଏ କିଏ ଭିଡିଓ ମଧ୍ୟ କଲେ।

ସେଠାରୁ ଫେରି ପାଖରେ ଥିବା ଜାଗୃତି ପରିସରକୁ ଗଲୁ। କୈଳାସ ବାବୁ ଆମମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସବୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଥିଲେ। ସେହି ଦିନ ସକାଳେ ସେଠାରେ ମିଲେଟ୍

ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଗୋଟିଏ ଆଲୋଚନା ଚକ୍ର ହୋଇଥିଲା। **ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ମିଲେଟ୍ ଉପରେ କୈଳାସ ବାବୁ ଆମକୁ ବୁଝାଇବା ମଧ୍ୟରେ, ମାଣ୍ଡିଆ ଲଡୁ ଓ ପିଠାର ସ୍ୱାଦ ଚଖେଇଥିଲେ। ସେଠାରେ ଟିକିଏ ଫ୍ରେସ୍ ହୋଇ ହୋଟେଲ୍ ସ୍ନୋକ୍ରିକ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ରାତି ୮ଟା।** ଦାରିଙ୍ଗବାଡି ଥଣ୍ଡାର ଅନୁଭବ ସମସ୍ତେ ପାଇସାରିଲେଣି। ସୁବିଧା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଖାଇବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଜାଗୃତିରେ ହୋଇଥିଲା। ହୋଟେଲ୍‌ରୁ ଜାଗୃତି ପ୍ରାୟ ୮୦୦ ମିଟର ହେବ। ରାତି ୯ଟା ବେଳକୁ କୈଳାସ ବାବୁ ରାତ୍ରି ଭୋଜନ ପାଇଁ ଫୋନ୍ କଲେ। ସେତେବେଳକୁ ସମସ୍ତେ ନିଜ ନିଜ ରୁମ୍‌ରେ ଥକା ମାରୁଥିଲେ। ଶୀତରେ ଚାଲିବାକୁ କାହାର ମନ ହେଲାନି। ଗାଡିରେ ବସି ଜାଗୃତି ଗଲୁ। ହୋଟେଲ୍‌କୁ ଫେରିଲା ବେଳକୁ ରାତି ୧୦ଟା ଉପରେ। ଶୀତ ବସ୍ତ୍ର ପରିଧାନ କରିମଧ୍ୟ ସମସ୍ତେ ଶୀତ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ। ହାଲିଆ ହୋଇଥିବାରୁ ଶୀଘ୍ର ନିଦ ହୋଇଯାଇଥିଲା।

ସକାଳ ୬ଟା ବେଳକୁ ହୋଟେଲ୍ ବୟର ବେଲ୍ ଶବ୍ଦରେ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଗଲା। ଶଶି ଓ ପିତବାସ ତଥାପି ଶୋଇଥିଲେ। ଚାହା ପିଇସାରି ଗାଡିରେ ବସି **ହିଲ୍ ଭ୍ୟୁ ଗାର୍ଡେନ୍ ଦେଖିବାକୁ ଗଲୁ। ସେଠାରେ ସୂଦୂର ଦିଗ୍‌ବଳୟରୁ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଦୟର ସୁନ୍ଦର ଦୃଶ୍ୟ ଉପଭୋଗ କରିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଲୁ। ଦାରିଙ୍ଗବାଡିର ଶୀତକଥା ଆଗରୁ ଶୁଣିଥିଲୁ। ଏହାର ପରିବେଶର ମନୋରମ ଦୃଶ୍ୟ ଓ ପ୍ରାକୃତିକ ସମ୍ଭାର କାଶ୍ମୀର ସହିତ ନିଶ୍ଚୟ ତୁଳନୀୟ।** ସେଠାରୁ ଫେରି ୮ଟା ବେଳକୁ ଜଳଖିଆ ପାଇଁ ଜାଗୃତି ଗଲୁ। କୈଳାସ ବାବୁ ଆମର ଦିନକର ଦାରିଙ୍ଗବାଡି ବୁଲିବା ପ୍ଲାନ୍ କରିସାରିଥାନ୍ତି। ଦାରିଙ୍ଗବାଡି ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ହିଲ୍ ଟାଉନ୍। ଏହା ଭୁବନେଶ୍ୱରଠାରୁ ପ୍ରାୟ ୨୫୦ କିଲୋମିଟର ଦୂରରେ, କନ୍ଧମାଳ ଜିଲ୍ଲାରେ ଅବସ୍ଥିତ। ସମୁଦ୍ର ପତନଠାରୁ ସ୍ଥାନଟି ପ୍ରାୟ ୧୦୦୦ମିଟର ଉଚ୍ଚରେ ଥିବାରୁ ଏହାର ପରିବେଶ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଥଣ୍ଡା ରହେ। **ଜଣେ ବ୍ରିଟିଶର (ମିଷ୍ଟର୍ ଡାରିଙ୍ଗ୍) ଙ୍କ ନାମ ଅନୁସାରେ ଏହି ଜାଗାଟିର ନାମ ଦାରିଙ୍ଗବାଡି ହୋଇଛି। ଏହାର ଜନସଂଖ୍ୟା ପ୍ରାୟ ୭ ହଜାର ହେବ। ଅର୍ଦ୍ଧାଧିକ ଜନସଂଖ୍ୟା ଆଦିବାସୀ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର। କୁଟିଆ ଏବଂ ଡଙ୍ଗରିଆ କନ୍ଧମାନେ ଦାରିଙ୍ଗବାଡିର ମୁଖ୍ୟ ଆଦିବାସୀ।**

ଜଳଖିଆ ଖାଇସାରି ୯ଟା ବେଳକୁ **ପ୍ରଥମେ ମଣ୍ଡାସୁର ଇକୋରିଟ୍ରିଟ୍** ସେଣ୍ଟର ବୁଲିବାକୁ ଗଲୁ। ଏହି ସେଣ୍ଟର୍‌ଟି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ। ପୂର୍ବରୁ ରିଜର୍ଭକରି

ପରିଦର୍ଶକମାନେ ଏହି ସେଣ୍ଟରକୁ ଆସି ଏହି ଜାଗାର ପ୍ରାକୃତିକ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ତଥା ସୁଦୂର ଜଳପ୍ରପାତର ଦୃଶ୍ୟ ଉପଭୋଗ କରିଥାନ୍ତି। ଦାରିଙ୍ଗବାଡିରୁ ଏହି ଜାଗାଟି ପ୍ରାୟ ୪୦କିଲୋମିଟର ଦୂରରେ ଅବସ୍ଥିତ।

ମଣ୍ଡାସୂରରୁ ଫେରିଲା ବେଳକୁ ବାଟରେ **ଲଭର୍ସ ପଏଣ୍ଟ ଦେଖିଲୁ** । ଘଞ୍ଚ ଜଙ୍ଗଲ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ପାହାଡିଆ ନଦୀକୂଳରେ ଏହି ଜାଗାଟି ଅବସ୍ଥିତ। ଅତି ମନୋରମ ତଥା ହୃଦୟସ୍ପର୍ଶୀ ପରିବେଶ। **କିଛି ସମୟ ସେଠାରେ ବସିଲେ ମନର ଦୁଃଖ, ଶରୀରର ବ୍ୟଥା ତଥା ପେଟର ଭୋକ ମଧ୍ଯ ଦୂର ହୋଇଯିବ।** ପ୍ରାୟ ୩୦ ମିନିଟ୍ ବସି ସେଠାରୁ ଫେରିଲୁ। ବାଟରେ ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା **ସଂରକ୍ଷିତ ଏମୁ ପାର୍କ ଦର୍ଶନ କଲୁ। ଡେଙ୍ଗା ଡେଙ୍ଗା ପକ୍ଷୀ ଗୁଡିକ ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନଙ୍କ ହାତରୁ ବିସ୍କୁଟ୍ ଖାଇବାରେ ଲାଗିପଡିଥାନ୍ତି। ସାବଧାନତା ଅବଲମ୍ବନ ନକଲେ ଏମୁ ପକ୍ଷୀ ଆଖିକୁ ଖୁମ୍ପିବାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଅଛି।** କିଛି ସମୟ ସେଠାରେ ଅତିବାହିତ କରି ଜାଗୃତିକୁ ଫେରିଲୁ। ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ସାରି ହୋଟେଲ୍‌କୁ ଆସି ଟିକେ ବିଶ୍ରାମ କଲୁ। ପ୍ରାୟ ୪ଟା ବେଳକୁ ଚାହା ପିଇସାରି ଦାରିଙ୍ଗବାଡର**ପ୍ରସିଦ୍ଧ କଫି ବଗିଚା** ବୁଲି ସାରିବା ପରେ **ବିଖ୍ୟାତ ନେଚର୍ ପାର୍କ** ବୁଲିବାକୁ ଗଲୁ। ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଫୁଲ ତଥା ଔଷଧୀୟ ବୃକ୍ଷ ଏହି ପାର୍କରେ ଭରି ରହିଥାଏ। କିଛି ସମୟ ସେଠାରେ ବୁଲାବୁଲି କରି ହୋଟେଲ୍‌କୁ ଫେରିଲୁ। ଫେରିବା ବାଟରେ ଦାରିଙ୍ଗବାଡିର ଛୋଟିଆ ବଜାର ଟିକିଏ ବୁଲିଲୁ। କିଏ କିଏ ଆଦିବାସୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଦ୍ରବ୍ୟ ମଧ୍ୟ କିଣିଲେ। ମୁଁ ମହୁ, ହଳଦି, ମାଣ୍ଡିଆ ଏବଂ ଛତୁଆ ଆଣିଲି। ହୋଟେଲ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚି ଟିକିଏ ବିଶ୍ରାମ ନେଇ ରାତ୍ରି ଭୋଜନ ପାଇଁ ଜାଗୃତିକୁ ବାହାରିଲୁ। ସକାଳୁ ଫେରିବାକୁ ହେବ। ଶୀଘ୍ର ହୋଟେଲ୍‌କୁ ଆସି ଜିନିଷ ପତ୍ର ପ୍ୟାକିଙ୍ଗ୍ କରି ଶୋଇପଡିଲୁ।

ପରଦିନ (୧୦.୦୩.୨୨) ସକାଳ ୮ଟାରେ ହୋଟେଲ୍ ଛାଡି ଜାଗୃତିକୁ ଆସିଲୁ।। ସେଠାରେ ସୁନ୍ଦର ଜଳଖିଆ ସାରି କୈଳାସ ବାବୁ ଏବଂ ଜାଗୃତିର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କର୍ମଚାରୀ ମାନଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଜଣାଇ ଭୁବନେଶ୍ବର ଫେରିବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲୁ। ହଠାତ୍ ଡ୍ରାଇଭର୍ ଆସି କହିଲା, ସାର ଗାଡିରେ ଡିଜେଲ୍ କମ ଅଛି। ଦାରିଙ୍ଗବାଡିରେ ମିଳୁନି । କୌଣସି କାରଣ ବସତଃ ତେଲ ଗାଡି କନ୍ଧମାଳ ଆସି ପାରିନାହିଁ। ଟିକିଏ ଭାବି ମୁଁ କହିଲି, ବାଟରେ ମିଳିବ ଗାଡି ଛାଡ। ଆଶଙ୍କା ମଧ୍ୟରେ ଦାରିଙ୍ଗବାଡି ଛାଡିଲୁ। କୌଣସି ପ୍ରକାରରେ ଘାଟି ପାର ହୋଇଗଲୁ। ଘାଟି ତଳେ ଗୋଟିଏ ତେଲ ଟାଙ୍କି ଦେଖି ଖୁସି ହେଲୁ କିନ୍ତୁ ସେଠାରେବି ଡିଜେଲ୍ ମିଳିଲା ନାହିଁ। କିଛି ବନ୍ଧୁ

ବିରକ୍ତି ହୋଇ ଡ୍ରାଇଭରଙ୍କୁ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ, ଆସିଲାବେଳେ କଣ ପାଇଁ ଟାଙ୍କି ଫୁଲ୍ କଲ ନାହିଁ। ବିଚରା ଡ୍ରାଇଭର୍ ଘାଟି ରାସ୍ତା ପାଇଁ ଟାଙ୍କି ଫୁଲ୍ କରିନଥିଲା। ସିଏବି କେମିତି ଜାଣିବ ଦାରିଙ୍ଗବାଡିରେ ଡିଜେଲ୍ ମିଳିବନି ବୋଲି। କିଛି ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକଙ୍କୁ ପଚାରି ବୁଝିଲୁ ଯେ ପୁରୁଣା ରାସ୍ତାରେ ଗଲେ ଗୋଟିଏ ଟାଙ୍କି ପଡିବ। ଭଗବାନଙ୍କୁ ଡାକି ପୁରୁଣା ରାସ୍ତାରେ ଗାଡିକୁ ଫେରାଇଲୁ। ସେହି ରାସ୍ତାରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ଛୋଟିଆ ତେଲ ଟାଙ୍କିରେ ଡିଜେଲ୍ ପାଇଗଲୁ ଏବଂ ଶାନ୍ତିରେ ଟିକିଏ ନିଶ୍ୱାସ ମାରିଲୁ। ପ୍ରାୟ ୨ଟା ସମୟରେ ଚିଲିକା ପାଖ ନାରାୟଣୀ ହୋଟେଲ୍‌ରେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ସାରି ବାହାରିଲା ବେଳକୁ ଦିନ ୩ଟା। ୫ଟାରେ ସନ୍ତୋଷକୁ ତା ଘରେ ଛାଡିଲୁ। ଖଣ୍ଡଗିରି ପାଖରେ ଟିକିଏ ଚାହା ପାଇଁ ରହିଲୁ। ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଛାଡି ମୁଁ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ରାତି ପ୍ରାୟ ୭ଟା ବାଜିସାରିଥାଏ।

ଶିମିଳିପାଳ ଭ୍ରମଣ

ସଫଳ ଦାରିଙ୍ଗବାଡି ଭ୍ରମଣ ପରେ ଛଅ ଜଣ ସାଙ୍ଗ ଶିମିଳିପାଳ ରିଜର୍ଭ ଫରେଷ୍ଟ ବୁଲିବା ପାଇଁ ମନସ୍ଥ କଲେ। ଓଡିଶା ସରକାରଙ୍କ ବରେଇପାଣି ଇକୋ ରିଟ୍ରିଟ ସେଣ୍ଟରରେ ଗୋଟିଏ ରାତି ପାଇଁ ୬ ଗୋଟି କୁଟୀର, ୬ ଜୁନ ୨୦୨୨ପାଇଁ ରିଜର୍ଭ ହୋଇଗଲା। ୧୩ ସିଟ୍ ବିଶିଷ୍ଟ ଗୋଟିଏ ଗାଡି ମଧ୍ୟ ରିଜର୍ଭ ହୋଇଗଲା। ପୂର୍ବ ପ୍ଲାନ୍ ଅନୁସାରେ ମୁଁ ଓ ଅରବିନ୍ଦ କିଟ୍ ଛକରୁ ବାହାରି ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନଙ୍କୁ ସହିଦ ନଗର ଏବଂ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ, ସନ୍ତୋଷ ତଥା ଦୁର୍ଗାଙ୍କୁ ପରିବାର ସହିତ ବିଜେବି ନଗରରୁ ନେଇ ପ୍ରାୟ ୯ଟା ବେଳକୁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଛାଡିଲୁ।

ସାଙ୍ଗରେ ନେଇଥିବା ଜଳଖିଆକୁ ବାଟରେ ଖାଇ ନେଲୁ। **ଗଲାବେଳକୁ ମା' ତାରିଣୀ ପୀଠ ଦର୍ଶନ କରି ଏବଂ ଫେରିଲାବେଳେ ଲୁଲୁଙ୍ଗ୍ ବାଟ ଦେଇ ଆସିବାର ସ୍ଥିର ହେଲା।** ତାରିଣୀ ଦର୍ଶନ ସାରିଲା ବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ୧୨ଟା ହୋଇଗଲା। ସେଠାରୁ ଯଶିପୁରକୁ (ନିକଟ ରାସ୍ତା) କରଞ୍ଜିଆ ବାଟ ଦେଇ ଯିବାକୁ ହୋଇଥାଏ। ରାସ୍ତା ଟିକେ ଖରାପ ଥିବାରୁ ଯଶିପୁରରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ୨ଟା ବାଜି ସାରିଥାଏ। ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ପାଇଁ ବରେଇପାଣି ଇକୋ ରିଟ୍ରିଟ୍ ସେଣ୍ଟରକୁ ଆଗରୁ ଖବର ଦିଆଯାଇଛି। ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଭୋକ ଲାଗିଲାଣି। ଆମର ଧାରଣା ଯଶିପୁରଠାରୁ ବରେଇପାଣି ୩୦ କିଲୋମିଟର ଦୂର ଏବଂ ଘଣ୍ଟାଏ ଲାଗିବ, ପ୍ରାୟ ୩ଟାରେ ପହଞ୍ଚି ଖାଇବା କଥା। ଜଣେ ଗାଇଡ୍‌ଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ଧରି ସବୁ କାଗଜପତ୍ର କାମସାରି ଯସିପୁରରୁ ବାହାରିଲା ବେଳକୁ ୨.୩୦ ହୋଇସାରିଥିଲା।

ସେଠାରୁ କିଛି ବିସ୍କୁଟ୍ ଓ ଫଳ କିଣି ନେଲୁ। ଗାଇଡ୍ କହିଲା, ଆଜ୍ଞା ବରେଇ ପାଣିରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ୨ଘଣ୍ଟା ଉପରେ ଲାଗିବ। ବିଳମ୍ବ ହୋଇଯିବା ହେତୁ ଆମେ ଜଙ୍ଗଲ ରାସ୍ତାରେ କେଉଁଠି ନରହି ସିଧା ବରେଇପାଣି ଅଭିମୁଖେ ଚାଲିଲୁ। ଗାଇଡ୍ ବାଟ ସାରା ଶିମିଳିପାଳ ତଥା ଟାଇଗର୍ ପ୍ରୋଜେକ୍ଟ ବିଷୟରେ ଆମକୁ ସବୁ କହୁଥାଏ। ଜଣେ ଦୁଇଜଣକୁ ଛାଡି କାହାର ଶୁଣିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ନଥାଏ, କାରଣ ପ୍ରବଳ ଭୋକ। **ଅଙ୍କାବଙ୍କା ଜଙ୍ଗଲିଆ ରାସ୍ତାରେ ବରେଇପାଣିରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ୫ଟା ବାଜିସାରିଥାଏ। ଇକୋ ରିଟ୍ରିଟ ସେଣ୍ଟରରେ ଆମକୁ ପାରମ୍ପରିକ ରୀତିରେ ଫୁଲ, ଚନ୍ଦନ, ହଳଦି ଇତ୍ୟାଦିରେ ସ୍ୱାଗତ ଜଣାଇଲେ।** ସ୍ଥିରିକୃତ କୁଟୀରରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ୫.୩୦ ବାଜିଲାଣି। ଗାଇଡ୍ କହିଲା, ୬ଟା ଭିତରେ ରିଜର୍ଭ ଫରେଷ୍ଟ ଭିତରକୁ ଯିବା ପାଇଁ ହେବ, ତା'ପରେ ପ୍ରବେଶ ନାହିଁ। ରନ୍ଧା ସାମଗ୍ରୀ ସବୁ ଥଣ୍ଡା ହୋଇସାରିଥାଏ। ତଥାପ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଖାଇସାରି ୬ଟା ବେଳକୁ ଶୀତ ବସ୍ତ୍ର ପିନ୍ଧି ଗାଡିରେ ବସିଗଲୁ। ଗାଇଡ୍‌କୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ନ ଥିଲେ କିଛି ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇ ନଥାନ୍ତୁ। **ଜଙ୍ଗଲରେ ବାଘ ଦେଖିବାକୁ ଆମର ପ୍ରବଳ ଇଚ୍ଛାଥାଏ।**

ଶିମିଳିପାଳ ଟାଇଗର୍ ରିଜର୍ଭ ଫରେଷ୍ଟ ପ୍ରାୟ ୨୮୦୦ ବର୍ଗ କିଲୋମିଟର ଭିତରେ ସିମିତ। ଆଗରୁ ଥରେ ମାଓବାଦୀଙ୍କ ଆକ୍ରମଣ କଥା ଶୁଣିଥିଲୁ। ଡର ଲାଗୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସ୍ଥାନୀୟ ଗାଇଡ୍ ଆମକୁ ଆଶ୍ୱସ୍ତ କରୁଥିଲା। **ଜଙ୍ଗଲ ଟାୱାର୍‌କୁ ନଯାଇ ଡିଅର୍ ପାର୍କକୁ ଗଲୁ।** ଗାଇଡ୍ ସ୍ପଟ୍ ଲାଇଟ୍ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇଥାଏ। ସେଠାରେ ପ୍ରାୟ ଘଣ୍ଟାଏ **ରହି ହରିଣ ଏବଂ କୁଟୁରା ଦେଖିଲୁ।** ଭୀଷଣ ଥଣ୍ଡା ହେଉଥାଏ। ସେ ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ଆଦିବାସୀ ପରିବାର ଚାହା ଦୋକାନ ଦେଇଥାଏ। ସମସ୍ତେ ଚାହା ପିଇ ଅନ୍ୟ ଏକ ଜଙ୍ଗଲ ରାସ୍ତାରେ କିଛି ବାଟ ଗଲୁ ଏବଂ ବାଟରେ **ବାରାହା, ସମ୍ବର, କଟାସ ଦେଖିଲୁ। ବାଘର କିନ୍ତୁ ଦେଖା ନଥାଏ।** ବେଶୀ ରାତି ହୋଇଯିବାରୁ ଇକୋ ରିଟ୍ରିଟ୍ ସେଣ୍ଟରକୁ ଫେରି ଆସିଲୁ। ସେଠାରେ ଆମ ପାଇଁ ଆଦିବାସୀ ନୃତ୍ୟର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଥାଏ। ବାଦ୍ୟର ତାଳେ ତାଳେ ଖଡିଆ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଗୀତ ନାଚ ଉପଭୋଗ କଲୁ। ଦୁଇ ତିନିଜଣଙ୍କ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ପତ୍ନୀ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ନାଚିବାର ଆନନ୍ଦ ନେଲେ। ଇକୋ ରିଟ୍ରିଟ୍ ସେଣ୍ଟର୍‌ରେ ସୋଲାର୍ ଲାଇଟ୍‌ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିଲା। ଭୀଷଣ ଥଣ୍ଡା ସତ୍ତ୍ୱେ ନାଚ ଗୀତର ଆନନ୍ଦ ନେଇ ରାତ୍ରି ଭୋଜନ ସାରିଲା ବେଳକୁ ରାତି ପ୍ରାୟ ୧୧ଟା।

ସକାଳୁ ଉଠି ନିତ୍ୟ କର୍ମସାରି ମୁଁ ଇକୋ ରିଟ୍ରିଟ୍ ସେଣ୍ଟର୍ ଚାରିପଟେ ଟିକେ ବୁଲି ଆସିଲି। **ଘଞ୍ଚ ଜଙ୍ଗଲରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଦୟ ଦୃଶ୍ୟ ମନରେ ଭରି ଦେଲା ଅଫୁରନ୍ତ ଆନନ୍ଦ।** ଧିରେ ଧିରେ ସମସ୍ତେ ଉଠିଲେ ଏବଂ କିଛି ଗ୍ରୁପ୍ ଫଟୋ ଉଠାହେଲା। ଜଳଖିଆ ସାରି ପ୍ରାୟ ୯ଟା ବେଳକୁ ଇକୋ ରିଟ୍ରିଟ୍ ସେଣ୍ଟର୍ ଛାଡି ବିପରୀତ ଦିଗରେ ବାହାରିଲୁ। କିଛି ରାସ୍ତା ଅତିକ୍ରମ କଲାପରେ **ବରେଇପାଣି ଜଳପ୍ରପାତ** ଦେଖି ବହୁତ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗଲା। ଏହା ଭାରତର ଦ୍ୱିତୀୟ ବୃହତ୍ତମ ଜଳପ୍ରପାତ (ପ୍ରାୟ ୫୦୦ ମିଟର)। କିଛି ଫଟୋ ଉଠାଇ ସାରିଲା ପରେ ୪/୫ କିଲୋମିଟର ଦୂରରେ ଥିବା **ଯୋରନ୍ଦା ଜଳ ପ୍ରପାତ** ପାଖକୁ ଗଲୁ। ଏହା ୧୫୦ ମିଟର ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରାକୃତିକ ପରିବେଶ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମନୋରମ ଥିଲା। ସେଠାରେ ଫରେଷ୍ଟ୍ ଅଫିସ୍‌ର କର୍ମଚାରୀମାନେ କାର୍ଯ୍ୟରତ ଥିଲେ। ଚାହା ଜଳଖିଆ ଦୋକାନଟିଏ ମଧ୍ୟ ଥିଲା। ସମସ୍ତେ ଚାହା ପିଇଲେ। ସେତେବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ୧୧ଟା ବାଜିଲାଣି। ଘଞ୍ଚ ଜଙ୍ଗଲ ଘାଟି ରାସ୍ତାରେ ଆମ ଗାଡିଟି ଆଗେଇ ଚାଲିଥାଏ। ତଥାପି ବାଘ ଦେଖିବାର ଆଶାଥାଏ। ଗାଇଡ୍ ମଧ୍ୟ କହୁଥାଏ ହଁ, ଦିନରେ ବି ବେଳେ ବେଳେ ବାଘ ଗଛ ମୂଳରେ ବିଶ୍ରାମ ନେଉଥିବାର ସେ ଦେଖିଛି। ଇକୋ ରିଟ୍ରିଟ୍ ସେଣ୍ଟରରୁ ପ୍ରାୟ ୨୦ କିଲୋମିଟର ଅତିକ୍ରମ କରିସାରିଲୁଣି। ଲୁଲୁଙ୍ଗ୍ ଓ ବାରିପଦା ହୋଇ ଫେରିବାକୁ ହେବ। ସେଠାରୁ ଆହୁରି ୩୫ କିଲୋମିଟର ପରେ ଲୁଲୁଙ୍ଗ୍ ପଡିଲା। ସେତେବେଳକୁ ଗୋଟାଏ ବାଜିସାରିଥାଏ। ଲୁଲୁଙ୍ଗ୍ ଭିତରକୁ ନଯାଇ ଆମେ ଫେରିଆସିଲୁ। ବାରିପଦାରେ ଗାଇଡ୍ ଓହ୍ଲାଇ ଗଲା। ୨ଟା ବାଜି ସାରିଥାଏ। ବାରିପଦା ଭିତରକୁ ନଯାଇ ହାଏୱେ ରେ ହୋଟେଲ୍ ବା ଢାବା ଥିବ ଭାବି ବାଲେଶ୍ୱର ରାସ୍ତାରେ ଫେରିଲୁ। **ବେତନଟି ପାଖରେ ରହି ଗୋଟିଏ ପଞ୍ଜାବୀ ଢାବାରେ ରଖି ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ସାରିଲୁ।** ସେଠାରୁ ବାହାରିଲା ବେଳକୁ ୪ଟା ବାଜି ସାରିଥାଏ। ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆହୁରି ୨୫୦ କିଲୋମିଟର। ବାଟରେ ପାଣିକୋଇଲି ଟୋଲ୍ ଗେଟ୍ ପରେ ଟିକେ ଫ୍ରେସ୍ ହେଲୁ ଏବଂ ଚାହା ପିଇଲୁ। ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ରାତି ୧୦ଟା। **ମୁଁ ଘରେ ପହଞ୍ଚି ରାତି ୧୦.୩୦ରେ ପତ୍ନୀଙ୍କର ଜଣେ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ଏକ ମାତ୍ର କନ୍ୟାର ବିବାହ ଘର ଭୋଜିରେ ଯୋଗ ଦେଲୁ।** ବିଳମ୍ବ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେତେବେଳକୁ ଲୋକ ପ୍ରାୟ ୨୦/୨୫ ଜଣ ଥିଲେ। ଟିକେ କଣ ଖାଇ ଦେଇ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ରାତି ୧୨ଟା। ବିଛଣାରେ ପଡୁ ପଡୁ ନିଦ ଆସିଯାଇଥିଲା।

ସବ୍‌ଲାଇମ୍ ଟୁର୍‌ସ୍ ଏବଂ ଟ୍ରାଭେଲ୍‌ସ୍‌ର ଡିରେକଟର୍ ଶ୍ରୀ ଜୟନ୍ତ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ସୁଚିନ୍ତିତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପାଇଁ ଆମ ଶିମିଳିପାଳ ଭ୍ରମଣ ସଫଳ ହେଇଥିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ ।

କୋରାପୁଟ୍ ଯାତ୍ରା

ଅଗଷ୍ଟ ୩ ତାରିଖ ୨୦୨୨, ଭୁବନେଶ୍ୱର ଷ୍ଟେସନ୍‌ରୁ ହୀରାଖଣ୍ଡ ସୁପରଫାଷ୍ଟ୍ ଟ୍ରେନଟି ସଂନ୍ଧ୍ୟା ୭ଟାରେ ଛାଡିଲା । **ମୋ ସହିତ ପ୍ରଫେସର୍ ପ୍ରେମାନନ୍ଦ ପଣ୍ଡା, ବନ୍ଧୁ ତଥା ସହକର୍ମୀ, ଏସି ବଗିର ତଳ ଦୁଇଟି ସିଟ୍‌ରେ ବସିଥାଉ ।** ବହୁ ବର୍ଷପରେ ଏକାଠି ଯାତ୍ରା କରୁଥିବାରୁ କଥାବାର୍ତ୍ତାର ସୀମା ନଥାଏ । **କୋରାପୁଟ୍ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ଏକ ସାକ୍ଷାତକାର ପାଇଁ ଆମ ଦୁଇଜଣଙ୍କୁ ଡକାଯାଇଥିଲା ।** କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଏଠାରେ ୨୦୦୯ ମସିହାରୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଆଗରୁ ଯାଉନଥିଲି । ପ୍ୟାକେଟ୍ ଫୁଡ୍ ଘରୁ ନେଇଯାଇଥିଲୁ । ବ୍ରହ୍ମପୁର ଷ୍ଟେସନ୍ ପାରହେବା ପରେ ଖାଇନେଲୁ । ସେତେବେଳକୁ ୧୦ଟା ବାଜିସାରିଥାଏ । କଥା ହେଉ ହେଉ ନିଦ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ସକାଳୁ ସକାଳୁ (୦୪/୦୮/୨୦୨୨) ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ନିତ୍ୟକର୍ମ ସାରି ଦେଲୁ । ଟ୍ରେନ୍ ସାମାନ୍ୟ ବିଳମ୍ବରେ ଗତି କରୁଥିଲା । **ପ୍ରାୟ ୯ଟା ସମୟରେ ଦାମନଯୋଡି ଷ୍ଟେସନ୍‌ରେ ଓହ୍ଲାଇଲୁ । ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ସଚିବ ଗାଡି ପଠାଇଥିଲେ । ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ପରିସରରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ଦିନ ୧୦ଟା ।** ଗେଷ୍ଟ୍ ହାଉସ୍‌ରେ ଫ୍ରେସ୍ ହୋଇ ଜଳଖିଆ ସାରି କୁଳପତିଙ୍କ ପ୍ରକୋଷ୍ଠରେ ପ୍ରାୟ ୧୧ଟାରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ପ୍ରଥମଦିନର ସାକ୍ଷାତକାର କାମ ଦିନ ୪ଟା ସୁଧା ସରିଗଲା ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ୫ଟା ବେଳକୁ କୋରାପୁଟ୍‌ର **ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିର ସାବର ଶ୍ରୀ କ୍ଷେତ୍ର ଦର୍ଶନ ପାଇଁ ବାହାରିଲୁ ।** ମନ୍ଦିର ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ସେଠାରେ ଥିବା **ଆଦିବାସୀ ଗବେଷଣା କେନ୍ଦ୍ର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଲାଇବ୍ରେରୀ ବୁଲି ଦେଖିଲୁ ।** ମୁଁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇଥିବା କିଛି ପୁସ୍ତକ ସେହି ଲାଇବ୍ରେରୀକୁ ଦାନ କଲି । ସେଠାକାର କିଛି ପ୍ରକାଶିତ ପୁସ୍ତକ ତଥା ପତ୍ରିକା ଆମକୁ ଗିଫ୍ଟ କରାଗଲା । ସେଠାରେ କିଛି ଫଟୋ ଉତ୍ତୋଳନ କରି ମନ୍ଦିର ଦର୍ଶନ ପାଇଁ ବାହାରିଲୁ । ଗବେଷଣାଗାରର ସହ ପରିଚାଳକ ମନ୍ଦିର ଟ୍ରଷ୍ଟର ସଭ୍ୟଥିବାରୁ ଆମ ସହିତ ଆସିବା ପାଇଁ ସହମତି ଜଣାଇଲେ । ୧୫ ମିନିଟ୍ ଭିତରେ ମନ୍ଦିର ପରିସରରେ ପହଞ୍ଚିଗଲୁ । ଶାବର ଶ୍ରୀ କ୍ଷେତ୍ର ମୋର ପ୍ରଥମ ଦର୍ଶନ । ଯଦିଓ ୧୯୭୨ ମସିହାରୁ

ମହାପ୍ରଭୁ ଏଠାରେ ପୂଜାପାଇ ଆସୁଛନ୍ତି ମୁଁ କେବେ ଏଠାରେ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ଦର୍ଶନ କରିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇନଥିଲି। **ମୁଁ ଜାଣିବାରେ ଶବରମାନଙ୍କ ଆରାଧ୍ୟ ଦେବତା, ମହାପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥ, କୋରାପୁଟରେ ପୂଜାପାଇବାର ୬ ବର୍ଷ ପରେ ୧୯୭୮ମସିହାରେ ତତ୍କାଳୀନ ପ୍ରଶାସକ ଶ୍ରୀ ପ୍ୟାରିମୋହନ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ପ୍ରଚେଷ୍ଟାରେ ଏହି ସୁନ୍ଦର ମନ୍ଦିରଟି ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୋଇଥିଲା।** ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ପାହାଡ ଉପରେ ଏହି ମନ୍ଦିର କମ୍ପ୍ଲେକ୍ସଟି ଗଢି ଉଠିଛି। ନିକଟରେ ୨୦୨୩ ମସିହାରେ, ଶାବର ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ରର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଜୟନ୍ତୀ ମହାସମାରୋହରେ ପାଳନ ହୋଇଯାଇଛି।

ମନ୍ଦିର ବେଢାରେ ଥିବା ସମସ୍ତ ଦେବାଦେବୀ (ଶ୍ରୀ ଗଣେଶ, ଶ୍ରୀ ହନୁମାନ, ଲକ୍ଷ୍ମୀ, ନୃସିଂହ, ପର୍ଣ୍ଣ ସବରୀ, ମା ବିମଳା, ଦେବୀ ସରସ୍ୱତୀ, ନବଗ୍ରହ ତଥା ସୂର୍ଯ୍ୟଦେବ) ମାନଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିବାର ସୌଭାଗ୍ୟ ପାଇଲି। ବନ୍ଧୁ ପ୍ରେମାନନ୍ଦଙ୍କ ସହିତ ଅନେକ ଫଟୋ ମଧ୍ୟ ଉଠାଇଲି। ଶାବର ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ରରେ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ଦର୍ଶନ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆନନ୍ଦ ଦାୟକଥିଲା। ଏହା ତାଙ୍କର ହିଁ ଆର୍ଶିବାଦ। ମନ୍ଦିର ଟ୍ରଷ୍ଟ ମେମ୍ବର୍‌ଙ୍କଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ଆମେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଗେଷ୍ଟ୍ ହାଉସ୍‌କୁ ଫେରି ଆସିଲୁ। ରାତ୍ରୀ ଭୋଜନସାରି ଦୁଇ ବନ୍ଧୁ ବହୁତ କିଛି ପୁରୁଣା ସ୍ମୃତିକୁ ଘାଣ୍ଟି ପକାଇଲୁ। ସକାଳେ କିଛି ଦୂରରେ ଥିବା ଡୁଡୁମା ଜଳପ୍ରପାତ, ପୁରୁଣା ଶିବ ମନ୍ଦିର ତଥା ଏକ ଜୈନ ପୀଠ ଦର୍ଶନ କରିବା ପାଇଁ ଇଚ୍ଛାକରି ଶୋଇ ପଡିଲୁ। **୫/୮/୨୨, ସକାଳ ୫ଟାରୁ ଉଠି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ପରିସର ରେ ଥିବା ବିଭିନ୍ନ ବିଭାଗ ଚାଲି ଚାଲି ଦେଖିଲୁ। ଜଙ୍ଗଲ ପରିବେଶ ମଧ୍ୟରେ ଗଢି ଉଠିଥିବା ଏହି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟଟି ଆଦିବାସୀ ଅଧ୍ୟୁଷିତ ଅଞ୍ଚଳରେ ଶିକ୍ଷାର ବିକାଶ ତଥା ପ୍ରସାର ପାଇଁ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଏକ ସୁଚିନ୍ତିତ ଅବଦାନ।** ପୂର୍ବ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଅନୁସାରେ ସକାଳ ୭ଟାରେ କାର୍ ଆସି ଗେଷ୍ଟ୍ ହାଉସ୍ ସମ୍ମୁଖରେ ପହଞ୍ଚିଲା। ଦ୍ୱିତୀୟ ସାକ୍ଷାତକାର ୧୧ଟା ସମୟରେ ଆରମ୍ଭ ହେବ। ତେଣୁ ବିଳମ୍ବ ନକରି ଆମେ ଡୁଡୁମା ଜଳପ୍ରପାତ ଦେଖିବାକୁ ବାହାରିଗଲୁ।

ଡୁଡୁମା ଜଳପ୍ରପାତଟି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଠାରୁ ପ୍ରାୟ ୪୦ କି:ମି ଦୂରରେ ଅବସ୍ଥିତ। **ଓଡିଶା ଓ ଆନ୍ଧ୍ରପ୍ରଦେଶ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ପୂର୍ବଘାଟି ପର୍ବତମାଳା ମଧ୍ୟ ଦେଇ ମାଛକୁଣ୍ଡ ନଦୀର ଏକ ଜଳ ସ୍ରୋତ ପ୍ରାୟ ୧୬୦ମିଟର୍ ଉଚ୍ଚରୁ ଘର୍ ଘର୍ ନାଦରେ ତଳକୁ ଖସିବାର ଯେଉଁ ରୋମାଞ୍ଚକର ଦୃଶ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ ତାହାହିଁ ଡୁଡୁମା ଜଳପ୍ରପାତ**

ନାମରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ । ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତର ଏହା ଏକ ଉଚ୍ଚତମ ଜଳପ୍ରପାତ । କେନ୍ଦୁଝରର ଖଣ୍ଡାଧାର ଓ ସାନଘାଘରା ତଥା ଶିମିଳିପାଳର ବରେଇପାଣି ଓ ଜୋରନ୍ଦା ଜଳ ପ୍ରପାତଠାରୁ ଅଧିକ ମନୋରମ ଏବଂ ରୋମାଞ୍ଚକର । ପ୍ରାୟ ଏକ ଘଣ୍ଟାକାଳ ଡୁଡୁମା **ଜଳପ୍ରପାତର ଚିତ୍ତାକର୍ଷକ ଦୃଶ୍ୟ ଉପଭୋଗକରି ଫେରିଲୁ । ବାଟରେ ଏକ ବହୁ ପୁରୁଣା ହନୁମାନ ମନ୍ଦିର ଏବଂ ଜୈନ ମନ୍ଦିର ଦର୍ଶନ କରିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଲୁ ।**

ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ୧୦ଟା ବାଜିସାରିଥାଏ । ଯଥାଶୀଘ୍ର ଫ୍ରେସ୍ ହୋଇ ଜଳଖିଆସାରି ୧୧ଟା ପୂର୍ବରୁ ସାକ୍ଷାତକାର କକ୍ଷରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ପରେ ପରେ କୁଳପତି ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଫିସ୍‌ର ମାନେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ । ପ୍ରାୟ ୧୧.୩୦ରେ ସାକ୍ଷାତକାର ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ୪.୩୦ ମଧ୍ୟରେ ସରିଗଲା । **ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ବିରତି ସମୟରେ ଆମେ ନୃତତ୍ତ୍ୱ ବିଭାଗକୁ ଯାଇ କିଛି ବିଚାର ବିମର୍ଷ କରିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଥିଲୁ ।** ଅଫିସିଆଲ୍ କାଗଜପତ୍ର କାମ ସରିଲାବେଳକୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ୫ଟା । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଗେଷ୍ଟ୍ ହାଉସ୍ ଆସି ବ୍ୟାଗପତ୍ର ଧରି କୋରାପୁଟ୍ ଷ୍ଟେସନ୍ ଅଭିମୁଖେ ଚାଲିଲୁ । **ଫେରନ୍ତା ହିରାଖଣ୍ଡ ସୁପରଫାଷ୍ଟ୍ ଟ୍ରେନ୍‌ଟି ୩୦ ମିନିଟ ବିଳମ୍ବରେ ଆସି ୬.୪୫ରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ କର୍ମଚାରୀମାନେ ସସମ୍ମାନେ ଆମକୁ ବିଦାୟ ଦେଲେ । ରାତ୍ରି ଭୋଜନ ପାକେଟ୍ ଦୁଇଟି ଆମ ହାତରେ ଧରାଇ ଦେବାକୁ ଭୁଲି ନଥିଲେ । ପୁଣି ଆସିବୁ କହି ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ଚଢିଲୁ । ଟ୍ରେନ୍ ଛାଡିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନମସ୍କାର ଭଙ୍ଗୀରେ ହାତ କେତୋଟି ପ୍ଲାଟଫର୍ମ୍‌ରେ ଦିଶୁଥିଲା ।**

ଆଣ୍ଡାମାନ୍ ଭ୍ରମଣ

ଆମେ ୫ ଦମ୍ପତି, ମୋର ଜଣେ ସ୍କୁଲ ବନ୍ଧୁ ଏବଂ ଟୁର୍ ମ୍ୟାନେଜର – ଏହିପରି ମୋଟ ୧୨ଜଣ ଆଣ୍ଡାମାନ ବୁଲି ବାହାରିଲୁ । **ଆଣ୍ଡାମାନ୍ ଏବଂ ନିକୋବର୍ ଦ୍ୱୀପପୁଞ୍ଜ ଭାରତର ଏକ ଅଭିଚ୍ଛେଦ୍ୟ ଅଙ୍ଗ ।** ଏହା ଏକ ୟୁନିୟନ୍ ଟେରୀଟୋରୀ । କଲିକତାରୁ ୧୨୦୦ କିଲୋମିଟର ପୂର୍ବ ଦିଗରେ ବଙ୍ଗୋପସାଗରରେ ଏହା ଅବସ୍ଥିତ । ବର୍ତ୍ତମାନ (୨୦୨୧) ଜନସଂଖ୍ୟା ପ୍ରାୟ ୪.୫ ଲକ୍ଷ । ସେଠାରେ ୩୦୦ ଉପରେ ଛୋଟବଡ଼ ଦ୍ୱୀପ ଅଛି । କିନ୍ତୁ ପ୍ରାୟ ୩୦ଗୋଟି ଦ୍ୱୀପରେ ଲୋକ ବସବାସ କରନ୍ତି । ଜନସଂଖ୍ୟାର ଘନତ୍ୱ କିଲୋମିଟର ପ୍ରତି ୫୦ରୁ ସାମାନ୍ୟ ଅଧିକ ହେବ । ପୋର୍ଟବ୍ଲେୟାର୍ ଏହାର ରାଜଧାନୀ ।

ଭୁବନେଶ୍ୱର ବିମାନ ବନ୍ଦରରୁ ପୋର୍ଟବ୍ଲେୟାର୍ ଯିବାଆସିବା ଟିକେଟ୍ ଇଣ୍ଡିଗୋ ବିମାନରେ ହୋଇଥାଏ । ମାର୍ଚ୍ଚ ୯ ତାରିଖ (୨୦୨୪) ସନ୍ଧ୍ୟା ୯.୦୦ ଟାରେ ସମସ୍ତେ ବିଜୁପଟ୍ଟନାୟକ ବିମାନ ବନ୍ଦରରେ ପହଞ୍ଚିଗଲୁ । ୧୦.୩୦ରେ କଲିକତା ଅଭିମୁଖେ ବିମାନ ଉଡ଼ିଲା ଏବଂ ୧୨ଟା ବେଳକୁ ପହଞ୍ଚିଲା । ସେଠାରେ ପ୍ରାୟ ୪ଘଣ୍ଟା ଅପେକ୍ଷା ପରେ ପୋର୍ଟବ୍ଲେୟାର୍ ଯିବାପାଇଁ ବିମାନରେ ବସିଲୁ । **୧୦ ତାରିଖ ସକାଳ ୮ଟା ବେଳକୁ ବିର୍ ସବର୍କର୍ ବିମାନ ବନ୍ଦନରରେ ପହଞ୍ଚି ଆମ ବ୍ୟାଗପତ୍ର ସଂଗ୍ରହ କରିନେଲୁ ।** ଆମ ଟୁର୍ ମ୍ୟାନେଜର୍ ଆଗରୁ ଗାଡ଼ି ଏବଂ ରହିବା ପାଇଁ ସମସ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଥାଆନ୍ତି ।

ବିମାନ ବନ୍ଦରରୁ ବାହାରି ହୋଟେଲ୍ ଯିବା ବାଟରେ ଜଳଖିଆ ପର୍ବ ସାରିଦେଲୁ । ହୋଟେଲ୍‌ରେ ଜିନିଷପତ୍ର ରଖି ଟିକେ ବିଶ୍ରାମ କରି ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ସାରି ଦିନ ୩ଟା ବେଳକୁ **କର୍‌ଭିନ୍ କୋଭ୍ ସମୁଦ୍ର ବେଳାଭୂମିକୁ ବୁଲି ବାହାରିଲୁ । ରସ୍ ଦ୍ୱୀପକୁ ଦୂରରୁ ଦେଖିଲୁ ଏବଂ ପରେ ପରେ ସର୍ପଦ୍ୱୀପକୁ ବୋଟ୍‌ରେ ଯାଇ ଫଟୋ ଉଠାଇଲୁ ।** ସେହି ଦ୍ୱୀପ ଭିତରକୁ ଯିବାପାଇଁ ପରମିସନ୍ ନଥାଏ । ସେତେବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ୫ଟା ବାଜିସାରିଥିଲା । ସେଠାରୁ ଫେରି ଭାରତୀୟ ତ୍ରିରଙ୍ଗା ଶୋଭାପାଉଥିବା ସ୍ଥାନରେ କିଛି ସମୟ ବସିଲୁ । **୧୯୪୩ ମସିହା ନଭେମ୍ବର ମାସ ୬ ତାରିଖରରେ ସୁଭାଷଚନ୍ଦ୍ର ବୋଷ୍‌ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆଣ୍ଡାମାନର ଏହି ସ୍ଥାନରେ ଭାରତୀୟ ପତାକା ଉତ୍ତୋଳନ କରି ପ୍ରଥମ ସ୍ୱାଧୀନତା ଘୋଷଣା କରିଥିଲେ । ସେହିଦିନଠାରୁ ଆମ ତ୍ରିରଙ୍ଗା ସେହି ସ୍ଥାନରେ ଶୋଭା ପାଉଛି ।** ସେଠାରୁ କିଛି ଦୂରରେ ବିଖ୍ୟାତ ସେଲୁଲାର୍ ଜେଲ୍ ଅବସ୍ଥିତ । ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ଛାଇ ଆଲୋକ ମାଧ୍ୟମରେ ସେଲୁଲାର୍ ଜେଲ୍‌ର ଇତିହାସ ବିଷୟରେ ସଂକ୍ଷେପରେ ଜାଣିଲୁ । ପରଦିନ ଜେଲ୍ ଭିତର ପରିଦର୍ଶନ କରିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଥିଲା । ସେଠାରୁ ହୋଟେଲ୍‌କୁ ଫେରିଲା ବାଳକୁ ରାତ୍ରି ପ୍ରାୟ ୮.୩୦ । ରାତ୍ରି ଭୋଜନ ଶୋଇଲା ବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ୧୧ଟା ହୋଇସାରିଥିଲା । ୧୧ ତାରିଖ ସକାଳ ୭ଟା ବେଳକୁ ଜଳଖିଆ ପ୍ୟାକେଟ ଧରି ବାରାଟାଙ୍ଗ୍ ଦ୍ୱୀପ ଅଭିମୁଖେ ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ କଲୁ । **ସେହି ଦ୍ୱୀପରେ ସ୍ଥାନୀୟ ଅଧିବାସୀ ଜାରୱା ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ବସବାସ କରନ୍ତି । ଆଣ୍ଡାମାନ୍‌ରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ୫ଗୋଟି ପ୍ରାଚୀନ ଆଦିବାସୀ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ବସବାସ କରନ୍ତି । ସେମାନେ ହେଲେ ଜାରୱା (୧୦୦ ପରିବାର), ଅଙ୍ଗେ (୩୫ ପରିବାର), ସୋମ୍ପେନ୍ (୭୦ ପରିବାର), ସେଣ୍ଟିନେଲିଜ୍**

(୯୦ ପରିବାର), ଗ୍ରେଟ୍ ଆଣ୍ଡାମାନିଜ୍ (୨୫ ପରିବାର) । ଆମକୁ କେବଳ ଜାରୱା ମାନଙ୍କୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ପରମିସନ୍ ଥିଲା । କେବଳ ଦେଖିବୁ । ଫଟୋ ଉଠାଇବା, କୌଣସି ଦ୍ରବ୍ୟ ଦେବା ନେବା କରିବା କିମ୍ଵା କଥା ହେବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମନା ଥିଲା । ଯାହାହେଉ ସଡ଼କରେ ଘଣ୍ଟାଏ ଅତିକ୍ରମ କଲାପରେ ଏକ ବିରାଟ ସମୁଦ୍ରର କିଛି ଅଂଶକୁ (ପ୍ରଣାଳୀ) ପ୍ରଥମେ ଫେରିବୋଟ୍ (ବଡ଼ ଡଙ୍ଗା) ଏବଂ ପରେ ପରେ ଛୋଟ ଛୋଟ ଡଙ୍ଗାରେ ପାର ହୋଇ ବାରାଟାଙ୍ଗ୍ ଦ୍ଵୀପରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ଦିନ ୧୨ଟା ବାଜିସାରିଥାଏ । ଜଙ୍ଗଲ ଭିତରେ ପ୍ରାୟ ୧ଘଣ୍ଟା ଚାଲି ଚାଲି ଯାଇ ଗୋଟିଏ ଜାରୱା ଗ୍ରାମ (୮ଟି ପରିବାର)ରେ ପହଞ୍ଚି କିଛି ଅଧିବାସୀଙ୍କୁ ଦେଖିଲୁ । ୨ଟା ବେଳକୁ ଡଙ୍ଗା ଘାଟକୁ ଫେରିବାକୁ ହେବ । ତେଣୁ ଆଉ ଆଗକୁ ନ ଯାଇ ପାଖରେ ଥିବା ଏକ **କୋରାଲ୍ ଗୁମ୍ଫା** ଦେଖି ଫେରି ଆସିଲୁ । ପ୍ରାୟ ୩ଟା ବେଳକୁ ବଡ଼ ଘାଟରେ ପହଞ୍ଚି ସ୍ଥାନୀୟ ଭୋଜନ କଲୁ । ଘାଟ ପାର ହୋଇ ୪ଟା ବେଳକୁ ବସ୍‌ରେ ବସିଲୁ । ପୋର୍ଟ୍‌ବ୍ଲେୟାର୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ୬ଟା । ସନ୍ଧ୍ୟାରେ କିଏ କିଏ ସ୍ଥାନୀୟ ବଜାର ବୁଲିବାକୁ ବାହାରିଲେ । ମୁଁ ଅସୁସ୍ଥ ଥିବାରୁ ଭୀଷଣ କ୍ଳାନ୍ତ ହୋଇପଡ଼ିଥିଲି । ବଜାର ନଯାଇ ବିଶ୍ରାମ କଲି । ରାତ୍ରି ଭୋଜନ ସାରି ବିଛଣା ଧରିଲି । କ୍ଳାନ୍ତ ଥିବାରୁ କେତେବେଳେ ନିଦ ଲାଗିଯାଇଥିଲା ଜାଣିପାରିନି ।

୧୨ତାରିଖ ସକାଳେ ହୋଟେଲ୍ ଛାଡ଼ି ପ୍ରାୟ ୮ଟା ବେଳକୁ ହାଭ୍‌ଲକ୍ ଦ୍ଵୀପକୁ ବାହାରିଲୁ । ପୋର୍ଟ୍‌ବ୍ଲେୟାର୍‌ରୁ ପ୍ରାୟ ୩୦ କିଲୋମିଟର ଛୋଟଜାହାଜ (କ୍ରୁଜ୍)ରେ ଯାଇ ହାଭ୍‌ଲକ୍ ଦ୍ଵୀପର ରାଧାନଗର ବେଳାଭୂମିରେ (Beach) ପହଞ୍ଚିଲୁ । ସେଠାରୁ ପୁଣି ଛୋଟ ଛୋଟ ଡଙ୍ଗାରେ ବସି **ଏଲିଫାଣ୍ଟା ବେଳାଭୂମିକୁ ଗଲୁ । ସେଠାରୁ ବୁଡ଼ାଜାହାଜରେ ବସି ସାମୁଦ୍ରିକ ମାଛ ତଥା ଜୀବନ୍ତ କୋରାଲ୍ ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ନେଲୁ ।** ସେହି ବେଳା ଭୂମିରେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ସମୟରେ ଫଳାହାର କଲୁ । ସେଠାରୁ ଫେରି କଳାପଥର ବେଳାଭୂମି ଦେଖି ହାଭ୍‌ଲକ୍‌ର ଏକ ସୁନ୍ଦର ହୋଟେଲ୍‌ରେ ରାତ୍ରୀଯାପନ କଲୁ । **୧୩ ତାରିଖ ସକାଳେ** ସେହି ହୋଟେଲ୍‌ରେ ଜଳଖିଆ ସାରି **ଶହୀଦ୍ ଦ୍ଵୀପକୁ (ନିଲ୍ ଦ୍ଵୀପ) ଦିନ ୧୦.୩୦ରେ ବାହାରିଲୁ ।** କ୍ରୁଜ୍‌ରେ ବସି ଶହୀଦ୍ ଦ୍ଵୀପରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ଅପରାହ୍ନ ୪ଟା । ଦୁଇଟି ଇନୋଭା ଗାଡ଼ି ଆମକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲା । ସେଠାରୁ **ଆମେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ(କ) ବେଳାଭୂମିରେ ଥିବା ପ୍ରାକୃତିକ କୋରାଲ୍ ବନ୍ଧ ଦର୍ଶନ** କରି ସନ୍ଧ୍ୟା ୬ଟା **ବେଳକୁ ଲକ୍ଷ୍ମଣ**

(ଖ) ବେଳାଭୂମିକୁ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ଦର୍ଶନ ପାଇଁ ଗଲୁ। ସୁନ୍ଦର ମନୋମୁଗ୍ଧକର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ସମସ୍ତେ ଅଭିଭୁତ ହୋଇଗଲେ। ଲକ୍ଷ୍ମଣ(କ) ବେଳାଭୂମିରେ କିଛି ଯାତ୍ରୀ କଠିନ କରୋଲ୍ ରାସ୍ତାରେ ଯାଇ ନ ପାରି ପୁରା ବେଳାଭୂମି ଦେଖିପାରିଲେନି। କିନ୍ତୁ ଲକ୍ଷ୍ମଣ (ଖ)ର ବାଲୁକାମୟ ବେଳାଭୂମିରେ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ସମସ୍ତେ ପାଇଲେ। ଶହୀଦ୍ ଦ୍ୱୀପର ହୋଟେଲ୍‌ରେ ସେଦିନ ରାତିରେ ରହିବାକୁ ହେଲା। **୧୪ ତାରିଖ ସକାଳୁ ଭରତପୁର ବେଳାଭୂମି ଦେଖି ପୁଣି କ୍ରୁଜ ସାହାଯ୍ୟରେ ପୋର୍ଟ୍‌ବ୍ଲେୟାର ଫେରିଲୁ। ସେଠାରୁ ସିଧା ସେଲୁଲାର୍ ଜେଲ୍ ଦେଖିବାକୁ ଗଲୁ।** ବ୍ରିଟିଶ୍ ଶାସନର ଦୁଇଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜଘନ୍ୟ ଅମାନୁସିକା ଘଟଣା ମଧ୍ୟରୁ ଭାରତର ରାଜଦ୍ରୋହୀମାନଙ୍କୁ ଯେଉଁ ଅସହ୍ୟ ମାନସିକ ତଥା ଶାରିରୀକ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଦିଆଯାଉଥିଲା ଆଣ୍ଡାମାନ୍‌ର ସେଲୁଲାର୍ ଜେଲ୍ ଏହାର ଏକ ମୂକସାକ୍ଷୀ। (ଅନ୍ୟ ଘଟଣାଟି ଜାଲିଓ୍ୱାନାବାଗ୍‌ର ନରସଂହାର)। **ଜେଲ୍ ପ୍ରକୋଷ୍ଠ, ଦଣ୍ଡଦେବା ସ୍ଥାନ ତଥା ଫାଶୀଘର ଦେଖିଲାବେଳକୁ ଆମକୁ ଯେତେ ଦୁଃଖ ଲାଗୁଥିଲା, ତା'ଠାରୁ ଅଧିକ ଘୃଣା ଲାଗୁଥିଲା ବ୍ରିଟିଶ୍ ଶାସନର ସେହି ବର୍ବର ଶାସକମାନଙ୍କୁ। ସେଠିକାର ଗାଇଡ୍ ଯାହା ବର୍ଣ୍ଣନା କରୁଥିଲେ, ତାହା ବାକ୍ୟରେ ଲେଖିବା ମୋ ପାଇଁ ଅସମ୍ଭବ। ସେଲୁଲାର୍ ଜେଲ୍‌ରେ ବେଶି ସମୟ ରହିପାରିଲୁନି। ନିଶବ୍ଦରେ ଫେରିଆସିଲୁ।**

ସେଠାରୁ ଫେରି Anthropological Survey of India ର ପୂର୍ବତନ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ପ୍ରଫେସର୍ କମଳକାନ୍ତ ମିଶ୍ରଙ୍କ ସହାୟତାରେ Zonal Museum ପରିଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ଗଲୁ। ଓଡ଼ିଶାର ଦୁଇଜଣ ଛାତ୍ର ସେଠାରେ Junior Research Officer ଥିବାରୁ ଆମକୁ ସ୍ୱଳ୍ପ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଆଣ୍ଡାମାନ୍‌ର ଆଦିମ ଅଧିବାସୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ରୋମାଞ୍ଚକର ତଥ୍ୟ ସଂକ୍ଷେପରେ ବୁଝାଇଲେ। **ଭିଡିଓ ମାଧ୍ୟମରେ ମଧ୍ୟ ସ୍ଥାନୀୟ ଅଧିବାସୀମାନଙ୍କର ସାମାଜିକ ଚାଲିଚଳନର କିଛି ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଲୁ।** ସମୟ ଅଭାବରୁ ସେଠାରେ ବେଶି ସମୟ ରହିପାରିଲୁନି। ପ୍ରାୟ ୨.୩୦ ବାଜିସାରିଥାଏ। ପାଖରେ ଥିବା ଏକ ରାଜସ୍ଥାନୀ ହୋଟେଲ୍‌ରେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ସାରି ଆମ ହୋଟେଲ୍‌କୁ ଫେରିଲୁ। ହୋଟେଲ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚି ବ୍ୟାଗପତ୍ର ରଖି ପାଖରେ ଥିବା ଏକ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ବେଳାଭୂମିକୁ ବୁଲିବାକୁ ଗଲୁ। ହୋଟେଲ୍‌କୁ ଫେରିଲା ବେଳକୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ୭ଟା ବାଜିସାରିଥାଏ। ଏହା ଆମର ଆଣ୍ଡାମାନ୍‌ରେ ଶେଷ ସନ୍ଧ୍ୟା ଥିଲା। ୧୫ ତାରିଖ ସକାଳ ୧୦ଟାରେ ବୀର୍ ସାବର୍‌କର ବିମାନ ବନ୍ଦରରୁ କଲିକତା ଏବଂ ପରେ ୩ଟାରେ କଲିକତାରୁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ବାହାରିଲୁ। ବିଜୁ ପଟ୍ଟନାୟକ ବିମାନ ବନ୍ଦରରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ୪.୩୦। ଆଣ୍ଡାମାନ୍‌ର ଅନେକ ଅନୁଭୂତି ନେଇ ସମସ୍ତେ ସ୍ୱଗୃହକୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ କଲେ।

ଗୋଆ ଭ୍ରମଣ

ସାନପୁଅ (ନିତ୍ୟ) ଅଗଷ୍ଟ ୨୦୨୪ରେ ଗୋଆ ଯିବାପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ରଖିଲା ।Brikitt କମ୍ପାନୀର ପୁରୀରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରପଟି କିଣିବାରୁ ଗୋଆରେ ତାଙ୍କର ଭିଲାରେ ୨ଦିନ ରହିବାପାଇଁ କମ୍ପାନୀ ଅଫର୍ ଦେଲା । ମୁଁ ବମ୍ବେ ବହୁଥର ଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଗୋଆ କେବେ ଯାଇ ନଥିଲି । ବଡପୁଅ (କ୍ରାନ୍ତି)କୁ ମଧ୍ୟ ପଚରାଗଲା । ସେ ହାଇଦ୍ରାବାଦରେ ଥାଏ । ନିକଟରେ ତା'ର ବାଙ୍ଗାଲୋର୍ ବଦଳି ହୋଇଛି । କାର୍ଯ୍ୟଭାର ଥିବାରୁ ସେ ଗୋଆ ଯିବାପାଇଁ ମନା କଲା । ଅଗଷ୍ଟ ୧୫ରେ ଯାଇ ୧୯ରେ ଫେରିବାପାଇଁ ସ୍ଥିର ହେଲା । ପୁଅ, ବୋହୂ, ପୁଅର ଶାଶୁ ଏବଂ ଆମେ ସ୍ୱାମୀ, ସ୍ତ୍ରୀ ହୋଇ ପାଞ୍ଚଜଣ । ୧୫ ତାରିଖ ସକାଳେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ସାରି ଭୁବନେଶ୍ୱର ବିମାନ ବନ୍ଦରରୁ ଗୋଆ ଅଭିମୁଖେ ଯାତ୍ରା କଲୁ । ବାଙ୍ଗାଲୋର୍ ଠାରେ ବିମାନ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରି ଗୋଆ (ଉତ୍ତର)ରେ ପହଞ୍ଚିଲାବେଳକୁ ସଂଧ୍ୟା ୬.୩୦ । **ସେଠାରେ Brikitt କମ୍ପାମୀର ଗୋଟିଏ 2 BHK Well Furnished Villa ଆମପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ଏହି ଭିଲାଟି ଉତ୍ତର ଗୋଆର ସିଓଲିମ୍‌ଠାରେ ଅବସ୍ଥିତ ।**

ଗୋଆ ବର୍ତ୍ତମାନ ଭାରତର ଏକ ଟୁରିଷ୍ଟ ଗଣରାଜ୍ୟ (Union Territory) କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବନାହିଁ । ପ୍ରାୟ ୧୫୦୦ ମସିହା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗୋଆ ହିନ୍ଦୁ ରାଜାମାନଙ୍କ ଶାସନରେ ଥିଲା । ମଝିରେ କିଛିବର୍ଷ (୧୩୧୨ ରୁ ୧୩୬୪) ମୁସଲିମ୍‌ମାନେ ଶାସନ କରିଥିଲେ । ପ୍ରାୟ ୧୫୪୦ ବେଳକୁ ପର୍ତ୍ତୁଗୀଜ୍‌ମାନେ ଗୋଆରେ ଆଧିପତ୍ୟ ବିସ୍ତାର କଲେ । ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ଧର୍ମର ପ୍ରଚାର ଓ ପ୍ରସାର କରି ୪୫୦ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେଠାରେ ରାଜତ୍ୱ ଚଳାଇଲେ । **୧୯୬୧ ମସିହାରେ ଗୋଆ ଭାରତ ସରକାର ଅଧିନକୁ ଆସିଲା । ଏବେ ସେଠାରେ ପ୍ରାୟ ହିନ୍ଦୁ ଓ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ ଲୋକ ବସବାସ କରୁଛନ୍ତି ।** ଗୋଆର ବର୍ତ୍ତମାନର ଜନସଂଖ୍ୟା ପ୍ରାୟ ୧୮ ଲକ୍ଷ ହେବ । ଏକ ବର୍ଗ କିଲୋମିଟରରେ ପ୍ରାୟ ୪୮୦ ଲୋକ ରହୁଛନ୍ତି । ୧୦୦୦ ଜନସଂଖ୍ୟାରେ ପ୍ରାୟ ୪୮୫ଜଣ ମହିଳା । **ଶତକଡ଼ା ପ୍ରାୟ ୭୫ଭାଗ ସହରାଞ୍ଚଳ, କିନ୍ତୁ ଗଛଲତା, ସମୁଦ୍ର ଓ ପାହାଡରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଏହି ରାଜ୍ୟକୁ ଦେଖିଲେ ଗୋଟିଏ ସ୍ମାର୍ଟ ଭିଲେଜ୍ ପରି ଲାଗିବ । ବମ୍ବେ, ଦୁବାଇ ବା ହଂକଂ ପରି ସୁଉଚ୍ଚ ଅଟ୍ଟାଳିକା ପ୍ରାୟ ନାହିଁ ।** କିନ୍ତୁ ବହୁତ ଭିଲ୍ଲା ଏବଂ ଛୋଟ ବଡ଼ ଫ୍ଲାଟ୍‌ରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଏହି ରାଜ୍ୟ ।

ଆଗରୁ ସ୍ଥିର ହୋଇଥିବା ଭିଲ୍ଲାରେ ପ୍ରାୟ ୭ଟା ସୁଦ୍ଧା ପହଞ୍ଚିଗଲୁ। **ଆମେ ବୁଲିବା ପାଇଁ ଆଗରୁ ଠିକ୍ ହୋଇଥିବା ଗୋଟିଏ ହୁଣ୍ଡାଇ କ୍ରେଟା କାର୍ ଭିଲ୍ଲା ସମ୍ମୁଖରେ ଥୁଆ ହୋଇଥିଲା।** ଟିକିଏ ଫ୍ରେସ୍ ହୋଇ ସାମାନ୍ୟ କିଛି ଜଳଖିଆ ଖାଇ ପୁଅ ଓ ବୋହୂ (ନିତ୍ୟ ଓ ସିଗ୍ମା) ପାଖରେ ଥିବା ଏକ ସମୁଦ୍ର କୂଳକୁ ବୁଲି ବାହାରିଲେ। ଆମେ କ୍ଲାନ୍ତ ହୋଇଥିବାରୁ ସେହି ସୁସଜ୍ଜିତ ଭିଲ୍ଲାର ମଜା ନେଲୁ। ଭିଲ୍ଲାଟି ଏତେ ସୁନ୍ଦର ହୋଇଥାଏ ଯେ, ତା'ର ସାଜସଜା ବିଷୟରେ କଥା ହଉଥାଉ ସମୟ ଜଣା ପଡୁନଥାଏ। ହଠାତ୍ କଲିଂବେଲ୍ ଶବ୍ଦରେ ଆମେ ଚମକିପଡ଼ିଲୁ। ମୁଁ କବାଟ ଖୋଲି ଦେଖେ ତ ଜଣେ ଲୋକ ହେଲ୍‌ମେଟ୍ ଓ ରେନ୍‌କୋର୍ଟ ପିନ୍ଧି ହାତରେ ଧରିଥିବା ଏକ ପୁଡ଼ିଆ ମତେ ବଢ଼ାଇଲା। ମୁଁ ପଚାରିବାରୁ କହିଲା ନିତ୍ୟ ସାର୍‌ଙ୍କର ଅର୍ଡ଼ର ଥିଲା। ରାତ୍ରି ଭୋଜନ ପାଇଁ। କାନ୍ଥଘଣ୍ଟାକୁ ଚାହିଁଲି ୯.୩୦ ବାଜିଥିଲା। କିଛି ନ ଭାବି ଧନ୍ୟବାଦ ସହିତ ପୁଡ଼ିଆଟିକୁ ଧରି କବାଟ ବନ୍ଦ କରିଦେଲି। ମାଇକ୍ରୋ ଓଭେନ୍‌ରେ ଗରମ କରି ଖାଇନେଲୁ। ପ୍ରାୟ ୧୦ଟା ବେଳକୁ ପୁଅ ବୋହୂ ଫେରି ଆସିଲେ। ବର୍ଷାଭିଜା ଗୋଆର ଭିଡ଼ରେ ସେମାନେ ଭିଜିବାକୁ ଚାହିଁ ନଥିଲେ। ୧୬ ତାରିଖ ପାଇଁ ବୁଲିବା ପ୍ଲାନ୍ କରି ଶୀଘ୍ର ଶୋଇପଡ଼ିଲୁ। **ଗୋଆ ପଶ୍ଚିମ ଉପକୂଳରେ ଅବସ୍ଥିତ ହେତୁ ସେଠିକାର ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଦୟ ପୁରୀଠାରୁ ପ୍ରାୟ ଏକ ଘଣ୍ଟା ବିଳମ୍ବରେ ହୁଏ।** ମେଘୁଆ ପାଗ ଥିବାରୁ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ଦେଖି ନ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରାୟ ୬.୩୦ ବେଳକୁ ସକାଳର ଅନୁଭବ ହେଉଥାଏ। ଆମେ ସକାଳୁ ଚାହା ପିଇସାରି ପାଖରେ ଥିବା ଏକ ଶିବମନ୍ଦିର ଦର୍ଶନ କରି ଫେରିଲୁ। ଭିଲ୍ଲା ଭିତରେ ପ୍ରାତଃ ଭ୍ରମଣ କଲୁ। ପ୍ରାୟ ୯ଟା ବେଳକୁ ଜଳଖିଆ ସାରି ଗୋଆ ବୁଲି ବାହାରିଲୁ।

ପ୍ରଥମେ ସମୁଦ୍ର କୂଳରେ ଥିବା **Aguada Fort** ଦେଖି ଲାଇଟ୍‌ହାଉସ୍ ଉପରକୁ ଯାଇ କିଛି ଫଟୋ ଉଠାଇଲୁ। ପରେ ପରେ **Siquerium beach** ଯାଇ ସେଠାରେ କିଛି ସମୟ କଟାଇଲୁ। ସେତେବେଳକୁ ସମୟ ୨ଟା ବାଜିସାରିଥାଏ। ସେଠାରୁ ଫେରି ବାଟରେ ଏକ ହୋଟେଲ୍‌ରେ ଗୋଆ ଥାଳିର ମଜା ନେଲୁ। ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ସାରି **Vagator beach କୁ ଗଲୁ।** ସେଠାରେ କିଛି local marketing କରି **Morjim Beach** ଅଭିମୂଖେ ଚାଲିଲୁ। ସେହି ବିଚ୍‌ର ଏକ Shack (ବିଚ୍ ରେଷ୍ଟୁରାଣ୍ଟ)ରେ ପହଞ୍ଚି ଦେଖିଲୁ ଆମ କାର୍‌ର ଆଗଚକ ଲିକ୍ ହୋଇଯାଇଛି। ପ୍ରଥମେ ନିଜେ ଚକା ଖୋଲି ଷ୍ଟେପ୍‌ନି ଲଗାଇବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କଲୁ। ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ନଥିବାରୁ କାର୍ ମାଲିକଙ୍କୁ

ଫୋନ୍ କରି ଆମେ ବିଚ୍‌ରେ ବସିଲୁ ଏବଂ ଏକ ଘଣ୍ଟା ପରେ Shack କୁ ଫେରି ଦେଖିଲୁ ଚକା ଲାଗିନି। ସେଠାରେ ବସି ଲାଇଟ୍ ଓ ମ୍ୟୁଜିକ୍‌ର ମଜା ନେଲୁ ଏବଂ ଚାହା ଇତ୍ୟାଦି ଖାଇ ପୁଣି ଏକ ଘଣ୍ଟା ବସିଲୁ। ସେତେବେଳକୁ ୭.୩୦ ବାଜିସାରିଥାଏ। ଗରମ ଓ ପ୍ରବଳ ଗୁଳଗୁଳି ଯୋଗୁଁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବ୍ୟସ୍ତ ଲାଗୁଥାଏ। ପ୍ରାୟ ୮.୦୦ ବେଳକୁ ଗାଡ଼ିର ମାଲିକ ମେକାନିକ୍ ଧରି ପହଞ୍ଚିଲା। ବହୁ କଷ୍ଟରେ ଚକ ବଦଳାଗଲା। ସେଠାରୁ ସିଧା ଆମ ଭିଲ୍ଲାକୁ ଫେରି ଆସିଲୁ। ଫ୍ରେସ୍ ହୋଇ ଖାଇସାରିଲା ବେଳକୁ ରାତି ୧୦.୩୦। କିଛି ସମୟ ଭିଲ୍ଲା ଲାଉଞ୍ଜରେ ବସି ଗପସପ କରି ତାସ୍ ଖେଳିଲୁ। ପରଦିନ ପାଇଁ ପ୍ଲାନ୍ କରି ଶୋଇଲା ବେଳକୁ ରାତି ୧୨.୩୦।

୧୭ ତାରିଖ ସକାଳୁ ଜଳଖିଆ ସାରି ଜିନିଷପତ୍ର ପ୍ୟାକିଂ କରି ସିଓଲିମ୍ ଭିଲ୍ଲା ଛାଡ଼ିଲା ବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ୧୧.୩୦। ପ୍ରଥମେ **ଗୋଆର ରାଜଧାନୀ ପାନାଜୀ ସହର** ବୁଲିବାକୁ ବାହାରିଲୁ। ବାଟରେ ଗୋଟିଏ ଉଡିପି ହୋଟେଲ୍‌ରେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ସାରିଦେଲୁ। ପାନାଜୀ ସହର ପରିଦର୍ଶନ କରି **ପୁରୁଣା ଗୋଆର ବମ୍ ବାସଲିଆ ଚର୍ଚ୍ଚ ଦେଖିସାରିଲା ବେଳକୁ ୪.୩୦।** ସାମାନ୍ୟ ଝିପି ଝିପି ବର୍ଷା ହେଉଥାଏ। ଆମେ କିନ୍ତୁ କାର୍ ଭିତରେ। **ସେଠାରୁ ମାଣ୍ଡୋଭୀ ନଦୀ କୂଳେ କୂଳେ ଡୋନାପଲା ଭ୍ୟୁ ପଏଣ୍ଟ ଦେଖିବାକୁ ଗଲୁ।** ଭୀଷଣ ଭିଡ଼ ଥିବାରୁ ଗୋଆ ପୋଲିସ୍ କାର୍ ଭିତରକୁ ଛାଡ଼ିଲେନି। ତଥାପି କିଛିବାଟ ଚାଲିଲୁ କିନ୍ତୁ ଭ୍ୟୁ ପଏଣ୍ଟ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିବା ପୂର୍ବରୁ ବର୍ଷାର ସମ୍ଭାବନା ଦେଖି ଫେରିଆସିଲୁ। ସନ୍ଧ୍ୟା ମଧ୍ୟ ହୋଇଯାଇଥିଲା। **ଆମର ଡାବୋଲିନ୍‌ର ଟାଟା ରିଓ ହୋମ୍ ଷ୍ଟେରେ ରହିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଥିଲା। ବାଟରେ ଗୋଆ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଏବଂ ସାମୁଦ୍ରିକ ପ୍ରଣାଳୀ (Estuary) ଦେଖି ହୋମ୍ ଷ୍ଟେରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ୮.୦୦ଟା। ଟାୱାର୍** ୧୧ର ୪୦୧ କ୍ୱାର୍ଟରରେ ପହଞ୍ଚି ପୁଅ ଓ ବୋହୂ ପ୍ରଥମେ ରାତ୍ରିଭୋଜନ ଏବଂ ସକାଳ ଜଳଖିଆ ପାଇଁ ସାମଗ୍ରୀ ଅର୍ଡ଼ର କରିଦେଲେ। ଟିକିଏ ଫ୍ରେସ୍ ହୋଇ ଗପସପ କରିବା ଭିତରେ ଭୋଜନ ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲା। ଖାଇସାରି କିଛି ସମୟ ତାସ୍ ଖେଳିଲୁ। ଶୋଇଲା ବେଳକୁ ରାତି ୧୨ଟା ବାଜିସାରିଥାଏ। ୧୮ ତାରିଖ ସକାଳୁ ଉଠି ଚାହା ପିଇ ସାରି କାର୍‌ରେ ପ୍ରେସର୍ ଚେକ୍ କରିବା ପାଇଁ ମୁଁ ବାହାରିଗଲି। ପ୍ରାୟ ୫ କିଲୋମିଟର ଯିବା ପରେ ଗୋଟିଏ ହାଇୱେ ସର୍ଭିସ୍ ଷ୍ଟେସନ୍‌ରେ କାର୍ ପ୍ରେସର୍ ଚେକ୍ କରି ଟାଟା ରିଓକୁ ଫେରିଆସିଲି। ଗୋଆରେ ଆମର ଏହି ଯାତ୍ରାର ଶେଷଦିନ ଥିଲା। ବୁଲି ବୁଲି ପ୍ରାୟ

ସମସ୍ତେ ହାଲିଆ ହୋଇସାରିଥିଲେ। ତଥାପି ଜଳଖିଆ ସାରି ବୁଲି ବାହାରିଲାବେଳକୁ ଦିନ ୧୧.୩୦। ପ୍ରଥମେ **ଭାସ୍କୋ ସହର** ବୁଲି ଏକ ମାର୍କେଟ୍ ଭିତରକୁ ମହିଳାସଦସ୍ୟମାନେ ଗଲେ। ଭୀଷଣ ଗରମ ହେତୁ ସେଠାରୁ କିଛି ନ କିଣି ଫେରି ଆସିଲେ। ଦିନ ୨ଟା ବାଜିବାକୁ ଆଉ ମାତ୍ର କିଛି ସମୟ ବାକିଥାଏ। ସେଠାରେ ଗୋଟିଏ ସାଉଥ୍ ଇଣ୍ଡିଆନ୍ ହୋଟେଲ୍‌ରେ ଆମେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ସାରିଦେଲୁ। ସେଠାରୁ ସିଧା **ବୋଗ୍‌ମାଲି ବିଚ୍** ଅଭିମୁଖେ ଚାଲିଲୁ। ଟିକିଏ ଲମ୍ବା ରାସ୍ତା, ପ୍ରାୟ ୨୫ କିଲୋମିଟର ହେବ। ସମୁଦ୍ର କୂଳରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ହୋଇଯାଇଥିଲା। ଏହି ସମୁଦ୍ରକୂଳଟି ଅତି ସୁନ୍ଦର ଥିଲା। ଛୋଟବଡ଼ ଗୁଡ଼ିଏ ସାକ୍ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲୁ। କିନ୍ତୁ ବେଶି ଭିଡ଼ ନଥିଲା। ରାତିରେ ଭିଡ଼ ହେବ ବୋଲି ସ୍ଥାନୀୟ ଦୋକାନୀମାନେ କହିଲେ। ଆମେ ସମୁଦ୍ର କୂଳରେ କିଛି ସମୟ କଟାଇଲୁ। ଫଟୋ ବି ଉଠାଇଲୁ। କିଛି ଛୋଟ ଛୋଟ ଗୋଆର ସ୍ମରଣୀୟ ଜିନିଷ କିଣିଲୁ। ପ୍ରାୟ ୭ଟା ସୁଧା ବିଚ୍ ଛାଡ଼ି **ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବିର୍ଲା ମନ୍ଦିର ଦେଖିବାକୁ ଗଲୁ। ଅତି ସୁନ୍ଦର ମାର୍ବଲ ମନ୍ଦିରଟିଏ। ରାଧାକୃଷ୍ଣ, ରାମ,ସୀତା ଓ ଲକ୍ଷ୍ମଣ, ଶିବ ପାର୍ବତୀ ଏବଂ ଶ୍ରୀ ଗଣେଷ ମୂର୍ତ୍ତିମାନ ସେଠାରେ ଶୋଭା ପାଉଥିଲେ।** ମନ୍ଦିରଟିର ସାଜସଜ୍ଜା ଦେଖି ମନ ମୁଗ୍‌ଧ ହୋଇଗଲୁ। ସେଠାରୁ ଟାଟା ହୋମ୍‌ଷ୍ଟେକୁ ପ୍ରାୟ ୩୦ ମିନିଟ୍‌ର ରାସ୍ତା। ଆଉ କୁଆଡ଼େ ନ ଯାଇ ସିଧା ରୁମ୍‌କୁ ଫେରିଲୁ। ସକାଳ ୫.୩୦ରେ ହୋଟେଲ୍ ଛାଡ଼ିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ପ୍ରାୟ ୭ଟାରେ ବିମାନ ଉଡ଼ାଣ ସମୟ ଥାଏ। ସେହି ହୋଟେଲ୍‌ରେ ଥିବା ସୁଇମିଂ ପୁଲ୍‌ର ସଦ୍ ବ୍ୟବହାର କିଏ କିଏ କଲେ। ରାତ୍ରିଭୋଜନ ସାରି ଶୀଘ୍ର ଶୋଇପଡ଼ିଲୁ। ତଥାପି ୧୨ଟା ବାଜିସାରିଥାଏ।

ସକାଳୁ ଗୋଟିଏ ଟ୍ୟାକ୍ସି କରି ନିକଟରେ ଥିବା ସାଉଥ୍ ଗୋଆର ବିମାନ ବନ୍ଦରରେ ପ୍ରାୟ ୬ଟା ବେଳକୁ ପହଞ୍ଚିଗଲୁ। ତିନିଦିନ ଧରି ବ୍ୟବହୃତ କାର୍‌ଟିକୁ ତା'ର ମାଲିକ, ଲୋକ ପଠାଇ ନେଇଯିବାପାଇଁ ପ୍ରତିଶୃତି ଦେବାରୁ ହୋମ୍‌ଷ୍ଟେର ମ୍ୟାନେଜର ଜିମା କାର୍‌ର ଚାବି ଦେଇ ଫେରିଲୁ। **ଗଲାବେଳକୁ ବିମାନ ବାଙ୍ଗାଲୋର୍ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା। ବିମାନ ସେବାର ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେତୁ ଫେରିଲା ବେଳକୁ ହାଇଦ୍ରାବାଦ୍ ହୋଇ ଫେରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା।** ହାଇଦ୍ରାବାଦ୍ ବିମାନ ବନ୍ଦରରେ ପ୍ରାୟ ତିନିଘଣ୍ଟା ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା। ଲାଉଞ୍ଜରେ ବସି ପ୍ରାୟ ୧ଘଣ୍ଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଭିନ୍ନ କିସମର ଜଳଖିଆ ପେଟଭରି ଖାଇନେଲୁ। ଭୁବନେଶ୍ୱର ବିମାନ ବନ୍ଦରରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ଦିନ ଗୋଟାଏ। ଆମ ବିମାନ ବନ୍ଦରରେ ଟ୍ୟାକ୍ସି ମିଳିବାରେ ବିଳମ୍ବ ହେତୁ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ଅପରାହ୍ନ ୩ଟା ବାଜିସାରିଥାଏ। ଗୋଆର ସୁନ୍ଦର ସ୍ମୃତି ବହୁଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିଶ୍ଚୟ ମନେ ରହିବ।

ସିରିଡି ସାଇ ପୀଠରେ, ୨୦୧୮

ବିଜୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ସହ ବିମାନ ବନ୍ଦରରେ

ଶିବମନ୍ଦିର ଗୁଜୁରାଟ

ସ୍ୱାମୀ ନାରାୟଣ ମନ୍ଦିର, ଅହମଦାବାଦ

ଅଶ୍ୱ ଚେତକ୍ ଓ ରାଣା ପ୍ରତାପଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତି ନିକଟରେ

ମାଉଣ୍ଟଆବୁର ନକି ହ୍ରଦରେ

ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଝୁଲା ହରିଦ୍ୱାର ନିକଟରେ

ଯମୁନା ନଦୀ ତଟରେ, ଉତ୍ତରକାଶୀ

ବ୍ରହ୍ମକପାଳି,
ବଦ୍ରିନାଥଧାମ

ଗୁପ୍ତକାଶୀରେ,
କେଦାରନାଥ ଦର୍ଶନ
ଅପେକ୍ଷାରେ

ଦିଲ୍ଲୀ ବିମାନବନ୍ଦର ନିକଟରେ

ମା' ଯମୁନୋତ୍ରୀ ଯାତ୍ରା

ମଣ୍ଡାସୁର ଇକୋରିଟ୍ରିଟ୍ ସେଣ୍ଟର୍, ଦାରିଙ୍ଗିବାଡ଼ି

ନେଚର୍ ପାର୍କ୍‌ରେ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ସହିତ, ଦାରିଙ୍ଗିବାଡ଼ି

ଜାଗୃତି ଜନସେବା କେନ୍ଦ୍ର ସମ୍ମୁଖରେ, ଦାରିଙ୍ଗିବାଡ଼ି

ସ୍କୁଲ୍ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ସହିତ ଦାରିଙ୍ଗୀବାଡ଼ି ଯାତ୍ରା

କୋରାପୁଟ୍‌ର ଆଦିବାସୀ ଅଧ୍ୟୟନ ପରିଷଦ

ଶାବର ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ର, କୋରାପୁଟ୍

ଡୁଡୁମା ଜଳପ୍ରପାତ, କୋରାପୁଟ୍

ଆଣ୍ଡାମାନ୍‌ର ପୁର୍ଣ୍ଣିମା ରେସିଡେନ୍ସି ସାମ୍ନାରେ

ସେଲୁଲାର୍ ଜେଲ୍‌ର ଫାଶି ଘର, ଆଣ୍ଡାମାନ୍

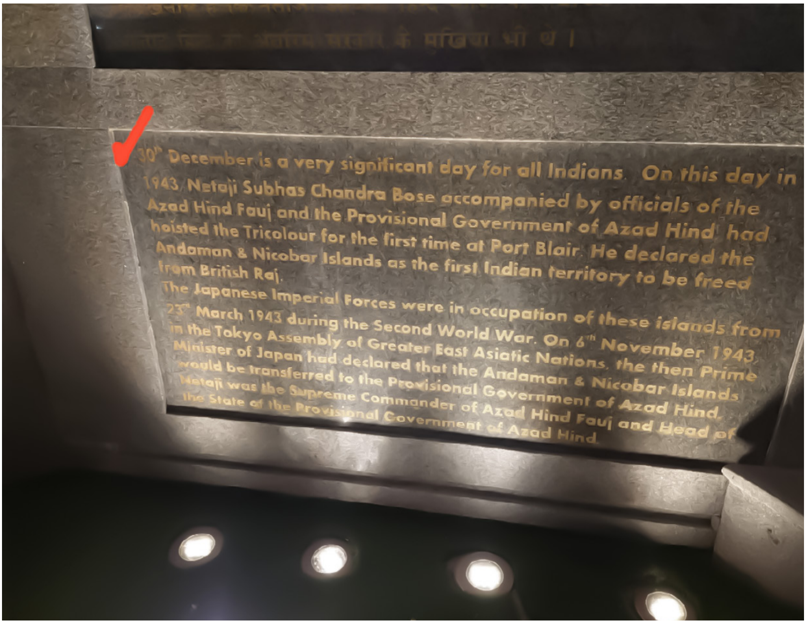

ଆଣ୍ଡାମାନ୍‌ରୁ ସ୍ୱାଧୀନତାର ପ୍ରଥମ ସ୍ୱାଦ (୧୯୪୩), ଆଜାଦ୍‌ହିନ୍ଦ୍ ସରକାର

ସେଲୁଲାର୍ ଜେଲ୍‌ର ନିର୍ଯ୍ୟାତନା ଗୃହ, ଆଣ୍ଡାମାନ୍

ସେଲୁଲାର୍ ଜେଲ୍‌ର ପ୍ରମୁଖ ଦ୍ୱାର

ଫ୍ଲାଗ୍ ପଏଣ୍ଟ, ଆଣ୍ଡାମାନ୍

ଫ୍ଲାଗ୍ ପଏଣ୍ଟ୍ ନିକଟରେ

ନିର୍ଯ୍ୟାତନା ଗୃହରେ ଚାବୁକ୍‌ମାଡ଼ର ଦୃଶ୍ୟ

ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଫ୍ଲାଗ୍ ପଏଣ୍ଟ୍ ସମ୍ମୁଖରେ, ଆଣ୍ଡାମାନ୍

ଆଣ୍ଡାମାନ୍‌ର ହାଭ୍‌ଲକ୍ ଦ୍ୱୀପରେ ବୁଡ଼ାଜାହାଜ ଭିତରେ ବସି
କୋରାଲ୍ ଓ ସାମୁଦ୍ରିକ ମାଛ ଦର୍ଶନ

ବୀର୍ ସାବରକାର୍‌ଙ୍କ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି ନିକଟରେ

ଜାରୱା ଦ୍ୱୀପର ଷ୍ଟାଲେଗ୍‌ମାଇଟ୍ ସ୍ତୂପ

ଜାରଓ୍ୱା ଜନଜାତିଙ୍କ ବାସସ୍ଥଳୀ, ବାରାଟାଙ୍ଗ୍ ଦ୍ୱୀପକୁ ଯାତ୍ରା

ବାରାଟାଙ୍ଗ୍ ଦ୍ୱୀପକୁ ଫେରିରେ ଯାତ୍ରା

ବାରାଟାଙ୍ଗ୍ ଦ୍ୱୀପରେ, ଆଣ୍ଡାମାନ

ବାରାଟାଙ୍ଗ୍ ଦ୍ୱୀପରୁ ଫେରିବା ବେଳର ଦୃଶ୍ୟ

ଭରତପୁର ସମୁଦ୍ରକୂଳରୁ ଫେରିବାର ଦୃଶ୍ୟ, ଆଣ୍ଡାମାନ୍

ଏଲିଫାଣ୍ଟା ସମୁଦ୍ରକୂଳରେ ଏକ ଆନନ୍ଦମୟ ମୁହୂର୍ତ୍ତ

ମାନବ ବିଜ୍ଞାନ ସଂଗ୍ରାହଳୟ, ଆଣ୍ଡାମାନ୍

ମାନବ ବିଜ୍ଞାନ ସଂଗ୍ରହାଳୟ, ଆଣ୍ଡାମାନ୍

ଜାରୱା ମଡେଲଗୃହ
ସମ୍ମୁଖରେ
ମାନବ ବିଜ୍ଞାନ ସଂଗ୍ରହାଳୟ
ଆଣ୍ଡାମାନ୍

ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସମୁଦ୍ରକୂଳର ଟ୍ରପିକାଲ୍ ଫ୍ରୁଟ୍, ଆଣ୍ଡାମାନ୍

ହାଭଲକ୍ ଦ୍ୱୀପର ଏଲିଫାଣ୍ଟା ସମୁଦ୍ରକୂଳରେ (ବୁଡ଼ାଜାହାଜ ଅପେକ୍ଷାରେ)

ବିର୍‌କିଟ୍ ଭିଲାରେ ପତ୍ନୀଙ୍କ ସହିତ, ଗୋଆ

ଆଗୁଆଡ଼ା ଫୋର୍ଟର ଲାଇଟ୍ ହାଉସ୍ ଉପରେ ପୁଅ ନିତ୍ୟ ସହିତ, ଗୋଆ

ବିର୍‌କିଟ୍ ଭିଲ୍ଲା ଛାତ ଉପରେ, ଗୋଆ

ଭାଗାଟର୍ ସମୁଦ୍ର କୂଳରେ, ଗୋଆ

ସିକ୍ୱେରିଅମ୍ ସମୁଦ୍ର କୂଳ, ଗୋଆ

ପରିବାର ସହିତ ସିକ୍ୱେରିଅମ୍ ସମୁଦ୍ର କୂଳରେ, ଗୋଆ

ଆଗୁଆଡା ଫୋର୍ଟ ସମ୍ମୁଖରେ ପରିବାର ସହିତ, ଗୋଆ

ହାଇଦରାବାଦ୍‌ର ବିମାନ ବନ୍ଦର ଲାଉଞ୍ଜରେ

୧୩. ପାଠକଙ୍କ ଅଭିମତ

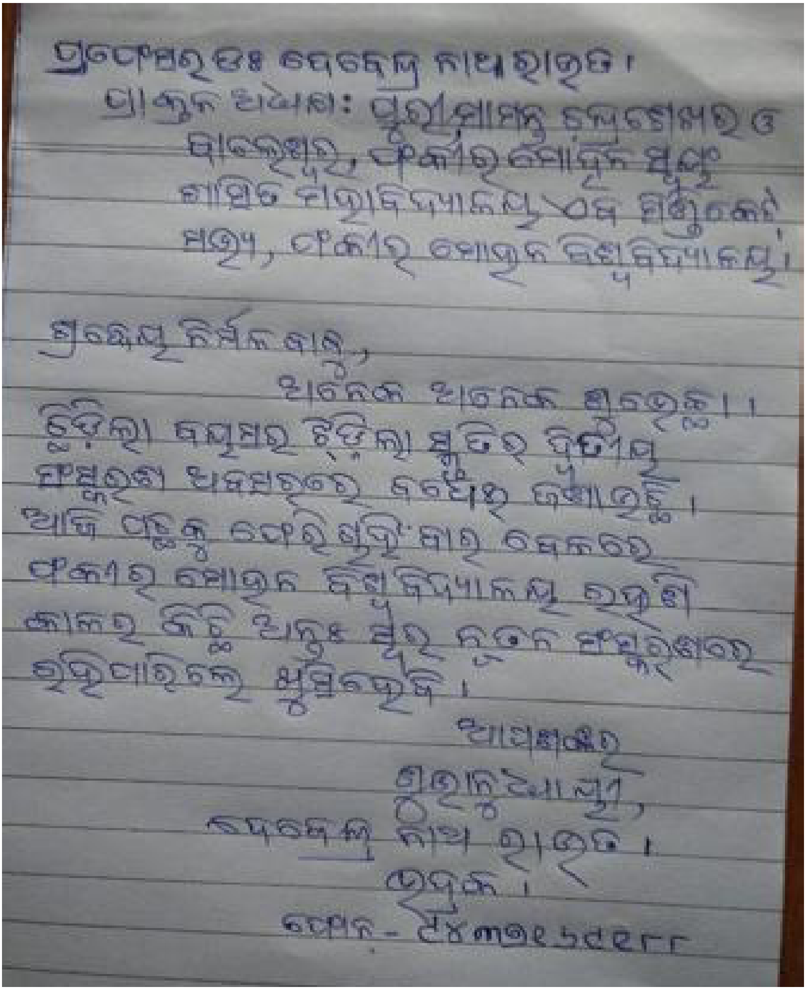
ପ୍ରଫେସର ଡଃ ଦେବେନ୍ଦ୍ର ନାଥ ରାଉତ ।
ପ୍ରାକ୍ତନ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ: ପୁରୀ ସାମନ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ଓ
ବାଲେଶ୍ୱର, ଫକୀର ମୋହନ ସ୍ୱୟଂ
ଶାସିତ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ, ଓ ସିଣ୍ଡିକେଟ
ସଭ୍ୟ, ଫକୀର ମୋହନ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ।

ଶ୍ରଦ୍ଧେୟ ନିର୍ମଳ ବାବୁ,
ଅନେକ ଅନେକ ଶୁଭେଚ୍ଛା ।
ଝୁରିଲା ବୟସର ଝୁରିଲା ସ୍ମୃତିର ଦ୍ୱିତୀୟ
ସଂସ୍କରଣ ଅବସରରେ ଅଭିନନ୍ଦନ ଜଣାଉଛି ।
ଆଜି ପୁସ୍ତକ ଫେରି ପଢ଼ିବାର ବେଳରେ
ଫକୀର ମୋହନ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଉନ୍ନତି
କାଳର କିଛି ଅନୁଭୂତିକୁ ନୂତନ ସଂସ୍କରଣରେ
ରଖିପାରିଲେ ଖୁସି ହେବି ।

ଆପଣଙ୍କର
ଶୁଭାକାଂକ୍ଷୀ,
ଦେବେନ୍ଦ୍ର ନାଥ ରାଉତ ।
ଭଦ୍ରକ ।
ଫୋନ - ୯୪୩୭୧୬୫୨୮୮

ପ୍ରଫେସର୍ ଦେବେନ୍ଦ୍ରନାଥ ରାଉତ

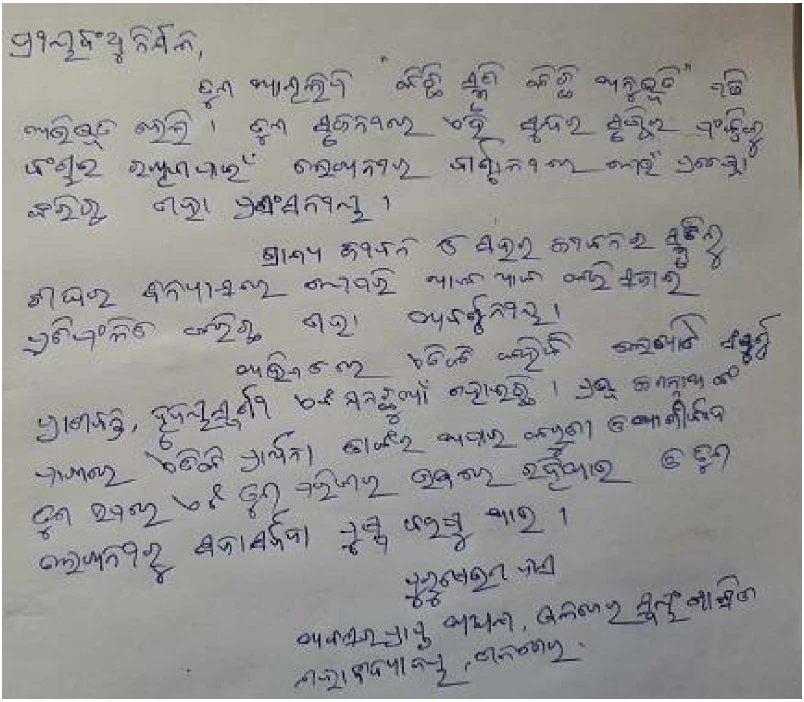

ମୋର ପ୍ରିୟ ବନ୍ଧୁ ନିର୍ମଳ କୁମାର ଦାଶ ନିଜର ମେଧା ବଳରେ ଓଡ଼ିଶାର ଜଣେ ପ୍ରଖ୍ୟାତ ନୃତତ୍ତ୍ୱବିଦ ଭାବେ ନିଜକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରିପାରିଛନ୍ତି ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ତଥା ସାହିତ୍ୟରେ ତାଙ୍କର ଦକ୍ଷତା ଓ ରୁଚି ସମ୍ପର୍କରେ ମୁଁ ଅବଗତ ନ ଥିଲି, କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ରଚିତ ଆତ୍ମକଥା କିଛି ସ୍ମୃତି କିଛି ଅନୁଭୂତି ପଢ଼ି ମନେହେଲ ସେ ହୁଏତ ଜଣେ ପ୍ରତିଭାଶାଳୀ ସାହିତ୍ୟିକ ହୋଇ ପାରିଥାନ୍ତେ ନିଜର ଅନୁଭୂତି ଓ ସମୃଦ୍ଧିକୁ ମନେ ପକାଇ ତାକୁ ସୁନ୍ଦର ଭାବେ ସଜେଇ ସାବଲୀଳ ଭାଷାରେ ଲେଖିବା ସମସ୍ତଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ। ତାଙ୍କ ବହିରେ ମୁଁ ସମସ୍ତ ବିଷୟକୁ ଧାରାକ୍ରମେ ଲେଖି ପ୍ରକାଶ କରି ଏହାକୁ ପଠନଯୋଗ୍ୟ କରିପାରିଥିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ସାଧୁବାଦ। ତାଙ୍କ ରଚନା ପଢ଼ିଲା ବେଳେ ମନେ ହେଲା ନିର୍ମଳ ବାବୁ ଏକ ଜୀବନ୍ତ ଏନ୍‌ସାଇକ୍ଲୋପେଡିଆ ଏହି ବହି ଦ୍ୱାରା ସେ ପ୍ରମାଣ କରିଛନ୍ତି ଯେ ସେ ନୃତତ୍ତ୍ୱବିତ୍ ପ୍ରକୃତପକ୍ଷେ ଏକ ମାନବବାଦୀ ନିଶ୍ଚୟ ପଠନଯୋଗ୍ୟ କୃତି ହିସାବରେ ଏହି ବହିର ଦ୍ୱିତୀୟ ସଂସ୍କରଣରେ ନିର୍ମଳ ବାବୁଙ୍କ ଜୀବନର ଅନାଲୋଚିତ ଆହୁରି ବହୁ କଥା ଜାଣିବାକୁ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଆଗ୍ରହୀ। ତାଙ୍କ ବହି ପଢ଼ି ନିଜର ସମ୍ପୃର୍ତ୍ତି ଚରଣ କରିବାକୁ ଆମେ ସମସ୍ତେ ବାଧ। କାରଣ ତାଙ୍କ ଜୀବନରେ ଘଟିଥିବା ଅଧିକାଂଶ ଘଟଣା କମ ବେଶୀ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ଜୀବନରେ ଘଟିଛି, କିନ୍ତୁ କେତେଜଣ ତାକୁ ଲିପିବଦ୍ଧ କରିଛନ୍ତି ? ନିର୍ମଳ ବାବୁଙ୍କ କୃତି ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ଜୀବନର କିଛି ଆଂଶ ଉଜାଗର କରୁଥିବାରୁ ସେ ଧନ୍ୟବାଦର ପାତ୍ର।

ସତ୍ୟେନ୍ଦ୍ର ପଟ୍ଟନାୟକ

(ସତ୍ୟେନ୍ଦ୍ର ପଟ୍ଟନାୟକ), କିଟ୍ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ

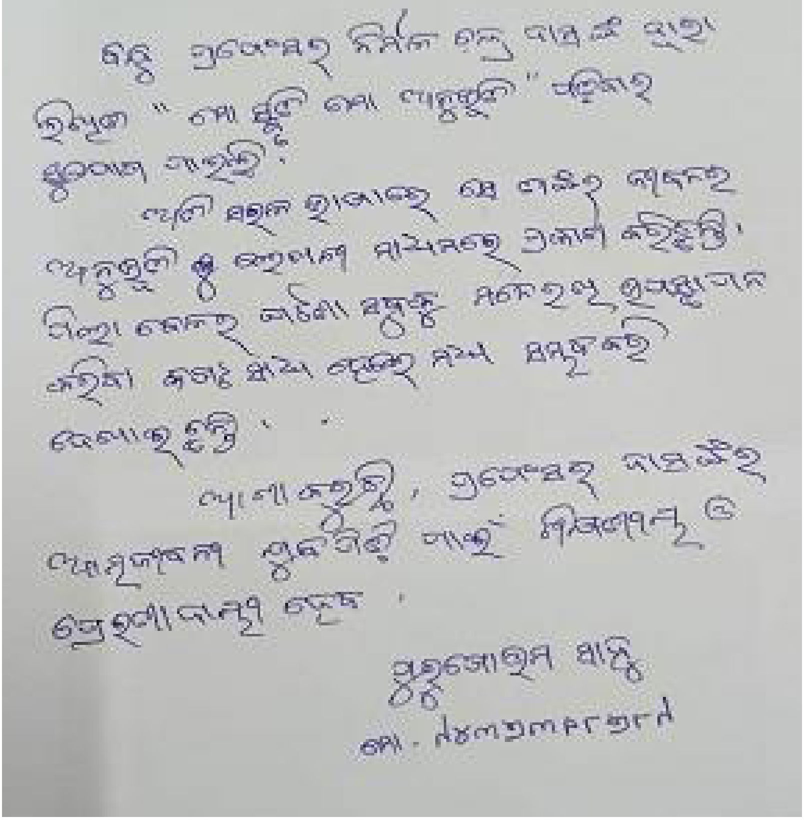

ବନ୍ଧୁ ପ୍ରଫେସର ନିର୍ମଳ ଚନ୍ଦ୍ର ସାହୁଙ୍କ ଦ୍ୱାରା
ଲିଖିତ "ମୋ ସ୍ମୃତି ମୋ ଅନୁଭୂତି" ପଢ଼ିବାର
ସୁଯୋଗ ପାଇଲି।
ଅତି ସରଳ ଭାଷାରେ ସେ ନିଜର ଜୀବନର
ଅନୁଭୂତି ଓ [illegible] ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି।
[illegible]
ଦେଇଛନ୍ତି।
ମୁଁ ଆଶା କରୁଛି, ପ୍ରଫେସର ସାହୁଙ୍କର
ଆତ୍ମଜୀବନୀ [illegible] ଓ
ପ୍ରେରଣାଦାୟୀ ହେବ।

ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ସାହୁ
ମୋ. [illegible]

ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ସାହୁ

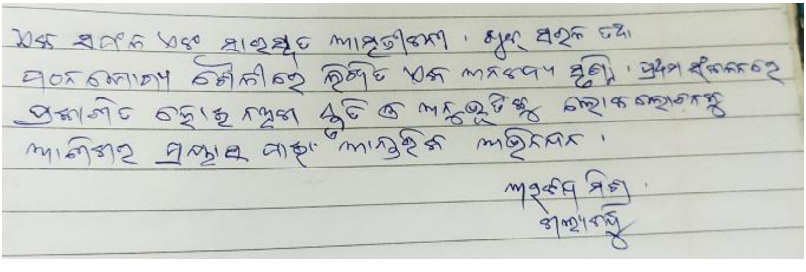

[illegible]
ଅରବିନ୍ଦ ମିଶ୍ର
[illegible]

ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦ ମିଶ୍ର

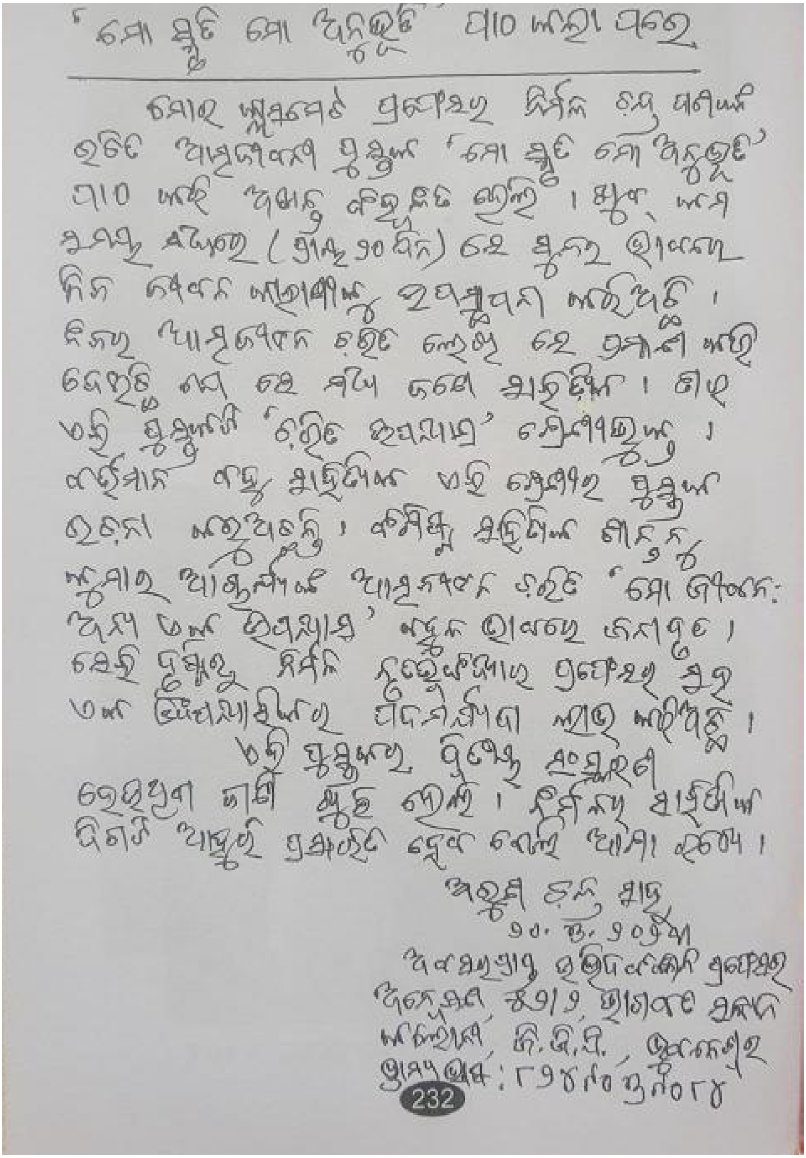

"ମୋ ସ୍ମୃତି ମୋ ଅନୁଭୂତି" ପାଠ କଲା ପରେ

ମୋର ଫ୍ଲାଟମେଟ ପ୍ରଫେସର ନିର୍ମଳ ଚନ୍ଦ୍ର ପଣ୍ଡାଙ୍କ ରଚିତ ଆତ୍ମଜୀବନୀ ପୁସ୍ତକ 'ମୋ ସ୍ମୃତି ମୋ ଅନୁଭୂତି' ପାଠ କରି ଅଭିଭୂତ ହୋଇଗଲି । ଖୁବ୍ କମ୍ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ (ପ୍ରାୟ ୨୦ ଦିନ) ସେ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ନିଜ ଜୀବନ କାହାଣୀକୁ ଉପସ୍ଥାପନା କରିଅଛନ୍ତି । ନିଜର ଆତ୍ମଜୀବନ ଚରିତ ଲେଖିବା ସେ ପ୍ରମାଣ କରି ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ ସେ ଜଣେ ସାହିତ୍ୟିକ । ତାଙ୍କ ଏହି ପୁସ୍ତକଟି 'ଚରିତ ଉପନ୍ୟାସ' ଶ୍ରେଣୀୟଭୁକ୍ତ । ବର୍ତ୍ତମାନ ବହୁ ସାହିତ୍ୟିକ ଏହି ଶ୍ରେଣୀର ପୁସ୍ତକ ରଚନା କରୁଅଛନ୍ତି । କମିଶ୍ନର ସାହିତ୍ୟିକ ଶାନ୍ତନୁ କୁମାର ଆଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଆତ୍ମଜୀବନ ଚରିତ 'ମୋ ଜୀବନେ: ଅନ୍ୟ ଏକ ଉପନ୍ୟାସ' ଖୁବ୍ ଭାବରେ ଜଣାଶୁଣା । ସେହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ନିର୍ମଳ ନୁହେଁ କେବଳ ପ୍ରଫେସର ନୁହ ଏକ ଔପନ୍ୟାସିକର ପରିଚୟ ଲାଭ କରିଅଛନ୍ତି ।

ଏହି ପୁସ୍ତକର ଦ୍ୱିତୀୟ ସଂସ୍କରଣ ହେଉଥିବା ଜାଣି ଖୁସି ହେଲି । ନିର୍ମଳଙ୍କ ସାହିତ୍ୟିକ ଜୀବନ ଆହୁରି ପ୍ରସାରିତ ହେଉ ବୋଲି ଆମ କାମନା ।

ଅରୁଣ ଚନ୍ଦ୍ର ସାହୁ
୨୦.୫.୨୦୨୪
ଅବସରପ୍ରାପ୍ତ ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ ପ୍ରଫେସର
ଅନନ୍ତ ଶକ୍ତି, ୫୦୧୨, ଭାଗବତ ଭବନ
ଜି.ଡି.ସି., ଭୁବନେଶ୍ୱର
ଭ୍ରାମ୍ୟଭାଷ: ୮୨୪୮୦୭୭୦୨୪

232

ପ୍ରଫେସର୍ ଅରୁଣ ଚନ୍ଦ୍ର ସାହୁ

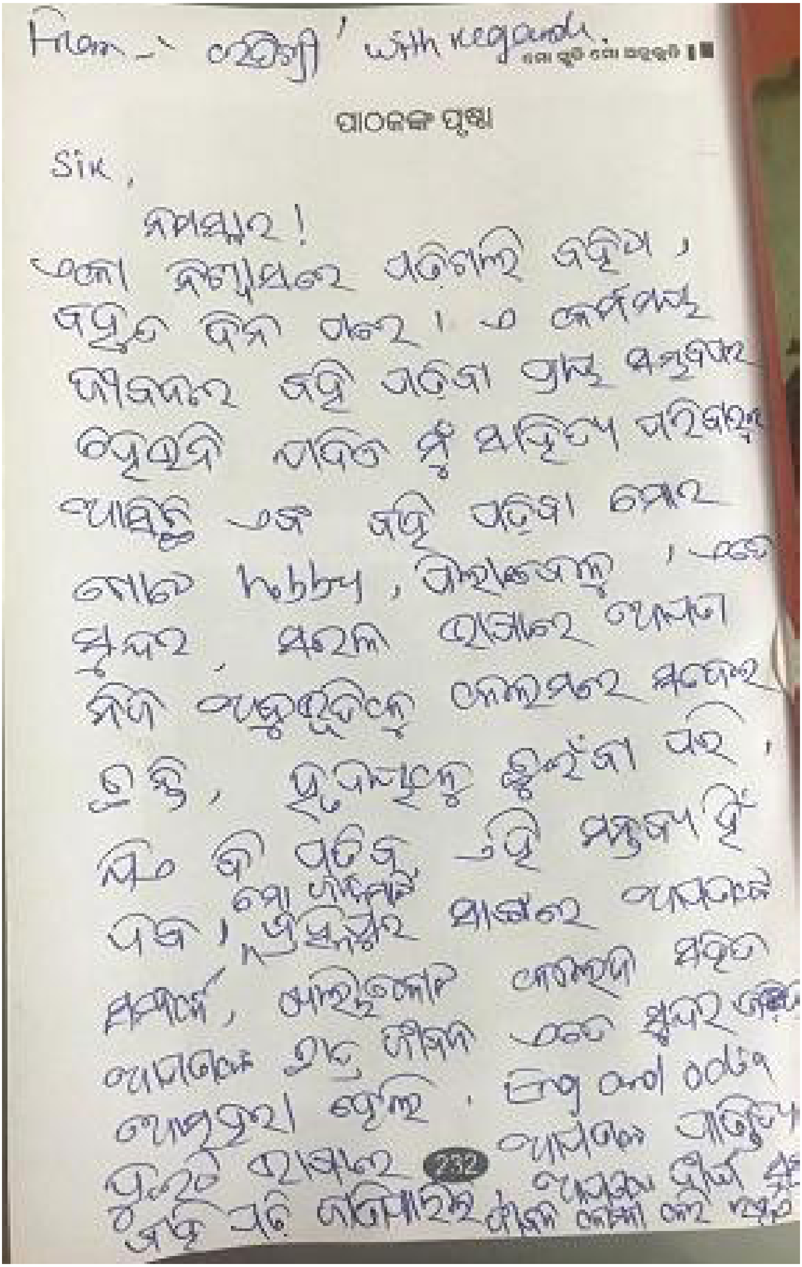

From - 'ଇତିଶ୍ରୀ' with regards

ମୋ ସ୍ମୃତି ମୋ ଅନୁଭୂତି

ପାଠକଙ୍କ ପୃଷ୍ଠା

Sir,

ନମସ୍କାର !

ଏକା ନିଃଶ୍ୱାସରେ ପଢ଼ିଗଲି ବହିଟି, ବହୁତ ଦିନ ପରେ । ଏ କର୍ମମୟ ଜୀବନରେ ବହି ପଢ଼ିବା ପ୍ରାୟ [illegible] ମୁଁ ସାହିତ୍ୟ ପରିବାରରୁ ଆସିଛି ଏବଂ ବହି ପଢ଼ିବା ମୋର ଗୋଟେ hobby, ଶୈଶବରୁ । ଏତେ ସୁନ୍ଦର, ସରଳ ଭାଷାରେ ଆପଣ ନିଜ ଅନୁଭୂତିକୁ କାଗଜରେ ସଜେଇଛନ୍ତି, ହୃଦୟକୁ ଛୁଇଁବା ପରି, ଯିଏ ବି ପଢ଼ିବ ଏହି ମନ୍ତବ୍ୟ ହିଁ ଦେବ ! [illegible] ସାଙ୍ଗରେ ଆପଣଙ୍କ ସମ୍ପର୍କ, ଆତ୍ମୀୟତାକୁ [illegible] ଜୀବନ ଏତେ ସୁନ୍ଦର [illegible] [illegible]

ପ୍ରଫେସର ଇତିଶ୍ରୀ ପାଢ଼ୀ
ପ୍ରିନ୍ସିପାଲ, ବିଜେଡି କଲେଜ

ପାଠକଙ୍କ ପୃଷ୍ଠା

ତୁମ ଲିଖିତ ଆତ୍ମଜୀବନୀ, "ମୋ ସ୍ମୃତି ମୋ ଅନୁଭୂତି" ପାଠକଙ୍କ ପାଇଁ ଅନେକ ଆକର୍ଷଣୀୟ, ମନଲୋଭା ଏବଂ ଆନନ୍ଦ ଦାୟକ। ପ୍ରଥମେ ପୁସ୍ତକଟିର ନାମକରଣ ବଡ଼ ଅନନ୍ୟ। ଏହା ଚମତ୍କାର। ନିଆରା! ତୁମେ ଲେଖିଛ, "ମୁଁ କେମିତି ସୁନ୍ଦର ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଲେଖି ପାରିବି ?" କିନ୍ତୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପୁସ୍ତକଟିକୁ ପାଠ କରି ମୁଁ ଦେଖୁଛି, ତୁମେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସରଳ, ସାବଲୀଳ ଏବଂ ଚିତ୍ତାକର୍ଷକ ଭାଷାରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘଟଣାକୁ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଛ। ତୁମ ଭାଷା କହିବାର ଢଙ୍ଗ ସେସବୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରିବା ଭଳି ମଧ୍ୟ ଅନୁଭବ। ଏହି ପୁସ୍ତକଟି ନୂତନ ଛାତ୍ର ମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ପଥପ୍ରଦର୍ଶକ ରୂପେ କାମ କରିବ ବୋଲି ମୋର ଆଶା ଏବଂ ବିଶ୍ୱାସ। ପ୍ରଥମ, ଶିକ୍ଷକ ମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ, ଏହି ପୁସ୍ତକ ଆବଶ୍ୟକ ତଥ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରିବା ସହିତ ନୂତନ ଗବେଷଣା ଏବଂ ପ୍ରେରଣା ମଧ୍ୟ ଯୋଗାଇବ, ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ।

ତୁମ ବନ୍ଧୁ
ସୁରେଶ କୁମାର ସାହୁ
କମଳାପଲ୍ଲୀ, ବ୍ରହ୍ମପୁର-760004
ଫୋନ-8249294705

ପ୍ରଫେସର୍ ସୁରେଶ କୁମାର ସାହୁ

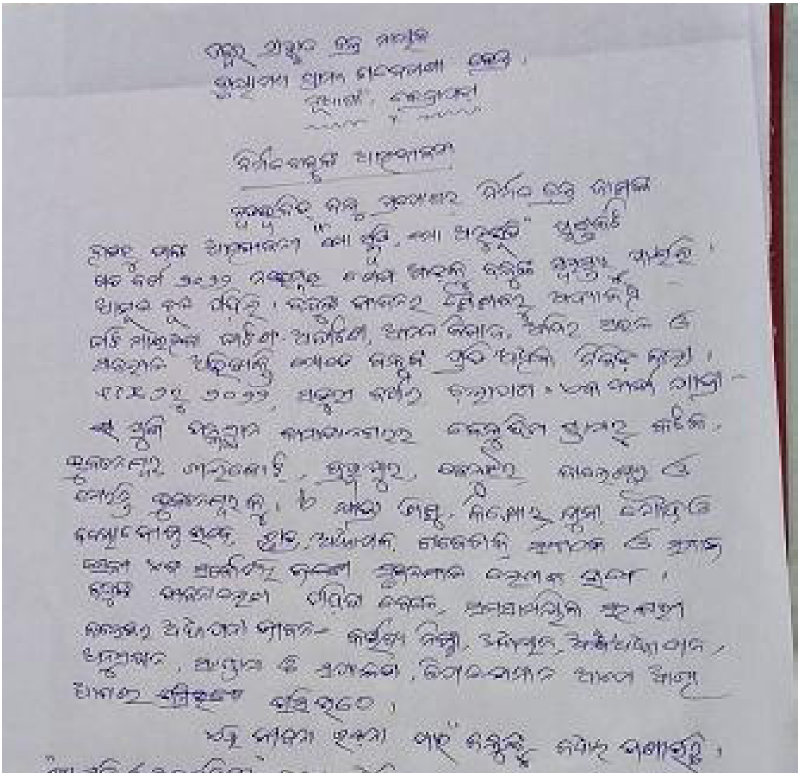

ପ୍ରଫେସର୍ ପ୍ରହ୍ଲାଦ ଚନ୍ଦ୍ର ନାୟକ

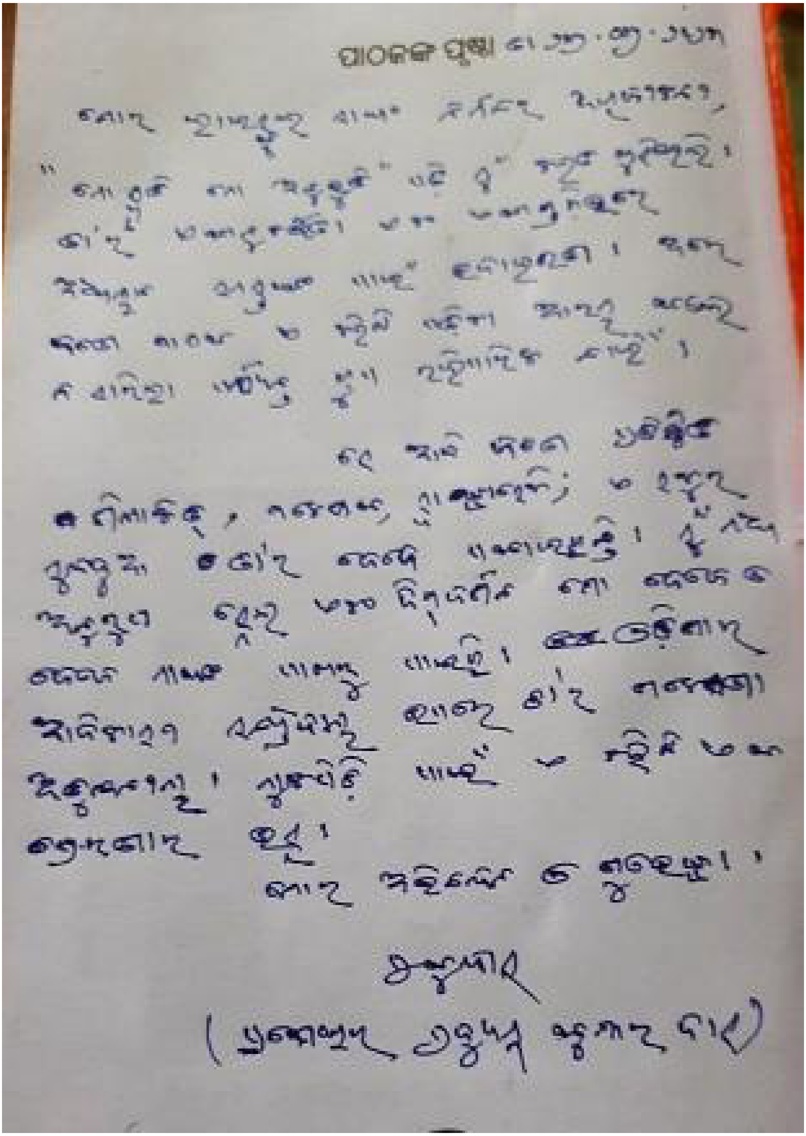
ପାଠକଙ୍କ ପୃଷ୍ଠା

(ପ୍ରଫେସର ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ କୁମାର ଦାସ)

ପ୍ରଫେସର୍ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ କୁମାର ଦାସ

ପାଠକଙ୍କ ପୃଷ୍ଠା

ପୁସ୍ତକଟିକୁ ପାଠ କରିବା ପରେ, ମୋର ଅନୁଭବ ହେଲା - ପୁରେ କିଛି ଘଟଣା, ଲେଖକଙ୍କ ମନରେ ଗଭୀର ରେଖାପାତ କରିଛି — ଯାହାର ପ୍ରତିଫଳନ ତାଙ୍କର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଜୀବନରେ ପ୍ରତିଫଳିତ।

(୧) କଳା ବିଭାଗରୁ ଛାତ୍ର ଭାବେ ବିଜ୍ଞାନ ବିଭାଗ ବ୍ଲକ ବା ଯିବା (ପୃ: ୪୦) ; ବିଜ୍ଞାନରେ ନାମ ନ ଲେଖାଇବାର

ମୋର → ଏ ସବୁର ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ମୋତେ ପାଠରେ ଉତ୍ସାହିତ ଓ ପ୍ରେରଣା ଯୋଗାଇଥିଲା।

(୨) ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ରହଣୀ, ବିଭିନ୍ନ ପରିବେଶ ତଥା ଲୋକ-ସମ୍ପର୍କ ମୋତେ →
'ବସୁଧୈବ କୁଟୁମ୍ବକମ୍' ମନ୍ତ୍ରରେ ଦୀକ୍ଷିତ।

(୩) 'ଜଙ୍ଗଲ'ରେ ମୋର ଅବସ୍ଥାନ ମୋତେ, ଆଦିବାସୀ ମାନଙ୍କ ପ୍ରାକୃତିକ ପରିବେଶ ନିଜସ୍ୱ ସଂସ୍କୃତି ଅବସ୍ଥାନ କାଳରେ ସେମାନଙ୍କ ସାନ୍ନିଧ୍ୟ ପରିବେଶର ଅନୁଭବ — ତଥା; ଲୁପ୍ତପ୍ରାୟ ଆର୍ଥିକ ଏବଂ ଆଦିବାସୀ ଅର୍ଥନୀତି ଯୋଗାଉଥିବା ପ୍ରଜନନ ହାର (Fertility) ସମ୍ପର୍କରେ ତଥ୍ୟ ଲେଖକଙ୍କୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିପାରିଛି।

କେବଳ ମହିଳା ମହିଳା ସଙ୍ଗୋଷ୍ଠୀ ନ ରହି ଅନେକ ଆହୁରି ସୁଖ-ଶାନ୍ତି ଦେଇ ପାରି ଥାଆନ୍ତା।

— ଶ୍ରୀମ ପାଠକ —
୧୦/୦୪/୨୦୨୨
୭୦୧୨ ୭୪୮ ୦୦୭୩ (ମୋ)

232

MAHIMANANDA MISHRA

Date: 19.5.2022

My dear Nirmal,

Greetings of the day !

At the outset, I express my best wishes for your book, 'Mo Smruti Mo Anubhuti', which I personally could not receive from you, but I am sure we shall meet very soon and celebrate.

It makes me proud to see that you have done so wonderfully well in your career as a teacher and now a Professor Emeritus, School of Anthropology at KISS. Many accolades have come your way, I can only call upon Lord Jagannath to bless you with a healthy and happy life ahead.

Looking forward to meet you to relish the old memories of our young days.

(Mahima)
Mahimananda Mishra

To

Mr. Nirmal Chandra Dash
Bhubaneswar

Managing Director : ORISSA STEVEDORES LIMITED, OSL Tower, Link Road, Cuttack - 753012, Orissa, Phone : +91 671 2316316 2312163, 2312437, 2312590, Fax : +91 671 2312362, E-mail : centraloffice@oslgroup.in / mahimananda.mishra@oslgroup.in

2022/5/27 07:08

ଶ୍ରୀ ମହିମା ମିଶ୍ରଙ୍କ ମତାମତ

"ମୋ ସ୍ମୃତି ମୋ ଅନୁଭୂତି" : ଏକ ଆଲୋଚନା

ପ୍ରଫେସର ଡକ୍ଟର ନିର୍ମଳ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶଙ୍କର "ମୋ ସ୍ମୃତି ମୋ ଅନୁଭୂତି" (ଜଣେ ନୃତତ୍ତ୍ୱବିତ୍‌ଙ୍କ ଆତ୍ମକଥା) ପ୍ରକାଶିତ

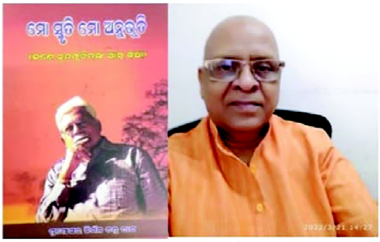

ଭୁବନେଶ୍ୱର ୧୭/୦୬(ଶ୍ରୁମି) ଜଣେ ନୃତତ୍ତ୍ୱବିତ ଭାବେ ଓଡିଶାରୁ ବେଶ ସୁନାମ ଅର୍ଜ୍ଜନ କରିଥିବା ପ୍ରଫେସର ଡକ୍ଟର ନିର୍ମଳ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ ତାଙ୍କ ଅନୁଭୂତିକୁ ନେଇ ସମାଜର ଉତ୍ତରପାତିଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ 'ମୋ ସ୍ମୃତି ମୋ ଅନୁଭୂତି'ପୁସ୍ତକ ରଚନା କରିଛନ୍ତି ଯାହାକି ଇତିମଧ୍ୟରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଯାଇଛି । ଯାହାର ସମୀକ୍ଷା ପ୍ରଫେସର ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ମଲ୍ଲିକ ଅତି ନିଛକ ଭାବେ ଭାବେ କରିଛନ୍ତି । ଶ୍ରୀ ମଲ୍ଲିକ ଏହି ପୁସ୍ତକ ସମୀକ୍ଷାରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରି କହିଛନ୍ତି ଯେ,ପ୍ରଫେସର ଦାଶ ବିଜେବି କଲେଜ ଓ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱ ବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ନୃତତ୍ତ୍ୱରେ ଅଧ୍ୟୟନ ସାରି ଅଧ୍ୟାପନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରବେଶ କରି ଜଣେ ଉଚ୍ଚକୋଟୀର ଅଧ୍ୟାପକ, ପ୍ରଫେସର, ଡିନ୍ ଓ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କୁଳପତି ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ବିପୁଳ ସୁନାମର ଅଧିକାରୀ ହୋଇପାରିଛନ୍ତି । ନୃତତ୍ତ୍ୱ ସମ୍ପର୍କିତ ତାଙ୍କର ଅନେକ ପ୍ରବନ୍ଧ ଓ ଗ୍ରନ୍ଥ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି । ତାଙ୍କର ଶତାଧିକ ଗବେଷଣାତ୍ମକ ନିବନ୍ଧ ଓଡିଶା ଓ ଭାରତରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେବା ସହିତ ଆର୍ନ୍ତଜାତିକ ଖ୍ୟାତି ସମ୍ପନ୍ନ ପତ୍ର ପତ୍ରିକାରେ ୨୦ରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ପ୍ରବନ୍ଧ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି । ତାଙ୍କ ମାର୍ଗଦର୍ଶନରେ ୨୦ରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ପି.ଏଚ୍.ଡି ଥେସିସ୍ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି । ୧୦ରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଗ୍ରନ୍ଥର ସେ ପ୍ରଣେତା । ଦେଶ ତଥା ଦେଶ ବାହାରେ ଜଣେ ନୃତତ୍ତ୍ୱ ବିଶେଷଜ୍ଞ ଭାବେ ସେ ଉଚ୍ଚ ସମ୍ମାନର ଅଧିକାରୀ । ଜଣେ ନୃତତ୍ତ୍ୱ ବିତ୍‌ଭାବେ ଓଡିଶାରେ ଆତ୍ମଜୀବନୀ ଲେଖିବାରେ ସେ ପ୍ରଥମ ବ୍ୟକ୍ତି । ଓସ୍କାର ୱାଇଲଡ ଆତ୍ମ ଜୀବନୀକୁ "ଫେସ୍ ଅଫ୍ ଦି ରାଇଟର" ବୋଲି କହିଛନ୍ତି । ଜନ୍ ରସ୍କିନ୍ ଆତ୍ମ ଜୀବନୀକୁ "ଦି ବୁକ୍ ଅଫ୍ ଡିଡସ୍, ବୁକ୍ ଅଫ୍ ୱାର୍ଡସ୍ ଏଣ୍ଡ ବୁକ୍ ଅଫ୍ ଆର୍ଟ" ବୋଲି କହିଛନ୍ତି । ସେହିଭଳି ଷ୍ଟିଫେନ୍ ହକିଙ୍ଗ୍ ସେ ଆତ୍ମ ଜୀବନୀ ଲେଖିବାକୁ ଚାହାଁନ୍ତି ନାହିଁ ବୋଲି କହି କାରଣ ସ୍ୱରୂପ, ସେ ପବ୍ଲିକ୍ ପ୍ରପର୍ଟି ହେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତି ନାହିଁ ବୋଲି କହିଛନ୍ତି । ଅନେକ ସମୟରେ ଆତ୍ମ ଜୀବନୀ ସମ୍ପର୍କରେ ମଧ୍ୟ ବହୁ ମଜାଦାର କଥା କୁହା ଯାଇଛି । କେହି କେହି ଏହାକୁ ମିଥ୍ୟା, ନିଜର ବଡିମା ପ୍ରକାଶ ଓ ଆତ୍ମ ପ୍ରଚାରର ଅପବାଦ ଦେଇଥିବା ବେଳେ ଅନ୍ୟ କେତେକ ଆତ୍ମ ଜୀବନୀକୁ ଅନ୍ୟତମ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସାହିତ୍ୟଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର କିଛି ନା କିଛି ଜୀବନ କାହାଣୀ ଅଛି । ତାହା ଯେପରି ପରସ୍ପର ଠାରୁ ଭିନ୍ନ ସେହିପରି ମନୋଜ୍ଞ ଓ ଆକର୍ଷଣୀୟ । ଡଃ. ନିର୍ମଳ ଦାଶଙ୍କ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ହେଲା ଜୀବନର ସ୍ମୃତି କୋଷରେ ସାଇତା ହୋଇଥିବା ସବୁ ସତ୍ୟ ଘଟଣାକୁ ସେ ମନେପକାଇ ଅତି ସରଳ ଭାଷା ଓ ସାବଲୀଳ ଢଙ୍ଗରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି । କୌଣସି ଠାରେ ଅତିରଂଜନ ନାହିଁ କିମ୍ବା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପ୍ରୌଢୀ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରି ମିଥ୍ୟାର ଆଟୋପ ଭିତରେ ନିଜକୁ ହୀରୋ ସଜାଇବା ପାଇଁ ସେ ଅପଚେଷ୍ଟା କରିନାହାନ୍ତି । ଯାହା ଏକାନ୍ତ ସତ୍ୟ ତାହା ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ପୂର୍ବ ପୁରୁଷଙ୍କଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ପିତାମାତା, ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧବ, ସଖା ସୋଦର, ଆତ୍ମୀୟ ସ୍ୱଜନ ସମସ୍ତେ ଏହି ସ୍ମୃତି ଅନୁଭୂତି କଥାର ଚରିତ୍ର ଭାବେ ଆସିଛନ୍ତି । ନିଷ୍କପଟଭାବେ ସବୁ ସମ୍ପର୍କକୁ ସେ ଅତି ଆତ୍ମୀୟତାର ସହିତ ରୂପ ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି । ଗାଁ ସ୍କୁଲର ବନ୍ଧୁଙ୍କ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ / ବିଶ୍ୱ ବିଦ୍ୟାଳୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସେ ସ୍ମରଣ କରି ସବୁ ଘଟଣାକୁ ଏଥିରେ ବାନ୍ଧି ରଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି । ଜୀବନର ସବୁ ବିଚିତ୍ର ଅନୁଭୂତି, ଗାଁ ରୁ ସହର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ଅଧ୍ୟୟନ ଠାରୁ ଅଧ୍ୟାପନା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁ କଥା ସେ କହିବା ପାଇଁ ଚାହିଁଛନ୍ତି । ଏହି ବର୍ଣ୍ଣନା ଭିତରେ ଗ୍ରାମ୍ୟ ପରିବେଶର ପରିବର୍ତ୍ତିତ ତତ୍କାଳିକ ସମାଜିକ ଜୀବନଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ସାଂପ୍ରତିକ କାଳର କରୋନା ପ୍ରପାଡିତ ସହରୀ ଜୀବନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତ ଘଟଣାକୁ ନେଇ ଏହି ଆତ୍ମ ଜୀବନୀଟି ଦୀର୍ଘ ୭୦ ବର୍ଷ ବର୍ଣ୍ଣନାକ୍ରମର ଏକ ଇତିହାସ ପାଲଟି ଯାଇଛି । ସେଥିରେ ଗାଁର ତିନି ଚକିଆ ସାଇକେଲ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ବ୍ରହ୍ମପୁରକୁ ସାଇକେଲରେ ଯାତ୍ରା, ରେଭେନ୍‌ସା କଲେଜିଏଟ୍ ସ୍କୁଲରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ପୃଥିବୀର ସବୁଠାରୁ ବଡ ଆଦିବାସୀ ବିଶ୍ୱ ବିଦ୍ୟାଳୟ କିସ୍‌ରେ ଅଧ୍ୟାପନାର ଅନୁଭୂତି, ଓ ପ୍ରଥମ ଚାକିରୀର ସ୍ୱାଦଠାରୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରି କୁଳପତି ଦାୟିତ୍ୱ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁ କଥାକୁ ସେ ସୁନ୍ଦର ରୂପରେ ଉପସ୍ଥାପନା କରିଛନ୍ତି । ବହୁତ ତଥ୍ୟ ଓ ବର୍ଣ୍ଣନାର ସମାବେଶ ଭିତରେ ଆତ୍ମ ଜୀବନଟି ବର୍ଣ୍ଣାଢ୍ୟ ହୋଇଛି । ଏହାର ଅନ୍ୟତମ ଆକର୍ଷଣ ହୋଇଛି ବିଭିନ୍ନ ଛବିର ସମାବେଶ । ପାଠକମାନଙ୍କୁ ସେ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନର କଥା କହିଛନ୍ତି ଯାହାଙ୍କ ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି, ଅତି ସୁନ୍ଦରଭାବେ ସେହି ମନୋରମ ଦୃଶ୍ୟ ଓ ସମ୍ପର୍କିୟମାନଙ୍କର ଫଟୋ ଚିତ୍ରର ସନ୍ନିବେଶ କରି ଏହାକୁ ଏକ ଛବି ସଂଯୁକ୍ତ ଆତ୍ମ ଜୀବନୀରେ ପରିଣତ କରିଛନ୍ତି । ସେହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଓଡିଆ ଆତ୍ମ ଜୀବନୀ ସାହିତ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା ଏକ ଅନନ୍ୟ ଉଦ୍ୟମ କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବ ନାହିଁ । ନୃତତ୍ତ୍ୱ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଏହା ଏକ ପ୍ରେରଣାଦାୟୀ ଗ୍ରନ୍ଥ ରୂପେ ବିବେଚିତ ହେବ ଏହା ନିଃସନ୍ଦେହ । ଓଡିଶାରେ ଖୁବ୍ କମ୍ ଶିକ୍ଷକ / ଅଧ୍ୟାପକ ଆତ୍ମଜୀବନୀ ଲେଖିଛନ୍ତି । ସେହି ଗ୍ରନ୍ଥମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଏହି ଆତ୍ମଜୀବନଟି ଯେ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସ୍ଥାନର ଅଧିକାରୀ ହେବ ଏ ବିଶ୍ୱାସ ମୋର ରହିଛି । ମୁଁ ତାଙ୍କର ଦୀର୍ଘ ଜୀବନ କାମନା କରିବା ସହିତ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ "ମୋ ସ୍ମୃତି ମୋ ଅନୁଭୂତି"ର ପାଠକୀୟ ସ୍ୱୀକୃତି କାମନା କରୁଛି ।

(ପ୍ରଫେସର ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ମଲ୍ଲିକ)

Printed, Published and Owned by Sri Sarbeswar Mishra, Published at Plot No-794/1318, Paragon city, Jo Industries, TS3/193, Mancheswar Industrial Estate, Bhubaneswar- 751010, Dist-Khordha Tel- 9437279415,

ପ୍ରଫେସର୍ ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ମଲ୍ଲିକ

୧୪. ପରିଶିଷ୍ଟ

ଲେଖକଙ୍କ ପରିଚୟ ସଂକ୍ଷେପରେ
(Biodata of the Author)

Name of Full : Nirmal Chandra Dash
Emeritus Professor, Department of Anthropology,
Kalinga Institute of Social Sciences,
Deemed to be University, Bhubaneswar-751024

Former Professor of Population Studies, F.M. University,
Baleshwar-756 020

Email : ncdash.anth@gmail.com
ncdash53@gmail.com
Mob: 94372 96012 / 8280333322

Present Address	:	HIG-39, Maruti Villa, KIIT Square, Bhubaneswar 751024, Odisha, INDIA
a) Father's Name	:	Prof. Sarat Chandra Dash
b) Mother's Name	:	Laxmipriya Janaki Devi
Nationality	:	Indian (Bharatiya)
Date of Birth	:	16th September, 1953
Blood Group	:	'O' +ve
Permanent Address	:	B/M-16, VSS Nagar, Bhubaneswar -751007
PAN	:	ABIPD2906K
Education	:	i. Ph. D., Utkal University, 1988 ii. M.Phil, International Institute for for Population Sciences, Mumbai, 1977 iii. M.A. (Anthropology), Utkal University, 1975 iv. B.A. (Hons.), Berhampur University, 1973 v. 1st Yr. Degree Arts, Utkal University, 1971 vi. P.U. Arts, Utkal University, 1970 vii. Secondary Education, Orissa, 1969

Fellowship/Scholarship	:	i. National Merit Scholarship, 1973-75, Utkal University, Bhubaneswar ii. Government of India Fellow 1976-77, IIPS, Mumbai. iii. U.G.C. (Jr.) Research Fellow 1977-78, New Delhi.
Teaching Experience	:	Lecturer : 01.09.1978 Reader : 01.09.1991 Professor : 21.07.2004
Professional Career :		i. P.G. Department of Population Studies, Fakir Mohan University Vyasa Vihar, Baleshwar, 7/2004. ii. Honorous Department of Anthropology, D.D. Autonomous College, Keonjhar, 8/2001 to 7/2004 iii. P.G.. Department of Anthropology, Khallikote Autonomous College, Berhampur, 7/1991 to 8/2001 iv. Honorous Department of Anthropology, B.J.B. Autonomous College, Bhubaneswar, 9/1978 to 7/1991

Administrative Activities :

(A) At Fakir Mohan University

i. Chairman, P.G. Council : 2005-2006 (in charge of VC for a quarter during the period)
ii. Dean of Arts : 2005-2008
iii. Warden, P.G. Hostels : 2009
iv. Academic Council Member : 2004-2010
v. Senate Member : 2004-2010
vi. Chairman, Sports Committee : 2004-2005
vii. Director, Central Library : 2006-2007
viii. Head of the Department : 2004 - 2010
ix. Director, College Development Council : 2011-2013
x. Syndicate Member (Chancellor's Nominee) : 2011-2013

(B) At Different Autonomous Colleges

i. Academic Bursar
ii. Vice-President, Sports Committee
iii. Associate Vice-President, Student's Union
iv. Advisor, Science Society

v. Advisor, Disciplinary Committee
vi. Officer in charge Examination
vii. Supervisor, Zonal Valuation
viii. Superintendent, Honorous and PG Examinations
ix. Coordinator, Admission Committee
x. Coordinator, U.G.C. Matters

Honorary Awards

i. Man of the Year : 1995 (sponsored by the American Biographical Institute Carolina-27622 (U.S.A)
ii. International Appreciation Certificate for Social Service, 1999-2000 (Awarded by the LIONS International President), California, USA
iii. Certificate of Excellence for Academic Achievement, 2011 by India International Friendship Society, New Delhi, INDIA

Member of Important Committees

i. Member of UGC (Automomous) Team, Govt. Nominee, 2009
ii. Member of UGC (12th Finance) Team, Govt. Nominee, 2008
iii. Member of Pre-NAAC Committee, University Nominee, 2005
iv. Member of Executive Council, FMC, University Nominee, 2010

Member of Important Organizations

i. Indian Science Congress Association (ISCA), Kolkata, 1981
ii. Indian Association for the Study of Population (IASP), Delhi, 1989.
iii. Indian Anthropological Association (IAA), Delhi, 1991
iv. Anthropological Society of Orissa (ASO) Bhubaneswar, 1980
v. Orissa Environment Society (OES), Bhubaneswar, 1982
vi. Lions Club (International, No. 322 C-2), Berhampur, 1994
vii. Academy of Indian Culture Yoga and Management (AICYAM), Vivekananda Centre, Bhubaneswar, 2018
viii. Waldenwoods Eco-Village (WEV),

Rural Development Organization, Delhi, 2019

ix. Thaakura Aviraam Paramhans Peace Centre, Khandagiri, Bhubaneswar

x. United Indian Anthoropology Forum, Delhi.

xi. Maha Bodhi Society of India (MBSI), Bhubaneswar. 2022

xii. INTACH, Bhubaneswar Chapter, 2023

Research and Publication:

I. Project Reports:

a. Evaluation of OXFAM aided Developmental Projects among the Juang Tribe of Banspal Block, Keonjhar,Orissa, March – June, 1976 (Report Submitted).

b. Internal Migration and Demographic Profile of Paradeep Port, Minor Research Project, UGC funded, 1983. (Report Submitted 1986).

c. Population Structure and Educational Attainments among the Dock Labourers of Paradip Port, funded by to SCERT, Orissa, 1987 (Report Published, Bhubaneswar 1988).

d. Analysis of Developmental Problems of Low Income Settlements. A Case Study of Cuttack and Bhubaneswar funded by Human Settlement Management, Delhi, 1987. (Report Published, HSM, Delhi, 1989).

e. Impact of SHG on the Empowerment of Juang Women and Literacy of Keonjhar, funded by State Resource Centre (Orissa), Bhubaneswar, 2001. (Report Submitted, 2002).

f. The Juangs: An Ethnographic Profile, funded by All India Radio, Keonjhar, 2002. (Report Submitted, 2003).

g. Tribal Displacement and Industrial Responsibility, case study of Joda and Barbil, funded by PRIA, New Delhi, 2003. (Report Submitted 2004).

h. Reproductive Health and Nutritional Status of the Primitive Tribes of Orissa, UGC Major Research Project, 2008. (Report Submitted, 2010).

i. Socio-Demographic Profile of the Haemoglobinopathy Patients of North Odisha (Jointly with Dr.B.P.Dash, Department of Biotechnology, F.M. University Baleshwar), 2009 (Report Submitted,2013)

II. Books:

a. Tribal Demography, Sagar Publication, Bhubaneswar, 1997.
b. The Kandha (Oriya), Pravat Publication, Berhampur, 1998.
c. The Juang Society (Oriya), Sagar Publication, Bhubaneswar, 2004.
d. Ethnobotany of the Kondhs, Amdeus Publication, New Delhi, 2008.
e. Demographic Profile of the Saura Tribe, Amadeus Publication, New Delhi, 2009.
f. The Primitive Tribes of North Odisha, Amadeus Publication, New Delhi, 2010.
g. Demography and Nutrition of the Kondhs of Odisha, SCSTRTI, Odisha, Bhubaneswar, 2021.
h. My Memory and Experience: An Autobiography of an Anthropologist,(Regional Language), Rastriya Shahitya Sansthan, Bhubaneswar, 2021.
i. Population Anthropology: selected papers on Tribal Culture, Demography & Development, Amadeus Publication, Bhubaneswar, 2022.
j. Primitive Tribes of Odisha: An Ethno-Demographic Study, Amadeus Publication, Bhubaneswar, 2023.

III. Papers Published: (133)

a. International – 19
b. National / Regional – 114

IV. Research Supervision (A): During Service Period Awarded D. Sc. / D. Lit. / Ph.D. Degrees:

Name of the Scholar	Topic of the Research	Regd. No. of the University
1. Dr. K.C. Satpathy	Socio-Demographic and Development Profile of the Slum Dwellers of Bhubaneswar	110 SC/90-91 Utkal University
2. Dr. S.K. Sahu	Socio-Economic and Demographic Profile of the Saura Tribe of Orissa	18 Art/91-92 Utkal University
3. Dr. (Ms) Kalpalarani Sabat	Nutritional Status and Demographic Profile of the Kondhs of Ganjam, Orissa	228/93-94 Berhampur Univercity
4. Dr. (Ms) Bl. Dash	A Study on Ethnolotany among the Kondhs of Ganjam District, Orissa	121/95-96 Berhampur University
5. Dr. (Maj) I.V.S. Gahlot	A Comparative Study on Nutritional Status among the Tribal and Non-Tribal Males of South Orissa.	119/94-95 Berhampur Univercity

Name of the Scholar	Topic of the Research	Regd. No. of the University
6. Dr. (Ms) Mamata Praharaj	Social Change and Fertility among the Kondhs of Phulbani District, Orissa	229/93-94 Berhampur
7. Dr. (Ms) Pramla Sabat	The Pattern of Energy Flow and Demography of the Godabas of Orissa	73/96-97 Berhampur
8. Dr. Raj Ballhab Mohanty	Ethno-Botanical Aspects the Folklores of Orissa : An Empirical Study	2/2006-07 FMU, D. Sc.
9. Dr. (Ms) Monali Goswamy	Reproductive Health and Child Care among the Bhumij Tribe of Baleshwar, Orissa	4/2005-06 FMU, Ph. D.
10. Dr. Suvendu Baral	Nutritional Status and Demographic Profile of the Lodha Tribe of Odisha	5/2007-08 FMU, Ph.D.
11. Dr. (Ms) Sasmita Mishra	Socia Economic and Demographic Impacts on Haemoglobinopathies of Orissa	2008-09 FMU, Ph. D.
12. Ms. S. Mohapatra	Socio-Economic and demographic Profile of the fishermen community.	2/2005-06 FMU, Ph. D.
13. Dr. P. K. Mohanty	Demographic Profile of the Political Elites.	4/2005-06 FMU, D. Litt.
14. Ms. Anupama Gosh	Socio-economic and Demographic Profile of the Women Leaders.	17/2007-08 FMU, Ph. D.
15. Mr. Goutam Pedi	Impact of Similipal Biosphere on the Reproductive Health of the Kharia Tribe of Mayurbhanj.	2009-10 FMU, Ph. D.
16. Mr. Alok Gochhayat	Hinduization & Demographic Profile among the Bathudi	2009-10 FMU, Ph. D.
17. Mr. Jotirmoya Mohanty	Impact of Micro Finance Institutions on Tribal Development : A Study of North Odisha	2009-10 FMU, Ph. D.

C. Other Guidance:

i. Supervised **M.Phil.** Scholars on various **Demographic** Issues from 2005-2010.

ii. Supervised **IGNOU** students for **Projects on Rural Development** from 1998-2003.

iii. Supervised over one hundred **P.G. Students** for their Dissertations and Survey Reports on Socio-economic, Demographic, Nutritional and Ethno-medicinal Studies from 1991-2013.

Extension Activities:

i. Seminars/Conferences Organized:

a. International -01, b. National -05, c. Regional -07

ii. Seminars/Conferences/ Workshops Attended:

a. International -19, b. National -57, c. Regional - 89

iii. Lectures Delivered:

Several lectures delivered on Tribal Development, Tribal Education, Tribal Demography, Aged Population, Philosophy of Bhima Bhoi and on Environmental Issues.

iv. Present Area of Work:

Scholars are working on different Demographic and Nutritional aspects among the Scheduled Tribes, Castes and Urban Poors.

Tribal studies cover the following dimensions.

a) Nutritional Anthropometry, Development and Demography.

b) Traditional methods of fertility and mortality regulation.

c) High altitude ecosystem and Demography.

d) Habitat, Population and Ethno-science.

e) Socio-economic change and Demography.

f) Reproductive Health & Demography.

Studies on Scheduled Castes :

a) Fisherman community: Socio-Demography and Modernization

b) Potter community: Socio-economic and Demographic Issues.

Studies on Urban Poor :

a) Environmental scenario, Demographic composition and Developmental aspirations.

b) Housing conditions, Demographic components and saving practices.

c) Rehabilitation of Urban Poor.

ଠାକୁର ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଅଭିରାମ ପରମହଂସଙ୍କ ପାଦପଦ୍ମରେ

Nirmal Chandra Dash
PROFESSOR EMERITUS
School of Anthropology, Kalinga Institute of Social Science (KISS)
Cell:9437296012, Mail:ncdash.anth@gmail.com

FORMER
Professor & Head, Dept. of Population Studies
Chairman, Post Graduate Council, Dean of Humanities
& Social Science, VC Officiating
Fakir Mohan University, Baleshwar, Odisha

Publisher: Rastriya Sahitya Sansthan

ISBN 978-81-931182-3-6
9788193118236